Mehmed Zâhid KOTKU

RÂMÛZÜ'L-EHÀDÎS DERSLERİ

3

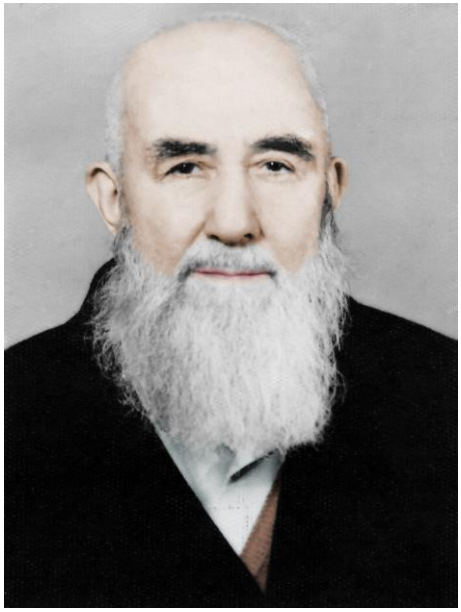

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 19
KISALTMALAR 21
MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ 23
a. Ailesi 23
b. Tahsili, Askerliği 24
c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri 24
d. Vefâtı 25
e. Ahlâk ve Şemâili 28
f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri 30
01. KÖTÜLÜĞÜN ÖNLENMESİ 33
a. Emr-i Ma'ruf Ne Zamana Kadar Yapılacak? 34
b. Belâ Umûmî Olarak Gelir 36
c. Kötülük Önlenmezse Belâ Gelir 38
d. Allah'ın Bir Kavme Lânet Etmesi 39
e. Fuhşun Yayılması 40
f. Azâbın Umûmî Gelmesi 40
g. Evde Yılan Görülmesi 42
h. Evvelkilere Lânet Edilmesi 43
i. Alimlerin Hakkı Söylemesi 45
k. Hapşıranın Hamd Etmesi 49
l. Hapşırıp Hamd Edene Melekler Dua Eder 51
m. Hapşırınca Hamd Etmek Şifa Olur 52
n. Üçten Fazla Hapşırmak 53

o. Ümmetim Dünyayı Gözünde Büyütürse… 54
p. İlmiyle Amil Olmayan Alim 56
r. Yaptığınız İşi Güzel Yapın!..... 57
s. Kötülükten Sonra Bir İyilik İşle!..... 58
ş. Günahın Peşinden Hemen Tevbe Et! 59
t. Hilâlin Gözlenmesi..... 60
u. Sinirlenen Kimse Ayakta İse Otursun!..... 60
ü. Namazın Sonunda Okunacak Dua..... 61
v. Şam Ahalisi Bozulunca..... 67
y. İlim İslâm'ın Hayatıdır..... 69
02. ALLAH'IN KULUNA YÖNELMESİ..... 72
a. Namazda Burun Kanaması..... 72
b. Müslüman Kardeşine Merhaba Demek 74
c. Tevbede Kararlı Olmak 76
d. Tesbih ve Tahmidin Önemi 77
e. Lâ İlâhe İlla'llàh'ın Tesiri..... 78
f. Kardeşine Düşmanımsın Demek 80
g. Fâtiha'dan Sonra Âmîn Denmesi 80
h. Kardeşimiz İçin En Güzel Dua 82
i. Kardeşine Kâfir Demek..... 83
j. Herkesin İyiliğini İstemek 83
k. Allah-u Teàlâ'nın Rahmeti Çok Geniştir 84
l. Cenâb-ı Hakk'ın Lebbeyk Demesi..... 85
m. Bir Münafığa Efendim Demek 86
n. Kelime-i Şehadet Getirmenin Karşılığı 87
o. İnsanlar Allah'ın Kuludur 87

ö. Kadının Mihri Kocasına Bağışlaması 89
p. Amellerin Boşa Gitmesi..... 90
r. İbadeti Dinlenmiş Olarak Yapmak 91
s. Gece Namazına Kalkan Dişlerini Misvaklasın!..... 92
ş. Toplantıda Yer Meselesi 94
t. Namazda Gözlerinizi Yummayın!..... 95
u. Başkasına Ait Havluyu Kullanmayın!..... 95
g. Camide Çakıllarla Oynamayın!..... 96
ü. Namazda Sakin Durun! 97
v. Allah'ın Kuluna Yönelmesi..... 98
y. Uykudan Uyanınca Okunacak Dua 99
z. Giderken Selâm Vermenin Mükâfâtı 100
aa. Tilâvet Secdesi ve Şeytan 100
bb. Kur'an Hatalı Okunursa, Melek Düzeltir 102
dd. Alimler Peygamberlerin Halifeleridir 104
03. ALLAH İŞİTİR VE GÖRÜR..... 106
a. Bir Münafığa Efendim Demek 107
b. Kelime-i Şehadet Getirmenin Karşılığı 108
c. Amellerin Boşa Gitmesi 109
d. Namazda Sakin Durun!..... 109
e. Allah'ın Kuluna Yönelmesi..... 110
f. Uykudan Uyanınca Okunacak Dua 111
g. Giderken Selâm Vermenin Mükâfâtı 112
h. Tilâvet Secdesi ve Şeytan 113
i. Kur'an Hatalı Okunursa, Melek Düzeltir..... 115
j. Alimin Sultanın Ayağına Gitmesi..... 116

k. Fâtiha'nın Başında Besmele Okunması 117
l. Yemek Yerken Ayakkabıların Çıkartılması 118
m. Kadının Mihrini Kocasına Bağışlaması..... 119
n. İftar Duası 120
04. ALLAH'I ZİKRETMENİN FAYDALARI 123
a. Sıkıntıların Kaynağı..... 123
b. İnsanın Öleceği Yere Gitmesi..... 124
c. Evde de Namaz Kılın! 126
ç. Hacdan Sonra Mekke'de Fazla Durmayın! 128
d. Kardeşine Öğrenmek İçin Soru Sor! 129
e. Konuşana Sus Bile Demeyin! 131
f. Kadılık Yapan Kimsenin Ecri 133
g. Allah'ı Zikretmenin Faydaları..... 134
h. Gece Namazına Kalkınca Biraz Ses Çıkar! 138
ı. Namazda Safları Düzgün Tutun!..... 139
i. Alimlerin Kıymeti..... 141
j. Belâlara Sabretmenin Karşılığı 144
k. Yöneticinin Ahirette Hesap Vermesi 145
l. Kardeşini Affedenlerin Mükâfâtı..... 147
m. Ancak Allah İçin Olan Ameller Kabul Edilecek 148
n. Mevki ve Makamdan da Sorgu Olacak!..... 150
o. Kâfirlerin Mü'minlere Fidye Olması..... 152
ö. Allah Rızası İçin Yapılmayan Amel 154
p. Alimlerin Mürekkebi, Şehidlerin Kanı 155
r. Hz. Fatıma'nın Cennete Gidişi 155
05. GÜNAHLAR VE HÜZÜN 159

a. Hamamlara Girmeyin! 160
b. İki Kişinin Arasına İzinsiz Girmeyin! 163
c. Harcamaya Önce Kendinden Başla! 164
d. Altmış Yaşını Bulanlar 165
f. Kâfire Yaptığı Günahların Bildirilmesi 166
g. Namazı, Zekâtı, Cihadı Emreden Yöneticiler 168
h. Hanımlar Arasında Adalet Etmek 169
ı. Kula Belâ Gelmesinin Sebebi 170
i. Kurtlar, Kuşlar Cuma Gününü Bilir 172
j. Oturmak İçin Müsaade İstenmesi 173
k. Arafe Günü Kulların Affedilmesi 174
l. Ben Oruçluyum Desin! 176
m. Hastalıkta ve Yolculukta Yapılamayan Ameller 178
n. Çöldekilerin Dinini Tavsiye 179
o. Allah-u Teàlâ'nın En Yakın Semâya Nüzûlü 180
p. Cuma Günü Salât ü Selâmı Çok Eylemek 183
r. Kur'an'ı En İyi Bilen İmam Olacak 184
s. Peygamberlerin İmamı 185
ş. Yaralı Kimse Teyemmüm Etsin! 186
t. Tekbir Yerle Gök Arasını Doldurur 188
u. Besmeleyi Güzel Yazın! 189
ü. Hadisleri Senediyle Yazın! 190
v. Günahlar ve Hüzün 191
y. Günahların Artınca Ağlamayı Çoğalt! 193
06. ÖLÜYE TELKİN VERİLMESİ 195
a. Uygunsuz Yerlerde Namaz Kılınışı 195

b. Yeni Elbise Giyince Edilecek Dua 198
c. Yemek Tabağını Sıyırmanın Karşılığı 199
d. Şeytana Lânet Etmek 201
e. Selâmlaşmanın Önemi 202
f. Mü'minler Bir Binâ Gibidir 203
g. Hacıyı Karşılamak 205
h. Müşriklere Selâm Vermeyin! 207
i. Alimin Üstünlüğü 208
j. Kumaş Bulamayan Kimse Donuyla İhrama Girer 210
k. Üç Şeyden Dolayı Amel Defteri Kapanmaz 212
l. Ahirete Ne Gönderdin? 214
m. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi 215
n. Bid'at Sahibinin Ölümü 217
o. Ölüye Telkin Verilmesi 219
ö. Çocuğu Ölen Kimsenin Sabretmesi 222
p. Cenaze Hakkında Komşuların Şahitliği 224
r. Ölüyü Defnetmekte Acele Edin! 226
s. İnsan Ölünce Amelleri Yanına Gelir 227
ş. Müslüman Ölünce Yeryüzü Onu İster 228
t. İnsan Öldü mü Kıyameti Kopmuştur 229
u. Hafızlara Müjde! 230
ü. Cenazeye Teyemmüm Ettirilmesi 233
v. İleride Fitneler Olacak 234
y. Yemenlilere İyi Davranın! 235
07. CENNET BAHÇELERİ 237
a. Cennet Bahçelerinden Faydalanın! 237

b. Cahiliye Ehli Olarak Ölenler 240
c. Hastalık ve Sağlıkta İbadet 241
d. Üç Gün Hastalık Çeken Kimse 242
e. Allah-u Teàlâ'nın En Yakın Semâya Nuzûlü 243
f. Cenaze İçin Ayağa Kalkmak 243
g. Bir Topluluğun Yanından Geçerken Selâm Verin! 244
h. Oyun Oynayanlara Selâm Vermeyin! 245
ı. Köle Azad Etmenin Karşılığı 246
i. Ezan Okunurken Şeytan Kaçar 247
j. Rahmetin Mescide İnmesi 248
k. Namazı Unutan Kimse 249
l. Dünyalıkta Kendinden Aşağıdakine Bakmak 250
n. Namazda Uyuklayan Kimse 252
o. Camide Uyuklayanın Yer Değiştirmesi 253
p. Caminin Temiz Tutulması 254
r. İşin Sonunu Düşün! 255
s. Ağrı İçin Okunacak Dua 256
t. Tabuttaki Ölünün Hali 257
08. İNSANI CENNETE SOKAN ŞEYLER 259
a. İyi Huy ve Kötü Huy 259
b. Ana ve Babanın Yerine Hacca Gitmek 261
c. Faizin En Şiddetlisi 263
d. Müslümanın Irzına Dil Uzatmak 264
e. Münafığın Alâmetleri 265
f. Dünyalara Değer Dört Özellik 268
g. Cahiliyeden Gelen Dört Alışkanlık 269

h. Allah Dört Kişiye Yardım Eder 271
i. Duası Kabul Edilen Dört Kişi 273
j. İnsanı Cennete Sokan Dört Şey 275
k. Dünyanın ve Ahiretin Hayrı Olan Dört Şey 278
l. Peygamberlerin Sünneti Olan Dört Şey 282
m. İnsanın Saadetinden Olan Dört Şey 283
09. DÜNYA VE AHİRETİN HAYRI 286
a. İnsanı Cennete Sokan Dört Şey 287
b. Dünyanın ve Ahiretin Hayrı Olan Dört Şey 289
c. İnsanın Saadetinden Olan Dört Şey 293
d. Dört Şey Dört Şeye Doymaz 294
e. Dört Pişmanlık 296
f. Dört Haram Kazanç 297
g. Arş'n Hazinesinden İndirilen Dört Şey 298
h. Dört Kişi Cennete Giremez 301
i. Dört Şey İnsanın Saadetindendir 305
j. Cefadan Olan Dört Şey 309
k. Orucu Kolaylaştıran Dört Şey 311
l. Dört Mübârek Gece 312
m. Dört Kişi Amele Yeniden Başlar 315
10. GÜÇ KUVVET ALLAH'INDIR 320
a. Dört Hayvan Kurban Edilmez 320
b. Dört Şey Cennet Hazinelerindendir 322
c. Dört Önemli Zikir 324
d. Evde Bereket Olan Dört Şey 326
e. Allah'ın Sevdiği Bir İş 328

f. Cenaze Namazında Cemaatin Faydası 329
g. Yerdekilere Merhamet Et! 332
h. Merhamet Edin, Size de Merhamet Edilsin! 333
i. Bineklerin Üzerinde Uzun Konuşmayın! 336
j. Ölen Mü'minlerin Ruhları 339
k. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh'ın Fazîleti 342
l. Fâtiha Sûresi'nin Yedi Ayeti 343
m. Allah Lafzının Üstünlüğü 348
11. İLİM ÖĞRENMENİN ÖNEMİ 350
a. Cennet Ehline Verilecek Nimetler 351
b. Cehennemin İki Nefesi 356
c. Kölelerinizi Kazancınıza Ortak Edin! 357
d. Belânın Şiddetlisi Peygamberlere Gelmiştir 358
e. Resim ve Heykel Yapmanın Cezâsı 361
f. Azabı En Şiddetli Olan Kimse 363
g. İçi Başka Dışı Başka Olan Kimse 364
h. İlminden Faydalanmayan Alim 365
i. Fırsat Varken İlim Öğrenin! 366
j. En Kuvvetliniz Kendini Tutabilendir 370
k. İmanın En Şereflisi 378
l. İçkiye Devam Eden Puta Tapan Gibidir 382
12. İMAN VE HAYÂ 385
a. Rabbimizin Arafat'ta Kullarını Övmesi 386
b. Gönle Gelen Vesveselerin Affedilmesi 388
c. Hacda Günahkârların Affedilmesi 390
d. Ashabın Ümmet İçin Eman Oluşu 392

e. Tevbe Kapısı 394
f. Allah Güzeldir, Güzelliği Sever 396
g. Gönül Huzuru ve Ağırbaşlılık 397
h. Allah'ın Duaları Kabul Etmesi 398
i. Hidâyet ve Dalâlet 399
j. Allah-u Teàlâ'nın Yüz Rahmeti 400
k. Allah'ın Bir Rahmeti Yeryüzünü Doldurur 401
l. İlk Helâk Olacak Çekirgedir 402
m. Allah Dört Şeyi Yarattı 404
n. Cennette Esen Bir Rüzgâr 405
o. Allah Dünyaya Rahmet Nazarıyla Bakmaz 406
ö. Hz. Adem AS'ın Yaratılışı 407
p. İnsanoğlunun Aç Gözlülüğü 409
r. Gàzi Allah'ın Himayesi Altındadır 412
s. Kadınlarda ve Erkeklerde Hayâ 414
t. Üç Şey Mekruhtur 417
u. Allah-u Teàlâ'nın Sevmediği Şeyler 418
v. Her Hastalığın Şifası Vardır 422
12. ALLAH'IN SEVDİĞİ ŞEYLER 425
a. Bid'at Sahibi Olmanın Zararı 426
b. Allah Uyumaz 431
c. Şaka da Olsa Yalan Söylemeyin! 434
ç. Allah Kalplerinize ve Amellerinize Bakar 435
d. Allah Sizin Kalplerinize Bakar 436
e. Saçı Sakalı Siyaha Boyamanın Kötülüğü 439
f. Cömertliğin Mükâfâtı 439

g. İbadet Eden Gencin Övülmesi 440
h. Allah Harbe Hazır Olan Kimseyi Sever 441
i. İman Ehlinin Az Olması 443
j. Allah'ın Sevmediği Üç Kimse 446
k. Allah'ın Sevmediği Kullar 448
l. Allah Hüzünlü Kalbi Sever 450
m. Allah'ın Sevdiği ve Sevmediği Üç Şey 451
n. Allah Her Şeyde Fasıla Yapmayı Sever 456
o. Allah Esnemekten Hoşlanmaz 457
ö. Allah Üç Yerde Sükûtu Sever 458
p. Allah Yumuşaklığı Sever 460
r. Allah Her İşte Yumuşaklığı Sever 460
s. Kıyamet Günü Mü'min İçin Vaktin Kısaltılması 461
ş. Allah'ın Sevdiği Üç Şey 462
t. Sàlihlerle Beraber Olmak 465
14. ALLAH'IN KULUNA YÖNELMESİ 466
a. Allah Sadakayı Büyütür 467
b. Allah'ın Rahmetle Baktığı Kimseler 468
c. Oruç Benim İçindir 469
d. Kulun Allah'a Yönelmesi 475
e. Allah İçin Birbirini Sevmek 476
f. Sirke Yiyene Meleklerin Dua Etmesi 477
g. Şam'da Ebdallar Vardır 477
h. Küsler Affedilmez 480
i. Pazartesi ve Cuma Günleri Ameller Arzedilir 483
j. İmanın Yenilenmesi 484

j. Peygamberler Allah'ın Huzurunda Bulunurlar 485
k. İyilik ve Akraba Ziyareti 486
l. İyiliği Emretmek, Kötülükten Alıkoymak 487
m. Ticaretle Uğraşanların Günah İşlemeleri 492
n. Allah Kuluna İki Korku Vermez 493
o. Hayâ İmandandır 495
ö. Hayâ, İffet ve İman 497
p. İçki Bütün Kötülüklerin Anahtarıdır 498
r. Kötü Ahlâk'ın Zararı 501
15. İBADETTE ŞUUR 503
a. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın! 503
b. Ödenmemiş Borç Ahirette Ödettirilir 506
c. Allah Yolunda Zikrin Mükâfâtı 508
d. Rüya Nasıl Tabir Edilirse Öyle Çıkar 509
e. İtibar Sonadır 510
f. Gönüllerin Değişmesi 511
g. Günahlar Rızkı Azaltır 513
h. Son Nefes Çok Önemli! 515
i. Cennetin Meyvaları 516
j. Karı Kocanın Sevgiyle Bakışması 516
k. Cenâb-ı Hakk'ın Kulunu Karşılaması 517
l. Cemaate Devam Etmenin Karşılığı 520
m. Kalbin ve Dilin Bir Olması 521
n. Cennetteki Yüksek İnsanların Nuru 524
o. Cennet Ehli Adama Yüz Erkek Gücü Verilmesi 525
ö. Cehennem Ehlinin Vücudunun Büyüklüğü 528

p. İbadette Şuurun Önemi 529
r. İki Farklı Namaz 530
s. Güzel Ahlâkın Mükâfâtı 534
ş. Cennette Huriler 535
t. Evlâdın Ana-babaya Duası 537
u. Yanlış Bir Söz İnsanı Cehenneme Götürür 538
ü. İnsanları Güldürmek İçin Söz Söylemek 539
v. Kişi Sevdiği İle Beraberdir 540
16. İTİBAR SONADIR 543
a. Oruç Hakkında 544
b. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın 546
c. Ödenmemiş Borç Ahirette Ödettirilir 552
d. Allah Yolunda Zikrin Mükâfâtı 555
e. Rüya Nasıl Tabir Edilirse Öyle Çıkar 558
f. İtibar Sonadır 559
g. Gönüllerin Değişmesi 563
h. Günahlar Rızkı Azaltır 565
ı. Son Nefes Çok Önemli! 567
i. Cennetin Meyvaları 569
j. Karı Kocanın Sevgiyle Bakışması 570
k. Cenâb-ı Hakk'ın Kulunu Karşılaması 572
l. Cemaate Devam Etmenin Karşılığı 576
m. Kalbin ve Dilin Bir Olması 577
n. Cennetteki Yüksek İnsanların Nuru 579
o. Cennet Ehli Adama Yüz Erkek Gücü Verilmesi 580
p. İbadette Şuurun Önemi 581

r. İki Farklı Namaz..... 582
17. MÜ'MİNE BELÂLARIN GELMESİ 585
a. Belâlara Sabrın Karşılığı 585
b. Sıla-i Rahimin Önemi..... 589
c. Halim Selim Olmak Berekettir..... 590
e. Kıyâmetin On Alâmeti..... 593
f. Mü'min ve Fitneler..... 595
g. Düşük Çocuğun Anne Babasını Cennete Sokması 597
h. Aranızda Selâmı Yayın! 598
ı. Selâm Mü'minlerin Selâmlaşmasıdır..... 600
i. Önce Selâm Veren Daha Üstündür..... 601
j. Yaşlı Kimsenin Zinâ Etmesi..... 602
k. Gerçek Pehlivan Kimdir? 605
l. Ay ve Güneş Bir Şahıs İçin Tutulmaz! 608
m. Ay ve Güneş Tutulmasında Namaz Kılın!..... 611
n. Kerahat Vakitleri 614
o. Kamerî Ay Yirmi Dokuz Gündür..... 616
p. Şeytanın Bayrakları 617
r. Şeytan Her İşinize Karışmak İster..... 618
s. Kırmızı Elbise Giyinmeyin! 623

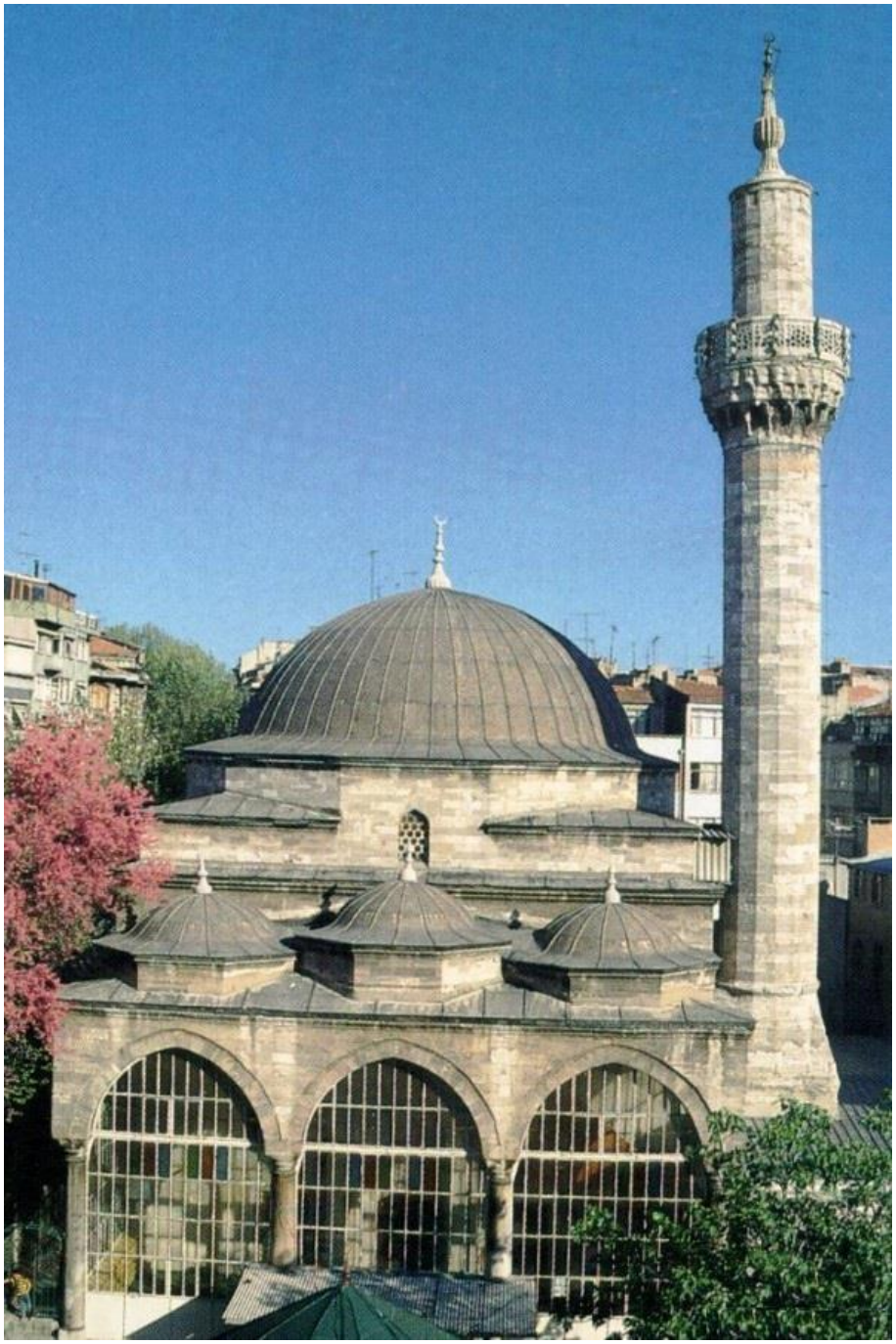

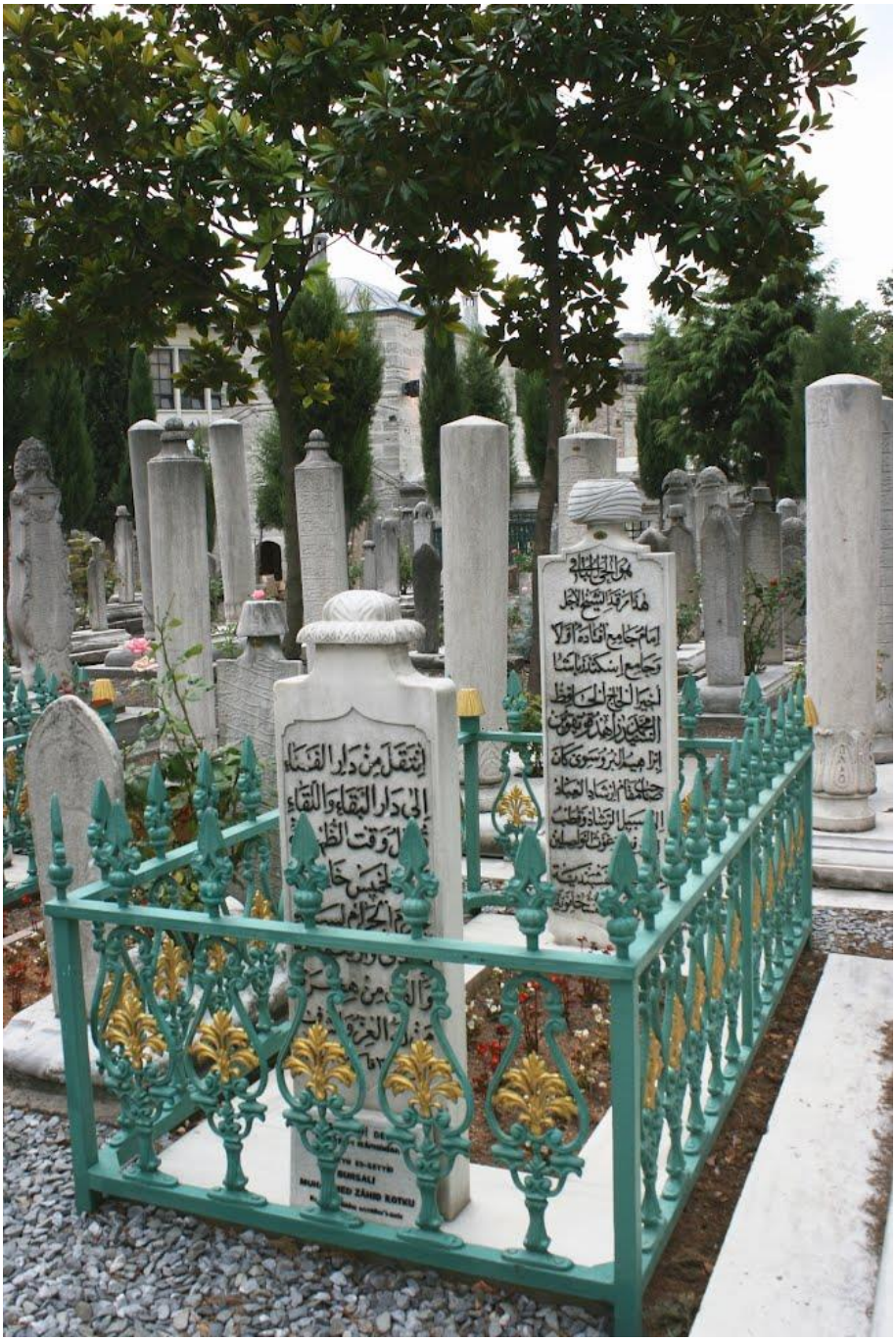
إنتقل من دار الفناء
إلى دار البقاء واللقاء

ÖNSÖZ

Hadis-i şerifler, Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet olunarak bugüne kadar gelen sözlerdir. Bu sözler kavlen, fi'len, takrîren, sıfaten hepsi hadistir. İster söylesin, isterse onu takrir buyursun yahut fiilen onu göstersin... Gerek fiille gösterdikleri, gerek söz ile söyledikleri, gerek sıfatlarıyla beyan buyurdukları, hepsi hadisten ibarettir. Bu hadislerin gàyesi, insanın hem dünyanın, hem de ahiretin saadetlerine ulaşmasına vesîle olmaktır.

Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî Hazretleri, tasavvufî bir camiada *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis koleksiyonunu, ders kitabı olarak hazırlamıştır. Az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadis-i şerifi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadis-i şeriften oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Müslümanın ayağının kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûzü'l-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hocaefendi bu dersleri 1958'den 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den sonra ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi devam ettirmiştir,

Bu eser, Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'ye ait derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki 3. ciltte 16.05.1976 - 19.09.1976 tarihleri arasındaki 14 adet ders yer almaktadır. Ayrıca 1968 yılına ait 3 derse yer verilmiştir.

Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen Muhammed Zahid, Abdüllatif ve Lütfullah Erkaya'ya; kayıtların temininde yardımcı olan kardeşlerimize; bu çalışmamızda bizi teşvik eden Süleyman Zeki Bağlan Ağabey'e; teknik konularda yardım eden Ahmed Enis Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, 20 Ağustos 2021
12 Muharrem 1443

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Müellif Rahmetullàhi Aleyh'in adı Mehmed Zâhid, soyadı Kotku idi. Kendisinin naklettiğine göre babası ona: "Oğlum Mehemmed!" diye hitab edermiş. Soyadının "mütevâzi" mânâsına geldiği nüfus cüzdanının başına not edilmiş idi.

Tevellüdü 1315 hicrî kamerî (rûmî 1313, milâdî 1897) yılında Bursa şehrinde, kale içinde Türkmenzâde Çıkmazı'ndaki baba evinde vâki olmuştur.

a. Ailesi

Baba ve annesi Kafkasya'dan 1297'de göç eden müslümanlardandır. Dedeleri Kafkasya'da Şirvan'a bağlı eski bir hanlık merkezi olan Nuha'dandır ki burası dağ eteğinde, ipekçilikle meşhur, ahalisi müslüman, hâlen Azerî Türkçesi konuşulan bir yerdir. [Bugünkü Azerbaycan'ın Şeki şehri.]

Babası İbrahim Efendi Bursa'ya 16 yaşlarında [1869] iken gelmiş, Hamza Bey Medresesi'nde tahsil görmüş, muhtelif yerlerde imamlık yapmış, Hazret-i Peygamber SAS sülâlesinden bir seyyid'dir. 1929'larda 76 yaşlarında iken Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde vefat etmiş ve oraya defnolunmuş, ehl-i tarîk bir kimsedir.

Annesi Sabire Hanım, Mehmed Zâhid Efendi 3 yaşlarında iken vefat etmiş, Pınarbaşı Kabristanı'na gömülmüştür.

Bu anne ve babadan doğma ağabeyi Ahmed Şâkir (1308-1335) subaylık yapmış, Kudüs'te Çanakkale'de bulunmuş, siperlerde hastalanmış ve 28 yaşlarında iken vefat edip Söğütlüçeşme'ye defnolunmuştur. Aynı anneden bir küçük kardeşi daha olmuşsa da çok yaşamamış. birkaç aylık iken vefat etmiştir.

Babasının ikinci evliliği yine Dağıstan muhacirlerinden, Fatma Hanım'la olmuştur. Ondan doğma üç kız kardeş halen hayattadırlar. [1981] Bunlardan Pakize Hanım'ın efendisi de,

Bursa Ulu Cami imamlarından ve İsmail Hakkı Tekkesi şeyhlerinden merhum Ahmet Efendi (K.S)'dir.

b. Tahsili, Askerliği

Mehmed Zâhid Efendi (Rh.A) ilk mektebi Oruç Bey İbtidâîsi'nde okudu, Maksem'deki idâdîye devam etti. Sonra Bursa Sanat Mektebi'ne girdi. Bu esnada Birinci Cihan Harbi dolayısıyla 18 yaşlarında askere celb olundu. 14 Nisan 1332'de asker oldu, senelerce askerlik yaptı, çok tehlikeli günler geçirdi, hastalıklar atlattı. Ordunun Suriye'den çekilmesinden sonra, bin bir güçlükle İstanbul'a döndü.

10 Temmuz 1335'de Cuma gününden itibaren de 25 K. 30 şubede yazıcı olarak vazifeye devam etti. Kendi hatıra defteri kayıtlarından 1338 Martlarında henüz bu vazifede olduğu görülüyor.

c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri

İstanbul'da bulunduğu esnada çeşitli dînî toplantılara,

derslere, camilerdeki vaazlara devam etti. Bilhassa Seydişehirli Abdullah Feyzi Efendi'yi çok sevdiği anlaşılıyor. Bu arada 16 Temmuz 1336 Cuma günü namazı Ayasofya Camii'nde edadan sonra Vilayet önünde bulunan Fatma Sultan Camii yanındaki Gümüşhâneli Tekkesi'ne giderek Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'ye intisâb eyledi. Günden güne ahvâlini terakkî ettirdi.

Bu zât-ı şerifin, 18 Kasım 1337 Cuma günü vefatından sonra postnişin-i irşâd olan Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi'nin yanında tahsil-i kemâlâta devam etmiş, müteaddit defalar halvete girmiş, 27 yaşlarında hilâfetnâmeyi aldıktan sonra, ondan *Râmûzü'l-Ehàdîs, Hizb-i A'zam* ve *Delâilül-Hayrât* icâzetnâmelerini de almış, Bayezit, Fatih ve Ayasofya Camii ve medreselerinde derslere devam etmiş, bu esnada hafızlığını da tamamlamıştır. Bu aralarda hocasının işareti üzere muhtelif kasaba ve köylerde dînî hizmet îfâ etmiştir.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Bursa'ya dönmüş, evlenmiş, 1929'da vefat eden babası yerine Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde 15-16 sene kadar imamlık ettikten sonra Üftade Cami-i Şerifi'nin imam-hatipliğine tayin edilerek, şehirde hisar içindeki baba evine yerleşti. Burada 1945-46'dan 1952'ye kadar hizmet eyledi.

1952 Aralığında Gümüşhaneli Dergâhı postnişini ve eski tekke arkadaşı Kazanlı Abdül'aziz Bekkine'nin vefatı üzerine, İstanbul'a naklolarak Fatih'te bulvara nazır Ümmügülsüm Mescidi'nde vazife gördü.

1 Ekim 1958 tarihinde Fatih İskenderpaşa Cami-i Şerifi'ne nakloldu ve vefatına kadar bu vazifede kaldı.

d. Vefâtı

Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullahi Aleyh, ömrünün son yıllarında rahatsız idi; ayakta gezmesine rağmen; şiddetli ağrılarından muzdaripti. 1979 yazında uzun zaman kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak 1980 Şubatı'nda dönmek zorunda kalmıştı. 7 Mart 1980'de ameliyata girdi ve midesinin üçte ikisi alındı.

Ameliyattan sonra tedricen düzeldi, hatta 1980 Ramazanı'nda hiç aksatmadan oruç tuttu. Hatimle teravih kıldı, vaaz etti. Yazın Balıkesir Ilıca'ya, Çanakkale Ayvacık sahiline ağrıyan ayakları için götürüldü, hac mevsimi gelince de Hicaz'a gitti. Fakat ameliyata sebep olan rahatsızlığı nüks etmiş ve ağrılar tekrar başlamıştı. Haccı güçlükle ifadan sonra, 6 Kasım 1980'de çok ağır hasta olarak İstanbul'a döndü. Tam bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401), Perşembe günü öğleye yakın, dualar, Yâsin'ler, tesbih ve gözyaşları ile uyur gibi bir halde iken ahirete irtihal eyledi.

Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye Camii'nde muhteşem, mahzun, vakur ve edepli bir cemm-i gafir tarafından kılınarak, mübarek vücudu, Kanûnî Süleyman Türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve

üstadlarının yanındaki istirahatgâhına defnolundu.

Bu esnada Süleymaniye, Şehzâdebaşı, Fatih ve çevrelerinde trafik durmuş, Süleymaniye'nin içi ve avlusu kâmilen dolduğu gibi, cemaat sokaklara taşarak Esnaf Hastahanesi'nin yanına kadar uzanmıştı. Vefatını duyanlar içinde Anadolu'nun en uzak şehirlerinden olduğu kadar Avrupa'dan gelenler de vardı. Uzakta bulunan muhiblerinden çoğu da vaktinde haber alamama yüzünden cenazesine yetişememişlerdi.

Vefatı İslâm Alemi'nde de büyük üzüntüye yol açmış, Suudi Arabistan'da, Kâbe'de, Kuveyt'te ve daha başka şehirlerde gıyabında cenaze namazı kılınıp, dualar edilmiş, ajanslar bu elim vefat haberini yayınlamışlardı.

Vefat tarihi olan 13 Kasım 1980 tarihli takvim yapraklarında tevâfukan çok mânidar ibareler yer alıyordu. Meselâ bunların birindeki şu parça ne kadar şâyân-ı taaccübdür:

Arkamdan Ağlama

Öldüğüm gün tabutum yürüyünce

Bende bu dünya derdi var sanma!
Bana ağlama, "Yazık, yazık!" "Vah, vah!" deme!
Şeytanın tuzağına düşersen vah vahın sırası o zamandır.
Yazık yazık asıl o zaman denir.
Cenâzemi gördüğün zaman "El-firak, el-firak!" deme!
Benim buluşmam asıl o zamandır.
Beni mezara koyunca elvedâ demeğe kalkışma!
Mezar cennet topluluğunun perdesidir.
Mezar hapis görünür amma,
Aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret!
Güneşle aya batmadan ne ziyan gelir ki?
Sana batma görünür amma
Aslında o doğmadır, parlamadır.
Yere hangi tohum ekildi de yetişmedi?
Neden insan tohumu için
Bitmeyecek, yetişmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova suya salında da dolu olarak çekilmedi?
Can Yusuf'un kuyuya düşünce niye ağlarsın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu, o tarafta aç!
Çünkü artık hay-huyun,
Mekânsızlık aleminin boşluğundadır.

e. Ahlâk ve Şemâili

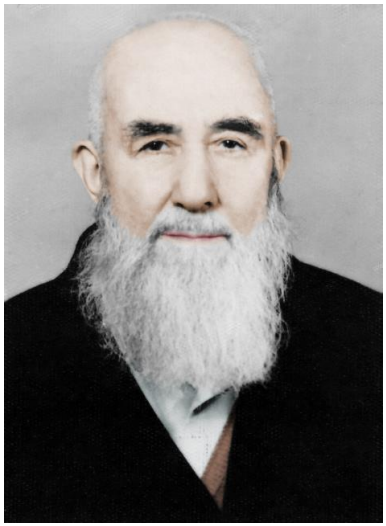

Merhum uzunca boylu, şişmanca, heybetli, beyaz tenli, dolgun pembe yanaklı, uzunca aksakallı, geniş alınlı, aralıklı kaşlı, irice başlı, gül yüzlü, sevimli, alımlı bir kimse idi. Gençken zayıf olduğunu, öksüzlükte yemek yerine yumurta içivererek böyle iri vücutlu olduğunu gülerek anlatırdı. İlk görüşte insanda sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Tanıdığına tanımadığına selâm verir, güleryüz gösterir, gönül alırdı. İlk nazarda

koyu kestane renkli görünen, fakat dikkatle bakılması imkânsız, esrarlı ve derin mânâlı gözleri vardı. Gözü içinde kırmızılık, sırtında ve karnında ise avuç içi kadar iri bir ben mevcuttu.

Hafızası çok kuvvetli idi, konuşması tatlı ve sâfiyâne idi. Çok kere halk telâffuzu kullanır, karşısındakine söz fırsatı tanır; kesinlikle bildiği bir şeyi bile sanki ilk duyuyormuş gibi yumuşak bir tavırla dinler, mânâlı ve nükteli cevap verirdi. Sohbetleri hoş, hutbeleri fevkalâde celâlli olurdu. Hutbe esnasında sesini yükseltir, ordu önündeki bir komutan gibi celâdetle ve irticâlen konuşurdu.

Özel hayatında ev halkına karşı müşfik ve latîfeci davranır, kimseye doğrudan doğruya bir şey emretmez, telmih ve remiz ile söyler, anlaşılmazsa sabrederdi.

Fevkalâde mütevâzi idi. Kerametleri zâhir ve şöhreti àlemgir olduğu halde, talebelerine bile tepeden bakmaz, şeyhlik tavrı takınmaz, kendisini ihvânı arasında lâlettayin bir fert gibi görür, makamını ve kemâlini büyük bir maharetle gizlerdi.

Kendi üstadlarına fevkalâde saygılı ve bağlı idi. Tekke arkadaşları olan yaşlılar, üstadının meclisine gittiğinde diz üstü oturup, baş eğip hiç ayak değiştirmeden edeple oturduğunu anlatırlar.

Çok uzun ve derin düşünürdü, sohbetlerindeki buluşlara, teşbihlere hayran kalmamak mümkün olmazdı. Bir ayetin, bir hadisin üzerinde haftalarca, aylarca durup konuştuğu olurdu.

Ele aldığı bir kimseyi terbiye edip yola getirinceye kadar büyük bir sabırla çalışırdı. İlk zamanlarda kusurlarına müsamaha ederdi. Yıllarca çalışır, yarı yolda bıkıp bırakmazdı.

Dostlarına vefâsı emsalsiz idi; onları ziyaret eder, arar sorardı. Akrabalarına karşı vazifelerinde kusur etmez ve onlara her türlü yardımı esirgemezdi.

Çok açık elli idi, verdiği zaman şaşılacak miktarda verir, geriye kalmamasından korkmaz, verdiğini doyururdu. Sofrasında ekseriya misafir bulunurdu. Hizmet edenleri bir vesile ile memnun eder, ziyaretçilere güleryüz gösterir, kapısını her zaman açık tutmağa çalışırdı.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet eder, talebelerini de bunlara teşvik eylerdi. İnsanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar; bolluk onunla beraber gezer, en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı. Beraberinde seyahat edenler, tevafuklara, tecellilere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşerler, parmaklarını ısırırlardı.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaatından feyzyâb u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn SAS, ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…

f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri

01. Tasavvufî Ahlâk (5 cilt)
02. Mü'minlere Vaazlar (2 cilt)

03. Hadislerle Nasîhatlar (2 cilt)
04. Cennet Yolları
05. Ehl-i Sünnet Akàidi
06. Ana Baba Hakları
07. Nefsin Terbiyesi
08. Faydalı Dualar ve Otuz iki Farz
09. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi
10. Risâle-i Hàlidiyye Tercümesi
11. Evrâd-ı Şerif

Konuşmalarından Hazırlanan Eserler:

01. Zikrullahın Faydaları
02. Özel Sohbetler
03. Peygamber SAS Efendimiz
04. Tenbihler

01. KÖTÜLÜĞÜN ÖNLENMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا ظَهَرَ فِيكُمْ مِثْلُ مَا ظَهَرَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ: إِذَا كَانَت الْفَاحِشَةُ فِي كِبَارِكُمْ، وَالْمُلْكُ فِي صِغَارِكُمْ، وَالْعِلْمُ فِي رُذَّالِكُمْ (حم . ع. ه. عَنْ أَنَسٍ قَالَ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى نَدَعُ الائْتِمَارَ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيَ عَنْ الْمُنْكَرِ؟ قَالَ، فذكره . ولفظ أبى يعلى: إِذَا ظَهَرَ الادْهَانُ فِي خِيَارِكُم، وَالْفَاحِشَةُ فِي شِرَارِكُمْ، وَتَحَوَّلُ الْمُلْكُ فِي صِغَارِكُم، وَالْفِقْهُ فِي رُذَّالِكُمْ)

RE. 54/1 (*İzâ zahera fîküm mislü mâ zahera fî benî isrâil: İzâ kâneti'l-fâhişetü fî kibâriküm, ve'l-mülkü fi sığàriküm, ve'l-ilmü fi rüzzâliküm*) *An enesin kàle kîle: Yâ rasûla'llah, metâ nedeu'l-i'timâre bi'l-ma'rufu ve'n-nehyi ani'l-münker? Kàle, fezekerehû.*

Ve lafzı ebî ya'lâ: (İzâ zahere'l-idhânü fî hıyâriküm, ve'l-

fâhişetü fî şirâriküm, ve tehavvelü'l-mülkü fî sığàriküm, ve'l-fıkhü fî rüzzâliküm.)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Emr-i Ma'ruf Ne Zamana Kadar Yapılacak?

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ ve İbn-i Mâce, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[1]

إِذَا ظَهَرَ فِيكُمْ مِثْلُ مَا ظَهَرَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ: إِذَا كَانَت الْفَاحِشَةُ فِي كِبَارِكُمْ، وَالْمُلْكُ فِي صِغَارِكُمْ، وَالْعِلْمُ فِي رُذَّالِكُمْ (حم . ع. ه. عَنْ أَنَسٍ قَالَ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى نَدَعُ الائْتِمَارَ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيَ عَنْ الْمُنْكَرِ؟ قَالَ، فذكره . ولفظ أبى يعلى: إِذَا ظَهَرَ الادِّهَانُ فِي خِيَارِكُم، وَالْفَاحِشَةُ فِي شِرَارِكُمْ، وتَحَوَّلُ الْمُلْكُ فِي صِغَارِكُم، وَالْفِقْهُ فِي رُذَّالِكُمْ)

RE. 54/1 (*İzâ zahera fîküm mislü mâ zahera fî benî isrâil: İzâ*

---

[1] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.187, no:12966; Ziyâü'l-Makdisî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.150, no:2667; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.532.

kâneti'l-fâhişetü fî kibâriküm, ve'l-mülkü fi sığàriküm, ve'l-ilmü fi rüzzâliküm) *An enesin kàle kîle: Yâ rasûla'llah, metâ nedeu'l-i'timâre bi'l-ma'rufu ve'n-nehyi ani'l-münker? Kàle, fezekerehû.*

Ve lafzı ebî ya'lâ: (İzâ zahere'l-idhânü fî hıyâriküm, ve'l-fâhişetü fî şirâriküm, ve tehavvelü'l-mülkü fî sığàriküm, ve'l-fıkhü fî rüzzâliküm.)

Enes RA'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz'e sormuşlar:

(*Yâ rasûla'llah, metâ nedeu'l-i'timâre bi'l-ma'rufu ve'n-nehyi ani'l-münker?*) "Yâ Rasûlallah, Allah'ın emri olan emr-i ma'ruf yapmak, nehy-i münker yapmak, iyi olan şeyi yaptırmaya çalışmak, söylemek, ettirmek; kötü olan şeyi de yaptırmamaya çalışmak, engellemek, emr-i ma'ruf, nehy-i münker vazifesi ne zamana kadar farz? Ne zamana kadar bunu yapmamız lazım. Ne bırakalım bu işi?"

Buyurmuşlar ki:

(*İzâ zahara fîküm islu ma zahara fî benî İsrail*) Benî İsrail denilen Yahudiler devrinde, onlara arız olan hal, size de arız oldu muydu, işte o zaman emr-i ma'ruf, nehy-i ani'l-münker sakıt olur diyor.

"—Nedir o hal?" demişler.

1. (*İzâ kâneti'l-fâhişetü fî kibâriküm*) "Kötülükler büyüklerinizden olduğu zaman…" Büyükler de fuhuş işliyorlar, fena şeyler işliyorlar.

2. (*Ve'l-mülkü fi sığàriküm*) "Mülk, idare, hakimiyet de küçüklerin eline geçtiği zaman…"

3. (*Ve'l-ilmü fi rüzzâliküm*) "İlim de en rezil, alçak, pespaye insanların elinde, ağzında olduğu zaman…"

O zaman artık emr-i ma'ruf, neyh-i münkerin zamanı geçmiş, azap gelecek, kıyamet kopacak demek. O zaman artık susun demiş. O zaman susma devri.

Başka bir rivayet şöyle:[2]

---

[2] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.394; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.433; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.376, no:2837; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.84, no:7555; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.301; Enes ibn-i

إذا ظَهَرَ الادِهْانُ في خِيَارِكُم ، وَالْفَاحِشَةُ فِي شِرَارِكُم ، وَتَحَوَّلُ

الْمُلْكُ فِي صِغَارِكُم ، وَالْفِقْهُ فِي أَرْذَالِكُمْ .

(İzâ zahere'l-idhânü fî hıyâriküm, ve'l-fâhişetü fî şirâriküm, ve tehavvelü'l-mülkü fî sığàriküm, ve'l-fıkhü fî rüzzâliküm.)

1. (*İzâ zahere'l-idhânü fî hıyâriküm*) "Sizin hayırlılarınızın arasında bir müdâhene, yağcılık, karşı tarafı medhetme, dalkavukluk yayıldığı zaman…"

Hayırlılarınız susuyorlar, dalkavukluk yapıyorlar. Ses çıkarmıyorlar.

2. (*Ve'l-fâhişetü fî şirâriküm*) "En şerlilerinizin arasında fuhşiyat, kötülük, rezillik arttığı zaman…"

3. (*Ve tehavvelü'l-mülkü fî sığàriküm*) "Hakimiyet, idarecilik, küçüklerin eline geçtiği zaman…"

4. (*Ve'l-fıkhü fî rüzzâliküm*) "Din ilmi, fıkıh ilmi de rezillerin, alçakların, ahlaksız insanların elinde olduğu zaman…"

O zaman susmak devridir artık, kimseye bir şey demeye hakkımız yok. Allah kusurlarımızı affetsin…

b. Belâ Umûmî Olarak Gelir

Taberânî ve Ebû Nuaym, Ümm-ü Seleme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[3]

إِذَا ظَهَرَ السُّوءُ فِي الأَرْضِ ، أَنْزَلَ اللهُ بِأْسَهُ بِأَهْلِ الأَرْضِ ؛ وَإِنْ

Mâlik RA'dan.

[3] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.317, no:2089; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.218; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

كَانَ فِيهِمْ قَوْمٌ صَالِحُونَ ، يُصِيبُهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ ، ثُمَّ يَرْجِعُونَ

إِلَى رَحْمَةِ اللهِ ومَغْفِرَتِهِ (طب. حل. عن أم سلمة)

RE. 54/2 (*İzâ zahere's-sûü fi'l-ardı, enzela'llàhu bi'sehû bi-ehli'l-ardı; ve in kâne fîhim kavmün sàlihûne, yusîbuhüm mâ esàbe'n-nâse, sümme yurciùne ilâ rahmeti'llâhi ve mağfiretihî*)

(*İzâ zahere's-sûü fi'l-ardı*) "Yeryüzünde kötülük zahir olduğu, aşikâre olduğu, belirdiği zaman…" Bir ülkede, bir memlekette günahlar çoğalmaya başladığı vakitte… Çekinmiyor kimse günah işlemekten. Herkes istediği gibi günalarını aşikâre yapıyor. Korkması yok, sakınması yok.

(*Enzela'llàhu bi'sehû bi-ehli'l-ardı*) "O zaman Cenab-ı Hak yeryüzündeki insanlara azabını, kahrını indirir. İnsanlar arasında kötülük zahir oldu mu, Allah'ın da kahrı gelir."

Dediler ki:

(*Ve in kâne fîhim kavmün sàlihûne*) "Bu azaba uğrayan kavmin içinde sàlih insanlar, mübarek insanlar var ya… Geceleri namaz kılarlar, günleri oruç tutarlar. İbadetlerinde, taatlerinde, hayırlarında, hasenatlarında… Kimseye fenalık yapmazlar."

(*Yusîbuhüm mâ esàbe'n-nâse*) "O suçlu kavme gelecek ceza onlara da gelir, hepsi birden helâk olurlar; o cezaya, o belâya uğrarlar. (*Sümme yurceùne ilâ rahmeti'llâhi ve mağfiretihî*) Sonra Allah'ın rahmetine ve mağfiretine ermek üzere bunlar ayrılırlar." Ama ölüm, helâk beraber olur, sonra "Bunlar iyi insandı, bunlar kötülüklere hiç bulaşmamıştı; ibadetinde, taatinde, hayrında, hasenatındaydı, cihad ediyorlardı ama söz geçirememişlerdi." vs. diye sonra ayrılırlar.

Cezâ ammeye gelir, rahmet hassadır. Bir adam bir merhamete nail olursa, ona olur. Ama azap, ammeye olur. Mesela binlerce, yüz binlerce insana bakıyorsun bir anda gidiyor. Ama bu dünyadan gidiş umumi olur ama sonra gene merhamet-i ilahiyeye ahirette mazhar olarak ayrılırlar. İyiler ahirette ayrılır.

c. Kötülük Önlenmezse Belâ Gelir

Hàkim, *Müstedrek*'inde Rasûlüllah'ın azadlısından rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[4]

إِذَا ظَهَرَ السُّوءُ فَلَمْ يَنْهَوْا عَنْهُ ، أَنْزَلَ اللهُ بِهِمْ بَأْسَهُ ؛ قِيلَ: وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ صَالِحُونَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، يُصِيبُهُمْ مَا أَصَابَهُمْ ، ثُمَّ يَصِيرُونَ إِلَى مَغْفِرَةِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ (نعيم في الفتن ، ك. عن مولاة صلى الله عليه وسلم)

RE. 54/3 (*İzâ zahera's-sûü, felem yenhev anhü, enzele'llàhu bihim be'sehû; kîle: Ve in kâne fîhim sàlihûn? Kàle: Neam, yusîbühüm mâ esàbehüm, sümme yasîrûne ilâ mağfireti'llâhi ve rahmetihî.*)

(*İzâ zahera's-sûü*) "Bir yerde bir kötülük zuhur ettiği zaman, (*felem yenhev anhü*) o kötülük men edilmezse…" Fenalık başlamış, zahir olmuş, 'Ne yapıyorsunuz, ne ediyorsunuz?' diyen yok. Herkes alabildiğine gidiyor.

(*Enzele'llàhu bihim be'sehû*) "O zaman, Allah azabını o kavme indirir. (*Kîle*) Denildi ki: (*Ve in kâne fîhim sàlihûn*) 'Onlar arasında salihler bulunsa da mı?' (*Kàle*) Buyurdu ki:

(*Neam, yusîbühüm mâ esàbehüm*)" Evet, onlara isabet eden o sàlihlere de isabet eder." Kötülerin arasında iyiler de yanar. Nasıl kuru ağacın yanında yaş ağacın da yandığı gibi, belâ umumidir, iyilere de gelir. (*Sümme yasîrûne ilâ mağfireti'llâhi ve rahmetihî*) "Lâkin, daha sonra o sàlihler ahirette Allah'ın mağfiretine ve rahmetine mazhar olurlar."

---

[4] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.568, no:8594; Rasûlüllah'ın hizmetçisinden. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.78, no:5578; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.351, no:2334.

d. Allah'ın Bir Kavme Lânet Etmesi

Harâitî, Selman-ı Fârisî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[5]

إِذَا ظَهَرَ الْقَوْلُ وَخُزِنَ الْعَمَلُ ، وَائْتَلَفَتِ الأَلْسِنَةِ ، وَتَبَاغَضَتِ الْقُلُوبُ ،

وَقَطَعَ كُلُّ ذِي رَحِمٍ رَحِمَهُ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ لَعَنَهُمُ اللهُ ، فَأَصَمَّهُمْ ، وَأَعْمَى

أَبْصَارَهُمْ (الخرائطي عن سلمان)

RE. 54/4 (*İzâ zahera'l-kavlü ve huzine'l-amelü, ve'telefeti'l-elsineti, ve tebâğadati'l-kulûbü, ve kataa küllü zî rahimin rahimehû, feinde zâlike leanehümu'llàhu, feesammehüm, ve a'mâ ebsàrahüm.*)

(*İzâ zahera'l-kavlü ve huzine'l-amelü*) "Sözler güzel söylenip ameller gizlenip bozulduğu zaman; (*ve'telefeti'l-elsineti, ve tebâğadati'l-kulûbü*) dilde ülfet olduğu halde kalpler birbirlerine buğz ettikleri zaman…" Diller mutabık kalıyor ama kalpler birbirlerini sevmiyor.

(*Ve kataa küllü zî rahimin rahimehû*) "Akrabanın akrabası ile alâkasını kestiği zaman…" Herkes, akraba u taallûkat birbirinden ayrılmış. Ana, baba, kardeş; kimse kimseyi tanımıyor.

(*Feinde zâlike leanehümu'llàhu*) "İşte o zaman, Allah o kavme lânet eder; (*feesammehüm*) onların kulaklarını sağır eder, (*ve a'mâ ebsàrahüm*) gözlerini de kör eder."

Gözlerin körlüğü, kulakların sağırlığı… Bizim gözlerimiz

---

[5] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.263, no:6170; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.562, no:12241; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XIII, s.100; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.109; Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.320, no:301; Selman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.23, no:24740; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.5, no:10124.

görüyor, kulaklarımız da işitiyor. Fakat bu değil. Göz, görmez bir hale gelecek. Görüyor önünü, görmez değil. Hayvanlardaki göze benzer yani. İdrak yok, neticeyi anlayamıyor. Kulaklar da anlayamıyor. Ne söylese, kulağına girmiyor, yolundan dönmüyor, bildiğinden şaşmıyor.

e. Fuhşun Yayılması

İbn-i Adiy ve Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[6]

إِذَا ظَهَرَتِ الْفَاحِشَةُ ، كَانَتِ الرَّجْفَةُ ؛ وَإِذَا جَارَ الْحُكَّامُ ، قَلَّ الْمَطَرُ ؛

وَإِذَا غُدِرَ بِأَهْلِ الذِّمَّةِ ، ظَهَرَ الْعَدُوُّ (عد. والديلمي عن ابن عمر)

RE. 54/5 (*İzâ zaherati'l-fahişetü, kâneti'r-racfetü; ve izâ câre'l-hükkâmü, kalle'l-mataru; ve izâ gudira bi-ehli'z-zimmeti, zahera'l-adüvvü.)*

(*İzâ zaherati'l-fahişetü, kâneti'r-racfetü*) "Fuhuş yayıldığında zelzeleler ve fitneler çoğalır. (*Ve izâ câre'l-hükkâmü, kalle'l-mataru*) Hakimler, adaletle hükmetmedikleri ve idareciler zulmettikleri zaman yağmur azalır. Yağmur çok olsa da faydası olmaz, zararı olur. (*Ve izâ gudira bi-ehli'z-zimmeti, zahera'l-adüvvü*) Zimmet ehline, devlete tabii olan Hristiyanlara haksızlık yapılırsa, düşman galebe çalar."

f. Azâbın Umûmî Gelmesi

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan

---

[6] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.330, no:1310; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.248; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.122, no:30865; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.353, no:2339.

rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[7]

إِذَا ظَهَرَتِ الْمَعَاصِي فِي أُمَّتِي ، عَمَّهُمُ اللهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ ؛ قِيلَ: أَمَا فِي النَّاسِ يَوْمَئِذٍ صَالِحُونَ ؟ قَالَ: بَلَى ، يُصِيبُهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ ، ثُمَّ يَصِيرُونَ إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنَ اللهِ ، وَرِضْوَانٍ (حم. طب. عن أم سلمة)

RE. 54/6 (*İzâ zaherati'l-maàsî fî ümmetî, ammehümü'llàhu bi-azâbin min indihî; kîle: Emâ fi'n-nâsi yevmeizin sàlihûn? Kàle: Belâ, yusîbühüm mâ esàbe'n-nâse, sümme yasîrûne ilâ mağfiretin mina'llàhi, ve rıdvânin.*)

(*İzâ zaherati'l-maàsî fî ümmeti*) "Ümmetimde masiyetler zuhur ettiğinde, (*ammehümü'llàhu bi-azâbin min indihî*) Allah-u Teàlâ kendi indinden onlara umumi bir azab verir. (*Kîle*) Denildi ki: (*Emâ fi'n-nâsi yevmeizin sàlihûn*) O gün insanların içinde sàlih kişiler yok mudur? (*Kàle*) Buyurdu ki: (*Belâ*) Evet vardır. (*Yusîbühüm mâ esàbe'n-nâse*) Ancak insanlara isabet eden şey onlara da isabet eder. (*Sümme yasîrûne ilâ mağfiretin mina'llàhi, ve rıdvânin*) Fakat daha sonra onlar Allah'ın mağfiret ve rızasına nail olurlar."

Dün bir doktorun ziyaretine gittik de… Yolda gördük ki, adam hanımının omuzuna atmış kolunu… Hanımı da çıplak hanım yani. Sokak üzerinde muhabbet yapıyorlar. Bu da fuhşun bir nev'îdir yani.

Bir erkeğin, bir hanımın omuzuna elini atıp da sokak ortasında muhabbeti, İslâm'ın âdâbına elbette muhaliftir. Ama bu

---

[7] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.304, no:26638; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.325, no:747; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.523, no:12145; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.78, no:5579; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.354, no:2340.

hususتan kimse çekinmiyor ve kimse de ona 'Sen ne yapıyorsun?' diyemiyor.

g. Evde Yılan Görülmesi

Taberânî ve Tirmizî, Ebû Leylâ RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[8]

إِذَا ظَهَرَتِ الْحَيَّةُ فِي الْمَسْكَنِ ، فَقُولُوا لَهَا : إِنَّا نَسْأَلُكِ بِعَهْدِ نُوحٍ ، وَبِعَهْدِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ ، أَنْ لا تُؤْذِينَا ؛ فَإِنْ عَادَتْ ، فَاقْتُلُوهَا

(طب. ت. حسن غريب عن أبي ليلى)

RE. 54/7 (*İzâ zaherati'l-hayyetü fi'l-meskeni, fekùlû lehâ: İnnâ nes'elüki bi-ahdi nûhin, ve bi-ahdi süleymâne'bni dâvûde, en lâ tü'ziyenâ; fein àdet, fa'ktülûhâ.*)

(*İzâ zaherati'l-hayytü fi'l-meskeni, fekùlû lehâ*) "Evde yılan görüldüğünde, ona şöyle deyiniz: (*İnnâ nes'elüki bi-ahdi nûhin, ve bi-ahdi süleymâne'bni dâvûde, en lâ tü'ziyenâ*) 'Nuh AS ve Davud oğlu Süleyman AS'ın senden aldıkları ahde dayanarak bize ezâ vermemeni istiyoruz.' (*Fein àdet, fa'ktülûhâ*) Buna rağmen yine de size yönelirse, onu hemen öldürün!"

Eskiden evlerimizde, köy evlerinde olsun, eski şehir evlerinde olsun ekseriyetle yılanlar olurdu. Şimdi apartmanlarda çok bulunmaz ama köy evlerinde ve kır evlerinde olan şeylerdendir. Yılan bulunur evlerde... Bu yılan görüldüğü vakitte, siz bu yılana şöyle deyiniz:

"—Ey yılan, Nuh AS'a ve Süleyman AS'a verdiğin söz üzere

---

[8] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.430, no:1405; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.79, no:6428; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1238; Ebû Leylâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.329, no:1307; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

bize ezâ etme, çekil git!"

Tekrar gelirse eğer bu yılan, o zaman onu öldürünüz. Birden öldürmeyiniz. Evvela ona bir hitap ediniz.

"—Canım, yılan bizim dilimizden anlar mı?" deriz.

Bu acayip bir şey.

Dün bir hadise dinledim. Bizim kardeşlerimizden hayvan bakan bir kardeş var. Kurban Bayramı'nda ineklerinden bir tanesini yedi kişi için keselim diyerek ayırmışlar. Bayram sabahı kasabı çağırmışlar, gelmiş. Hayvan bakan kimse, ineği kalın bir iple bağlamış. Hayvan kasabı görünce, nasıl bir gerindiyse ipi koparmış, kaçmış.

Bakmışlar hakkından gelemiyor kasap, bırakmış gitmiş.

"—Yarın geleyim!" demiş.

Altı kişiyle mi, yedi kişiyle mi ne gelmiş kasap… Bir türlü hayvanı yatırmanın imkânını bulamamışlar, kuvvetli bir hayvanmış.

Komşularından birisi demiş ki hayvanın kulağına… Ben dinledim de şimdi naklediyorum:

"—Ne kaçıyorsun? Peygamber'in emri için kurban olacaksın. Yat bakalım, teslim ol!" demiş.

Hayvan yatmış, boynunu uzatıvermiş.

"—Yılan bizim dilimizden ne anlayacak şimdi? Süleyman AS değiliz ki… O her hayvanın dilinden anlarmış, konuşurmuş."

Fakat biz kendi dilimizle anlatınca, hayvan anlar. Allah anlatıyor yani. Ona idrak veriyor. Bu idraki hissediyor ki, "Burada bize eza etme!" deyince, o da "Pekiyi…" deyip çekip gidiyor. Gitmezse, ölümü hak ediyor.

h. Evvelkilere Lânet Edilmesi

İbn-i Asâkir, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[9]

---

[9] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.80; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.179, no:903; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.352, no:2337.

إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدَعُ ، وَلَعَنَ آخِرُ هٰذِهِ الأُمَّةِ أَوَّلَهَا ، فَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ

عِلْمٌ فَلْيَنْشُرْهُ ، فَإِنَّ كَاتِمَ الْعِلْمِ يَوْمَئِذٍ ، كَكَاتِمِ مَا أَنْزَلَ اللهُ عَلَى

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (كر. عن معاذ)

RE. 54/8 (*İzâ zaheratü'l-bideu, ve leane âhiru hâzihi'l-ümmeti evvelehâ, femen kâne indehû ilmün felyenşurhü, feinne kâteme'l-ilmi yevmeizin, kekâtimi mâ enzela'llàhu alâ muhammedin SAS.*)

(*İzâ zaheratü'l-bideu*) "Bid'atler yayıldığı, (*ve leane âhiru hâzihi'l-ümmeti evvelehâ*) ve bu ümmetin sonra gelenleri öncekilere lânet ettiği zaman, (*femen kâne indehû ilmün felyenşurhü*) kendinde ilim olanlar onu yaysın! (*Feinne kâteme'l-ilmi yevmeizin*) Zira böyle zamanda ilmini gizleyen kimse, (*kekâtimi mâ enzela'llàhu alâ muhammedin SAS*) Allah'ın Muhammed SAS'e indirdiğini gizleyen kimse gibidir."

Bid'at diye malum dinde olmayan adât u an'aneleri ihdas etmek. Abdest alırken dört defa yıkıyor, beş defa yıkıyor yahut iki defa yıkıyor. Üç yapmıyor. Sünnet üçtür, niye bu işi yapıyor? Bu bid'attır.

Başını mesh ederken bir, iki, üç… Boyuna başını mesh ediyor. Yüzünü fazla yıkıyor. Namazı kılarken dört rekâtlık namazı beş kılıyor, altı kılıyor. Eklemeler yapıyor yahut eksik yapıyor. Buna bid'at diyorlar.

Din eksiklik, fazlalık kabul etmez. Peygamber SAS nasıl bize teslim etti? O teslim edileni el-hamdü lillâh bugüne kadar getirdik. Bu bid'atların bir itikadda olan kısmı var, bir amelde olan kısmı var, bir de adette olan kısmı var. Adette olanlar Allah'ın izniyle inşâallah mağfur olur. İtikadda olanlar ve amelde olanlar tehlikelidir.

Meselâ, şimdi bu camilerimize halılar sermişizdir. Bu halıların

üzerinde namaz kılıyoruz. Üstümüz temiz, başımız temiz, soğuğa karşı korunmamız lazım, temizliğe daha layıktır… Ama Rasûlullah'ın zamanında nasıldı? Toprak zeminde kılıyorlardı.

Bu bid'atlar zâhir olduğu vakitte, gerek evlerimizde, gerek camilerimizde, gerek dinimizde, gerek yemelerimizde, içmelerimizde… Mesela bugün yemekleri masalarda yeriz. Çatalımız vardır, kaşığımız vardır, tabaklarımız vardır. Buna izin vardır ama Peygamber SAS masada yememiş. Çatalla, kaşıkla da yememiş. Mübarek elleriyle yemişler. Allah kusurlarımızı affetsin. Bunların hepsi bid'atsa da büyük kısım affolunur inşâallah.

Yalnız bu Hristiyan an'anelerine uyaraktan bazı kimseler sağ eline bıçağı alıyor, sol eline çatalı alıyor. Sağıyla kesiyor, soluyla da yiyor. Gâvur adeti… Müslüman daima sağ eliyle yer. Bu da bid'attır. Hristiyanlardan görenek olarak aldığımız her şeye bid'at deriz.

Bazı kimseler, geçmiş nesillere, bizden evvel geçenlere lânet ediyorlar:

"—Allah belâlarını versin, şöyle yapamadılar, böyle yapamadılar… Şöyle kusurları var, böyle kusurları var!" diyorlar.

Kendi kusurlarını görmüyorlar, bizden evvel geçmiş insanların kusurlarını görerek onlara beddua ediyorlar.

İşin doğrusunu bilen ilim sahiplerinin bunlara karşı çıkmaları gerekir.

"—O evvelkilerin kabahati yok, onlar iyi adamlardı. Kabahat sizde… Yanlış yapıyorsunuz, onlara lânet etmeyin, onlar iyi adamlardı." diyerek, insanları uyarmağa, doğru yola çekmeğe çalışmaları gerekir.

"Her kim ilmini saklarsa, onlara karşı sessiz kalırsa, sanki Peygamber SAS'e inzal olan kitabı, Kur'an-ı Kerim'i saklamış gibi olur." diyor. Allah muhafaza…

i. Alimlerin Hakkı Söylemesi

Deylemî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[10]

إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدَعُ فِي أُمَّتِي ، وَشُتِمَ أَصْحَابِى ، فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ ،

فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ (الديلمي عن معاذ)

RE. 54/9 (*İzâ zaherati'l-bidau fî ümmetî, ve şütime ashàbî, felyuzhiru'l-àlimü ilmühû, fein lem yef'al, fealeyhi la'netu'llàhi*)

(*İzâ zaherati'l-bidau fî ümmetî*) "Ümmetim arasında bid'atler zuhur ettiğinde, (*ve şütime ashàbî*) ve ashabım hakkında kötü sözler söylendiğinde…"

"—Niçin dövüştüler, niçin kavga ettiler?" diyorlar. "Şu haksız, bu haksız…" diyorlar.

(*Felyuzhiru'l-àlimü ilmühû*) "O zaman alim ilmini açığa çıkarsın!"

"—Sizin hakkınız değil bu konuşmalar! Onlar o gün kılıçlarını kana buladıysalar, sen bugün dilini neden günaha buluyorsun?" desin.

(*Fein lem yef'al*) "Eğer böyle yapmazsa, (*fealeyhi la'netu'llàhi*) Allah'ın laneti onun üzerine olsun!"

İctihadda hata da olsa gene sevap var. Bir insan ictihad ederse, gerek hakim olsun, gerek devlet idarecileri olsun. Yanlış karar verirse…

"—Ne yapalım?"

"—Şöyle yapalım."

Karar, karar… Ama düşündüler, taşındılar, buraya hükmettiler. Ama hüküm yanlış çıktı. Olsun. Yine ecir vardır

Şimdi onlar tabii iki taraf, ikisi de müslüman ama

---

[10] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.321, no:1271; Ebû Hüreyre RA'dan.
İmam Rebi', *Müsned*, c.I, s.365, no:943; Câbir ibn-i Zeyd RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.352, no:2336.

dövüşmüşler. Haklı-haksız… İkisi de kendini haklı göstererekten dövüştü. Bizim oraya karışmaya hakkımız yok!

"—Canım tarih şöyle diyor, böyle diyor."

Tarihe sen kulak asma. Sen unut o günleri. Hatta hiç hatırına bile getirme, geçmiş gün o. Onları yaymakta ne fayda var sana? Hiçbir fayda yok.

O zaman alim olanlar, ilimlerini ızhar etsinler. Bu işleri yapanlara:

"—Susun ya hu! Bunları körüklemeye ne hakkınız var? Bunlar bin sene evvel olan hadiseler. Bin sene önce olan hadiseleri bugün ne körüklüyorsun artık? Halkı ikiye bölüyorsun, şöyle yapıyorsun, böyle yapıyorsun." demeleri gerekir.

Eğer bu ilmi izhar etmezlerse, Allah'ın laneti onlara olur. Ne kadar acı. Herkesin içinde;

"—Sus be yâhu!" diyebilmeli.

Çünkü bu bin küsür sene evvel olan bir hadisedir. Bugün onların zikrine hiç gerek yok. Fitneden başka bir şey değil. Onların hesabını Allah yapacak. Kim haklı, kim haksız Allah en iyisini bilir.

Allah kusurlarımızı affetsin. Şimdi bu en büyük şey, kendi kusurumuzu görmekten acisiziz. Ta bin sene evvelki hadiselere hüküm veriyoruz. Halbuki tarihlerin hangisine doğru diyebileceğiz? Tarih şunu da yazar, bunu da yazar. Bu başka yazar, öbürü başka yazar. Üç beş tane oku, hepsi ayrı şeyler yazıyor. Hatta ittifak da etseler, hep aynı hadiseye ittifak da etseler, vazifemiz değil. Bin küsür sene evvel olan hadiseleri, bugün körüklemeye hiç birimizin hakkı yok…

j. Müslüman Kardeşini Ziyaret Etmenin Karşılığı

Buhàrî, İbn-i Hibbân ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[11]

---

[11] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.3454, no:8517; Buhàrî, *Edebü'l-*

إِذَا عَادَ الرَّجُلُ أَخَاهُ ، أَوْ زَارَهُ فِي اللهِ ، قَالَ اللهُ لَهُ: طِبْتَ وَطَابَ مَمْشَاكَ

وَتَبَوَّأْتَ مَنْزِلاً فِي الْجَنَّةِ (خ. حب. هب. عن أبي هريرة)

RE. 54/10 (*İzâ àde'r-raculü ehàhu ev zâre fi'llâhi, kàle'llàhu lehû: Tıbte ve tàbe memşâke ve nebevve'te menzilen fi'l-cenneti.*)

(*İzâ àde'r-raculü ehàhu ev zâre fi'llâhi*) "Adam kardeşine hasta

---

Müfred, c.I, s.126, no:345; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.228, no:2961; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.493, no:9027; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.224, no:181; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.4, no:3; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.246, no:708; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.423, no:1451; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.IV, s.464, no:1021; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1258; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.47; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.371; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.388; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-İhvân*, c.I, s.149, no:97; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.99, no:25167; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.355, no:2343.

ziyaretinde bulunduğu veya onu sırf Allah rızası için ziyaret ettiğinde…" Maddî bir gayesi yok. Para isteyecek yahut bir şey isteyecek değil. "Allah için şu kardeşimi bir göreyim!" diyerek ziyaretine gidiyor.

(*Kàle'llàhu lehû*) Allah-u Teàlâ o kimse için şöyle buyurur: (*Tıbte*) "Çok güzel bir iş işledin! (*Ve tàbe memşâke*) Gidişin de, attığın adımlar da güzel oldu. (*Ve nebevve'te menzilen fi'l-cenneti*) Bu ziyaretin dolayısıyla cennette kendine bir yer hazırladın."

Bu kardeş ziyaretine dair çok hadis-i şerifler var. Allah kusurlarımızı affetsin… En çok akraba u taallukatıyla ilgisini kesenler rahmet-i ilahiyeden mahrum olurlar. Hatta bir kavmin içerisinde böyle akraba u taallukatıyla ilgisini kesmiş kimse olursa, Allah-u Teàlâ, "O kavme rahmetimi vermem!" diyor. Çok zor.

Kardeşler birbirlerini affetmeli, birbirleriyle güzel güzel geçinmeli. Birbirlerini ziyaret etmeli. Şunun şu kusuru varmış, bunun da bu kusuru varmış diyerekten arayı açmamalı! Kusursuz insan olmaz. Kendi kusurlarımızı düzeltmekten aciziz. Başkasının kusurlarını büyütmeye lüzum yok…

k. Hapşıranın Hamd Etmesi

Taberânî, Hàkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Hàkim ve Beyhakî, Sâlim ibn-i Ubeyd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[12]

---

[12] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.392, no:2664; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.7, no:23904; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.297, no:7696; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.58, no:6368; Tahâvî, *Maâniü'l-Âsâr*, c.IV, s.301, no:6513; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.II, s.244, no:625; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.528, no:1299; Sâlim ibn-i Ubeyd RA'dan.

Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.65, no:10052; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.322, no:934; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.25, no:5685; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.162, no:10326; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.30, no:9346; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.1, no:3375; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.120, no:972; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*,

إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُم ، فَلْيَقُلِ: اَلْحَمْدُ لله رَبِّ الْعَالَمِينَ ، أو: اَلْحَمْدُ لله

عَلَى كُلِّ حَالٍ ؛ فَإِذَا قَالَ ذٰلِكَ ، فَلْيَقُلْ مَنْ عِنْدَهُ: يَرْحَمُكَ اللهُ ، فَإِذَ

قَالَ فَلْيَقُلْ:هُوَ يَغْفِرُ اللهُ لَنَا وَلَكُمْ (طب. ك. هب. عن ابن مسعود ؛

حم. ك. هب. عن سالم بن عبيد الأَشْجعي)

RE. 54/12 (*İzâ atase ehadüküm, felyekul: El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, ev: El-hamdü li'llâhi alâ külli hàl; feizâ kàle zâlike, felyekul men indehû: Yerhamuke'llàh; feizâ kàle felyekul: Hüve yağfiru'llàhu lenâ ve leküm.*)

Aksırıyoruz; bu aksırmak bir nimettir. Onun hikmetini biz anlamayız. Ondan dolayı, (*İzâ atase ehadüküm*) "Sizden biriniz hapşırdığı zaman, (*felyekul*) şöyle desin: (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) 'Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun!' desin.

(*Ev*) Veya şöyle desin: (*El-hamdü li'llâhi alâ külli hàl*) 'Alemlerin Rabbi olan Allah'a her hal üzere hamd olsun!' Yani fakirlik, zenginlik, hastalık, sağlık, iyilik, kötülük, bolluk, darlık; her hal üzere Allah'a hamd olsun!"

(*Feizâ kàle zâlike*) "Hapşıran kendisi bu sözü söyledi mi, (*felyekul men indehû*) yanında bulunan öteki müslüman da ona desin ki o zaman..."

Bekleyecek ilk önce, "Hapşırdı, bakalım arkasından ne diyor?" diye... (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) veya (*El-hamdü li'llâhi alâ külli hàl*) dedi mi hapşıran, o zaman bu yanındaki kişi de, (*Yerhamuke'llàh*) "Allah sana merhamet etsin!" diye dua edecek.

(*Feizâ kàle felyekul*) "Yanındaki bu sözü söylediği zaman, bu sefer hapşıran cevap olarak: (*Hüve yağfiru'llàhu lenâ ve leküm*) 'Allah sizi de, bizi de mağfiret eylesin!' diyecek."

Böyle dua etmenin lazım olduğunu Cenab-ı Peygamber bize

---

c.VIII, s.501, no:26519; Hz. Ali RA'dan.

burada beyan buyurmuş. Allah bunlarla amel etmeyi, cümlemize nasib etsin…

l. Hapşırıp Hamd Edene Melekler Dua Eder

Bu ikinci hadîs-i şerif İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[13]

إِذَا عَطَسَ أَحدُكُمْ ، فَقَالَ: اَلْحَمْدُ لله ! قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ: رَبِّ الْعَالَمِينَ ؛ فَإِذَا قَالَ: رَبِّ الْعَالَمِينَ ، قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ: رَحِمَكَ اللهُ

(طب. عن ابن عباس)

RE. 54/13 (*İzâ atase ehadüküm, fekàle: El-hamdü lillâh! Kàleti'l-melâiketü: Rabbi'l-àlemîn; feizâ kàle: Rabbi'l-àlemîn, kàleti'l-melâiketü: Rahimeke'llàhu.*)

(*İzâ atase ehadüküm*) "Sizden biriniz hapşırdığı zaman, (*fekàle: El-hamdü li'llâh*) hapşırıp da arkasından (*El-hamdü li'llâh*) deyince, devam etmiyorsa, melekler, (*Rabbi'l-àlemîn*) derler." Yani (*El-hamdü li'llâh*) deyip kesme, (*Rabbi'l-àlemîn*)'i de ekle!

(*Feizâ kàle rabbi'l-àlemîn*) "Aksıran (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) derse, (*kàleti'l-melâiketü: Rahimeke'llàhu.*) o zaman melekler ona, hah şimdi oldu gibi, (*Rahimeke'llàh*) 'Allah sana merhamet etsin, rahmetini ihsan eylesin!' derler."

Demek ki (*El-hamdü li'llâh*) demek güzel ama, melekler istiyorlar ki, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) densin. Daha güzel olacak. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Âlemlerin, bütün âlemlerin mâliki, mutasarrıfı, sahibi, besleyicisi,

---

[13] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.453, no:12284; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.IV, s.188, no:305; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.111, no:12906; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.160, no:25521; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.361, no:2357.

geliştiricisi, değiştiricisi, nimet vericisi Allah… Onun öyle olduğunu söyleyince, o zaman melekler (*Rahimeke'llàh*) "Allah sana rahmet eylesin!" diye cevap verirler.

m. Hapşırınca Hamd Etmek Şifa Olur

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[14]

إِذَا عَطَسَ الْعَاطِسُ ، فَابْدَءُوهُ بِالْحَمْدِ ، فَإِنَّ ذٰلِكَ دَوَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ ،

وَمِنْ وَجَعِ الْخَاصِرَةِ (ك. فى تاريخه ، والديلمى عن ابن عمر)

RE. 55/1 (*İzâ atase'l-àtısu fe'bdeûhü bi'l-hamdi, feinne zâlike devâün min külli dâin, ve min-vecei'l-hàsırati.*)

(*İzâ atase'l-àtısu fe'bdeûhü bi'l-hamdi*) "Bir kimse aksırdığı zaman, hamd etmezse; hapşırdı, (*El-hamdü li'llâh*) demedi. Siz ona, ondan evvel davranıp (*El-hamdü li'llâh*) deyiverin! Hamd etmenin zamanıydı, sen onu unuttun gibilerden ona (*El-hamdü li'llâh*) deyiverin. Siz böyle başlarsanız; hapşırdı, (*El-hamdü li'llâh*) demeyi unuttu, öyle duruyor. Sen (*El-hamdü li'llâh*) dedin mi, sen kazandın. Birinci, ipi göğüsleyen, yarışı sen kazandın.

"Sen (*El-hamdü li'llâh*) dedin mi, (*feinne zâlike devâün min külli dâin, ve min-vecei'l-hàsırati*) bu (*El-hamdü li'llâh*) demek her hastalığın ve böğür ağrılarının şifasıdır."

Demek ki, aksıranın hamd etmesi maddî mânevî her hastalığa devâ oluyor.

"—Neden oluyor, bu olur mu acaba?" dersen, Peygamberimiz ne derse biz onu yaparız. Ötesi Allah'a ait bir iş…

---

[14] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.18; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.330, no:1598; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.164, no:25544; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.368, no:2366.

Şimdi meselâ okuyoruz: Fatiha şifadır. Namazlarımızda günde kırk defa okuyoruz.

Eğer yüz tane okursan bir hastaya, mutlaka şifa bulması lâzım o hastanın… Ama iki tane engel var. Şifanın olmamasında iki tane mes'ele var. Birisi…

Şimdi hepiniz kabın kalaylandığını bilirsiniz. Kabı kalaylamak için, kalaycı evvela onu bir ovar. Kirini, pasını atar üzerinden, ondan sonra kalayını sürer. Eğer o pisliğin üzerine kalayı sürerse, kalay tutmaz. Dalgalı bir şey olur.

Şimdi iki taraf da günahkâr olursa… Okuyanda da günah var, "Aman bana oku!" diyende de günah var. O zaman hiç fayda etmez. Okuyan iyi ama okutan insan günahkârsa, o pisliğin üzerine kalay tutar mı? Onun için, onun da tevbekâr olması lazım. Günahlardan vazgeçmesi lazım!

n. Üçten Fazla Hapşırmak

Ebû Dâvud, İbnü's-Sünnî ve İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[15]

إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيُشَمِّتْهُ جَلِيسُهُ ، فَإِنْ زَادَ عَلَى ثَلاثٍ فَهُوَ مَزْكُومٌ ،

وَلاَ يُشَمَّتُ بَعْدَ ثَلاثٍ (د. وابن السنى ، كر. عن أبى هريرة)

RE. 55/2 (*İzâ atase ehadüküm fe'l-yüşemithü celîsühû, fein zâde alâ selâsin fehüve mezkûmün, ve lâ yüşemmetü ba'de selâsin.*)

(*İzâ atase ehadüküm fe'l-yüşemithü celîsühû*) "Sizden biriniz hapşırırsa, tamam, yanında oturan arkadaşı üç defa ona

---

[15] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.475, no:250; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.275; Mâlik, *Muvatta'* (Rivayet-i Muhammed), c.III, s.458, no:953; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.160, no:25522; *Camiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.362, no:2358.

"*Yerhamuke'llah…*" desin, "*El-hamdü lillâh!*" dediği zaman." İşte buna *teşmîtü'l-âtıs* derler. Hapşırana hayır dua etmek, iyiliğini temenni etmek.

(*Fein zâde alâ selâsin fehüve mezkûmün*) "Üç defaya kadar bunu yapsın; üçten fazla yaparsa, demek ki adam hasta, nezle, peş peşe hapşuruyor. (*Ve lâ yüşemmetü ba'de selâsin*) O zaman üçten sonra artık söylemeye lüzum yok!" demiş Peygamber Efendimiz.

Allah kusurlarımızı affetsin…

o. Ümmetim Dünyayı Gözünde Büyütürse…

Ebû Hüreyre RA'dan. Bu günkü dersimizin son hadîs-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[16]

إذا عَظَّمَتْ أُمَّتِي الدُّنْيَا ، نُزِعَتْ مِنْها هَيْبَةُ الإِسْلامِ ؛ وإذا تَرَكَتِ الأَمْرَ بالمَعْرُوفِ والنَّهْيَ عَنِ المُنْكَرِ ، حُرِمَتْ بَرَكَةَ الوَحْيِ ؛ وإذا تَسابَّتْ أُمَّتِي ، سَقَطَتْ مِنْ عَيْنِ الله (الحكيم عن أبى هريرة)

RE. 55/3 (*İzâ azzamet ümmetî ed-dünya, nüziat minhâ heybetü'l-islâm; ve izâ tereketi'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye anil-münkeri, hurrimet bereketü'l-vahyi; ve izâ tesâbbet ümmetî, sekatat min ayni'llâhi.*)

(*İzâ azzamet ümmetî ed-dünyâ*) "Benim ümmetim yani Ümmet-i Muhammed, dünyayı gözünde büyüttü mü; dünyaya tâzim etti, ehemmiyet verdi mi; (*nüziat minhâ hey'etü'l-islâm*) İslâm'ın hey'eti ondan çekilip alınır. İslâm'ın o insana verdiği heybet ve vakar Allah tarafından onun üzerinden çekilir, alınır."

Senin vazifen Allah'a kulluk etmek… Sen bu dünyaya bu

---

[16] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdîrül-Usül*, c.II, s.270; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.183, no:6070; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.368, no:2368.

paraları toplamak için gelmedin ki... Sana Allah-u Teàlâ karnını doyuracak kadar rızkını verir. Ondan sonra, senin Allah'a kulluk etmen lazım!

"—Sabahleyin kalkamıyorum..."

Çünkü uyumadın ki, gece sabahlara kadar oturdun, çalıştın, yoruldun. Kalkamazsın elbette.

"—Namaz vakti geldi, işimi bırakamıyorum!"

Olmaz…

"—Yatsıya, yorgunum, kımıldayacak halim yok."

Olmaz… biz Allah'a kulluk için yaratılmışız. Karnımız da aç olsa, gene o kulluğumuzu yapmakla mükellefiz, başka çaremiz yok. Halbuki böyle dünyaya tapmaya başladığımız vakitte… Yani tapmaktır, dünyaya tapmaya başladığımız vakitte, insanlardan hey'et-i İslamiye, heybet-i İslamiye kaldırılır.

(*Ve izâ tereketi'l-emre bi'l-ma'rûfi ve'n-nehye ani'l-münkeri*) "Ümmetim emr-i ma'rufu nehy-i münkeri terk ederse…"

Kimse kimseye artık niçin bunu yap, bunu yapma demiyor. Herkes, "Her koyun kendi bacağından asılacak, bana ne?" diyor. Ne çocuğuna söz geçirebiliyor, ne ailesine söz geçirebiliyor, ne konu-komşusuna karşı bir şey diyebiliyor.

Bu "Her koyun kendi bacağından asılır." sözü nedir bilir misiniz? Koyunu as bacağından, yarın başlar kokmaya... Ertesi gün daha kokar, ertesi gün daha kokar. Orada durmanın imkânı bile olmaz artık. Koyunu kendi bacağından astık ama herkes rahatsız şimdi. Niçin? Kokusundan durulmuyor ki. İşten bundan dolayı emr-i bi'l-ma'ruf, nehy-i ani'l-münker mutlaka lazım.

Yukarıda, "Şu vakit geldiği zaman artık *emr-i bi'l-ma'ruf nehy-i ani'l-münker* yapma!" dedi ama, gene insanın içi razı olmaz. Evlâdın, komşun, dostun, ahbabın. Şimdi sen cennete gidiyorsun da onlar cehennemde yansın; insanın canı nasıl razı olur?

İnsan da emr-i bi'l-ma'ruf, nehy-i ani'l-münkeri bıraktı mıydı, (*hurrimet bereketü'l-vahyi*) vahyin bereketinden mahrum olurlar. Kur'ân-ı Kerîm'in üzerlerine inmesinden hâsıl olan bereketten, Kur'an-ı Kerîm'in bereketinden mahrum kalırlar.

Yani Kur'an'ı okurlar ama Kuran'ın mânâlarına nüfuz edemezler, anlayamazlar. Arap da olsa anlayamaz, Türk de olsa anlayamaz. Çünkü göz nasıl kapandığı vakitte göremiyorsa, gönül de kapandığı vakitte bir şey idrak edemez.

Üçüncüsü: (*Ve izâ tesâbbet ümmetî*) "Ümmetim birbirlerine sövmeye, sövüşmeye başlarsa… Birbirlerinin aleyhinde kötü sözler söylerse; (*sekatat min ayni'llâh*) Allah'ın gözünden düşerler."

Bu karşılıklı sövüşme, insanı halk arasında gözden düşürür. Çünkü sövme, kibrin başlangıcıdır. Halkı küçük görürler, haset ederler ve dünyada daha güzel görünme yarışına girerler ki, bu da onları Allah'ın gözünden düşürür. Allah'ın hıfz u himâyesinden çıkarlar. O zaman belâdan belâya düşerler. En büyük belâ da dinin elden gitmesidir.

Ne kadar acıdır bu... Kişi kendi kusurunu görmüyor da başkalarının kusurlarıyla meşgul oluyor. Bu caiz olmayan bir şey.

p. İlmiyle Amil Olmayan Alim

İbn-i Kàni', Süleyk el-Gatfânî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[17]

إِذَا عَلَّمَ الْعَالِمُ فَلَمْ يَعْمَلْ ، كَانَ كَالْمِصْبَاحِ ، يُضِيءُ لِلنَّاسِ وَيُحْرِقُ نَفْسَهُ (ابن قانع فى معجمه عن سليك الغطفانى)

RE. 55/4 (*İzâ alleme'l-àlimü felem ya'mel, kâne ke'l-misbâhi, yudîu li'n-nâsi, ve yuhriku nefsehû.*)

(*İzâ alleme'l-àlimü*) "Alim, ta'lim ediyor: 'Din böyledir, iman böyledir, namaz böyledir, oruç böyledir, iyilik böyledir.' diye

---

[17] İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahàbe*, c.III, s.19, no:606; Süleyk el-Gatfânî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.186, no:28974; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.369, no:2369.

anlatıyor, öğretiyor bildiklerini… (*Felem ya'mel*) Ama kendisi yapmıyor." Namaz kılın diyor, kendisi kılmıyor. Oruç tutun diyor, kendisi tutmuyor. Bu neye benzer?

(*Kâne ke'l-misbâhi*) "O alim muma benzer. (*Yudîu li'n-nâsi*) Yanar, ışık verir etrafına, ortalığı aydınlatır ama, (*ve yuhriku nefsehû*) kendisini yakar." Kendi söylüyor, fakat tatbik etmiyor. İşte onun hali tıpkı bu muma benzer. Yanar, biter, gider.

r. Yaptığınız İşi Güzel Yapın!

İbn-i Saad, Atà Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[18]

إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلاً فَلْيُتْقِنْهُ ، فَإِنَّهُ مِمَّا يُسَلِّي بِنَفْسِ الْمُصَابِ

(ابن سعد عن عطاء مرسلاً)

RE. 54/5 (*İzâ amile ehadüküm amelen, felyütkınhu, feinnehû mimmâ yüsellî bi-nefsi'l-musàbi*)

(*İzâ amile ehadüküm amelen*) "Sizden biriniz bir iş yaptığı zaman..." Herhangi bir iş, yani dünyevî iş... (*Felyütkınhu*) "Onu güzel yapsın! Özene bezene, tam, düşüne taşına, ustaca, usûlüne uygunca, güzel bir şekilde yapmaya gayret etsin."

(*Feinnehû mimmâ yüsellî bi-nefsi'l-musâbi*) "İnsan bir belâya isabet ederse, uğrarsa, bir musibete dûçar olursa güzel yapması ona teselli de verir."

Cenab-ı Peygamber'in mahdumlarından, İbrahim Rh.A ahirete göçtü. Mezarı kazıldı, defnolunacak. Toprağın altını oyuyorlar, [lahit yapıyorlar], cenazeyi oraya koyuyorlar. Önüne de duvar örüp, üstü kapanmış oluyor.

Onun duvarını iyi örmemiş adam. Yahut bir rivayete göre, çukuru iyi kazmamış, derin kazmamış. "Mezar çukuru hiç

---

[18] İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.142; Atà' Rh.A'ten.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.369, no:2371.

olmazsa göğse kadar kazılmalı!" derler. Ki hayvan eşip de çıkaramasın onu. Ama şimdi diyeceksin ki:

"—Biz mermer koyuyoruz, hayvan çıkaramaz, eşemez."

Ne olursa olsun. O zaman, yaptığınız işi iyi yapınız. Ölüyü gömdüğünüz o mezar da olsa, onu da iyi yapınız, sağlam ve muhkem yapınız.

s. Kötülükten Sonra Bir İyilik İşle!

İbnü'n-Neccâr Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[19]

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً ، فَاعْمَلْ بِجَنْبِهَا حَسَنَةً ؛ اَلسِّرَّ بِالسِّرِّ ، وَالْعَلَانِيَةَ بِالْعَلَانِيَةِ (ابن النجار عن معاذ)

RE. 55/6 (*İzâ amilte seyyieten fa'mel bi-cenbihâ haseneten; es-sirra bi's-sırri, ve'l-alâniyete bi'l-alâniyeti*)

(*İzâ amilte seyyieten*) "Ey müslüman, eğer bir kötülük, bir günah, kötü bir iş, nâhoş bir şey işlediysen..."

Müslüman, yapmaması lâzımdı, bir kötülük işledi. Ne olacak?

(*Fa'mel bi-cenbihâ haseneten*) "Hemen onun yanında bir iyilik işle!" diyor Peygamber Efendimiz.

(*Es-sirra bi's-sırri*) "Gizli bir kötülük işlemişsen, gizli bir iyilik işle! (*Ve'l-alâniyete bi'l-alâniyeti*) Âşikâre bir kötülük işlemişsen âşikâre bir iyilik işle!"

Beşeriyet iktizası, hiç hatasız insan olmaz. Bir kusur yaptık. Anladık ki kabahat yaptık. Derhal arkasından bir iyilik yapalım!

"—İyilik yapacak gücümüz yok..."

Hemen abdest al, iki rekât namaz kıl. En kolayı… İki rekât

---

[19] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.175, no:374; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.520, no:1072; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.784, no:43099; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.371, no:2376.

namaz kıl, dört kıl, sekiz kıl…

Bir iyilik yap. Para ver, fukarayı sevindir, gücün yettiği bir şeyi yap… Açıktan yaptıysan, açık olarak yap! Kapalı olarak yaptıysan, kapalı olarak yap!

ş. Günahın Peşinden Hemen Tevbe Et!

Ahmed ibn-i Hanbel, Atà' ibn-i Yesâr Rh.A'ten rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[20]

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً ، فَأَحدِثْ عِنْدَهَا تَوْبَةً ؛ السِّرَّ بالسِّرِّ ، وَالْعَلانِيَةَ بِالْعَلانِيَةِ (حم. فى الزهد عن عطاء بن يسار مرسلاً)

RE. 55/7 (*İzâ amilte seyyieten, feahdis indehâ tevbeten; es-sirra bi's-sırri, ve'l-alâniyete bi'l-alâniyeti.*)

(*İzâ amilte seyyieten*) "Bir kötülük işlediğin zaman, (*feahdis indehâ tevbeten*) hemen onun arkasından bir tevbe ortaya koy!" Bir dönüş, o kötülükten bir vazgeçiş, onu silecek bir tevbe ortaya koy! (*Es-sirra bi's-sırri*) Gizli ise gizli, (*ve'l-alâniyete bi'l-alâniyeti*) âşikâre ise âşikâre..."

Bir günah işlediğin zaman, derhal arkasından tevbe et! Çünkü günah meleği altı saate kadar yazmamakla memur. İyilik olunca, sevap meleği hemen yazar. Günah olunca, sağdaki melek diyor ki soldakine:

"—Dur, acele etme, belki tövbekâr olacaktır."

Bak, Cenab-ı Hakkı ne kadar merhametli! Bazı rivayetlerde üç saat, bazı rivayetlerde altı saat kadar yazılmıyor.

O zaman sen hatanı anladın mıydı, hemen tevbe et, yazılmasın defterine… Yazıldıysa da silinsin.

---

[20] Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.26; Atà' ibn-i Yesar Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.209, no:10180; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. III, s.370, no:2375.

t. Hilâlin Gözlenmesi

Hàkim ve Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[21]

إِذَا غَابَ الْهِلاَلُ قَبْلَ الشَّفَقِ ، فَهُوَ لِلَيْلَةٍ ؛ وَإِذَا غَابَ بَعْدَ الشَّفَقِ ،

فَهُوَ لِلَيْلَتَيْنِ (ك. فى تاريخه ، خط. عن ابن عمر)

RE. 55/8 (*İzâ gàbe'l-hilâlu kable'ş-şafaki, fehüve li-leyletin; ve izâ gàbe ba'de'ş-şafaki, fehüve li-leyleteyni.*)

(*İzâ gàbe'l-hilâlu kable'ş-şafaki*) "Eğer hilâl kırmızılıktan evvel batarsa, (*fehüve li-leyletin*) ayın ilk gecesi demektir. (*Ve izâ gàbe ba'de'ş-şafaki*) Eğer hilâl kırmızılık kaybolduktan sonra, epeyce gökyüzünde durup da ondan sonra batarsa, (*fehüve li-leyleteyni*) o zaman ayın ikinci gecesi demektir."

Bu da bir mes'eledir. Biz Ay'ı her zaman göremiyoruz. Bâhusus kış aylarında, Ay'ın doğduğunu, battığını fark edemiyoruz. Bulutlu memleket, açık hava çok değil… Belki yaza geldiği vakitte, Ramazanlar'da falan ayı gördüğümüz vakitte eğer o Ay batarken kırmızılıktan evvel battıysa, şafaktan evvel battıysa, o ilk günüdür ayın. Eğer şafaktan sonra battıysa Ay, o ikinci günün ayıdır artık.

u. Sinirlenen Kimse Ayakta İse Otursun!

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud ve İbn-i Hibbân Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[22]

---

[21] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.322, no:1277; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.155; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.254; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.123, no:3561; İbn-i Hacer, Lisânü'l-Mîzân, c.V, s.15, no:55; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ ، وَهُوَ قَائِمٌ ، فَلْيَجْلِسْ ؛ فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ ،

وَإِلاَّ فَلْيَضْطَجِعْ (حم. د. حب. عن أبى ذر)

RE. 55/11 (*İzâ gadibe ehadüküm, ve hüve kàimun, felyeclis, feizâ zehebe anhu'l-gadabu, ve illâ felyadtaci'*)

"Sizden biriniz sinirlendiği, gazaplandığı, kızdığı zaman, (*ve hüve kàimün*) ayaktaysa, (*felyeclis*) otursun!" Sinirlendi, gazaplandı, ne yapacak? "Otursun!" diyor Peygamber Efendimiz.

(*Feizâ zehebe anhu'l-gadabu*) "Kızgınlığı oturduğu zaman geçiyorsa, geçmişse tamam, iyi..." Çünkü ayakta iken belki fevrî bazı şeyler yapabilirdi. Oturdu, durumu değiştirdi, biraz sakinleşti. Tamam, kızgınlığı geçerse geçer.

(*Ve illâ*) "Kızgınlığı yine geçmedi. Yine burnundan soluyor, yine bir şeyler yapacak, tehlike var..." O zaman diyor ki: (*Felyadtaci'*)"Biraz yaslansın!"

Beşeriyet iktizası, kızdık. Kızdığımız vakitte, ayakta kızdıysan derhal otur. Oturunca gadap gider. İnat edip ayakta durursan, o felâketler getirir.

Oturunca kızgınlığı gitmediyse, yatıversin!

ü. Namazın Sonunda Okunacak Dua

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce, Neseî ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[23]

---

[22] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.402, no:4151; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21+386; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.136, no:12995; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIII, s.235; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.519, no:7696; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.374, no:2386.

[23] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.248, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.165, no:833; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.157, no:899; Neseî, *Sünen*, c.V, s.97, no:1293; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.357, no:1344; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.V, s.298, no:1967; Ebû

إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُم مِنَ التَّشَهُّدِ الأَخِيرِ ، فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْ أَرْبَعٍ ، يَقُولُ:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ فِتْنَةِ

الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ (حم. م . د. ه.

ن. حب. عن أبي هريرة)

RE. 55/13 (*İzâ ferağa ehadüküm mine't-teşehhüdi'l-ahîri, felyeteavvez bi'llâhi min erbain, yekùlû: Allàhümme innî eûzü bike min azâbi cehenneme, ve min azâbi'l-kabri, ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti, ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl.*)

(*İzâ ferağa ehadüküm mine't-teşehhüdi'l-ahîri*) "Sizden biriniz namazın sonunda, ikinci oturuşun arkasından onu da bitirince, (*felyeteavvez bi'llâhi min erbain*) dört şeyden Allah'a sığınsın!"

Namazda iki teşehhüd var: Bir, ikinci rekâtta oturmak. İki, dördüncü rekâtta oturmak. Veya akşam namazında üçüncü rekâttan sonra oturmak. İlk oturuşa (*et-teşehhüdi'l-evvel*) "ilk oturuş" derler. İkincisine (*et-teşehhüdi'l-ahîr*) "sonraki oturuş" derler. İkinci oturuştan sonra dört şeyden Allah'a sığınacak.

(*Yekùlû*) Diyecek ki: (*Allàhümme innî eûzü bike*) "Yâ Rabbi! Ben sana sığınıyorum." Neden?

1. (*Min azâbi cehennem*) "Yâ Rabbi! Cehennemin azabından sana sığınıyorum. Beni cehennemde azaplandırma yâ Rabbi!" diye cehennemden Allah'a sığınacak, bir.

2. (*Ve min azâbi'l-kabri*) "Kabirde azap görmekten de sana sığınırım yâ Rabbi!"

3. (*Ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti*) "Hayatın ve ölümün fitnelerinden sana sığınırım."

Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.515, no:6133; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.547, no:2043; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.295; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.79; Ebû Hüreyre RA'dan.

4 (*Ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl*) "Bir de, Mesîhi'd-deccâl'in fitnesinden sana sığınırım yâ Rabbi!" desin, diyor Peygamber Efendimiz.

Bu duayı okusun *Ettahiyyatü'*den sonra. Salevattan evvel de olur, salevattan sonra da olur. Nasıl salevattan sonra *Rabbenâ âtinâ fi'd-dünya* diye okuyoruz ya, başka dualar da okuyoruz ya. O duaların yerine bu duayı da Cenab-ı Peygamber okumamızı tavsiye ediyor.

Geçen sefer bana bir kitap verdiler Medine-i Münevvere'de. Deccal hakkında, Deccal'in tarifi hakkında bir kitap. Büyükçe, iki parmaktan kalın, üç parmak. O kitabın şöyle biraz başını okudum da başında, sekizinci sayfasında zannederim, Pakistan'da yazılmış bu kitap, Pakistanlılar yazmış. Sebebi de, Ahmediye denilen bir mezheb var ya; oradaki İngilizler'in yardımıyla adamın birisini kandırmışlar, "İsa benim!" diye çıkmış adam ortaya. "Hani öldüydü ya, şimdi ben geldim. O ölen İsa'nın yerine ben geldim!" diyerekten. Bazı hünerler de göstermiş, açık gözlülük yapmış. Derken başına bir sürü insanı toplamış, Ahmediye mezhebini kurmuş. İngilizlerin de himayesinde.

Pakistanlılar da tabii buna çare bulamamışlar, kuvvetleri yok, bir şey yapamamışlar. Kalemleri ellerine almışlar, bildiklerini yazmaya başlamışlar. Deccal nasıl olur, İsâ AS nasıl olur. Bu kitabı yazmışlar. Bu kitabı yazanın oğlu namaz kılıyor. Namaz kılmış, babası sormuş namazı bitirdikten sonra:

"—Oğlum, bu duayı okudun mu?" demiş.

"—Okumadım baba!" demiş.

"—Öyleyse namazı yeniden kıl!" demiş.

Onların mezhebinde, bu duayı okumak vacibmiş:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ فِتْنَةِ

الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ .

(*Allàhümme innî eûzü bike min azâbi cehenneme, ve min azâbi'l-kabri, ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti, ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl.*)

Duaya her zaman muhtacız. Duaları Allah-u Teàlâ kabul eder. Bizim ne kadar kusurumuz da olsa, kabahatli de olsak dualarımızı reddetmez, istediğimizi verir. Bazısını erken verir, bazısını da geç verir. Onun da hikmetleri vardır. Bazen vermeyip de ahirete bıraktıkları da vardır ama ekseriyetle muradlarımızı verir.

Binâen aleyh burada da Cenab-ı Hakk'a sığınıyoruz: Ya Rabbi! Sen bizi şu cehennemin azabından koru. En büyük felaket, gâvurluktur. Gâvurluk yollarına dalmaktır. Allah muhafaza etsin…

İkincisi: Kabir azabıdır. Kabir azabı muhakkak hepimiz için bir felâkettir.

"—Canımız çıktı, artık parçalasalar da kesseler de kimin umurunda artık, bitti hayat…"

Deme öyle! Hayat bakidir fakat kudret yok elimizde. Burada dağılmışız, toz toprak olmuşuz, ne olursak olalım; o hayat zerremizde de bakidir. Şimdi nasıl şu ufacık zerrede bir hayat var. Orada da o zerrelerimizde hep hayat vardır. Hissiz değildir.

Binâen aleyh o kabrin bizi sıkışı, bize azap edişi… Çeşitli azaplar vardır. Allah muhafaza etsin… Mesela uykuda yatarız, yatağımızdayken bazen korkarız. Döven yoktur bizi, silah çeken yoktur, bıçak çeken yoktur. Ama bir korku oluşur üzerimizde, titreyerek kalkarız.

"—Yâhu çok korktum be! İyi ki uyanabildim, uyanmasaydım felaketti."

Kovalar birisi meselâ, kaçarsın, saklanacak yer bulamazsın filan derken. Adam yetişiyor falan derken bir korku…

"—Yataktasın yâhu, nereden geldi bu korku sana? Yatakta yatıyorsun, kovalayan movalayan yok. Ama bu korku seni nereden buldu?"

İşte mezarda da bu felaket nereden gelecekse gelecek, Allah

muhafaza etsin… Onun için sığınmak mecburiyetindeyiz:

"—Bizi cehennemin azabından, kabrin azabından bizi koru ya rabbi! Hayat ve memâtın fitnelerinden koru…"

Gerek şu varlığımızda, gerek ahirete göçtükten sonra çok fitneler var. İşte bak bugünün fitneleri, evvelki fitneler, bundan sonra olacak fitneler. Aklımız ermez, bu fitnelere kapılmak, karışmak büyük felâketler doğurur insanda… Bunlardan da Allah korusun bizi…

Onun için yalvaracağız ki:

"—Yâ Rabbi! Bu fitnelerden bizi hayatımızda da koru, hayattan sonraki ahiret alemimizde de koru…"

Daha?

"—Mesîhi'd-Deccal'in fitnesinden de koru yâ Rabbi!"

Mesîhi'd-Deccal, dolaşır her tarafta... İsa AS'a da mesih derler. Deccal, insan, fakat sahtekâr bir insan. Mesela kalp para var ya; kuyumcu becerikli adam, bakır parayı altın suyuna bulaştırıyor, altın gibi yapmış bakırı... Sana diyor ki:

"—Şu sıkıntım var, bu sıkıntım var, bu beşibirliği beş yüze vereceğim!" diyor.

Bir beşibirlik bin lira mesela, bakıyorsun güzel de bir beşi birlik. Kulplu, mulplu. Zinciri de var. "Her zaman ele geçmez!" diye alıyorsun.

Daha sonra paraya çevirmek icab ediyor. Alıyorsun, kuyumcuya götürüyorsun:

"—Al bunu, çöpe at, bakır bu!" diyor,

İşte bu bakır gibi bir insan, içinde iman yok… Tatlı sözleriyle, güzel hadiselerle bizi kandırıyor. Onun arkasına biz de takılıyoruz. İşte bu Deccal kalp paradır yani. Onun arkasına takılan aptallara da şaşmaktan başka çare yok.

Dün Sultanahmet Camisi dolmuş ya… Birisi naklediyor: Adam ağzında sigarayla geziyormuş. Birisi demiş ki:

"—Ayıp değil mi yâhu? Cami burası. Bak bu kadar insan dolmuş buraya, namaz kılıyor. Camide böyle sigara olur mu elinde?"

"—Bir sen müslüman değilsin ya, biz de müslümanız!" demiş.

Canım, müslümansın anladık ama adab-ı İslâmiyyeye de riayet lâzım değil mi? O kadar insanın içerisinde sen nasıl oluyor da sigara içiyorsun, patlamadın ya!

Allah hepimizi kurtarsın onun derdinden... İçki nasıl berbat bir şeyse, sigara da öyle berbattır.

Dün bir doktor vardı yanımızda da, sigara hakkında konuşuyorduk. Dedi ki:

"—Sigaranın içerisindeki nikotin, eğer alınıp da bir adama aşılansa, derhal öldürür!" dedi.

Şimdi halbuki biz –yirmi tane değil mi bir pakette— yirmi sigarayı birbiri üzerine içsek bize mutlaka sarhoşluk verir. Bir şeyin çoğu insanı sarhoş ediyor, azı da haramdır. Halbuki sigara aleyhinde çok kitaplar yazılmış. Kimisi haramdır demiş, kimisi yok neden haram olsun demiş. Neden haram olsun diyenleri aklı ermemiş. Niçin? Bunun çoğu nasıl olsa seni sarhoş ediyor. Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır:[24]

---

[24] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3681; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.292, no:1865; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3393; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.6, no:5576; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17167; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5976; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.60, n:21; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.377, no:1751; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.330; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.300, no:5607; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3394; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.167, no:6558; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:43; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17168; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5117; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5974; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.52, no:111; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.327; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.160; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1124, no:3392; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.91, no:5648; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.262, no:83; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:626; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.59, n:18; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.292, no:730; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.53; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.397; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12120; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.50, no:3966; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.61, n:23; Enes ibn-

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ ، فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ (حم. د. ت. حب. عن جابر ؛

حم. ن. ه. عن ابن عمرو)

(*Mâ eskere kesîruhû, fekalîluhû harâmün*) "Bir maddenin çoğu sarhoş ediyorsa, azı da haramdır."

Evet, bir kadeh rakı bir şey yapmaz içen adamlara. Ama onun çoğu nasıl seni sarhoş ediyorsa, azı da haramdır, damlası da haramdır. Bu hususta çok şeyler söylenmiştir.

Onun için bu bir fitnedir, dünyaya yayılmış... Birkaç yüz senelik bir hadise. Ondan evvel olmayan bir şey… İşte bu da bir bid'attır yani. İslâmiyet'te olmayan bir şeydir.

O zamanda olmayan bazı faydalı şeyleri bugün içiyoruz, meselâ çay gibi… Ama faydalı şey onlar. Gıdamız olarak içiyoruz. Ama bu sigara, bugün Avrupa'da da üzerinde yazılıymış, "Sıhhate zararlıdır, içmeyin!" diyerekten. Bugün herkes içiyor, ne yapacaksın…

Bu da dünyanın fitnesi. Allah cümlemizi korusun…

v. Şam Ahalisi Bozulunca

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebî Şeybe, Tirmizî, Taberânî ve İbn-

---

i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.466, no:5748; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:44; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.205, no:4149; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.135; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.332; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.233, no:783; Huvât ibn-i Cübeyr RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:21; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.43; Hz. Ali RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:22; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.420; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.139, no:4880; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.344, no:13154*; Mecmaü'z-Zevâid,* c.V, s.84, no:8109, 8110; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.408, no:19752.

i Hibbân, Muaviye ibn-i Kurre'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[25]

إِذَا فَسَدَ أَهْلُ الشَّامِ ، فَلاَ خَيْرَ فِيكُمْ ؛ وَلاَ تَزَالَ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي

مَنْصُورِينَ ، لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ ، حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ (حم. ش.

ت. حسن صحيح ، طب. حب. عن معاوية بن قرة عن أبيه)

RE. 55/15 (*İzâ fesede ehlü'ş-şâmi, felâ hayra fîküm; ve lâ tezâlü tâifetün min ümmetî mansûrîne, lâ yedurruhum men hazelehüm, hattâ tekùme's-sâatü.*)

Şimdi ehl-i Şam muhterem insanlardır. (*İzâ fesede ehlü'ş-şâm*) "Şam ahâlisi bozuldu mu, ahlâksızlık artık orada yayıldı mı; (*felâ hayra fîküm*) artık sizde hiçbir hayır kalmamıştır."

Bununla beraber, (*Ve lâ tezâlü tâifetün min ümmetî mansûrîne*) "Benim ümmetimin içerisinde bir taife vardır ki, onlar Allah'ın nusretine, yardımına mazhar olarak mevcut olacaklar. Onlar haktan dönmezler. Hak üzerine daima cihaddadırlar. (*Lâ yedurruhum men hazelehüm*) Onlara yardım etmeyen, onları yardımsız bırakanlar onlara bir zarar veremeyecekler. (*Hattâ tekùme's-sâatü*) Kıyamet kopuncaya kadar böyle bir grup insan mevcut olacak."

Kıyamete kadar bu ehl-i hak, el-hamdü lillâh içimizde bulunacak. Ne kadar fitneler olursa olsun, bir grup müslüman çıkacak, "Müslümanlık budur!" diyecek, bu hususta canını da feda edecek, malını da feda edecek, korkmayacak, hak üzerine cihadda daim olacak. İslâm üzerinde duracaklar. Kim ne derse desin. İslamiyet'ten vaz geçmeyecekler.

---

[25] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.436, no:15634; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.145, no:1076; İbn-i Asâkir, *Tàrih-i Dimaşk*, c.I, s.305; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.910; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.XVI, s.292, no:9302; Muaviye ibn-i Kurre, babasından.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.381, no:2404.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Hak üzerinde durup, hak üzerinde ahirete göçen kullarından etsin cümlemizi…

Demin birisi söyledi de, ben de size nakledeceğim:

"—Yarın huzur-u Rabbü'l-àlemîne vardığımız vakitte, hepimiz sorguya çekilecek miyiz? Hesap var mı?"

"—Evet var…"

Bize Cenab-ı Hak derse ki:

"—Ey kullarım! Siz niçin hakkın destekçisi olmadınız da, hak düşmanlarının destekçisi oldunuz derse ne cevap vereceğiz?"

E orada paralar var, menfaatler var. O paralar ve menfaatler dolayısıyla, o haksızları haklı göstermeye çalışırsak, onu da Hakk'a yutturamayız ya… Allah yutar mı öyle şeyi?

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin… Hak üzerinde yaşayıp, hak üzerinde ahirete göçen sevgili kullarının arasına bizleri de kabul etsin...

y. İlim İslâm'ın Hayatıdır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[26]

اَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ (أبو الشيخ عن ابن عباس)

(*El-ilmü hayâtü'l-islâm.*) "İlim İslâm'ın hayatıdır."

İslam'ın hayatı, ilim üzerinedir. İlim bâkî oldukça, İslâm bâkîdir. İlim gitti miydi, İslâm da gitti demektir. Buna dikkat etmenizi rica edeceğim!

Bugünkü gördüğünüz bütün fırtınalar hep bilgisizliğin neticesidir. Ama çok doktorumuz var, mühendisimiz var, çok kimyagerimiz var, çok şuyumuz var, çok buyumuz var… Bunlar başka, bunlar dünya işi, bunlar dünyaya müteallik. Dini bilmek

---

[26]*Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.324, no:28944; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.361, no:14492; RE. 223/20.

lâzım!

Bütün vukuatlar, dini bilmemekten… Bir müslüman kızı, karısı nasıl soyunur; bilemem… Bunun için ya imansız olmak lazım, yahut bilgisiz olmak lazım! Bu soyunma, bilgisizliğin neticesidir. Bilgisi olan insan, "Bugün varsam, yarın yokum. Bu mülkün sahibi var, Allah-u Teàlâ Hazretleri… Bize peygamber göndermiş, bir de kitap göndermiş. Bize böyle emirler vermiştir. Bu emirleri tutmak bizim vazifemizdir." diye düşünür.

Bir müslüman Allah'ı nasıl bilir?

Yahudi de Allah diyor. Yahudinin Allah demesi para eder mi? Nasrani de Allah diyor, para etmez… Allah'ı Müslümanın bildiği gibi bilmek lazım!

O müslümanın bildiği Allah ki; görür, duyar, bilir, işitir, her şeye gücü yeter. Evveli, ahiri olmayan, bütün varlıkların sahibi olan Allah'tır. Dünyanın da sahibi odur, ahiretin de sahibi odur. Bütün yaşayışlarımız, onun varlığına bağlıdır. O hayyü'l-kayyum'dur.

Binâen aleyh, ilim muhakkak lazımdır. İlim bitti miydi, iman bitti demektir. İlim bitti mi, İslâm da bitti demektir. Onun için ilme ve İslâm'a son derece gayret etmek lazım! Mutlaka her evin içerisinden hiç olmazsa bir kişi dînî ilim sahibi olmalıdır. Anasına da, babasına da, komşusuna da, ahbabına da dinini öğretecek bir adam muhakkak lazım!

Herkes dünyaya dalar, dünya adamı olursa, bize dini kim öğretecek? E biz kendimiz okuyamıyoruz, yapamıyoruz. Şuyumuz var, buyumuz var ama hiç olmazsa okumak isteyeni okutmak da vazifemiz değil mi? İlim talebelerini okutmak üstüne gayret etmek vazifemiz değil mi?

Şimdi şu kâğıdı bana verdiler dışarıda. Dediler ki:

"—Biz Beşiktaş'ta Kur'an Kursu'nda iki yüz elli tane kız çocuğunu yatılı olarak okutacağız. Yemesi de, içmesi de bize ait… Bunun için sizden yardım istemeye geldik." dediler.

Şimdi tabii bizim kızlarımızın hali de mâlum. Bu dinini

öğrenecek ama anası öğretecek. Ana bozuk olunca, çocuk ne yapsın? Bu da anasının arkasından gidecek. Ana soyunmuş, kız da soyunacak tabiatıyla…

Ama ana dinini bilirse;

"—A kızım, bak günahtır, böyle olmaz! Sen de ört başını bakayım şöyle güzelce…" der, küçük yaştan itibaren güzelce öğretir.

Onun için bu kız çocuklarının dinini bilmesi, öğrenmesi çok önemli!

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Sevgili Peygamberimiz SAS'in şefaatine cümlemizi mazhar eylesin... Onun gösterdiği doğru yoldan da ayırmasın…

El-fâtihah!

16. 05. 1976 – İskenderpaşa Camii

02. ALLAH'IN KULUNA YÖNELMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا قَاءَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ أَوْ قَلَسَ أَوْ رَعَفَ ، فَلْيَنْصَرِفْ فَلْيَتَوَضَّأْ ، ثُمَّ

لِيَبْنِ عَلَى مَا مَضَى مِنْ صَلَاتِهِ ، مَا لَمْ يَتَكَلَّمْ (ض. ق. والديلمي ، و

ابن النجار عن عائشة)

RE. 56/1 (*İzâ kàe ehadüküm fî salâtihî ev kalese ev raafe, felyensarif felyetevadda', sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihî, mâ lem yetekellem.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Namazda Burun Kanaması

Ziyâü'l-Makdisî, Beyhakî, Deylemî ve İbnü'n-Neccâr, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[27]

إِذَا قَاءَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ أَوْ قَلَسَ أَوْ رَعَفَ ، فَلْيَنْصَرِفْ فَلْيَتَوَضَّأْ ، ثُمَّ لِيَبْنِ عَلَى مَا مَضَى مِنْ صَلَاتِهِ ، مَا لَمْ يَتَكَلَّمْ (ض. ق. والديلمي ، و ابن النجار عن عائشة)

RE. 56/1 (*İzâ kàe ehadüküm fî salâtihî ev kalese ev raafe, felyensarif felyetevadda', sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihî, mâ lem yetekellem.*)

(*İzâ kàe ehadüküm fî salâtihî*) "Sizden biri namazda iken kusarsa, (*ev kalese ev raafe*) veya burnu kanarsa: (*felyensarif felyetevadda'*) namazdan hemen ayrılsın ve abdest alsın; (*sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihî, mâ lem yetekellem*) sonra, arada konuşmamışsa namazını kıldığının üzerine tamamlasın."

Bunlar nadirattan olan meseleler ise de bilinmesi faydadan hàlî değildir. Namaz kılarken insanın istifrâ edeceği gelir, burnu kanar yahut bir yarası olur da kanı akar, abdesti bozulur. Bu abdesti bozulan insan namazdan çıkar, fakat namazı gene namazdır ve namazdadır. Hiç kimse ile konuşmadan gider abdest alır, namazına devam eder.

Bizim camilerimizin abdest alma yerleri var. Hele Bursa Camilerinin içlerindedir şadırvanlar… Öyle bir hal olduğu vakitte dışarıya çıksın, abdestini alsın, namazını eda etsin!

Gider, abdestini tazeler, gelir. Meselâ üç rekât kılmıştı, bir rekât kalmıştı. Bir rekât daha kılar, namazı tamam olur. Konuşmamak şartıyla… Dışarıya gidip gelinceye kadar kimse ile konuşmayacak.

Mesâil-i dîniyye… Az görülen bir şeydir ama hatırda kalması iyidir.

---

[27] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.321, no:5429; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.255, no:3198; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.153, no:11; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.306, no:1210; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.297; Hz. Aişe RA'dan.

İki şeyi bize hatırlatıyor:

1. Zamanı kaybetmemek. Tekrar yeniden kılabiliriz, fakat zaman kaybolur. O zamanı kaybetmemek için bir rekât kılmanın kâfi olduğunu SAS Efendimiz ifade buyurmuşlar.

Binaen aleyh, namazda vakit kaybına bu kadar dikkat edilirse, diğer zayiatlarımızı siz hesab edin! Meselâ, televizyonun karşısına geçeriz, bir saat, iki saat, belki üç saat… Uykumuz da gelmiştir ama, saatlerimizi orada nasıl öldürürüz, bilmem artık.

İnsanın en kıymetli varlığı ömrüdür. Ömür de zamana bağlıdır. Nefesler sayılıdır, nefes bitince ömür de biter. Bunun telâfisi de mümkün değildir.

Bazı zâyiatlar vardır, Allah esirgesin, hareketler oluyor, evler yıkılıyor. İnsanlar mallarını zayi ediyorlar. Vapurlar batıyor, mallar gidiyor, şu oluyor, bu oluyor. Fakat telâfisi yine mümkün… Sonradan yine kazanılabiliyor. Fakat ömrün telâfisi mümkün değil. Onun için ömrü boşa harcamamayı Cenâb-ı Hak cümlemize nasîb eylesin…

Ömrün kaybına çok acıyalım! Ömrü kaybetmemek için her fırsattan istifade etmenin çaresini arayalım!

Boş şeylerle vakit geçirmek hiç de caiz değil… Bütün dünya bu telaşın içerisinde… Allah kendisinin razı olacağı kulları arasına hepimizi kabul etsin de, vakitlerimizi zayi etmeden bütün vakitlerimizi rızâullaha harcayan kullarından etsin…

b. Müslüman Kardeşine Merhaba Demek

Hatib-i Bağdadi, Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[28]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ الْمُسْلِمِ: مَرْحَبًا بِكَ ! قَالَتِ لْمَلائِكَةُ: مَرْحَبًا بِكَ ! وَإِذَا قَالَ لأخيه: لاَ مَرْحَبًا بِكَ ، قَالَتِ الْمَلائِكَةُ: لاَ مَرْحَبًا بِكَ !

[28] Hatib-i Bağdadi, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.II, s.151, no:317; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.38, no:24825; *Camiü'l-Ehàdis*, c.III, s.390, no:2427.

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقْطَبُ فِي وَجْهِ أَخِيهِ ، فَتَلْعَنُهُ الْمَلائِكَةُ (خط. عن أنس و

فيه مجاشع بن عمر وأبو يوسف)

RE. 56/2 (*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi'l-müslimi: Merhaban bike! Kàleti'l-melâiketü: Merhaban bike! Ve izâ kàle li-ahîhi: Lâ merhaban bike! Kàleti'l-melâiketü: Lâ merhaban bike! İnne'l-abde leyaktabü fî vechi ahîhi, fetel'anühû'l-melâiketü.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi'l-müslimi*) "Bir adam müslüman kardeşine, (*Merhaban bike!*) 'Sana merhaba!' derse, (*kàleti'l-melâiketü*) melekler de ona, (*Merhaban bike!*) 'Sana da merhaba!' derler."

(*Ve izâ kàle li-ahîhi*) "Eğer kardeşine, (*Lâ merhaban bike!*) 'Sana merhaba yok!' derse, (*kàleti'l-melâiketü*) melekler de kendisine: (*Lâ merhaban bike!*) "Sana da merhaba yok" derler.

(*İnne'l-abde leyaktabü fî vechi ahîhi*) "Hiç şüphe yok ki, kul, mü'min kardeşinin yüzüne karşı abûs bir çehre takınırsa, (*fetel'anühû'l-melâiketü*) melekler ona lânet ederler."

Araplar bunu çok söylerler. Köylerde de çok söylenir, her gelen birbirine merhaba der. Bunu demek çok faydalı bir şeydir:

Merhaba; "Rahat ol, emin ol, korkma; benden sana bir zarar gelmez!" demektir. O da ona:

"—Merhaba, benden de sana bir zarar gelmez!" der.

Melekler de derler ki:

"—Sana da merhaba olsun, bizim tarafımızdan…"

Eğer kardeşine merhaba demezse, melekler de derler ki, "Sana da merhaba yok! Madem ki kardeşine merhaba demiyorsun, bizden de sana merhaba yok!"

Bir kulun asık bir suratla kardeşine bakışı… Hepimiz kardeşiz ya… Kardeşinin yüzüne abus bir suratla bakışından dolayı meleklerin lânetine müstehak olur. Ne kadar acı bir şey!

Hem tatlı, hem acı… İnsanların birbirlerine sevgi ve saygı göstermelerinin lüzumudur bu… Kabahatli ise, senin kabahatin ondan daha çok… Af çok büyük bir devlettir. Kusurlu ise affet! Senin de kusurların var… Sen affedersen, Allah da senin kusurlarını affeder. Onun için, suratsız olmamalı! Maazallah…

Bazı adamlar tînet itibariyle nedense suratı asık olur. Hele bir de yüksek mevkiye geçtiyse, onun suratının asıklığı çok fenadır.

Allah kusurlarımızı affetsin… Bizi güleryüzlülükten ayırmasın…

c. Tevbede Kararlı Olmak

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[29]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ: أَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ؛ فَقَالَهَا ثُمَّ عَادَ، ثُمَّ قَالَهَا ثُمَّ عَادَ، كَتَبَهُ اللهُ فِي الرَّابِعَةِ مِنَ الْكَذَّابِينَ (الديلمي عن أبي هريرة).

RE. 56/3 (*İzâ kàle'l-abdü: Estağfiru'llàhe ve etûbü ileyh; fekàlehâ sümme àde, ketebehu'llàhu fi'r-rabiati mine'l-kezzâbîn.*)

(*İzâ kàle'l-abdü: Estağfiru'llàhe ve etûbü ileyh*) "Bir kul istiğfar ederse; 'Ben Allah'tan bağışlanmamı istiyorum, yaptığım günahtan dönüyorum.' derse…"

Peygamber SAS Efendimiz, "Ben günde yetmiş defa istiğfar ederim!" diyor. Siz de deyin!

"—Ne kadar?"

"—Yüz kere…"

Her müslüman günde yüz kere, (*Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh…*) "Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim… Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim… Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim…Beni affeyle…" desin!

Arkasından, (*Estağfiru'llàhe'llezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh*)'i ilâve ederse daha iyi,

"(*Estağfiru'llàh*, *ve etûbü ileyh*) derse, (*fekàlehâ sümme àde*) bunu dedikten sonra yine kabahat yaparsa…" Kabahati tekrarladı. Bir günah işlemişti, günahına tevbe etti, pişman oldu, fakat nefis ona yine o günahı işletti. (*Sümme kàlehâ estağfiru'llàh*) Sonra istiğfar etti, (*sümme àde*) Sonra tekrar aynı

---

[29] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.287, no:1125; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.228, no:10290; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.396, no:2440.

günahı işledi."

(*Ketebehu'llàhu fi'r-râbiati mine'l-kezzâbîn*) "Dördüncüsünde, bu yalancılar arasına yazılır. 'Sen demek ki yalancısın, tevbende durmuyorsun!' diye."

Buna muhaddisler demişler ki: İnsanlar iki kısımdır: Bir, zaif olanlar. İki, kavî olanlar.

Zaif olanlar, azimlerinde duramıyorlar. Artık yapmayacağım diyor ama, zaafiyeti dolayısıyla yine yapıyor. Bu tekrarı yapmamak büyüklük alâmetidir.

Israr diyorlar, günaha devam etmek… Sigara içiyor, içki içiyor, Sonra pişman oluyor, tevbe ediyor. Tevbe edenler, hatalarında ısrar etmiş sayılmaz. Çünkü her kabahatin arkasından tevbe ediyor.

Ufak günahlarda böyle olduğu gibi, istiğfarla da günahlar büyük olmaz.

d. Tesbih ve Tahmidin Önemi

Deylemî. Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[30]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : سُبْحَانَ اللهِ ! قَالَ اللهُ: صَدَقَ عَبْدِي ، سُبْحَانِي وَ

بِحَمْدِي ، لاَ يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلاَّ لِي (الديلمي عن أبي الدرداء)

RE. 56/4 (*İzâ kàle'l-abdü: Sübhàna'llàh! Kàle'llàhu: Sadaka abdî, sübhànî ve bi-hamdî, lâ yenbaği't-tesbîhu illâ lî.*)

(*İzâ kàle'l-abdü: Sübhàna'llàh*) "Kul '*Sübhàna'llàh*' dediği zaman, (*Kàle'llàhu: Sadaka abdî*) Allah-u Teàlâ buyurur ki: 'Benim kulum doğru söyledi. (*Sübhànî ve bi-hamdî*) Ben tesbih olunan, hatalardan, kusurlardan münezzeh olan bir Allahım! Hamd bana yakışır, tesbih de bana yakışır. (*Lâ yenbaği't-tesbîhu illâ lî*) Benden başkasına hamd ve tesbih edilmez.' buyurur.

Onun için, biz ne kadar çok tesbih edersek, ne kadar çok

---

[30] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.466, no:2026; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.396, no:2443.

tahmid edersek, sevabımız o kadar çok olur. Hiç olmazsa namazlarımızın arkasından 33 defa *Sübhàna'llàh*, 33 defa *El-hamdü li'llâh*, 33 defa da *Allàhu ekber* diyoruz ama diğer zamanlarımızda da bunları yine dilimizden eksik etmemeliyiz. Yalnız namazların arkasına bırakmamamız lâzım!

Tesbihlerimiz, tahmidlerimiz ne kadar çok olursa, sevaplarımız da o nisbette çok olur. Sevaplarımızın nisbetinde de ahiretteki mükâfatımız o derecede yüksek olur.

e. Lâ İlâhe İlla'llàh'ın Tesiri

Deylemî. Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[31]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ؛ خُرِقَتِ السَّمَاوَاتُ، حَتَّى تَقِفَ بَيْنَ يَدَيِ اللهِ، فَيَقُولُ: اُسْكُنِي! فَيَقُولُ: كَيْفَ أَسْكُنُ وَلَمْ يَغْفِرْ لِقَائِلِي؟ فَيَقُولُ: مَا أَجْرَيْتُكَ عَلَى لِسَانِهِ، إِلاَّ وَقَدْ غَفَرْتُ لَهُ (الديلمي عن أنس)

RE. 56/5 (*İzâ kàle'l-abdü'l-müslimü: Lâ ilâhe illa'llàhu; hurikatü's-semâvâtü, hattâ takıfe beyne yedeyi'llâhi, feyekùlü: Üskünî! Feyekùlü: Keyfe üskünü velem yağfir li-kàilî? Feyekùlü: Mâ ecreytüke alâ lisânihî, illâ vekad gafertü lehû.*)

(*İzâ kàle'l-abdü'l-müslimü: Lâ ilâhe illa'llàhu*) "Bir müslüman kul diyor ki: *Lâ ilâhe illa'llàh…*" Bu büyük bir kelimedir. (*Hurikatü's-semâvâtü*) Bu kelime ağzımızdan çıkınca göklere gider. Bunun önüne geçilmez, yarar gider. (*Hattâ takıfe beyne yedeyi'llâhi*) Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda durur. Ama bir heyecan ve titreme ile… (*Feyekùlü: Üskünî!*) Cenâb-ı Hak ona, "Sakin ol!" diye buyurur."

(*Feyekùlü: Keyfe üskünü velem yağfir li-kàilî?*) Bunun üzerine

[31] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1119; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.48, no:135; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.396, no:2442.

o kelime-i tevhid: Nasıl sakin olayım, beni diyen zat affolmadı ki!" diyerek özür beyan ediyor Cenâb-ı Hakk'a…

(*Feyekùlü*) Cenâb-ı Hak da ona buyurur ki: (*Mâ ecreytüke alâ lisânihî, illâ vekad gafertü lehû*) "Bu *kelime-i tayyibe* kimin ağzından çıkarsa, ben onu mağfiret ederim."

Onun için, dilimizi buna alıştırmalı, hiç olmazsa günde en az yüz kere, (*Lâ ilâhe illa'llàh*) demeli! Sabahleyin, akşamleyin, yatmadan evvel bunu çekmeli!

Acele çekme ile, ağır ağır çekme arasında fark vardır. Maksad olan ağır ağır, düşüne düşüne söylemeli!

"—Ben huzur-u Rabbi'l-àlemîn'deyim, onu tevhid ediyorum diye düşünmek lâzım!

Onun için diyorlar ki:

"—Peygamberler Allah'ın varlığını bildirmek için bize gelmediler. Bu kadar peygamber geldi, yirmi dört bin peygamber geldi; bize, 'Allah vardır, bilin!' diye gelmediler…"

Niçin? Herkesin aklı Allah'ı bilmeye kâfidir. Varlığın sahibi Allah'tır. Nereden anlayacak? Koskoca alem, elbette bir icad edicisi var… Şu ufacık eşya kendiliğinden olmuyor, bir yapanı oluyor da, şu koskoca, akıllarımızın eremediği kadar genişlikteki alem kendi kendine olsun olur mu? Elbette olmaz!

Demek ki bunu yaratan Allah'tır. Şu ufacık aklımız bunu idrake kâfidir. Bazı münkirler var, Allah'ı inkâr ederler, onların mutlaka aklı yoktur. Yahut aklı donmuştur. Dinsiz olan kimler varsa, aklı yoktur, delidir onlar.

Delinin kırk çeşidi var diyorlar, bir çeşidi de bu Allah'sızlardır. Düşünmekten mahrum, kafası, zekâsı işlemeyen zavallılardır. Yoksa insan düşününce Allah'ı bulur.

Allah'ı tanıtmak için gelmemiş peygamberler, *tevhid* için, Allah'ın bir olduğunu anlatmak için gelm gelmişlerdir. Yâni, Allah birdir, onu tevhid edeceğiz.

Onun için çok dikkat edip, hiç olmazsa her gün yüz kere, diyebilirse bin kere (*Lâ ilâhe illa'llàh*) demeli!

Bunun fadàili çok büyüktür. Niçin? Dayancın Allah, istediğin kadar Allah'a dayan! Allah'a dayandığın kadar, işinde kuvvetli olursun.

Onun için, dinsizlerin dayancı yoktur. Dinsiz çabuk yıkılır. Ne kadar büyürse büyüsün, o büyüklüğü onu yıkılmasının alâmetidir, yıkılacaktır.

f. Kardeşine Düşmanımsın Demek

Harâitî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[32]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ: أَنْتَ لِي عَدُوٌّ ! فَقَدْ بَاءَ أَحَدُهُمَا بِإِثْمِهِ ، إِنْ كَانَ كَذٰلِكَ وَإِلاَّ رَجَعَتْ عَلَى الأَوَّلِ (الخرائطي عن ابن عمر)

RE. 56/6 (*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi: Ente lî adüvvün! Fekad bâe ehadühümâ bi-ismihî, in kâne kezâlike ve illâ raceat ale'l-evvel.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi*) "Bir adam kardeşine kızmış, (*Ente lî adüvvün*) 'Sen benim düşmanımsın!' derse ve dediği doğruysa, (*fekad bâe ehadühümâ bi-ismihî*) bunların ikisinden biri günaha müstehak olur. (*İn kâne kezâlike ve illâ raceat ale'l-evvel*) Aksi halde, aslında aralarında bir düşmanlık yoksa, kardeşine suizan etmektedir ve o sözün günahı ilk söyleyene aittir."

Bazen de adam kardeşine, "Sen gâvursun!" diyor. Bu iki şeyden birisine delâlet eder: Ya o adam hakikaten gâvurdur. Gâvur değilse vebal söyleyenin olur, gâvurluk gene söyleyene döner.

Onun için dilimizi kat'iyyen böyle kötü sözlere alıştırmamalı! Kardeşimize kızdık, döğüştük, ne olursa olsun, böyle kötü söz ağızdan çıkarmamalı!

g. Fâtiha'dan Sonra Âmîn Denmesi

Buhàrî, Müslim ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet

---

[32] Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.22, no:19; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.660, no:8386; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.390, no:2426,

etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[33]

إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلاَةِ: آمِينَ ! وَقَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ فِي السَّمَاءِ:

آمِينَ ! فَوَافَقَ إِحْدَاهُمَا الأُخْرَى ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ (خ.

م. ن. عن أبي هريرة)

RE. 56/7 (*İzâ kàle ehadüküm fi's-salâti; Âmîn! Ve kàleti'l-melâiketü fi's-semâi: Âmîn! Fevâfeka ihdâhüme'l-uhrâ, gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*)

(*İzâ kàle ehadüküm fi's-salâti; Âmîn!*) "Sizden biri namazda 'Âmin!' dediğinde, (*Ve kàleti'l-melâiketü fi's-semâi: Âmîn!*) melekler de göklerde 'Âmîn" derler. (*Fevâfeka ihdâhüme'l*) Bu âminler birbirine tevafuk ettiğinde, (*gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) o kimsenin geçmiş günahları mağfiret olunur."

Namazı durduk, hoca efendi Fatiha'yı okudu, (*Vele'd-dàllîn*) dedi. Hepimiz arkadan "Âmîn" diyoruz. Şâfîler seslerini yükselterek "Âmîn" derler. Biz içimizden deriz. Bu dememiz dolayısıyla göklerdeki melekler de "Âmîn" derler.

Ta Ankara'da Radyo evinde veya Televizyon binasında söylüyor da biz de dinliyoruz ya… Bazen Amerika'da konuşanı da dinliyoruz. Arabistan'ınkini de duyuyoruz. O orada, biz burada…

Bizim kelimelerimiz de göklere gidiyor. (*Vele'd-dàllîn*) dediğimizde göklerdeki melekler de "Âmîn" diyorlar. Ne büyük nimettir bu!

Onların "Âmîn"i ile bizim "Âmîn"imiz denk geldi miydi birbirine, geçmiş günahların hepsi mağfiret olunur.

Eski adam itiraz edebilirdi, ne bilsin radyo yok, televizyon yok;

---

[33] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.246, no:739; Müslim, *Sahîh*, c. II, s.380, no:619; Neseî, *Sünen*, c.III, s.499, no;921; Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.120, no:291; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.322, no:1002; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.432; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII. s.446, no:19712; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.385, no:2415.

“Bu ses nasıl gider?” diye düşünürdü. Bugün buna itiraz etmek kimsenin hakkı değil!

h. Kardeşimiz İçin En Güzel Dua

Abdü’r-Rezzak, Harâitî ve Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA’dan; Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[34]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ: جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا كَثِيرًا ؛ فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ

(عب. وابن منيع ، والخرائطي ، خط. بر. عن أبي هريرة ؛ خط.

عن ابن عمر)

RE. 56/8 (*İzâ kàle’r-racülü li-ahîhi: Cezâke’llàhu hayran kesîran; fekad ebleğa fi’s-senâi.*)

(*İzâ kàle’r-racülü li-ahîhi*) “Adam kardeşine, (Cezâke’llàhu hayran kesîrâ) ‘Allah seni çok hayırlarla mükâfatlandırsın!’ derse, (*fekad ebleğa fi’s-senâi*) onu senâ etmekte, duada en yüksek dereceye çıkmış olur.”

Kardeşin sana bir iyilik yaptı. Ona karşılık, (*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*) de! Bu onun sana yaptığı iyiliğin karşılığıdır. Bundan daha iyi senâ olmaz.

Biz de küçüklüğümüzde hocalarımızın elini öpünce, onlar da bize böyle derlerdi. İşte o senânın bugünkü mükâfâtı bu! Allah cümlesinden ve cümlemizden razı olsun…

Biz de kardeşlerimizden gördüğümüz iyiliklere karşı bu duayı unutmayalım: (*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*) “Hayr-ı kesîr ile Allah

---

[34] Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1418; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.70, no:27049; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.216, no:3118; Taberânî, *Dua*, c.I, s.539, no:1929-1931; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.28, no:1040; *Müsnedü’l-Hàris*, c.III, s.461, no:903; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.266, no:6758; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.319;

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.282, no:5400; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXV, s.339; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.523, no:1682; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.III, s.391, no:2428.

seni mükâfatlandırsın!”

i. Kardeşine Kâfir Demek

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[35]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ: يَا كَافِرُ! فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا؛ إِنْ كَانَ الَّذِي قِيلَ لَهُ كَافِرًا، فَهُوَ كَافِرٌ؛ وَإِلاَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْ قَالَ (طب. عن ا بن عمر)

RE. 56/9 (*İzâ kàle’r-racülü li-ahîhi: Yâ kâfir! Fekad bâe ehadühümâ; in kâne’llezî kîle lehû kâfiren, fehüve kâfirun; ve illâ raceat ilâ men kàle.*)

(*İzâ kàle’r-racülü li-ahîhi: Yâ kâfir!*) “Adam kardeşine, ‘Ey kâfir!’ derse, (*fekad bâe ehadühümâ*) onlardan biri bu söze müstehak olur. (*İn kâne’llezî kîle lehû kâfiren, fehüve kâfirun*) Kendisine ‘Kâfir!’ denilen kimse gerçekten öyleyse, o kâfirdir. (*Ve illâ raceat ilâ men kàle*) Aksi halde o söz geri döner, söyleyen kimseye rücû eder.”

j. Herkesin İyiliğini İstemek

İmam Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[36]

---

[35] Müslim, *Sahih*, c.I, s.195, no:92; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.252, no:1842; İbn-i Münde, *Fevâid*, c.I, s.23, no:5; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.32, no:54; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.242, no:1594; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

[36] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.62, no:4755; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.162, no:4331; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.342, no:8495; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.X, s.267, no:2109; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.375, no:285; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.559, no:7904; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.III, s.395, no:2438.

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ: هَلَكَ النَّاسُ ! فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ (مالك ، حم. م. د. عن أبي هريرة)

RE. 56/10 (*İzâ kàle'r-racülü: Heleke'n-nâs! Fehüve ehlekühüm.*)
Hepimizin yaptığı hatalardan birisi.
(*İzâ kàle'r-racülü*) "Adam kendisini iyi görüyor, bakıyor ki insanlar günah içerisinde, diyor ki:
(*Heleke'n-nâs*) "Yâ Rabbi, insanlar mahvoldu, perişan oldu."
(*Fehüve ehlekühüm*) "Halbuki, kendisi onların en fazla helak olanı…" Böyle demekle alemin helâkini istemiş gibi oluyor. Halbuki şefkatle söyleseydi daha a'lâ olurdu.

k. Allah-u Teàlâ'nın Rahmeti Çok Geniştir

İbn-i Asâkir ve İbnü'n-Neccâr, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[37]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : أَسْتَغْفِرُ اللهَ ، الَّذي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ ، الْحَيَّ الْقَيُّومَ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ؛ غُفِرَ لَهُ وَإِنْ كَانَ مُوَلِّيًا مِنَ الزَّحْفِ (كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 56/11 (*İzâ kàle'l-abdü: Estağfiru'llàh, ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme, ve etûbü ileyh; gufira lehû ve in kâne müvelliyen mine'z-zahfi.*)
(*İzâ kàle'l-abdü*) Kul (*Estağfiru'llàh, ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh*) derse, bunu tamamıyla söylerse, (*gufira lehû*) günahları mağfiret olur, (*ve in kâne müvelliyen mine'z-zahfi*) eğer bu kimse askerden kaçan günahkâr bile olsa…"
Askerden kaçmak günah-ı kebâirdir, büyük günahtır. Bu istiğfarı yapan, günah-ı kebâir işlemiş olsa bile, yine affolur.

---

[37] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.108; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.381, no:4489; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.480, no:2095; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.395, no:2439.

"—Neden?"

"— Allah-u Teàlâ'nın rahmetine hudut yok!"

Adam 90 sene gâvurluk yapıyor. Her gün şarabını içiyor, putuna tapıyor. Sonra da, "Bu iş yanlışmış, tevbe yâ Rabbi, (*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedin rasûlü'llàh*)" diyor, müslüman oluyor. Cenâb-ı Hak tevbesini kabul ediyor, müslüman olmadan önceki günahlarını affediyor.

Rahmet-i ilâhî çok geniştir. Onun için yapılan kusurlardan, hatalardan dolayı ümidi kesmemek lâzım! Allah'a ilticâ etmek lâzım!

"—Yâ Rabbi, mağfiret sahibisin, kusurlarımdan dolayı beni affet!" demek lâzım!

l. Cenâb-ı Hakk'ın Lebbeyk Demesi

Beyhakî, İbn-i Asâkir ve Deylemî, Hz. Auşe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[38]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ: يَا رَبِّ، يَا رَبِّ! قَالَ اللهُ: لَبَّيْكَ عَبْدِي، سَلْ تُعْطَهُ

(ق. كر. وابن أبي الدنيا في الدعاء، وأبو الشيخ عن عائشة؛

الديلمي عن جابر)

RE. 56/12 (*İzâ kàle'l-abdü: Yâ rabbi, yâ rabbi! Kàle'llàhu: Lebbeyke abdî, sel tu'tahû.*)

(*İzâ kàle'l-abdü*) "Kul dua etmesini bilmiyor, (*Yâ rabbi, yâ rabbi*) diyor."

(*Kàle'llàhu*) "Cenâb-ı Hak ona: (*Lebbeyke abdî*) 'Söyle kulum, ne istiyorsun? (*Sel tu'tahû*) İste, o istediğin sana verilecektir.' buyurur."

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Allah diyen, "Yâ Rabbi!" diyen, *Lebbeyk* denilen

---

[38] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.286, no:1122; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.165, no:6006; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.245, no:17273; Hz. Aişe RA'dan.

kullarının arasına bizleri de dahil eylesin…

m. Bir Münafığa Efendim Demek

Hàkim ve Beyhakî, Büreyde RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[39]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلْمُنَافِقِ: يَا سَيِّدِي ! فَقَدْ أَغْضَبَ رَبَّهُ

(ك. هب. عن بريدة)

RE. 56/13 (*İzâ kàle'r-racülü li'l-münâfıki: Yâ seyyidî! Fekad ağdabe rabbehû.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li'l-münâfıki*) "Her kim bir münafıka, (*Yâ seyyidî*) 'Ey efendim!' diye ona bir kıymet vererekten böyle bir lakap takarsa; (*fekad ağdabe rabbehû*) Rabbini kızdırmış, gazaplandırmış olur."

İnsanlar içerisinde kötü insanlar da vardır, onlara da münafık denir. İçi başka, dışı başka yâni… Dışından bakıyorsun, müslüman; içi ise Müslümanlıktan dışarıda… Buna münafık tabir ediliyor.

Üç alâmeti var münafığın:

1. Söylediği vakitte yalan söylüyorsa,
2. Vaad ettiğini tutmuyorsa,
3. Emanete hıyanet ediyorsa, o adam münafıktır.

Üçten birisini yapıyorsa, bir münafık; ikisini yapıyorsa, iki münafık; üçünü yapıyorsa, tam münafık… Alâmeti bu.

Biz bu münafıka, (*Yâ seyyidî*) "Ey efendim!" diyoruz, münafık olduğunu bildiğimiz halde iltifat ediyoruz. Allah'ın gazabını celbetmiş oluruz.

Bir kere Araplarda bir adet var, seyyid kelimesini Allah'tan

---

[39] Hàkim, *Mütstedrek*, c.IV, s.347, no:7865; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.230, no:4884; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.499, no:1676; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.454, no:2991; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.170, no:861; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.395, no:2437.

başkası için kabul etmezler. “Seyyid ancak Allah’tır.” derler. Biz (*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*) deriz, onlar demez. Vahhâbîler *seyyid* lafzını kullanmazlar.

Biz de münafıka (*Yâ seyyidî*) dersek, Rabbimizi kızdırmış oluruz. Allah affetsin…

n. Kelime-i Şehadet Getirmenin Karşılığı

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[40]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، قَالَ اللهُ : يَا مَلاَئِكَتِي ،

عَلِمَ عِبْدِي ، أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ رَبٌّ غَيْرِي ، أُشْهِدُكُمْ أَنِّى قَدْ غَفَرْتُ لَهُ

(كر. عن أنس)

RE. 56/14 (*İzâ kàle’l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh; kàle’llàhu: Yâ melâiketî, alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî, üşhidüküm ennî kad gafertü lehû.*)

(*İzâ kàle’l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh*) “Kul, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh*) ‘Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.’ dediği zaman, (*kàle’llàhu*) Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle buyurur: (*Yâ melâiketî*) ‘Ey meleklerim, (*alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî*) bu kulum benden başka Rabbi olmadığını bildi. (*Üşhidüküm ennî kad gafertü lehû*) Siz şahid olun ey meleklerim, ben bu kulumu muhakkak mağfiret ettim.”

Onun için kelime-i şehadeti her gün, bahusus akşamları yatmazdan evvel tekrar tekrar söyleyerekten yatmak efdal… Tekrar tekrar söylemeyi Cenâb-ı Hak cümlemize nasîb eylesin…

o. İnsanlar Allah’ın Kuludur

---

[40] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.61; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.48, no:136; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.III, s.396, no:2441.

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[41]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ: يَا يَهُودِيُّ! فَاضْرِبُوهُ عِشْرِينَ؛ وَإِذَا قَالَ: يَا مُخَنَّثُ! فَاضْرِبُوهُ عِشْرِينَ؛ وَمَنْ وَقَعَ عَلَى ذَاتِ مَحْرَمٍ، فَاقْتُلُوهُ

(ت. وضعفه، ه. ق. عن ابن عباس)

RE. 56/15 (*İzâ kàle'r-racülü li'r-raculi: Yâ yahûdiyyün! Fa'dribûhü işrîne; ve izâ kàle: Yâ muhannesü! Fa'dribûhü işrîne; ve men vakaa alâ zâti mahremin, fa'ktulûhü.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li'r-raculi: Yâ yahûdiyyün!*) "Bir adam, bir adama 'Ey Yahudi!' derse, (*fa'dribûhü işrîne*) ona yirmi vurun!"

Öyleyse, Yahudi de olsa, bir Yahudi'ye "Ey Yahudi herif!" deme! Onun izzet-i nefsini kırmağa hakkımız yok!

İnsanlar Allah'ın kuludur. O Yahudi'dir, o Ermeni'dir, o Rum'dur ama sahibi Allah'tır. Bütün mahlûkàtın sahibi Allah'tır. Mahlûkatın içerisinde kedisi köpeği de var, mikrobu da içerisinde… Hepsi Allah'ın yaratması ile meydana gelmiştir.

Bugün de diyorlar ki, şu mikroplar onları öldüren ilaçlara mukavemet kazanmışlar, eski ilâçlar tesir etmiyormuş. Yeni bir ilaç lâzımmış.

Bu mikrop dediğimiz mahlûkun aklı nerede, kafası nerede, kudreti nerede? Gözümüzle göremediğimiz bu mahlûk, yapılan ilaçlara mukavemet kesb ediyor. Demek ki Allah-u Teàlâ onu o hilkatte yaratmış, o mukavemeti kendisine vermiş.

(*Ve izâ kàle: Yâ muhannes!*) "Bir adam bir adama, 'Ey

---

[41] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.387, no:1382; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.229, no:11580; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.252, no:16925; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.126, no:142; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.110; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.387, no:13362; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.394, no:2436.

muhannes!' derse, (*fa'dribûhü işrîne*) ona yirmi vurun!"

Muhannes diye, kadınlara benzeyen, edepsiz, ahlâksız gençlere diyorlar. Delikanlı bir genç, kötü bir kimse, fenalıklar yapıyor. Onun da yüzüne karşı, "Ey ahlâksız herif!" demeye hakkımız yok! Onu da rezil etmeyin! Eğer birisi derse, ona da yirmi tane dayak atın!

Bir müslüman, bu kadar edepsize edepsizsin diyemiyor da, Allah'ın beş vakit namazını kılan müslüman kardeşine çeşit çeşit iftiralar yapıyor. Buna kaç dayak lâzım, bilmem artık.

(*Ve men vakaa alâ zâti mahremin*) "Bir kimse mahremi olan bir kadına tasallut ederse, (*fa'ktulûhü*) o adamı katledin!"

Kocası olan bir kadına başka bir erkek tasallut ederse, onunla muamele-i cinsiyyede bulunursa, onu da öldürün!

Burada mahremi olan dedi ama, mahremi olmasa da kocasız olan bir kadına tasallut etmeye kimsenin hakkı yok! Bugün şehirlerde umumhane denilen yerlerin olması çok acı…

Senin kız kardeşine, kızına böyle bir muamele olsa, taarruz edilse sen razı olur musun? Razı olmadığın halde başkasının kardeşine, kızına sen nasıl taarruz edersin, nasıl yoldan çıkarmaya çalışırsın?

ö. Kadının Mihri Kocasına Bağışlaması

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِزَوْجِهَا ، وَهِيَ مَرِيضَةٌ: تَرَكْتُ مَهْرِي عَلَيْكَ ؛ فَإِنْ مَاتَتْ ، لَمْ يَكُنْ شَيْئًا ؛ وَإِنْ عَاشَتْ ، فَقَدْ مَضَى مَا قَالَتْ (الديلمى عن ابن عباس)

---

[42] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.287, no:1128; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.617, no:46075; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.401, no:2450.

RE. 56/16 (*İzâ kàleti'l-mer'eti li-zevcihâ, ve hiye marîdatün: Terektü mehrî aleyke; fein mâtet, lem yekün şey'en; ve in àşet, fekad madà mâ kàlet.*)

(*İzâ kàleti'l-mer'eti li-zevcihâ, ve hiye marîdatün*) "Kadın hastalandı, hasta bulunduğu sırada kocasına, (*Terektü mehrî aleyke*) 'Mihrimi sana terk ettim, istemem artık!' demişse; (*fein mâtet, lem yekün şey'en*) sonra da ölmüşse, bu sözü muteber olmaz. (*Ve in àşet, fekad madà mâ kàlet*) Şayet yaşarsa, bu sözü geçerli olur."

Biz evlenirken nikâh kıyarız. Hanımlarımıza iki çeşit mihir takdir edilir. Birisine mihr-i muaccel, birisine de mihr-i müeccel derler. Birisi evvelden verilen şeyler, ev eşyası, zînet eşyası gibi… Bir de borç olarak şu kadar nikâh bedeli diye 10 lira, 20 lira bir ad konur. Bu kadının hakkıdır. İstersen ilk gece sayarsın parasını eline, "Bende hakkın kalmasın!" dersin.

Fakat bunu hemen vermek bizim memleketimizde adet olmamış. O nikâhı kıyarız, fakat paralar cebimizde kalır. Hanım ölür gider, kimse de bizden mihir istemez.

Hanımlara tavsiye edilmiştir ki, beyine, "Ben sana mihir hakkımı helâl ettim." desin. O zaman aralarında muhabbet daha ziyade olur.

Bazı insanlar da mihri yüksek fiatlarda tutarlar, o da doğru değil. Yarın bir hadise olsa da ayrılsalar, yüksek mihirleri herkes ödeyemez ki. Ödemeyince borçlu kalır, anlaşmazlık olur.

Mihir çok az olursa, hanımdan da ayrılırsa, hanım çoluk çocuğu ile ne yiyip içecek? Ne ile geçinecek? Bu sefer perişan olur, sokaklara düşer. Bugün kadınlarımızın, kızlarımızın çoğu fabrikalarda çalışıyor. Bu çalışmaların veballeri hep bizim üzerimizdedir.

p. Amellerin Boşa Gitmesi

İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Hz. Âişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz ne buyurmuş:[43]

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِزَوْجِهَا : مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ ! فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهَا

(عد. كر. عن عائشة)

RE. 57/1 (*İzâ kàleti'l-mer'etü li-zevcihâ: Mâ raeytü minke hayren kattu! Fekad habeta amelühâ.*)

(*İzâ kàleti'l-mer'etü li-zevcihâ*) "Kadın kocasına kızsa, derse ki: (*Mâ raeytü minke hayren kattu!*) 'Be herif! Ben senden hiç hayır görmedim! Senden asla, kat'a hiçbir hayır görmedim!' derse... (*Fekad habeta amelühâ*) veya (*hubita amelühâ*) amelleri heba olmuş olur. Amellerini iptal etmiş olur. Yaptığı hayrât u hasenâtı sildirmiş, yok etmiş olur, kocasına böyle bir söz söylediği için."

Çocuk babasına karşı hürmetkâr olacak, kadın da kocasına karşı hürmetkâr olacak. Her şey karşılıklı… Her gün yiyordu, içiyordu, üstüne başına bakıyordu. Bu sefer yapamadı.

"—Ben senden bu zamana kadar hiç hayır görmedim!" deyiverince, Cenâb-ı Hak da diyor ki:

"—Sen de iyi bir hanım değilsin! Yaptığın ameller hep boşa gitti." diyor.

Onun için, Allah kusurlarımızı affetsin… Çocuklarımıza, bilhassa kız çocuklarına bu geçim meselesini iyi öğretmek, erkeğine karşı hürmet etmesini telkin etmek lâzım!

Meselâ şimdi en acaibi, kadın kocasına ismiyle sesleniyor:

"—Ahmet, baksana bana!"

O senin beyin, "Beyefendi!" desene!

Cemiyet de bunu normal karşılıyor; olmaz, ayıp şey!

Sen ona "Ahmet!" dersen, o da "Kadın, bana bak!" der. Sen ona, "Beyefendi!" diyeceksin, o da sana, "Hanımefendi!" diyecek.

r. İbadeti Dinlenmiş Olarak Yapmak

Abdü'r-rezzak, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, İbn-i

---

[43] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.84; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.167; Hz. Aişe RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.401, no:2449.

Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[44]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ ، فَاسْتَعْجَمَ الْقُرْآنُ عَلَى لِسَانِهِ ، فَلَمْ يَدْرِ مَا يَقُولُ ، فَلْيَنْصَرِفْ ، فَلْيَضْطَجِعْ (عب. حم. م. د. ه. حب . عن أبى هريرة)

RE. 57/2 (*İzâ kàme ehadüküm mine'l-leyli, festa'ceme'l-kur'ânu alâ lisânihî, felem yedri mâ yekùlü, fe'l-yensarif felyadtaci'*)

(*İzâ kàme ehadüküm mine'l-leyli*) "Sizden biriniz geceleyin uykusunu bölüp ibadete kalkarsa; (*festa'ceme'l-kur'ânu alâ lisânihî*) ama uykudan dolayı Kur'an okumak diline dolanırsa, zor gelirse, ağır gelirse, (*felem yedri mâ yekùlü*) ne dediğini bilemeyecek durumda olursa, (*felyensarif*) kalksın gitsin, (*felyadtaci'*) yatağına uzansın, uyusun!"

Uykusunu alsın, rahatlasın, namazı öyle kılsın! Böyle uykulu halde, sersem sersem namaz olmaz.

s. Gece Namazına Kalkan Dişlerini Misvaklasın!

Beyhakî, Deylemî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[45]

---

[44] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.194, no:1310; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.76, no:1116; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.278, no:1362; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.318, no:8214; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4507; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.20, No:8044; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.499, no:4221; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.35, no:2222; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.32, no:848; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.612, no:2811; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.406, no:2460.

[45] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.381, no:2117; Temmâm, *Fevâid*, c.I, s.367, no:935; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.313, no:26178; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.409, no:2470.

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ، فَلْيَسْتَكْ ، فإِنَّ أَحَدَكُمْ إذا قَرَأَ في صَلاتِهِ ، وَضَعَ مَلَكٌ فَاهُ عَلَى فِيهِ ، وَلاَ يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ شَيْءٌ إلاَّ دَخَلَ فَمَ المَلَكِ (هب. والديلمى ، ض. عن جابر)

RE. 57/3 *(İzâ kàme ehadüküm yusallî mine'l-leyli, felyestek, feinne ehadeküm izâ karaa fî salâtihî, vadaa melekün fâhu alâ fîhi, ve lâ yahrucu min fîhi şey'ün illâ dehale feme'l-meleki.*)

(*İzâ kàme ehadüküm yusallî mine'l-leyli*) "Sizden biriniz namaz kılmak için geceleyin uykusundan kalkarsa, (*felyestek*) dişlerini temizlesin, misvaklasın!" demek. Ağzı tertemiz olacak.

Arapların ceplerinde misvakları… Namaza kalkıyorlar, dişlerini misvaklıyorlar, öyle duruyorlar. Selâm veriyoruz, dişlerini misvaklıyorlar. Yatarken, kalkarken misvak kullanıyorlar.

(*Feinne ehadeküm izâ karaa fî salâtihî*) "Sizden biriniz 'Allahu ekber!' dedi, teheccüd namazına durdu, okumaya başladı. (*Vadaa melekün fâhu alâ fîhi*) Bir melek ağzını geceleyin teheccüde kalkan, Kur'an okuyan kişinin ağzına koyar."

(*Ve lâ yahrucu min fîhi şey'ün illâ dehale feme'l-meleki*) "Kendi ağzından Kur'an kıraati olarak ne telaffuz etmişse, ne kelime çıkarsa meleğin ağzına gider. Melek, onun okuduğu kelâm-ı ilâhiyyeyi kapar." Onun için siz ağzınızı temiz tutunuz.

Misvak ağzın temizliği için çok faydalıdır. Dişler sağlam olunca, mide sağlam olur. Mide sağlam olunca, vücut da sağlam olur. Dişler çürük olursa, mide hazmedemez, hasta olur insan…

Misvakı incelemişler, içinde mikropları öldürücü bir madde varmış. Tükrüğümüzde de mikropları öldüren maddeler varmış.

"—Soğan sarımsak yiyen kimse bizim camimize gelmesin!" tabiri var ya… Soğan sarımsak faydalıdır. Onu yediğimiz zaman ağzımızda bir koku oluyor ya, o koku çirkin olduğundan, "Onu yiyenler bizim mescidimize gelmesin!" tabiri var.

Bugün sigara dediğimiz bir şey var, çok da çirkin bir kokusu vardır. Vücuda çok da zararlı olduğu tesbit edilmiştir. Paramıza

da ayrıca muzırdır. Böyleyken buna mübtelâ olanlar da çoktur. Benizleri sarı olur, ağızları hastalıklı olur. Vücutları hastalıklı olur.

Bir kimseye desen ki:

"—Fakir fukaraya vereceğiz, her gün bir lira at şuraya!" desek,

"—Yok yâ…" der.

Herkes verse, çok olur. Herkes bir mısır tanesi verse, bir yığın mısır olur.

Bunu sigaraya gelince veriyor da, hayra gelince kaçınıyor.

Sigaranın zararı çok! Sihhatimize de zarar verir, neslimize de zarar verir. Evladımız da hastalıklı doğar.

ş. Toplantıda Yer Meselesi

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Beyhakî ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[46]

إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ ؛ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ (حم. م. د. ق. ه. خ. في الأدب عن أبي هريرة ؛ حم. عن وهب بن حنبش ؛ طب. د. ه. ق. عن وهب بن حذيفة)

RE. 57/4 (*İzâ kàme'r-raculü min meclisihî, sümme racea ileyhi, fehüve ehakku bihî.*)

(*İzâ kàme'r-raculü min meclisihî*) "Bir adam bir toplantıda oturduğu yerden kalkar, bir yere giderse... (*Sümme racea ileyhi*) Sonra yerine geri dönerse, (*fehüve ehakku bihî*) o yere oturmaya o herkesten daha fazla layıktır." Çünkü onun yeriydi. Gitti, işi

---

[46] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.447, no:9773; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.246, no:626; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.285, no:1085; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.314, no:642; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.231; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.151, no:11619; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.409, no:2675; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.126, no:6754; İbn-i Hacer, el-İsabe, c.VI, s.622, no:9162; Vehb ibn-i Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.139, no:25398; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.411, no:2475.

vardı, işini tamamladı, geldi. Onun yerine oturmaya hakkımız yok!

t. Namazda Gözlerinizi Yummayın!

İbn-i Adiy ve Taberânî, Abdullah ibn-i Abbes RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[47]

إِذَا قَامَ الرَّجُلُ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَا يُغْمِضْ عَيْنَيْهِ

(عد. طب. عن ابن عباس)

RE. 57/5 (*İzâ kàme'r-raculü ile's-salâti, felâ yugmid ayneyhi*)

(*İzâ kàme'r-raculü ile's-salâti*) "Adam, kişi namaza kalkarsa, (*felâ yugmid ayneyhi*) namazda gözlerini yummasın!"

Göz de secdeye bakar, o da oradan sevap alır.

u. Başkasına Ait Havluyu Kullanmayın!

Bu da Ebî Bekre RA'dan rivayet edilmiş. Beyhakî ve Tayâlisî'de var.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[48]

إِذَا قَامَ لَكَ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ فَلَا تَجْلِسْ فِيهِ، وَلَا تَمْسَحْ يَدَكَ

---

[47] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.34, no:10956; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.356, no:2218; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.305, no:1205; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.237, no:2450; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.364; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.43, no:167; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.515, no :20027; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.44, no:2549.

[48] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.233, no:5693; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.117, no:871; Mizzî. *Tehzîbü'l-Cemâl*, c.XXXIV, s.33, no:7479; Ebû Bekre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.142, no:25421; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.413, no:2480.

بِثَوْبِ مَنْ لاَ تَمْلِكْ (الطيالسى ، ق. عن أبى بكرة)

RE. 57/6 (*İzâ kàme leke raculün min meclisihî, felâ teclis fîhi; ve lâ temsah yedeke bi-sevbi men lâ temlikü*)

(*İzâ kàme leke raculün min meclisihî*) "Bir adam oturduğu yerden senin için kalkarsa, (*felâ teclis fîhi*) onun verdiği yere oturma, yâni kabul etme!"

(*Ve lâ temsah yedeke bi-sevbi men lâ temlikü*) "Sahip olmadığın, mâlik olmadığın başkasına ait mendile, havluya elini silme!"

Ben abdest almıştım da rahmetlik babamdan mendilini istedim. Mendilini bana vermedi,

"—Üç şey emanet verilmez: Birisi silâh, birisi mendil, birisi…" dedi, birisi hatırımda kalmamış.

Silahı verirsin, gider bir vukuat yapar, sen mes'ul olursun.

g. Camide Çakıllarla Oynamayın!

Abdü'r-rezzak, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Dârimî, İbn-i Huzeyme, İbn-i Hibbân, Taberânî ve Biyhakî, Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[49]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلاَةِ ، فَإِنَّ الرَّحْمَةَ تُوَاجِهُهُ ، فَلاَ يَمْسَحِ الْحَصَى

(عب. حم . د. ت. حسن ، ن. ه. والدارمى ، خز. حب. طب. ق.

ض. عن أبى ذر)

---

[49] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.131, no:808; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.311, no:1017; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.149, no:21368; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.284, no:3361; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.374, no:1388; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.56, no:55; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.231, no:1529; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.I, s.70, no:128; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.38, no:2398; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.57, no:95; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.463, no:1237; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.60, no:1804; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

RE.57/7 (*İzâ kàme ehadüküm ile's-salâti, feinne'r-rahmete tüvâcihuhû, felâ yemsehi'l-hasâ.*)

(*İzâ kàme ehadüküm ile's-salâti*) "Sizden biriniz namaza kalktığı zaman, (*feinne'r-rahmete tüvâcihuhû*) Allah'ın rahmeti ona yönelir. (*Felâ yemsehi'l-hasâe*) O halde çakıllarla oynamasın! Yüzüne, gözüne kum bulaştı diye onlarla meşgul olmasın!"

Arabistan'da secde toprak üzerine, kum üzerine yapılırdı. Böyle halılar yoktu. İnsanın alnı terler, bu kumlar, çakıllar alnına yapışır. Onları sileceğim diye uğraşma, silme onu!

ü. Namazda Sakin Durun!

Hakîm-i Tirmizî, İbn-i Adiy, Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir Hz. Ebû Bekir RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[50]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُم فِى اصَلاَتِه ، فَلْيُسْكِنْ أَطْرَافَهُ ، وَلاَ يَتَمَيَّلْ كَمَا تَتَمَيَّلُ الْيَهُودُ ، فَإِنَّ سُكُونَ الأَطْرَافِ فِي الصَّلاَةِ ، مِنْ تَمَامِ الصَّلاةِ (الحكيم ، عد. حل. كر. عن أبي بكر)

RE. 57/8 (*İzâ kàme ehadüküm fî salâtihî, felyüskin etrâfehû, ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü, feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti.*)

(*İzâ kàme ehadüküm fî salâtihî. fe'l-yüskin etrâfehû*) "Sizden biriniz namaza kalktığı zaman her tarafı, her yanı sakin olsun."

(*Ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü*) "Yahudilerin ibadet esnasında kıpırdadığı, sallandığı gibi sağınıza, solunuza, etrafınıza sallanmayın, kıpırdamayın! (*Feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti*) Çünkü namazın içinde insanın her tarafının sakin olması namazın kemâlindendir, tamamına alâmettir."

---

[50] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.290; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.171; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.525, no:20082; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.403, no:2455.

v. Allah'ın Kuluna Yönelmesi

Dâra Kutnî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[51]

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ يُصَلِّي ، أَقْبَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ ، فَلَمْ يَنْصَرِفْ عَنْهُ حَتَّى يَنْصَرِفَ الْعَبْدُ ، أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سُوءٍ (قط. فى الأفراد عن حذيفة)

RE. 57/9 (*İzâ kàme'l-abdü yusallî, akbela'llàhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî, felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü ev yuhdise hadese sûin.*)

(*İzâ kàme'l-abdü yusallî*) "Kul namaza kalktığında, (*akbela'llàhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî*) Aziz ve Celil olan Allah vechiyle ona yönelir."

İkbal, yani yüz yüze geliyor. Karşılamak, hani bir dostumuz geldiğinde nasıl karşılıyoruz, onu kucaklaşıyoruz, karşılaşıyoruz. Dostların böyle karşılaştığı gibi…

(*Felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü*) "Kul namazdan ayrılmadıkça, (*ev yuhdise hadese sûin*) veya kendisinden fena bir hades vuku bulmadıkça ondan dönmez."

Allah cümlemizi affetsin… Namaz kılmak kolay bir şey değil. Sen dersin ki:

"—*Allàhu ekber* derim, *Elham*'ı okurum, Zamm-ı sûre okurum, rükûya giderim, secdeye giderim… Olur bir namaz."

Amma asıl o değil. Asıl namaz kulun Allah ile oluşu… Namaza durduktan sonra ağzın söylüyor ama, gönlün ne kadar müddet Allah ile meşgul? Gönlün başka tarafta, aklın başka

---

[51] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.506, no:19988; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III. s.413, no:2478.

tarafta… Dilin başka tarafta… Yüzümüz nasıl döndüyse kıbleye, gönlümüzün de böyle dönmesi lâzım!

Gönlümüzü döndürmek de kolay bir şey değil! Nasıl ki insan bir sanatı öğrenmek için çok seneler hizmet ediyor, yoruluyor, ancak o sanatı öğrenebiliyor. Kolaycacık olmuyor.

Allah-u Teàlâ'nın divanında çok senelerden beri yatıp kalkıyoruz ama, gönlümüzü o tarafa sevk edebildiğimiz yok ki… İçi başka, dışı başka… Asıl olan gönlü uyandırıp gönlü Allah'a döndürmek. Asıl hüner burada…

Asıl hüner, vücudumuzu döndürdüğümüz gibi gönlümüzü de Allah'a döndürerekten, "*Allahu ekber!*" dedik miydi kendimizden geçmek lâzım!

Burada çok misaller vermişler. Bir adamın gayet güzel bir atı varmış. Hırsız da o atı gözetliyormuş. Adam namazda iken hırsızın atı götürdüğünü görmüş ama, Allah'a olan bağlılığından dolayı hiç alâkadar olmadan namazını tamamlamış.

Halbuki cevaz var, derhal adamın yakasına yapışacaksın. Bu bizim için böyle… Onun için atmış, bilmem neymiş;

"—Ne giderse gitsin; ben Allah'ın divanındayım, ayrılamam ondan!" diyor.

y. Uykudan Uyanınca Okunacak Dua

Taberânî, Ebu Cuhayfe RA'dan rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[52]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ ، فَلْيَقُلْ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي رَدَّ فِينَا أَرْوَاحَنَا ،
بَعْدَ إِذْ كُنَّا أَمْوَاتًا (طب. عن أبى جحيفة)

RE. 57/10 (*İzâ kàme ehadüküm min menâmihî, feyekul: El-*

---

[52] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.107, no:269; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.173, no:17057.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.353, no:41346; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.408, no:2467.

hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ, ba'de iz künnâ emvâten.)

(*İzâ kàme ehadüküm min menâmihî, feyekul*) "Sizden birisi uykusundan kalktığında şöyle desin:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ, ba'de iz künnâ emvâten*) 'Hamd olsun o Allah'a ki, biz uykuda ölüler haline geldikten sonra ruhlarımızı bize iade buyurdu.'

Burada kısacık, teferruatı dua kitaplarımızda yazılı…

z. Giderken Selâm Vermenin Mükâfâtı

Ebü'ş-Şeyh Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[53]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ ، فَإِنَّهُ يَكْتُبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ ، وَيُقْضَى لَهُ أَلْفَ حَاجَةٍ ، وَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ ، كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (أبو الشيخ فى الثواب عن أبى هريرة)

RE. 57/11 (*İzâ kàme ehadüküm mine'l-meclisi, felyüsellim, feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin, ve yukdâ lehû elfü hâcetin, ve yahrucu min zünûbihî, keyevme veledethü ümmühû.*)

(*İzâ kàme ehadüküm mine'l-meclisi*) "Sizden biriniz toplantı yerinden, başkalarıyla beraber oturduğu yerden kalktığı zaman, (*felyüsellim*) selâm versin!" Ne diyecek? En kısası; (*Es-selâmü aleyküm*) der.

(*Feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin*) "Çünkü, bu selâmından dolayı ona bin hasene yazılır. (*Ve yukdà lehû elfü hâcetin*) Ve onun bin tane hâceti görülür. (*Ve yahrucu min zünûbihî*) Ve bu adam günahlarından çıkar, (*keyevme veledethü ümmühû*) annesinin onu doğurduğu gündeki gibi çıkar."

aa. Tilâvet Secdesi ve Şeytan

---

53 *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.145, no:25436; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.407, no:2465.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[54]

إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ ، اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ: يَا وَيْلَهُ

أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ ، فَسَجَدَ ، فَلَهُ الْجَنَّةُ وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِي

النَّارُ (حم. م. ه. حب. ق. عن أبى هريرة)

RE. 57/12 (*İzâ karae'bnü âdeme's-secdete fesecede, i'tezele'ş-şeytânü yebkî, yekùlü: Yâ veylehû umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesecede, felehü'l-cennetü; ve ümirtü bi's-sücûdi, feasaytü feliye'n-nâru.*)

Kur'an'ımızda 14 tane secde ayeti var. Şimdi topluca Kur'an cüzleri okuyoruz da, 14 tane secde edilmesi lâzım gelirken, secde edenler olmuyor. Belki evine gittiği vakitte evinde yapar inşallah… Kur'an-ı Kerim'in sayfalarının kenarında secde ayeti diye yazılıdır. O ayetleri kim okursa, o secdeleri yapmakla mükelleftir.

(*İzâ karae'bnü âdeme's-secdete fesecede*) "Hz. Âdem'in evlâdı cinsinden olan biz insanlardan, müslümanlardan birisi secde ayetini okuduğu zaman, (*fesecede*) kalkıp secde etti mi; (*i'tezele'ş-şeytànu yebkî*) şeytan ağlayarak onun yanından ayrılır."

(*Yekùlu*) Ve der ki: (*Yâ veylehû*) "Yazıklar olsun! (*Umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesecede*) Âdemoğlu secde etmekle emrolununca, secde etti. (*Felehü'l-cennetü*) Secde ettiği için cennetlik olacak, cennete gidecek."

(*Ve ümirtü bi's-sücûdi*) "Ben de secde etmekle

---

[54] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.227, no:115; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.344, no:1042; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9711; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.180, no:1487; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.521, no:1945; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.60; *Abdullah ibn-i Mübârek*, Zühd, c.349, no:981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.312, no:3516; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.324, no:3834; Ebû Hüreyre RA'dan.

emrolunmuştum, Allah bana da 'Secde et!' diye emretmişti. (*Feasaytü*) Ama ben dinlememiş, âsî olmuştum. (*Feliye'n-nâru*) Beni de Allah cehennemlik etti, ben cehenneme gideceğim." diye ağlayarak gider. Kendi kendine nedametler, pişmanlıklar gösterir."

Bak biliyor, bildiği halde yine yapmıyor. Allah cümlemize hidayetler versin…

Şeytan Mûsâ AS'a demiş ki:

"—Rabbine söyle, ben tevbekâr oldum, beni affetsin!"

Mûsâ AS da demiş:

"—Yâ Rabbi, şeytan tevbe ediyor, affedilmesini istiyor."

"—Gitsin, Adem'e secde etsin, affedeyim!" demiş.

"—Ben dirisine secde etmedim, ölüsüne mi secde edeceğim?" demiş.

İnatçı… O inat da kibirden ileri geliyor.

"—O topraktan yaratıldı, ben ateşten yaratıldım. Ateş daha üstün!" dedi. "Ben kudret sahibiyim. Nasıl olur da ayaklar altında ezilen topraktan hasıl olan varlığa secde ederim?" dedi.

Halbuki bilmiyor ki, o toprak olmasa ateş nereden olacak?

bb. Kur'an Hatalı Okunursa, Melek Düzeltir

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[55]

إِذَا قَرَأَ الْقَارِئُ فَأَخْطَأَ ، أَوْ لَحَنَ ، أَوْ كَانَ أَعْجَمِيًّا ، كَتَبَهُ الْمَلَكُ

كَمَا أُنْزِلَ (الديلمى عن ابن عباس)

RE. 57/13 (*İzâ karae'l-kàriu feahtaa, ev lehane, ev kâne a'cemiyyen, ketebehü'l-melekü kemâ ünzile.*)

(*İzâ karae'l-kàriu*) "Kur'ân-ı Kerîm'i okuyan kimse Kur'ân-ı Kerîm'i okuduğu zaman, (*feahtaa*) hatalı okumuşsa, (*ev lehane*)

---

[55] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no;1137; Hz. Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.421. no:2498.

veya harekelerini yanlış okumuşsa; (*ev kâne a'cemiyyen*) yahut acemi ise; (*ketebehü'l-melekü kemâ ünzile*) melek onun bu okuyuşunu, Kur'ân-ı Kerîm nasıl indirildiyse öyle yazar."

Hanımlar arasında çok oluyormuş:

"—Hanım sen tecvid okumamışsın, iyi okuyamıyorsun. Böyle okunmaz, okuma artık!" diyorlarmış.

Onları okumamağa sevk ediyorlarmış. Onlar da gelip bize soruyorlar. Biz de:

"—Öyle şey olmaz, okuyun! Allah düzeltir o eksik olanlarını, melekler düzeltir. Siz gayret edin okuyun, okudukça düzelir." diyoruz.

cc. Alimin Yöneticilere Yakın Olması

Ebü'ş-şeyh ve Deylemî. Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[56]

إِذَا قَرَأَ الرَّجُلُ الْقُرْآنَ ، وَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ ، ثُمَّ أَتَى بَابَ السُّلْطَانِ ،

تَمَلُّقًا إِلَيْهِ ، وطَمَعاً لِما في يَدِهِ ، خَاضَ بِقَدْرِ خُطَاهُ فِي نارِ

جَهَنَّمَ (أبو الشيخ فى الثواب ، والديلمى عن معاذ)

RE. 57/16 (*İzâ karae'r-raculü'l-kur'âne, ve tefakkaha fi'd-dîni, sümme etâ bâbe's-sultâni temellükan ileyhi, ve tamaen limâ fî yedihî, hâda bi-kadri hutâhu fî nâri cehenneme.*)

(*İzâ karae'r-raculü'l-kur'âne*) "Bir kimse Kur'an'ı okuduğu zaman... (*Ve tefakkaha fi'd-dîni*) Dinde de fakih olduğu, ahkâm-ı dîniyyeyi, şeriatin emirlerini, yasaklarını öğrendiği zaman..."

(*Sümme etâ bâbe's-sultàn*) "Sultanın, hükümdarın sarayına kapısına gider; (*temellükan ileyhi*) ona yağ çekmek için, dalkavukluk yapmak için; (*Ve tamaen limâ fî yedihî*) Sultanın

---

[56] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289, no:1134; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.421. no:2497.

parasına puluna, hazinesine, elindeki bahşişine tamah ettiği için… 'Bize bir iş ver, bize yardım et!' diyerekten."

(*Hàda bi-kadri hutàhu*) "O zaman, o yol boyunca attığı adımlar miktarınca, (*fî nâri cehenneme*) cehenneme yuvarlanır."

Sana Allah'ın verdiği güzel Kur'an ilmi varken, sultanın kapısına nasıl gidiyorsun?

dd. Alimler Peygamberlerin Halifeleridir

Bir hadis-i şerif yazıyordum. Yazdığım hadis-i şerif şöyle:[57]

حَمَلَةُ الْعِلْمِ فِى الدُّنْيَا خُلَفَاءُ الأَنْبِيَاءِ ، وَفِى الآخِرَةِ مِنَ الشُّهَدَاءِ

(خط. عن ابن عمر)

RE. 276/10 (*Hameletü'l-ilmi fi'd-dünyâ hulefâü'l-enbiyâi, ve fi'l-âhireti mine'ş-şühedâi*)

Hameletü'l-ilm, hamele-i Kur'an olan alimlerdir. Hafızlar değil de alimler…

"Alim olan insan, Kur'an'ı öğrendiği vakitte dünyada peygamberlerin halifesidir." diyor.

Yoksa bizim halife dediğimiz sultanlar değildir. Asıl halife Kur'an'ı öğrenen ve onunla amil olan alimlerdir.

Bunu yazarken aklıma geldi: Sultan Selim Mısır'ı alıncaya kadar, kim bilir ne kadar askerimiz oralarda zâyî oldu, mallar ziyan oldu? Gittik Mısır'ı zabt ettik, Peygamber SAS eşyasını, emanetleri aldık getirdik.

El-hamdü lillâh, onlar şimdi bizim memleketimizde, iftihar ederiz. Araplar gelmişti, Hırka-i Saadet'i ziyaret ettik, ağladılar. Bizim için büyük bir devlet ama, bunlara sahip olmak halife olmaya kâfi değil… Bunlar bizimdir diyerekten, biz Peygamber SAS'in eşyasına sahibiz diyerekten onun halifesi olamayız.

Onun halifesi o ilmi tahsil edip, o ilmin yolunda yürüyenlerdir. O ilmin yolunda yürümedikçe, "Ben bu eşyalara sahibim, ben

---

[57] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.376, no:2248; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.623, no:2881; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.143, no:11642.

halifeyim!” demek doğru bir şey olmaz.

Onun için, enbiyalara halife olmak, vekil olmak, onların yerine kàim olmak ne devlettir! Hangi devletle değişilir.

Peygamber SAS’in halifesi dört tane: Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali… Bitti. Ondan sonra halifelik yok artık! Ondan sonra işte padişahlıktı, hükümdarlıktı geldi gitti.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[58]

اَلْخِلَافَةُ بَعْدِي فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ، ثُمَّ مُلْكٌ بَعْدَ ذَلِكَ

(حم. ت. ع. حب. عن سفينة)

RE. 205/18 (*El-hilâfetü min ba’dî selâsûne seneh*) “Halifelik benden sonra ümmetimde otuz senedir. (*Sümme mülkün ba’de zâlike*) Ondan sonra melikler gelir.”

İki sene Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri halifelik yaptı, on sene Hz. Ömer halifelik yaptı, on iki sene Hz. Osman halifelik yaptı, altı sene de Hz. Ali halifelik yaptı. Ondan sonrası cebbarlık, gaddarlık…

Allah kusurlarımızı afv ü mağfiret eylesin…

El-fâtihah!

23. 05. 1976 - İskenderpaşa Camii

---

[58] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.167, no:2152; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.221, no:21978; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.83, no:6443; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.47, no:8155; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.392, no:6943; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.268; Sefîne RA’dan.

03. ALLAH İŞİTİR VE GÖRÜR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلْمُنَافِقِ: يَا سَيِّدِي ! فَقَدْ أَغْضَبَ رَبَّهُ

(ك. هب. عن بريدة)

RE. 56/13 (*İzâ kàle'r-racülü li'l-münâfıki: Yâ seyyidî! Fekad ağdabe rabbehû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Bir Münafığa Efendim Demek

Hàkim ve Beyhakî, Büreyde RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[59]

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلْمُنَافِقِ: يَا سَيِّدِي ! فَقَدْ أَغْضَبَ رَبَّهُ

(ك. هب. عن بريدة)

RE. 56/13 (*İzâ kàle'r-racülü li'l-münâfıki: Yâ seyyidî! Fekad ağdabe rabbehû.*)

Buna çok çok dikkat edin ama. Münafık diyerekten; imanı sağlam olmayan, imanı dilinde olan, imanını içine işlememiş olan, gösterişçi… Bunun gibi gösterişçi ama gene müslümanım diyor. Müslümanım diyor ama diliyle diyor içinde itikadı yok.

Bu münafık beşeriyet iktizası, cemiyet iktizası bir yerde idareci ise, ikide bir önünde, "Efendim!" demek mecburiyetindeyiz. Onu taltif ediyoruz, ona ikram edip tebasbus ediyoruz, müdâhane ediyoruz; "Aman efendim!" deyiveriyoruz.

Bak buna karşı diyor ki:

(*İzâ kàle'r-racülü li'l-münâfıki*) "Her kim bir münafıka, (*Yâ seyyidî*) 'Ey efendim!' diye ona bir kıymet vererekten böyle bir lakap takarsa; (*fekad ağdabe rabbehû*) Rabbini kızdırmış, gazaplandırmış olur."

Yâni bu hitaba layık bir adam değilken, sen ona nasıl öyle hitap ediyorsun?

Diyeceksin ki:

"—Politika icabı, ne yapayım maiyetindeyim, demesem olmaz."

Ama insanlar Allah'a bel bağlayamadıklarından dolayı sanki rızık buradaymış gibi bellerini beşere bağlamışlardır. Bu adamın uzun zaman maiyetinde çalışacağım, maaş alacağım diyerekten

---

[59] Hàkim, *Mütstedrek*, c.IV, s.347, no:7865; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.230, no:4884; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.499, no:1676; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.454, no:2991; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.170, no:861; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.395, no:2437.

bunu diyor. Halbuki öte taraftan da Rabbini kızdırıyor, Rabbinin gazabını mucip olacak harekette bulunuyor. Allah muhafaza etsin…

b. Kelime-i Şehadet Getirmenin Karşılığı

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[60]

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، قَالَ اللهُ : يَا مَلاَئِكَتِي ،

عَلِمَ عِبْدِي ، أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ رَبٌّ غَيْرِي ، أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ

(كر. عن أنس)

RE. 56/14 (*İzâ kàle'l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh; kàle'llàhu: Yâ melâiketî, alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî, üşhidüküm ennî kad gafertü lehû.*)

Bir şehadetin mükâfatına bakın! Hatmelerimizde diyoruz ya!

"—Yâ Rabbi son nefeste bize de kelime-i şehadet nasib et!" diyerek bir şehadet kelimesi getiriveriyoruz biz de… Bunun mükâfatı neymiş bak:

(*İzâ kàle'l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) "Kul, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) 'Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur.' dediği zaman, (*kàle'llàhu*) Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle buyurur: (*Yâ melâiketî*) 'Ey meleklerim, (*alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî*) kulum benden başka Rabbi olmadığını bildi. (*Üşhidüküm ennî kad gafertü lehû*) Sizi şahid olun ey meleklerim, ben o kulumu muhakkak mağfiret ettim."

Cenâb-ı Hak kulunu affettiğine dair meleklerini şahit kılıyor.

Allah cümlemizi mağfûrîn zümresine ilhak etsin…

---

[60] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.61; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.48, no:136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.396, no:2441.

c. Amellerin Boşa Gitmesi

İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Hz. Âişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz ne buyurmuş:[61]

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِزَوْجِهَا : مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ ! فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهَا

(عد. كر. عن عائشة)

RE. 57/1 (*İzâ kàleti'l-mer'etü li-zevcihâ: Mâ raeytü minke hayren kattu! Fekad habeta amelühâ.*)

(*İzâ kàleti'l-mer'etü li-zevcihâ*) "Kadın kocasına derse ki: (*Mâ raeytü minke hayren kattu!*) 'Be herif! Ben senden hiç hayır görmedim! Senden asla, kat'a hiçbir hayır görmedim!' derse... (*Fekad habeta amelühâ*) veya (*hubita amelühâ*) amelleri heba olmuş olur. Amellerini iptal etmiş olur. Yaptığı hayrât u hasenâtı sildirmiş, yok etmiş olur."

Yaşamış 10 sene 20 sene kocasıyla da bir gün aralarında nasılsa bir bozukluk olmuş, dargınlık olmuş. Diyor ki:

"—Adam senden ne hayır gördüm ki!"

Bu kadın ne kadar amel ettiyse, amellerinin hepsi silinivermiştir, mahvolmuştur."

d. Namazda Sakin Durun!

Hakîm-i Tirmizî, İbn-i Adiy, Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir Hz. Ebû Bekir RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[62]

---

[61] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.84; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.167; Hz. Aişe RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.401, no:2449.

[62] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.290; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.171; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.525, no:20082; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.403, no:2455.

إِذَا قَامَ أَحَدُكُم إِلَى الصَّلاَةِ فَلْيُسْكِنْ أَطْرَافَهُ ، وَلاَ يَتَمَيَّلْ كَمَا تَتَمَيَّلُ الْيَهُودُ ، فَإِنَّ سُكُونَ الأَطْرَافِ فِي الصَّلاَةِ ، مِنْ تَمَامِ الصَّلاَةِ (الحكيم ، عد. حل. كر. عن أبي بكر)

RE. 57/8 (*İzâ kàme ehadüküm fî salâtihî. fe'l-yüskin etrâfehû, ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü, feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti*.)

(*İzâ kàme ehadüküm fî salâtihî. fe'l-yüskin etrâfehû*) "Sizden biriniz namaza kalktığı zaman her tarafı, her yanı sakin olsun."

(*Ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü*) "Yahudilerin ibadet esnasında kıpırdadığı, sallandığı gibi sağınıza, solunuza, etrafınıza sallanmayın, kıpırdamayın! (*Feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti*) Çünkü namazın içinde insanın her tarafının sakin olması namazın kemâlindendir, tamamındandır."

Bak ne güzel diyor:

"—Namaza durduğunuz vakitte iki tarafa sallanmayın, gayet huzur içerisinde, edep üzere bulunun! Yahudiler böyle iki tarafa meyledermiş, sallanırlarmış. Sakin bir halde huzur-u ilahiye durmak, namazın tamamına alâmet."

e. Allah'ın Kuluna Yönelmesi

Dâra Kutnî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[63]

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ يُصَلِّي ، أَقْبَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ ، فَلَمْ يَنْصَرِفْ عَنْهُ حَتَّى يَنْصَرِفَ الْعَبْدُ ، أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سُوءٍ (قط. فى الأفراد عن حذيفة)

---

[63] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.506, no:19988; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III. s.413, no:2478.

RE. 57/9 (*İzâ kàme'l-abdü yusallî, akbela'llàhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî, felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü ev yuhdise hadese sûin.*)

(*İzâ kàme'l-abdü yusallî*) "Kul namaza kalktığında, (*akbela'llàhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî*) Aziz ve Celil olan Allah vechiyle ona yönelir."

İkbal, yani yüz yüze geliyor. Karşılamak, hani bir dostumuz geldiğinde nasıl karşılıyoruz, onu kucaklaşıyoruz, karşılaşıyoruz. Dostların böyle karşılaştığı gibi…

(*Felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü*) "Kul namazdan ayrılmadıkça, (*ev yuhdise hadese sûin*) veya kendisinden fena bir hades vuku bulmadıkça ondan dönmez."

Tâ namazdan çıkıncaya kadar, Hz Allah kulundan ayrılmıyor."

Allah cümlemize intibahlar nasib etsin…

f. Uykudan Uyanınca Okunacak Dua

Taberânî, Ebu Cuhayfe RA'dan rivayet etmiş,

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[64]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ ، فَلْيَقُلْ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي رَدَّ فِينَا أَرْوَاحَنَا ،

بَعْدَ إِذْ كُنَّا أَمْوَاتًا (طب. عن أبى جحيفة)

RE. 57/10 (*İzâ kàme ehadüküm min menâmihî, feyekul: El-hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ ba'de iz künnâ emvâten.*)

(*İzâ kàme ehadüküm min menâmihî, feyekul*) "Sizden birisi uykusundan kalktığında şöyle desin:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ ba'de iz künnâ emvâten*) 'Hamd olsun o Allah'a ki, biz uykuda ölüler haline

---

[64] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.107, no:269; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.173, no:17057.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.353, no:41346; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.408, no:2467.

geldikten sonra ruhlarımızı bize iade buyurdu.'

Şimdi insana uykudan uyanınca düşen ilk vazife; "Allah'a hamd oılsun ki, ölü hayattan bizi diri hayata nail etti. Ölü gibiyken, ruhumuzu bize iade etti; hayatımızı yeniledik ve taze bir hayata kavuştuk." demektir.

g. Giderken Selâm Vermenin Mükâfâtı

Ebü'ş-Şeyh Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[65]

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ ، فَإِنَّهُ يَكْتُبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ ، وَيُقْضَى لَهُ أَلْفَ حَاجَةٍ ، وَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ ، كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (أبو الشيخ فى الثواب عن أبى هريرة)

RE. 57/11 (*İzâ kàme ehadüküm mine'l-meclisi, felyüsellim, feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin, ve yukdâ lehû elfü hâcetin, ve yahrucu min zünûbihî, keyevme veledethü ümmühû.*)

(*İzâ kàme ehadüküm mine'l-meclisi*) "Sizden biriniz toplantı yerinden, başkalarıyla beraber oturduğu yerden kalktığı zaman, (*felyüsellim*) selâm versin!" Ne diyecek? En kısası; (*Es-selâmü aleyküm*) der.

(*Feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin*) "Çünkü, bu selâmından dolayı ona bin hasene yazılır. (*Ve yukdà lehû elfü hâcetin*) Ve onun bin tane hâceti görülür. (*Ve yahrucu min zünûbihî*) Ve bu adam günahlarından çıkar, (*keyevme veledethü ümmühû*) annesinin onu doğurduğu gündeki gibi çıkar."

Bakın Allah-u Teâlâ'nın bize olan şu lütuflarına, ikramlarına! Oturuyoruz şimdi, millet burada muhabbete toplandık, ben evime gitmek istiyorum. Giderken (*Es-selâmü aleyküm*) diyorum, evime

---

[65] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.145, no:25436; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.407, no:2465.

öyle gidiyorum. Allah-u Teâla bu bir selâma bin tane sevap veriyor. Faziletin büyüklüğüne bakın! Kardeşlerin birbirlerine yaptığı duanın mükâfatı…

Bu bin sevaptan başka bin de haceti reva olur. Daha? Anasından doğduğu gün gibi günahlardan sıyrılır.

Bu selâmın elimizden gitmesi bizim için bir cezadır. Kıymetini bilmeyince elimizden alınıp; günaydın, akşam aydın, sabah aydın selâmın yerine aldı. Bunlar beşerin uydurdukları laflardır.

Allah-u Teàlâ kitabında bize:

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا (النساء:٨٦)

(*Ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin fehayyû bi-ahsenü minhâ ev ruddûhâ*) "Siz bir selâmla selâmlandığınız zaman, o selâm gibi selâmla karşılığını verin veya daha güzel bir şekilde karşılık verin!" (Nisâ, 4/86) buyuruyor.

Allah Celle ve A'lâ'nın ve Rasûlünün lisanıyla bize bildirdiği: *Es-selâmü aleyküm…* Evdeyken de odanıza girerken "*Es-selâmü aleyküm!*" der girersiniz; çıkarken de "Allaha ısmarladık" yerine "*Es-selâmü aleyküm!*" der öyle çıkarsınız. Allah'a ısmarladık yerine selâm ver. Allah'a ısmarlayınca sevap yok, onu biz söylüyoruz. Burada öğretileni söylediğimizden dolayı bin mükâfat veriliyor, bin hacet görülüyor, günahlarımız da mağfireti ilahiyyeye mazhar oluyor.

h. Tilâvet Secdesi ve Şeytan

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[66]

---

[66] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.227, no:115; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.344, no:1042; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9711; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.180, no:1487; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.521, no:1945; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.60; *Abdullah ibn-i Mübârek*, Zühd, c.349, no:981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.312, no:3516; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.324, no:3834; Ebû Hüreyre RA'dan.

إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ ، اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ: يَا وَيْلَهُ

أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ ، فَسَجَدَ ، فَلَهُ الْجَنَّةُ وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِي

النَّارُ (حم. م. ه. حب. ق. عن أبى هريرة)

RE. 57/12 (*İzâ karae'bnü âdeme's-secdete fesecede, i'tezele'ş-şeytânü yebkî, yekùlü: Yâ veylehû umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesecede, felehü'l-cennetü; ve ümirtü bi's-sücûdi, feasaytü feliye'n-nâru.*)

(*İzâ karae'bnü âdeme's-secdete fesecede*) "Hz. Âdem'in evlâdı cinsinden olan biz insanlardan, müslümanlardan birisi secde ayetini okuduğu zaman, (*fesecede*) kalkıp secde etti mi; (*i'tezele'ş-şeytànu yebkî*) şeytan ağlayarak onun yanından ayrılır."

(*Yekùlu*) Ve der ki: (*Yâ veylehû*) "Yazıklar olsun! (*Umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesecede*) Âdemoğlu secde etmekle emrolununca, secde etti. (*Felehü'l-cennetü*) Secde ettiği için cennetlik olacak, cennete gidecek."

(*Ve ümirtü bi's-sücûdi*) "Ben de secde etmekle emrolunmuştum, Allah bana da 'secde et' diye emretmişti. (*Feasaytü*) Ama ben dinlememiş, âsî olmuştum. (*Feliye'n-nâru*) Beni de Allah cehennemlik etmişti, ben cehenneme gideceğim." diye ağlayarak gider. Kendi kendine nedametler, pişmanlıklar gösterir."

Camimizde Kur'an okuyoruz dersin arkasında ya; Kur'an'da 14 tane secde ayeti var, bakıyoruz da ancak 3-5 kişi secdeyi ya yapıyor ya yapmıyor. Bu geriye kalanlar, herhalde okudukları ayetin secde ayeti olduğundan farkına varmıyorlar. Halbuki secde ayetinin yanı başında burada secde edilecektir diyerekten bir işaret var.

Tabii okuyan adamın onu herhalde bilmesi lazım! Ona karşı derhal secdesini yapması lazım! Derhal yaparsa mükâfatı büyük olur. Sonra da yapılır da, sonra yapılanla vaktinde yaptığın secde arasında sevap cihetinden fark olur.

i. Kur'an Hatalı Okunursa, Melek Düzeltir

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[67]

إِذَا قَرَأَ الْقَارِئُ فَأَخْطَأَ ، أَوْ لَحَنَ ، أَوْ كَانَ أَعْجَمِيًّا ، كَتَبَهُ الْمَلَكُ

كَمَا أُنْزِلَ (الديلمى عن ابن عباس)

RE. 57/13 (*İzâ karae'l-kàriu feahtaa, ev lehane, ev kâne a'cemiyyen, ketebehü'l-melekü kemâ ünzile.*)

---

[67] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no;1137; Hz. Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.421. no:2498.

(*İzâ karae'l-kàriu*) "Kur'ân-ı Kerîm'i okuyan kimse Kur'ân-ı Kerîm'i okuduğu zaman, (*feahtaa*) hatalı okumuşsa, (*ev lehane*) veya harekelerini yanlış okumuşsa; (*ketebehü'l-melekü kemâ ünzile*) melek onun bu okuyuşunu, Kur'ân-ı Kerîm nasıl indirildiyse öyle yazar."

Kur'ân-ı Azîmüşşan'ı öğrenmeye çalışıyoruz. fakat biz Arap olmadığımız için, hatta Arap'ta da hasıl olur bu, tam manası ile okuyamayız. Okuyamadığımızdan dolayı hele acemi olursa, çok yanlışlar olur.

Böyle okurken hata ederse, tecvide uygun okumazsa veya harfleri hatalı telaffuz ederse, uzatırsa; melek onu inzal olunduğu gibi yazar. Senin ağzındaki okuduğun yanlışlık gibi yazmaz. Bu da Allah'ın bir lütfu bize… Ne kadar okusak, yapamıyoruz işte.

j. Alimin Sultanın Ayağına Gitmesi

Ebü'ş-Şeyh ve Deylemî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[68]

إذا قَرَأَ الرَّجُلُ القُرآنَ ، وتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ ، ثُمَّ أَتَى بَابَ السُّلْطانِ ،

تَمَلُّقًا إِلَيْهِ ، وَطَمَعًا لِمَا فِي يَدِهِ ، خَاضَ بِقَدْرِ خُطَاهُ فِي نَارِ

جَهَنَّمَ (أبو الشيخ ، والديلمى عن معاذ)

RE. 57/14 (*İzâ karae'r-racülü'l-kur'âne, ve tefekkahe fi'd-dîni, sümme etâ bâbe's-sultâni, temellukan ileyhi, ve tamaan limâ fî yedihî, hàda bi-kadri hutàhu fî nâri cehenneme*.)

(*İzâ karae'r-racülü'l-kur'âne, ve tefekkahe fi'd-dîni*) "Bir kimse Kur'an'ı okuyup dini hükümleri öğrenip fakih olduğu halde, (*sümme etâ bâbe's-sultâni temellukan ileyhi, ve tamaan limâ fî*

---

[68] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289, no:1134; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.195, no:29027; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.421, no:2497.

yedihî) sonra sultana yaranmak veya elindekine tamaen onun kapısına giderse, attığı adımlar ne kadarsa, cehenneme o kadar yaklaşmış olur."

Kur'an'ı öğrendi alim oldu. Alim oldu ama dünyalık da lazım; gideyim de şu sultana, hükümdara biraz anlatalım derdimizi de bize biraz aylık bağlasın yahut bir şey versin, bir ikramda bulunsun… Onun elindekilere tamah ederek sultanın karşısına gidince ve onu biraz methedince; attığı adımlar ne kadarsa, cehenneme o kadar yakın olur."

Çünkü alim sultana gitmez, sultanın âlimin ayağına gelmesi lazım! Hükümdarların alimin ayağına gelmesi lazım! Ne zamanki alimler sultanın ayağına giderlerse, gitmek için attıkları adımlar kadar cehenneme yaklaşmış olurlar. Allah korusun...

k. Fâtiha'nın Başında Besmele Okunması

Dâra Kutnî ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[69]

إذَا قَرَأْتُمُ الْحَمْدُ ، فَاقْرَءُوا : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم ؛ فَإِنَّهَا أُمُّ الْقُرْآنِ ،
وأُمُّ الْكِتَابِ ، وَالسَّبْعُ الْمَثَانِي ، وَبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إحْدَى آيَاتِهَا
(قط. ق. عن أبى هريرة)

RE. 57/16 (*İzâ kara'tümü'l-hamdü, fakraû: Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm; feinnehâ ümmü'l-kur'âni, ve ümmü'l-kitâbi, ve seb'ü'l-mesâni, ve bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi ihdâ âyâtihâ*)

(*İzâ kara'tümü'l-hamdü*) "El-hamdü Sûresi'ni okuduğunuz zaman, (*fakraû bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) evvelinde *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diye okuyun!"

(*Feinnehâ ümmü'l-kur'âni*) "Çünkü bu Hamd Sûresi Kur'ân-ı

---

[69] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.268, no:1043; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.45, no:2486; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.312, no:36; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kerîm'in anasıdır, özüdür, hülâsasıdır." Kur'ân-ı Kerîm'in içindeki mânalar Fâtiha Sûresi'nde özetlenmiştir. Kitabın başındaki fihrist gibidir. Her âyeti öteki sûrelerle ilgilidir, her harfi ilgilidir.

(*Ve ümmü'l-kitâbi*) "Ve kitabın anasıdır, (*ve seb'ü'l-mesâni*) ve seb'u'l-mesâni'dir." Kur'ân-ı Kerîm'de; 'Biz sana *seb'ü'l-mesâni* verdik, ve'l-Kur'âne'l-azîm'i verdik.' diye âyet-i kerîmede bildirilen *seb'ü'l-mesânî'*de Fâtiha Sûresi kasdediliyor.

(Ve *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi ihdâ âyâtihâ*) "*Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm* onun ayetlerinden birisidir. Onun için, Fâtiha'yı okurken, *"Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm"* diye okuyun!

Elham'ı okuyacağız; ama el-hamdü lillâh biz hep alışmışızdır da, eùzü-besmele çekeriz ondan sonra okuruz. "Besmele çekmeden *Elham*'ı okumayın!" buyruluyor.

Bizim Hanefî mezhebinde, *"Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm"* ayrı bir ayettir; Fâtiha Sûresi'ne ait değildir.

l. Yemek Yerken Ayakkabıların Çıkartılması

Bezzâr ve Ebû Ya'lâ, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[70]

إِذَا قَرُبَ لأَحَدِكُمْ طَعَامُهُ ، وَفِي رِجْلَيْهِ نَعْلاَنِ ، فَلْيَنْزِعْ نَعْلَيْهِ ، فَإِنَّهُ أَرْوَحُ لِلْقَدَمَيْنِ ، وَهُوَ مِنَ السُّنَّةِ (البزار ، ع. عن أنس)

RE. 57/17 (*İzâ kurribe li-ehadiküm taâmuhû, ve fî ricleyhi na'lâni, felyenza' na'leyhi, feinnehû ervahu li'l-kademeyni, ve hüve mine's-sünneti.*)

(*İzâ kurribe li-ehadiküm taâmuhû*) "Sizden birinize yemek getirildiği, ikram olunduğu zaman, (*ve fî ricleyhi na'lâni*) ayaklarında da pabuçları varsa, (*felyenza' na'leyhi*) ayaklarından bu pabuçlarını çıkartsın. (*Feinnehû ervahu li'l-kademeyni*) Zira bu hal ayaklar için rahatlıktır, (*ve hüve mine's-sünneti*) ve

---

[70] *Kenzü'l-Ummal*, c.XV, s.235, no:407727; *Camiü'l-Ehadis*, c.III, s.422, no:2502.

sünnettendir.”

Burada bir işaret olsa gerek:

Yemek yemeye taâm geldi, hazırlandı, önünüze kondu. Sizin önünüze yemek geldiği vakitte ayağınızda ayakkabılarınız var. Ayakkabılarınızı çıkarın da öyle yemeğinizi yiyin! Hani ayakkabılarla beraber oturmayın. Tabii masalarda yemek yendiği zaman, ayakkabı ile oturunca, ayakkabının bir zararı olmaz. Demek ki, “Yemek yerken masada değil de yerde yiyin; yerde oturduğunuz zaman da, ayakkabılarınızı ayağınızdan çıkarın, öyle oturun!” denilmiş oluyor. Bu da sünnettendir.

Hani bizim bu kabahatlerimiz çok ya, kabahatlerimizden birisi de bu Avrupa adât u ananesine uyup da böyle masalarda müreffeh bir şekilde yemek yemek… Bu da sünnete muhaliftir. Sünnete muhalif olunca mekruh olur.

Bizim analarımızdan babalarımızdan gördüğümüz hep, sofra yayılır, tek bir sini koyulur ortaya; hepimiz birlikte otururuz sofraya... Babamız dedemiz başlar, biz de arkasından *“Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm”* diye başlarız. Biz öyle büyüdük.

m. Kadının Mihrini Kocasına Bağışlaması

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِزَوْجِهَا ، وَهِيَ مَرِيضَةٌ: تَرَكْتُ مهْرِي عَلَيْكَ !

فَإِنْ مَاتَتَ ، لَمْ يَكُنْ شَيْئًا ؛ وَإِنْ عَاشَتْ ، فَقَدْ مَضَى مَا قُالْتَ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 57/18 (*İzâ kàleti’l-mer’etü li-zevcihâ, ve hiye marîdadün: Terektü mehrî aleyke! Fein mâtet, lem yekün şey’en; ve in àşet, fekad madà mâ kulte.*)

(*İzâ kàleti’l-mer’etü li-zevcihâ, ve hiye marîdadün*) “Kadın

hasta bulunduğu sırada kocasına: (*Terektü mehrî aleyke*) 'Mihrimi sana terkettim!' demişse, (*fein mâtet, lem yekün şey'en*) sonra da ölmüşse, bu sözü muteber olmaz. (*Ve in àşet, fekad madà mâ kulte*) Şayet yaşarsa, geçerli olur."

Kadın hasta haliyle kocasına diyor ki:

"—Efendi, benim sende alacağım olan mehrimi ben sana bağışladım!"

Nikâh kıyarken bir mihir takdir ediyoruz ya; 10 lira, 50 lira, 100 lira... Kadın diyor ki, "Bu mihri ben sana terk ettim, bağışladım." Hakikaten hanımların da bunu yapması efdal-i âmâldir.

Takdir-i ilâhi, âhirete gidecek olursa, vefat ederse; hiçbir şey lazım gelmez, artık o adam borç ödemez. Eğer yaşayacak olursa, sözü artık câri durumdadır, mihrini terk etmiştir, istemeye hakkı yoktur."

n. İftar Duası

Dâra Kutnî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[71]

إِذَا قُرِّبَ إِلَى أَحَدِكُمْ طَعَامٌ وَهُوَ صَائِمٌ ، فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللهِ ، وَالْحَمْدُ لله ،

اَللَّهُمَّ لَكَ صُمْتُ ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ، سُبْحَانَكَ ، و

بِحَمْدِكَ ، تَقَبَّلْ مِنِّي ، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (قط. عن أنس)

RE. 57/19 (*İzâ kurribe ilâ ehadiküm taâmün ve hüve sàimün, felyekul: Bi'smi'llâhi, ve'l-hamdü li'llâhi, allàhümme leke sumtü, ve alâ rizkıke eftartü, ve aleyke tevekkeltü. Sübhàneke, ve bi-*

---

[71] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.509, no:23873; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.422, no:2500.

hamdike, tekabbel minnî, inneke ente's-semîü'l-alîm.)

(*İzâ kurribe ilâ ehadiküm taâmun ve hüve sâimün*) "Sizden biriniz oruçluyken kendisine bir yemek getirilirse..." İftar vaktinde, artık oruçluydu, akşam ezanı okundu, yemek getirildi, takdim edildi. (*Felyekul*) Şöyle desin, şöyle dua etsin!"

(*Bi'smi'llâhi*) "Allah'ın adıyla, (*ve'l-hamdü li'llâhi*) Allah'a hamd ü senâlar ederek… Allah'ın adıyla ve Allah'a hamd ederek mânasına…

(*Allàhümme leke sumtü*) "Yâ Rabbi! Senin rızan için oruç tuttum, (*ve alâ rizkıke eftartü*) senin verdiğin rızıkla orucumu açıyorum. (*Ve aleyke tevekkeltü*) Ve sana tevekkül ettim yâ Rabbi! Seni vekil edindim. Sen tevekkül edinmeyi seversin, sana tevekkül ettim. (*Sübhâneke*) Sen her türlü noksandan münezzehsin. (*Ve bi-hamdike*) Sana hamd ü senâlar ederim. (*Tekabbel minnî*) Orucumu, ibadetimi benden kabul eyle… (*İnneke ente's-semîü'l-alîm*) Hiç şüphe yok ki duaları işiten, her şeyi bilen sensin yâ Rabbi!" demiş oluyor.

Bu duayı yazsınlar yazmak isteyenler:

بِسْمِ اللهِ ، وَالْحَمْدُ للهِ ، اَللَّهُمَّ لَكَ صُمْتُ ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ ،

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ، سُبْحَانَكَ ، وَبِحَمْدِكَ ، تَقَبَّلْ مِنِّي ، إِنَّكَ أَنْتَ

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ .

(*Bi'smi'llâhi, ve'l-hamdü li'llâhi, allàhümme leke sumtü, ve alâ rizkıke eftartü, ve aleyke tevekkeltü. Sübhàneke, ve bi-hamdike, tekabbel minnî, inneke ente's-semîü'l-alîm.*)

Oruçlu olduğumuz vakitte yemek yediğimiz vakitte bu duayı okumamız lazım. Gerek Ramazan'da gerek Ramazan dışında oruçlu olduğumuz halde böyle bir ikrama uğrarsak böyle dua etmek lazım. Efendimiz SAS'in tavsiyesi bu…

"—Yâ Rabbi, sen görücüsün, aynı zamanda bilicisin de…"

Bu iki söz çok mühimdir. Biz Allah-u Teâlâ'yı her harekatımızı bilen, her harekatımızı işiten olarak kabul ederiz. Küçükken

okuduğumuz dersin devamı… Allah Celle ve A'lâ, kara taşın üzerinde kara karıncanın gezdiğini gören Allah... Onun ayağının tıkırtısını duyan Allah… Yani bizim için Kur'an'da daima;

يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى (طه:٧)

(*Ya'lemü's-sirra ve ahfâ*) [O, gizliyi de bilir, ondan daha gizli olanı da...] (Tàhâ, 20/7) diye geçer.

Bunları da bilen Allah, esrarımızı da bilen Allah. Bu dünyaya gelmeden evvelki halimizi bilen Allah…

"—Sen öyle Allah'sın ki hem Semî'sin, hem Alîm'sin."

Bu itikad ne zaman içimize yerleşirse, işte o zaman tam müslüman oluruz. Bunu biliyoruz ama gene fenalıkları yaparken unutuveriyoruz.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin… Her zaman hıfz u himayesinden bizi zerre miktar ayırmasın… Son nefeste de cümlemize hüsn-ü hàtimeler nasib edip, buyurun:

"—*Eşhedü en lâ iâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû*" sözünü söylemeyi cümlemize nasib etsin inşallah…

El-fâtihah!

1968 – İskenderpaşa Camii

04. ALLAH'I ZİKRETMENİN FAYDALARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... Enne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا قَصَّرَ العَبْدُ فِي الْعَمَلِ ، ابْتَلاهُ اللهُ تَعَالَى بِالْهَمِّ

(حم. فى الزهد عن الحكم مرسلاً)

RE. 58/1 (*İzâ kassara'l-abdü fi'l-ameli, ibtelâhu'llâhu teàlâ bi'l-hemmi*)

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Sıkıntıların Kaynağı

Ahmed ibn-i Hanbel, Hakem Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[72]

---

[72] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.290, no:1140; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.10; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.111, no:3553; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.63, no:261; Hakem Rh.A'ten.

إِذَا قَصَّرَ العَبْدُ فِي الْعَمَلِ ، ابْتَلاهُ اللهُ تَعَالَى بِالْهَمِّ

(حم. فى الزهد عن الحكم مرسلاً)

RE. 58/1 (*İzâ kassara'l-abdü fi'l-ameli, ibtelâhu'llâhu teàlâ bi'l-hemmi*)

(İzâ kassara'l-abdü fi'l-ameli) "Kul ibadetinde, amelinde kusur işler, noksanlık yapar, vazifeyi tam yapmaz, eksiği kusuru olursa; (*ibtelâhu'llàhu teàlâ bi'l-hemmi*.) Allah onu gam, keder, üzüntü, tasa ile müptela eder."

Kul, amelinde eksiklik yapıyor. Amelleri, emrolunduğu vech ile yapamıyor, yapmıyor. Meselâ, namazı geç kılıyor. Sabahları kalkamıyor, cemaate gelemiyor. Acele kılıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor. Birçok eksiklikleri var amellerinde… O zaman. Allah-u Teàlâ ona bir kaygılanacak, meşakkatlenecek, gamlanacak bir ibtila verir ki o eksikliğini telafi etsin. Musibetler de bu meyanda...

Allah kusurlarımızı affetsin… Amellerimizi kusursuz yapmaya çalışan kullarından eylesin… Tabii hepimiz aciz insanlarız. Amellerimizi istenildiği şekilde, tam yapmaya kimsenin gücü yetmez. Öyle Peygamberimiz gibi, melekler gibi olalım, olmaz. Ama terk de olmaz. Vazifemiz, elimizden geldiğince tam yapmağa çalışacağız.

b. İnsanın Öleceği Yere Gitmesi

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Hàkim ve Tirmizî, Matar ibn-i Ukâmis RA'dan; Tirmizi, Ebu Uzze RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[73]

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.328, no:6788; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.423, no:2505.

[73] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.39, no:2072; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.227, no:22034; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiab*, c.I, s.464; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVIII, s.56, no:5996; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1018; Ebû Nuaym,

إِذَا قَضَى اللهُ لِعَبْدٍ ، أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ ، جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً

(حم. طب. ك. ت. حس عن مطر بن عكامس ؛ ت. عن

أبى عزة)

RE. 58/2 (İzâ kada'llàhu li-abdin en yemûte bi-ardın, ceale lehû ileyhâ hâceten.)

(*İzâ kada'llàhu li-abdin en yemûte bi-ardın*) "Allah bir kulun bir toprakta, bir ülkede, bir şehirde, bir mıntıkada ölmesini hükmettiği, takdir eylediği zaman, (*ceale lehû ileyhâ hâceten*) oraya bir iş, bir ihtiyaç, bir vesile çıkarır, adam oraya gider, orada ölür."

Ecel mukadder, yeri de mukadderdir. Filan adam, filan yerde, filan zaman ölecek. Bunun tarihi tesbit edilmiş. Adam burada, ecel de orada olacak. Saat de gelmiş; beş dakika, on dakika var… Bir acele iş çıkar, arabayla gitmek istemez; tayyarenin içinde giderken, kaza da olur biter.

Bunun bir hikayesini okumuştum: Süleyman AS'ın yanına bir ziyaretçi gelmiş, oturuyor. Azrail AS da gelmiş Süleyman AS'ın ziyaretine… Bakmış ki defterde, "Bu adamın canı, filan saatte Hindistan'ın bilmem neresinde alınacak." yazıyor. Adam burada. Buradan Hindistan'a gitmesi için aylar lazım! Azrail AS, "Nasıl alacağım ben bu adamın canını burada?" diye düşünmeye başlamış. Oradan gitmiş.

Azrail AS gidince, o adamın içine bir korku düşmüş. Yâhu ben bu adamın tipini hiç beğenmedim demiş. İnsan kılığında geliyor tabii. Süleyman AS'dan rica etmiş, demiş ki:

"—Rüzgâra emretsen de beni uzak bir yere götürse…"

Hilyetü'l-Evliyâ, c.IV, s.346; İbn-i Hibbân, *Sikàt*, c.III, s.391, no:1287; Matar ibn-i Ukâmis RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.40, no:2073; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.522, no:1360; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.276, no:706; Ebû Uzze RA'dan.

Süleyman AS da rüzgâra emretmiş, rüzgâr adamı Hindistan'a götürmüş.

Cenab-ı Hakk'ın kudretine bak! Tayyareler yokken Süleyman AS tayyare mesabesinde ordusunu göklerde uçururdu. O kudret-i ilahiye ile. E bugünkü uçak uçuyor da, Allah onun ordusunu uçuramaz mı? Bunlar olmayacak şeyler değil.

Adam gitmiş, Azrail AS da bakmış ki, adam Hindistan'da; hoşuna gitmiş. Gel bakalım demiş, almış canını…

Onun için,

"—Gitmeseydim de… Çıkmasaydım da… Yapmasaydım da…" boş bunlar. Bu mukadderat olan şey, olacak vaktinde. Allah hepimizin hakkında hayırlısını nasib etsin…

c. Evde de Namaz Kılın!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Ebî Şeybe, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[74]

إِذَا قَضَى أَحَدُكُمُ الصَّلاَةَ فِي مَسْجِدِهِ ، فَلْيَجْعَلْ لِبَيْتِهِ نَصِيبًا

مِنْ صَلاَتِهِ فإِنَّ الله جاعِلٌ في بَيْتِهِ مِنْ صَلاَتِهِ خَيْراً (حم. م.

ش. عن أبى سعيد)

RE. 58/3 (*İzâ kadà ehadükümü's-salâte fî mescidihî, felyec'al*

---

[74] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.180, no:1298; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.59, no:11584; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.115, no:1021; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.300, no:969; İbn-i Ebî Şeybe, *Mûsânnef*, c.II, s.255, no:6511; Abdürrezzak, *Mûsânnef*, c.III, s.70, no:4837; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.311, no:2104; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.27; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.212, no:1206; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.189, no:2858; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.III, s.446, no:1943; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.230, no:1567; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.255, no:3061; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

li-beytihî nasîben min salâtihî, feinna'llàhe câilün fî beytihî min salâtihî hayran.)

(*İzâ kadà ehadükümü's-salâte fî mescidihî*) "Sizden biriniz namazı bir mescidde cemaatle kıldığı zaman." Kıldı, tamam. (*Felyec'al li-beytihî nasîben min salâtihî*) "O namazından evine de bir nasib ayırsın, evinin de bir hissesi olsun! (*Feinna'llàhe câilün fî beytihî min salâtihî hayran.*) Çünkü evinde namaz kıldığı zaman, Allah o namazından dolayı evine bir hayır ihsan edecektir."

Bir kimse camiye geldi, namazını kıldı. Evi için de namazdan bir nasib ayırması tavsiye ediliyor.

Bunun için ne yapsın? Farzı camide kılsın, gitsin sünneti de evinde kılsın. Yahut sünneti evinde kılsın gelsin, farzı camide kılsın. Evin de hakkı var yani. Evini de nasipsiz bırakmasın!

O kıldığı namazla Allah, evine hayırlar verir. Nafile namaz kılar. Kaza namazları, diğer namazlar. Evimizde olduğumuz müddette bunları yapmaya imkân vardır. Farzları mutlaka camiye gelmek lazım!

ç. Hacdan Sonra Mekke'de Fazla Durmayın!

Hàkim ve Beyhakî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[75]

إِذَا قَضَى أَحَدُكُم حَجَّهُ ، فَلْيَعْجِلِ الرُّجُوعَ إلى أَهْلِهِ ، فَإِنَّهُ أَعْظَمُ

لأَجْرِهِ (ك. ق. عن عائشة)

RE. 58/4 (*İzâ kadâ ehadüküm haccehû, felyüaccili'r-rucûa ilâ ehlihî, feinnehû a'zamü li-ecrihî*)

(*İzâ kadà ehadüküm haccehû*) "Sizden biriniz haccını yapıp tamamladığı zaman, (*Felyüaccili'r-rucûa ilâ ehlihî*) beldesine,

---

[75] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.650, no:1753; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.259, no:10143; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.283; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.300, no:289; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.24, no:11890; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.424, no:2507.

ailesine dönüşü acele yapsın, çabuklaştırsın. Oyalanmasın, çabuk gitsin. (*Feinnehû a'zamü li ecrihî*) Çünkü böyle hareket etmek, haccının sevabının daha büyük olmasına sebep olur."

Allah nasib etsin de gene gidelim. Haccımızı yaptık, bitti hac. Şeytanı taşladık, son tavafımızı yaptık, bitirdik haccı. Bitirdik mi, dönüşü çabuk et. Dönüşü, çoluğuna çocuğuna dönüşü acele et.

"—Artık Kâbe'ye bir daha gelecek değilim ya, bir ay daha kalayım, iki ay daha kalayım!"

Yok. Bitti mi vazifen? Bitti. Ehline rücüda acele et! Elinden gelirse bayramın beşinci, altıncı gününde çıkar dönersin. Şirketler de öyle yaparlar zaten. (*Feinnehu a'zamu li-ecrih*) Bunda büyük ecirler vardır. Çünkü orada kaldığı müddetçe kusurlar eder, kabahatlar eder, kazandığı sevapları kaçırır elinden. Onun için, buna meydan kalmadan dönsün evine…

d. Kardeşine Öğrenmek İçin Soru Sor!

Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[76]

إِذَا قَعَدَ أَحَدُكُم إِلَى أَخِيهِ ، فَلْيَسْأَلْهُ تَفَقُّهًا ، وَلَا يَسْأَلْهُ تَعَنُّتًا

(الديلمى عن على)

RE. 58/5 (*İzâ kaade ehadüküm ilâ ahîhi, felyes'elhü tefekkuhen, ve lâ yes'elhü teannüten.*)

(*İzâ kaade ehadüküm ilâ ahîhi*) "Sizden biriniz bir kardeşinin yanına varıp da oturduğu zaman, (*felyes'elhü tefekkuhen*) ona bir bilgiyi öğrenmek için, dinî bir konuyu öğrenmek için soru sorsun. (*Ve lâ yes'elhü teannüten*) Onu imtihan etmek, mahcup etmek maksadıyla sormasın!"

Bazı meseleler vardır, içinden çıkılmaz. O zor meseleleri

---

[76] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.299, no:1183; Hz. Ali RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.428, no:2513.

sormayın! “Mahcup olsun, cevap veremesin de görsün gününü!” diyerekten bu gibi sorguları yapmayınız.

Şöyle bir şey yazmış:

Muhiddin-i Arabî, terbiyesini Abdülkadir-i Geylani’den almış. Sebebi şöyle. Bunlar üç arkadaş Abdülkadir-i Geylani Hz.ni ziyarete gitmiş. İkisi Abdülkadir-i Geylani Hazretlerine çeşitli sualler sormuşlar. Bu suallerin altından çıkamayacak değil ama, onu rahatsız etmişler sorgularıyla... Muhiddin-i Arabi Hz. sükût etmiş. Hiçbir şey söylememiş. O himmet beklemiş. Abdülkadir-i Geylani Hz. teveccüh buyurmuş, dönmüş memleketine...

Döndükten sonra güttüğü koyun söylenmeye başlamış:

“—Sen beni gütmek için, çiftçilik yapmak için yaratılmadın!” demiş.

Bir sürü, onun lisaniyle söylüyor, dilimizle. Hayvandan tabii bizim dilimiz çıkmaz ama Cenab-ı Hak, Mûsâ AS’la ağaçtan tekellüm etti. Ağaç vasıtasıyla söyledi Cenab-ı Hak. Buna da hayvan vasıtasıyla söyleniyor. Sen deme ki:

“—Canım bu bizim konuşmamız işte boğazın bir teşkilatı var. Ağızın bir teşkilatı var. Ancak bu şekilde konuşulur. Hayvan bunu beceremez ki. Hele ağaç hiç beceremez.”

E senin elindeki radyo neden ibaret? Var mı ağzı, burnu? Tahtadan, tenekeden, şundan, bundan. Bunu insan yapmış. İnsan tahtayı konuşturabiliyor da Allah konuşturamaz mı? Kıyamet günü yarın ağzımızı kapatacaklar.

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ

(يس:٦٥)

(*El-yevme nahtimu alâ efvâhihim*) “O gün biz onların ağızlarını mühürleriz. (*ve tükellimünâ eydîhim*) Elleri bize konuşur, (*ve teşhedü ercülühüm*) ayakları da kazandıklarına şahitlik eder.” (Yâsin, 36/65)

“—Hocam olur mu?”

Neden olmayacak? İşte elindeki televizyonun karşısında… Nesi var onun? Ne güzel söylüyor. Bu Allah'ın bize verdiği ilmin bir zerresidir. O zerreyle bak neler yapıyoruz bugün.

E Allah-u Teàlâ'nın ilmi, nâmütenahi, sonsuz… Şimdi sen beni gütmek için yaratılmadın, ne yapıyorsun sen? Bu sözü duyduktan sonra, Muhiddin-i Arabi Hz. anasına gelmiş demiş ki:

"—Ana, ben gideceğim. Tahsil-i ilme, Abdülkadir-i Geylani Hz.nin yanına gideceğim."

Anası da bir miktar altın vermiş kendisine. Pabucunun altına koymuş. Tabii, "Allah selamet versin oğlum!" demiş göndermiş. Derken yolda eşkıyalar yakalamış. Soymuşlar kafileyi. Sıra buna gelmiş.

"—Senin neyin var?" demişler.

"—Birkaç altınım var!"

"—Nerede?"

"—Ayağımın altında…"

Adamların tuhafına gitmiş, şaşırmışlar. Bu çocuk doğruyu söylüyor da bize ne oluyor? Koskoca adam olduk da hala ne fena yollarda duruyoruz diyerekten tevbe etmişler. Muhyiddin-i Arabi'ye ilk teslim olan kimseler onlar olmuş. O eşkıyalar Muhyiddin-i Arabi'nin çocuklukta dervişleri olmuşlar. Bugünkü tabiriyle…

Allah hepimizi affetsin… Büyüklerin şefaatlerine hepimizi mazhar eylesin…

Onun için soracağımız vakitte, bilmediğimiz meseleyi öğrenmek için sorarız. Yoksa şunu şuna soralım. Gider ona sorar, ona sorar, ona sorar. Bilmediğin bir şey varsa onu sor, öğren git işte, bu kadar. Eşeler boyna… Eşelemek iyi değil.

e. Konuşana Sus Bile Demeyin!

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[77]

---

[77] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.518, no:10731; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.219, no:5618; Mâlik, *Muvatta'* (*Rivayet-i Yahyâ*), c.I, s.103, no:232;

إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ وَالإِمَامُ يَخْطُبُ يَوْمَ الجُمُعَةِ: أَنْصِتْ! فَقَدْ لَغَوْتَ

(مالك، حم. ق. د. ن. ه. عن أبى هريرة)

RE. 58/6 (*İzâ kulte li-sâhibike ve'l-imâmü yahtubü yevme'l-cümuati: Ensıt! Fekad legavte.*)

(*İzâ kulte li-sâhibike ve'l-imâmü yahtubü yevme'l-cümuati: Ensıt!*) "Cuma günü imam hutbede iken, yanındakine sus dersen, (*fekad legavte*) Cumanı ilga etmiş olursun."

Cum'a günü, imam hutbede, hutbe okuyor. Yanında arkadaşın var, konuşuyor. Sen de ona, 'Sus!' diyorsun. 'Cumanın sevabını kaçırdın!' diyor.

Binâen aleyh, Cuma günü hutbe okunurken namazdaymış gibi edeple oturup, öyle dinlemek lâzım! Serbest oturmak da caiz değil. Ama mazeret olur, başka…

Mazeret olmadığı zaman yayılarak oturmak caiz değil. Namazda oturduğu gibi oturup, can kulağı ile dinleyeceksin ki, onu gidip evinde çoluğuna, çocuğuna, eşine, dostuna nakledeceksin ve onu belleyeceksin. Bugünkü cumada bunları öğrendim diyeceksin.

Vaaz dinliyorsan, güzel dinleyeceksin. Anlatabilecek şekilde dinleyeceksin. İstersen, unuturum diyerekten not da edeceksin. Onları güzelce başkalarına anlatmaya çalışacaksın ki, İslâm'ın esaslarını, biz okumak suretiyle öğreniriz, yahut duymak suretiyle öğreniriz. İşte muhakkak cehil çok felaket... Cehilden kurtulmak için ya okuyacaksın, ya dinleyeceksin. Okumuyorsan, dinlemiyorsan, çok fena…

Allah kusurlarımızı affetsin… Cumalarımızı biz iyi dinlersek, birkaç sene içinde hoca oluruz biz de. Mutlaka mektebe gitmek lazım değil ki. Ashab-ı kiram nasıl öğrendi? Mektebe mi gittiler? Efendimizi dinlemekle öğrendiler. Ondan duyduklarını

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.258; Abdürrezzak, *Mûsânnef*, c.III, s.223, no:5416; Ebû Hüreyre RA'dan.

ezberlediler, bize de yetiştirdiler. Kitaplarımıza geçirdiler. Onların sayesinde biz de bak, sizlere bu hadis-i şerifleri nakledebiliyoruz. Bunlar bellenmeseydi, nasıl naklederdik?

f. Kadılık Yapan Kimsenin Ecri

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS bu hadîs-i şerîfte buyuruyor ki:[78]

إِذَا قَضَى الْقَاضِي فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ ، فَلَهُ عَشَرَةُ أُجُورٍ ؛ وَإِذَا اجْتَهَدَ

فَأَخْطَأَ ، كَانَ لَهُ أَجْرٌ أَوْ أَجْرَانِ (حم. طب. عن ابن عمرو)

RE. 58/8 (*İzâ kada'l-kàdî fe'ctehede feesâbe, felehû aşeretü ücûrin; ve ize'ctehede feehtae, kâne lehû ecrün ev ecrâni.*)

(İzâ kada'l-kâdî fe'ctehede feesâbe) "Hakim, mahkemede iki kişi arasında hüküm vermek için çok uğraştı. Acaba hangi ayete, hangi hadise bu hadise delalet ediyor diyerek o suretle karar verdi ve kararında isabet etti, doğru karar verdi. (*Felehû aşeretü ücûrin*) Allah on sevap verir."

(*Ve ize'ctehede feehtae*) "Yine hàkim gayret etti, doğruyu bulmaya çalıştı, düşündü, taşındı, ama yanlış bir karar verdi; (*kâne lehû ecrün ev ecrâni*) kendisine bir veya iki ecir vardır."

İctihad eden kimseye de, dinde gayret gösterdiğinden dolayı on sevap var. Mesela namaz kılıyoruz, bunların hep içtihadı vardır. Elimizi şöyle mi koyalım, salıverelim mi? Her imam, "Efendimiz böyle buyurmuştur." diye bir tanesine karar veriyor. Bundan dolayı hatalı ictihad etse bile sevap kazanır. Onun da yine bir ecri

---

[78] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.187, no:6755; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.15, no:8988; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.426, no:2510.

veyahut iki ecri olur.

Bize gelince mukallid durumundayız. Biz onları taklid ediyoruz. "Mukallidin imanı sahihtir." demişler ama çalışmak şartıyla... Biz de onların delillerini kendimize göre alacağız, bulacağız. "Ha burada bu doğrudur." diyeceğiz, uyacağız ona. Delillerini bilmeden, o öyle dedi diyerek bizim de öyle dememiz bir vakit için caiz.

Fakat sonra Kur'an okuyacağız, Allah'ın dediklerini anlayacağız. Hadisleri okuyacağız, Peygamber'in dediklerini anlayacağız. Biz de hükmümüzü ona göre vererekten, o mukallitlikten kendimizi kurtarıp, biz de tahkîkî imana ulaşacağız. Allah kusurlarımızı affetsin…

Onun için diyorlar ki, Allah-u Teàlâ akıl vermiş ya, zekâ vermiş ya; hiç okumasak da, hiç mektep medrese de görmesek. Dağın başında büyümüş olsak. Kimseyle de temasımız yok. O Allah-u Teàlâ'nın verdiği kuvvet ve kudret sayesinde, bu mülkün sahibi Allah'tır diye bulabilecek kabiliyetimiz var. Fakat bu kabiliyeti harcamadan ölür gidersek, mesulüz.

"—Canım bana kimse öğretmedi ki… Ne bileyim?"

Şurada bir iz var. Bu izi görünce;

"—Buradan bir at geçmiş." diyor.

"—Nereden biliyorsun?"

"—Bak atın nalının izi var burada…"

Buradan bir kedi geçmiş bak.

"—Nereden anladın?"

"—Kedinin izi var burada…"

Buradan bir adam gitmiş.

"—Nereden anladın?"

"—Bak ayağının izi var burada…"

Bu izden onu anlayabiliyorsun da bu kâinati görüp de Allah'ı anlayamayacak mısın?

Allah affetsin kusurlarımızı…

g. Allah'ı Zikretmenin Faydaları

Hàkim, El-Hakem ibn-i Umeyr RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[79]

إِذَا قُلْتَ سُبْحَانَ اللهِ ، فَقَدْ ذَكَرْتَ اللهَ ، فَذَكَرَكَ ؛ وَإِذَا قُلْتَ الحَمْدُ للهِ ، فَقَدْ شَكَرْتَ اللهَ فَزَادَكَ ؛ وَإِذَا قُلْتَ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، فَهِيَ كَلِمَةُ التَّوْحِيدِ ، الَّتِي مَنْ قَالَهَا غَيْرُ شَاكٍّ ، وَلاَ مُرْتَابٌ ، وَلاَ مُتَكَبِّرٍ ، وَلاَ جَبَّارٍ ، أَعْتَقَهُ اللهُ مِنَ النَّارِ (ك. فى تاريخه عن الحكم بن عمير الثمالى)

RE. 58/9 (*İzâ kulte sübhâna'llàh, fekad zekerta'llàhe, fezekerek; ve izâ kulte el-hamdü li'llâh, fekad şekerta'llàhe fezâdek; feizâ kulte lâ ilâhe illallah, fehiye kelimetü't-tevhîd, elletî men kàlehâ gayrü şâkkin, ve lâ murtâbin, ve lâ mütekebbirin, ve lâ cebbârin, a'tekahu'llàhu mine'n-nâr.*)

(*İzâ kulte sübhâna'llàh*) "*Sübhâna'llah* dediğin zaman, (*fekad zekerta'llahe fezekerek*) Allah'ı zikretmiş olursun; Allah da seni zikreder. Sana Tevfik eder, rahmet eder. Beni tesbih ediyor kulum diye.

Onun için, Cenab-ı Peygamber Efendimiz beş vakit namazın arkasına otuz üç defa *Sübhàna'llàh*, otuz üç defa *El-hamdü li'llâh*, otuz üç defa da *Allàhu ekber* dermiş.

Hz. Fatıma Validemizle Hz. Ali Efendimiz fakr u zaruret halindelerdi. Evin tüm işleri Hz. Fatıma'ya kalıyor. Evde su yok, dışarıdan kırba ile gelecek. Kova da yok o zaman. Kırbaların içine dolduracak, arkasına alacak, getirecek suyu eve… Çocukları yıkayacak, yemeğini pişirecek, evini temizleyecek, çamaşırını da yıkayacak bu suyla… Kaç defa gidip gelecek yani. Su da neredeydi biliyor musunuz? Kim bilir Fatih'te mi, yoksa daha uzak bir yerde

---

[79] *Kenzü'l-Ummâl*, cI. s.466, no:2030; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.430, no:2518.

mi; oradan taşıyacak suyu… Tabii kolay bir şey değil.

Değirmende çevireceksin buğdayı, un yapacaksın. Fırınla evde pişireceksin, yiyeceksin. Bizimki gibi böyle hazır yok. Allah affetsin cümlemizi…

Esirler gelmiş, Cenab-ı Peygamber esirleri dağıtıyor. Şuna buna… Hz. Ali Efendimiz Hz. Fatıma'ya demiş ki:

"—Git babana söyle! Bize de bir esir versin, sen de kurtul bu yükten…"

Gitmiş ama utancından diyememiş. Ertesi gün beraber gitmişler. Hz. Ali demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah! Kızının halini görüyorsun, elleri nasır tuttu."

Hz. Peygamber neticede demiş ki:

"—Kızım yatarken otuz üç defa *Sübhàna'llàh*, otuz üç defa *El-hamdü li'llâh*, otuz dört defa da *Allàhu ekber* de! Bu sana vereceğim hizmetçiden daha hayırlıdır." demiş.

Şimdi *Sübhàna'llah*'lar, *El-hamdü li'llâh*'lar, *Allàhu ekber*'ler insanlarda büyük kaynaklar hasıl eder. Şimdi Sübhàna'llah deyince, Allah-u Teàlâ'yı zikretmemiz dolayısıyla Allah-u Teàlâ bize tevfik veriyor. Yapmaya imkân veriyor ve merhamet-i ilahiyeyi celbe sebep oluyor.

(*Ve izâ kulte el-hamdü lillâh*) Nimetlerine karşı da bir de *El-hamdü lillâh* diyoruz ya. Bunu da dediğimiz vakitte (*fekad şekerta'llàh*) Allah'ın nimetlerine de şükretmiş olduruz. (*Fezâdeke*) O zaman (*leezîdenneküm*) emri mucibince nimetler mütemadiyen artar. Bir adamın bir nimeti artıyor, demek ki Allah'a şükrediyor. Artmıyorsa, şükrü yok. Şükrü olsa, mütemadiyen artacak.

Rahmetlik dedemden dinlemiştim. Hz. Mûsâ'nın zamanında adamın birisi çok zengin olmuş. Bıkmış artık zenginlikten. Mûsâ AS'a demiş ki:

"—Ya Mûsâ! Şu Cenab-ı Hakla konuşmaya gittiğin vakitte söyle de bu zenginliği artık benden alsın. Vermesin artık, yeter bu

kadar."

Mûsâ AS da söylemiş, Cenab-ı Hak da demiş ki:

"—Çocuklara ekmeği sokakta yedirsin!"

O da söz dinlemiş. Çocuklarına ekmeği sokakta yediriyor. Çıkarken al bir dilim ekmeği diyor. Ama boyunlarına birer torba dikmiş çocukların. Ekmek kırıklarını yere düşürmeyin ha diyerekten tenbih etmiş. Torbanın içerisine dökülüyor.

Daha artıyor, daha artıyor.

"—Ya Mûsâ! Hani azalacaktı?"

Hamd ediyor, şükrediyor benim nimetlerime, saygı gösteriyor. Elbette arttıracağım onu.

Emr-i ilâhîdir:

لَئِن شَكَرتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ (ابراهيم:٧)

(*Lein şekertüm leezidenneküm*) "Eğer şükrederseniz elbette size olan nimetimi artırırım." (İbrâhim, 14/7)

(*Feizâ kulte lâ ilâhe illa'llah*) "*Lâ ilâhe illa'llah* dediğin zaman ise, (*fehiye kelimetü't-tevhîd elletî*) bu tevhid kelimesidir, Allah'ı birleme sözüdür ki; (*men kàlehâ gayrü şâkkin ve lâ murtâbin ve lâ mütekebbirin ve lâ cebbârin*) tereddüt etmeden, şüphe etmeden, kibirlenmeden, cebbar olmadan, kim bu Lâ *ilâhe illa'llàh* sözünü halisâne söylerse, (*a'tekahu'llàhu mine'n-nâr*) Allah onu cehennemden âzad eder."

Her namazın arkasından on kere demeyi tavsiye etmişler. Biz sabah ve yatsı vakitlerinde diyoruz ama beş vakitte de söylenebilir, sen müezzine bakma! Müezzin bize bir şey demese de kendi kendimize çekeceğiz. Onun için her namazın arkasından hiç olmazsa on defa *Lâ ilâhe illa'llah* demeli. Günde hiç olmazsa yüz kere *Lâ ilâhe illa'llah* demeli, en aşağı. Daha fazla yaparsan, daha fazla sevap...

Böyle şeksiz, şüphesiz ve azamet, kibir, gurur yapmadan söylediği takdirde, Cenab-ı Hak onu, bu kelime-i tevhid sebebiyle

cehennemden kurtarır.

Hepimiz yaratıldığımız vakitte, iki yer yaratmış Cenab-ı Hak, gâvura da bize de… Biri cennette, biri cehennemde… Cennette de yerimiz var, cehennemde de yerimiz var. Gâvurunki de öyle. Onun da cennette yeri var, cehennemde yeri var. Burada çalışırsın, hangisini kazanırsan, o senin. Cenneti kazındık mı, cennetteki yer bizim. Gâvurun da hakkı vardı orada, cennetteki yeri… Ama kazanamadı o. Onu da bize miras olarak verecekler. Onun mirasçısı olarak biz cennette iki yere sahibiz. Cehennemdeki yerimizi de o gâvura verecekler. Bizim yerimiz de onun olacak.

Biz nasıl kurban kesiyoruz, bunun kanı, derisi, kemiği, eti benim yaptığım kusurlara feda olsun diye, bu çocuğum için feda olsun diye kesiyoruz kurbanı… İşte gâvur da bize feda olaraktan gidecek. Biz de inşâallah kelime-i tevhidin sayesinde kurtulacağız.

Onun için dilimizi bu kelimeye alıştırıp, daima söylememiz lazım. Ölürken de insan alıştığı için kolay olur, söyler, öyle gider ahirete... Cenab-ı Hak nasib etsin…

h. Gece Namazına Kalkınca Biraz Ses Çıkar!

Deylemî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[80]

إِذَا قُمْتَ مِنَ اللَّيْلِ تُصَلِّي ، فَارْفَعْ صَوْتَكَ قَلِيلاً ، تَفْزَعُ الشَّيْطَانُ ،

وَتُوَقِّظُ الْجِيرَانُ ، وَتَرْضَى الرَّحْمَنُ (الديلمى عن أنس)

RE. 58/10 (*İzâ kumte mine'l-leyli tusallî, fe'rfa' savteke kalîlen, tüfziu'ş-şeytâne ve tûkızu'l-cîrâne, ve türdi'r-rahmâne.*)

---

80 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.736, no:21450; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.437, no:2529.

(*İzâ kumte mine'l-leyli tusallî*) "Namaz kılmak maksadıyla geceleyin uykunu bölüp kalktığında, (*fe'rfa' savteke kalîlen*) sesini biraz yükselt!" diyor Peygamber Efendimiz.

"Adamın ödünü patlatacak gibi değil de sesini azıcık yükselt!" Ne olur? (*Tüfziu'ş-şeytàne*) "Böyle yapınca şeytanı korkutursun. Şeytanı telâşa, korkuya düşürürsün. (*Ve tûkîzu'l-cîrâne*) Komşuları da uyandırırsın! (*Ve türdi'r-rahmâne*) Rahman'ı da razı edersin."

Geceleri kalktığımız vakitte ki, bazı uzun gecelerde mutlaka kalkılır. Namaz da kılacağız. Aldık abdestimizi, durduk namaza…

"—Azıcık sesini yükselt! İçinden okuma, açıktan oku; şeytanı korkutursun!"

Kur'an okunan yerde, ezan okunan yerde şeytan duramaz! Ezan okunurken öyle bir kaçışla kaçıyor ki, tarifi mümkün değil. Şimdi Kur'an'da da öyle. Kur'an'ın okunduğu yerde de duramaz, kaçar. O bazı ruhani hastalıklar var. O evlerde demek Kur'an okunmadığı için, bunlar insanlara Mûsâllat oluyorlar. Kurtulmaları da mümkün olmuyor, Allah muhafaza etsin…

Etrafta yatanlar var. Biz de sesli sesli okuyunca, onların da uyanmasına vesile oluyoruz, onlar da uyanıyor. Onlar da kalkıyorlar namaza… O zaman Allah-u Teàlâ da razı olur.

Hem kendimiz kalktık, hem etrafımızdakileri kaldırdık. Allah'ın divanına durduk. Gecelerde kimse yok, sessiz sedasız. O güzel gönülle Allah'a bağlamışız kendimizi… Ne kadar güzel bir şey! Allah cümlemize nasib etsin…

1. Namazda Safları Düzgün Tutun!

İbn-i Ebî Şeybe, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[81]

---

[81] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.3, no:11007; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.16, no:2098; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.128, no:402; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.507, no:1355; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.303, no:984; İbn-i

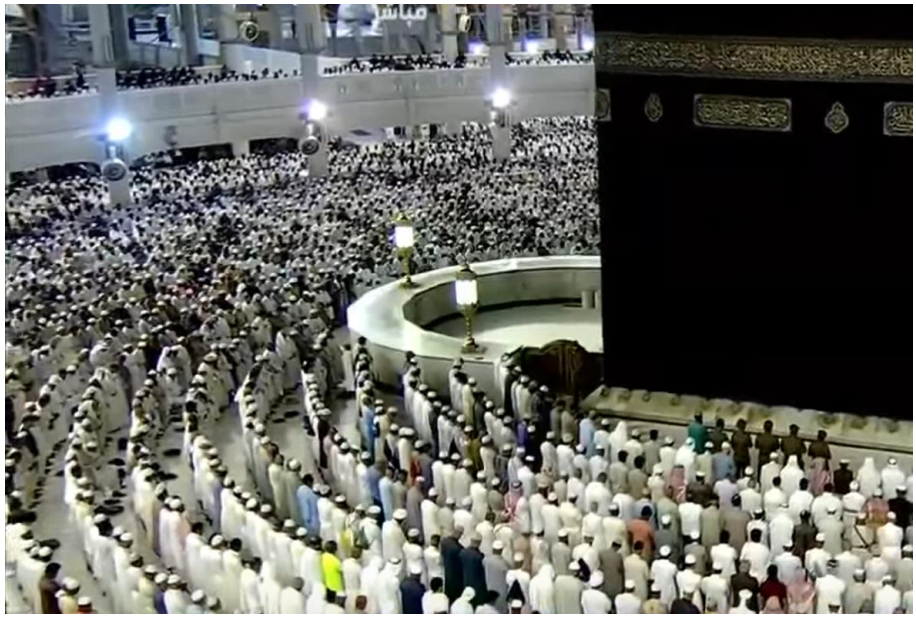

إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ ، فَاعْدِلُوا صُفُوفَكُمْ ، وَسُدُّوا الْفُرَجَ ، فَإِنِّي

أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي (ش. عن أبى سعيد)

RE. 58/11 (*İzâ kumtüm ile's-salâti, fa'dilû sufûfeküm, ve süddü'l-fürece, fe-innî erâküm min verâi zahrî.*)

(*İzâ kumtüm ile's-salâti*) "Namaz kılmaya kalktığınız zaman, (*fa'dilû sufûfeküm*) saflarınızı düzeltin! Saflarınızı doğru yapın, doğruluğuna dikkat edin!"

(*Ve süddü'l-fürec*) "Namaz kılanların arasında arada gevşek durmalar var da boşluk varsa, onları da kapatın! Aranızda boşluk bırakmayın, omuz omuza sıkışın! (*Feinnî erâküm min verâi zahrî*) Çünkü ben sizi arkamdan da görüyorum." buyuruyor.

Ebî Şeybe, *Mûsânnef*, c.I, s.379, no:3839; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.254, no:2518; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.629, no:20607; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.438, no:2531.

Bu da bizim Peygamberimiz'in bir özelliğidir; arkasındakileri görürdü. Halbuki biz göremeyiz, ama o görürdü.

Cenab-ı Peygamber SAS zamanında saflar düzelmeden "*Allàhu ekber!*" demezdi Peygamber Efendimiz. Saflara bakar, icab ederse kalkar, "Sen geriye, sen ileriye…" diyerek onları nizama sokar, ondan sonra gelir, namaza dururdu.

Şimdi usulen, (*Sevvû sufufeküm*) "Saflarınızı düzeltin!" diye imam bir kere ihtar ediyor. El-hamdü lillâh şimdi de eskisi gibi değil, insanlar gerek askerlik dolayısıyla, gerek tahsilleri dolayısıyla her şeyi bilirler. Kendileri saflarını düzeltirler. Ama yine de saflara bakıyorsunuz, yamukluk olabiliyor.

Kalplerin harekâtı da ona göre oluyor. Saflar doğru olunca, kalpler de doğru oluyor. Saflar bozuk olunca, kalpler de bozuk oluyor. Namazda mıydım, değil miydim farkına varmadan, "*Es-selâmü aleyküm*" diye namazdan çıkıyoruz. Onun için safların düzgünlüğüne dikkat etmek lazım!

Bizim imamımız, İmam-ı Azam Hazretleri:

"—Müezzin efendi, (*Kad kameti's-salâh*) dediği vakitte namaza durulur." demiş.

İmam-ı Muhammed ile İmam-ı Yusuf itiraz etmişler:

"—Kameti dinleyip, kamet bittikten sonra namaza durmak daha evlâdır!" diye fetvayı öyle vermişler.

Kamette de olur, kamet bittikten sonra da olur.

i. Alimlerin Kıymeti

İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Ebû Ümâme RA'dan ve Vâsile ibn-i Ekva' RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[82]

---

[82] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.162; Zehebî, *Mîzânü'l-İtidal*, c.III, s.44, no:5531; Ebû Ümâme RA'dan ve Vâsiletü'bnü Ekva' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.172, no:28894; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.1, no:2653.

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، جَمَعَ اللهُ الْعُلَمَاءَ ، فَقَالَ: إِنِّي لَمْ أَسْتَوْدِعْ

حِكْمَتِي قُلُوبَكُمْ ، وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعَذِّبَكُمْ ؛ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ (عد.

كر. عن أبى أمامة وواثلة معا)

RE. 58/13 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, cemaa'llàhu'l-ulemâe fekàle: İnnî lem estevdia hikmetî kulûbiküm, ve ene ürîdü en üazzibeküm; üdhulü'l-cenneh.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü vuku bulduğu zaman, olduğu zaman, geldiği zaman, (*cemaa'llàhu'l-ulemâe, fekàle*) Allah alimleri toplayacak ve diyecek ki: (*İnnî lem estevdi' hikmetî fî kulûbiküm, ve ene ürîdü en üazzibeküm*) "Ben sizin kalbinize hadis bilgisini, tefsir bilgisini, din bilgisini, hikmeti, İslâmî hakikatleri, o müslümanca bilgeliği sizi azaplandırmak için koymadım. (*Üdhulü'l-cenneh*) Hadi yallah, cennete girin bakalım!" diye cennete sokacak.

"—Size dünyada hikmeti, dini ilimleri, basîreti vermem, hak ve doğru düşünmek ve söylemek meziyetini vermem sizi azaplandırmak için değildi; sizi şimdi azaplandırmayacağım, hadi bakalım cennete!" diyecek.

Kime diyor bunu? Alimlere diyor. İnşâallah hepimiz de o ulema sınıfına dahil oluruz da hepimiz de böyle cennete gideriz.

Ulema burada, din alimleri. Diğer mesleklerin de alimleri var ama burada matlub olan ilim, dünya ilmi değil, ahiret ilmidir. Çünkü insana lazım olan Allah'ı tanımaktır. Allah'ı tanımadığı takdirde, onun yolunda gitmediği vakitte, dünyayı bilsen kıymeti yok. Asıl matlub Allah'ı tanıyıp, onun yolunda yürümektir. Bugün ilm-i şer'i diyorlar buna.

Çünkü bir rivayette gördüm de çok hoşuma gitti: "Ümmet-i Muhammed'in hepsi ulemadır." diyor. Niçin? Bu *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı diyebilmek kolay bir şey değil. O *Lâ ilâhe illa'llàh* bütün ilimlerin mecmuudur. Varlığın sahibini idrak ediyoruz, ondan *Lâ*

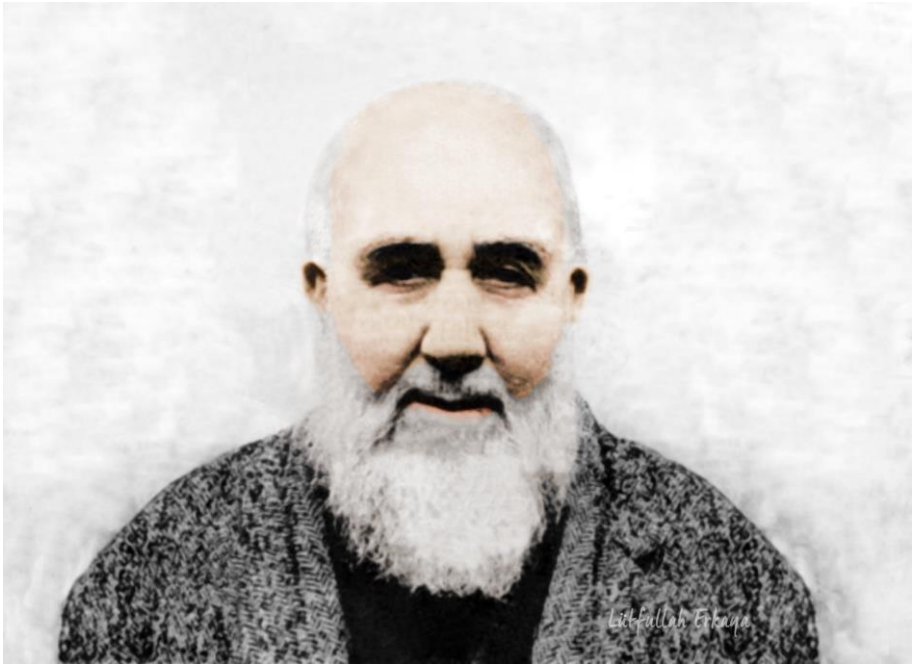

ilâhe illa'llàh diyoruz. *Muhammed rasûlü'llah*'ı da tasdik etti miydi, oldu işte ulemadan …

Ashab-ı kiram ne biliyordu? Hangi fenni biliyordu? Hiçbir şey bilmezlerdi. Okuma yazmaları da içlerinde pek nadir. Okuyup yazdıklarını da bugün biz okuyamayız onların yazdıklarını.

Onların hepsi yıldız mesabesinde, hepsi hidayete vesile. Hangisine yapışırsanız yapışın, mutlaka hidayete gidersiniz. Niçin? Onlar peygamberden aldılar, aldıkları gibi bize de naklettiler.

Kıyamet gününde şehidlerin kanlarıyla, alimlerin mürekkebi tartılacak. Şehid diyecek ki:

"—Bak bu kadar kan harcadım senin yolunda ya Rabbi!"

Ulema da diyecek:

"—Ben de bu kadar mürekkep harcadım bak. Bir şeyler yazdım."

Teraziye koyacaklar, ulemanın mürekkebi, şühedanın

kanından ağır gelecek. Çünkü şehid süngü kullanacak yahut ok atacak… Nereye kadar gider? Şuraya kadar gider. Daha ileriye gidemez, bir hududu var. Ama ilim dünyayı dolaşır. İlmin hududu yok, dünyaya yayılır. Eh Allah'ın nasib ettiği insanlar da hidayete erişir.

Sizden rica ederim, her gün okumayı ihmal etmeyin! Cenab-ı Peygamber Efendimiz, "İki günü müsavi olan zarardadır." demiş. Dün ile bugün aynı olmamalı, her ilimde günden güne ilerlememiz lazım.

Çok kızıyor insan bazen kendi kendine: Şu köprüyü biz neden yapamadık? Buradaki o mühendisler toplanın, gidin. Amerikaya mı gideceksiniz, nerede varsa bu ilim, tetkik edin. Bu adamlar nasıl yaptıysa, biz de yapalım bunu. Yapamaz mıydık? Pekâla yapmamız lazım. Onlara muhtaç olduğumuz taktirde ne kıymetimiz kalır bizim.

j. Belâlara Sabretmenin Karşılığı

İbnü'n-Neccâr, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[83]

إِذَا كَانَ يَومُ الْقِيَامَةِ ، جِيءَ بِأَهْلِ الْبَلاءِ ، فَلاَ يُنْشَرُ لَهُمْ دِيوَانٌ ، وَلاَ يُنْصَبُ لَهُمْ مِيزَانٌ ، وَلاَ يُوضَعُ لَهُمْ صِرَاطٌ ، وَيُصَبُّ عَلَيْهِمُ الأَجْرُ صَبًّا

(ابن النجار عن عمر)

RE. 58/14 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, cîe bi-ehli'l-belâi, felâ yünşerü lehüm dîvânün, ve lâ yünsabü lehüm mîzânün, ve lâ yûdau lehüm sırâtun, ve yusabbü aleyhimü'l-ecrü sabbâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü geldiği, kıyamet koptuğu zaman, (*cîe bi-ehli'l-belâi*) belâya müptela olan kimseler

---

[83] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.334, no:6814; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.3, no:2657.

getirilir.” Hastalıktan, fukaralıktan, çeşitli ibtilâlardan dolayı ömrü böyle geçiyor. Doktordan doktora, hocadan hocaya koşuyor. Kapı kapı dolaşıyor, yardım isteyerekten.”

(*Felâ yünşerü lehüm dîvânün*) “Onlar için divan açılmaz. (*Ve lâ yünsabü lehüm mîzânün*) Mizan kurulmaz.”

(*Ve lâ yûdau lehüm sırâtun*) “Onlara sırat da konulmaz, ‘Cehennemi geçsinler.’ diye köprü de konulmaz. (*Ve yüsabbü aleyhimü’l-ecru sabbâ*) Onların üzerine şakır şakır sevaplar yağdırılır; sevaplar üzerine dökülür de dökülür.”

Allah Celle ve A’lâ bunları rahmete gark eder, cennete atar bunları. O iptilâ sahibi imanlı ise, “Allah’tan geldi, ne yapalım?” diyerekten ona şükrediyorsa; bu ahirette hiç hesap görmeden, mizana girmeden, Sırattan geçmeden uçup gidecek cennete…

Onun için ibtilâlara mümkün mertebe hiç olmazsa üç gün sabretmeli. Sonra derdini açarsa, şikâyet tarzıyla değil de;

“—Yâhu uyuyamıyorum geceleri, ne yapayım?”

Önüne gelene söyler, önüne gelene söyler… Yok, öyle değil. Şikâyet tarzıyla değil de, bir çare var mı bu ibtilaya diyerekten bir çare arar. Yoksa şikayet olursa, bu sevabı kaçırır.

k. Yöneticinin Ahirette Hesap Vermesi

Taberânî, Âsım ibn-i Ebû Süfyan es-Sakafî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[84]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، أُمِرَ بِالْوَالِي فَيُوقَفُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، فَيَأْمُرُ اللهُ

الْجِسْرَ فَيَنْتَفِضُ انْتِفَاضَةً ، فَيَزُولُ كُلُّ عَظْمٍ مِنْهُ عَنْ مَكَانِهِ ، ثُمَّ يَأْمُرُ اللهُ

---

84 Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVII, s.175, no:464; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.372, no:9041; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.20, no:7383; Ebû Nuaym, *Ma’rifetü’s-Sahabe*, c.XV, s.216, no:4808; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.553; Asım ibn-i Ebî Süfyan es-Sakafî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.44, no:14773; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.III, s.497, no:2647.

الْعِظَامَ فَتَرْجِعُ إِلَى مَكَانِهَا ، ثُمَّ يَسْأَلُهُ ، فَإِنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا ، اجْتَبَذَهُ ،

فَأَعْطَاهُ كِفْلَيْنِ مِنَ الأَجْرِ ، وَإِنْ كَانَ عَاصِيًا خَرَقَ بِهِ الْجِسْرَ ، فَهَوَى

إِلَى جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا (طب. عن عاصم بن أبى سفيان الثقفى)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, ümire bi'l-vâlî feyûkafü alâ cisri cehenneme, feye'müru'llàhu'l-cisre feyentefidu intifâdaten, feyezûlü küllü azmin minhü min mekânihî, sümme ye'müru'llahu'l-izâme feterciu ilâ mekânihâ, sümme yes'elühû, fein kâne li'llâhi mutîan, ictebezehû, featâhu kifleyni mine'l-ecri; ve in kâne âsiyen, hurrika bihî'l-cisrü, fehevâ ilâ cehenneme seb'înâ harîfâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü olduğu zaman, (*ümire bi'l-vâlî*) vali emrolunur, huzura getirilir. (*Feyûkafü alâ cisri cehenneme*) Cehennem köprüsü üzerinde durdurulur. (*Feye'müru'llàhu'l-cisre feyentefidu intifâdaten*) Allah, köprüye emreder ve köprü şiddetle sarsılır.

Geçen gün bizim Boğaz Köprüsü de rüzgâra tutulmuş da böyle sallanıyormuş. Sonra iki taraftan yolu kesmişler, arabalar içine girmesin, ne olur ne olmaz diye. Kopma ihtimali de olduğundan, fırtına olduğu vakitte kapalı kalmış.

Allah'ın emriyle köprü sallanıyor, nasıl sallanıyorsa; (*feyezûlü küllü azmin minhü min mekânihî*) öyle ki, o valinin her kemiği yerinden ayrılır. Korkudan, valinin kemikleri birbirinden ayrılır.

Sümme ye'müru'llahu'l-izâme feterciu ilâ mekânihâ) Sonra Allah o kemiklere emreder de onlar da yerlerine gelir. (*Sümme yes'elühû*) Sonra da Allah valiyi sorguya çeker. (*Fein kâne li'llâhi mutîan, ictebezehû, featâhu kifleyni mine'l-ecri;*) Eğer o Allah'a mutî bir kimse idiyse, onu geçirir ve onun ecrini iki misline çıkarır. (*Ve in kâne âsiyen, hurrika bihî'l-cisrü, fehevâ ilâ cehenneme seb'înâ harîfâ*) Şayet asi bir kimse idiyse, köprü yarılır ve o Cehennemin içine yetmiş yıl düşer.

Allah muhafaza etsin. Büyük adam olmak iyi de, orada Allah-

u Teâlâ'ya muti olup, kimsenin hakkını kimseye geçirmemek, haksızlık yapmamak lâzım!

l. Kardeşini Affedenlerin Mükâfâtı

Okuduğumuz ilk hadîs-i şerîf, *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in 59. sayfasının 1. hadîs-i şerîfidir. Peygamber SAS Efendimiz, bu hadîs-i şerîfinde affetmenin kıymeti üzerinde bizim bilgi kazanmamız için bir malûmat veriyor, buyuruyor ki:[85]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: أَلا لِيَقُومَنَّ

الْعَافُونَ مِنَ الْخُلَفَاءِ ، إِلَى أَكْرَمِ الْجَزَاءِ ، فَلا يَقُومُ إِلاَّ مَنْ عَفَا

(خط. كر. عن عمران بن حصين)

RE. 59/1 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin min butnâni'l-arşi: Elâ li-yekùmenne'l-àfûne mine'l-hulefâi, ilâ ekremi'l-cezâi, felâ yekùmü illâ men afâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeh*) "Kıyamet günü olduğu zaman, (*nâdâ münâdin min butnâni'l-arş*) Arş'ın ortasından bir münâdî nida eder. Mahşer halkına, kalabalıklara seslenir."

(*Elâ*) "Âgâh olun, mütenebbih olun, dikkat edin! (*Li-yekùmenne'l-àfûne mine'l-hulefâ*) Allah-u Teâlâ'nın halifelerinden affedici olanlar kalksın!" diye seslenir. Nereye kalksınlar? (*İlâ ekremi'l-cezâ*) Mükâfâtların en cömertlerini gelip almak üzere kalksınlar, kalabalığın içinden çıksınlar, gelsinler." diye seslenilir. (*Felâ yekùmü illâ men afâ*) Ancak dünyada affetmiş olanlar, affedici olanlar, affetmiş olanlar kalkarlar."

Niçin? Allah affedici. Allah affedici olduğu için beşerden de

---

[85] Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VI, s.44, no:7451; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.VI, s.145; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.VII, s.156; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.375, no:7013; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.15, no:2678.

affedicileri, kendisine halife olarak isimlendiriyor. Affedici. Binâen aleyh kusur çok, hepsi bizde. Eğer Allah-u Teàlâ bizim kusurlarımızla bizi muaheze etse, hiç kımıldamaya halimiz yok. Fakat affediyor bizi… Binâen aleyh, bu kardeş de bir hata yapmış. Kavga edip küsmektense affediverirsin.

Ama bazı adamlar çok titiz oluyor, asabi oluyor, isterim de hakkımı isterim diyerekten tepiniyor, ya ölyüor, ya öldürüyor.

Bu lütfa ancak affediciler mazhar olur. Affedici olmaya dünyada da çalışmak lazım. Orada belki mecburî affedeceğiz ama burada da affedici olmamız lâzım!

m. Ancak Allah İçin Olan Ameller Kabul Edilecek

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[86]

إِذَا كَانَ يَوْمُ القِيامَةِ ، يُجاءُ بِالأَعْمَالِ فِي صُحُفٍ مُحْكَمَةٍ ، فَيَقُولُ اللهُ :

اقْبَلُوا هَذَا ، وَرُدُّوا هَذَا ! فَتَقُولُ المَلائِكَةُ: وَعِزَّتِكَ مَا كَتَبْنا إلاَّ مَا عَمِلَ.

فَيَقُولُ: إِنَّ عَمَلَهُ كَانَ لِغَيْرِي ، وَإِنِّي لاَ أَقْبَلُ الْيَوْمَ إلاَّ مَا كَانَ لِوَجْهِي

(كر. عن أنس)

RE. 59/2 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yücâü bi'l-a'mâli fî suhufin muhkemetin, feyekùlu'llàhu: İkbelû hâzâ, ve rüddû hâzâ! Fetekùlü'l-melâiketü: Ve izzetike mâ ketebnâ illâ mâ amile, feyekùlü: İnne amelehû kâne li-gayri vechî, ve innî lâ akbelü'l-yevme illâ mâ kâne li-vechî.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeh*) "Kıyamet günü olduğu zaman,

---

[86] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.183, no:6133; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.635, no:18395, 18396; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.477, no:75/6; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.İV, s.20, no:2688.

(*yücâü bi'l-a'mâli fî suhufin muhkemetin*) muhkem yazılı defterlerin içinde ameller Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin divan-ı ilâhîsine getirilir, sunulur."

Bunlar hep güzel şeyler. Kıyamet gününde hepimizin amelleri; işte şu kadar namaz kılmış, bu kadar oruç tutmuş, bu kadar sadaka vermiş, bu kadar hacca gitmiş. Hepsi bir tomar halinde gelir. Hem de sağlam, hiçbir şeysi eksik değil, hepsi içerisinde… Arz ederler:

"—Yâ Rabbi, bunlar bu kulunun amelleri. Namazı, orucu, şuysu, buysu, hepsi içinde…"

(*Feyekùlu'llàhu*) Cenab-ı Hak der ki: (*İkbelû hâzâ, ve rüddû hâzâ!*) "Şunları kabul edin, bunları da reddedin!"

(*Fetekùlü'l-melâiketü*) Melekler derler ki: (*Ve izzetike mâ ketebnâ illâ mâ amile*) "Yâ Rabbi! İzzet ü celâlin hakkı için biz yanlış bir şey yazmadık. Bu adam ne yaptıysa onu yazdık. Binâen aleyh bunların hepsi bu adamın!"

(*Feyekùlu*) Cenab-ı Hak der ki:

(*İnne amelehû kâne li-gayri vechî*) "Sizin haberiniz yok; onun o yaptığı benim için değildi. Allah'ın rızası yalnız olur. Bu rızaya başkalarının karıştırılması caiz değil. Hatta ve hatta … Cuma namazlarında müezzinler adet, okurlar. Bilâl-i Habeşî'nin ruhu için, gelen geçen imamlarımızın ruhu için, caminin banisi için, şusu için, busu için, cemaat için, bir de Allah rızası için der. Bu küfre kadar gider derler. Niçin sen Allah'ın rızasıyla, cemaatin rızasını bir tutuyorsun? Allah başka, mahlûk başka…

Ya Allah rızası için dersin yahut filanların rızası için dersin. Allah'la ikisini karıştırmazsın. Binâen aleyh yaptığımız ameli şimdi Ahmed beni beğensin diye, Mehmed de beni beğensin diye yaparsak, Allah-u Teàlâ ona bir şey vermez. Hiçbir sevap alamaz. Yapılan ibadet ancak Allah için yapılır. Onu da Allah biliyor, başkası bilmez. Allah kendi rızası için yapılanları kabul ediyor, rızasından gayri olanları geri çeviriyor.

(*Ve innî lâ akbelü'l-yevme illâ mâ kâne li-vechî*) "Ben bugün ancak benim için halisâne olarak yapılmış olan ibadetleri kabul ederim, başkalarını kabul etmem!" buyuruyor.

n. Mevki ve Makamdan da Sorgu Olacak!

Temmâmü'r-Râzî ve Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[87]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، دَعَا اللهُ بِعَبْدٍ مِنْ عَبِيدِهِ ، فَيَقِفُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَيَسْأَلُهُ

عَنْ جَاهِهِ ، كَمَا يَسْأَلُهُ عَنْ مَالِهِ (تمام ، خط. عن ابن عمر)

RE. 59/3 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, dea'llàhu bi-abdin min abîdihî, feyakıfu beyne yedeyhi, feyes'elühû an câhihî, kemâ yes'elühû an mâlihî.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü olduğu zaman, (*dea'llàhu bi-abdin min abîdihî*) kullarından bir kulu huzuruna çağırır."

(*Feyakıfü beyne yedeyhi*) Kul Allah'ın huzurunda, Huzur-u Rabbü'l-izzette divana durur. (*Feyes'elühû an câhihî*) Allah ona mevki ve makamını da sorar; (*kemâ yes'elühû an mâlihî*) malını sorduğu gibi…"

Kıyamet gününde huzur-u Rabbü'l-àlemînde sorgu sual olurken, "Nereden kazandın bu parayı ve nereye harcadın bu parayı?" diye malından sorgu olduğu gibi, mevkiinden de sorgulanır.

İnsanların üzerinde bir memuriyet var tabaka tabaka,

---

[87] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.142, no:448; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.33, no:18; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.98, no:97; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.627, no:18374; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.171; İbn-i Hibbân, Mecrûhîn, c.III, s.137; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.99, no:4204; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.172; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.330, no:1177; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.459, no:7430; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.5, no:2662.

askerlikte paşalığa kadar gider. Muhtarından tut da valisine kadar hep bunlar derece derece…

"—De bakalım, sen muhtarlığın vaktinde, yahut kaymakamlığın vaktinde, yahut valiliğin vaktinde nasıl yaptın idareni? Onun cevabını ver bakalım!"

Bu cevap verilmedikçe olmuyor. Dört şeyden sorulacak. Bakalım bu parayı nereden kazandın, nereye harcayacaksın. Ömrünü nasıl geçirdin, gençliğini nerede harcadın?

Onun için, bugün bir şey gördüm: Allah malı bizim refahımız, ahiretimizi kazanmamız için vermiş. Bu mal ile ahiret kazanılmak şartıyla… Ahiret amellerine harcanmak için kazanılan paralar hep sevaptır. Ama dünya maksadıyla kazanılıyorsa, yazık onların haline artık.

Binâen aleyh;

"—Sefih insanlara mallarınızı vermeyin!" diyor.

"—Canım acıdık işte…"

Ama namazı yok, abdesti yok, tahareti yok, beynamazın birisi… Bu adama sen para verirsin, gidiyor bu kumarhanede yahut başka bir yerde bunu yiyecek. Sen nasıl veriyorsun o paranı? Bu parayla sen cenneti kazanacaktın. Cenneti kazanacağın yere verirsen, senin için fayda verir. Yoksa cehennemi kazanacak yerlere verirsen, o da seni niçin vebaldir.

Bu parasını harcamasını bilmeyen adama sefih diyorlar. Sefih parasını harcamasını bilmiyor, aklı ermiyor. Kâr nerede, zarar nerede, hayır nerede, şer nerede; bunu idrak edemeyen adam. Parası var, babasından, dedesinden kalmış. Milyonlarca lira. Ama bu kendi aklı ermediği için bunun etrafındaki mirasçıları, varisleri der ki hàkime:

"—Hàkim bey, bu bilmiyor parayı harcamasını!"

Ona bir vâsi tayin eder hakim, buna günde ne kadar harcar; beş lira, on lira... "Buna her gün beş lira, on lira verirsin, fazla vermeyeceksin." der. Onun malini zaptederler ve ona gündelik parasını verirler, hàkimin emriyle… Allah'ın emri de böyle...

Niçin? Parasını harcamasını bilmiyor.

Onun için, paralarınızı muhakkak Hakk'ın rızası yollarına harcayın!

خَيْرُ الْمَالِ مَا أُنْفِقَ فِي سَبِيلِ اللهِ

(*Hayru'l-mâl, mâ ünfika fî sebîli'llâh*) "Malın hayırlısı, Allah yolunda harcanan paralardır." Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın harcadıkları gibi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize de malımızı Allah yolunda harcamayı nasib etsin…

o. Kâfirlerin Mü'minlere Fidye Olması

Müslim, Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[88]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، أَعْطَى اللهُ كُلَّ رَجُلٍ مِنْ هٰذِهِ الأُمَّةِ رَجُلاً

مِنَ الْكُفَّارِ ، فَيُقَالُ لَهُ: هٰذَا فِدَاؤُكَ مِنَ النَّارِ (م. عن أبى موسى)

RE. 59/4 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, a'ta'llâhu külle racülin min hâzihi'l-ümmeti racülen mine'l-küffâri, feyükàlü lehû: Hâzâ fidâüke mine'n-nâr.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü olduğu zaman, (*a'ta'llâhu külle racülin min hâzihi'l-ümmeti racülen mine'l-küffâri*) bu ümmetten her bir adam için Allah kâfirlerden bir adam verir. (*Feyükàlü lehû*) Sonra bu müslümana denilir ki: (*Hâzâ fidâüke mine'n-nâr*) Bu senin cehennemden âzatlığındır."

Kıyamet oldu şimdi. Allah Celle ve A'lâ bu Ümmet-i Muhammed'in her bir kuluna, kâfirlerden birisini verecek. "Bu senin için cehennemlik olarak feda olunmuştur. Sen cennete, o cehenneme…" denilecek.

Allah hepimizi affetsin… Ölüm var ya, insan öldüğü vakitte, gözünün önünde bütün hayatını ona arz ederler. O anda işte ruhu da çıkmak üzere. Fakat hayatı çocukluğundan itibaren gözünün önünde canlanır. Sen bakarsın ki ölen kimse gözünü dikti bakıyor. O hayatını seyrediyor.

O hayatını seyrederken, hayırlı ise sevinç ve sürur içinde kapanır gider. Eğer korkunç bir şekildeyse suratı ekşir, büzülür, o da öyle gider.

Öldükten sonra girdik mezara... Mezara girdiğimiz vakitte size kazandığımız yer neresiyse dünyada. Cenneti mi kazandık, yoksa

---

[88] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.201; Beyhakî, *el-Ba's ve'n-Nüşûr*, c.I, s.89, no:83; Ebû Mûse'l-Eş'ârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.73, no:287; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.496, no:2645.

cehennemi mi kazandık? Hangi tarafı kazandıysak, sabah bir, akşam bir gösterilir. Nasıl bizim gözümüzün önünde televizyon oynuyor, sabah akşam seyrediyoruz. Gözümüzün önüne cennet de gelir, cehennem de gelir.

Cennet bahçeleri senin yerin, fakat ucu yok, bucağı yok… Şadırvanlar, fıskiyeler, envai çeşit nimetler.

"—Ooo, ne mutlu bana, çok şükür yâ Rabbi!" der.

Öbürü de Allah Peygamber, ibadet taat bilmemiş, iman bilmemiş. O da gözünü yummuş gitmiş. Ona da cehennemin çukurları bir sabah, bir akşam arz olur. Ta kıyamet kopuncaya kadar devam eder.

Allah cümlemize imanla göçmeyi nasib etsin…

Onun için oraya fedai olaraktan kâfirler gönderilecek. Biz de cenneti kazanamazsak, bizim yerimiz de cennetliklere verilecek.

ö. Allah Rızası İçin Yapılmayan Amel

İbn-i Sa'd, Ebû Saîd ibn-i Ebî Fudale RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[89]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، نَادَى مُنَادٍ : مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لِغَيْرِ اللهِ ، فَلْيَطْلُبْ

ثَوَابَهُ مِمَّنْ عَمِلَهُ لَهُ (ابن سعد عن أبى سعد بن أبى فضالة)

RE. 59/5 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin: Men amile amelen li-gayri'llâhi, felyatlüb sevâbehû mimmen amelehû lehû.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin*) "Kıyamet günü olduğu zaman, bir münâdî seslenir: (*Men amile amelen li-gayri'llâhi*) Allah'tan başka bir sebeple amel işleyen kişi, Allah için değil, Allah'tan gayrı için amel işleyen bir kişi, (*felyatlüb sevâbehû mimmen amelehû lehû*) bu ameli kimin için işlemişse,

---

[89] *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.96, no:264; *Câmiü'l-Hàdîs*, c.IV, s.16, no:2681.

gitsin sevabı ondan istesin. Gelip Allah'tan sevap beklemesin!"“

“—Canım, bu kadar namazlar kıldık ya?" diyecek.

"—Onun için kıldın, benim için kılmadın ki." denilecek.

p. Alimlerin Mürekkebi, Şehidlerin Kanı

İbnü'n-Neccâr, Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[90]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، يُوزَنُ دِمَاءُ الشُّهَدَاءِ بِمِدَادِ الْعُلَمَاءِ فَيُرَجَّحُ

مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ (ابن النجار عن أنس)

RE. 59/6 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yûzenü demü'ş-şühedâi bi-midâdi'l-ulemâi, feyureccehu midâdü'l-ulemâi alâ demi'ş-şühedâi*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü oldu mu, (*yûzenü demü'ş-şühedâi bi-midâdi'l-ulemâi*) şühedanın kanıyla ulemanın mürekkebi tartılır. (*Feyureccehu midâdü'l-ulemâi alâ demi'ş-şühedâi*) Ulemanın mürekkebinin ağırlığı, şühedanın kanının ağırlığından fazla gelir."

r. Hz. Fatıma'nın Cennete Gidişi

Ebû Bekir eş-Şâfiî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[91]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: أَيُّهَا النَّاسُ غُضُّوا

---

[90] *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.23, no:2694.

[91] Ebû Bekir eş-Şâfî, *el-Gaylâniyât*, c.İ, s.534, no:686; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.106, no:34210; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.96, no:263; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.16, no:2679.

أَبْصَارَكُمْ ، حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ إِلَى الْجَنَّةِ (أبو بكر فى الغيلانيات عن أبى هريرة)

RE. 59/7 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin min butnâni'l-arşi: Eyyühe'n-nâsü, guddû ebsâreküm, hattâ tecûze fâtımetü ile'l-cenneti.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü olduğu zaman, (*nâdâ münâdin min butnâni'l-arşi*) Arş'ın orta yerinden doğru bir münâdî nida eder. Bir çağıran, seslenen yüksek sesle seslenir, çağırır, bağırır. Der ki:

(*Eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar! (*Guddû ebsâreküm*) "Gözlerinizi kapayın! (*Hattâ tecûze fâtımetü ile'l-cenneti*) Hz. Fâtıma RA cennete geçinceye kadar bakmayın!"

Allah şefaatlerine nail etsin... Ehli beyti sevmek, üzerimize vacip... Cenab-ı Peygamber'in kızı, Hz. Fatıma yarın yevm-i kıyamette cennete giderken olan bir şey bu. Onun kıymetinin yüksekliğini bize göstermek için. Bize diyecekler ki:

"—Gözlerinizi yumun bakalım!"

Ama burada çok ders var ha... Peygamberimiz orada, ahiret orası… Orada nâ-mahremlik falan artık söz konusu değil. Ama öyleyken denilecek ki:

"—Gözünüzü kapayın, çünkü Hz. Fatıma geçiyor."

Şaka değil. Onu görmeyin! Niçin? Ondaki saltanat, dünya saltanatlarına benzemez

Ah ah! Bugün bizim derdimiz çok büyük. Kızlarımızı gelin ederken ne kılığa sokuyoruz biliyor musunuz? Bu kılıklar nereden geldi bize? Damadın da hayrı kalmıyor zavallı, paraları harcamaktan… Entarisiymiş, şusuymuş, busuymuş, bir sürü saltanat. Canım Peygamber SAS'in kızı Hz. Fatıma nasıl gelin oldu, okumadınız mı hiç?

Bu paraları hayırlara harcasak, göklerimiz tayyareyle dolar, denizlerimiz de gemiyle dolar. Niçin? Kırk milyon insan bu

belânın içerisinde… Kırk milyon... Milyara varıyor diyorlar müslümanın sayısı ama bu çeşit müslümanız işte…

Onun için, bir zaman gelecek ki ahir zamanda benim ümmetim kitapları var ama kitabın resmi var. Önünde duruyor ama kendisinin haberi yok. Rafa atmış, tavana da koymuş. Orada asılı ama okuyan yok. Okuduğuyla amel eden de yok. Şimdi var mı bir tane aile ki, kızını eski zamandaki gibi gelin edebilsin.

Dün bir nikâha çağırmışlar. Anne diyor ki:

"—Ben kızımı gelinlik elbisesiyle götürmeden vermem damada!"

O gelinlik elbisesini giyecek, herkese kendini göstererek gidecek. Bundan da anne kıvanacak.

Hz. Fatıma gelin oldu gitti. Şimdi gâvurlar var, o zaman da var gâvurlar yani. Gâvurlar Hz. Fatıma'yı çağırmışlar düğüne, kendi düğünlerini görsünler diye. Hz. Fatıma ne getirmiş babasının evinden? Bir hırkaları var. Yarısı altlarında, yarısı üstlerinde. Şimdi gâvurlar tabii debdebeli, saltanatlı bir düğün. Hz. Fatıma nasıl gidecek şimdi o düğüne. Onun giyeceği yok. Allah-u Teàlâ cennetten ona bir elbise gönderdi. Hayran kaldılar tabii onlar.

Şimdi bugün de Cenab-ı Hak ona mükâfaten "Gözünüzü yumun!" diyor bize. Hz. Fatıma geçecek, Peygamberin kızı geçecek. Şimdi burada bize de bir ders var gene. Siz kadınlara bakmayın! Niçin? Ben size bir şehvet verdim, onu önleyemezsiniz. O gençliğin verdiği kuvvet sayesiyle, nefisler çileden çıkar, günahlara girersiniz. Binâen aleyh bakmayın!

Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Keriminde buyuruyor ki:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minîne yeğuddù min ebsârihim ve yahfezû furûcehüm*) "Ey Rasûlüm mü'min erkeklere söyle, gözlerini kapatsınlar, namuslarını muhafaza etsinler, nâ-mahreme bakmasınlar." (Nur, 24/30)

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne min ebsârihinne ve yahfazne furûcehünne*) "Ey habibim, mü'min kadınlara da söyle, onlar da gözlerini muhafaza etsinler, nâ-mahremre bakmasınlar ve namuslarını korusunlar." (Nûr, 24/31)

Kadınlara da bakmak yasağı var. Bize de diyor, kadınlara da diyor. Niçin? Bakılınca işte o temasların, bakışların altından felâketler doğuyor da ondan... Onu önlemek için de gözü yummaktan başka çare yok...

Burada kalsın. Allah kusurlarımız affetsin…

Salât u selâm okuyalım beraber:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Hak sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

30. 05. 1976 – İskenderpaşa Camii

05. GÜNAHLAR VE HÜZÜN

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا كَانَ آخِرُ الزَّمَانِ ، حُرِّمَ فِيهِ دُخُولُ الْحَمَّامِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي بِمَآزِرِهَا ؛

قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، لِمَ ذَاكَ ؟ قَالَ: لأَنَّهُمْ يَدْخُلُونَ عَلَى قَوْمٍ عُرَاةٍ ، وَ

يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ أَقْوَامٌ عُرَاةٌ ؛ أَلاَ وَقَدْ لَعَنَ اللهُ النَّاظِرَ ، وَالْمَنْظُورَ إِلَيْهِ (كر.

عن الزهري مرسلا)

RE. 60/2 (*İzâ kâne âhirü'z-zemâni, hurime fîhi dühùlü'l-hammâmi alâ zükûri ümmetî bi-meâzirihâ; kàlû: Yâ rasûla'llah, lime zâke? Kàle: Li-ennehüm yedhulûne alâ kavmin urâtin, ve yedhulü aleyhim akvâmün urâtün; elâ vekad leana'llàhu'n-nâzıra, ve'l-menzùra ileyhi.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Hamamlara Girmeyin!

İbn-i Asâkir Zührî Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

إِذَا كَانَ آخِرُ الزَّمَانِ ، حُرِّمَ فِيهِ دُخُولُ الْحَمَّامِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي بِمَآزِرِهَا ؛

قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، لِمَ ذَاكَ ؟ قَالَ: لأَنَّهُمْ يَدْخُلُونَ عَلَى قَوْمٍ عُرَاةٍ ، وَ

يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ أَقْوَامٌ عُرَاةٌ ؛ أَلاَ وَقَدْ لَعَنَ اللهُ النَّاظِرَ ، وَالْمَنْظُورَ إِلَيْهِ (كر.

عن الزهري مرسلا)

RE. 60/2 (*İzâ kâne âhirü'z-zemâni, hurime fîhi dühùlü'l-hammâmi alâ zükûri ümmetî bi-meâzirihâ; kàlû: Yâ rasûla'llah, lime zâke? Kàle: Li-ennehüm yedhulûne alâ kavmin urâtin, ve yedhulü aleyhim akvâmün urâtün; elâ vekad leana'llàhu'n-nâzıra, ve'l-menzùra ileyhi.*)

(*İzâ kâne âhirü'z-zemâni*) "Ahir zaman geldiğinde, (*hurime fîhi dühùlü'l-hammâmi alâ zükûri ümmetî bi-meâzirihâ*) ümmetimin erkeklerine, peştemalla bile olsa hamama girmeleri haram olur. (*Kàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llah, lime zâke?*) 'Yâ Rasûlallah, bu nedendir?' (*Kàle*) Buyurdu ki: (*Li-ennehüm yedhulûne alâ kavmin urâtin*) 'Zira onlar çıplak insanların üzerine girerler, (*ve yedhulü aleyhim akvâmün urâtün*) veya onların üzerine çıplak insanlar girer. (*Elâ vekad leana'llàhu'n-nâzıra, ve'l-menzùra ileyhi*) Agah olunuz ki, Allah-u Teàla bakana da, kendisine baktırana da lânet etmiştir.'"

Hamam dediğimiz yerler, sıcak suların olduğu yıkanma yerleridir. Bunu ilk icad eden, Süleyman AS imiş. "Ahir zamanda bu hamamlara girmek, benim ümmetimin erkeklerine haramdır." buyuruyor. Erkeğe haram olunca, kadına da tabiatıyla haramdır. "Peştamal ile girmek dahi caiz değildir." buyurmuşlar.

Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Peştemalle girmek neden günah olsun da haram olsun bize?"

"—Girerken içeride bir takım çıplak insanlar vardır. Bir de arkanızdan çıplak gelenler vardır. Onun için, ne siz onları görün, ne de onlar sizi görsün. Çünkü bakana da, baktırana da Allah lânet eder."

İlmihal kitaplarımızda yazılıdır, bunları her müslümanın da bilmesi şarttır. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[92]

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ (ه. هب.ع. عن أنس)

(*Talebü'l-ilmi farîdatün alâ külli müslimin*) "İlim taleb etmek her müslümana farzdır."

İki tane farz vardır. Birisine *farz-ı ayın* derler. Ötekisine de *farz-ı kifâye* derler. Meselâ, bütün ilimler lazım memlekette… Fakat hepsi kifayetle farzdır. Doktorsuz memlekette oturmayın var, hakimsiz memlekette oturmayın var. Niçin? Doktora ihtiyacınız olacak, doktor bulamazsak fena… Hakim aradaki kavgaları sulh edecek, cezalandıracak; hakime ihtiyaç var. O yoksa, o memlekette oturmayın, rahat edemezsiniz.

"—Herkes mi doktor olacak?"

Yok… Memleketin ihtiyacı kadar doktor olur, mühendis olur, asker olur, şu olur, bu olur. Bunlar farz-ı kifayedir.

Meselâ, cenaze gelir, cenaze namazı kılınacak. Eh orada beş-on kişi cenaze namazını kılar, diğer halktan sakıt olur. Kurtulmuş olurlar artık bu farzdan. Beş-on kişinin kılmasıyla, diğer halk da mes'ul olmaz.

Fakat farz olan namazlarımız var, herkese farzdır, farz-ı ayndır, kılmazsa, terk etmiş olur. Binâen aleyh ilim farzdır, dini

---

[92] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:220; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.253, no:1664; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.223, no:2837; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.20, no:94; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.202, no:2084; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.57, no:2462; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VI, s.133, no:40242; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.195, no:10439; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

ilimler farzdır. Müslümanın dinini bilmesi farz-ı ayndır. Her müslüman dinini bilecektir. Sen ondan sonra ister doktor ol, ister mühendis ol, ister ne olursan ol. Ama dinini bil!

"—Dini bilmek zor mu?"

Zor, kolay da değil… Dini bilmek için, Allah'ı bilmek lazım. Allah'ı bilmek kolaycacık olmaz. Dinî kitaplar çok... Onları okuyup öğrenmek kolay da değildir. Okuyacaksın, öğreneceksin, dinî meseleleri öğreneceksin.

Bir namaz kolaycacık kılınmaz. Bir namazda birçok mesele var. Onların hepsi bellenecek. Kaçı farzdır, kaçı sünnettir, kaçı vacibdir. Hangisi yapılmazsa namaz bozulur. Hangisi yapılmazsa namaz fasid olur, haram olur, mekruh olur… Bunları bilmek lazım tabii. Bunların hepsini öğrenmek her müslümana farzdır.

Şimdi bir müslüman, vücudunun neresinden neresine kadar açarsa günah olur? Göbekten, diz kapağına kadar olan yer erkek için haram mahaldir. Başkasının oraya bakması caiz değildir. Ancak zaruret halinde… Doktora ihtiyaç olursa doktora gösterebilirsin o zaman bazı yerini. Diğer zamanda diz kapağına kadar, diz kapağı da dahil olmak suretiyle örteriz. Oraları namahrem yerlerdir, başkalarının görmesi caiz değildir.

Şimdi topçu çocuklarımız, evlatlarımız… Onlar da mesela daracık, kısacık şeyler giyiyorlar. Meydanda, herkes de onları seyrederekten koşturuyorlar iki tarafa... Başka sanat mı kalmadı, ticaret mi kalmadı, iş mi kalmadı? Topun arkasından koşmak bir akıl işi midir yani?

Tabii bunların da sahipleri var. Koşuyorlar arkasından, ne yapalım?.. Ama bu edep mahallerini açarak koşmak caiz olmadığı halde, orasını bir meslek ittihaz etmiş, oradan para kazanacak, geçim temin edecek, olur mu böyle şey?.. Evvela bakana… O seyirciler geliyorlar, seyrediyorlar. Bakanlar bir kere mes'ul. Ondan sonra baktıranlar da mes'ul…

Gerek hamamda, gerek denizde, gerek sair yerlerde... Denize gidiyorsun, herkes mayo dedikleri kısacak bir şey giyiyor. Kadınlar da şimdi karışık… E onlara bakmamak kimin elinden gelecek? Allah kusurlarımızı affetsin…

Onun için, edep yerlerinin muhafazası farzdır. Bunlar caiz

değildir. Oradan gelecek para başka yerden gelsin.

Evvela dinin öğren, ticaretini öğren, sanatını öğren, memleketin ihtiyaçlarını öğren…

E bugün binlerce insan bu topun peşinden koşuyor. Bu binlerce insan başka bir meslekte çalışsa…

"—Ama o da lâzım…" diyecekler.

Bize göre hiç lazım değil ama onlara göre lazım, başka…

Memlekette bugün birçok sanayiye ihtiyacımız var. Çok geriyiz diyoruz. Bu yaştaki genç çocuklar, genç vücutlar bu işlerle alakadar olmayacak da biz mi yapacağız bu işleri?

b. İki Kişinin Arasına İzinsiz Girmeyin!

İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[93]

إِذَا كَانَ اثْنَانِ يَتَنَاجَيَانِ ، فَلَا تَدْخُلْ بَيْنَهُمَا (كر. عن ابن عمر)

RE. 60/3 (*İzâ kâne'snâni yetenâciyân, felâ tedhul beynehümâ*)

(*İzâ kâne'snâni yetenâciyân*) "İki kişi aralarında gizli konuşuyorlarsa, (*felâ tedhul beynehümâ*) sen ikisinin arasına girme!"

İki kimse konuşuyor. İki arkadaş muhabbet ediyor, konuşuyorlar. İster ders olsun, isterse dünya konusu olsun; konuşuyorlar. Bu konuşanların arasına üçüncü bir kimse izinsiz olarak girmesin, söze karışmasın, içlerine sokulmasın! Çünkü bu iki kimse gizli gizli bir şey konuşuyor. Üçüncü araya girdi miydi, ona muttali olur, ne konuştuklarını anlar. O üçüncünün onların konuşmalarını anlaması nehy olunmuştur. Aralarına girmeye veya dinlemeye hakkı yoktur.

Bir de iki kimse konuşur, bir üçüncü de var orada… Derken işi Arapça'ya çevirirler, Fransızca'ya çevirirler, İngilizce'ye çevirirler. Bu üçüncü de o dili anlamaz. Anlamaz olduğu halde onların lisanlarını değiştirerek yabancı dilde konuşmaları, bu sefer

---

[93] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.280; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.258, no:1004;

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.28, no:24765; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.442, no:2538.

üçüncüyü rahatsız eder.

"—Ne konuşuyorlar acaba, benim aleyhimde mi konuşuyorlar?" diye düşünür.

O da caiz değil. Bu da dikkat edilmesi lazım olan bir şey.

c. Harcamaya Önce Kendinden Başla!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî ve Beyhakî Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[94]

إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فَقِيرًا فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ ، فَإِنْ كَانَ فَضْلاً فَعَلَى عِيَالِهِ ،

فَإِنْ كَانَ فَضْلاً فَعَلَى ذِي قَرَابَةٍ ، فَإِنْ كَانَ فَضْلاً فَهَاهُنَا ، وَهَاهُنَا

(عب. حم. م. د. ن. وأبو خزيمة ، وأبو عوانة ، ق. عن جابر)

RE. 60/4 (*İzâ kâne ehadüküm fakîran fe'l-yebde' bi-nefsihî, fein kâne fadlen fealâ ıyâlihî, fein kâne fadlen fealâ zî karâbetin, fein kâne fadlen fehâhünâ ve hâhünâ.*)

(*İzâ kâne ehadüküm fakîran*) "Sizden biriniz fakir, muhtaç ise, (*felyebde' bi-nefsihî*) ihtiyacı olan şeyleri karşılamaya önce kendisinden başlasın! (*Fein kâne fadlun*) Eğer kendisine ayırdıktan sonra dağıtılacak şey artıyorsa, (*fealâ ıyâlihî*) o zaman bakımıyla mükellef olduğu başka kimselere de dağıtsın! (*Fein kâne fadlun*) Bundan sonra yine biraz daha artarsa dağıtılacak şey, (*fealâ zî karâbetihî*) akrabasından, kendisine yakın olan kimselere de ayırsın! (*Fein kâne fadlun*) Yine de biraz artan miktar varsa, (*fehâhünâ ve hâhünâ*) o zaman aklının uygun

---

[94] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.464, no:3446; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.246, no:4574; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.305, no:14312; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.309, no:21328; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.100, no:2445; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.490, no:5804; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.192, no:5006; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.396, no:16230; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.444, no:2545.

gördüğü şuraya şuraya dağıtsın!”

Sana bir hediye geldi. Nereden gelirse gelsin, fakirseniz bu gelen hediye önce kendiniz istifade edersiniz. Gelen hediye fazla ise, o zaman çoluğuna, çocuğuna, aile efradına bu hediyeden verirsin. Daha fazla ise, akraba u taallukatına da ikramda bulunursunuz. Daha fazla ise, sağında solunda bulunan insanlara, muhtaç olanlara da bundan ikram edebilirsin.

d. Altmış Yaşını Bulanlar

Hakîm-i Tirmizî, Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz SAS buyurmuşlar ki:[95]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، نُودِيَ: أَيْنَ أَبْنَاءُ السِّتِّينَ ؟ وَهُوَ الْعُمُرُ الَّذِي

قَالَ اللهُ : أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ (فاطر:٣٧)

(الحكيم ، طب. هب. عن ابن عباس)

RE. 60/5 (*İzâ kâne yevmü’l-kıyâmeti, nûdiye: Eyne ebnâü’s-sittîn? Ve hüve’l-umurü’llezî, kàle’llàhü: Evelem nüammirküm mâ yetezekkerü fîhi men tezekkera.*)

(*İzâ kâne yevmü’l-kıyâmeh*) “Kıyamet günü olduğu zaman...” Yani kıyamet kopacak, bu dünya bitecek, âhiret âlemi hayatı başlayacak, insanlar mahşer yerinde toplanacaklar. Dünya bitti artık, âhirette, mahşer yerinde (*nûdiye*) nidâ olunur, bir münâdî seslenir:

(*Eyne ebnâü’s-sittîn*) “Nerede altmış yaşındakiler?”

“—Ey altmış yaşına gelenler, neredesiniz? Gelin bakalım!

---

[95] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.177, no:11415; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.370, no:6313; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VII, s.217, no:11295; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.49, no:7925; Ramhürmüzî, *el-Emsâl*, c.I, s.34, no:32; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.10, no:2924; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IV, s.18, no:2685.

Allah size altmış sene ömür vermiş, altmış senedir yaşıyorsunuz, daha halâ kendine gelmemişsiniz, tevbe edememişsiniz. Bu kadar yıldır tevbe edip ibadete de yanaşmamışsınız!" diyerek davet olunurlar.

(*Ve hüve'l-umurü'llezî*) Bu 60 yaşı o ömürdür ki, (*kàle'llàhü*) Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'inde o yaş hakkında şöyle buyurmuştur:

أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ (فاطر:٣٧)

(*Evelem nüammirküm mâ yetezekkerü fîhi men tezekkera*) "Size düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? (Fâtır, 35/37)

Aklı olan insan, kendini derleyip toplar, nasihatleri dinler, Allah-u Teàlâ'nın yoluna yönelir. Kendini mes'uliyetten kurtarmaya çalışır.

f. Kâfire Yaptığı Günahların Bildirilmesi

Ebû Ya'lâ ve Hàkim, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[96]

إِذَا كَانَ يَوْمُ القِيامَةِ ، عُرِّفَ الْكَافِرُ بعمله ، فَجَحَدَ وَخَاصَمَ ، فَيُقَالُ:

هٰؤُلاءِ جِيرَانُكَ ، يَشْهَدُونَ عَلَيْكَ . فَيَقُولُ: كَذَبُوا . فَيَقُولُ: أَهْلُكَ و

عَشِيرَتُكَ . فَيَقُولُ: كَذَبُوا. فَيَقُولُ: احْلِفُوا ، فَيَحْلِفُونَ ، ثُمَّ يُصْمِتُهُمْ

---

[96] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.527, no:1392; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.636, no:18398; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.648, no:8790; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.370, no:38979; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.9, no:2668.

الله وَتَشْهَدُ عليهمْ أَلْسِنَتُهُمْ ، فَيُدْخِلُهُمْ النَّارَ (ع. ك. عن أبى سعيد)

RE. 60/6 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, uriffe'l-kâfiru bi-amelihî, fecehade ve hâsame feyukàlü: Hâülâi cîrânüke yeşhedûne aleyke. Feyekùlü: Kezebû. Feyekùlü: Ehlüke ve aşîretük. Feyekùlü: Kezebû. Feyekùlü: Ahlefû, feyahlifûne, sümme yüsmitühümü'llàhu ve teşhedü aleyhim elsinetehüm, feyüdhilühümü'n-nâre.*)

Kıyamet günü olduğu vakitte müslümanla gâvur nasıl ayrılacak kıyamet gününde? Ancak amelleriyle ayrılacak. Müslümanların abdest azaları nur içerisinde, belli ki bunlar müslüman… İşte bak; elleri yüzleri pırıl pırıl parlıyor. Öteki gavurun amelleri de kapkara, simsiyah…

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet kopup da âhiret âlemi başladığı zaman, (*urriffe'l-kâfiru bi-amelihî*) kâfire, yaptığı mel'anetler bildirilir: 'Bak, sen dünyada iken şu günahları işledin, şu alçaklıkları irtikâp eyledin, şu haksızlıkları yaptın.' diye bildirilir."

(*Fecehade ve hâsame*) "Ama o bu ithamlardan sıyrılmaya gayret eder ve mücadeleye kalkışır. Kendisine melekler, şöyle yaptın, böyle yaptın diye bildirdikçe; o inkâr eder."

"—Ben bu fenalıkları yapmadım, bu kötülükleri yapan ben değilim." der.

Hani nasıl bazı hırsızı yakalarlar, "Ben değilim, ben yapmadım!" diyerekten bağırır, çağırır; onun gibi.

(*Feyukàlü*) "Onun üzerine denilir ki: (*Hâülâi cîrânüke, yeşhedûne aleyke*) Sen öyle diyorsun ama bunlar da senin komşuların. Senin aleyhinde bunlar şehadet ediyorlar. Bu kötülükleri, bu fenalıkları sen yapmışsın!"

(*Feyekùlü: Kezebû.*) "'Yalan söylüyorlar. Öyle şey yapmadım!" der

(*Feyekùlü: Ehlüke ve aşîretüke*) "Melek der ki: 'İşte bak ailen söylüyor, aşiretin söylüyor.' (*Feyekùlü: Kezebû.*) 'Onlar da yalan söylüyorlar!' der, onları da tekzip eder."

(*Feyekùlü: Ahlefû.*) "Yok, yemin ettiler der, melek. Bu şahitler

yemin ettiler, 'Vallahi biz doğru söylüyoruz, bu böyle yaptı, gördük!' diye yemin ettiler. (*Feyahlifûne*) 'E o zaman yemin et onların yalan söylediğine, senin doğru söylediğine!' derler. Kâfirler yemini basarlar."

(*Sümme yüsmitühümü'llàhu*) "Böyle olunca Allah o kâfirleri susturur. Artık konuşamazlar. (*Ve teşhedü aleyhim elsinetehüm*) "Bu sefer Allah-u Teàlâ onlara verdiği dili söyletir. Dil kendi kendine şehadet eder. 'Evet bunları yapanlar bizdik. Küfürde idik, günahlarda idik, fenalıklarda idik.' diyerek dil şahitlik eder."

(*Feyüdhilühümü'n-nâre*) "Dilin şehadetiyle beraber cehenneme atılırlar."

Allah bizi yanlış hareketlerden muhafaza buyursun… İslâm üzere yaşayıp, İslâm üzere ruh teslim etmeyi cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

g. Namazı, Zekâtı, Cihadı Emreden Yöneticiler

Taberanî, Amr el-Bükâlî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[97]

إِذَا كَانَ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يَأْمُرُونَكُمْ بِالصَّلَاةِ ، وَالزَّكَاةِ ، وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللهِ ، فَقَدْ حُرِّمَ عَلَيْكُمْ سَبُّهُمْ ، وَحَلَّتْ لَكُمُ الصَّلَاةُ خَلْفَهُمْ

(طب. عن عمرو البكالى)

RE. 60/7 (*İzâ kâne aleyküm ümerâu ye'murûneküm bi's-salâti ve'z-zekâti ve'l-cihâdi fî sebîli'llâhi, fekad harrama'llahu aleyküm sebbühüm, ve hallet lekümü's-salâtü halfehüm.*)

(*İzâ kâne aleyküm ümerâu*) "Sizin başınıza, (*ye'murûneküm*

---

[97] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.43, no:90; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XIV, s.295, no:4539; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.399, no:9120; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.839; Amr el-Bükâlî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.55, no:14820; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.476, no:2605.

bi's-salâti, ve'z-zekâti, ve'l-cihâdi fî-sebîli'llâh) namazı emreden, zekât vermenizi tavsiye eden ve Allah yolunda cihad etmenizi organize eden, tavsiye eden yöneticiler, idareciler, emirler, amirler, geçtiği zaman; (*fekad harrama'llàhu aleyküm sebbehüm*) onlara sebbetmek, onların aleyhinde konuşmak sizin üzerinize haramdır, günahtır, Fena söz söyleyemezsiniz aleyhlerinde."

(*Ve hallet lekümü's-salâtü halfehüm*) "Onlar imam olsalar arkalarında namaz kılmanız caiz olur. Çünkü, namaz kılın diye emrediyorlar."

h. Hanımlar Arasında Adalet Etmek

Tirmizî ve Hâkim Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[98]

إِذَا كَانَ عِنْدَ الرَّجُلِ امْرَأَتَانِ ، فَلَمْ يَعْدِلْ بَيْنَهُمَا ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَشِقُّهُ سَاقِطٌ (ت. ك. عن أبى هريرة)

RE. 60/8 (*İzâ kânet ınde'r-racüli'mraetâni felem ya'dil beynehumâ câe yevme'l-kıyâmeti ve şıkkuhû sâkıtun.*)

(*İzâ kânet inde'r-racüli'mraetâni*) "Bir adamın yanında iki karısı varsa, iki kadınla evlenmişse, iki hanımı varsa… (*Felem ya'dil beynehümâ*) Aralarında adaletle muamele yapmıyorsa… (*Câe yevme'l-kıyâmeti ve şıkkuhû sâkıt*) Kıyamet gününde vücudunun yarısı düşük olarak gelir."

Bir erkeğin dört kadına kadar evlenme hakkı vardır Cenab-ı Hak tarafından. Her zaman için bu, kıyamete kadar cari olan bir husustur. O adam almış iki tane hanım, adalet yapamıyor aralarında… Böyle yeni gelen gençtir, öteki daha ihtiyardır.

---

98 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.354, no:1060; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.203, no:2759; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.341, no:44820; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.477, no:2607.

Gence iltifat ediyor, öteki yaşlıya iltifat etmiyor. Bakmıyor ona doğru dürüst, nafakasını doğru dürüst vermiyor. Birçok adaletsizliği var. Kıyamet gününde bir tarafı böyle felçli gibi yürüyecek gelecek. İki hanım arasındaki adaleti temin edemediğinin cezası olarak.

Adalet her şeyde şart olduğu gibi, evdeki efrad-ı aile arasında adalet gene şart. Çocuklar arasında adalet gene şart. İki tane çocuğunuz var, birisini öper, diğerini öpmezseniz, adaletsizlik yapmış olursunuz. Birisine verir, ötekisine vermezseniz adaletsizlik yapmış olursunuz. Birisine iyi giyim yapar, ötekine o giyimi yapmazsanız, gene adaletsizlik yapmış olursunuz. Her ikisi de çocukların giyimde aynı olacak ki, adil olabilelim. Olmadığı taktirde mes'ul olur.

1. Kula Belâ Gelmesinin Sebebi

İbn-i Şâhin, Zeyd ibn-i Cariye'den rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[99]

إِذَا كَانَ لِلْعَبْدِ عِنْدَ اللهِ دَرَجَةٌ لَمْ يُنِلْهُ إِيَّاهَا ، اِبْتِلاَهُ فِى الدُّنْيَا ، ثُمَّ صَبَّرَهُ عَلَى الْبَلاَءِ ، لِيُنِيْلَهُ تِلْكَ الدَّرَجَةَ (ابن شاهين عن محمد بن خالد بن زيد بن جارية عن أبيه عن جده)

RE. 60/10 (*İzâ kâne li'l-abdi inda'llàhi derecetün lem yünilhu iyyâhâ, ibtilâhü fi'd-dünyâ, sümme sabberahû ale'l-belâi li-yünîlehû tilke'd-derecete.*)

(*İzâ kâne li'l-abdi inda'llàhi derecetün lem yünilhü iyyâhâ*) "Kulun Allah katında, Allah yanında henüz ona vermediği bir derece varsa..."

---

[99] İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.596, no:2886; Zeyd ibn-i Cariye RA'dan, o babasından, o da dedesinden
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.334, no:6815; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.481, no:2618.

"—Şu kulumu şu dereceye çıkartayım!" diyor ama henüz o dereceyi vermemiş, çıkartacağı bir derecesi var…

(*İbtilâhü fi'd-dünyâ*) "Allah bu kuluna bir müptelâlık verir, bir musibet, bir sıkıntı, bir belâ, bir hastalık verir. (*Sümme sabberahû ale'l-belâi*) Sonra bu verdiği belâya, iptilâya, musibete sabır nasib eder o kula… (*Li-yünîlehû tilke'd-derecete*) Bu dereceye çıksın diye."

Bir kulun ind-i ilahide bir derecesi var. Fakat o dereceye erişemiyor. Şu kadar ibadet etmesi lazım, şu kadar hayır yapması lazım ki o dereceye nail olabilsin. Maalesef biraz tembelliği var, erişemiyor o dereceye. Erişemediği vakitte o zaman Cenab-ı Hak buna birtakım ibtilalar verir. Musibetler, dertler, rahatsızlıklar, var, bunlardan bazılarını verir, amelinin eksiğinden dolayı… Bu verilen belalara sabreder, sabrından dolayı o dereceye erişir.

Vaktiyle şöyle bir hikâye okumuştum: Bir evliya ile bir gâvurun ölümü denk geliyor. Gâvur ölürken, canı bir balık istemiş. Bu denizde bulunmayan bir balık. Allah-u Teàlâ meleklere emretmiş, o balığı başka bir denizden tutmuşlar. Getirmişler, o adamın istediği yerdeki avcıların ağına koymuşlar. Balık tutulmuş, o adam da yemiş, ölmüş.

Bir evliya da ölüyor. Canı biraz son nefeste süt istemiş. Sütü bulmuşlar, getirmişler. Tam ona verecekleri sırada, bir melek yollamış. Sütü getiren adamın ayağına taktırmış, süt dökülmüş, içememiş, o da ölmüş.

Bu meleklerin nazar-ı dikkatini çekmiş:

"—Ya Rabbi! Ne hikmet bu? Bu senin gâvur, dinsiz, sevmediğin bir kulur... Buna istediği şeyi verdin. Bu da senin velilerinden bir veli idi. İbtilalara sabırlıydı. Büyük makamlara nail olmuştu. Son nefeste de bir süt istemiş canı, onu da vermedin. Hikmeti nedir ya Rabbi?" diye sormuşlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:

"—O gâvurun, cehennemde bir çukuru kaldıydı. Bu nimeti de ona verdim ki, şükürsüzlüğü dolayısıyla onu da hak etsin." diye.

"—O veli kulumun da bir derecesi vardı, yüksek makamlardan. O dereceye erişememişti. Ona da sütü içirmedim

ki, sabrettiğinden dolayı o dereceyi de ona vermek için…”

Yani sabra, ibtila üzerinde çok büyük şey farkı var. Dertsiz olmaz insan; fakat şikâyet tarzıyla değil, önüne gelen insan şöyle sıkıldım, böyle sıkıldım diyerekten söylememeli dertlerini, sabretmeli. Sabırdan sonra da mükâfât var.

Doktora ihtiyaç oluyorsa, şikâyet tarzıyla değil de bir tedavi çaresi var mıdır diyerekten, aramak suretiyle. Münasib kimselere, evlatlarına derdini anlatır. Sabrın sonu selamettir derler ya hani. Sıkıntılara karşı sabır da ibadettir. Sabretmeli. Allah elbette mükâfâtını verir.

Hiçbir zaman, hep gece olmamış. Gecesi de var, gündüzü de var. Her zaman bulutlu olmaz, güneşli de olur, açık da olur. Geçer bu sıkıntılar…

i. Kurtlar, Kuşlar Cuma Gününü Bilir

Deylemî Hz. Ali Efendimiz’den rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[100]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ نَادَتِ الطَّيْرُ الطَّيْرَ ، وَالْوُحُوشُ الْوُحُوشَ ، وَالسِّبَاعُ السِّبَاعَ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ، هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ ! (الديلمي عن علي)

RE. 60/10 (*İzâ kâne yevmü’l-cumuati nâdeti’t-tayru et-tayra, ve’l-vahşu el-vahşa, ve’s-sibâu es-sibâa: Selâmün aleyküm, hâzâ yevmü’l-cumuati!*)

(*İzâ kâne yevmü’l-cumuati*) “Cuma günü oldu mu, (*nâdeti’t-tayru et-tayra*) kuşlar kuşlara, (*ve’l-vuhûşu el-vuhûşa*) vahşi hayvanlar vahşi hayvanlara, (*ve’s-sibâu es-sibâa*) kurtlar, çakallar, öteki kurtlara, çakallara: (*Selamün aleyküm*) ‘Size selam

---

100 *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.716, no:21064; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.III, s.492, no:2638.

olsun! (*Hâzâ yevmü'l-cumu'ah*) Bugün cuma günüdür.' derler."

Cuma günü olduğu zaman, hayvanlar, kuşlar, vahşi hayvanlar, uçan hayvanlar, yırtıcı hayvanlar birbirlerine:

"—Bugün Cuma günüdür, '*Selamün aleyküm*!' diye selâm verirler."

"—Bu selâm insana mahsus, hayvan da böyle selam verir mi?"

Bunu lisan-ı hal ile derler. Burada yalnız kuşları ve diğer mahlûkatı söyledi. Ama bütün mahlûkat da buna dahildir. Her mahlûk Cenâb-ı Hak'ın cuma günü birbirlerini selâmlarlar.

Cuma günü Ümmet-i Muhammed için en mübarek bir gündür. O günün fadàilini söylemekle bitmez. Bundan dolayı Cuma günü muhakkak bir müslüman, imkân bulduğu takdirde gusletmeli. Temiz elbisesini giymeli. Kokularını sürmeli. Okumak biliyorsa Kur'an-ı Azîmu'ş-Şan'dan Sûre-i Kehf'i, Sûre-i Duhan'ı ve sair sureleri okumalı ve erken vakitte camiye girip, cumayı sessiz, kimseyi incitmeden güzelce kılmalı!

Ondan sonra, va'z ü nasihat ediliyorsa o va'z ü nasihatları güzelce dinlemeli. Hastalar varsa, o gün hastalarını ziyaret etmeli. İcab ediyorsa dostlarını gidip ziyaret etmeli. Bunlar cuma gününün fadàilindendir. Cuma günü bir cenaze namazı kılarsa, o gün aynı zamanda oruçlu da olursa, bir de fakire sadaka verirse, hasta ziyareti yaparsa o gün büyük mükafatlara mazhar olur.

j. Oturmak İçin Müsaade İstenmesi

Abdullah ibn-i Ömer RA' dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[101]

إِذَا كَانَ الرَّجُلاَنِ يَتَحَدَّثَانِ فِي مَجْلِسٍ عَنِ الْفِقْهِ ، فَلاَ يَجْلِسْ

إِلَيْهِمَا الثَّالِثُ حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُمَا (عد. عن ابن عمر)

RE.60/12 (*İzâ kâne'r-racülâni yedehaddesâni fî meclisin ani'l-fıkhi, felâ yeclis ileyhime's-sâlisü hattâ yeste'zinehümâ.*)

---

[101] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.313; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*İzâ kâne'r-racülâni yedehaddesâni fî meclisin ani'l-fıkhi*) "Bir toplantıda, bir yerde iki adam bir ince, fıkhî bir mesele üzerinde konuşuyorlarken, (*felâ yeclis ileyhime's-sâlisü hattâ yeste'zine-hümâ*) üçüncü şahıs onların izni olmadan yanına sokulmasın!"

İki tane adam, bir mecliste oturmuşlar, dinî konuşma yapıyorlar. Yukarıda da dedi ama, orada fıkıhtan konuşuyorlar demedi. Orada gizlice bir konuşmaları var dedi. O gizlice konuşmaları kendilerine mahsus. Burada dini konuşma yapıyorlar, fıkıh üzerinde. Bu fıkhi konuşmanın üzerine bile üçüncü bir insanın aralarına girmesi de caiz değildir.

"—Müsaade eder misiniz, ben de gelebilir miyim? Ben de dinleyebilir miyim?" diye izin alırsa, o zaman aralarına girebilir.

Ama camide hocaefendi takrir yapar, o takriri herkes dinler. İki de dinler, on da dinler, yüz de dinler.

k. Arafe Günü Kulların Affedilmesi

Taberânî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

إِذَا كَانَ عَشِيَّةُ عَرَفَةَ ، لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ

مِنْ إِيمَانٍ ، إِلاَّ غُفِرَ لَهُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، أَلأَهْلِ عَرَفَةَ خَاصَّةً ؟

قَالَ: بَلْ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً (طب. عن ابن عمر)

RE. 61/1 (*İzâ kâne aşiyyetü arafate, lem yebka ehadün fî kalbihî miskâlü habbetin min hardelin îmânin, illâ gufira lehû. Kîle: Yâ rasûla'llàh, e li-ehli arafate hassaten? Kàle: Bel li'l-müslimîne âmmeten.*)

---

[102] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.561, no:5551; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.69, no:12095; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.476, no:2603.

(*İzâ kâne aşiyyetü arafate*) “Arafe günü akşamı olduğu zaman, (*lem yebka ehadün fî kalbihî miskâlü habbetin min hardelin îmânin*) kalbinde miskal, hardal tanesi ağırlığında —tohumları küçücük olur— imanı olan hiçbir kimse kalmaz ki, (*illâ gufira lehû*) mağfiret olunmasın!”

(*Kîle*) Bu müjde üzerine Rasûlüllah SAS’e soruldu ki:

(*Yâ rasûla’llàh, e li-ehli arafate hassaten*) “Acaba bu mağfiret olunma meselesi sadece Arafat meydanına gelmiş hacılara mı mahsustur?”

(*Kàle*) Peygamber SAS buyurdu ki:

(*Bel li’l-müslimîne âmmeten*) “Yeryüzünde ne kadar müslüman varsa, onların hepsine umumi olarak!”

Onun için bu gibi mübarek geceleri unutmamak ve bilmek de lazımdır. Şimdi önünüzde Recep ayı geliyor. Recep ayının ilk Cuma gecesi de Regàib kandilimizdir. Bu kandilimizi de bilmek, bu kandili de ihya etmeye çalışmak, o da ayrı bir vazifedir. Arkasından yirmi yedisi gelecek, Peygamberimiz’in Mi’racıdır. Bunları bilmek… Arkasından Şa’ban’ın on beşi gelecek, bu da ayrı

bir kandil gecemiz, Berat gecemizdir. Bunları da bilmek… Onun arkasına da Kadir gecemiz gelir Ramazan'da…

Dört tane kandilimiz vardır. Bunlar mübarek günlerdir. Bunların hepsini bilip, bu gecelerde de Cenâb-ı Hakk'a el açıp af dilemeli, mağfiret istemeli, hidayet istemeli. Lütuf, merhamet… Neler istersen iste artık.

l. Ben Oruçluyum Desin!

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve İbn-i Ebî Şeybe, Ebû Hüreyre RA'dan; Taberânî, Abdullah ibn-i Mes'ud'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[103]

إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ ، فَلاَ يَرْفُثْ ، وَلاَ يَجْهَلْ ، فَإِنِ امْرُؤٌ شَاتَمَهُ أَوْ قَاتَلَهُ ، فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ ، إِنِّي صَائِمٌ (حم. ه. حب. ش. عن أبي هريرة ؛ طب. عن ابن مسعود)

RE. 61/2 (*İzâ kâne yevmü savmi ehadüküm, felâ yerfüs, ve lâ yechel, feini'mriün şâtemehû ev kàtelehû, felyekùl: İnnî sàimün, innî sàimün.*)

(*İzâ kâne yevmü savmi ehadüküm*) "Sizden biriniz oruçlu olduğu gün, (*felâ yerfüs*) kötü söz söylemesin, ana avrat küfretmesin! (*Ve lâ yechel*) Bir cahillik yapmasın!"

(*Feini'mriün şâtemehû*) "Şayet birisi kendisine kötü bir söz söylerse, (*ev kàtelehû*) veya mücadeleye kalkarsa, (*felyekul*: *İnnî sàimün, innî sàimün*) o sadece 'Ben oruçluyum, ben oruçluyum!'

---

[103] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.129, no:10198; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.206, no:1681; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.286, no:7827; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.258, no:3482; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.3, no:8971; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.240, no:3254; Ebû Hüreyre RA'dan.

desin.”

İnşaallah önümüzde Ramazan geliyor işte. Üç Aylar da başlayacak. Genç olanlar, kuvvetli olanlar Üç Aylarda oruca devam ederlerse, fazileti ona göre fazla olur. Ramazan’dan evvel Şa’ban. Şa’ban’dan evvel Receb…

Derler ki:

“—Receb ekim ayıdır. Tarlaların ekim ayı. Şa’ban da sulama ayı. Ramazan da biçme ayıdır. Receb’de ekmezsen, Şa’ban’da sulamazsan, Ramazan’da neyi biçeceksin?”

Onun için Receb’de oruç tutmaya alışmalı. Bir gün, üç gün, beş gün, on beş gün, yirmi gün, otuz gün… Ne kadar tutabilirsen. İşine göre, vücudunun kuvvetine göre…

Oruç hiçbir zaman insana zarar vermez, alışmak lazım. Alıştıktan sonra oruç, insan için büyük bir devlet ve nimettir.

Eski zaman insanları günde bir kere yemekle iktifa ederlermiş. Yerken de bizim gibi et, yağ, bal değil ha! Yedikleri hurma, biraz da şundan bundan. O zaman bunlar var tabii, başka bir şey de yok. Olursa bir de sütle işte…

Bugün bizim el-hamdü lillah her şeyimiz çok bol. Bunları yedikten sonra, bir yemek kâfi de gelir ama alışmışız üçe, alışmışız dörde… İyi bir şey olmuyor tabii.

Binâen aleyh Ramazan’a mahsus değil. Herhangi bir zamanda yahut Ramazan’da, oruçlu olduğumuz bir günde, insan, ağzından kötü söz, çirkin söz çıkarmamalı! Buna alışmak lazım. Kötü söze alışmış insanın ağzından daima kötü kötü sözler çıkar durur. Bundan nasıl kurtaracaksın? Alıştırmak suretiyle… Kötü sözü ağzına almayacaksın.

Onun için hacılara da, Kabe-i Muazzama’nın duvarlarının etrafına, siyah örtü örterler. O örtünün üzerinde yazılar vardır. O yazıların bir tanesi ki bizim kıblemize rast gelir. Şu ayet-i kerime oraya yazılmış:

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ، فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلاَ رَفَثَ وَلاَ فُسُوقَ

وَلاَ جِدَالَ فِي الْحَجِّ (البقرة:١٩٧)

(El-haccü eşhürün ma'lûmât, femen fîhinne'l-hacce felâ refese ve lâ füsûka ve lâ cidâle fi'l-hac) [Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet ederse (ihramını giyerse), hac esnasında kadına yaklaşmak, günah sayılan davranışlara yönelmek, kavga etmek yoktur.] (Bakara,2/197)

Diyor ki:

"—Ey hacı efendi! Buraya geldin ama ağzından kötü söz çıkarma ha! Kızıp, darılıp da şuna buna fena sözler söyleme, çirkin sözler söyleme!"

Şayet birisi sana kötü bir söz söylerse, veya mücadeleye kalkarsa, sen de ona sövmeye kalkma! O sana karşı el kaldırıyor diye sen de elini kaldırma!

"—Ey arkadaş! Haberin olsun, ben oruçluyum. Seninle böyle çirkin çirkin konuşmam, kötü söz söyleyemem. Seninle dövüşemem ben, çünkü oruçluyum. Orucuma halel gelir, orucuma yazık olur!" de, başından onu sav!

Oruçlu olmadığı zaman da böyle bir felâketle karşılaşırsan, yine oruçluymuşum gibi davran, sulh ile ayrıl.

m. Hastalıkta ve Yolculukta Yapılamayan Ameller

Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan Ebû Dâvud rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[104]

إِذَا كَانَ الْعَبْدُ يَعْمَلُ عَمَلاً صَالِحًا ، فَشَغَلَهُ عَنْهُ مَرَضٌ أَوْ سَفَرٌ ، كُتِبَ لَهُ كَصَالِحِ مَا كَانَ يَعْمَلُ ، وَهُوَ صَحِيحٌ مُقِيمٌ (د. ك. عن أبى موسى)

---

[104] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.335, no:2686; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.107, no:198; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.VII, s.192; Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.310, no:6703; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s. 453, no:2571.

RE. 61/3 (*İzâ kâne'l-abdü ya'melu amelen sàlihan, feşegalehû anhü maradün ev seferün, kütibe lehû kesàlihî mâ kâne ya'melu, ve hüve sahîhun mukîmün.*)

(*İzâ kâne'l-abdü ya'melu amelen sàlihan*) "Kul sağlıklı iken ameli işleyip duruyorsa, âdetiyse; şu kadar Kur'an okuyor günde, bu kadar namaz kılıyor, bu kadar tesbihatı var çekiyor.

(*Feşegalehû anhü maradün*) Ama hastalandı, rahatsız oldu, okuyamaz oldu, tesbihini çekemez oldu rahatsızlığı dolayısıyla. (*Vv seferün*) Veyahut yola çıktı da ondan yapamaz duruma düşmüşse; hastalık, sefer, yolculuk hâli onu, yapmakta olduğu âdeti olan, mutadı olan ibadeti yapmaktan alıkoymuşsa; (*kütibe lehû kesàlihî mâ kâne ya'melu, ve hüve sahîhun mukimün*) ona sıhhatli iken, seferde değilken normal zamanda o ameli yapmış gibi sevabı yazılır!"

Allah-u Teàlâ'nın kulları hakkında mağfiretinin, büyüklüğünün alâmeti.

n. Çöldekilerin Dinini Tavsiye

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[105]

إذا كانَ آخِرُ الزَّمانِ ، وَاخْتَلَفَتِ الأَهْوَاءُ ، فَعَلَيْكُمْ بِدِينِ أَهْلِ الْبادِيَةِ ،

وَالنِّسَاءِ (حب. فى الضعفاء ، والديلمى عن ابن عمر)

RE. 61/4 (*İzâ kâne âhirü'z-zamâni, vahtelefeti'l-ehvâu, fealeyküm bi-dîni ehli'l-bâdiyeti ve'n-nisâ.*)

(*İzâ kâne âhirü'z-zamân*) "Ahir zaman olduğu (*vahtelefeti'l-ehvâu*) ve heva ve heveslerin muhtelif olduğu, çeşitli fikirler ortaya atıldığı zaman, (*fealeyküm bi-dîni ehli'l-bâdiyeti ve'n-nisâ*)

---

[105] İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.256, no:996; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.179, no:908; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.441, no:2536.

işte o zaman size köy ehlihin ve de kocakarıların itikadını tavsiye ederim. Bu gibi kimseler bid'atlerden korunmuş olurlar."

Bu ihtilaftan dolayı bid'atlar zuhur eder, akideler bozulur, felsefe kitapları okuturlar çocuklara. O zamanda bu kütübü'l-felasifeyi okumayın! Sizin itikadınızı bozar, ahlâklarınızı değiştirir, imanlarınızı zaafa düşürür.

o. Allah-u Teàlâ'nın En Yakın Semâya Nüzûlü

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[106]

إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، فَقُومُوا لَيْلَهَا وَصُومُوا نَهَارَهَا.

فَإِنَّ اللهَ يَنْزِلُ فِيهَا لِغُرُوبِ الشَّمْسِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ: أَلاَ

مِنْ مُسْتَغْفِرٍ لِي فَأَغْفِرَ لَهُ ؟ أَلا مُسْتَرْزِقٌ فَأَرْزُقَهُ ؟ أَلا مُبْتَلًى

فَأُعَافِيَهُ ، أَلاَسَائِلٌ فَأُعْطِيَهُ ، أَلا كَذَا ، أَلا كَذَا ، حَتَّى يَطْلُعَ

الْفَجْرُ (ه. هب. عن على)

RE. 61/5 (*İzâ kâne leyletü'n-nısfi min şa'bân, fekùmû leyletehâ, ve sûmû yevmehâ; feinna'llàhe yenzilü fîhâ li-gurûbi'ş-şemsi ilâ semâi'd-dünyâ, feyekùlü: Elâ müstağfirun feağfira lehû, elâ müsterzikun feerzukahû, elâ mübtelen feuafiyehû, elâ sâilün feu'tiyehû, elâ kezâ elâ kezâ hattâ yatlua'l-fecru.*)

(*İzâ kâne leyletü'n-nısfi min şa'bân*) "Şa'ban'ın on beşinci gecesi yâni Beraat gecesi olunca, (*fekùmû leyletehâ*) geceyi ibadetle ihyâ edin, (*ve sûmû yevmehâ*) gündüzünde ise oruç tutun! (*Feinna'llàhe yenzilü fîhâ li-gurûbi'ş-şemsi ilâ semâi'd-dünyâ, feyekùlü*)

---

[106] İbn-i Mâce, Sünen, c.IV, s.301, no:1378; Hz. Ali RA'dan.

Muhakkak ki, Allah-u Teàlâ güneşin batışında en yakın semâya nüzul eder de şöyle buyurur:

(*Elâ müstağfirun feağfira lehû*) 'İstiğfar eden yok mu; onu mağfiret edeyim! (*Elâ müsterzikun feerzukahû*) Rızık isteyen yok mu; onu rızıklandırayım! (*Elâ mübtelen feuafiyehû*) Bir derde mübtelâ olan yok mu; ona afiyet vereyim! (*Elâ sâilün feu'tiyehû*) Bir şey istiyen yok mu; ona istediğini vereyim!' (*Elâ kezâ elâ kezâ, hattâ yatlua'l-fecru*) Bunun gibi hitapları fecir doğuncaya kadar, imsak vaktine kadar devam eder, gider."

Ramazan'dan evvel gelen Şa'ban'ın on beşinci gecesine Berat gecesi deriz. Berat gecesi çok muteber bir gecedir. Bunlar Ramazan için bizim hazırlanmamızı temin eder. Hazırlanıyoruz Ramazan'a… Ramazan'a hazırlandığımızdan dolayı on beşinden sonra da oruç tutmayın derler. Niçin? Ramazan'a kuvvetli olmak için biraz yiyin, beslenin. Eğer Üç Ayları devamlı tutuyorsanız beis yok. Fakat Üç Ayları devamlı tutmuyorsanız, bu on beşten sonra tutmayın ki, belki Ramazan'a mukavemetiniz azalır da Ramazan'da tutamazsınız.

Binâen aleyh on beşinci gece geldiği vakitte (fe kumu leyleha) siz bu on beşinci gecenin, gecesinde kalkın, uyumayın. Namazlar kılın, Kur'anlar okuyun, ibadetler edin. On beşinci günü de oruçlu tutun. Tek gün olmadığından, birkaç gün evvelinden, on üç, on dört, on beşinci günleri tutarsınız; eyyam-u biyz derler bunlara. Bu da efdal olur. Hiç olmazsa Şaban'dan üç gün oruç tutarsınız.

O gece sabaha kadar Cenab-ı Hak seslenir: "Yok mu af isteyen, ben onu mağfiret edeyim! Rızkının artmasını isteyen yok mu, onun rızkını bollandırayım. Hastaysanız, afiyet isteyin, afiyetler vereyim. Nelere ihtiyacınız varsa isteyin, istediğinizi vereyim!" diye sabaha kadar münadiler nida eder. Rahmet-i ilâhi tecelli eder kullarına… Kullar affolunsunlar da Ramazan'a tertemiz girsinler diyerekten…

İnşaallah Cenab-ı Hak cümlemize nasib etsin de on üç, on dört, on beşinci günlerde hem oruçlu olalım, hem de Cenab-ı Hak günahlarmızı affetsin…

O gece hatimler yaparız, Mevlitler okuruz, Kur'anlar okuruz, namazlar kılarız. Cenab-ı Hakk'a borçlarımız vardır, onları ödemeye çalışırız. "Yâ Rabbi, şu ihtiyacımız da var, bunları da

bize ver!" diyerekten yalvarırız.

ö. Cuma Günü Gusletmek

Taberânî'den, Cuma günüyle ilgili bir hadîs-i şerîf.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[107]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ ، فَغَسَلَ أَحَدُكُمْ رَأْسَهُ ، وَاغْتَسَلَ وَغَدَا وَابْتَكَرَ ،

ثُمَّ دَنَا فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا ، صِيَامُ سَنَةٍ ،

وَقِيَامُ سَنَةٍ (طب. عن أوس بن أوس)

RE.61/6 (*İzâ kâne yevmü'l-cumaati, fegasele ehadüküm re'sehû, va'ğtesele ve gadâ ve ebtekera, ve denâ fe'stemea ve enseta; kâne lehû bi-külli hatvetin yehtùhâ siyâmu senetin, ve kıyâmu senetin.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-cumaati*) "Cuma günü olduğunda, (*fegasele ehadüküm re'sehû*) sizden birisi başını yıkar, gusl eder; (*ve gadâ ve ebtekera*) mescide erkenden gider, (*ve denâ fe'stemea*) yakın oturur, hutbeyi dinler, (*ve enseta*) ve sükut ederse; (*kâne lehû bi-külli hatvetin yehtùhâ siyâmu senetin*) o kimsenin attığı her bir adım için kendisine bir senelik oruç, (*ve kıyâmu senetin*) ve bir senelik gece namazı sevabı vardır."

Cuma günü çok mübarek bir gün. Kur'an-ı Azîmu'ş-Şan'da da ayrıca bir sure ile bize beyan buyurmuştur Cenab-ı Hak. Cuma günü mutlaka, mümkün oldukça gusledin ve Cuma için o günün temiz elbisesini giyerekten cumaya öyle gelin!

Böyle camiye erken gelir de gider imama yakın bir yere oturur.

---

[107] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16206; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.216, no:587; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.259, no:5556; Evs ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.762, no:21295; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.490, no:2632.

Güzelce hutbeyi dinler, sükût eder. Kimseyi incitmez, rahatsız da etmez. Susun da demez, karışmaz kimsenin işine…

Böyle yaptığı taktirde, her attığınız adıma bir senelik oruç sevabı, bir senelik de gece sabaha kadar namaz kılmışların sevabı verilir.

Bugün cumadır diyerekten, o gün Kur'an'ınızı da okursunuz, abdestinizi de alırsınız, gusledersiniz. Temiz esvaplarınızı giyersiniz. Cuma namazına gidiyorum diyerekten böyle saygıyla, kimseyi incitmeden camiye gidersiniz. Vaaz mı dinleyeceksiniz, Kur'an mı okunuyor, onu mu dinleyeceksiniz. Artık …. Namazını kılar, kimseyi incitmeden, konuşmadan durursunuz; bu mükafata nail olursunuz.

p. Cuma Günü Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[108]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الخَمِيس ، بَعَثَ اللهُ مَلائِكَةً مَعَهُمْ صُحُفٌ مِنْ فِضَّةٍ ، وأَقْلامٌ مِنْ ذَهَبٍ ، يَكْتُبُونَ يَوْمَ الخَمِيسِ وَلَيْلَةَ الجُمُعَةِ ، أَكْثَرَ النَّاسِ عَلَيَّ صَلاةً

(كر. عن أبى هريرة)

RE. 61/7 (*İzâ kâne yevmü'l-hamîsi, beasa'llàhu melâiketen meahüm suhufun min fiddatin, ve aklâmin min zehebin, yektubûne yevme'l-hamîsi ve leylete'l-cumuati, eksere'n-nâsi aleyye salâten*)

(*İzâ kâne yevmü'l-hamîsi*) "Perşembe günü olunca, (*beasa'llàhu melâiketen meahüm suhufun min fiddatin, ve aklâmin min zehebin*) Allah yaprakları gümüşten, gümüş yapraklı defterleri olan, altından kalemleri olan melekler gönderir!"

---

108 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.XLIII, s.142; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.178, no:1166; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I. s.494, no:2177; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.493, no:2640.

(*Yektubûne yevme'l-hamîsi ve leylete'l-cumuati, eksere'n-nâsi aleyye salâten*) "Perşembe günü ve cuma akşamı bana en çok salât u selâm getirenleri o gümüş defterlere o altın kalemlerle yazarlar!"

Perşembe günü olduğu zaman, Cenab-ı Hak birtakım melekleri yollar. Bunlar da ellerinde gümüşten yahutta altından kalemlerle, kim o gün Rasûl-i Ekrem Efendimiz'e çok salat okuduysa, onları yazarlar. Salat ü selam edenlerin deftere adları yazılır.

Onun için, Perşembe akşamı ki Cuma gecesidir. Cumâ günüyle Perşembe gecesinde Cenab-ı Peygamber Efendimiz'e çok salat ü selam getirmeli. En aşağı 80 demişler ki 100 defa salat ü selam okumalı!" Daha elimizden gelirse 500 okumak, daha elimizden gelirse 1000'e çıkarmak suretiyle, Efendimiz SAS'e, kendiniz de şebeke-i Rasûlüllahın huzurunda, karşısındasınız da Rasul-i Ekrem'in huzurunda, ona salat ü selam getiriyormuşsunuz gibi yaparsanız daha ala, daha güzel olur.

r. Kur'an'ı En İyi Bilen İmam Olacak

Abdü'r-Rezzak, Ebû Seleme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[109]

إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِى سَفَرٍ ، فَلْيَؤُمَّهُمْ أَقْرَؤُهُمْ ، وَإِنْ كَانَ أَصْغَرُهُمْ سِنًّا ؛

فَإِذَا أَمَّهُمْ ، فَهُوَ أَمِيرُهُمْ (عب. عن أبى سلمة بن عبد الرحمن)

RE. 61/9 (*İzâ kâne selâsetün fî seferin, felyeümmehüm akrauhüm, ve in kâne asgaruhüm sinnen; feizâ emmehüm, fehüve emîruhüm.*)

(*İzâ kâne selâsetün fî seferin*) Üç kişi yolculuğa çıkıp bir yerden bir yere beraberce gidiyorlar. (*Felyeümmehüm akrauhüm*)

---

[109] Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s390, no:3812; Ebû Seleme RA'dan.

"Namaz vakti geldiği zaman içlerinden Kur'an'ı en iyi bilen, en iyi okuyan, mânasına en aşina olan imam olsun! (*Ve in kâne asgaruhüm sinnen*) Yaş bakımından daha küçük olsa bile…"

(*Feizâ emmehüm*) "Onu bir kere imam yaptılar mı, (*fehüve emîruhüm*) artık o onların emiri olur."

Üç arkadaş yola çıktı. Arkadaşlar yola çıkarken üçten eksik de olmamalı. Yola çıkan arkadaşın sayısı üç yahut dört olursa daha iyi olur. Çünkü birisine bir emr-i hak vaki olursa, ikisi şahitlik eder, birisi de onların işlerini yapar, işleri kolaylaşır.

Böyle üç arkadaş yola çıktı. Gerek hac yolunda, gerek seyahatlarda bunların içerisinde alim kimse, o bunlara imam olsun. Akra'dan murad alimlerdir. Ama daha yaşı ufak. Biz altmış, yetmiş yaşında adamlarız. O da daha yirmi yaşında bir delikanlı. Ne yapacağız? Ama Kur'an'ı biliyor. Bildiği için onu imam yapacağız. Yaşı ufak olsa da onu imam yaparız.

Onu bir kere imam yaptık mı, ondan sonra o bizim emirimiz, kumandanımız olur. Oturalım, oturalım… Gidelim, gidelim… Yiyelim, yiyelim… Ne derse onu dinlemek mecburiyetindeyiz. Nasıl ki Pakistanlılar buraya geldiği vakitte, başlarında bir emirleri var. Bu emirlerinden izin almadıkça, bir yere gidemezler. Bu emirlerinden izin almadıkça bir şey de yapamazlar. Hep emirlerinden izin alırlar, öyle giderler. Bizim de böyle yapmamızı Cenab-ı Peygamberimiz tavsiye ediyor.

Halbuki biz hiç bunu incelemiyoruz. Hepimiz imam olalım istiyoruz. Hep benim sözüm geçsin istiyoruz. Herkes benim sözümü dinlesin istiyor. Bu olmaz tabii. Emir almaya alışmamışız, emir vermeye alışmış olduğumuzdan dolayı, emir altına girmek bize zor geliyor. Hele böyle yaşı da ufak olursa, onu kimse dinlemez.

s. Peygamberlerin İmamı

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Hàkim ve Tirmizî Übey ibn-i Kâ'b RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[110]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، كُنْتُ إِمَامَ النَّبِيِّينَ وَخَطِيبَهُمْ ، وَصَاحِبَ شَفَاعَتِهِمْ غَيْرُ فَخْرٍ (حم. ه. ع. ك. ض. ت. صحيح ، والروياني عن أُبَيِّ بن كَعْبٍ)

RE. 61/10 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*, *küntü imâme'n-nebiyyîne ve hatîbehüm*, *ve sàhibe şefâatihim*, *gayru fahrin*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) "Kıyamet olduğu zaman, (*küntü imâme'n-nebiyyîne ve hatîbehüm*) peygamberlerin imamı ve hatibi, (*ve sàhibe şefâatihim*) hepsinin şefaatçisi ben olurum. (*Gayru fahrin*) Bununla beraber iftihar anlamında değil, Allah-u Teàlâ'nın lütfunu zikrederek söylüyorum."

"Kıyamet günü, ben bütün nebilerin imamıyım, hem de hatibiyim, hem de şefaat sahibiyim. Şefaatim de makbuldür. Bunu da iftihar ederek söylemiyorum, ancak Cenab-ı Hakk'ın nimetini, tahdis-i nimet olaraktan zikrediyorum!" buyuruyor.

ş. Yaralı Kimse Teyemmüm Etsin!

Hàkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[111]

---

110 Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.59, no:3546; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.373, no:4305; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.137, no:21283; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.143, no;240; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.562, no:1617; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.IV, s.129; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.III, s.118; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.406, no:31898; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.12, no:2672.

111 Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.270, no:586; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.224, no:1006; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.177, no:9; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.138, no:272;

Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.31, no:2705.

إِذَا كَانَتْ بِالرَّجُلِ الْجِرَاحَةُ فِي سَبِيلِ اللهِ ، أَوِ الْقُرُوحُ ، أَوِ الْجُدْرِيُّ ، فَيُجْنِبُ ، فَيَخَافُ إِنِ اغْتَسَلَ أَنْ يَمُوتَ ، فَلْيَتَيَمَّمْ (ك . ق. عن ابن عباس)

RE. 61/11 (*İzâ kânet bi'r-raculi'l-cirâhatü fî sebîli'llâhi, evi'l-kurûhu, evi'l-cüdriyyü, feyücnibü, feyehàfu ini'ğtesele en yemûte, felyeteyemmem.*)

(*İzâ kânet bi'r-raculi'l-cirâhatü fî sebîli'llâhi*) "Allah yolunda bir yara almış olan, (*evi'l-kurûhu*) veya vücudunda çiçek hastalığı cerahatları bulunan, (*evi'l-cüdriyyü*) veya vücudunda kabarcıklar bulunan bir kimse, (*feyücnibü*) cünüb olduğunda, (*feyehàfu ini'ğtesele en yemûte*) yıkandığı takdirde ölüm tehlikesi varsa, (*felyeteyemmem*) teyemmüm etsin!"

Askere gitmiş, yara almış veya vücudunda yaralar var. Çiçek hastalığı gibi kabarcıklar var şurasında burasında. Derken cenabet de olmuş bu hal üzerinde. Yıkanırsa, yaralar azacak, ölüm tehlikesi var…

Meselâ, Allah esirgeye köpek ısırıyor ya, kuduz köpekler ısırdığı vakitte yıkanmayacaksın diyor doktorlar. Köpek ısırdığı vakitte cünüb de oldum ben yıkanmayayım mı şimdi? Yıkanırsan, ölürsen, mes'ul olursun. Çünkü, her şeyin bir kolayını vermiş Allah-u Teàlâ… Teyemmüm etmekle de bu işten paçayı kurtarır.

Teyemmümü de bilmek lazım. Teyemmüm iki darp, bir niyet derler. Allah-u Teàlâ'nın verdiği bir kolaylık. Suyu bulamadık yahut hastayız, yıkanmak bizim için zor veyahut soğuk bir memleketteyiz. Yıkanırsak hasta olmak ihtimali de var tabiatıyla. Ne yapalım şimdi? Teyemmüm alıverir.

Bir de bayram namazına geldik, Süleymaniye Camisi mesela. Geçtik, ön safta yer aldık. Tam namaz kılacağımız vakitte abdestimiz bozuldu. Şimdi camiden çıkacağız da, abdest alıp tekrar camiye gireceğiz, uzun iş. Bayram namazı biter.

Yahut cenaze namazı kılacağız. Hazırlanmış cenaze kılacaklar. Ben de iştirak edeceğim ama abdestim yok. Şimdi

abdest alıp gelinceye kadar, cenaze namazını kılarlar, biter. Sevabını kaçırmamak için hemen iki darp bir niyet teyemmüm eder, *Allah-u ekber* der, imama uyuverir. Ne çeşme arar, ne de su arar.

İki elini toprağa vurursun, şöyle bir sallarsın. Bir kere yüzünü sıvazlarsın. Bir daha vurursun, kolunu sıvamak şartıyla, bir şu kolunu sıvazlarsın, bir de öbür kolunu sıvazlarsın. Oldu bir abdest sana… Cünüb de olsan, güsul abdesti yerine geçer. Namaz abdesti için de namaz abdesti yerine geçer. İki abdestin yerine de kaimdir bu. Gusül öyle değil, gusülde baştan aşağı yıkanması lazım. Cenabet olduğumuz vakitte, teyemmüm ederken de toprağa baştan aşağı soyunup da yuvarlanma olur mu?.. Hayır. O zaman da gene böyle bir toprakla yüzümüzü, kollarımızı sıvadık mıydı, abdesti oldu, namaz da kılarız, oruç da tutarız, her şeyi yaparız. Teyemmüm. Onun için otuz iki farzda bu da yazılıdır.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyesine mazhar etsin… Dinimiz kadar kolay bir din hiç yoktur, kolaylık gösteren din yoktur.

t. Tekbir Yerle Gök Arasını Doldurur

Hatîb-i Bağdâdî, Ebü'd-Dedâ' RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[112]

إِذَا كَبَّرَ الْعَبْدُ سَتَرَتْ تَكْبِيرَتُهُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

(خط. عن أبي الدرداء)

RE. 61/12 (*İzâ kebbere'l-abdü, seteret tekbîretehû mâ beyne's-semâi ve'l-ardı min şey'in*)

(*İzâ kebbere'l-abdü*) "Bir kul tekbir getirdiği zaman, (*seteret tekbîretehû mâ beyne's-semâi ve'l-ardı min şey'in*) onun bu tekbiri

---

[112] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.86, no:5769; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.84; Ebü'd-Dedâ' RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.430, no:19637; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.34, no:2715.

yerle gök arasındaki her şeyi kaplar."

"*Allàhu ekber*" diyoruz ya namaza dururken. Namaza durmak şart değil de başka zamanda da "*Allahu ekber*..." diyebiliriz. Cenab-ı Hak'a ta'zim elfazı. Bu sözden hasıl olan sevap, eğer bir cisim olsa, böyle gökyüzünü, gökle yer arasını doldurur. Fakat şimdi mesela güneşin ziyası yeryüzünü nasıl dolduruyor. Ama cisim olmadığı için bir zayiat vermiyor. Cisim olsa, bulut gibi olsa meselâ, her tarafı doldurur.

Bu bizim tekbirlerimiz; gerek namazlarımızda, gerek sair zamanlarda yaptığımız tekbirler, böyle yerle gök arasını dolduracak derecededir yani. Onun için fırsat buldukça, daima Cenab-ı Hakk'ı o güzel isimleriyle zikretmek, anmak, büyük fazilettir.

u. Besmeleyi Güzel Yazın!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[113]

إِذَا كَتَبْتَ كِتَابًا ، فَجَوِّدُوا سِينَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ، تُقْضَى لَكُمُ الْحَوَائِجُ ، وَفِيهِ رِضَا الرَّحْمٰنِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمى عن أنس)

RE. 61/13 (*İzâ ketebte kitâben, fecevvidû sîne bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi, tukdà lekümü'l-havâicü, ve fîhi rıda'r-rahmâni azze ve celle.*)

(*İzâ ketebte kitâben*) "Siz bir yazı yazdığınızda, (*fecevvidû sîne bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi*) '*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*'in sin'ini güzelce yazın! Sinini uzatarak, dişlerini de göstererek yazın! (*Tukdà lekümü'l-havâicü*) Bu takdirde hacetleriniz kolay yerine gelir. (*Ve fîhi rıda'r-rahmâni azze ve celle*) Onda Aziz ve Celil olan Rahman'ın rızası vardır."

Bir şey yazarken, bir eser yazarken, bir yazı yazarken, başa

---

[113] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.270, no:1048; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.246, no:29312; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.37, no:2724.

Bi'smi'llâh yazıyoruz ya, onu güzelce yazmayı tavsiye buyuruyor:

"—Öyle lâlettayn şöyle bir şekilde yazmayın! Sinin dişlerini gösterin! Bunu güzel yazınız ki, bu bismillah Allah-u Teàlâ'nın ismini içeren bir kelime olduğundan dolayı, yazısının da güzel olması, hacetlerimizin görülmesine vesile olur. Allah-u Celle ve A'lâ'nın da rızası vardır."

Geçen bize bu Hattat Hàmid[114] denilen meşhur zât gelmişti. Bize *Esmâ-i hüsnâ* yazısı da yollamış. O ne güzel yazı ama. Tabii o yazıyı herkes de güzel yazamaz ama güzel yazıyı yazmaya çalışmak da zor bir şey değildir. Bir müslüman ona da çalışmalı. O bizim eski dilimizin yazısıdır.

Bu yazıyı öğrenmek ve bunları yazmak da zor değildir. 29 tane harftir. Bunları yazar insan, biraz da meşk etti miydi bakarsın, güzel yazılar yazar. Güzel yazı yazmak da büyük bir nimettir. Onu sizlere de tavsiye ederim. Gençler, dini yazıyı yazmaya alışmanız lazım, alışmalıyız. Ben bak bu yaştan sonra gene o yazıyı yazmaya da çalışıyorum. Bu yaştan sonra tamam olmaz ama çalıştığım müddetçe mükâfat alırım inşâallah…

ü. Hadisleri Senediyle Yazın!

Hàkim, Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peaygamber SAS Efenodimiz buyurmuşlar ki:[115]

---

[114] Hamit AYTAÇ (1891-1982): 1891 yılında Diyarbakır'da doğmuştur. Asıl adı Şeyh Musa Azmi'dir. Ortaokul ve Lise yıllarında güzel yazı dersleri almıştır. 1906'da İstanbul'da Hukuk Mektebine kaydoldu. Fakat babasının vefatı dolayısıyla devam ettiremedi.

Güzel yazı yazma çalışmalarına İstanbul'da da devam etti. Hàmid mahlasıyla meşhur oldu. Yurt dışında *Hàmid el-Àmidî* olarak da tanınır. Başta Mısır ve Irak olmak üzere dünyanın birçok yerinde yazıları vardır. İstanbul'da yapılan birçok yeni camide yazıları bulunmaktadır. Ünlü hattatlardan Hasan Çelebi ve Fuat Başar'ı yetiştirdi. 18 Mayıs 1982'de İstanbul'da vefat eden Aytaç, vasiyeti üzere Üsküdar'daki Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.

[115] İbn-i Hacer, *Lisanü'l-Mizan*, c.VI, s.22, no:83; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c,.X, s.222, no:29174; *Camiü'l-Ehadis*, c.IV, s.38, no:2725.

إِذَا كَتَبْتُمُ الْحَدِيثَ فَاكْتُبُوهُ بِإِسْنَادِهِ ، فَإِنْ يَكُ حَقًّا كُنْتُمْ شُرَكَاءَ فِي الأَجْرِ ، وَإِنْ يَكُ بَاطِلاً كَانَ وِزْرُهُ عَلَيْهِ (ك. في علوم الحديث وأبو نعيم ، كر. عن علي)

RE. 61/14 (*İzâ küntümü'l-hadîse fe'ktübûhü bi-isnâdihî, fein yekü hakkan küntüm şürekâe fi'l-ecri, ve in yekü bâtılen kâne vizruhû aleyhi.*)

(*İzâ küntümü'l-hadîse fe'ktübûhü bi-isnâdihî*) "Siz bir hadis yazdığınızda, onu senedi ile birlikte yazınız. (*Fein yekü hakkan küntüm şürekâe fi'l-ecri*) Eğer o hadis doğru ise, ecirde o ravi ile ortak olursunuz. (*Ve in yekü bâtılen kâne vizruhû aleyhi*) Eğer yanlış ise, onun vebâli isnad edilen ravinin üzerine olur."

İşte bir şeyler yazarken, Peygamber SAS böyle dedi diyerekten bir şeyler yazılıyor. Yazarken Peygamber SAS'in sözünü kimler söylemiş, hangi kitaplarda kimler tarafından rivayet edilmiş? Ben burada rivayetleri size okumuyorum, fakat rivayetlerin hepsi yazılı da lüzum görmüyoruz okumaya. Onları defterinize yazın, kitabınıza yazın:

"—Bu hadisi filan oğlu filan, filan kitapta zikrediyor. Hatta istersen sayfasını da yaz!"

Eğer bu hadiste bir şüphe varsa, sahibine vebal olur, sen kurtarırsın yakayı… Rivayet doğru ise, mükâfatta ikiniz de müşterek olursunuz.

v. Günahlar ve Hüzün

Ahmed ibn-i Hanbel, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[116]

---

[116] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.157, no:25275; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.333, no: 1325; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.11, no:3755; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.214, no:1167; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.328, no:6787; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.38, no:2726.

إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُ الْعَبْدِ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَا يُكَفِّرُهَا مِنَ الْعَمَلِ ، ابْتَلاهُ

اللهُ عَزَّ وَجَلَّ بِالْحُزْنِ لِيُكَفِّرَهَا عَنْهُ (حم. عن عائشة)

RE. 61/15 (*İzâ kesüret zünübü'l-abdi, ve lem yekün lehû mâ yükeffiruhâ mine'l-ameli, ibtelâhu'llàhu azze ve celle bi'l-huzni li-yükeffirehâ anhü.*)

(*İzâ kesüret zünübü'l-abdi*) "Bir kulun günahları çok olup da (*ve lem yekün lehû mâ yükeffiruhâ mine'l-ameli*) onlara kefaret olacak amelleri de yoksa, (*ibtelâhu'llàhu azze ve celle bi'l-huzni*) Allah o kulunu öyle bir hüzünle mübtelâ kılar ki, (*li-yükeffirehâ anhü*) günahlarına kefaret olsun."

Günahlarımız çoğaldı, her gün bir sürü günah işliyoruz. Fakat, amel edip de onları attıramıyoruz üzerimizden… Sırtımıza boyna yük biniyor. Bunları götürecek ibadetleri de yapamıyoruz. İbadetleri yapsak, ibadetler günahları götürür. Abdest alınca götürür, camiye girerken götürür, namazı kılarken götürür. Bunları yapamadığımızdan dolayı günahlar çoğalıyor.

O zaman Cenâb-ı Hak ona bir hüzün verir, bir ibtilâ verir, bir sıkıntı verir.

"—Aman Hocaefendi! Bana bir okuyuverseniz!" diye gelir.

"—Niye?"

"—Çok sıkılıyorum, oku bana!"

"—Canım tevbe et! Namazı iyi kıl, Kur'an'ını iyi oku. O kendiliğinden gider zaten…"

Geçen bir efendi geldi. Şöyle korkuyor, böyle korkuyor, böyle titriyor.

"—İyi, muhterem efendi! Namaz kılar mısın?" dedim.

"—Kılmıyorum!" dedi.

O dertler neden geliyor insana? İbadât ü taatı yapmıyouz. Yapmayınca da bu ibtilâlar başımıza geliyor.

"—Okusana!"

Okudu da geçmedi.

Şimdi hepiniz biliyorsunuz ki kapların kalayı azalıyor, bakırı çıkıyor ortaya… Kalaylatmadan o bakır kaplardan yemek yesek,

adamı zehirler, onu biliyoruz. Onun için kalaycıya götürüyoruz, "Şunları kalaylayıver!" diyoruz.

Kalaycı onu hemen kalaylıyor mu? Evvela, kalaycı çırağı onu kumla böyle ovuyor, ovuyor. Bütün pisliklerini üzerinden götürüyor. Kıpkırmızı, tertemiz yapıyor. Ondan sonra "Al usta!" diyor. Usta da ateşle onu tavlıyor. Kalayını veriyor, güzelce oluyor.

"—E temizlemeden olsa?"

Olmaz, tutmaz ki!

Kabınız delinmiş, lehimci arıyorsunuz. Bulduk lehimciyi.

"—E şuraya bir lehim sürüver!"

Ama orasını kazıyor mütemadiyen.

"—Canım kazıma! Lehimi sürüver buraya!"

"—Bunu kazımadan, buraya lehim tutmaz ki!" diyor.

Şimdi sen namazı kılmazsan, ibadet yapmadan, okumakla bu iş hallolur mu hiç? Evvela sen tevbekâr ol, Allah'a dön, Celle ve Ala'ya. Ondan sonra okunursan, inşâallah şifa hasıl olur.

y. Günahların Artınca Ağlamayı Çoğalt!

Hatîb-i Bağdâdî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[117]

إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُكَ ، فَاسْقِ الْمَاءَ عَلَى الْمَاءِ ، تَتَنَاثَرُ كَمَا يَتَنَاثَرُ الْوَرَقُ

مِنَ الشَّجَرِ ، فِي الرِّيحِ الْعَاصِفِ (خط. عن أنس)

RE. 61/15 (*İzâ kesüret zünûbüke, fe'skı'l-mâe ale'l-mâi, tetenâseru kemâ yetenâseru'l-veraku mine'ş-şeceri, fi'r-rîhi'l-àsıf*)

(*İzâ kesüret zünûbüke*) "Günahların çok olduğunda, (*fe'skı'l-mâe ale'l-mâi*) su üzerine su içir. (*Tetenâseru kemâ yetenâseru'l-veraku mine'ş-şeceri, fi'r-rîhi'l-àsıf*) Böyle yaparsan günahların, şiddetli bir rüzgarın ağaç yapraklarını dökmesi gibi, dökülür."

---

117 *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.209, no:10183; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.39, no:2727.

Su üzerine su içirmek ne demek?

Herkes kuyudan kolayca su çekemez. Sen kuyudan su çek, su ver herkese; bir… Şimdi hazır su geliyor evlerimize. Ama su olmayan yerlerde bir su getiriverirsen, bu da onun yerine geçer.

İkincisi; abdest üzerine abdest al! Bu da kolaydır. Ama abdest aldıktan sonra ikinci bir abdest almak değil. O abdestin hakkı olan bir namaz kılacaksın, bir Kur'an okuyacaksın. İkinci bir abdesti ondan sonra alacaksın. Kur'an okumadan, namaz kılmadan boyna abdest almak değildir kasdedilen…

Üçüncüsü; ağla, gözlerinden yaşlar akıt! Bunlar senin üzerindeki günahları giderir. Sonbaharda rüzgâr esince, ağaçlardan yapraklar nasıl dökülür, senin üzerinden de günahlar öyle dökülür.

Allah kusurlarımız affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına da kabul buyursun…

El-fâtihah!

06. 06. 1976 – İskenderpaşa Camii

06. ÖLÜYE TELKİN VERİLMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا كُنْتَ فِي الْقَصَبِ ، أَوِ الثَّلْجِ ، أوِ الرَّدْعِ ، فَحَضَرَتِ الصَّلاةُ ، فَأَوْمِئُوا

إِيمَاءً (طب. عن علقمة بن عبد الله المزنى عن أبيه)

RE. 62/1 (*İzâ küntüm fi'l-kasabi, evi's-selci, evi'r-rad'i, fehadarati's-salâtü feevmiû îmâen.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Uygunsuz Yerlerde Namaz Kılınışı

Bu okuyacağım hadîs-i şerîf namazla ilgilidir. Namaz kılmak birinci vazifemizdir. Ona hiçbir şey mâni olmaz

Taberanî, Alkame ibn-i Abdullah'tan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[118]

إِذَا كُنْتَ فِي الْقَصَبِ ، أَوِ الثَّلْجِ ، أوِ الرُّدَاعِ ، فَحَضَرَتِ الصَّلاةُ ، فَأَوْمِئُوا إِيمَاءً (طب. عن علقمة بن عبد الله المزنى عن أبيه)

RE. 62/1 (*İzâ küntüm fi'l-kasabi, evi's-selci, evi'r-rudâ'i, fehadarati's-salâtü feevmiû îmâen.*)

(*İzâ küntüm fi'l-kasabi*) "Kamışlık, otluk bir yerde, (*evi's-selci*) veyahut kar olan yerde, (*evi'r-rudâ'i*) veya mezarlıkta olduğunuz zaman, (*fehadarati's-salâtü*) namaz vakti geldi mi, (*feevmiû îmâen*) o zaman namazı başınızla îmâ ederek kılın!"

Bir namaz kılacağız ama bulunduğumuz yer çok kamışlık, dikenlik bir yer, secde edemeyeceğiz orada… İkincisi; kar yağmış, her taraf bembeyaz, bir karış, iki karış, namaz da kılacağız. Yahut da gemideyiz, gemi de çok sallanıyor, ayakta duramayacağız. Namaz vakti de geldi, ezanlar okundu Burada şimdi namazı nasıl kılacağız?

O zaman oturduğumuz yerde îmâ ile kılarız. Oturduğumuz yerde okuruz, biraz eğiliriz, o rükû olur. "*Semia'llàhü li-men hamideh*" der, kalkarız. Bu sefer biraz daha fazlaca eğilir, secde ederiz. Başı yere koymak şart değil, biraz fazlaca eğilir. "*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ…*" der üç defa. Kalkar, ikinci secdeyi yapar. Ondan sonra namazın ikinci rekâtına geçer.

Allah esirgeye, gemide giderken batar gemi… Biz de kurtuluruz, bir tahtaya yapışmışız. Tahtanın üzerinde duruyoruz, imdatçı gelir, bizi kurtarır diye bekliyoruz. Vakit de geldi, akşam vakti güneş batacak. Orada ikindi vaktinde de namazımızı kılmak lazım.

"—E nasıl kılalım, suyun içerisindeyiz ya; işte canımızı kurtarabiliyoruz ancak?"

O sırada başımızla da olsa namazımızı kılacağız. Namazın

---

[118] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.46, no:7913; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.369, no:2980; Alkame ibn-i Abdullah el-Müzenî babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.339, no:19165; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.48, no:2749.

terkine cevaz yok... Onun için,

تَرْكُ الصَّلاَةِ كُفْرٌ .

(*Terkü's-salâti küfrün*) "Namazın terki küfürdür." diyorlar. Bunu te'vil etmişler; "İtikad etmezse, inanmazsa, o zaman kâfir olur." demişler.

"—E, inandığı halde de kılmazsa, ne olacak?"

Dün *Eyyühe'l-Veled Tercümesi* diyerekten bir kitap okudum. Orada diyor ki:

"—Bilgi iyidir ama o yeter o bildiğin sana. Biraz da bildiklerini tatbik et bakalım, amelini işle! Yalnız bilgi öğreneceğim diye uğraşıp durma, vaktini bilgilerle öldürme. Onlarla amel et!"

Amel etmedikten sonra bilgi ne olacak? Meyvesiz ağaç gibidir. Amel olmazsa, bilginin çokluğu meyvesiz ağaç neyse o da odur, işte o kadar. Keserler odun yaparlar.

Onun için, namaza hiç bahane yok! Ancak kadının özrü vardır, kadın özürlü anında kılamaz. Erkek kılmıyorsa;

"—Senin de özrün mü var, sen de kadın mısın?" derler.

Değilsin. Öyleyse al abdestini, kıl namazını…

"—Üstüm kirli!"

Kirli olsun varsın, üstün kirliliğinin zararı yoktur. Yalnız pis olmasın… Pisse, yıkarsın tabii, o da gider. Zaten müslüman pis gezmez.

Allah affetsin de tevfikini refik etsin... Namazımıza devam eden, namazımıza şöyle can ile devam eden kullarından eylesin…

Bu namaz kolay bir şey değil ha! Namaz çok büyük bir ibadet… Çünkü varlığın sahibinin karşısına dikilmek ne demek yahu?

Biz bir reis-i cumhurun karşısına çıkmak istesek;

"—Aman bizi şu reis-i cumhurun karşısına sokun da, bakalım bir derdimiz var anlatacağız ona!" desek kim bilir kaç tane delil lazım! İşte, "Dilekçe yaz!" derler, bilmem ne derler, kaç türlü bahane bulurlar, kolaycacık da sokmazlar.

Şimdi biz varlıkların, kâinatın sahibinin karşısına kolaycacık

Allahu ekber dedik mi duruyoruz. Ama kimdir o? Varlıkların sahibi Allah… Onun karşısında elbette erimemiz lazım gelirken, gafletimiz dolayısıyla işte vazifelerimizi eksik yapıyoruz.

Allah onu da kabul etsin…

b. Yeni Elbise Giyince Edilecek Dua

İbn-i Sa'd ve İbn-i Ebî Şeybe, Abdurrahman ibn-i Ebî Leylâ Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[119]

إِذَا لَبِسَ أَحَدُكُمْ ثَوْبًا جَدِيدًا ، فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي ، مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي ، وَأَتَجَمَّلُ بِهِ فِي حَيَاتِي (ابن سعد ، ش. عن عبد الرحمن بن أبى ليلى مرسلاً)

RE. 62/2 (*İzâ lebise ehadüküm sevben cedîden, felyekul: El-hamdü li'llâhi'llezî kesâni, mâ üvâriye bihî avretî, ve etecemmelu bihî fî hayâtî*)

(*İzâ lebise ehadüküm sevben cedîden*) "Sizden biriniz üzerine yeni bir elbise giydiği zaman, (*felyekul*) şu duayı söylesin:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî kesâni, mâ üvâriye bihî avretî*) "Çıplaklığımı sayesinde örtebileceğim bir elbiseyi bana nasib etmiş olan Allah'a hamd ü senâlar olsun, şükürler olsun. (*Ve etecemmelü bihî fî hayâtî*) Hayatımda kendimi güzelleştirecek bir kılığa beni büründüren Allah'a hamd ü senâlar olsun!"

El-hamdü lillâh, her zaman Cenâb-ı Hak ikramlar yapar, yeni yeni elbiseler giyeriz. Bayramlarda, cumalarda, ve sairelerde eskiyi koyup yenisini alırız. Böyle bir yeni elbise giydiği vakitte insanın hamd etmesi lazım!

"—Yâ Rabbi, sana hamd ü senalar olsun ki benim avretimi,

---

119 İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.264, no:25595; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.460; Abdurrahman ibn-i Ebî Leylâ Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.297, no:41088; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.51, no:2752.

edep yerimi örtecek bir elbise ile beni örttün, zînetlendirdin!" demesi lâzım!

Çıplaklık iyi bir şey değil ki. Soyunsak şimdi hepimizi ayıplarlar, kovarlar buradan. Birimiz üstünü soyunsa, "Defol buradan!" diye hepimiz kovarız onu. Elbise bir nimettir. Edep yerlerimizi örtüyoruz, üstümüzü örtüyoruz; soğuktan korur, kıştan korur, yağmurdan korur. İnsan da hayatında emsali arasında bir meziyete mazhar olur.

Hani yeni elbise giydiğimiz zaman hamd ettiğimiz gibi, her gün de giyinirken böyle Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senalar ederek, "Hayatımı iade ettin bana yâ Rabbi. Yeni bir hayat verdin, bu yeni hayatımla beraber ben sabahleyin giyiniyorum. Senin huzuruna geleceğim, sana çok şükürler olsun. Bu kadar kusurlarımla, kabahatlerimle kabul ediyorsun beni huzuruna; ne büyüksün yâ Rabbi!" demeliyiz.

Şimdi bizim kabahatlerimizi birisi bilse;

"—Defol buradan! Sokulma yanıma pis herif!" der.

Eh Allah biliyor işte. Bildiği halde de gidiyoruz yanına, "Gel kulum gel, gel kulum gel!" diyor. Allah!.. Affet kusurlarımızı yâ Rabbi!

c. Yemek Tabağını Sıyırmanın Karşılığı

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan riyayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[120]

إذا لَعِقَ الرجلُ القصعةَ ، استغفرتْ له القصعةُ ، فتقولُ: اللهم أَعْتِقْه

مِنَ النَّارِ ، كَمَا أَعْتَقَنِى مِنَ الشيطَانِ (الديلمى عن سمعان عن أنس)

RE. 62/3 (*İzâ laika'r-racülü'l-kas'ate, istağferet lehü'l-kas'atü, fetekùl: Allàhümme a'tikhu mine'n-nâr, kemâ a'tekanî mine'ş-şeytàn.*)

(*İzâ laika'r-racülü'l-kas'ate*) "Bir kimse yemek tabağını

---

120 *İbn-i Irak, Tenzîhü'ş-Şeriah, c.II, s.327, no:137; Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.253, no:40829; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.52, no:2755.

sıyırırsa, (*istağferet lehü'l-kas'atü*) tabak onun için Allah'tan mağfiret diler. (*Fetekùl*) Der ki: (*Allàhümme a'tikhu mine'n-nâr*) Allahım onu cehennem ateşinden koru, (*kemâ a'tekanî mine'ş-şeytàn*) onun beni şeytandan koruduğu gibi…"

Kas'a, tas, çanak ne olursa yemek yediğimiz yemek kapları. Mtslüman yemek yedikten sonra, ekmeğiyle tabağını güzelce sıyırır, eliyle parmağıyla da sıyırır, içinde kalanlarını yer. Onu bırakmaz sahanda… Müslümanın âdetidir.

Ama az bir şeydir? Ne kadar az olursa da olsun, kap temiz olaraktan ev sahibine iade olunur. Hem ev sahibi bulaşık yıkarken sıkıntı çekmez, hem de o tabak, 'Yâ Rabbi, sen bunu mağfiret et!' diye dua eder."

Buna derler lisân-ı hâl. Hâl lisanı ile Cenâb-ı Hak ona o kudreti vermiştir.

"—Bu bakırdır, tastır, şudur budur; bunun dili neresinde?" diyeceksin.

İşte bunun bu teybin dili neresinde ise onun dili de orasında. Bunu artık bugün söylemeye hiç lüzum yok. Çünkü gavurcukların yaptıkları o tahta parçaları gözümüzün önünde, ne güzel söylüyor bize. O tahta parçaları ne güzel söylüyor. Eh onların söylediğini görüp dururken bu çanak da nasıl söyler dememeli insan artık. Kudret-i İlâhî tecelli etti mi ağaca da söyletir, taşa da söyletir, her şeye söyletir.

Nitekim, Cenâb-ı Peygamber geçerken taşlarla ağaçlar, "*Es-selâmü aleyke yâ rasûla'llah*!" diyordu, bunu herkes duyuyordu. Cenâb-ı Peygamber'in elinde o taşlar, "*Sübhàna'llàh…*" diyerekten tesbih ediyordu, herkes de duyuyordu bunu.

O gün onu diyen taş bugün de der. Dedirten Allah çünkü… Allah Celle ve A'lâ'ya karşı bir kanun olsun da;

"—Bunun gayrısı diyemez. Boğaz olacak, burada hançereler şöyle olacak, ağız olacak da konuşabilsin." denilsin, bu olmaz.

Papağan kuşu da konuşuyor ama ağzında bir şeysi de yok sonuçta… Onun için kabın bu istiğfarını çok görmeyin! Cenâb-ı Peygamber bunu bize böylece izah ediyor. Diyor ki:

"—Yâ Rabbi, sen bunu ateşten muhafaza et, koru… Bu beni şeytana bırakmadı. Çünkü bu kap böyle kalsaydı, bu kabı şeytan yalayacaktı. Şeytanın yalamasına meydan vermeden, bu adam

bunu temizledi. Ne güzel etti yâ Rabbi! Sen bunu cehennemden azâd eyle." diyerek lisân-ı hâl ile Cenâb-ı Hakk'a tazarru ediyorlar.

Onun için biz yemek yediğimiz vakitte, ister toplu yiyelim ister tabaklarımızda yiyelim, onu güzelce tertemiz temizleriz. Hatta bir tabirde, içine su döküp de içilecek dereceye getirmeli.

Tertemiz olsun, içerisinde bir şey kalmasın. Nimetin bereketinin nerede olduğu belli olmaz. O içinde kalan ufacık bir bereket bakarsın ki bir insanın doyumuna bile vesile olur. Bereketin bütçesi çok geniştir.

Onun için o bereket niçin kalsın orada, yazık değil mi? Bir lokma iki lokma bırakılmıştır, hem günahtır hem şeytana kalıyor hem de israf oluyor.

Şimdi bu kadar insanı hesaplayın, birer lokma bıraksalar bu kadar lokma eder, bu kadar ekmek eder. Yazık değil mi?

Onun için o otellerde olsun, lokantalarda olsun, mağrûrâne bir surette oturmuş oraya, işte yarısını yer yarısını ağzına sürer. Birisinin yarısını da sürer şuraya koyar. Bütün israf içerisinde. Onun için hadi bakalım torbalara, ekmekçilere, hayvanlara, şunlara bunlara gider bunlar.

Allah esirgesin…

d. Şeytana Lânet Etmek

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[121]

إِذَا لُعِنَ الشَّيْطَانُ ، قَالَ: لَعَنْتَ مَلْعُونًا ؛ وَإِذَا اسْتَعَذْتَ اللهَ مِنْهُ ، قَالَ: كَسَرْتَ ظَهْرِي (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 62/5 (*İzâ lüine'ş-şeytànü, kàle: Leante mel'ûnen; ve ize's-teazte'llàhe minhü, kàle: Keserte zahrî.*)

(*İzâ lüine'ş-şeytànü*) "Şeytan lanetlendiğinde, (*kàle Leante*

[121] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.486, no:2127; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.53, no:2758.

mel'ûnen) 'Sen zaten lanet olunmuş bir kimseyi lanetliyorsun.' der. (*Ve ize's-teazte'llàhe minhü*) Halbuki ondan Allah'a sığındığın zaman, (kàle: *Keserte zahrî*) 'İşte şimdi belimi kırdın!' der."

"—Şimdi belimin kemiğini kırdın! Çünkü Allah'a sığındın, Allah da seni benden koruyacaktır. Binâen aleyh ben de sana bir şey yapamayacağım. Ama bana dersen ki, 'Allah seni kahretsin, Allah senin belânı versin!' Bunlar boş laflar. Ben onları hiç dinlemem bile." diyor.

e. Selâmlaşmanın Önemi

Ebû Dâvud, Beyhakî ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[122]

إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ ، فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ ، فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ ، أَوْ حَائِطٌ ، أَوْ حَجَرٌ ، ثُمَّ لَقِيَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ (د. هب. ه. عن أبي هريرة)

RE. 62/6 (*İzâ lakıye ehadüküm ehâhü, felyüsellim aleyhi, fein hâlet beynehümâ şeceretün, ev hàitun, ev hacerün, sümme lakıyehû felyüsellim aleyhi.)*

(*İzâ lakıye ehadüküm ehâhü*) "Sizden biri kardeşine kavuştuğunda, (*felyüsellim aleyhi*) ona selâm versin. (*Fein hâlet beynehümâ şeceretün, ev hàitun, ev hacerün*) Eğer ikisi arasına ağaç, duvar, yahut taş gibi bir engel girip de, (*sümme lakıyehû*) sonra yine buluşurlarsa, (*felyüsellim aleyhi*) ona tekrar selâm versin!"

İki kardeş karşılaştı. Birisi Fatih'ten geliyor, öbürü bu taraftan geliyorken iki kardeş yolda karşılaştı. Karşılaştıkları

---

[122] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.418, no:4524; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.450, no:8858; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.199; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, s.335, no:7661; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.147; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.349, no:1010; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.405; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.233, no:6350; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.123, no:25298.

zaman, hemen birisi öbürüne, "*Es-selâmü aleyküm!*" diye selâm versin!

İlk tanışma sözü bu "*Es-selâmü aleyküm!*" olacak. Evvela selâm vermek sünnettir, selâmı alması farzdır. Ama selâm vermenin sevabı almaktan, yâni farz olandan fazladır. Sünnet olsun da sevabı farzdan fazla olsun; bu selâm vermedir işte… Sen verirsen sevap, alırken "*Ve aleyküm selâm*" demek de borç oluyor tabii.

Selâmı verdik, geçiyoruz böyle; o da geçiyor, ben de geçiyorum. Derken araya bir ev girdi, ağaç geldi, bir duvar geldi, tekrar karşılaştık; selâmı gene tekrarlayın! "Demin biz selâm verdiydik ya, bir daha artık selâma lüzum yok!" demeyin. Çünkü bunda para yok, bir zararı da yok… Her selâmda bu kadar sevap var… Onun için selâmı tekrar edin!

f. Mü'minler Bir Binâ Gibidir

Taberânî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[123]

إِذَا لَقِيَ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنَ ، كَانَ كَهَيْئَةِ الْبِنَاءِ ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

(طب. عن أبي موسى)

RE. 62/7 (*İzâ lakıye'l-mü'minü'l-mü'mine, kâne kehey'eti'l-binâi, yeşüddü ba'duhû ba'dan.*)

(*İzâ lakıye'l-mü'minü'l-mü'mine*) "Mü'minin mü'minle karşılaştığı zaman, (*kâne kehey'eti'l-binâi*) bir binanın yapısı gibidirler. (*Yeşüddü ba'duhû ba'dan*) Biri diğerini takviye eder."

Çünkü insan tek olunca… Bu elin yalnız sesi çıkmıyor. Ne yapsanız sesi çıkmaz. Ses çıkması için, karşısında bir el daha lazım ki ses versin. Ya böyle bir yere vuracaksın, ya böyle bir taş atacaksın. Ses olmuyor, çünkü tek adam bir şeye yaramıyor. Mutlaka ona yardımcı ikinci bir insan lazım!

---

[123] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.286; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.370, no:3394; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.141, no:674; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.54, no:2762.

O ikinci insan da kim? Kardeşin…

Binâen aleyh, o kardeşiyle karşılaştığı zaman, taşlar nasıl birbirlerine yapışmış, birleşmiş ve bu duvarı teşkil etmişse; mü'minler de birbirleriyle böyle birleşik bir hale gelecekler. Ayrılık yok, gayrılık yok, birlik var.

Taşlar, çimento ile veya demir ile bağlantı yapıldığı zaman kolayca yıkılmazlar.

أَنَّ الْمُؤْمِنَ لاَ يَتَقَوَّى فِي أَمْرِ دِينِهِ، أَوْ دُنْيَاهُ، إِلاَّ بِمَعُونَةِ أَخِيهِ .

(*Enne'l-mü'mine lâ yetekavvâ fî emri dînihî, ev dünyâhu, illâ bi-meûneti ahîhi.*) "İnsanın gerek dünyasında gerek ahiretindeki muvaffakiyeti ancak kardeşinin yardımıyla olur."

Onun için bina gibi binanın teşkilatında nasıl taşlar birbirinin üzerine konuluyor ve birbirleri ile bağlantı yapılıyor; ondan sonra bakıyorsun yıkılmaz bir hale geliyor. Mü'minlerin de böyle olması lazım gerekiyor. Sen bir tarafa çekersen, ben de bir tarafa çekersem bu bina meydana da gelmez. Gelirse de durmaz.

Allah hepimizin kusurlarını affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine de mazhar etsin…

Namazı kıldıran hocaefendiye [Fuat Çamdibi][124] rica ettim;

"—Bugün bu dersi siz yapın!" dedim.

Güzel konuşur, kendisi eski Beşiktaş Müftüsü idi, mütekaittir [emeklidir]. Kendisi de yüksek tahsillidir, aynı zamanda kimyagerdir.

---

[124] Mehmet Fuat ÇAMDİBİ (1901-1989): Çankırı'nın Çerkeş ilçesinin Çamdibi köyünde doğdu. Babası dersiam Mehmed Rüştü Efendi Kumkapı'daki Çadırcı Ahmed Çelebi Camiine imam olunca İstanbul'a taşındılar. İlk dinî tahsilini babasından ve özel hocalardan aldı. Medrese tahsilini bitirdiği sene medreseler kapanınca, İstanbul Fen Fakültesinin Kimya bölümüne girdi. Daha sonra İstanbul Yüksek Mühendis Mektebinde (Şimdiki İstanbul Teknik Üniversitesi) sekiz sene asistanlık yaptı. Bursa Erkek Sanat Enstitüsünde Fen Bilgisi öğretmenliği, Armutlu ve Hırka-i Şerif camilerinde imamlık, Şişli ve Arap Camilerinde hatiplik, muhtelif camilerde vaizlik, Beyoğlu Müftü Yardımcılığı, Süleymaniye Kütüphanesinde memurluk, 1960 yılında İstanbul Müftülüğü yaptı. Beşiktaş Müftüsü iken emekliye ayrıldı (1967). 1989 yılında İstanbul'da vefat etti.

“—İhtiyarlık var, abdestimi zabt edemem, onun için müsaade edin de gideyim!” dedi.

“—Pekâlâ…” dedik.

Vaktiyle burada bir hocaefendi varmış. O hocaefendi demiş ki;

“—Bir vakit gelecek ki camilerde binlerce insan namaz kılacak da, içlerinde müslüman bulunmayacak.”

“—Allah Allah, öyle şey mi olur ya! Bir insan namaza gelsin, camiye girsin de gâvur olsun, olur mu bu?” demişler

Gâvura hizmet eden gâvur olur da onun için… Gâvura hizmet eden gâvur olur da onun için!

İslâm ilimle kàimdir. İslâm yolunu bilmeli. Nereye gittiğini bilmeli, ne yaptığını da bilmeli. Yapacağını menfaat için değil Allah için yapmalıdır.

g. Hacıyı Karşılamak

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[125]

إِذَا لَقِيتَ الْحَاجَّ ، فَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، وَصَافِحْهُ ، وَمُرْهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ ، قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتَهُ فَإِنَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ (حم. عن ابن عمر)

RE. 62/8 (*İzâ lakîte’l-hàcce, fesellim aleyhi, ve sàfihhu, ve mürhu en yestağfira leke, kable en yedhule beytehû, feinnehû mağfurun lehû*.)

---

[125] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.69, no:5371; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.691, no:5927; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.265; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.10, no:11823; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IV, s.55, no:2764.

Hacca gidiliyor ya her sene… İşte bu hacı geliyor memleketine. Gelirken hacıyı karşılamak lazım. Hacı evine girmeden evvel onu karşılamak bir âdettir memleketimizde. Başka dış memleketlerde daha âdet. Biz mesela Suriye'den geçerken filan bakıyoruz, çok uzaklara kadar arabalarla gelmişler hacılarını bekliyorlar. Hacıyı yolda alacaklar, maksat onun duasını almak…

(*İzâ lakîte'l-hàcce*) "Bir hacıyı karşıladığında, (*fesellim aleyhi*) ona selâm ver, (*ve sàfihhu*) onunla musafaha yap; (*ve mürhu en yestağfira leke, kable en yedhule beytehû*) ve evine girmezden önce senin için istiğfar etmesini kendisinden iste!"

Ona de ki:

"—Benim için mağfiret dile… Benim affımı Cenâb-ı Hak'tan iste."

"—Ne zaman?"

"—Evine girmeden evvel…"

"—Evine girdikten sonra olmaz mı?"

"—Evine girdikten sonra günahlar başlar. O günahlar başlamadan evvel bu duayı ondan iste!"

(*Feinnehû mağfurun lehû*) "Çünkü o mağfiret olunmuş bir kimsedir." Kimin için dua ederse o da makbuldür.

h. Müşriklere Selâm Vermeyin!

Buhàrî ve İbnü's-Sünnî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[126]

إِذَا لَقِيتُمْ الْمُشْرِكِينَ فِي الطَّرِيقِ ، فَلَا تَبْدَءُوهُمْ بِالسَّلَامِ ، وَاضْطَرُّوهُمْ

إِلَى أَضْيَقِهَا (خ. في الأدب ، وابن السني عن أبي هريرة)

RE. 62/9 (*İzâ lakîtümü'l-müşrikîne fi't-tarîki, felâ tebdeûhüm bi's-selâmi, va'dtarrûhüm ilâ edyakıhâ.*)

(*İzâ lakîtümü'l-müşrikîne fi't-tarîki*) "Müşriklerle bir yolda karşılaştığınızda, (*felâ tebdeûhüm bi's-selâmi*) onlardan önce selâm vermeyin! (*Va'dtarrûhüm ilâ edyakıhâ*) Kendilerini yolun dar yerine doğru zorlayın!"

Gâvurlar her zaman var. Müşrikler Peygamberimiz'in zamanında da vardı. Efendimiz o zamanda müslümanlara diyor ki:

"—Ey müslümanlar! Siz yolda gâvurlara rast geldiniz. Karşılıklı onlar geliyorlar yoldan, siz de gidiyorsunuz. Onlara selâm vermeye kalkmayın! Yolun dar tarafını onları itin!"

Siz yolun iyi taraflarından gidin ve dar taraflarına, çamurlu taraflarına, zor yerlerine onları itin, onlar oradan gitsin.

Bu tabii bize biraz ağırca gelir ama gâvurların halini bize güzel bildirir. Gâvurluk pisliktir, necistir.

إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ (التوبة:٢٨)

---

[126] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.525, no:10810; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.380, no:1111; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.262, no:6358; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.203, no:18505; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.42, no:9341; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.272, no:1059; İbn-i <adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.III, s.449; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.141; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.125, no:25314; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.55, no:2765.

(*İnneme'l-müşrikûne necesün*) [Muhakkak müşrikler bir pislikten ibarettir.] (Tevbe, 9/28)

O gâvur ne kadar güzel giyinirse giyinsin, ne kadar süslenirse süslensin baştan aşağı necistir.

Necis oldukları için Mekke'ye giremezler, Medine'ye de giremezler. Hatta bizim camilerimize de giremezler ama sonradan fetvalar verilmiş; bizim camilerimiz Mekke gibi değildir gelsinler, girsinler, baksınlar filan demişler ama onlar da tadını kaçırmış şimdi. Turistler çırılçıplak girerler camilere, herkesi rahatsız ederler.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için müşrikin hiç kıymeti yoktur. Müşrikin parası çok, saltanatı çok. Gökte uçar, denizin içinde gider, her şeyi yapar. Müşrik bir adam. Affedersiniz helalarda bir böcekler vardır, hela böcekleri derler onlara. Onlar o pisliğin içinde gezerler. Ne kıymeti olur onların?

Bunların da hayatlarında çok müreffeh hayatları var, çok paraları var, çok saadetleri var. Ama o gâvurlukları onlara pislik olarak yeter de artar. Yüzlerine bakmak istemez insan. İnsanın işi rast gitmez bunların yüzüne bakarsa…

"—Hoca efendi, deme bu kadar!" diyeceksin.

Bu dediklerim daha azdır onlar için.

Onun için, müslüman çok şerefli bir mahluktur. Parası da olmasa karnı da aç olsa üstünde başında bir şeysi de olmasa o iman kâfi ona… O iman onun için kâfidir.

i. Alimin Üstünlüğü

İlim sahipleri ile àbidlerin arasındaki farkı anlatan bir hadis yazıyordum. Efendimiz, ilim sahibi ile àbidlerin arasındaki farkı beyan ederken diyor ki:[127]

---

[127] Tirmizî, *Sünen,* c.V, s.50, no:2685; Taberânî*, Mu'cemü'l-Kebîr,* c.VIII, s.233, no:7911-7912; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.100, no:289; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.116, no:7997; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.98, no:1243; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.VIII, s.269, no:3440; Ebû Ümâme RA'dan.

Hàris, *Müsned*, c.I, s.55, no:38; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.256, no:28749; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.821, no:1828; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.442, no:14687.

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ ، كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَا كُمْ ؛ إِنَّ اللهَّ وَمَلائِكَتَهُ ، وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرَضِينَ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا ، وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ (ت . حسن صحيح ، طب . عن أبي أمامة)

RE. 323/1 (*Fadlü'l-àlimi ale'l-àbidi, kefadlî alâ ednâküm*) "Alim, yâni bilgin, bilgi sahibi, kişinin àbid, yâni ibadet ehli olan kimse üzerine üstünlüğü, benim sizden en aşağısı üzerine olan üstünlüğüm gibidir."

Peygamberle insanların arası ölçülebilir mi?

Binâen aleyh, âbid gece gündüz ibadet ediyor, namazda, oruçta, hayr u hasenatta... Öteki de ilimle meşgul. İlimle meşgul olana àbidin yetişmesinin imkânı yoktur.

(*İnna'llàhe*) "Muhakkak ki Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*ve melâiketehû*) ve onun melekleri (*ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîn*) semaların ve yerlerin bütün ahalisi; (*hatte'n-nemlete fî hucrihâ*) yuvasındaki karıncalar, (*ve hatte'l-hûte*) denizdeki balıklar bile, (*leyusallûne alâ muallimi'n-nâse'l-hayr*) insanlara hayrı öğreten kimseye istiğfâr eder, dua eder, salât ü selâm ederler."

Oradaki salâtın mânâsından birisi duadır ki; "Yâ Rabbi, bunun ömrünü uzat, vücuduna afiyet ver." diye onun ahiretine müteallik çeşitli dualar ederler.

Binâen aleyh, iman ne büyük devlettir yani eşi bulunmaz. Onun için sen hiç üzülme. O gökte uçarsa nerede uçarsa uçsun. Kuşlar da uçuyor sinekler de uçuyor. Ne olacak, uçmak bir hüner değil. Ama bizi de rahata kavuşturuyorlar?

Rahata kavuştururlar, Allah'a şükrederiz. O onun değil Allah-u Teàlâ'nın verdiği ilmin onların eliyle semeresidir. İlim Allah'ındır. Allah onlara onu sunmuş. Onlar da o hünerleri meydana getirmişler. Onların malı değildir, Allah-u Teàla'nın verdiği kudretin eseridir. Bize verildiğinde, biz de vaktiyle yapmışız ya…

Süleyman AS'ın ordusunu gökte uçurduğunu unuttun mu sen?

Süleyman AS ordusunu atları ile beraber gökte uçuruyordu. Nasıl uçuruyordu?

İşte Allah uçuruyordu, Allah'ın kudretiydi. Ne tayyaresi vardı, ne bir şeysi vardı ama Allah-u Teàlâ'nın kudreti o orduyu uçuruyordu. İstediği yere, istediği zaman götürüyordu.

Sakın olmaz deme!

j. Kumaş Bulamayan Kimse Donuyla İhrama Girer

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Ebî Şeybe, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[128]

إِذَا لَمْ يَجِدَ الْمُحْرِمُ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَاوِيلَ ، وَإِذَا لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ

فَلْيَلْبَسَ الْخُفَّيْنِ (حم. ش. عن ابن عباس)

RE. 62/10 (*İzâ lem yecidi'l-muhrimü izâren, felyelbes serâvîle; ve izâ lem yecidi'n-na'leyni, felyelbese'l-huffeyn.*)

(*İzâ lem yecidi'l-muhrimü izâren*) "İhrama girecek kimse, alt kısmı için *izar* bulamadığında, (*felyelbes serâvîle*) don giysin! (*Ve izâ lem yecidi'n-na'leyni*) "Nalın bulamazsa, (*felyelbese'l-huffeyn*) ayağındaki ayakkabıları ile ihrama girsin!"

Dinimiz ne kadar kolaydır. Şimdi hacca giderken gidelim giyinelim onu diyerekten ihramlar alırız yeni yeni, güzel güzel.

"—Fakirim, ihram almaya imkânım da yok, ama hacılık da istiyorum, ne yapayım ben?"

"—İhram bulamıyorsan, donun yok mu ayağında?"

"—Var."

---

[128] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.351, no:764; Neseî, *Sünen*, c.IX, s.27, no:2631; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.215, no:1848; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.39, no:12407; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.100, no:16017; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.487, no:3389; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.34, no:11931; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.61, no:2774.

"—İşte o donunla yapıver sen de…"

Serâvîl de ona yakındır.

Bunun için ulema arasında ihtilaf olmuş, kimisi demiş ki:

"—O donu yırtar, peştamal haline getirir öyle yapar."

Bir kısmı da:

"—Hayır onu öylece giyer." demişler.

Yalnız bizim Hanefî mezhebimize göre ve bir de Mâlikî mezhebine göre don giyer. İhram giyemediği için sadaka-ı fıtır verdiğimiz gibi bir fidye cezası verir. Fakat İmam-ı Azâm koyun keser demiş. Fakir yapamadığı için mümkün.

Yahut bulamaz insan, örtünecek bir şey bulamaz. Bugünkü gibi her yerde bolluk yok.

Bir de orada pabuçlar var; nalın, terlik vs. Ayaklarımızın çıplak olması lazım. O pabuçları giyeriz ki, ayakların üstü açıktır, altlarını tutar.

"—Onu da bulamadık."

Ya kendisi yok, ya paramız yok almaya; bulamadık. Öyleyse, ayağındaki mestleri ile, ayakkabısı ile ihrama girsin! Hacılığından geri kalmasın. Ama isterse topuklarını arkasından

kesiversin. Ayağının topuğu, üstü açık kalsın.

k. Üç Şeyden Dolayı Amel Defteri Kapanmaz

Buharî, Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvûd ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[129]

إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ ، إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ: إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ (خ. في الأدب ، م. ت. د. ن. عن أبي هريرة)

RE. 62/11 (*İzâ mâte'l-insanü inkataa amelühû, illâ min selâsetin: İllâ min sadakatin câriyetin, ev ilmin yüntefeu bihî, ev veledin sàlihin yed'ù lehû.*)

Şimdi buraya bak! Hepimiz için burada muayyen, mukarrer bir müddet yaşamak var, ölümden kurtuluşun çaresi yok!

(*İzâ mâte'l-insanü inkataa amelühû*) "İnsan ölünce ameli kesilir, (*illâ min selâsetin*) ancak şu üç şey müstesna: (*İllâ min sadakatin câriyetin*) Sadaka-i cariye'den, (*ev ilmin yüntefeu bihî*) kendisinden faydalanılan ilimden, (*ev veledin sàlihin yed'ù lehû*) kendisine dua eden sàlih evlâttan dolayı ameli kesilmez, amel defterine sevaplar yazılmağa devam eder."

Birisi, sadaka-i cariyesi var. Vakıflar yapmış. Bu vakıflar durdukça onlardan faydalananların sevabı onun üzerine yazılır. Çeşme yapmış, köprü yapmış, mescid yapmış, mektep medrese

---

[129] Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.405, no:3084; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.243, no:1297; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.424, no:3591; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.76, no:2494; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.372, no:8831; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.28, no:38; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.278, no:12415; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.148, no:559; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.109, no:6478; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.126; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.247, no:3447; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.286, no:3016; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.122, no:2494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.343, no:6457; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.495, no:5824; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1109; Ebû Hüreyre RA'dan.

yapmış. Burada okuyanlar olduğu müddetçe, defterine sevap yazılır.

Bu caminin sahibi 500 sene mi oldu, rahmetli olalı ne kadar olduysa, mütemadiyen bu cemaatin sevabı aynen onun defterine de geçiyor. Aynen, burada 500 kişi varsa 500 kişinin sevabı onun defterine şimdi geçmekte… Ne bahtiyarlık bu! Mütemadiyen defterine işliyor.

Binâen aleyh insan buradan giderken öyle bir şey hazırlamalı ki, seneler geçse de defterine sevaplar işlesin. Bunun için, herkesin elinden gelen gayreti göstermesi lazım!

"—Canım çocuğuma da kalsın, torunuma da kalsın, torunumun torununa da kalsın…"

Kalsın ama, sen öldükten sonra torunundan sana hiç fayda yok! Oğlundan da yok, torunundan da yok… Onlar kim bilir onları nerelerde, nasıl harcayacaklar? Sen helâldan kazansan dahi bakalım onlar nasıl harcayacaklar?

Onun için sen malından biraz ayır da bir vakıf yap, bir hayra iştirak et! Mesela bir camiyi bir insan belki yaptıramaz ama yaptıranlar da vardır. Yaptıramasak da bizim beş kuruşumuz, beş liramız o binayı yaptıran adamın sevabı kadar bize de sevap veriyor. Bu da Allah-u Teàlâ'nın lütfu…

İkincisi: (*Ev ilmin yüntefeu bihî*) "Bir eser bırakıyor. Nasıl ecdat bırakmış, maşallah kütüphanelerimiz dopdolu. Bu eserleri okuyanlar ondan faydalanıyorlar. İşte bu da sadaka-i cariyedir. Onu okuyor birisi, "Oh ne güzel! Aman ben de bundan faydalanırım." diyor. O da ondan bir şeyler alıp yazıyor. Bununla sevabı daima defterine işler.

Üçüncüsü: (*Ev veledin sàlihin yed'ù lehû*) "Farzına kàim, ibadetine dâim, babasının yolunda, hayr u hasenatta… Bu çocuk da sağ olduğu müddetçe, bunun amellerine yazılan sevap, aynen babasına yazılır. Çocuktan bir şey eksilmez. Fakat aynı sevabı babasının, annesinin defterlerine de yazılır. Bu da büyük bir nimet…

Onun için evlatlarımızı yetiştirirken, hayırlı olarak yetiştirirsek, öldükten sonra onlar sevap kazandıkça, bizim defterimize de yazılır. Yoksa para kazansın diyerek, para hevesine saptırırsak, çok acı şeyler…

Yani bu çok dikkate şayandır bu hadis. Üç şey var:

1. Sadaka-i câriye.
2. Faydalanılan, hayırlı bir ilim.
3. Bir de hayırlı bir evlat.

Hayırlı evlat yetiştiremeyeceksen, hayırlı evlat yetiştiren yerleri ara bul, onlara yardımcı ol!

Yetiştiren yerler kim? Mektepler, medreseler, ibadethaneler… Bunları hiç olmazsa desteklersen, bunların ayakta durmasına vesile olursan, bunlardan çıkacak çocukların sevabı da gene senin defterine yazılacaktır. Ne büyük bahtiyarlıktır bu…

Allah hepimizden de razı olsun…

Bizim de eksik olmuyor camimizin önünden, her hafta gelirler Kur'an kursu için, cami için yardım isterler Eh elden geldiği kadar herkese birer parça bir şeyler veririz. İşte bunlar büyük bir hayırdır. Kıyamet gününde ve ahirette, "Bunlar da sizin hizmetlerinizdir." diyerek, defterlerimiz önümüze verilecek, bizi sevindirecekler inşallah…

l. Ahirete Ne Gönderdin?

Beyhakî ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[130]

إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ ، تَقُولُ الْمَلائِكَةُ: مَا قَدَّمَ ؟ وَتَقُولُ النَّاسُ: مَا خَلَّفَ ؟

(هب ، والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 62/12 (*İzâ mâte'l-meyyitü, tekùlü'l-melâiketü: Mâ kaddeme? Ve tekùlü'n-nâsü: Mâ hallefe?*)

(*İzâ mâte'l-meyyitü*) "İnsan ölünce, (*tekùlü'l-melâiketü*) melekler derler ki: (*Mâ kaddeme*) Ne takdim etti, ne gönderdi?"

Bu adam neler yaptı, takdim ettiği nelerdir bunun? Namazı,

---

[130] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.350, no:35851; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1111; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10475; Ebû Dâvud, *Zühd*, c.I, s.305, no:282; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.683, no:42735; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.70, no:2792.

orucu, hayr u hasenatı gösterin bakalım takdim ettiklerini?

(*Ve tekùlü'n-nâsü: Mâ ahhera*) "Geride kalan insanlar da derler ki: Ne kadar miras bıraktı bu adam?" Onlar da mirası ile meşguldürler. Ne kadar miras bıraktı bakalım, bana ne kalacak, sana ne kalacak. Bunlarla meşgul olurlar.

Binâen aleyh, sen meleklerinkine bak da, vaktiyle önden oraya ne göndereceksen gönder!

m. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi

Beyhakî, Neseî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[131]

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ ، عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ وإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ يُقَالُ لَهُ: هٰذَا مَقْعَدُكَ ! حَتَّى يَبْعَثَكَ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ق . ن. ه.

عن ابن عمر)

RE. 62/13 (*İzâ mâte ehadüküm, urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi, in kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti; ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri; yukàlü lehû: Hâzâ mak'düke! Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti.*)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden biri öldüğünde, (*urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi*) o kimsenin yeri, sabah akşam

---

[131] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.173, no:1290; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.26, no:5110; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.238, no:992; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.209, no:2043; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.113, no:5926; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.664, no:2197; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1907; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.239, no:566; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.375, no:322; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.237, no:35511; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.586, no:6745; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.239, no:730; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.VIII, s.48, no:4107; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

kendisine gösterilir. (*İn kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti*) Eğer o kimse Cennet ehlinden ise o ehl-i Cennettendir. (*Ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri*) Şayet o Cehennem ehlinden ise, o ehl-i Cehennemdendir. (*Yukàlü lehû*) Ona denir ki: (*Hâzâ mak'düke*) Bu senin yerindir! (*Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti*) Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya erişeceksin."

Sizden biriniz eceli geldi öldü mü, mezarında iken, o ölen kimseye sabah ve akşam karargâhı arz olunur. 'İşte senin yerin bak, iyi dikkat et!' denilir. Televizyonda görür gibi karşısında görür manzarayı…Eğer bu ölen cenneti kazanmış bahtiyarsa, ona cennetteki yerleri gösterilir. Oranın manzarası gözünün önünde gelir. Ooo, gayet güzel köşkler, saraylar, konaklar, hizmetkârlar, ballar, kaymaklar, hepsi böyle gözünün önünde canlanır. Bizim televizyona da benzemez yani. Bunu bir misal olarak söylüyorum gözünün önünde canlanıyor böyle cennet… Allah!.. Lütfet bize de yâ Rabbi…

Allah muhafaza etsin imansız olarak göçtüyse, ehl-i nâr ise; Cehennemdeki yeri gösterilir. Sabah ve akşam cehennemdeki o alevler, yılanlar, akrepler, envai çeşit azap evine mahsus neler var onlar da gözünün önünde böyle canlanır. Onları gördükçe erir insan... Öteki ferahtan feraha, sürurdan sürura; bu da gamdan gama, kederden kedere, beladan belaya erir gider orada…

O ölüye derler ki:

"—İyi bak! İşte senin yerin burası..."

Eee, cennetlik yerini gören bahtiyar ne mutlu, sevinçler içerisinde… Allah esirgesin bir de o cehennemdeki yeri kazandıysa, küfür üzerine öldüyse, imansız gittiyse, o da o cehennemlik yerini görünce erir de erir zaten. Ne yapacak başka azabı artık? Ona gösterilen kâfi…

Ama diyeceksin ki:

"—Şimdi öldü ya, gözü görmez, kulağı duymaz. Artık bütün imkânları elinden gitmiş. Artık o cenneti görmüş, cehennemi görmüş ne fark eder?"

Bu câhilâne bir laftır. Aklı olan bunu demez. Aklı olan bunu demez çünkü Allah-u Teàlâ'nın kudreti, azameti öyle havsalaya sığmaz. Evet, öldük ama orada bizde bir kuvvet, bir kudret var.

Bir hayat var bizde, ama hayat mutlaka böyle konuşmakla, yürümekle olmaz ki. Yürümeden konuşmadan bir hayat daha var, ona hayât-ı manevî diyorlar; âhiret hayatı. O, toprak ol, kül ol, ne olursan ol o bakîdir.

Yunus Emre'nin dediğini sen duymadın mı?

Eğer beni yandıralar,
Külüm göğe savuralar,
Toprağım anda çağıra:
Bana seni gerek seni!

İnsanın cisminde bir şey yok ki. Kalıp bu. Bu kalıp kül olur ne olur olur. Fakat bunun içerisinde bir ruh var ya, o ruha bir şey olmaz. Ebediyet onda, o yaşayacak. Binâen aleyh ona ya cennetteki, ya cehennemdeki yeri arz olunacak.

Allah hepimizi gafletten uyandırsın da cennetlik yeri kazanan bahtiyarların zümresine ilhak etsin hepimizi… Bizim elimizde de bir şey yok, zayıf insanlarız, aciz insanlarız, bîçareleriz. Bize yardım eylesin de sevdiği yoldan bizi ayırmasın…

n. Bid'at Sahibinin Ölümü

Hatîb-i Bağdâdî ve Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[132]

إِذَا مَاتَ صَاحِبُ بِدْعَةٍ فَقَدْ فُتِحَ فِي الإِسْلاَمِ فَتْحٌ

(خط. والديلمي عن أنس)

RE. 62/14 (*İzâ mâte sâhibü bid'atin fekad fütiha fi'l-islâmi fethun.*)

İnsanların içerisinde çok ahlâksız, bid'at sahibi insanlar vardır.

---

[132] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no: 1118; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.158, no:1831; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.219, no:1104; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.70, no:2794.

Geçen Mağrib'de yazılmış, yani Cezayir tarafından bir kitap geldi. Bizi çok tenkit ediyor:

"—Bu esvaplarınızı siz ne çabuk çevirdiniz gâvurların esvaplarına?" diyor.

O adam diyor bunu. Fark etmez ha bu, ha öbürü. Gâvurlara benzememenin çaresine bakmak lazım. Demin de dedim ya gâvura benzemek, gâvurun hâl ü harekâtını beğenmek müslümana hiç yakışmaz. Kim kimi severse, kim kime kendini benzetirse o ondandır. Hepimiz biliyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ (د. عن بن عمر)

(*Men teşebbehe bi-kavmin fehüve minhüm*) "Bir kimse hangi kavme benzerse, o da onlardandır."

Bunun kaçamak tarafı yok!

Hindistan'dan, Pakistan'dan adamlar geliyorlar, milli kisveleri ile geliyorlar memleketimize, geziyorlar. Hepimiz görüyoruz onu. Bu sefer hacdayken Medine-i Münevvere'de yanımda bir efendi oturuyor. Orada bir istirahat yeri var, orada oturuyorum. O da geldi ama sırtında kocaman bir parça var. Yani bizim kumaşlar var ya o kumaşları hiç bozmamışlar. İki katlı bir kumaş yani dört

---

[133] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.48, no:3512; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.50, no:5114; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.75, no:1199; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef* c.V, s.313, no:19747; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.136, no:216; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.267, no:848; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.238, no:198; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.219, no:720; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.257; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, s.324, no:7653; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.13, no:2099; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef* c.V, s.322, no:19783; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.244, no:390; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.89, no:105; Tâvus RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.447, no:8606; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VIII, s.179, no:8327; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.451, no: 2965; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.478, no:17959; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.162, no:7824; Huzeyfe RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.453, no:20986; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.10, no:24680; *Keşfü'l-Hafâ*, cII, s.240, no:2436; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.158, no:21776.

metreden geniş. Onu bir iki defa sarmış ona bürünmüş böyle;

"—Siz kimsiniz?" dedim.

"—Ben Cezayir'in filan memleketinin kadısıyım." dedi.

Kadı yani oranın hakimi.

"—Peki bunu neden böyle giyersiniz, bunu diktirirseniz de şöyle efendivari bir şey yapsanız olmaz mı?" dedim.

Adam dedi ki;

"—Bu bizim hem altımızın yatağıdır, üstümüzün yorganıdır. Kış geldi miydi, rüzgâr oldu muydu başımıza çeviririz, yağmurdan kurtarırız kendimizi… Şöyle olur, böyle olur." diye birçok meziyetlerini saydı da dedi ki: "Bizim gâvurlara benzemeye niyetimiz yok." dedi.

Bakınız;

(*İzâ mâte sâhibü bid'atin*) "Bir bid'at sahibi öldüğünde, (*fekad fütiha fi'l-islâmi fethun*) İslâm'da bir fetih vuku bulmuş gibi olur. İslâm'ın kapıları açılır."

O bid'at sahibi, insanın Allah demesine mani idi. Allah derken yakalayıp toplayıp götürüyordu adamı. Bunun ölümü ile İslâm'ın kapıları açılır. İslâm'da geniş fütuhatlar başlar."

o. Ölüye Telkin Verilmesi

Şimdi bazı insanlar da derler ki:

"—Öldükten sonra bu telkine ne lüzum var? Adam öldü artık, Sen yukarıdan söylemişsin, bu telkinin ne faydası olacak?"

İyi dinleyin şimdi.

Taberânî, İbn-i Asâkir ve Deylemî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[134]

إِذَا مَاتَ أَحَدٌ مِنْ إِخْوَانِكُمْ ، فَنَثَرْتُمْ عَلَيْهِ التُّرَابِ ، فَلْيَقُمْ رَجُلٌ مِنْكُمْ عِنْدَ

[134] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.249, no:7979; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.73; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.66, no:3918; Taberânî, *Dua*, c.I, s.365, no:1214; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.605, no:42406; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.64, no:2779.

رَأْسِهِ ، ثُمَّ لِيَقُلْ : يَا فُلاَنُ ابْنَ فُلاَنَةَ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ : أَرْشِدْنَا رَحِمَكَ اللهُ ، وَلَكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ ، ثُمَّ لِيَقُلْ: اُذْكُرْ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا ، شَهَادَةَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَأَنَّكَ رَضِيتَ بِاللهِ رَبًّا ، وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ، وَبِالإِسْلاَمِ دِينًا ، وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا ، فَإِنَّهُ إِذَا فَعَلَ ذٰلِكَ ، أَخَذَ مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ أَحَدُهُمَا يَدَ صَاحِبِهِ ، ثُمَّ يَقُولُ لَهُ: اَخْرِجْ بِنَا مِنْ عِنْدِ هٰذَا مَا نَصْنَعُ بِهِ وَقَدْ لُقِّنَ حُجَّتَهُ ، وَلٰكِنَّ اللهَ عَزَّوَجَلَّ حُجَّتَهُ دُونَهُمْ ، قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ ، فَإِنْ لَمْ أَعْرِفْ أُمَّهُ ؟ قَالَ: أَنْسُبْهُ إِلَى حَوَّاءَ ؛ فُلاَنُ بْنَ حَوَّاءَ

(طب. كر. والديلمي عن أبي أمامة)

RE. 62/15 (*İzâ mâte ehadün min ihvâniküm*) “Kardeşlerinizden birisi öldü, (*fenesertüm aleyhi’t-turâbe*) toprağı örttünüz üzerine, gömdünüz, üstünü örttünüz. (*Felyekum raculün minküm inde re’sihî*) “Sizden birisi onun başı ucuna kalksın dikilsin, (*sümme li-yekul*) ondan sonra desin ki ona…”

(*Feinnehû leyesmeu, velâkin lâ yücîbü*) “O işitir ama cevap veremez.” İşitir ama cevap vermeye iktidarı yok. Sen orada dikil, ona de ki:

(*Yâ fülânü’bne fülânete*) “Ey filan oğlu filan.”

“—Ey Ayşe oğlu Mehmet!”

Anne adıyla söylenir, baba adı ile söylenmez. Ahmet’in oğlu Mehmet denmez, Ayşe’nin oğlu Mehmet, Ahmet... neyse. Sebebi?

Çocuk annenin çocuğudur. Babanın çocuğu meçhuldür. Belki başka yerden gelmiştir. Dünyanın arızaları çok ya. Belki meçhul bir adamın çocuğudur o ama annesi o kadındır. O annesi olduğu için onun adıyla söyleriz.

(*Feinnehû yekùlü: Erşidnâ rahimeka’llàhi*) “Der ki içinden mânen: Uyandır uyandır, Allah sana rahmet eylesin! Ne

diyeceksin bakayım?" (*Velâkin lâ teş'urûne*) "Siz bunu duymazsınız, anlamazsınız."

(*Sümme'lyekùl: Üzkür mâ harecte aleyhi mine'd-dünyâ*) "Sonra desin ki; 'Ey Ayşe oğlu Mehmet, hatırla o dünyadan çıktığın günü!" (*Şehâdete en lâ ilâhe illa'llàh, ve enne muhammeden abdühû ve rasûluhû*) "Bunu unutma, hatırla! Bunu soracaklar sana Mehmet. Sen bunu hemen söyle."

Yukarıdan imam efendi söylüyor bunu. Arada toprak var, duyması mümkün değil ama mâneviyata mâni yok!

Şimdi Ankara'dan buraya radyodan sesler geliyor. Nasıl gelir oradan buraya kadar ses? Geliyor işte bak! Senin sesin orada bir karışlık toprağın altına gitmeyecek mi, Allah-u Teàlâ'nın izniyle gider.

Akşam bizim bir doktorun yanındaydık. Allah-u Teâlâ vücudumuzda öyle elektrikler yaratmış ki, biz onların hepsinden gafiliz. İçeride cereyanlar işliyor, elektrikler işliyor, bu gözün görmesi, bu kulakların duyması, bu dillerin konuşması o cereyanların sebebiyle… O cereyanları yaratan Allah Celle ve A'lâ işte o mevtaya da orada o anda onun sesini işittirir.

Bunu her müslümanın bilmesi lazım. Sen de o kardeşinin başında dikiliyorsun:

"—Hey kardeş, o dünyadan çıktığın günü unutma! Hani şehadet kelimesi vardı, '*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llàh'*, onu söyle, onu unutma!"

(*Ve enneke radîte bi'llâhi rabben*) "Sen Allahu Teâlâ'dan Rab olarak razıydın. (*Ve bi-muhammedin nebiyyen*) Muhammed SAS'in peygamberliğine razıydın. (*Ve bi'l-islâmi dînen*) İslâm'ı da din olarak kabul etmiştin. (*Ve bi'l-kur'âni imâmen*) Kur'an'ı da imam edinmiştin. Bunu hatırla!"

Sorarlarsa, sen bunları onlara güzelce söyle, de ki: "Rabbim Allah, dinim İslâm, peygamberim Muhammed Mustafa SAS, kitabım da Kur'ân-ı Azîmüşşân…"

Bakın, hikmeti ilâhiyeye bakınız. Bunu biz yukarıdan telkin ediyoruz. O aşağıda dinliyor bunu. Oraya da melekler gelmişler o adama, "Rabbin kim, dinin ne…" diye soracaklar.

(*Feinnehû izâ feale zâlike*) "Bunu söylediği zaman, (*ehaze*

münkerun ve nekîrun ehadühümâ yede sâhibihî)) Münker ve Nekir'den biri diğerinin elini tutar, (*sümme yekùlü lehû*) sonra ötekine der ki: (*Uhruc binâ min inde hâzâ*) Gel, bunun yanından beraber gidelim. (*Mâ nesnau bihî*) Yapacağımız bir şey kalmadı. (*Ve kad lukkine huccetühû*) Hücceti kendisine telkin edildi."

Bu adamın telkini yapıldı, cevaplar hazırlandı. Binâen aleyh bizim artık burada durup da bu adama sorgu sormaya lüzum yok. Hadi gidelim diyecekler, yallah gidecekler. Biz de selamete ereceğiz inşallah.

(*Velâkinne'llàhe azze ve celle huccetühû dûnehüm*) "Ve bundan da öte şimdi onun esas koruyucusu Aziz ve Celil Allah'tır.

Ama Allah-u Teàlâ'nın indinde o günün hücceti ayrı… O hesap gününde Allah da o gün yardımcımız olsun… Onun da affı bol, inşallah orada da kurtuluruz.

(*Kàle racülün*) Ashabdan birisi dedi ki: (*Yâ rasûla'llah, fein lem a'rif ümmehû*) "Yâ rasûla'llah, eğer ben onun annesinin ismini bilmiyorsam?"

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Ünsubhü ilâ havvâe*) "Onu Hz. Havva'ya nisbet et! (*Fülanü'bne havvâe*) 'Havva oğlu filan!' de."

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyesine mazhar eylesin…

ö. Çocuğu Ölen Kimsenin Sabretmesi

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Hibbân ve Beyhakî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[135]

إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ ، قَالَ اللهُ لِمَلَائِكَتِهِ: قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي ؟ فَيَقُولُونَ:

---

[135] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.154, no:942; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.27, no:108; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.284, no:1113; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.300, no:5499; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.210, no:2948; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.415, no:19740; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.68, no:6938; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.281, no:6552; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.72, no:2797.

نَعَمْ . فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ . فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي ؟ فَيَقُولُونَ: حَمِدَكَ وَاسْتَرْجَعَ. فَيَقُولُ اللهُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ، وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ (حم. ت. حب. ق. عن ابي موسى)

RE. 63/1 (*İzâ mâte veledu'l-abdü, kàle'llàhu li-melâiketihî: Kabeztüm velede abdî? Feyekùlûne: Neam. Feyekùlü: Kabeztüm semerete fuâdihî? Feyekùlûne: Neam. Feyekùlü: Mâzâ kàle abdî? Feyekùlûne: Hamideke ve'stercea. Feyekùlü'llàhu: Übnû li-abdî beyten fi'l-cenneti, ve semmûhu beyte'l-hamdi.*)

(*İzâ mâte veledu'l-abdü*) "Bir kulun çocuğu öldüğünde, (*kàle'llàhu li-melâiketihî*) Allah-u Teàlâ meleklerine şöyle sorar: (*Kabeztüm velede abdî*) 'Kulumun çocuğunun ruhunu kabzettiniz öyle mi?' (*Feyekùlûne: Neam.*) Derler ki: 'Evet.'

(*Feyekùlü*) Allah-u Teàlâ tekrar sorar: (*Kabeztüm semerete fuâdihî*) 'Demek onun gönül meyvasını aldınız?' (*Feyekùlûne: Neam*) Yine 'Evet' derler.

(*Feyekùlü*) Allah-u Teàlâ tekrar sorar: (*Mâzâ kàle abdî*) 'Pekiyi, kulum ne dedi?' (*Feyekùlûne*) Derler ki: (*Hamideke ve'stercea*) 'Sana hamd etti ve *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*' dedi.

(*Feyekùlü'llàhu*) Bunun üzerine Allah-u Teàlâ buyurur ki: (*Übnû li-abdî beyten fi'l-cenneti*) 'Kulum için cennette bir ev inşa edin, (*ve semmûhu beyte'l-hamdi*) ve ona *Hamd Evi* adını verin!'"

Ne lütuf! Bunları da kıskanmamalı…

p. Cenaze Hakkında Komşuların Şahitliği

İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[136]

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ ، وَقَالَ رَجُلاَنِ مِنْ جِيرَانِهِ: مَا عَلِمْنَا مِنْهُ إِلاَّ خَيْرًا ، وَ هُوَ فِي عِلْمِ اللهِ تَعَالَى عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ ، قَالَ اللهُ تَعَالَى لِمَلاَئِكَتِهِ: اقْبَلُوا شَهَادَةَ عَبْدَيَّ فِي عَبْدِي ، وَتَجَاوَزُوا عَنْ عِلْمِي فِيهِ (ابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 63/2 (*İzâ mâte'l-mü'minü, ve kàle racülâni min cîrânihî: Mâ alimnâ minhü illâ hayran, ve hüve fî ilmi'llâhi teàlâ alâ gayri zâlike, kàle'llàhu teàlâ li-melâiketihî: İkbelû şehâdete abdeyye fî abdî, ve tecâvezû an ilmî fîhi*)

(*İzâ mâte'l-mü'minü*) "Bir mü'min öldüğünde, (*ve kàle racülâni min cîrânihî*) komşularından iki kişi: (*Mâ alimnâ minhü illâ hayran*) 'Biz onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyoruz!'

---

[136] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.685, no:42742; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.69, no:2790.

demişlerse, (*ve hüve fî ilmi'llâhi teàlâ alâ gayri zâlike*) Allah-u Teàlâ'nın ilminde o kulun hali öyle olmadığı halde, (*kàle'llàhu teàlâ li-melâiketihî*) Allah meleklerine buyurur ki: (*İkbelû şehâdete abdeyye fî abdî*) "Ölen kulum hakkında, şu iki kulumun şehadetini kabul ediniz; (*ve tecâvezû an ilmî fîhi*) bu hususta benim ilmimde mevcut olan durumunu dikkate almayınız."

Mü'min öldü, Allah rahmet eylesin…

"—Nasıl bilirsiniz bu mevtayı?" diyoruz ya.

Komşularından iki tane, çok da değil, iki tane kişi dedi ki:

"—Bundan biz bir kötülük görmedik, hep iyilik görüyorduk. İyi bir adamdı."

Halbuki Allah Celle ve A'lâ, onun kötü bir adam olduğunu biliyor. Senin benim şehadetime ihtiyaç yok… Fakat orada iki tane komşu dedi ki:

"—Biz bunu iyi biliyoruz."

Cenâb-ı Hak meleklerine diyor ki… Ne büyük rahmet, ne büyük mağfiret, ne büyüklük yani… Bu büyüklük kimde olabilir?

Meleklerine diyor ki:

"—Benim bu iki kulumun şehadetini kabul edin ve benim ilmimi bırakın! Benim bildiğimi bırakın, bu iki kişi ne diyorsa onu kabul edin!

"—İyi…" diyorlar.

İyidir öyleyse…

Bu lütf-u ilahînin bir hududu mu vardır! Ne büyük Allah yâhu, ne büyük!

Mesela şimdi oturduk burada güzel güzel dinliyoruz. İçimizde bazıları, "Bakalım şu hoca ne diyor?" diyerekten gelmiş oturmuş olabilir, yahut birisini aramaya gelmiş, biraz da oturmuş şimdi çıkacak yer de bulamıyor dinliyor böyle. Ama dinden imandan da haberi yok, yani İslâmlıkla da alakası yok. Şimdi dağılırken Cenâb-ı Hak diyor ki:

"—Kullarımın hepsini affettim. Afv u mağfiret eyledim."

"—Yâ Rabbi! Bunların içinde şunlar da var, başka niyetle gelmişlerdi?"

"—Bunların içine girenler de affolundu."

Kötü niyetle gelmişti ama, Allah affederse iyiliğe döndürür. Rahmet-i ilahi çok geniş…

r. Ölüyü Defnetmekte Acele Edin!

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[137]

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ، فَلاَ تَحْبِسُوهُ، وَأَسْرِعُوا بِهِ إِلَى قَبْرِهِ، وَلْيُقْرَأْ عِنْدَ رَأْسِهِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، وَعِنْدَ رِجْلَيْهِ بِخَاتِمَةِ الْبَقَرَةِ فِى قَبْرِهِ (طب. هب. عن ابن عمر)

RE. 63/3 (*İzâ mâte ehadüküm, felâ tahbisûhu, ve esreù bihî ilâ*

---

[137] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.16, no:9294; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.284, no:1115; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.161, no:4242; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.601, no:42390; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2782.

kabrihî, velyukra' inde re'sihî bi-fâtihati'l-kitâbi, ve inde ricleyhi bi-hàtimeti'l-bakarati fî kabrihî.)

(*İzâ mâte ehadüküm*) Sizden biri öldüğünde, (*felâ tahbisûhu*) onu artık evde bekletmeyin, (*ve esreù bihî ilâ kabrihî*) kabrine götürmekte acele edin!"

"—Ankara'dan da geleceklerdi, Erzurum'dan da geleceklerdi. Hadi buzdolabına koyalım da iki üç gün bekletelim de onlar da gelsin."

"—Hayır, yok öyle bir şey! Allah rahmet eylesin, hemen götürün."

(*Velyukra' inde re'sihî bi-fâtihati'l-kitâbi*) "Kabrinde biriniz başucunda dikilsin, Elham'ı okusun! (*Ve inde ricleyhi bi-hàtimeti'l-bakarati fî kabrihî*) Biriniz de ayaklarının ucunda dikilsin, Âmene'r-rasûlü'yü okusun!"

Mutlaka bir cenazenin başında bir imamın bulunması şart değil. Giderken yolda ölür, şurada ölür, burada ölür imamı nereden bulacağız? Her müslümanın bunları bil-fiil yapması lâzım!

Onun için yola çıkarken üç kişiden aşağı çıkmayın, hatta dört kişiden aşağı da olmasın! Biriniz ölürse ikiniz şahit olursunuz, biriniz yıkarsınız, ikiniz de gömersiniz orada… Onun başında işte Fatiha'yı okursunuz, Âmene'r-rasûlü'yü de okursunuz. Hayır dualarını da edersiniz, telkinini de yaparsınız ayrılır gidersiniz.

Allah'a emanet...

s. İnsan Ölünce Amelleri Yanına Gelir

Ebû Nuaym, Sevban RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[138]

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ ، كَانَتِ الصَّلاةُ عِنْدَ رَأْسِهِ ، وَالصَّدَقَةُ عَنْ يَمِينِهِ ،

وَالصِّيَامُ عِنْدَ صَدْرِهِ (حل. عن ثوبان)

---

138 Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.147; Sevban RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.830, no:43302; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.69, no:2789.

RE. 63/4 (*İzâ mâte'l-mü'minü, kâneti's-salâtü inde re'sihî. ve's-sadakatü inde yemînihî, ve's-sıyâmu inde sadrihî.*)

(*İzâ mâte'l-mü'minü*) "Mü'min kul vefat ettiği, öldüğü zaman, (*kâneti's-salâtü inde re'sihî*) kıldığı namazlar başucuna gelir, başucunda durur. (*Ve's-sadakatü inde yemînihî*) Verdiği hayırlar, zekâtlar, sadakalar sağ yanında durur. (*Ve's-sıyâmu inde sadrihî*) Oruç, göğsü hizasında durur."

Yaptığımız ibadetler hiç boşa değil. Cenâb-ı Hak kıldığımız namazlara bir sûret verir. O sûret ile beraber gelir başına dikilir. Sağ tarafına verdiği sadakalar sıralanır. Oruç da gelir göğsünün üzerine…

Namazın orucun hayırları onu başka mahlûkların rahatsız etmesine izin vermezler. Onun için, bunlardan uzak kalmadan bu dünyadan hayırlısıyla ayrılmayı Cenâb-ı Hak cümlemize nasib etsin…

ş. Müslüman Ölünce Yeryüzü Onu İster

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[139]

إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ ، اسْتَبْشَرَتْ لَهُ بِقَاعُ الاَرْضِ ، فَلَيْسَ مِنْ بُقْعَةٍ اِلاَّ وَهِيَ تَتَمَنَّى اَنْ يُدْفَنَ فِيهَا ؛ وَإِذَا مَاتَ الْكَافِرُ ، اظْلَمَتِ الاَرْضِ ، فَلَيْسَ مِنْ بُقْعَةٍ اِلاَّ وَهِيَ تَسْتَعِيذُ بِاللهِ اَنْ يُدْفَنَ فِيهَا (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 63/5 (*İzâ mâte'l-meyyitü's-tibşuret lehû bikàu'l-ardı, feleyse min buk'atin illâ ve hiye tetemennâ en yüdfene fîhâ; ve izâ mâte'l-kâfiru, uzlimeti'l-ardı, feleyse min buk'atin illâ ve hiye testaîzu bi'llâhi en yüdfene fîhâ.*)

(*İzâ mâte'l-meyyitü*) "Müslüman bir kimse vefat ettiği

---

139 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.686, no:42747; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.69, no:2788.

zaman…”

Meyyit, ölü demek. Ama arkasından ikinci cümlede “kâfir öldüğü zaman” dediğine göre, oradan birinci meyyitin, ilk anılan kişinin müslüman olduğunu anlıyoruz.

(*İzâ mâte’l-meyyitü’stibşuret lehû bikàu’l-ard*) “Müslüman öldüğü zaman, onun vefatından yeryüzünün bütün her tarafı müjdelenir, sevince gark olurlar. (*Feleyse min buk’atin illâ ve hiye tetemennâ en yüdfene fîhâ*) Hiçbir yeryüzü parçası olmasın ki, ‘Bu mübarek kul benim içime gömülsün!’ diye temenni etmesin!”

(*Ve izâ mâte’l-kâfiru uzlimeti’l-ardu*) “Kâfir öldüğü zaman ise yeryüzü kapkara kesilir, kararır. (*Feleyse min buk’atin illâ ve hiye testaîzu bi’llâhi en yüdfene fîhâ*) Hiçbir arazi parçası yoktur ki, kâfirin kendisine gömülmesinden Allah’a sığınmasın!”

Şimdi müslümanım deyip de müslümanlıkla hiç alâkası olmayan ve Müslümanlığı engellemeye çalışan sürülerle gâvurlar var. Allah şerlerinden Ümmet-i Muhammed’i muhafaza buyursun…

“Bu öldüğü vakitte de yer simsiyah kesilir. Yer parçaları, ‘Aman aman bunu bana getirmeyin. Aman bunu bana getirmeyin. Aman bunu benim içime gömmeyin!’ diye Allah’a sığınırlar.”

t. İnsan Öldü mü Kıyameti Kopmuştur

Deylemî Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[140]

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُم ، فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ ، وَاعْبُدُوا اللهَ كَأَنَّكُمْ تَرَوْنَهُ ،

وَاسْتَغْفِرُوهُ كُلَّ سَاعَةٍ (ابن لال فى مكارم الأخلاق عن أنس)

(الديلمي عن أنس)

RE. 63/7 (*İzâ mâte ehadüküm, fekad kàmet kıyâmetuhû,*

---

[140] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; Süyûtî, *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

va'budu'llàhe keenneküm teravnehû, ve'stağfirûhu külle sâah.)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden biri öldüğü zaman, (*fekad kàmet kıyâmetuhû*) muhakkak ki onun kıyameti kopmuş demektir. (*Va'budu'llàhe keenneküm teravnehû*) Öyle ise Allah-u Teàlâ'ya, onu görüyormuşsunuz gibi ibadet edin! (*Ve'stağfirûhu külle sâah*) Her zaman, her an ona istiğfarda bulunun!"

Saatten murat, bu 60 dakikalık saat değil de her zaman için Allah-u Teâlâ'ya istiğfar ediniz demektir.

Dünyada ne istiyorsan, engeller var mâniler var. Hastalıklar oluyor çok çok… Hep sebebi günahlardır. İstiğfarı çok yapın! En kolayı, (*Estağfiru'llàh*) "Yâ Rabbi, beni affeyle! Beni mağfiret eyle yâ Rabbi! Hatalarımı bağışla yâ Rabbi!" demek.

İnsan hatalarını da biliyor ya, onlardan da uzaklaşmalı sonrasında…

u. Hafızlara Müjde!

Deylemî, Câbir RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[141]

إِذَا مَاتَ حَامِلُ الْقُرآنِ ، أَوْحَى اللهُ تَعَالَى إِلَى الأَرْضِ ، أَنْ لاَ تَأْكُلِي لَحْمَهُ ، قَالَتْ: إِلٰهِي كَيْفَ آكِلُ لَحْمَهُ ، وَكَلاَمُكَ فِي جَوْفِهِ (الديلمي عن جابر)

RE. 63/8 (*İzâ mâte hâmilü'l-kur'âni, evha'llàhu teàlâ ile'l-ardı, en lâ te'külî lahmehû, kàlet: İlâhî, keyfe âkilü lahmehû, ve kelâmike fî cevfihî.*)

(*İzâ mâte hâmilü'l-kur'âni*) "Hamele-i Kur'an'dan, hafızlardan birisi öldüğü zaman…"

Hâmilü'l-Kur'ân, alim insan demek. "Alim insan öldüğü zaman, (*evha'llàhu teàlâ ile'l-ardı*) Allah toprağa, yeryüzüne

---

[141] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.284, no:1112; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.238, no:1586; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.555, no:2488; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.70, no:2793.

vahyeder ki, (*en lâ te'külî lahmehû*) 'Bu kulumun etini yeme, bu kulumun etini çürütme, kabirde olduğu gibi kalsın, toprak olmasın!'"

(*Kàlet*) "Yer de cevap verir: (*İlâhî keyfe âkilü lahmehû, ve kelâmike fî cevfihî*) Senin kelamın onun içinde olduğu halde ben onun etini nasıl yiyebilirim, nasıl çürütebilirim!"

Sen şimdi hangi bilgiyi istersen onu öğren ama evvela bu Allah'ın kelamını öğren, onu okumasını öğren!

Allah'ın kelâmı, Allah-u Teàlâ'nın gönderdiği harflerle öğrenilir ve o harflerle okunur. Başka harflerle onu okumak doğru değil, caiz de değildir. Çünkü şu ağızda harflerin hepsinin ayrı ayrı çıkış yerleri vardır. Bu bizim Türkçemizde yoktur. Türkçemizde gelişigüzel okuruz biz. Ne harfin yeri vardır ne bir şey vardır, ağzımızdan çıktığı gibi okuruz. Fakat bu kelâm-ı ilahî olan Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı ve Arap kelimelerini okurken her harfin ağızda yeri vardır. *Elif* buradan çıkar, *lâm* buradan çıkar, *mim* buradan çıkar, be buradan çıkar, *ayın* buradan çıkar, *gayın* buradan çıkar, boğazdan çıkar. Hepsini yerlerinden çıkarmak şarttır.

Binâen aleyh her müslümanın hiç olmazsa Kur'an kurslarındaki hocaefendilere gidip Kur'an'ını dinletmesi, ona göre okuması lazımdır.

Dün bize gelen bir çocuğa ben Kulhuvallah'ı okuttum. Kulhuvallah'ı bile doğru dürüst okuyamıyor. Olmaz ki! Okuduktan sonra devamı lazımdır, devam olmazsa yine unutur onu o. Unutulur yani.

Onun için Allahu Teâlâ'nın kitabını hâmil olan insanın etini mezarın yemesine imkân yok…

Bak bir misal söyleyeyim. Bursa'daki bir hadisedir ama adamın adı aklıma gelmedi. Dağ üzerinde mescidi var. Camisi de güzel yerde, defter de var orada her gelen oraya, "Ben de oraya geldim de ziyaret ettim." diyerekten bir şey yazıyor. Ben de gittim, baktım defterin başında bir hadise yazılı.

Hadise şöyle:

Orada yatan zât hocasının mezarında yenip yenmediğini, cesedinin durup durmadığını öğrenmek için mezarı açmış. Ne

kadar sonra ise bakmış hocası duruyor mezarında. Yenmemiş, cesediyle duruyor. Fakat mezarını açtığından dolayı hocasının hoşuna gitmemiş, gözleri kör olmuş.

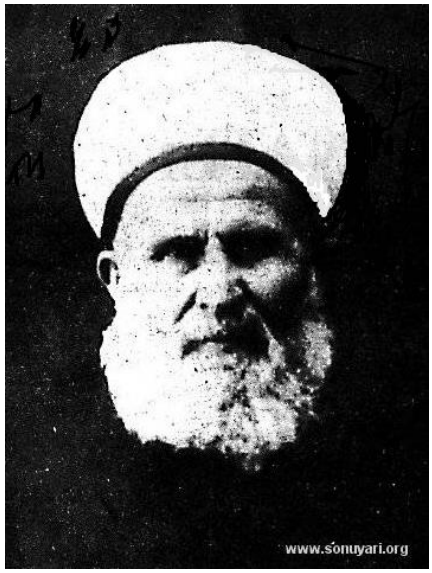

Büyük bir alim bu zât, gözleri kör olmuş. Cenâb-ı Peygamber'i görmüş rüyasında, demiş ki;

"—Bir tefsir yaz!"

"—Yâ Rasûlallah, gözlerim kör, göremiyorum ki nasıl yazayım?"

Mübarek hırkasından bir parça vermiş. Sür bunları gözüne demiş. Gece onu sürmüş sürekli gözlerine, gözleri açılmış.

Sonra alim bakmış ki pamuk üzerinde, ama gözleri de açılmış. Tefsirini yazmış ve "Her gelen okusun da duysun bu hadiseyi." diyerekten bu hâdiseye orada işaret etmiş.

Bizim rahmetlik üstazımız Mustafa Feyzi Hazretleri Tekirdağlıydı. Allah rahmet eylesin, makamını âli eylesin…

Rahmetlik oldu, Süleymaniye türbesinin yanında makberesine defnolundu (23 Muharrem 1345/1 Ağustos 1926). Aradan 30 küsür sene geçti, Adnan Menderes devri geldi (1957). O mezarları kaldırma emri verildi, hepsini ileriye alıyorlar. Burada Süleymaniye türbesinin önünde, sol tarafta mezarlar vardı ki, Hürrem Sultan mezarlığıymış. O arayı dolduruyordu mezarlık. Orasını kaldırdılar, ileriye aldılar mezarları.

Bizi de çağırdılar ki, "Madem talebesisiniz, gelin hocanızın başında bulunun!" diye.

Birçok zevat da var gene. Torbalar getirmişler, açmışlar mezarları. Ameleler var, mezarları süpürüyorlar kemiklerini torbalara koyuyorlar yeni açılan mezara, "Bu filanın mezarıdır." diyerekten götürüp koyuyorlar.

Sıra rahmetlik bizim Hocamıza geldi. Mübarek, olduğu gibi duruyordu. Tabutu üzerinde, saçı sakalı yerinde, gözümüzün

önünde böyle canlı gibi… Gözyaşları ile tabutu kaldırdılar, götürüp yeni açılan mezarına koydular.

Ki, bir insanın asgari birkaç sene içerisinde çürümesi mukadderdir yani. Birkaç sene içerisinde çürür.

Allah yedirmeyince, toprak yiyemez.

Allah cümlemizi affetsin… Şefaatlerine nail eylesin…

ü. Cenazeye Teyemmüm Ettirilmesi

Ebû Dâvud ve Beyhakî, Mekhûl RH.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[142]

إِذَا مَاتَتِ الْمَرْأَةُ مَعَ الرِّجَالِ ، لَيْسَ مَعَهُمُ امْرَأَةٌ غَيْرُهَا ؛ أَوِ الرَّجُلُ مَعَ النِّسَاءِ ، لَيْسَ مَعَهُنَّ رَجُلٌ غَيْرُهُ ؛ فَإِنَّهُمَا يُتَيَمَّمَانِ وَيُدْفَنَانِ ، وَهُمَا بِمَنْزِلَةِ مَنْ لاَ يَجِدُ الْمَاءَ (د. فى مراسيله ، ق. عن مكحول مرسلاً)

RE. 63/9 (*İzâ mâteti'l-mer'etü mea'r-ricâli, leyse meahüm imreetün gayrahâ; evi'r-racülü mea'n-nisâi, leyse meahünne racülün gayruhû; feinnehûmâ yüteyemmemâni ve yüdfenâni, ve hümâ bi-menzileti men lâ yecidü'l-ma'.*)

(*İzâ mâteti'l-mer'etü mea'r-ricâli, leyse meahüm imreetün gayrahâ*) "Bir seyahat esnasında bir kadın ölse, kafilede onu yıkayacak başka hiç kadın yok; hep erkekler var. Bir tek kadındı, öldü. (*Evi'r-racülü mea'n-nisâi, leyse meahünne racülün gayruhû*) Yahut bir başka kafile ki sadece kadınlar var, başlarında bir adam vardı, öldü. Birincisinde bir kadın yok ki o ölen kadını yıkayacak, ikincisinde bir adam yok ki bu ölen adamı yıkayacak!

---

[142] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.398, no:6461; *Merâsil-i Ebû Dâvud*, c.I, s.472, no:389; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXV, s.328, no:5271; Mekhul Rh.A'ten.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.248, no:11073; Said ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.574, no:42233; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.72, no:2798.

(*Feinnehûmâ yüteyemmemâni ve yüdfenâni*) Bu durumda teyemmüm ettirilir!"

Peygamber Efendimiz SAS; (*Ve hümâ bi-menzileti men lâ yecidü'l-ma'*) " Çünkü bu durumda cenazeler suyu bulamamış hükmünde sayılırlar!" diyor.

Kadınların ölüsü de nâ-mahremdir, dirisi de nâ-mahremdir. Yalnız, kadın kocasını yıkar.

Allah cümlemizi affetsin… Mağfiret-i ilâhiyyeye cümlemizi mazhar eylesin…

v. İleride Fitneler Olacak

Ebû Nuaym, Sehl ibn-i Ebî Hasme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[143]

إِذَا مِتُّ أَنَا ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَعُثْمَانُ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَمُوتَ ، فَمُتْ

(حل. عن سهل بن أبى حثمة)

RE. 63/10 (*İzâ mittü ene, ve ebû bekrin, ve umeru, ve usmânu, feenisteta'te en temûte, femüt*)

(*İzâ mittü ene*) "Ben vefat ettiğim zaman, (*ve ebû bekrin*) Ebû Bekir de vefat ettikten sonra, (*ve umeru*) Ömer de vefat ettikten sonra, (*ve usmânu*) Osman da vefat ettikten sonra, (*feenisteta'te en temûte, femüt*) eğer elinden geliyorsa sen de öl!"

Allahu a'lem, o zaman çok fitneler çıkacak, işler karışacak, bazı insanlar o tarafı tutacak, bazı insanlar bu tarafı tutacak, bir çok şeyler olacak demek.

Bugün 1400 sene sonra, Müslümanlık yine ayakta el-hamdü lillâh! Müslümanların sayısı bugün bir milyara varmıştır. Fakat o günkü Müslümanın bir tanesine bedel olmayız.

O günkü Müslüman, can ile Müslümandı. Peygamber SAS

---

[143] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.280; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.318, no:1257; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIX, s.175; Sehl ibn-i Ebî Hasme RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.74, no:2801.

önlerinde idi. Allah-u Teàlâ'nın lütfu da onlara erişiyordu.

Sen Peygamber önlerinde idi deme, Ebû Cehil de o devirde yaşadı, Ebû Cehil iman edebildi mi? Ebû Lehebler, onun emsalleri iman edebildiler mi? Allah kime lütfetti ise onlar iman ettiler.

Bugün de öyledir. Bu dünyanın bu kadar fitnesi içerisinde, el-hamdü lillâh Allah bizi yine koruyor ve muhafaza ediyor. İnşaallah hüsn-ü hatimelerle, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna mazhar olaraktan ahirete göçer, onun bize vaad etmiş olduğu cennet nimetlerine hepimiz sevinçler içerisinde gark oluruz.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin….

y. Yemenlilere İyi Davranın!

Taberânî, Utbe ibn-i Abd RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[144]

---

[144] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.123, no:304; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.176, no:1139; Utbe ibn-i Abd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.50, no:33950; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.77, no:2808.

إِذَا مَرُّوا بِكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ ، يَسُوقُونَ نِسَاءَهُمْ ، وَيَحْمِلُونَ أَبْنَاءَهُمْ عَلَى

عَوَاتِقِهِمْ ؛ فَإِنَّهُمْ مِنِّي ، وَأَنَا مِنْهُمْ (طب. عن عتبة بن عبد)

RE. 63/11 (*İzâ merre biküm ehlü'l-yemeni, yesûkûne nisâehum ve yahmelûne ebnâehüm alâ avâtikıhim, feinnehüm minnî ve ene minhüm.*)

Ehl-i Yemen'i methediyor Cenâb-ı Peygamber SAS.

(*İzâ merre biküm ehlü'l-yemeni, yesûkûne nisâehum ve yahmelûne ebnâehüm alâ avâtikıhim*) "Yemen halkı, kadınları ve omuzlarında çocukları ile size geldiklerinde…"

Onlar Yemen'den Medine-i Münevvere'ye hicret ediyorlar. Arabaları filân yok… Memleketlerini bırakıp Peygamberin bulunduğu yere geliyorlar. Yemen uzak memleket, herkes yapabilir mi bunu?

(*Feinnehüm minnî ve ene minhüm*) "Bilin ki onlar bendendir, ben de onlardanım! Onlar beni sevdikleri için memleketlerini bırakıp geldiler buraya; ben de onları seviyorum!"

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına kabul buyursun…

El-fâtihah!

13. 06. 1976 – İskenderpaşa Camii

07. CENNET BAHÇELERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...
İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : وَمَا رِيَاضُ الجَنَّةِ ؟ قَالَ:

حِلَقُ الذِّكْرِ (ع. حم. ت. هب. وابن شاهين عن أنس)

RE. 64/1 (*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù! Kàlû: Ve mâ riyâdu'l-cenneti? Kàle: Hıleku'z-zikri.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:
"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)
Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Cennet Bahçelerinden Faydalanın!

Ahmed ibn-i Hanbel ve Tirmizî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[145]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : وَمَا رِيَاضُ الجَنَّةِ ؟ قَالَ:

حِلَقُ الذِّكْرِ (ع. حم. ت. هب. وابن شاهين عن أنس)

RE. 64/1 (*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù! Kàlû: Ve mâ riyâdu'l-cenneti? Kàle: Hıleku'z-zikri.*)

(*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù*) "Siz cennet bahçelerine uğradığınızda, rastladığınızda oradan faydalanın!"

(*Kàlû*) Dediler ki: (*Ve mâ riyâdu'l-cenneh*) 'Cennet bahçeleri nedir yâ Rasûlallah?'

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Hıleku'z-zikri*) "Zikir halkalarıdır. Cennet bahçeleri, *Allah Allah* denilen, *Lâ ilâhe illa'llàh* denilen zikir meclisleridir."

Cenâb-ı Hakk'ın kullarına verdiği nimetlerin en güzeli, Cenâb-ı Hakk'ın zikriyle meşgul olabilmektir. Zikrin envâı çok… En kısası, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" zikridir. Ama zikir denilince sadece "Allah… Allah…" demek değil, ilim, Kur'ân, hepsi de zikrin içine girer.

Daha açıkçası Allah'ın emirlerini tutmaktır. Yoksa, "Allah… Allah…" deyip Allah'ın emirlerini tutmuyorsa, bu zikir belki onun zararınadır.

Bu nimetlerin en iyisi, dünyada olduğu gibi ahirette de Allah'ın zikriyle uğraşmaktır. Ahiret nimetlerinden de Cenâb-ı Hakk'ı müşâhede, öbür nimetleri unutturacaktır.

İkinci hadis-i şerif de yine aynı mevzuda:

---

[145] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.415, no:3432; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.150, no:12545; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.398, no:529; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.155, no:3432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs,* c.I, s.268, no:1044; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.437, no:1882; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. IV, s.81, no:2820.

Taberânî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[146]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ: مَجَالِسُ الْعِلْمِ (طب. عن ابن عباس)

RE. 64/2 (*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù! Kàlû: Yâ rasûla'llah, ve mâ riyâdu'l-cenneti? Kàle: Mecâlisü'l-ilm.*)

(*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù*) "Siz cennet bahçelerine uğradığınızda, rastladığınızda oradan faydalanın!"

(*Kàlû*) "Dediler ki: (*Ve mâ riyâdu'l-cenneh*) Bu cennet bahçeleri neresidir yâ Rasûlallah?"

(*Kàle*) "Buyurdu ki: (*Mecâlisü'l-ilm*) İlim meclisleridir."

Ya Cenâb-ı Hak'tan yahut Rasûlüllah'tan bahsedilen meclislerdir. İmam-ı Gazâlî Hazretleri, "Bu ilim, ilm-i ahirettir." demiştir.

Dünyayı isteyen Kur'an'ı okusun! Ahireti isteyen yine Kur'an'ı okusun! Bütün ilimler Kur'an'dadır. Asıl olan ahiret ilmidir.

Üçüncü hadis-i şerif de yine aynı mevzuda:
Taberânî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[147]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَمَا رِيَاضُ

---

146 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.95, no:11158; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.138, 28695; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.82, no:2821.

147 Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.414, no:3431; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.651, 20739; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.82, no:2822.

الْجَنَّةِ ؟ قَالَ: الْمَسَاجِدُ ، قِيلَ: وَمَا الرَّتْعُ ؟ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَالحَمْدُ

للهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ (ت. عن أبى هريرة)

RE. 64/3 (*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù! Kàlû: Yâ rasûla'llah, ve mâ riyâdu'l-cenneti? Kàle: El-mesâcid.*)

(*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù*) "Siz cennet bahçelerine uğradığınızda, rastladığınızda oradan faydalanın, istifade edin!"

(*Kàlû*) "Dediler ki: (*Ve mâ riyâdu'l-cenneh*) Bu cennet bahçeleri neresidir yâ Rasûlallah?"

(*Kàle*) "Buyurdu ki: (*El-mesâcid*) Mescidlerdir."

Mescidler, Allah'ın rahmetinin nazil olduğu yerlerdir.

(*Kîle*) "Denildi ki: (*Veme'r-rat'u*) Nesinden istifade edelim?"

(*Kàle*) "Buyurdu ki: (*Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü l'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llàhu, va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-azîm.)* tesbihine devam etmenizdir."

Bu tesbih dört kelimeden ibarettir:

1. (*Sübhàna'llàh*) "Ben seni kim ne derse desin, noksan sıfatlardan tenzih ederim, kemâl sıfatlarla tavsif ederim."

2. (*El-hamdü li'llâh*) "Yâ Rabbi, seni överim; övgü, medih, senâ hepsi sana aittir."

3. (*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan başka ilâh yoktur."

4. (*Allàhu ekber*) "Allah en büyüktür."

Bu tesbihe devam etmek günahları tüketir.

Üç *Kul huvallàhu ehad* okursan, bir hatim sevabı var. Onu yüz kere oku, elinden geliyorsa bin kere oku!

b. Cahiliye Ehli Olarak Ölenler

İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[148]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِقُبُورِنَا وَقُبُورِ كُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ ، فَأَخْبِرُوهُمْ أَنَّهُمْ فِي النَّارِ

(حب. عن أبي هريرة)

RE. 64/4 (*İzâ merartüm kubûrinâ ve kubûrüküm min ehli'l-câhiliyyeti, feahbirûhüm ennehüm fi'n-nâri.*)

(*İzâ merartüm kubûrinâ ve kubûrüküm min ehli'l-câhiliyyeti*) Bizden ve sizden cahiliyet ehlinden olan kimselerin kabrine uğradığınızda, (*feahbirûhüm ennehüm fi'n-nâri*) onlara haber verin ki, ateştedirler.

Siz mezarlıktan geçerken, imansız gidenlere siz haber veriniz ki, yerleri cehennemdir.

c. Hastalık ve Sağlıkta İbadet

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî ve İbn-i Hibbân, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[149]

إِذَا مَرِضَ العَبْدُ أَوْ سَافَرَ ، كَتَبَ اللهُ لَهُ مِنَ الأَجْرِ ، مِثْلَ مَا كَانَ يَعْمَلُ

صَحِيحًا مُقِيمًا (حم. خ. حب. عن أبي موسى)

---

[148] İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.141; Heysemî, *Zevâid-i İbn-i Hibbân*, c.I, s.45, no:65; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.657, no:42603; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.83, no:2823.

[149] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.176, no:2774; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.410, no:19694; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.59, no:778; Beyhakî, S*ünenü'l-Kübrâ*, c.III,s.374, no:6339; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.162, no:9928; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.III, s.233, no:10930; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.162, no:150; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.292, no:1147; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

RE. 64/5 (*İzâ marida'l-abdü ev sâfera, keteba'llàhu lehû mine'l-ecri, misle mâ kâne ya'melü sahîhan ev mukîmen.*)

(*İzâ marida'l-abdü ev sâfera*) "Kul hasta olduğunda veya sefere çıktığında, (*keteba'llàhu lehû mine'l-ecri*) Allah onun için ecir yazar; (*misle mâ kâne ya'melü sahîhan ev mukîmen*) sıhhatte ve mukim iken yapmakta olduğu amellerin ecri gibi…"

Hastalık zamanında insan, sağlamken yaptığı ibadeti, tâati yapamaz. O zaman Cenâb-ı Hak buyurur ki meleklerine:

"—Sağlamken yaptığı hasenâtı yazın!"

d. Üç Gün Hastalık Çeken Kimse

Taberânî ve Ebü'ş-Şeyh, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[150]

إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ ، كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(طس. وأبو الشيخ عن أنس)

RE. 64/6 (*İzâ marida'l-abdü selâsete eyyâmin, harace min zünûbihî, keyevme veledethü ümmühû.*)

(*İzâ marida'l-abdü selâsete eyyâmin*) "Bir kul üç gün hasta oldu mu, (*harace min zünûbihî*) günahlarından sıyrılıp çıkar, (*keyevmi veledethü ümmühû*) annesinin onu doğurduğu gündeki gibi günahsız bir hale gelir!"

Hastalık insana bir intibah verir. Bir adam hastalandı, üç gün sabrediyor, sesini de çıkarmıyor. Onun bu sabrından dolayı, Cenâb-ı Hak onun bütün günahlarını affeder.

---

150 Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.314, no:519; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.20, no:3764; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.307, no:6684; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.85, no:2828.

e. Allah-u Teàlâ'nın En Yakın Semâya Nuzûlü

Müslim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamberimiz SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[151]

إذا مَضى شَطْرُ اللَّيْلِ أوْ ثُلُثاهُ ، يَنْزِلُ اللهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ:

هَلْ مِنْ سائِلٍ فَيُعْطَى ؟ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَيُسْتَجَابَ لَهُ ؟ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ

فَيَغْفَرَ لَهُ ؟ حَتَّى يَنْفَجِرَ الصُّبْحُ (م. عن أبى هريرة)

RE. 64/8 (*İzâ madà şatru'l-leyli ev sülüsâhü, yenzilu'llàhu ile's-semâi'd-dünyâ, feyekùlü: Hel min sâilin feyu'tâ? Hel min dâin feyüstecâbe lehû? Hel min müstağfirîn feyuğfera lehû? Hattâ yenfecira's-subhu.*)

(*İzâ madà şatru'l-leyli ev sülüsâhü*) "Gecenin yarısı geçince veyahut üçte ikisi geçince, (*yenzilu'llàhu ile's-semâi'd-dünyâ*) Allah-u Teàlâ Hazretleri en yakın semaya rahmetiyle nüzûl eyler. (*Feyekùlü*) Cenâb-ı Hak kullarına seslenir:

(*Hel min sâilin feyu'tâ*?) "İçinizde bir şey isteyen var mı, istediği verilecek!

(*Hel min dâ'in feyüstecâbe lehû?*) "Var mı bir dua eden, duasına icabet olunacak!"

(*Hel min müstağfirîn feyuğfera lehû*) "Var mı afv u mağfiret isteyen, affolunacak! (*Hattâ yenfecira's-subhu*) Şafak atıncaya kadar, fecr-i sâdık doğuncaya kadar bu böyle devam eder."

f. Cenaze İçin Ayağa Kalkmak

---

[151] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.140, no:1263; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.123, no:10312; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.342, no:5936; Taberânî, *Dua*, c.I, s.63, no:146; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.103, no:3351; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.91, no:2849.

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberanî, Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[152]

إِذَا مَرَّتْ بِكُمْ جِنَازَةُ مُسْلِمٍ أَوْ يَهُودِيٍّ ، أَوْ نَصْرَانِيٍّ ، فَقُومُوا لَهَا ؛

فَلَسْتُمْ لَهَا نَقُومُونَ ، إِنَّمَا نَقُومُونَ لِمَنْ مَعَهَا مِنْ الْمَلَائِكَةِ (حم.

طب. عن أبى موسى)

RE.64/9 (*İzâ merret aleyküm cenâzetü müslimin, ev yahûdiyyin, ev nasrâniyyin, fekùmû lehâ; Felestüm lehâ nekùmûn, innemâ nekùmûne li-men meahâ mine'l-melâikeh*)

(*İzâ merret aleyküm cenâzetü müslimin*) "Sizin yanınızdan bir müslümanın cenazesi geçiyorsa, (*ev yahûdiyyin*) veyahut müslüman değil de yahudinin cenazesi geçiyorsa, (*ev nasrâniyyin*) veyahut bir hristiyanın, nasraninin cenazesi geçiyorsa; ister müslüman olsun ister yahudi, ister nasrani olsun onun için kalkın! (*Felestüm lehâ nekùmûn*) Çünkü biz ona kalkmıyoruz; (*innemâ nekùmü li-men meahâ mine'l-melâikeh*) biz cenazenin çevresinde vazifeli çeşitli meleklerden dolayı kalkıyoruz."

Müslümanların cenazeleri geçerken, ayağa kalkıp saygı göstermek lâzım! Eğer mümkünse tabutun altına girip, her köşede on adım olmak üzere kırk adım götürmek, kırk büyük günahın affına sebep olur.

g. Bir Topluluğun Yanından Geçerken Selâm Verin!

Taberânî, Muaviye ibn-i Kurre Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[153]

---

[152] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.391, no:19509; Tahâvî, *Şerhü'l-Ma"ani*, c.I, S.489, no:2584; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.594, no:42342; Câmiü'l-Ehàds, c.IV, s.79, no:2813.

إِذَا مَرَرْتَ بِالْمَجْلِسِ ، فَسَلِّمْ عَلَى أَهْلِهِ ؛ فَإِنْ يَكُونُوا فِي خَيْرٍ ، كُنْتَ شَرِيكَهُم ؛ وَإِنْ يَكُونُوا فِي غَيْرِ ذٰلِكَ ، كَانَ لَكَ أَجْرٌ (طب. عن معاوية بن قرة عن أبيه)

RE. 64/10 (*İzâ mererte bi'l-meclisi, fesellim alâ ehlihî; fein yekûnû fî hayrin, künte şerîkehüm; ve in yekûnû fî gayri zâlike, kâne leke ecrün.*)

(*İzâ mererte bi'l-meclisi*) "İnsanlar bir kenarda oturmuş duruyorlarken, sen onların yanından geçiyorsan, (*fesellim alâ ehlihî*) onlara selam ver!"

(*Fein yekûnû fî hayrin*) "Eğer onlar hayır üzerelerse, hayır içindelerse, orada hayırlı bir toplantı halindelerse, (*künte şerîkehüm*) sen onların hayırlarına iştirak etmiş olursun!"

(*Ve in yekûnû fî gayri zâlike, kâne leke ecren*) "Eğer başka şeyle meşgul oluyorlarsa, günah için toplanmışlarsa, o zaman da senin selâmın sana sevap olur, sen zarar etmezsin!"

h. Oyun Oynayanlara Selâm Vermeyin!

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[154]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِهٰؤُلَاءِ الَّذِينَ يَلْعَبُونَ بِهٰذِهِ الْأَزْلَامِ ، وَالشِّطْرَنْجِ ، وَالنَّرْدِ ، وَمَا

---

[153] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.28, no:61; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.73, no:12759; Muaviye ibn-i Kurre babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.145, no:25437; Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.79, no:2814.

[154] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.269, no:1045; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.380, no:904; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.216, no:40644; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.83, no:2825.

كَانَ مَنْ فِي هَذِهِ ، فَلاَ تُسَلِّمُوا عَلَيْهِمْ ؛ وَإِنْ سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ ، فَلاَ تَرُدُّوا

عَلَيْهِمْ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 64/11 (*İzâ merertüm bi-hâulâi'llezîne yel'abûne bi-hâzihi'l-ezlâm, ve's-şatranci, ve'n-nerdi; ve mâ kâne men fî hâzihî, felâ tüsellimû aleyhim; ve in sellemû aleyküm, felâ teruddû aleyhim.*)

(*İzâ merertüm bi-hâulâi'llezîne yel'abûne bi-hâzihi'l-ezlâm, ve's-şatranci, ve'n-nerdi*) "Fal oklarıyla kumar oynayan, satranç oynayan ve tavla oynayan; (*ve mâ kâne men fî hâzihî*) bunun gibi oyun oynayan birilerinin yanından geçtiğiniz zaman, (*felâ tüsellimû aleyhim*) onlara selâm vermeyin! (*Felâ teruddû aleyhim*) Onlar selâm vermişlerse, karşılık vermeyin!"

Allah'ın istemediği işlere güzel ömrünü harcayalara selâm vermek de caiz değildir. Çünkü oyunlar insanı tàat-ı ilâhiyyeden huruc ettirir, fasık eder.

Avreti açık olana da selâm verilmez.

1. Köle Azad Etmenin Karşılığı

Hadîs-i şerîf köle âzad etmekle ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[155]

إِذَا مَلَكَ أَحَدُكُمْ شَيْئًا فِيهِ ثَمَنُ رَقَبَةٍ ، فَلْيُعْتِقْهَا ؛ فَإِنَّهُ يُفَدِّي كُلُّ

عُضْوٍ مِنْهَا ، عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ (طب. والبغوي عن أبى سكينة)

RE. 64/12 (*İzâ meleke ehadüküm şey'en fîhi semenü rakabetin,*

---

155 Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.473, no:2645; Taberânî, *Mu"cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.335, no:841; Heysemî, *Mecmuati'z-Zevâid*, CIV, s.445, no:7261; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1190; Ebû Sekîne RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.318, no:29591; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV,s.93, no:2852.

felyu'tikhâ; feinnehû yüfeddî küllü udvin minhâ, udven minhü mine'n-nâr.)

(*İzâ meleke ehadüküm şey'en fîhi semenü rakabetin*) "Sizden biriniz bir kölenin bedeline malik olunca, bir köle satın alacak paraya sahip olduğu zaman, (*felyu'tikhâ*) bir köle alıp azad etsin!" Bir köleyi kurtarıp da hürriyetine kavuşturmak, sevapların en büyüğü…

(*Feinnehû yüfdî küllü udvin minhâ*) "Çünkü, azad ettiği o kölenin her âzâsı, (*udven minhü mine'n-nâr*) köleyi alıp da esaretten kurtaranın azalarını cehennemden kurtarmaya vesile olur, bedel olur!"

i. Ezan Okunurken Şeytan Kaçar

İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed ibn-i Hanbel ve Abd ibn-i Humeyd, Cabir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[156]

إِذَا نَادَا الْمُؤَذِّنُ بِالصَّلَاةِ ، هَرَبَ الشَّيْطَانُ حَتَّى يَكُونَ بِالرَّوْحَاءِ

(ش. حم. وعبد بن حميد عن جابر)

RE. 64/15 (İzâ nâdâkümü'l-müezzinü bi's-salâti, herebe'ş-şeyâtînü hattâ yekûnû bi'r-revhâi.)

(*İzâ nâdâkümü'l-müezzinü bi's-salâti*) "Müezzin minareden size ezanı okumaya başladığı zaman, (*herebe'ş-şeyâtînü*) şeytanlar firar edip kaçıp giderler. (*Hattâ yekûnû bi'r-revhâi*) Ravhâ denilen fersahlarca uzaktaki yere kadar…"

---

[156] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.316, no:14444; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.316, no:1032; İbn-i Ebî Şeybe *Musannef*, c.I, s.228, no:2387; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.116, no:3049; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.432, no:1878; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.278, no:974; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.692, no:20950; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.96, no:2857.

Ezan okunurken, şeytanlar sesin duyulmadığı yere kadar kaçarlar. Allah-u Teàlâ'nın zikriyle meşgul olursan, senden de şeytanlar kaçarlar. Kur'an okumak, hadis okumak, oturup "Allah… Allah…" demek, *nasara-yensuru* okumak bile hepsi zikrullahtan ibarettir.

j. Rahmetin Mescide İnmesi

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[157]

إِذَا نَزَلَتِ الرَّحْمَةُ عَلَى أَهْلِ الْمَسْجِدِ ، بَدَأَتْ بِالإِمَامِ ؛ ثُمَّ أَخَذَتْ

يَمِينًا ، ثُمَّ عَطَفَتْ عَلَى الصُّفُوفِ (الديلمي عن أبي هريرة)

---

[157] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.329, no:1303; Ebû Hüreyre RA'dan. Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.567, no:20291; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.103, no:2870,

RE.64/17 (*İzâ nezeleti'r-rahmetü alâ ehli'l-mescidi, bedeet bi'l-imâm; sümme ehazet yemînen, sümme atafet ale's-sufûf.*)

(*İzâ nezeleti'r-rahmetü alâ ehli'l-mescidi*) "Mescid ahâlisinin, mescide gelip namaz kılan cemaatin üzerine Allah'ın rahmeti indiği zaman, (*bedeet bi'l-imâm*) önce imam rahmete gark olur.

(*Sümme ehazet yemînen*) "Sonra imamın sağına geçer. (*Sümme atafet ale's-sufûf*) Sonra bu minval üzere arkadaki saflara intikal eder."

Camiye giren insan, Allah'ın rahmetinden muhakkak istifade eder. Kapıdan girerken günahları alınır.

k. Namazı Unutan Kimse

İbn-i Adiy ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[158]

إِذَا نَسِيَ أَحَدُكُمْ صَلاَةً ، فَذَكَرَهَا وَهُوَ فِي صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ ، فَلْيَبْدَأْ بِالَّتِي هُوَ فِيهَا ، فَإِذَا فَرَغَ ، صَلَّى الَّتِي نَسِيَ (عد . ق . عن ابن عباس)

RE. 64/18 (*İzâ nesiye ehadüküm salâten, fezekerehâ ve hüve fî salâtin mektûbetin, felyebde' bi'lletî hüve fîhâ, feizâ ferağa salle'lletî nesiye.*)

(*İzâ nesiye ehadüküm salâten*) "Sizden biriniz bir namazı unuttuğu zaman, (*fezekerehâ ve hüve fî salâtin mektûbetin*) sonra bir başka farz namazı kılarken aklına geldiyse, (*felyebde' bi'lletî hüve fîhâ*) içinde olduğu namazı tamamlasın! (*Feizâ ferağa*

---

158 Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.222, no:3013; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.22; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.537, no:20144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.105, no:2875.

salle'lletî nesiye) Onu bitirdikten sonra, unutmuş olduğunu kılsın!"

Meselâ, öğle namazını kılacakken bir telâşımız vardı, öğleni unuttuk, kılamadık. İkindi namazına durduk, aklımıza geldi. Artık namazı bozmayız. İkindiye kılar, sonra öğleni kaza ederiz.

Eğer düzenli namaz kılıyorsak, ertesi gün öğle namazından sonra kılarız. Eğer sahib-i tertib isek, altı vakit sonra kılarız.

l. Dünyalıkta Kendinden Aşağıdakine Bakmak

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[159]

إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُم إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيهِ فِي الْمَالِ وَالْخُلُقِ ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى

مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ (حم. خ. م. ق. عن أبي هريرة)

RE. 64/19 (*İzâ nazara ehadüküm ilâ men fuddıle aleyhi fi'l-mâli ve'l-halkı, felyenzur ilâ men hüve esfele minhü.*)

(*İzâ nazara ehadüküm ilâ men fuddıle aleyhi fi'l-mâli ve'l-halkı*) "Sizden biriniz kendisinden malca ve yaradılışça daha üstün kılınmış olan bir kimseyi gördüğü zaman, (*felyenzur ilâ men hüve esfele minhü*) kendisinden daha aşağı olana baksın!"

Dünya nimetleri hususunda senden aşağısına bak, haline şükret! Yukarısına bakarsan, boynun bükülür.

m. Babası Evlâdına Sevgiyle Bakarsa...

---

159 Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.138, no:6009; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.212, no:5263; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.314, no:8132; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.273, no:10284; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.489, no:712; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.233; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.135, no:6261; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.280, no:3289; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.35, no:1034; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.VIII, s.374; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberanî, İbn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[160]

إِذَا نَظَرَ الْوَالِدُ إِلَى وَلَدِهِ نَظْرَةً ، كَانَ لِلْوَلَدِ عَدْلَ عِتْقِ نَسَمَةٍ ؛

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، وَإِنْ نَظَرَ ثَلاثَمِائَةٍ وَسِتِّينَ نَظْرَةً ؟ قَالَ: اللهُ

أَكْبَرُ (طب. عن ابن عباس)

RE. 65/1 (*İzâ nazara'l-vâlidü veledihî nazraten, kâne li'l-veledi adle itkı nesemetin; kîle: Yâ rasûla'llàh, ve in nazara selâse mietin*

---

[160] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.239, no:11608; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.186, no:7857; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.283, no:8646; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.321, no:1272; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.286, no:13487; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.473, no:45507; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.108, no:2882.

ve sittîne nazraten? Kàle: Allàhu ekber.)

(*İzâ nazara'l-vâlidü veledihî nazraten*) "Baba evlâdına, 'Allah razı olsun, çok memnun kıldı beni!' diye hoş bir nazarla, severek bakarsa, (*kâne li'l-veledi adle itkı nesemetin*) Allah o çocuğa bir köle azad etmiş sevabını verir."

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve in nazara selâse mietin ve sittîne nazraten?*) "Ey Allah'ın elçisi, eğer üç yüz altmış defa bakarsa?.."

Çocuk babasının yanında, baba çocuğunun evinde; kapıdan girdi baktı, çıktı baktı, mutfağa gitti baktı, geldi baktı, bahçeye çıktı baktı, bakkala gitti geldi baktı··· Bir defada bir köle âzad oluyordu, çok bakarsa ne olacak?

(*Kàle*) Rasûlüllah Efendimiz buyurdu ki: (*Allàhu ekber*) "Allah en büyüktür!"

Yâni, "Ne kadar bakarsa, o kadar köle âzat etmek gibi olur. Allah büyükler büyüğüdür, verir. Ne mutlu o gence! Ne mutlu! Ne kadar büyük mükâfat!" demek.

Annenin babanın rızası çok önemlidir.

En büyük devlet, tahsil-i ilimdir, din ilmini tahsildir.

Bir çocuk namaz kılacak kadar dini bilgi öğrendi. Din ilmini tahsil etmek istiyor. Anası babası razı olmazsa, gidemez. Giderse, günah-ı kebâir işlemiş olur.

Anneye babaya isyan büyük günahlardandır.

Şu üç günahın cezası dünyada iken verilir:

1. Anaya babaya àsî olmak,
2. Zulmetmek.
3. Hainlik etmek.

n. Namazda Uyuklayan Kimse

İmam Malik, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibban, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[161]

إذا نَعَسَ أحَدُكُم فِي الصَّلاَةِ ، فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عنهُ النَّوْمُ ، فإِنَّ

أحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وهُوَ ناعِسٌ ، لاَ يَدْرِي لَعَلَّهُ يَذْهَبُ يَسْتَغْفِرُ فيَسُبُّ

نَفْسَهُ (مالك ، حم. خ. م. د. ت. ه. حب. عن عائشة)

RE. 65/2 (*İzâ nease ehadüküm fi's-salâh; felyerkud hattâ yezhebe anhü'n-nevmü; feinne ehadeküm izâ sallâ ve hüve nâisün, lâ yedrî leallehü yezhebu yestağfiru, feyesübbü nefsehû.*)

(*İzâ nease ehadüküm fi's-salâh*) "Sizden biriniz namazda uyuklarsa, uyursa, (*fe'l-yerkud hattâ yezhebe anhü'n-nevmü*) uykusu geçinceye kadar çekilsin, bir kenara uyusun!"

(*Feinne ehadeküm izâ sallâ ve hüve nâisün*) "Çünkü sizden biriniz uykuluyken namaz kılarsa, (*lâ yedrî leallehü yezhebu yestağfiru, feyesübbu nefsehû*) bilemez ki, tevbe ve istiğfar edeyim derken, farkına varmaz da aleyhine bir şeyde bulunur."

Yatsı namazını kılıyordun, uykun geldi, namazı kılamaz hale geldin. O zaman git uyu! Namazı sonra kıl! Uyanık olarak kıl! Namazda ne yaptığını bilmeyecek kadar gaflet, o büyük bir eksikliktir.

Her an insan huzur-u ilâhide olduğunu unutmamalıdır. Her an o bizi görüyor. Biz onu göremiyorsak, eksiklik bizde…

Şeytanı da göremiyoruz. Mikrobu da göremiyoruz ama hastalık yaptığına inanıyoruz.

o. Camide Uyuklayanın Yer Değiştirmesi

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebî Şeybe, Hàkim ve Tirmizî

---

[161] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.193, no:1309; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.75, no:1115; Mâlik, *Müsned-i Muvatta'*. cI, s.220, no:744; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkih*, c.III, s.35, no:921; Hz. Aişe RA'dan.

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[162]

إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُم وهُوَ فِي الْمَسْجِدِ يومَ الْجُمُعَةِ ، فَلْيَتَحَوَّلْ مِنْ

مَجْلِسِهِ ذَلِكَ (حم. ش. ك. ت. حسن صحيح عن ابن عمر ؛

حب. ق. طب. عن سمرة)

RE. 65/3 (*İzâ nease ehadüküm ve hüve fi'l-mescidi yevme'l-cumuati, felyetehavvel min meclisihî zâlike*.)

(*İzâ nease ehadüküm ve hüve fi'l-mescidi yevme'l-cumuati*) "Sizden biriniz cuma gününde camiye geldi. Otururken uykusu gelirse, uyuklarsa; (*felyetehavvel min meclisihî zâlike*) uyukladığı yerden kalksın, yerini değiştirsin, başka yere otursun!"

p. Caminin Temiz Tutulması

Deylemî'nin Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[163]

إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ أَنْ يَبْزُقَ فِي الْمَسْجِدِ ، اِضْطَرَبَتْ أَرْكَانُهُ ، وَانْزَوَى

---

[162] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.371, no:484; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.332, no:944; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.22, no:4741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.32, no:2792; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.237, no:5718; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.160, no:1819; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.428, no:1075; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.246, no:7003; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.237, no:5721; Semüre ibn-i Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.658, no:20779; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.109, no:2884.

[163] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.291, no:1145: Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.VII, s.665, no:20811; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.120, no:2906.

كَمَا تَنْزَوِي الْجِلْدَةُ فِي النَّارِ ؛ فَإِنْ هُوَ ابْتَلَعَهَا ، أَخْرَجَ اللهُ مِنْهُ اثْنَيْنِ

وَسَبْعِينَ دَاءً ، وَكُتِبَ لَهُ بِهَا أَلْفَيْ أَلْفِ حَسَنَةٍ (الديلمي عن أنس)

RE. 65/4 (*İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mescidi, ıdtarabet erkânühû, ve'nzevâ kemâ tenzevi'l-celdetü fi'n-nâr; fein hüve ibteleahâ, ahreca'llàhu minhu isneyni ve seb'îne dâen, ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.*)

(*İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mescidi*) "Kul mescidde tükürmeye kalkıştığı zaman, (*ıddarabet erkânühû*) mescidin duvarları sallanır, titremeye başlar. (*Venzevâ kemâ tenzevi'l-cildetü fi'n-nâr*) "Ateşin içine atılan bir derinin kavrulup kuruyup kıvrılıp buruştuğu gibi, mescid mânevî bakımdan buruşur."

(*Fein hüve ibteleahâ ahreca'llàhu minhu isneyni ve seb'îne dâen*) "Eğer bu tükürüğü gelen kişi tükürmez de mescide tükürmeyeyim diye tükürüğünü yutarsa; yahut mendiline kor, camiyi kirletmezse, Allah onun içinden yetmiş iki hastalığı çıkarıp giderir. (*Ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin*) Ve Allah ona iki milyon hasene yazar."

r. İşin Sonunu Düşün!

Hennâd, Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[164]

إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْ فَانْتَهِ عَنْهُ (هناد عن عبد الله بن مسعور)

RE, 65/7 (*İzâ hememte bi-emrin, fetedebber àkıbetehû; fein kâne rüşden feemdihî, ve in kâne gayyen fentehî anhü.*)

---

[164] Hennâd, *Zühd*, c.I, s.302, no:531; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.335, no:1155; Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.794, no:43149; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.121, no:2907.

(*İzâ hememte bi-emrin*) "Bir işi yapmaya gayretlendin mi, giriştin mi, yapmadan evvel, (*fetedebber âkıbetehû*) bu işin sonu nereye varacak, diye düşün! (*Fein kâne rüşden feemdihî*) Eğer işin arkası iyiyse, doğruysa, sonuç güzel olacaksa, o işini yap, yerine getir. (*Ve in kâne gayyen fentehî anhü*) Eğer sonu doğru yol olmayacak; sapıklık, yanlışlık, günah olacaksa, o işi yapma, ondan vazgeç!"

Bir işi aklına geldiği gibi yapma, biraz düşün!

Geçen Vehbi Koç da açıkladı, aklına gelen işi hemen yapmazmış, düşünerek yaparmış.

s. Ağrı İçin Okunacak Dua

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Kâ'b ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[165]

إذا وَجَدَ أحَدُكُم ألَمًا ، فَلْيَضَعْ يَدَهُ حَيْثُ يَجِدُ أَلَمَهُ ، ولْيَقُلْ سَبْعَ

مَرَّاتٍ : أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللهِ ، وقُدْرَتِهِ ، عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ

(حم. طب. عن كعب بن مالك)

RE. 65/8 (*İzâ vecede ehadüküm elemen felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû, velyekùl seb'a merrâtin: Eùzü bi-izzeti'llâhi, ve kudretihî alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.)*

---

165 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned,* c.VI, s.390, no:27223; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.92, no:179; Taberânî, *Dua*, c.I, s.345, no:1134; Heysemî, *Mecma'z-Zevâid*, c.V, s.197, no:8466; Kâb ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.58, no:28347; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.121, no:2908.

(*İzâ vecede ehadüküm elemen*) "Sizden biriniz bir elem hissettiği zaman, vücudunun herhangi bir yerinde ağrı, acı hissettiği zaman, (*felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû*) o ağrıyı hissettiği yere elini koysun. (*velyekùl seb'a merrâtin*) yedi defa şu duayı okusun: (*Eùzü bi-izzeti'llâhi, ve kudretihî, alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.*)

Mânasını da söyleyelim:

(*Eùzü*) "Sığınırım." Neye sığınırım? (*Eùzü bi-izzeti'llâhi*) "Allah'ın izzetine sığınırım. (*Ve kudretihî alâ külli şey'in*) Her şeye kàdir olma sıfatına sığınırım. (*Min şerri mâ ecidü*) Şu hissettiğim ağrıdan Allah'a sığınırım."

Ne demiş oluyor?

"—Yâ Rabbi! Sen izzet ve celal sahibisin, her şeye gücün kuvvetin yeter, ben sana dua ediyorum, şu acımı geçir."

Eğer ağrın geçtiyse, sen iyi bir adamsın ki, duan kabul oldu.

t. Tabuttaki Ölünün Hali

Ahmed ibn-i Hanbel ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[166]

إِذَا وُضِعَ الرَّجُلُ الصَّالِحُ عَلَى سَرِيرِهِ ، قَالَ: قَدِّمُونِي ، قَدِّمُونِي ! وَإِذَا وُضِعَ الرَّجُلُ السُّوءُ عَلَى سَرِيرِهِ ، قَالَ: يَا وَيْلِي ، أَيْنَ تَذْهَبُونَ بِي ؟

(حم. ن. عن أبى هريرة)

RE. 64/11 (*İzâ vudıa'r-racülü's-sàlihu alâ serîrihî, kàle: Kaddumûnî, kaddumûnî! Ve izâ vudıa'racülü's-sûü alâ serîrihî, kàle: Yâ veylî, eyne tezhebûne bî?*)

(*İzâ vudıa'r-racülü's-sàlihu alâ serîrihî*) "Sàlih bir kimse tabutuna konduğunda, (*kàle: Kaddumûnî, kaddumûnî!*) 'Çabuk götürün, çabuk götürün!' der. (*Ve izâ vudıa'racülü's-sûü alâ serîrihî*) Kötü bir kimse ise tabutuna konduğunda, (*kàle: Yâ veylî, eyne tezhebûne bî?*)) 'Eyvah bana, durun, beni nereye götürüyorsunuz?' diye feryad eder."

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına cümlemizi kabul buyursun…

El-fâtihah!

20. 06. 1976 – İskenderpaşa Camii

---

[166] Neseî, *Sünen*, c.VI, s.476, no:1882; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.292, no:7901; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.624, no:2035; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.LXVII, s.381; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.687, no:42749; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.129, no:2930.

08. İNSANI CENNETE SOKAN ŞEYLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ عَبْدَانِ ؛ أَحَدُهُمَا يَخُونُكَ وَيَكْذِبُكَ ، وَالآخِرُ

يَصْدُقُكَ وَلاَ يَخُونُكَ ؛ أَيُّهُمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ ؟ فَكَذٰلِكَ أَنْتُمْ عِنْدَ

رَبِّكُمْ (حم. طب. هب. والحكيم عن أبى الأحوص عن أبيه)

RE. 68/1 (*Eraeyte lev kâne leke abdâni; ehadühümâ yehùnuke ve yekzibüke, ve'l-âhiru yasdukuke ve lâ yehùnuke; eyyühümâ ehabbü ileyke? Fekezâlike entüm inde rabbiküm.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

…….

a. İyi Huy ve Kötü Huy

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Beyhakî ve Hakîm-i Tirmizî, Ebü'l-Ahvas Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[167]

أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ عَبْدَانِ ؛ أَحَدُهُمَا يَخُونُكَ وَيَكْذِبُكَ ، وَالآخِرُ

يَصْدُقُكَ وَلاَ يَخُونُكَ ؛ أَيُّهُمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ ؟ فَكَذٰلِكَ أَنْتُمْ عِنْدَ

رَبِّكُمْ (حم. طب. هب. والحكيم عن أبى الأحوص عن أبيه)

RE. 68/1 (*Eraeyte lev kâne leke abdâni; ehadühümâ yehùnuke ve yekzibüke, ve'l-âhiru yasdukuke ve lâ yehùnuke; eyyühümâ ehabbü ileyke? Fekezâlike entüm inde rabbiküm.*)

(*Eraeyte lev kâne leke abdâni*) "Bana söyler misin; iki kölen olsa; (*ehadühümâ yehùnuke ve yekzibüke*) birisi sana hainlik etse ve yalan söylese; (*ve'l-âhiru yasdukuke ve lâ yehùnuke*) diğeri sana karşı doğru sözlü olsa ve hainlik etmese; (*eyyühümâ ehabbü ileyke*) hangisini seversin? (*Fekezâlike entüm inde rabbiküm*) İşte Rabbiniz indinde siz de böylesiniz."

Bazı insanlar büyüklerine verdikleri sözü tutmağa çalışırlar da, orada hata ederse, kendisini ayıplarlar, ondan çekinir. Büyüğüne karşı verdiği sözü tutmamazlık edemez de küçüğüne karşı verdiği sözü ihmal eder. Bu onu hor görmenin, hakir görmenin, ona kıymet vermemenin yegâne alâmetidir.

Allah cümlemizi sàdıklardan eylesin… Verdiğimiz sözü tutanlardan eylesin…

---

[167] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.136, no:17267; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.172, no:4703; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.451, no:1261; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.4501, no:17719; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.II, s.390, no:883; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.43; Ebü'l-Ahvas Rh.A'ten, o da babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.794, no:43151; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.187, no:3046.

b. Ana ve Babanın Yerine Hacca Gitmek

Beyhakî, Hz. Sevde bint-i Zem'a RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[168]

أَرَأَيْتَكَ لَوْ كَانَ عَلَى أَبِيكَ دَيْنٌ ، فَقَضَيْتَهُ عَنْهُ قُبِلَ مِنْكَ ؟ قَالَ: نَعَمْ .

قَالَ: فَاللهُ أَرْحَمُ ، حُجَّ عَنْ أَبِيكَ (ق. عن سودة بنت زمعة)

RE. 68/2 (*E raeyteke lev kâne alâ ebîke deynün, kadaytehû anhü kubile minke? Kàle: Neam. Kàle: Fa'llàhu erhamü, hucce an ebîke.*)

Rasûlüllah Efendimiz'e bir adam geldi:

"—Babam çok yaşlı bir kimse, haccetmeye gücü yetmez." dedi.

Bunun üzerine Rasûlüllah Efendimiz şöyle buyurdu:

(*E raeyteke lev kâne alâ ebîke deynün, kadaytehû anhü kubile minke*) "Bana söyler misin; babanın bir borcu olsa, sen de onu ödesen bu kabul edilir mi?"

(*Kàle: Neam*) Adam, "Evet." dedi.

(*Kàle*) Rasûlüllah Efendimiz buyurdu ki:

(*Fa'llàhu erhamü*) "Allah senden daha merhametlidir. (*Hucce an ebîke*) Babanın yerine haccet!"

Daha önce de geçmişti.[169] Birisi Cenâb-ı Peygamber'e:

"—Annemin yerine haccetsem olur mu?" dedi.

Cenab-ı Peygamber de:

"—Borcu olsaydı annenin, senden kabul olur muydu?" diye sordu.

"—Olurdu." dedi.

---

[168] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.429, no:27457; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.329, no:8417; *Ahbâr-ı Mekke*, c.II, s.382, no:787; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1371; Hz. Sevde bint-i Zem'a RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.123, no:12332; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.187, no:3047.

[169] RE. 67/12

"—Öyleyse annenin yerine haccet!" dedi.

Namaz borcu, oruç borcu vs. için iskat yaparız. Dini iyi bilmeyen birçok kimseler buna karşı çıkar, dil uzatırlar, soyuyorlar derler. "Yok yere paralarımızı alıyorlar, şu kadar alıyorlar, bu kadar alıyorlar." diye bir sürü laf ederler.

İşte borçlu öldü, ne yapalım, bırakalım mı babamızı bu borç altında?

Hacca gidebiliyorsak, gideceğiz. Namazı kılmamış bu kadar sene, orucu tutmamış bu kadar sene, şu borcu var, bu borcu var… Buna karşı da fidyeler var. Meselâ oruç tutamadığı zaman, hasta oldu tutamadı; o günün fidyesini verecek. Kabul oluyor mu? Şüphesiz kabul oluyor.

Öyleyse, öldükten sonra da bu fidyeyi yine vermek lâzım! Sağlığında veriyorduk, şimdi öldü. Tutamadığı oruçları var, kılamadığı namazları var… Onun fidyesini verirsiniz, iskàt-ı salâtı da verirsiniz, kurtulur o zavallı da…

Fidye çok mu? Bir gün için bir fıtra… Ne veriyorduk Ramazan'da fukaraya? Herkes beş lira, on lira, on beş lira, yirmi lira gibi bir gün karnını doyuracak kadar bir para veriyorduk. İşte bu parayı onun borcu kadar vereceğiz.

Borcu kadar para vermeğe gücümüz yetmez, çünkü beş sene, on sene oruç tutmamış. Belki yirmi sene, otuz sene tutmamış. Şu kadar fidye eder ki, onu vermek için çok zengin olmak lâzım!

Veremeyince ne yapalım, onu borçlu mu yatıracağız?

Ulemamıza Allah rahmet eylesin, bir kolaylık göstermişler. O kolaylıkla bir fakire veririz, alırız, veririz, alırız… Derken o borç tükenir. Ondan sonra, "Al, senin olsun!" deriz. Bu sayede babamızı, akrabamızı o borçtan kurtarmış oluruz.

Bunlara dil uzatmamalı! Çok bir şey de değil… İnsanlar safahat yerlerinde bir gecede binlerce lirayı harcar da, hiç acımaz da, ölmüş babası için birkaç bin lira iskatı için verince kıyameti koparır. Allah kusurlarımızı affetsin…

Demek ki babamız haccetmeden ölürse, burada iki ihtimal var:

1. Babamız haccetmemiştir ama üzerine hac da farz olmamıştır. Fakirmiş demek ki. Borcu olmadığı halde vefat ederse, ona bir şey lâzım gelmez.

Ama teberrüken yaparsak... Babamızın borcu yok idi ama bize Allah imkân verdi, bizde var. Binaen aleyh şimdi biz babamızın namına bir hac yaparsak, bizi de Allah mahrum etmez. Sen bu haccın sevabını babana bağışladın ama aynı sevaptan eksiksiz olarak sana da var!

Ama hali vakti yerindeydi, hacca gidemeden öldü. Bu sefer farz olmuştur. Ya kendin gideceksin daha önce hac yapmışsan; ya da bir hacceden kimseyi vekil olarak göndereceksin. Onu kabrinde borçlu olarak yatırmayacaksın.

c. Faizin En Şiddetlisi

Buhârî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[170]

أَرْبَى الرِّبَا اسْتِطَالَةُ الْمَرْءِ فِى عِرْضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ بِغَيْرِ حَقٍّ

(خ. فى التاريخ عن عائشة ؛ خ. عن أبى هريرة)

RE. 68/3 (*Erbe'r-ribe'stitàletü'l-mer'i fî ırdı ahîhi'l-müslimi, bi-gayri hakkın.*) "Ribânın en şiddetlisi, müslüman kardeşinin ırzı hususunda insanın haksız olarak onu tahkir etmesidir."

Bunu da öğrenemiyoruz. Bunu da öğreneceğimiz yok gibi geliyor. Allah kusurlarımızı affetsin… Birçok şeyleri bilmek para etmiyor, bilgiyi tatbik etmek lâzım! Bilgi tatbik edilmedikçe zayiattan sayılır.

Ribâ, fâiz… Akşam vaiz efendi, faiz hakkında konuşurken dedi ki:

"—Kıyamet gününde faiz yiyenlerin karınları kocaman, evler gibi, odalar gibi büyük olacak dedi. İçerisinde yılanlar, ejderhalar kaynar bir şekilde görülecek ve bağırsakları da sürüklenecek yerlerde ve çiğnenecek halkın ayakları altında…"

---

[170] Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.109, no:2374; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.221, no:1264; İbn-Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.295; Saîd ibn-i Zeyd Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.395, no:5522; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.384, no:7784; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.259; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.592, no:8059; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.248, no:3129.

Ahiretteki azapları bu şekilde olacakken, bugün faiz yemeyen kimseyi bulmak da çok zor… Hatta,

"—Hocaefendi faiz haramdır ama, ne yapalım, bugün faiz olmadan işimiz yürümüyor." diyen başka; bir de "Faizsiz iş yürümez!" diyen o da başka…

Faizi inkâr ediyor, faizsiz olmaz diyor. Hatta faizi kaldıracağız diyenlere de büyük taarruzlar, hücumlar oldu. Hele tüccarlar kıyameti kopardılar:

"—Bizim fabrikaları kapatalım mı?" gibilerden.

Sen fabrikanı kapatma, orası bize ait değil ama, ahiretteki hesabını da iyi bil!

Bu faizin günah cihetinden daha büyüğü var. Nedir o?

(*Erbe'r-ribe'stitàletü'l-mer'i fî ırdı ahîhi'l-müslimi*) "Bir müslüman kardeşinin ırzı hakkında, ırzı aleyhinde dil uzatmak. Onu zemmetmek, yermek, hakir görmek, aleyhinde konuşmak faizin daha faizi… (*Bi-gayri hak*) Haksız olaraktan dil uzatıyor."

Bunlar daima olagelen şeylerdir. Bir de bunu;

"—Şundan işittim, öyle dedi." demek kat'iyyen caiz değildir.

"—Gözünle gördün mü?"

"—Görmedim, filanca söyledi."

"—Sen filancanın sözüne nasıl itibar ediyorsun?"

Allah muhafaza etsin…

Onun için ırz, maldan daha mukaddestir. İnsanın elinden malını almak ne kadar çirkinse, onun ırzına karşı olan tasallut ondan daha çirkindir.

d. Müslümanın Irzına Dil Uzatmak

Abdü'r-rezzak ve Beyhakî, Amr ibn-i Osman Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[171]

---

[171] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.241, no:20917; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.XI, s.176, no:20252; Ma'mer ibn-i Râşid, c.III, s.604, no:8128; Beyhakî, *Şuabü'l-İman,* c.IV, s.277, no:5092; Muhammed ibn-i Abdullah ibn-i Amr ibn-i Osman Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.600, no:8105; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.248, no:3130.

أَرْبَى الرِّبَا شَتْمُ الأَعْرَاضِ ، وَأَشَدُّ الشَّتْمِ الْهِجَاءُ ، وَالرِّوَايَةُ أَحَدُ

الشَّاتِمِينَ (عب. هب. عن عمرو بن عثمان مرسلاً)

RE. 68/4 (*Erbe'r-ribâ şetmü'l-a'râdi, ve eşeddü'ş-şetmi'lhicâü, ve'r-rivâyetü ehadü'ş-şâtimeyni.*)

(*Erbe'r-ribâ şetmü'l-a'râdi*) "Ribânın en şiddetlisi, ırz hakkında söz söylemek, (*ve eşeddü'ş-şetmi'lhicâü*) bunların en şiddetlisi de hiciv'dir. (*Ve'r-rivâyetü ehadü'ş-şâtimeyni*) 'Filanca filanca hakkında şöyle demiş' dese, o da onlardandır."

Bu bilhassa sarhoşlarda çok olur. Bu sarhoşluğu adet edinen insanlar bu çirkin sözlere alıştıkları için, sarhoş olmadıkları zamanlarda da aynı şekilde konuşurlar.

Bunun en şiddetlisi hicivdir. Şiirle onu zemmetmeye çalışmaktır. Bir dil ile söylemek var, bir de yazı ile onu yazıp da, şiirle onu herkese duyurmak, o daha beterdir.

Onun için bazı büyükler, eski zamanın şairlerine çok para verirlermiş. Birisine sormuşlar:

"—Neden bu parayı veriyorsun, yazık değil mi?"

"—Allah bunların şerrinden muhafaza etsin diye…" demiş. "Bunların dilinden kurtulmak için bu parayı vermekten başka çare yok… Bu parayı vermediğin vakitte seni yerin dibine batırırlar alemin arasında…" demiş.

İstediklerini göklere çıkarırlar, istemediklerini yerin dibine batırırlar. Alt tarafı para… Parayı kimden koparıyorsa, onu metheder. Kimin arabasına binerse, onu metheder. Binemediklerini de zemmeder.

O şairlerin sözlerine hiç itibar edilmez, çünkü doğru söylemezler; ancak Allah'tan korkanlar, imanlılar müstesnâ…

e. Münafığın Alâmetleri

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî ve Neseî, Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[172]

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا ، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ

كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ ، حَتَّى يَدَعَهَا : إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ ، وَإِذَا

وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ (حم. خ. م . د.

ت. ن. عن ابن عمرو)

RE. 68/5 (*Erbaun men künne fîh, kâne münâfikan hàlisan, ve men kânet fîhi hasletün minhünne, kânet fihi hasletün mine'nifâk, hattâ yedeahâ: İzâ haddese kezebe, ve izâ vaade ahlefe, ve izâ àhede gadera, ve izâ hàsame fecera.*)

(*Erbaun men künne fîh*) "Dört şey vardır ki kimde bulunursa, (*kâne münâfikan hàlisan*) o halis münafıktır. Yâni katkısız münafıktır. (*Ve men kânet fîhi hasletün minhünne*) Eğer bu dörtten biri varsa, (*kânet fihi hasletün mine'nifâk*) münafıklıktan bir hissesi vardır. İkisi varsa, iki hissesi vardır… (*Hattâ yedeahâ*) Bu dördü bırakıncaya kadar münafıklıktan kurtulamaz."

Şimdi kendimizi tartalım, teraziye koyalım! Hepimizin içinde var, hepimizin de yapamadığı şeyler…

1. (*İzâ haddese kezebe*) "Konuşurken yalan söyler."

Bu küçüklükten alışılan bir kötü huydur, büyüdükçe de bırakamaz. Onun için daha küçük yaştan itibaren dilini doğruya alıştırmalı!

Şöyle bir şey duydum: Dış memleketlerde bir çocuk okuyormuş. Orada tramvaylarda bilet yokmuş, bir kutu varmış. Tnamvaya binen kutuya parayı atar geçermiş. Bu bizim açıkgöz atmamış parayı… Oradakiler bunun para atmadığını görmüşler,

---

[172] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.59, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.190, no:88; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.489, no:254; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.230, no:18625; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.77, no:4352; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.19, no:1081; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.30, no:40; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

kimliğini öğrenip okuduğu okulun müdürüne haber vermişler.

Müdür çağırmış:

"—Hadi oğlum, pılını pırtını topa, aleyhinde yazı yazmadan çık git buradan!" demiş.

"—Aman efendim, benim kusurum ne idi?" demiş.

Tramvaya parasız bindi diye okuldan atmışlar.

Orada bir okulda, hoca talebelere yalanı anlatmak istemiş. Anlatacak kelime bulamıyormuş. Çünkü yalanı hiç duymamışlar, bilmiyorlarmış. Anlatmak için çok müşkilat çekmiş.

2. (*Ve izâ vaade ahlefe*) "Vaad ettiği zaman sözünde durmaz."

Va'd ediyor:

"—Seninle filân yerde buluşalım!" diyor.

"—Şu kadar ücretle ben sana filan yeri veririm!" diyor.

Sonra va'dini yapmıyor.

3. (*Ve izâ àhede gadera*) "Anlaşma yaptığı zaman, ahdine riayet etmez."

Ticarette olsun, ziraatte olsun, herhangi bir işte anlaşma yapılıyor.

"—Sen bu evi bana yaparsan, ben de sana şu kadar ücret veririm." diyor meselâ…

"—Ben sana bu fiata veririm ama, senden şu şekilde bir bina isterim!" diyor, anlaşıyorlar.

Adam anlaşmaya uymadan, telleyip, pullayıp evi vermek istiyor. Adam diyor ki:

"—Seninle şöyle bir anlaşmamız var; bunların bunların da olması gerekiyordu. Sen bunları yapmadan bunu bana vermeye çalışıyorsun!"

O da itiraz ediyor, daha fazla para kazanmak için, hile yoluyla, "Ben bunları yapmak mecburiyetinde değilim!" diyor.

4. (*Ve izâ hàsame fecera*) "Kavga edince haktan bâtıla sapar."

Darılmışlar birbirlerine, kavga ediyorlar. Fena söz söylüyor arkadaşının aleyhinde… Gerek yüzüne karşı, gerek arkasından; o da câiz değil…

Onun için bunlar münafıklık alâmetleridir:

1. Konuşurken yalan söylemek.
2. Va'dinde durmamak.

3, Ahdini yerine getirmemek.
4. Döğüşünce haktan ayrılıp arkadaşının aleyhinde konuşmak.
Alla cümlemizi bu kötü huylardan muhafaza eylesin…

f. Dünyalara Değer Dört Özellik

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Hàkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan; Taberânî, Abdullah ibn-i Amr RA'dan; İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[173]

أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ ، فَلاَ عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا : صِدْقُ الْحَدِيثِ ،

وَحِفْظُ الأَمَانَةِ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ ، وَعِفَّةُ مَطْعَمٍ (حم. طب. ك. هب.

عن ابن عمر ؛ طب. عن ابن عمرو ؛ عد. كر. عن ابن عباس .

RE. 68/6 (*Erbaun zâ künte fîke, felâ aleyke mâ fâteke mine'd-dünyâ: Sıdku'l-hadîsi, ve hıfzu'l-emâneti, ve husnü'l-hulükı, ve iffetü mat'amin.*)

(*Erbaun zâ künte fîke*) "Dört şey sende olduktan sonra, (*felâ aleyke mâ fâteke mine'd-dünyâ*) dünyadan elde edemediğin, kaçırdığın şeylerden dolayı üzülme; dünyadan hiçbir şeyin olmasa da merak etme! O dört şey sana yeter:

1. (*Sıdku'l-hadîsi*) "Daima doğru konuşmak, doğru sözlü olmak." Sözün doğru olursa, o sana yeter.

2. (*Ve hıfzu'l-emâneti*) "Emaneti muhafaza etmek." Söz de bir emanettir. Paralar nasıl emanet ediliyorsa, sözler de birer emanettir.

3. (*Ve husnü'l-hulükı*) "Ahlâkın güzel olması." Bir de güzel

---

[173] Anmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.177, no:6652; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.205, no:4801; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.257, no:6706; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.321, no:5257; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.161; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.858, no:45413; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.195, no:3055.

ahlâk sahibi olacaksın.

4. (*Ve iffetü mat'amin*) "Helâl lokma yemek." Yemek içmekte israftan kaçıp, helâl lokma yiyeceksin.

Akşam Mi'rac Gecesi idi. Allah kusurlarımızı affetsin… Bu üzerinde durulacak bir derstir. Senede bir kere gelir ama, büyük bir ders-i ibrettir.

Siz televizyonlarda hep seyrediyorsunuz; bu oyunlar münasebetiyle cambazlık yapan kimseler, ne hünerler yapıyorlar o direklerin üzerinde… Adam fırıldak gibi dönüyor. Bu olacak şey değil ama insan çalışınca, muvaffak oluyor.

Binaen aleyh vücudunu böyle çalıştırırken, aklını, fikrini de, ruhunu da böyle çalıştırırsan, terbiye edersen, sen de Allah yolunda yükselirsin.

Mi'rac, yükselmek demek. Biz de kuşlar gibi uçacak değiliz. Fakat ahlâken güzelleştik miydi, en güzel bir insan oluruz. Etrafımıza da hayırlı oluruz, beşeriyete de hayırlı oluruz, herkese de hayırlı oluruz.

O ahlâk-ı haseneyi öğrenmek için tasavvufî ahlâk kitaplarını okumanızı çok rica edeceğim. Hem de tekrar tekrar okumanızı rica edeceğim. Bir kere okumak kâf3i gelmiyor insana…

Vaazı dinliyoruz, ne kadar zabt edebiliyoruz? Hepsini zabt edebilmemiz mümkün değil… Fakat, elimizde kitap olunca, onu tekrar tekrar okuduk mu, içimize siner.

Ahlâkların başı hilim, tevâzû, semâhat vs. ne gibi şeyler olduğunu güzel güzel okumanızı, tekrar tekrar okumanızı rica edeceğim. Ki, o güzel huylar size de mâl olsun.

Dört şey sende olursa, korkma; dünyada hiçbir şeyin de olmasa, sen bahtiyar bir insansın!

Helâlden rızkın var, ahlâkın da güzel, emanete de riayet ediyorsun, doğru da söylüyorsun; sen tam mükemmel bir adamsın!

Ama dünyalığın yok, apartmanın yok, araban yok… Olmasın; bunlar yeter de artar sana…

g. Cahiliyeden Gelen Dört Alışkanlık

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Hàkim, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[174]

أَرْبَعٌ بَقِينَ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ ، لَيْسُوا بِتَارِكِيهَا : الْفَخْرُ بِالأَحْسَابِ ، وَالطَّعْنُ فِي الأَنْسَابِ ، وَالاسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ ، وَ النِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ ؛ وإِنَّ النَّائِحَةَ إِذَا لَمْ تَتُبْ قَبْلَ الْمَوْتِ ، جَاءَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطِرَانٍ ، وَدِرْعٌ مِنْ لَهَبِ النَّارِ (حم. طب. ك. عن أبي مالك الأَشْعَرِي)

RE. 68/7 (*Erbaun bakine fî ümmetî min emri'l-câhiliyyeti, leysû bi-târikihâ: El-fahru bi'l-ahsâb, ve't-ta'nü fi'l-ensâb, ve'l-istiskàü bi'n-nücûmi, ve'n-niyâhatü ale'l-meyyiti; ve inne'n-nâihate izâ lem tetüb kable'l-mevti, câet yevme'l-kıyâmeti aleyhâ sirbâlün katırâni, ve dir'un min lehebi'n-nâri*)

(*Erbaun bakine fî ümmetî min emri'l-câhiliyyeti*) "Ümmetimde dört şey vardır ki, onlar da cahiliyet devrinden bize devren gelmiştir. (*Leysû bi-târikihâ*) Onları bir türlü terk edemezler:

1. (*El-fahru bi'l-ahsâb*) "Soy sopla öğünmek."

Ben filanın oğluyum, ne yapıyorsun sen! Beni sen hor görme, fakirim ama filanın oğluyum!

Bu öğünme, fıtrat olarak herkeste olan bir şeydir, atılamıyor.

2. (*Ve't-ta'nü fi'l-ensâb*) "Soyu sopu kötülemek."

Ötekisi de neseblere ta'nediyor. O da terk edilemeyen bir şey… En basiti, Hz. Ali ile Hz. Muaviye arasında olan hadiseye bugün

---

[174] Müslim, *Sahîh*, c.V, s.8, no:1550; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22954; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.148, no:1577; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.285, no:3425; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.63, no:6902; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.413, no:3143; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.94; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.390, no:12229; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

hàlâ dil uzatmaktan bir türlü kendilerini kurtaramıyorlar. Neyine lazım senin; 1300 küsür sene evvel olan bir hadiseyi ikide bir canlandıra canlandıra anlatmaktan eline ne geçiyor yanı? Onların vebali onlara ait, ne yaptıysalar yapmışlar.

Onun için İmam Gazali'nin sözü hoşuma gider:

"—Onlar kılıçlarını kana buladıysalar, size ne oluyor ki dilinizi onların kanına buluyorsunuz?"

3. (*Ve'l-istiskàü bi'n-nücûmi*) "Yıldızlardan yağmur beklemek."

Yıldızlara bakar, "Bu akşam yağmur yağacak!" der. Yahut "Kuraklık var!" der. Yıldızlardan istinbat ediyor.

4. (*Ve'n-niyâhatü ale'l-meyyiti*) "Ölüyü methederek ağlamak."

Ölünün arkasından bağıra çağıra ağlıyor. Herkes yapmaz bunu ama bazı yapan aileler de bulunuyor, kendini bilmeyenlerden.

Ölünün arkasından böyle, onun geçmişlerini methederek, "Şöyle adamdı, böyle adamdı, şöyle cömertti, şöyle iyiydi…" demesi için hususi medhiyeciler tutarlarmış. Kabrine gider söylermiş, evinde söylermiş… İşte bu kötü bir adet… Bunu da bugün insanlar henüz bırakmış değiller. Şark taraflarında hâlâ mevcut olduğunu söylerler.

(*Ve inne'n-nâihate izâ lem tetüb kable'l-mevti*) Allah esirgeye, bunlar tevbe etmeden ölürlerse, (*câet yevme'l-kıyâmeti aleyhâ sirbâlün katırâni*) kıyamet gününde mahşer yerine katrandan bir şalvar, (*ve dir'un min lehebi'n-nâri*) ve ateşten bir gömlek ile gelecekler.

h. Allah Dört Kişiye Yardım Eder

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[175]

أَرْبَعٌ حَقٌّ عَلَى اللهِ عَوْنُهُمْ: الْغَازِي ، وَالْمُتَزَوِّجُ ، وَالْمُكَاتَبُ ، وَالْحَاجُّ

---

175 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.858, no:43414; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.200, no:3061.

(حم. عن أبي هريرة)

RE. 68/8 (*Erbaun hakkun ale'llàhi avnühüm: El-gàzî, ve'l-mütezevvicü, ve'l-mükâtebü, ve'l-hàccü.*)

(*Erbaun hakkun ale'llàhi avnühüm*) "Dört kimseye Allah-u Teàlâ yardım eder:

1. (*El-gàzî*) "Harbe giden adamın yardımcısı Allah'tır."

Çoluğunu çocuğunu bırakıyor, harbe gidiyor; bunun yardımcısı Allah'tır.

2. (*Ve'l-mütezevvicü*) "Evlenen kimseye Allah yardım eder."

Evleniyor, parası da yetmiyor, şundan bundan da ödünç alıyor. Allah onun da yardımcısıdır. Ona hayırlı işler ihsan eder, borcunu çabukça ödettirir, zengin bile olur.

3. (*Ve'l-mükâtebü*) *Mükâtep* dedikleri köledir. Bu devirde yok da o devirde hizmetkârıyla anlaşma yapıyor. "Ben seni azad ederin ama sen bana şu kadar para verirsen… O da tamam, ben de sana bunu öderim diyor. Birazını veriyor, birazını da takside bağlıyor Buna *mükâteb* diyorlar. Bunun da yardımcısı Allah'tır.

Cenab-ı Hak buna da imkânlar verir, borcunu öder, kurtulur, hürriyetine kavuşur.

4. (*Ve'l-hâccü*) "Hacca gidenin de yardımcısı Allah'tır."

Dolu dolu günahlarla gider; gelirken bakarsın tertemiz, hiç günahsız döner.

i. Duası Kabul Edilen Dört Kişi

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[176]

أَرْبَعُ دَعَوَاتٍ لاَ تُرَدُّ: دَعْوَةُ الْحَاجِّ حَتَّى يَرْجِعَ ، وَدَعْوَةُ الْغَازِي حَتَّى

يَصْدُرَ ، وَدَعْوَةُ الْمَرِيضِ حَتَّى يَبْرَأَ ، وَدَعْوَةُ الأَخِ لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ ؛

وَأَسْرَعُ هٰؤلاَءِ الدَّعَوَاتِ إِجَابَةً ، دَعْوَةُ الأَخِ لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 68/9 (*Erbau deavâtin lâ türeddü: Da'vetü'l-hàcci hattâ yercia, ve da'vetü'l-gàzî hattâ yasdura, ve da'vetü'l-marîdı hattâ yebree, ve da'vetü'l-ahi li-ahîhi bi-zahri'l-gaybi; ve esraü hâülâi'd-deavâti icâbeten, da'vetü'ahi li-âhîhi bi-zahri'l-gaybi.*)

(*Erbau deavâtin lâ türeddü*) Dört kişinin yaptığı dua kabul olunur, reddolunmaz:

1. (*Da'vetü'l-hàcci*) "Hacının yaptığı dua reddolunmaz, (*hattâ yercia*) evine dönünceye kadar." İster burada ister orada dua etsin… Onun için biz hacıyı karşılamağa gideriz. Hacı evine girmeden evvel onun duasını alalım diye karşılama olur. Hacı evine döndükten sonra günahlara girer. O günahlara girmeden evvel onu karşılarız.

---

[176] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.97, no:3304; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.202, no3064.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْحَاجِّ ، وَلِمَنِ اسْتَغْفَرَ لَهُ الْحَاجُّ (ك. ق. وابن خزيمة عن أبى هريرة)

RE: 185/7 (*Allàhümma'ğfir li'l-hâcci, ve li-meni'stağfera lehü'l-hâc*) "Allah'ım hacıyı affet, hacının affını istediğini de affet!"

(*Hattâ yercia*) "Evine dönünceye kadar…" Onun için evine girmeden önce karşılarız, duasını almaya çalışırız.

2. (*Ve da'vetü'l-gàzî*) Gazaya giden gazinin duası reddolunmaz. İster savaş esnasında olsun ister savaştan sonra olsun… (*Hattâ yasdura*) Evine dönünceye kadar, onun da duası makbuldür.

---

[177] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.609, no:1612; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.261, no:10161; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.266, no:8594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.477, no:4112; İbn-i Ebî Şiybi, *Musannef*, c.III, s.475, no:12801; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.499, no:2039; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.11; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.269, no:7223; Ebû Hüreyre RA'dan.

3. (*Ve da'vetü'l-marîdı*) "Hastanın da duası makbuldür, (*hattâ yebree*) iyi oluncaya kadar."

Gidin, ziyaret edin, "Allah şifa versin!" deyin! "İnşaallah geçecek, merak etme, şöyledir, böyledir." deyin! Teselli edin! "Sen de benim için bir dua et de, Allah kusurlarımı affetsin!" deyin!

4. (*Ve da'vetü'l-ahi li-ahîhi bi-zahri'l-gaybi*) "Müslüman kardeşinin arkasından yapılan dua da makbuldür. (*Ve esraü hâülâi'd-deavâti icâbeten*) Bu dualar içinde en hızlı icabet edilen, (*da'vetü'ahi li-âhîhi bi-zahri'l-gaybi*) Müslümanın kardeşi için arkasından ettiği duadır."

Müslüman kardeşi için dua ediyor, kendisi de mahrum kalmıyor, melek de onun için dua ediyor: "Yâ Rabbi, buna da o kadar ver!" diyor.

j. İnsanı Cennete Sokan Dört Şey

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Hüreyre RA'dan, Deylemî de Hz. Osman RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[178]

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ ، وَعَصَمَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ: مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ حِينَ يَرْغَبُ ، وَحِينَ يَرْهَبُ ، وَحِينَ يَشْتَهِي ، وَحِينَ يَغْضَبُ ؛ وَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللهُ عَلَيْهِ رَحْمَتَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ: مَنْ آوَى مِسْكِينًا ، وَرَحِمَ الضَّعِيفَ ، وَرَفَقَ بِالْمَمْلُوكِ ، وَأَنْفَقَ عَلَى الْوَالِدَيْنِ (الحكيم عن أبي هريرة ، والديلمي عن عثمان)

RE. 68/10 (*Erbaun men künne fîhi harramehu'llàhu ale'n-nâri, ve asamehû mine'ş-şeytàni: Men meleke nefsehû hîne yergabu, ve*

---

[178] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.371, no:1498; Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan.

hîne yerhebü, ve hîne yeştehî, ve hîne yağdabü; ve erbaun men künne fîhi neşera'llàhu aleyhi rahmetehû, ve edhalehu'l-cenneti:Men âvâ miskînen, ve rahime'd-daîfe, ve rafeka bi'l-memlûki, ve enfaka ale'l-vâlideyni.)

(*Erbaun men künne fîhi harramehu'llàhu ale'n-nâri,*) "Dört şey vardır ki, bunu kim işlerse Allah-u Teàlâ ona cehennemi haram eder, cehennemin yüzünü görmez. (*Ve asamehû mine'ş-şeytàni*) Ve onu şeytandan korur."

Şeytan denilen bir mahlûk var ya, gözümüzün görmediği, fenalıkları işleten, mikrobun bir eşi… Bugün kanser denilen hastalığın mikrobunu görüyor muyuz? Görmüyoruz ama yaptığı zararı görünce, "Ah!" diyoruz.

Şeytanın da bize yaptığı zararlar var… Bizi haramlara, günahlara sevk eder, o işleri yaptırır. Mikrop nasıl gözümüze görünmüyorsa, şeytan da görünmez. Ama Allah diyor ki:

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (النحل:٩٨)

(*Ve izâ kara'te'l-kur'âne fe'steiz bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm*) "Kur'an-ı Kerim okuduğun zaman, racîm olan şeytandan Allah'a sığın!" (Nahl, 16/98)

Onun için racîm olan, mel'un olan şeytandan Allah'a sığınıyoruz.

Bu dört şey kimde olursa, Allah onu cehennemden korur, ateş ona elleşemez. Şeytan da ona bir şey yapamaz.

1. (*Men meleke nefsehû hîne yergabü*) "Nefsine mâlik olan, nefsine sahip olan. Bir fenalık yapmak istiyor ama nefsine sahip oluyor, hàkim oluyor, inad ediyor, yapmıyor."

2. (*Ve hîne yerhebü*) "Nefsi kötülüğe sevk ediyor, kötü yere götürecek; düşünüyor, 'Ben yapamam!' diyor, yapmıyor."

3. (*Ve hîne yeştehî*) "Bir de iştihası var, meselâ içki içmek istiyor. Nefsi diyor ki: 'Olmaz, haramdır, günahtır!' Onu da bırakıyor."

4. (*Ve hîne yağdabü*) "Kızmış, birisine vuracak; nefsi, 'Otur bakalım, ağır ol, sabırlı ol!' diyor, gazabını da yeniyor."

Sevdiklerini ve korktuklarını işlemiyor, şehvet ve gazabına hàkim oluyor.

Gazab hakkında Gazalî buyuruyor ki:

"—Gazab o kadar kötü bir şeydir ki, çocuklar top oynuyorlar ya, o ona atıyor, o ona atıyor. Şeytan da gazaplanan insanla tıpkı böyle oynar. Onu kızdırır; ya hapse attırır, ya mezara sokar."

(*Ve erbaun men künne fîhi*) Yine şu dört şey de kimin üzerinde olursa, (*neşera'llàhu aleyhi rahmetehû*) Allah-u Teàlâ ona rahmetini yayar, (*ve edhalehu'l-cenneti*) ve onu cennetine koyar:

1. (*Men âvâ miskînen*) Evsiz barksız bir miskine barınak temin ediyor, bir odacık veriyor; "Gel sen de şurada barın!" diyor, ona bir mesken gösteriyor.

Allah hepimize merhametler ihsân buyursun… Şu kadar apartman vardır memlekette, bunların hiçbirinin misafirhanesi yoktur. Evine misafir gelse ona bile razı olmazlar. Halbuki evlerin zekâtı olarak bir misafirhanenin yapılması şarttır. On tane daire var; ne olur, bir daireni de misafirhane yap! Müslümanlardan bazı fakir kimseleri, garipleri barındır orada…

2. (*Ve rahime'd-daîfe*) Zayıf insanlara da acırsa…

3. (*Ve rafeka bi'l-memlûki*) Kölelere de rıfk ile muamele ediyor. Bu benim kölemdir, uşağımdır diye hor görüp, hakir görüp

ezmiyor.

4. (*Ve enfaka ale'l-vâlideyni*) Bir de ana babasına karşı infakta bulunuyor. Ana baba zengin de olabilir, fakir de olabilir. Zengin olsun fakir olsun, onlara infak insanın cennete girmesine sebep olur. Çünkü hayır herkesi sevindirir. Kime ikram edersen et, onun içinde bir sevinç hasıl olur. O sevinçten dolayı, Allah-u Teàlâ o sevince sebep olanı da cennetine koyar. "Sen benim kulumu sevindirdin, cennet de senin olsun!" der.

k. Dünyanın ve Ahiretin Hayrı Olan Dört Şey

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[179]

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ: لِسَانٌ ذَاكِرٌ ، وَقَلْبٌ شَاكِرٌ ، وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلاَءِ صَابِرٌ ، وَزَوْجَةٌ لاَ تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا وَلاَ مَالِهِ ، تُعِينُ أَحَدُكُمْ عَلَى دِينِهِ (طب. هب. عن ابن عباس)

RE. 68/11 (*Erbaun men u'tıyehünne, fekad u'tıye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireti: Lisânün zâkirun, ve kalbün şâkirun, ve bedenün ale'l-belâi sàbirun, ve zevcetün lâ tebgîhi havfen fî nefsihâ velâ mâlihî, tuînü ehadüküm alâ dînihî.*)

(*Erbaun men u'tıyehünne*) "Dört şey kime verilmişse, (*fekad u'tıye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireti*) dünya ve ahiret hayırları ona verilmiştir:

1. (*Lisânün zâkirun*) Bir dili var, zikirle meşgul oluyor; "*Allah… Allah…*" diyor, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyor.

---

[179] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.134, no:11275; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.179, no:7212; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.104, no:4429; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.370, no:1495; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.502, no:7437; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.XI, s.304, no:20606; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Allah bize bir ömür vermiş, o ömrün bir dakikası, bir saniyesi boşa gitti mi en büyük zayiattır. Evin yanmış, malın gitmiş, çoluğun çocuğun gitmiş, hiçbir şeyin kalmamış; o ne kadar acıdır, bir saniyelik ömrün boşa gitmesi ondan daha acıdır. Çünkü evin telâfisi mümkün, insanların telâfisi mümkün… Hayvanların telâfisi mümkün… Bakarsın Allah daha iyisini verir, daha çoğunu verir.

Allah esirgeye, yangınlar oluyor meselâ, bir zaman sonra bakıyorsun, daha bir ferah hayata erişmiş adam, daha güzel olmuş, unutmuş acılarını… Ama kaçan ömrün telâfisi mümkün değil…

Onun için ömrü, ele gelen fırsatı kaçırmamak, boş laflarla, mâlâyâni sözlerle vakti geçirmemek lâzım! O televizyonlar da ömrün hırsızlarıdır. Televizyon; Türkçe adı, ömür hırsızı…

Çünkü ona bakarken saatler geçiyor, Allah, Peygamber unutuluyor, ibadet vakitleri geçiyor, "Sonra kılarım!" diyor. Ondan sonra uykusu geliyor, kafası şişiyor, sonra da kılamıyor.

Televizyon fena bir şey değil, güzel bir şey ama, güzel dersler verirse bize, ibretler verirse, ondan istifade ederiz. Yoksa o çıplakları seyrederseniz, onların çeşitli çirkinliklerini seyrederseniz; ne gönül kalır, ne hayır kalır. Çoluk çocuk da ona alıştı mıydı, ondan sonra seni kat'iyyen rahat bırakmazlar:

"—Hadi baba… Hadi baba… Hadi baba…"

En büyük nimet Allah-u Teàlâ'nın zikridir. Her sermayeden daha kıymetlidir.

"—Şurada otursan da bir saat Allah desen…"

"—Ooo Hoca efendi, bir saat oturulur da Allah denir mi?"

"—Bir saat Kur'an oku!"

"—Ooo olur mu, bu kadar işlerin arasında?.."

Ama o televizyonun başında veya radyonun başında saatlerce oturur.

2. (*Ve kalbün şâkirun*) "Bir gönül var, Allah-u Teàlâ'nın verdiğine şükrediyor." Az veya çok ne verdiyse… Yiyebiliyorsun ya, içebiliyorsun ya, sağsın ya; bu büyük bir nimettir. Buna da şükür lâzım!

3. (*Ve bedenün ale'l-belâi sàbirun*) "Vücuda gelen belâlara, musibetlere sabretmek." Onların da mükâfaatı ayrı ayrı…

إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (الأنفال:٤٦)

(*İnna'llàhe maa's-sàbirîn*) "Allah sabredenlerle beraberdir." (Enfal, 8/46) diyerek Cenâb-ı Hak sabırlıları övüyor,

4. (*Ve zevcetün lâ tebgîhi havfen fî nefsihâ velâ mâlihî*) Bir hanım ki efendisine hiç hıyanet etmiyor; ne malında, ne nefsinde… Efendisine karşı mutî, sàliha bir hanım. (*Tuînü ehadüküm alâ dînihî*) Bir de dininde kocasına yardımcı oluyor.

"—Kalk bakalım efendi, namaz kılalım!" der.

Çamaşırımızı yıkar, üstümüzü başımızı temizler, yemeğimizi hazırlar. Yardımcı olur bize…

O olmasa, biz kendimiz yapmak mecburiyetinde kalacağız, o da zor gelir bize… Peynir ekmekle olsun deriz ama, her zaman peynir ekmekle oruç tutulmaz. Genç adam tutar da ihtiyar tutamaz.

Onun için, birincisi (*lisânün zâkir*) demişti. Dili dâimâ Allah'ın zikriyle meşgul oluyor.

Zikir iki türlü olur: Bir sesli olarak, "*Allah… Allah… Allah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah…*" deriz. Bir de ses çıkarmadan gönülle Allah-u Teàlâ'yı zikrederiz ki, bu Abdü'l-hàlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin Nakşıbend Muhammed Bahâeddin Hazretleri'ne öğrettiği bir zikirdir.

Bir insan havuza girer, batar suyun içerisine; gerek havuzda gerek denizde… Orada da boş durmaz insan, orada da suyun içinde Allah demek mecburiyetinde… O zaman nasıl diyecek? Ağzını açamaz, ses çıkarmadan içinden Allah diyecek.

Suyun içindeyken nasıl Allah diyorsa, dışarıya çıktığı zaman da yine böyle içinden Allah der durur. Arabaya biner, tayyareye biner, vapura biner, etrafı insanlarla dolu… Seslice "*Allah… Allah… Allah!*" diye herkes ona bakar, "Bu nereden geldi? diyerekten. Kimisi şöyle der, kimisi böyle der, yapamaz. Ama içinden "*Allah… Allah… Allah!*" derse, Allah'la meşgul olursa, kimse de farkına varmaz. Onun halini ancak Allah bilir.

Onun için bu dört şey kime verilmişse, büyük nimete mazhar olmuştur.

Üçüncüsü de sabırlı adam. Hastalık geliyor, herkese gelen çeşitli iptilalar vardır. Yangınlar oluyor, sularda boğulmalar oluyor. Şile'ye talebeler gelmiş kamp yapmaya, altı tanesi boğulmuş orada çocukların… Çocuk bilmez tabii neresi derin, neresi müsait… Girmiş, çıkamamışlar. Hatta içlerinde bir de yüzücü varmış, o yüzücü de gitmiş.

Dördüncüsü de sàliha bir hanım. Onun için hanım büyük devlettir. At alıcılar vardır, şehir şehir dolaşırlar. Bir at alırken cinsini sorarlar; Arap atı mı, İngiliz atı mı? Sonra nesli bozulmasın diye başka cins hayvanlardan uzak tutarlar.

İnsan eşrefü'l-mahlûkat… Öyle bir aile bulmamız lâzım ki bize muîn olsun, yardımcı olsun! Dünyamıza da, ahiretimize de… Bizimle her gün kavga etmesin, bizi perişan etmesin.

"—Ben şunu da isterim, bunu da isterim!" demesin.

Ne yapalım, gücümüz de yetmez, gelirimiz onları almaya kâfi değildir, ne yapalım? Çaresiz kalır insan. Öylesi kadın baş belâsıdır.

Allah'ın emrine mutî, takdire razı, efendisine mutî, hayırlı hanımlar nasib etsin Allah cümlemize…

Onun için hanım alırken çok dikkat edin! Soyu temiz olsun. Atçı rastgele atı almıyor da sen rastgele hanımı nasıl alacaksın? Onun soyunu öğren, sopunu öğren; bakalım hangi cinsten, hangi millettendir?

Geçen iki hanım geldi bize… İki kıza iki arkadaş talip olmuşlar, evlenmişler. Zaman geçmiş, kızların gözü açılmış:

"—Yâhu biz bunlara vardık ama, bunlar ne namaz kılıyorlar, ne abdest alıyorlar, ne de gusül yapıyorlar? Bunlar ne cins insanlar?" diye şüphelenmeye başlamışlar. "Biz bunlara vardık ama bunlarda İslâmî bir şey yok!" demişler.

Askere gitmiş bunlar, askere giderlerken de bunları götürmüşler, köylerine, babalarının evine bırakmışlar. Kadınlar bakmışlar ki oranın adât ü an'anesi de bambaşka… Şimdi gelmişler de:

"—Biz bu ailenin arasından nasıl kurtulabiliriz Hocaefendi?" diye soruyorlar.

Sen söyle bakayım, nasıl kurtulacaklar?

Vaktiyle seçmek iki tarafa da lâzım! Kız da seçecek, erkek de seçecek. Allah'ın emrine mutî, nefsine hàkim bir adam arayacak.

l. Peygamberlerin Sünneti Olan Dört Şey

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebî Şeybe, Ziyâü'l-Makdîsî, Taberânî, Beyhakî ve Tirmizî, Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[180]

أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ ، وَالتَّعَطُّرُ ، وَالنِّكَاحُ ، وَالسِّوَاكُ

(حم. ش. ض. طب. هب. ت. حسن غريب عن أبي أيوب)

---

[180] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:1000; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.421, no:23628; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.183, no:4085; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.103, no:220; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.170, no:1813; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.625, no:1348; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.137, no:7719; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.655, no:17236; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.221, no:3089.

RE. 68/12 (*Erbaun min süneni'l-mürselîne: El-hayâü, ve't-teatturu, ve'n-nikâhu, ve's-sivâkü.*)

(*Erbaun min süneni'l-mürselîne*) "Dört şey evvelki peygamberlerin sünnetindendir, bize miras olarak gelmiştir:

1. (*El-hayâ'*) "Utanma duygusu."

Ta Adem AS'dan itibaren peygamberler hayâ sahibidir. Etrafındaki insanlara bu hayâyı tâlim edegelmişlerdir. Hayâ en büyük nimettir.

Bu hayâyı izah etmek biraz zorcadır ama, Allah'ın emirlerinin dışındaki hareketlerin hepsi hayasızlıktır. Emr-i ilâhîye muhalif olan hareketlerin hepsi hayasızlıktır.

Meselâ, tesettür denilen bir şey var, kadının erkeklerden kaçması… Peygamber SAS Efendimizden zamanımıza kadar gelen bir tesettür vardır. Bunu atmak hayasızlıktır.

Geçen gün bir kardeşimize uğrarken, deniz kıyısında o kardeşimiz, biz de oradan geçmek mecburiyetinde kaldık arabamızla… Millet anadan doğma çırılçıplak soyunmuş, denizin içerisinde, denizin kenarında dolaşıyor.

"—Bu yaptığın ne, sen gâvur musun?" desek

Ooo, kıyameti koparır.

"—Bu yaptığın hareket nedir?" desen,

"—Zamanın icabıdır." der,

Allah affetsin kusurlarımızı… Haya büyük nimet! Onun için, hayâya dikkat etmemiz lâzım!

2. (*Ve't-teatturu*) Kokulanmak. Güzel koku taşımak, icab ettikçe sürünmek. Etrafındaki tanıdık insanlara da ikram etmek. Bu da peygamberlerin sünnetlerinden gelen bir şey.

3. (*Ve'n-nikâhu*) Evlenmek.

4. (*Ve's-sivâku*) Misvak kullanmak.

Onun için Arapların adetir, ikide bir dişlerini misvaklarlar, hemen şuradaki ceplerine sokarlar. Kalkar namaza, misvaklanır. Yatarken misvaklanır, kalkarken misvaklanır, konuşurken misvaklanır. Dâimâ misvak elinden düşmez.

m. İnsanın Saadetinden Olan Dört Şey

İbn-i Asâkir ve Râfiî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[181]

أَرْبَعُ خِصَالٍ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ: أَنْ تَكُونَ زَوْجَتُهُ صَالِحَةً ، وَأَوْلَادُهُ أَبْرَارًا ، وَخُلَطَاؤُهُ صَالِحِينَ ، وَمَعِيشَتُهُ فِي بَلَدِهِ (كر. والرافعي غريب عن علي ؛ وابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان ، ك. في تاريخه ، عن عبد الله بن ابي الحسن عن أبيه عن جده)

RE. 68/13 (*Erbau hisàlin min seàdeti'l-mer'i: En tekûne zevcetühû sàlihaten, ve evlâdühû ebrâren, ve huletàuhû sàlihîne, ve maîşetühû fî beledihî.*)

(*Erbau hisàlin min seàdeti'l-mer'i*) Dört şey vardır ki kişinin

181 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.93, no:30756; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.107, no:310; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.220, no:3088.

saadetindendir:

1. (*En tekûne zevcetühû sàlihaten*) "Hanımının sàliha olması."

Namazını kılıyor, başını örtüyor. Allah'ın emrine mutî… Böyle bir hanımının olması bir nimet.

2. (*Ve veledühû ebrâren*) "Evlâdının sàlihlerden olması."

Evlâdı var, anasına babasına mutî… Onlara hürmette, saygıda kusur etmiyor,

3. (*Ve huletàuhû sàlihîne*) "Görüştüğü kimselerin sàlihlerden olması. Hep iyi insanlarla, alimlerle, abidlerle, sàlihlerle düşüp kalkıyor, dostları onlar.

4. (*Ve maîşetühû fî beledihî*) "Rızkı da memleketinde, ayağında…" Bir de var ki, memleket memleket dolaşıyor, kazancını öyle temin ediyor. Bu saadetten değil. Gelirken kazalar oluyor, giderken kazalar oluyor. Yazı var, kışı ar, sıcağı var, soğuğu var… Birçok müşkilatları var.

E işin memleketinde olursa, sabahleyin gidersin dükkânına, akşam gelirsin evcağızına… Ama işin dışarıda olursa, haftalarca gelemezsin evine, evde çoluk çocuk perişan olurlar.

Bu kadar yetsin inşallah… Şimdi beraber bir salât ü selâm okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

25. 07.1976 - İskenderpaşa Camii
27 Receb 1396

09. DÜNYA VE AHİRETİN HAYRI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ ، وَعَصَمَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ: مَنْ مَلَكَ

نَفْسَهُ حِينَ يَرْغَبُ ، وَحِينَ يَرْهَبُ ، وَحِينَ يَشْتَهِي ، وَحِينَ يَغْضَبُ ؛ وَ

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللهُ عَلَيْهِ رَحْمَتَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ: مَنْ آوَى مِسْكِينًا ،

وَرَحِمَ الضَّعِيفَ ، وَرَفَقَ بِالْمَمْلُوكِ ، وَأَنْفَقَ عَلَى الْوَالِدَيْنِ (الحكيم عن

أبي هريرة ، والديلمي عن عثمان)

RE. 68/10 (*Erbaun men künne fîhi harramehu'llàhu ale'n-nâri, ve asamehû mine'ş-şeytàn… İlâ âhiri'l-hadîs.*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. İnsanı Cennete Sokan Dört Şey

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Hüreyre RA'dan, Deylemî de Hz. Osman RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[182]

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ ، وَعَصَمَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ: مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ حِينَ يَرْغَبُ ، وَحِينَ يَرْهَبُ ، وَحِينَ يَشْتَهِي ، وَحِينَ يَغْضَبُ ؛ وَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللهُ عَلَيْهِ رَحْمَتَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ: مَنْ آوَى مِسْكِينًا ، وَرَحِمَ الضَّعِيفَ ، وَرَفَقَ بِالْمَمْلُوكِ ، وَأَنْفَقَ عَلَى الْوَالِدَيْنِ (الحكيم عن أبي هريرة ، والديلمي عن عثمان)

RE. 68/10 (*Erbaun men künne fîhi harramehu'llàhu ale'n-nâri, ve asamehû mine'ş-şeytàni: Men meleke nefsehû hîne yergabu, ve hîne yerhebü, ve hîne yeştehî, ve hîne yağdabü; ve erbaun men künne fîhi neşera'llàhu aleyhi rahmetehû, ve edhalehu'l-cenneti:Men âvâ miskînen, ve rahime'd-daîfe, ve rafeka bi'l-memlûki, ve enfaka ale'l-vâlideyni.*)

(*Erbaun men künne fîhi harramehu'llàhu ale'n-nâri,*) "Dört şey vardır ki, bunu kim işlerse Allah-u Teàlâ ona cehennemi haram eder, cehennemin yüzünü görmez. (*Ve asamehû mine'ş-şeytàni*) Ve onu şeytandan korur."

1. (*Men meleke nefsehû hîne yergabü*) "Nefsine mâlik olan, nefsine sahip olan. Bir fenalık yapmak istiyor ama nefsine sahip oluyor, hàkim oluyor, inad ediyor, yapmıyor."

2. (*Ve hîne yerhebü*) Nefsi kötülüğe sevk ediyor, kötü yere

---

[182] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.371, no:1498; Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan.

götürecek; düşünüyor, "Ben yapamam!" diyor, yapmıyor.

3. (*Ve hîne yeştehî*) Bir de iştihası var, meselâ içki içmek istiyor. Nefsi diyor ki: "Olmaz, haramdır, günahtır." Onu da bırakıyor.

4. (*Ve hîne yağdabü*) Kızmış, birisine vuracak; nefsi, "Otur bakalım, ağır ol, sabırlı ol!" diyor, gazabını da yeniyor.

Sevdiklerini ve korktuklarını işlemiyor, şehvet ve gazabına hàkim oluyor.

(*Ve erbaun men künne fîhi*) Yine şu dört şey de kimin üzerinde olursa, (*neşera'llàhu aleyhi rahmetehû*) Allah-u Teàlâ ona rahmetini yayar, (*ve edhalehu'l-cenneti*) ve onu cennetine koyar:

1. (*Men âvâ miskînen*) "Evsiz barksız bir miskine barınak temin ediyor, bir odacık veriyor; 'Gel sen de şurada barın!" diyor, ona bir mesken gösteriyor.

Memleket miskinle dolu. Fakat bunları barındıracak hiçbir şeyimiz yok. Bu köprü altlarında ve sair yerlerde yaşayan zavallıların adedi kim bilir ne kadar? Bunları barındırmak, memlekette yaşayan, hali vakti olan insanların birinci vazifesi…

Bunu yaparsan hem cennete gireceksin, hem de memlekette bir vatandaşı kurtarmış olacaksın. Onu, hele küçükken eline geçerse okutursun, tahsilini yaptırırsın, giydirirsin… Eh sonunda beddua ederse, isterse etsin. Allah yanında zayi olmaz ki, bu amellerin… Bir kere cenneti hakkedersin. Ama bunu yapan bugün kaç tane insan bulunur bilmem.

2. (*Ve rahime'd-daîfe*) "Zayıf insanlara da acırsa…"

Zayıflara acımak da vazifemizken, bugün zayıflara acıyacak kimse kalmamıştır. Herkes kendi derdine düşmüş, kendi halinde…

3. (*Ve rafeka bi'l-memlûki*) "Kölelere de rıfk ile muamele ediyor. Bu benim kölemdir, uşağımdır diye hor görüp, hakir görüp ezmiyor."

Bu memlûk bugün yok ise de, kölelerin yerinde hizmetkârlar vardır. Onlara rıfk ile muamele ediyor. İşçisine rıfk ile muamele ediyor.

4. (*Ve enfaka ale'l-vâlideyni*) "Bir de ana babasına karşı infakta bulunuyor." Ana baba zengin de olabilir, fakir de olabilir.

Zengin olsun fakir olsun onlara infak, insanın cennete girmesine sebep olur.

İster muhtaç olsunlar, ister muhtaç olmasınlar. Muhtaç olurlarsa, bakmak mecburiyetindeyiz. Muhtaç olmadıkları takdirde onlara ikram, ihsan en güzel fazilettir. İnsanın anasını, babasını sevindirmesi kadar iyi bir şey olur mu?

İşte bu dört şeyi yapabildiğimiz taktirde, Allah bizi cennetine koyar. Allah cümlemize nasib etsin... Zor da değil. Zor mu? Bir insan bir miskini barındıramaz mı? Kaç dairesi var, apartmanı var, şuyu var, buyu var da… Bir fakiri bir apartmana oturtturuver. Bir göz odasını veriver. Kolay. Zayıflara acımak. O da kolay. Kölelere acımak. Rıfk ile muamele etmek. O da insanın yapması gereken bir şey… Valideyne ihsan vazifemiz zaten. Bunu yapanlara cennet hazır. Allah cümlemize nasib eylesin!

b. Dünyanın ve Ahiretin Hayrı Olan Dört Şey

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[183]

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ: لِسَانٌ ذَاكِرٌ ، وَقَلْبٌ شَاكِرٌ ، وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلاَءِ صَابِرٌ ، وَزَوْجَةٌ لاَ تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا وَلاَ مَالِهِ ، تُعِينُ أَحَدُكُمْ عَلَى دِينِهِ (طب. هب. عن ابن عباس)

RE. 68/11 (*Erbaun men u'tıyehünne, fekad u'tıye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireti: Lisânün zâkirun, ve kalbün şâkirun, ve bedenün ale'l-belâi sàbirun, ve zevcetün lâ tebgîhi havfen fî nefsihâ velâ mâlihî, tuînü ehadüküm alâ dînihî.*)

(*Erbaun men u'tıyehünne*) "Dört şey kime verilmişse, (*fekad u'tıye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireti*) dünya ve ahiretin bütün hayırları ona verilmiştir:

1. (*Lisânün zâkirun*) Bir dili var, zikirle meşgul oluyor; "*Allah… Allah…*" diyor, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyor.

Dilini boş laflara, malayani sözlere vereceğine, Allah-u Teàlâ'nın zikrine alıştırsın dilini, daima Allah-u Teàlâ'nın zikriyle meşgul olsun. Başkaları konuşur. Varsın konuşsun, senin dilin Allah'la olsun. Tabii dilin Allah'la olunca, gönlün de Allah'la olacak. Ne güzel şey. Dilini ve dolasıyla gönlünü de Allah'la meşgul et.

Huzur denilen şey diyoruz ya. Huzur-u kalp herkeste kolaylıkla olmaz. Kolaylıkla olmadığı halde, huzurlu olsun, huzursuz olsun, daima sen zikirle meşgul ol! Demek ki "Ya hu huzur bulamıyorum. Neden … meşgul olacağım?" huzur şart değil. Huzur olsa herkes yapar. Ama huzur yok. Yine sen Allah de!

Zikir hakkında hadisler pek çok… Onun için her müslüman,

---

[183] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.134, no:11275; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.179, no:7212; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.104, no:4429; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.370, no:1495; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.502, no:7437; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.XI, s.304, no:20606; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

ibadeti yalnız namaza münhasır kılmamalı.

"—Eh ezan okunsun, namaz vakti gelsin, gideyim namazımı kılayım!"

Tamam, o ayrı bir iş, üzerimize farz olan bir ibadet. Ama daima Allah-u Teàlâ'nın zikriyle meşgul olursan, namaza geldiğin vakitte, kıldığın namazın tadını, tuzunu bulursun. Çünkü gönlü zaten Allah'a vermişsin. Divana durunca bambaşka olur.

Ama bütün vaktin malayani ile geçer, sonra *Allahu ekber* dersin, yine mâlâyani ile meşgulsün. Nerede olduğunun farkında bile değilsin. Ama dilini alıştırırsan zikre, gönlün de alışır tabiatıyla. Oh ne mutlu...

2. (*Ve kalbün şâkirun*) "Bir gönül var, Allah-u Teàlâ'nın verdiği nimetlere şükrediyor."

Cenab-ı Hak bize imanı vermiş, İslâm'ı vermiş, sıhhati vermiş, afiyeti vermiş, envai çeşit nimetler vermiş. Bunlara karşı şükür lazım değil mi?

"—Eh, yâ Rabbi şükür!"

Kâfi değil… Bedenin şükrü; ibadet taat edersin, yasaklardan kaçınırsın, günahlardan kaçınırsın… Ara sıra oruç tutacaksın,

bedenin şükrünü yapacaksın. Her azanın şükrü var. Her azanın şükründe böyle yapmakla mükellefsin.

3. (*Ve bedenün ale'l-belâi sàbirun*) "Vücuda gelen belâlara, musibetlere sabrediyor." Onların da mükâfatı ayrı ayrı…

Belalar, musibetler insanlardan eksik olmaz. Denizlerde dalga nasıl bitmiyorsa, insanlarda da ibtilâlar bitmez. En büyük ibtilâlar, peygamberlere verilmiştir. Ondan sonra da velileredir. Ondan sonra da birbirini takip eder. İbtilâdan kaçma!

Bizim Üftade Hz. der ki: Bir ibtilâ, sabrettiği taktirde bir insanı bin derece yükseltir. Ama bütün günü şikâyetle vaktini geçirirse, bir şey elde edemez.

4. (*Ve zevcetün lâ tebgîhi havfen fî nefsihâ velâ mâlihî*) Bir hanım ki efendisine hiç hıyanet etmiyor; ne malında, ne nefsinde… Efendisine karşı mutî, sàliha bir hanım. (*Tuînü ehadüküm alâ dînihî*) Bir de dininde kocasına yardımcı oluyor.

Saliha bir hanıma nail olmak, demek ki dünya ahiret saadetlerine bedel… Onun için, ey genç kardeşim, aklını başına al! Bir insan dört şeye göz diker: Güzelliğe bir, servete iki, bilgiye üç; dördüncüsü de dinidir.

Servete göz dikersen, servet elden çabuk gider. Güzelliğe göz dikersen, o da gider elden. O da bir müddet içindir. Bilgi dediğin, dünyanın bilgilerinden ne olacak? Daima mücadele ile geçiyor ömrü. Çünkü karşısındaki de bilgin, mütemadiyen boğuşursun. Ömür zayi olur.

Ama dinine sahipse; bilgisi az, serveti de yok. Olmasın, serveti verecek Allah'tır, güzelliği verecek yine Allah'tır. Ahlâkı güzel olsun, huyu güzel olsun. Böyle bir zevceye nâil olursan, din üzerine sana yardımcıdır. Gece ibadete kalkar, seni de kaldırır. Çamaşırını yıkar, bulaşığını yıkar, yemeğini hazırlar, evin temizliğini yapar, hizmetini yapar. Eh daha ne istiyor insan? Bunlarla meşgul olur.

Böyle sàliha bir kadına sahip olan, belâlara sabreden, Allah'ın verdiği nimetlere şükreden... Şükürde ifade günahlardan kaçmaktır. Birisi de Allah-u Teàlâ'nın zikrine, dilini alıştırmak. Bu dört şey kimde varsa dünya ve ahiretin hayırlarına nail

olmuştur.

Şimdi desek;

"—Gel bakalım sana da bir ders verelim de sen de Allah de!"

"—Olur mu şimdi bu devirde? Ben nasıl bu işleri bırakacağım da Allah demekle meşgul olacağım? Allah demekle vakit geçer mi?" diye envai çeşit itirazlar çıkar.

Allah kusurlarımızı affetsin…

c. İnsanın Saadetinden Olan Dört Şey

İbn-i Asâkir ve Râfiî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[184]

أَرْبَعُ خِصَالٍ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ: أَنْ تَكُونَ زَوْجَتُهُ صَالِحَةً ، وَأَوْلَادُهُ أَبْرَارًا ، وَخُلَطَاؤُهُ صَالِحِينَ ، وَمَعِيشَتُهُ فِي بَلَدِهِ (كر. والرافعي غريب عن علي ؛ وابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان ، ك. في تاريخه ، عن عبد الله بن ابي الحسن عن أبيه عن جده)

RE. 68/13 (*Erbau hisàlin min seàdeti'l-mer'i: En tekûne zevcetühû sàlihaten, ve evlâdühû ebrâren, ve huletàuhû sàlihîne, ve maîşetühû fî beledihî.*)

(*Erbau hisàlin min seàdeti'l-mer'i*) Dört şey vardır ki kişinin saadetindendir. Ötekinde, dünya ve ahiretin bütün hayırları ona verilir diyordu; burada kişinin saadetindendir diyor.

1. (*En tekûne zevcetühû sàlihaten*) "Hanımının sàliha olması."

Namazını kılıyor, başını örtüyor. Allah'ın emrine mutî… Evde güzel geçim oluyor. Böyle bir hanımının olması bir nimet.

Onun için evlenirken sàliha olmasına dikkat et! Sonra pişman olursun para etmez. Zamanında sàliha bir kadını seçmenin çaresine bak.

---

184 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.93, no:30756; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.107, no:310; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.220, no:3088.

2. (*Ve veledühû ebrâren*) "Evlâdının sàlihlerden olması."

Evlâdı var, anasına babasına mutî… Onlara hürmette, saygıda kusur etmiyor, iyi kimseler. Hayırları yapıyorlar, ellerinden geldiği kadar dinlerine hizmet ediyorlar. Büyüklerine saygılı, merhametli, şefkatli, güzel. Böyle bir evlada sahip olmak.

3. (*Ve huletàuhû sàlihîne*) "Görüştüğü kimselerin sàlihlerden olması." Hep iyi insanlarla, alimlerle, abidlerle, sàlihlerle düşüp kalkıyor, dostları onlar. Onların sohbetlerinde bulunuyor.

4. (*Ve maîşetühû fî beledihî*) "Rızkı da memleketinde, ayağında…" Bir de var ki, memleket memleket dolaşıyor, kazancını öyle temin ediyor. Bu saadetten değil. Gelirken kazalar oluyor, giderken kazalar oluyor. Yazı var, kışı ar, sıcağı var, soğuğu var… Birçok müşkilatları var.

E işin memleketinde olursa, sabahleyin gidersin dükkânına, akşam gelirsin evcağızına… Ama işin dışarıda olursa, haftalarca gelemezsin evine, evde çoluk çocuk perişan olurlar.

Allah cümlemizi affetsin… Hayatının seçimi bu, hayatını seçerken öyle seç. Tabii evlâdın ebrardan olması, babanın salâh-ı haline de bağlı. Baba sàlih insan olursa… Zifaf gecesini ganimet bilir de abdestini alır, namazını kılar, Allah'a yalvararak muamele-i zevciyyede bulunursa, Allah-u Teàlâ onlara sàlih evlat nasib eder. Ama bir de sarhoş olarak, gaflet içerisinde, hanımıyla muaşerette bulunursa, onun da çocuğu ona göre olur.

Allah affetsin kusurlarımızı…

d. Dört Şey Dört Şeye Doymaz

Ebû Nuaym, Ebû Hüreyre RA'dan; İbn-i Adiy ve Taberânî Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[185]

---

[185] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.159, no:8266; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.376, no:1516; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.350, no:573; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.91; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.145; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.v, s.330; Hz. Aişe RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.281; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.297; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, , s.19; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.113, no:44092; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.211, no:3075.

أَرْبَعٌ لا يَشْبَعْنَ مِنْ أَرْبَعٍ: عَيْنٌ مِنْ نَظَرٍ ، وَأَرْضٌ مِنْ مَطَرٍ ، وَأُنْثَى

مِنْ ذَكَرٍ ، وَعَالِمٌ مِنْ عِلْمٍ (حل. عن أبي هريرة ؛ عد. طس .

عن عائشة ؛ قال عد لا ه)

RE. 69/1 (*Erbaun lâ yeşba'ne min erbain: Aynün min nazarin, ve ardun min matarin, ve ünsâ min zekerin, ve àlimün min ilmin.*)

(*Erbaun lâ yeşba'ne min erbain*) Dört şey dört şeyden doymaz:

1. (*Aynün min nazarin*) "Göz bakmaya doymaz, baktıkça bakar." Onun için gözüne sahip ol, hakim ol, kötü şeylere bakma, günah şeylere bakma, fena şeylere bakma! O Allah'ın verdiği bir nimettir. Onunla Kur'an okunur, ibret nazarıyla güzel şeylere bakılır.

Bir göz ki olmaya ibret nazarında;
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde.

Bu gözü Allah bize vermiş, "Aleme bak da ibret al!" diye. Bakıyor ki semalar, ucu yok bucağı yok. "Bunları kim yapmış yâhu?" diye insan bir parça düşünmez mi?

Şöyle güzel bir tablo koysalar önünüze, "Bu kimin eseri?" diyoruz.

"—Canım işte toz toprak gelmiş, olmuş, boyanmış çıkmış." desek kimse inanır mı?

Bu koca varlıkları tabiatın icabı diye nasıl aldanıyor insan. Olur mu hiç? Bu varlık, ucu yok, bucağı yok; Allah-u Teàlâ'nın eseri. Bu varlıkların sahibi Allah'tır.

Onun için göz bakmaktan doymaz.

2. (*Ve ardun min matarin*) "Yer yağmura doymaz, suya doymaz." Bu kadar yağmurlar yağar, yine toprağın içinde kaybolur, toprak emer.

3. (*Ve ünsâ min zekerin*) "Dişi erkeğe doymaz."

4. (*Ve àlimün min ilmin*) "Alim de ilme doymaz. Mütemadiyen

kitapları okudukça okuyacağı gelir, baktıkça bakacağı gelir, öğrendikçe öğreneceği gelir.”

e. Dört Pişmanlık

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[186]

أَشَدُّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ القِيَامَةِ ، رَجُلٌ أَمْكَنَهُ طَلَبُ الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا ،

فَلَمْ يَطْلُبْهُ ، ورَجُلٌ عَلَّمَ عِلْمًا ، فَانْتَفَعَ بِهِ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ دُونَهُ (كر.

عن أنس)

186 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.138; Enes ibn-i Mâli RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.138, no:28696; *Câmiü’l-Ehàdis*, c.IV, s.4523, no:3475.

RE. 71/14 (*Eşeddü'n-nâsi hasreten yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde pişmanlığı en şiddetli olacak insan, (*raculün*) bir adamdır ki, (*emkenehû talebü'l-ilmi*) İlim öğrenmesi imkânı vardı. (*fi'd-dünyâ*) dünyadayken; (*felem yatlübhu*) ilim öğrenmedi. Bu insan kıyamet gününde çok dizini dövecek."

(*Ve raculün alleme ilmen fe'ntefea bihî, men semiahu minhu dûnehu*) Bir de öğrettiği adamlar ilminden fayda gördüğü halde, kendisi fayda görmeyen kimse de pişman olacak!"

Kıyamet gününde en çok hasret, pişmanlık, nedamet o insana ki, onun ilim tahsili mümkün idi, fırsatlar müsait, zaman da müsait idi. İlim tahsil edebilecekken tahsil etmedi.

Bu ilim ilm-i şer'îdir. Dininin ilmini tahsil etmiyor; radyoyla, televizyonla saatlerce ömrünü çürütüyor. Bir saat hiç olmazsa bir kitabı tedkik edip de Allah-u Teàlâ'yı bilmek gayret sarf etmiyor.

Allah-u Teàlâ'yı bilmek kolay değil ya. Bunun zâtı var, sıfatı var, esmâ-i hüsnâsı var. Bunları bilmek müslümanın vazifesi. Allah deyince nasıl Allah'tır diye öğrenmek lâzım!

Yalnız Allah'a iman kâfi değil. Evet inandık, bu mülkün sahibi Allah'tır. İyi ama meleklerine inanacaksın, kitaplarına inanacaksın, peygamberlerine inanacaksın; ahiret gününe, öldükten sonra dirilmeye de inanacaksın.

"—Biz çürüyeceğiz de ondan sonra dirilecek miyiz?"

Evet, dirileceğiz. Buna inanamazsan olmaz. Bir de hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanacaksın. Hayırları görünce Allah'tan biliyor, ama şer görünce kıyamet kopuyor.

Onun için alimin ilme doymadığı gibi, her müslüman da yine ilimle meşgul olmalı! Muhakkak her gün için bir saatini ayırmalı! Yatmazdan evvel, sabahleyin, öğlen vakti, boş vaktinde dinî bir kitap mütâlea etmeli! Allah-u Teàlâ'nın zâtını, sıfatını öğrenmeli, esmasını öğrenmeli!

Biraz da Kur'an'dan ezberlemeli! Kur'an okuması da ilerletmeye çalışmalı, hafız gibi olmaya çalışmalı! Müslümanlık yalnız hafızlara, hocalara mahsus değil; hepimiz için lâzım!

f. Dört Haram Kazanç

Saîd ibn-i Mansur, Mekhul Rh.A'ten; İbn-i Adiy Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[187]

أَرْبَعٌ لاَ يُقْبَلْنَ فِى أَرْبَعةٍ نَفَقَةٌ: مِنْ خِيَانَةٍ ، أَوْ سَرِقَةٍ ، أَوْ غُلُولٍ ، أَوْ مَالِ يَتِيمٍ ؛ في حَجٍ ، وَلا عُمْرَةٍ ، وَلاَ جِهَادٍ ، وَلاَ صَدَقَةٍ (ص. عن مكحول مرسلاً ؛ عد. عن ابن عمر)

RE. 69/2 (*Erbaun lâ yukbelne fî erbaaten nafakatün; min hıyânetin, ev serikatin, ev gulûlin, ev mâli yetimin; fî haccin, ve lâ umretin, ve lâ cihâdin, ve lâ sadakatin.*)

(*Erbaun lâ yukbelne fî erbaaten nafakatün*) "Dört şey dört yerde nafaka olarak kabul olunmaz: (*Min hıyânetin*) Hıyanetten kazanılan para; (*ev serikatin*) hırsızlıktan kazanılan para; (*ev gulûlin*) ganimet malından çalınan para; (*ev mâli yetimin*) ve yetim malından sağlanan kazanç… Bu dört kazanç, (*fî haccin*) hacda harcanmaz; (*ve lâ umretin*) umrede harcanmaz; (*ve lâ cihâdin*) cihada harcanmaz; (*ve lâ sadakatin*) sadaka olarak verilmez."

Hacca gidersin. Hacda günahlar dökülüyor ya, o haram paralarla haccedersen, haccın makbul olmaz!

g. Arş'n Hazinesinden İndirilen Dört Şey

Taberânî, Ziyâü'l-Makdîsî ve Ebü'ş-şeyh, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[188]

---

[187] İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.228; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.67, no:43965; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.213, no:3077.

[188] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.235, no:7920; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.558, no:2504; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.198, no:3058.

أَرْبَعٌ أُنْزِلْنَ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ العَرْشِ: أُمُّ الكِتابِ ، وآيَةُ الْكُرْسِيِّ ، وَ

خَوَاتِيمُ البَقَرَةِ ، وَالْكَوْثَرُ (طب. ض. وأبو الشيخ عن أبي أمامة)

RE. 69/3 (*Erbaun ünzilne min kenzin tahte'l-arşi: Ümmü'l-kitâbi, ve âyetü'l-kürsiyyi, ve havâtimü'l-bakarati, ve'l-kevseru.*)

(*Erbaun ünzilne min kenzin tahte'l-arşi*) "Dört şey Arş-ı A'zam altındaki hazineden indirildi. (*Ümmü'l-kitâbi*) Birisi Ümmü'l-Kitâb, yâni Fatiha Sûresi… (*Ve âyetü'l-kürsiyyi*) Ayete'l-Kürsi, yâni Bakara Sûresi 255. ayet… (*Ve havâtimü'l-bakarati*) Bakara Sûresi 285 ve 286. ayetler, yâni *Âmene'r-rasûlü*… (*Ve'l-kevseru*) Kevser Sûresi, yâni *İnnâ a'taynâ*…"

Kenz, hazine demek; paralar, mallar, odalar dolusu, bankalar dolusu paralar… Elde bu kadar, kollarda bu kadar, boyunlarda bu kadar ziynet…

Hazine iki kısımdır: Birisi, böyle mal mülk biriktirmek suretiyle olan hazine… Bu, gözünü yumdu mu, biter. İkincisi, bir hazinedir ki buna bir şeycik olmaz. Dünyada da nimet, ahirette de nimet…

Şu dört şey Arş'ın altındaki hazineden indirilmiştir:

1. *Ümmü'l-Kitâb*, yâni *Fâtiha Sûresi*.

Fâtiha-i Şerife öyle bir hazinedir ki, o hazineye sahip olan insan dünya ve ahiret hazinelerine sahip olur. Yedi tane ayet. Hepimiz her gün beş vakit namazımızda, kırk defa okuyoruz. Bunu okumayanlar, ahiret hazinelerinden mahrum kimselerdir. Bunu her mü'min el-hamdü lillah bilir. Kur'an'ın mânâsı bu yedinin içerisindedir. Bu yedi de *Bi'smi'llâh*'ın içerisindedir. *Bi'smi'llâh*'ın mânâsı da *be*'nin içerisindedir.

Her gün ne deriz:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (الفاتحة:٥)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) "Yâ Rabbi, bizi o sırât-ı müstakîme sevk et, yönelt! O sırat-ı müstakîme sok!" (Fâtiha, 1/5)

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ. غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلاَ الضَّالِّينَ (الفاتحة:٦-٧)

(*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) "Şol kimselerin yoluna ki, sen onlara in'am ve ihsanda bulundun, lütfeyledin. Yâni, lütfeylediğin kimselerin, peygamberlerinin, velilerinin yoluna... (*Gayri'l-mağdùbi aleyhim*) Kendilerine gazab ettiğin kimselerin yolu olmayan, ondan gayri olan; (*ve le'd-dàllîn*) dalâlete düşmüşlerin yolu olmayan, dalâlettekilerin yolundan gayrı olan, doğru olan, İslâm olan, Rasûlüllah'ın, Kur'an-ı Kerim'in, çerçevesini beyan ettiği o güzel yola bizi hidayet et." (Fâtiha, 1/6-7)

Bunu Allah-u Teàlâ'dan beş vakitte istiyoruz.

"—Bizi doğru yola ilhak et. Mağdub, gadab olmuş yahudinin yolu olmasın. Onu gidişatına uydurma beni ya Rabbi! Onun yolunu istemem yâ Rabbi. Yahudinin yolunu istemem ya Rabbi." diyoruz.

Sonra da yahudinin arkasından koşturuyoruz. Hem de nasıl? Onu geçeceğiz diye koşuyoruz. Uyar mı birbirine? Dinimiz başka, harekatımız başka. Dinimizin harekatımıza uyması lazım. Ümmü'l-kitab bunu bize böyle diyor. Bunu okuyan Allah'tan hidayet ister ve Yahudilerin arkasından gitmez!

Nasara'nın da arkasından gitmez. Bunların yolunu istemem diyoruz. "Aman yâ Rabbi, dalâlete düşmüş Nasara'nın yolu da olmasın!" diyoruz.

Hangi yol olsun? Peygamberlerin gösterdiği yol olsun. Bu yol hangi yoldur? İman ve İslâm yoludur. Onun için İslâm'ı bi'l-fiil yaşamak lazım! İslâm, Allah-u Teàlâ'nın emirlerine uymak, yasaklarından kaçmakla tekemmül eder. Onun için Allah-u Celle ve Ala cümlemizi emirlerine uyan, ve yasaklarından korunan kullarından eylesin…

2. İkincisi, *Ayete'l-kürsî.*

Ayete'l-kürsî de bir hazinedir ki, mânevi bir hazinedir. İnsanları büyük sevaplara mazhar eder. Dünyası da mes'ud olur,

ahireti de mes'ud olur. İşte her gün beş vakit namazın arkasından okuyoruz, onun arkasından doksan dokuz tesbih çekiyoruz. *Ayete'l-kürsî*'nin fadàili çok da, namazların arkasından *Ayete'l-kürsî*'yi okuyoruz. Ondan sonra istersen başka zamanlarda da okunabilir.

3. Üçüncüsü, Bakara Sûresi'nin sonu: *Amene'r-rasûlü…*

Bu da cennet hazinelerinden bir hazinedir. Dünya hazinesi değil. Dünya hazinesi insanın başına beladır. Hırsız gelir, şu gelir, bu gelir. Elinden almak için çalışırlar. Para var diye bir kere tanındı mı çok insanlar …. Ama bu ahiret hazinesidir, buna kimse musallat olamaz. Allah hepimize ihsan etsin.

4. Birisi de namazlarımızda her zaman okuduğumuz *Sûre-i Kevser*. Üç kısa ayet… Bu da cennet hazinelerinden bir hazinedir. Kur'an'ın kendisi bir hazine… Bu dördü Cenab-ı Peygamber ayırmış.

Herkes hafız olamaz, herkes Kur'an okumuş olamaz, herkes hatim yapamaz. Ama bunu *Ümmü'l-kitâb Fâtiha*'yı bilmeyen olmaz. *La ilahe illa'llah* dedi mi, evvela *Fâtiha*'yı öğrenecek. Çünkü namaz kılacak ya. İkincisi *Ayete'l-kürsî*'yi okuyacak … Sûre-i Bakara'yı okuyacak, namazın sonunda bir aşır okunacak.

Kevser Sûresi, işte o da kısacık bir sûre… *Kul huva'llàh*'ı zikretmedi burada… O da bir hazinedir ama burada zikrolunan *Kevser Sûresi'*dir. Niçin? Kevser Sûresi hikmetlerle dolu,,. Kime bir hikmet verilirse bütün nimetler ona verilmiş olur. Kevser öyle bir hikmettir ki, öyle bir hazinedir ki ucu bucağı bulunmaz. Onun için Cenâb-ı Allah:

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ (الكوثر:١)

(*İnnâ a'taynâ ke'l-kevser*) "Biz sana kevseri verdik." (Kevser, 108/1) buyuruyor.

Kevser, cennette işte bir su imiş, o ayrı. Asıl dünyada iken kevser, Allah-u Teàlâ'nın verdiği hikmettir. Çok geniş mânâları şâmildir.

h. Dört Kişi Cennete Giremez

Hàkim ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[189]

أَرْبَعٌ حَقٌّ عَلَى اللهِ ، أَنْ لاَ يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ ، وَلاَ يُذِيقَهُمْ نَعِيمَهَا :

مُدْمِنُ خَمْرٍ ، وَآكِلُ الرِّبَا ، وَآكِلُ مَالِ الْيَتِيمِ بِغَيْرِ حَقٍّ ، وَالْعَاقُّ

لِوَالِدَيْهِ (ك. هب. عن أبي هريرة)

RE. 69/4 (*Erbaun hakkun ale'llàhi, en yedhulehümü'l-cennete, ve lâ yüzîkahüm naîmehâ: Müdminü hamrin, veâkilü'r-ribâ, ve âkilü mâle'l-yetîmi bi-gayri hakkın, ve'l-àkku li-vâlideyhi.*)

(*Erbaun hakkun ale'llàhi, en yedhulehümü'l-cennete*) "Dört şey var ki bu dördü kim işlerse Allah-u Teàlâ onları cennete koymaz. Dört şey işleyenlere cennet yasaktır." Burada bazı rivayetler duhul-i evvelin ile demişler ama bilmeyiz ki ahiret nasıl olacak. Onun için bu dört şey insanın cennete girmesine mâni olur.

(*Ve lâ yüzîkahüm naîmehâ*) "Hatta cennet nimetlerinden de mahrumdurlar. Cennet nimetleri de bunlara tattırılmaz." İmanları varsa, cehennemde cezalarını gördükten sonra cennete girerler. Cennete girince, onlar da cennet nimetlerine nail olurlar.

1. Birisi, (*müdminü hamrin*) "Ayyaş dediğimiz devamlı içki içen kimse."

Devamlı içiyor. Halbuki bugün ilim adamları içkinin çok büyük zararı olduğunu söylüyorlar. İnsana çok büyük tahribat yapıyor. Hele kafadaki tahribatı çok fazla oluyor. Onun için onları yüzleri kırmızı kırmızı, pembe pembe lekeler olur. O lekeler kafalarındaki tahribatın alâmeti oluyor.

Binâen aleyh vücudunu tahrip ediyor, kafasını tahrip ediyor, cennete girmesine de mânî oluyor. Allah da bunu haram etmiş:

---

189 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.397, no:5530; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.43, no:2260; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.67, no:34966; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.199, no:3060.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنْصَابُ وَالأَزْلاَمُ رِجْسٌ

مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ، فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (المائدة: ٩٠)

(*Yâ eyyühe'llezîne amenû inneme'l-hamru ve'l-meysiru ve'l-ensâbü ve'l-ezlâmü ricsün min ameli'şeytàni, fe'ctenibûhü lealleküm tüflihùne.*) (Mâide, 5/90) emriyle yasak etmiş bunu.

Neden yapar insan artık? Hem müslümanım diyorsun. Müslümanım demek, Allah'a itaat eden insan demek. Allah'ın emrine boyun büken insan demek. Allah'ın emirlerine tabii olan insan demek.

E sen tabii olmadıktan sonra, namaz yok, niyaz yok, içki var, başka fenalıklar da var.

"—Ben müslümanım!" diyorsun.

Ne kadar Müslümansın, Allah affetsin…

2. İkincisi, (v*e âkilü'r-ribâ*) "Faiz yiyenler de cennete giremez."

E bugünkü zenginlere dersek bunu, kıyamet koparırlar:

"—Ne yapalım? Fabrika da dönmez, iş de dönmez, mecburuz ne yapalım? Alacağız…"

Hatta bir vakitler bizim, geçmiş devirlerimizde Necip Hoca isminde bir hocaefendi vardı. Vaaz kürsüsünde vaaz ederken bu zavallı bir ev yaptırmaya kalkmış. Onun da hakkından gelememiş. Mecbur oldum ben de almaya bu paradan diyerek kendisi vaazı sırasında söylemiş. Mecburiyet başka, herkes başka. Ama kocaman bir ev yaptırmak mecburiyetinde değilsiniz. Başınızı sokacak bir ev de kafidir. Onun büyüğünü yaptıracağım diyerekten borca girmek de caiz değildir. Binâen aleyh, içki içenler, ikincisi de faiz yiyenler cennete giremezler.

Abdülhàkim Arvâsî Efendi isminde bir hocaefendi vardı,. O da vaaz ediyor. Biz de genciz o zaman, gidip dinliyoruz onu. O demişti ki:

"—Faiz yiyenler, ne kadar büyük servete sahip olurlarsa olsunlar, beş batın sonra metelik kalmaz onlarda... İflas ederler

tamamıyla…”

Onun için, faiz isterse karun var ya … çok büyük servete sahip. Yerin altına gitmi…. O faizle …. Ama işte itaatsizliği yüzünden peygambere uymadığından dolayı bugün yerin altına gitti. ….

Binâen aleyh faizden kork! Nasıl kork? Yılandan, aslandan, kaplandan nasıl korkuyorsa, ondan da öyle kork. Çünkü Allah yasak etmiş. Allah’ın yasağına karşı cesaret göstermek, hamakatten başka bir şey değildir.

3. Üç, (*ve âkilü mâle’l-yetîmi bi-gayri hakkın*) “Haksız yere yetim malı yiyen de cennete giremez.”

Yetim eline düşmüş, anasından babasından servet kalmış yetimin elinde. Sen de hazıra kondum diyerekten yetimin malından yiyorsun. Yetimin de gücü yetmiyor tabii “Benim malıma elleşme!” demeye. O yiyip yaşıyor.

Bir de var ki, yetimin malını işletiyor. İşlettiğinden dolayı bir hakkı kendine olur. Bu caiz. İşletiyor. Arttırıyor. Ondan dolayı, çalıştırdığından dolayı bir hak sahibi olabiliyor. Ama doğrudan yerse haksız oluyor.

4. Dördüncüsü de (*ve’l-àkku li-vâlideyhi*) “Anasına babasına âsî olan kimse de cennete giremez.”

Ne kadar acaib! Demin dedi ki:

“—Annesine babasına ikram edenler cennete girer. Allah onlara rahmetini bol bol verir.”

Burada da diyor ki:

“—Allah-u Teàlâ cennetine sokmaz.”

Kim onlar? Ana babaya âsî olanlar. Kur’an-u Azîmu’ş-şân, ana babaya asi olanları çok zem etmiş. Hani kızarız da, uf falan deriz ya. O ufu bile söylememize Allah razı olmuyor. Meselâ ana baba yanlış bir iş yaptı yahut canımızı sıktı:

“—Of ana baba, yeter artık!”

Buna bile razı olmuyor Allah. Değil ki ona asi olacak.

Ahıskalı Cemal Efendi vardı vaiz olan. Onun bir kitabı var, ana baba hakkında büyükçe bir kitap yazmış. Çok faydalı bir kitaptır. Bulunursa tavsiye ederim. Yine de belki kütüphanenizde

vardır.

Dört şey: İçki bir, faiz iki, yetim malı üç, anaya babaya âsî olmak dört…

Onlar bizim dünyaya gelmemize sebep olmuşlar. Allah-u Teàlâ bu dünyada bize kendisini tanımak, bilmek ve o cennetine girmek için fırsat veriyor bize… Ona sebep olan da anamız babamız. Bize baktıkları başka… Ne eziyetler çekmişler, ne meşakkatler çekmişler. Bizi yetiştirmişler. Şimdi onlara hor hakir bakmak yakışır mı insana?

Bazı böyle işitiyoruz anasına babasına eziyet edenleri. Onların herhalde insanlıkla da alâkaları yoktur. İslâm başka, insanlıkla da alâkaları yoktur. İnsan ufacık kafasıyla düşünür ki, bu anaya babaya itaat lâzım. Ama ihtiyarlamışlar, akılları ermiyor, ne olursa olsun; biz onların evlâdıyız.

i. Dört Şey İnsanın Saadetindendir

İbn-i Hibbân, Hàkim, Ebû Nuaym, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdîsî ve Hatîb-i Bağdâdî,

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[190]

أربَعٌ مِنَ السَّعَادَةِ: اَلْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ ، وَالجَّارُ الصَّالِحُ ، وَالْمَرْكَبُ الهَنِيءُ ؛ وأربَعٌ مِنَ الشَّقَاءِ: اَلْمَرْأَةُ السُّوءُ ، وَالْجَارُ السُّوءُ ، وَ الْمَرْكَبُ السُّوءُ ، والمَسْكَنُ الضَّيِّقُ (حب. ك. حل. هب. ض. خط. عن محمد بن سعد عن أبيه عن جده)

RE. 69/5 (*Erbaun mine's-saàdeti: El-mer'etü's-sàlihatü, ve'l-meskenü'l-vâsiu, ve'l-câru's-sàlihu, ve'l-merkebü'l-henîü; ve erbaun*

---

[190] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.82, no:9556; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.IV, s.340, no:4032; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.24, no:1048; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.99, no:6528; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.280. no:6363; Muhammed ibn-i Saîd babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.92, no:30754; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.218, no:3085.

mine'ş-şekài: El-mer'etü's-sûü, ve'l-câru's-sûi, ve'l-merkebü's-sûü, ve'l-meskenü'd-dayyiku.)

(*Erbaun mine's-saàdeti*) "Şu dört şey saadettendir: (*El-mer'etü's-sàlihatü*) Saliha kadın, (*ve'l-meskenü'l-vâsiu*) geniş mesken, (*ve'l-câru's-sàlihu*) iyi komşu, (*ve'l-merkebü'l-henîü*) iyi bir binek. (*Ve erbaun mine'ş-şekài*) Dört şey de şekàvettendir: (*El-mer'etü's-sûü*) "Fena kadın, (*ve'l-câru's-sûi*) kötü komşu, (*ve'l-merkebü's-sûü*) kötü binek, (*ve'l-meskenü'd-dayyiku*) ve dar ev."

Dört şey var ki, insanın saadetindendir. Saadet-i diniye diyorlar bunlara. Dünya saadeti değil. Dünya saadetlerini kısa bir süre yaşarsın ama, dinin saadetleri ebedidir.

1. Birisi (*El-mer'etü's-sàlihatü*) "Sàliha kadın."

Buna çok dikkat edeceğiz. Şimdi bize de çok müracaatlar oluyor.

"—Hoca efendi, çocuğun vakti geldi, evlenecek. Acaba bir hayırlı kısmet bulunmaz mı?" falan diyerekten.

"—İşte filanca var, filanca var…"

Onlara hiç iltifat etmezler. Ya? Parası çok kim var? Bilgisi çok kim var? Güzelliği fevkalade kim var? Onları arıyorlar.

Hacı hanım, bunlar iyi ama bunlar başa belâ... Bak Peygamberin sözüne kıymet ver, *zevce-i sàliha* diyor. Saliha bir kadın.

2. (*Ve'l-meskenü'l-vâsiu*) "Geniş bir ev."

Bugün bu da elde yok. İnsanı içini sıkan ufacık odalar. Bir tarafına iki sandalye koyarsın, bir tarafına da bir karyola koydun mu, oturulacak yer bile kalmıyor. Böyle evler makbul değil. EV dediğin geniş, rahat olmalı!

Hani bir profesör vardı Nureddin diyerekten. Atom müteassısı mıydı neydi? Müslüman oldu geldi. Burada çocuklarını falan da … Bir gün bize misafir geldi. Bizim oda da genişçe.

"—Oh! Ya hu! Bak bu ufacık evlerde insanlar bunalıyor!" dedi.

Tabii bizim çocuklar da şimdi ufacık evlerin içerisinde. Onlar da bunalacak. Onlar daha hareketli. Oynayacak, hoplayacak, zıplayacak. Ama ufacık odanın içinde nerede gitsin çocuk. Onun için bu da demek saadetten birisi, geniş bir evi lması.

Dört kat yapacağına, üç kat yapacağına, on oda yapacağına üç

tane oda yap da geniş geniş, güzel güzel yap! Sonra evler yapılırken, mutlaka evin bir tarafına da bir misafirhane yapmalı. Senin misafirin gelecek, hanımın misafiri gelecek, yabancı misafir gelecek. Onların da oturacağı bir misafirhanenin bir evde bulunması lazım. Kapısı da ayrı olacak, bacası da ayrı olacak, yüz numarası da ayrı olacak. Evi rahatsız etmeyecek yani. Evi rahatsız etmeyecek şekilde yapılmalı.

3. Üçüncüsü (*ve'l-câru's-sàlihu*) "Sàlih, iyi bir komşu."

İyi komşu, akrabadan iyidir. Senin akraban var mı? Var… Nerede? Bursa'da, Erzurum'da... Sana bir hal gelirse, Erzurum'daki ahbabın gelip de senin derdine derman olmayacak herhalde. Komşun senin derdine derman olacak. Onun için sàlih olursa gelir senin yardımına koşar. "Ne istiyorsun, neyin var?" diye sorar.

Onun için ev alırken;

"—Ev alma, komşu al!" derler.

Komşun iyi olursa ne mutlu sana. E bir de haset komşu olur, bir de çekemez komşu vardır, bir de çirkin huylu komşu vardır. Seni pişman ederler.

Fakat, dünyadaki komşunun çirkininden kurtulmak mümkün. Ya evi satarsın, ya evden çıkarsın; kira ise başka eve gidersin. Oradan kurtulursun. Ya mezarda çirkin bir komşunun yanına gömülürsen, vay haline senin…

Bizim bir dişçimiz vardı ya neydi onun adı? [Erman Tuncer] Amerika'ya gitti, dişçi,orada çalışıyor.. Geçen gün mektup yazmış, diyor ki: Bir müslüman olmuş adam;

"—Ben ölmekten korkmuyorum, ama burada gâvurların arasına gömülmekten korkuyorum!" diyormuş.

Çünkü bir müslüman mezarlığı yok burada. Ölürsem gavurların arasına gömecekler. Ondan korkuyorum demiş.

Ben de dedim:

"—İmanlı olduktan sonra korkmasın! Nerede olsa Allah kerimdir." dedim.

Demek ki evin güzeli, genişi; komşunu da güzeli lazım, güzel komşu lazım.

4. Dördüncüsü, (*ve'l-merkebü'l-henîü*) "Güzel, rahat bir binek."

Şimdi o kalktı, onun yerine arabalar geldi. Araban güzel olsun. Öyle külüstür araba olmasın, eskimiş araba olmasın, yolda seni bırakan araba olmasın.

Gelirken yarı yolda pat dedi, lastik patladı. Eski araba, ne olacak?.. Ama yeni olursa rahat edersin.

Dört şey vardır ki, insanın şekàvettendir. Kişinin aleyhinde bu… Hani saîd mi şaki mi diye Şa'ban'ın on beşinde şimdi bizim elimize beratlarımız verilecek. Ya Rabbi benim ismim eğer şaki olarak yazıldıysa, ne olur lütfen, ihsan et de o şekàvet oradan silinsin de oraya saîd olarak yazılsın diye yalvaracağız Allah'a. Ama ona hazırlanmak lazım şimdiden. İşte bu saadetle şekâvet ikisi kardeş. Dört şey de şekavettendir:

1. Birisi (*El-mer'etü's-sûü*) "Fena kadın."

Kötü bir hanıma düştün mü, azaptan bir azap. Cehennemden bir parçadır yani. Dünyada insana rahat yüzü göstermez.

Hanımın iyisi, beyi eve gelirken onu gülerek karşılamalı;

"—Hoş geldin beyim, safa geldin. Oh, maşallah. Bugün ne kadar iyisin!" filan diyerekten, çeşitli kibar sözlerle gönlünü hoş etmeli.

O zaman beyin yorgunluğu da gider, sıkıntısı da gider, düşünceleri varsa o da gider. Tatlı bir dil ile karşılayınca hanımı, beyi sevinir.

Maalesef Kore denilen yere askerlerimiz gitti ya. O Kore'nin kadınları, gâvur kadınları, kocaları akşam eve geldi miydi, kapının önünde kocasını yakalar. Soyar baştan aşağıya. Çarşı ayakkabılarını çıkarır. Banyoya sokar, yıkar. Temiz esvablarını giydirir, oturttururmuş. Her Kore kadınının vazifesi bu imiş. Asıl müslüman kadınlarına yakışan budur yani.

Hanımı evde… Beyi çarşıda tabii kirlenecek, tozlanacak. Çeşitli mesleklerde, mesela demirci olsun, manav olsun, kirlenirler. O kirli elbiselerini eve girdikleri vakitte, yıkamak mecburiyetindedir. Hanım suyunu hazırlamıştır, çamaşırını da hazırlamıştır, eh banyosunu da yapar, temizlenir, giyinir. Oh eline kahvesini, çayını verdin miydi; bir de güzel iltifatlarda bulundu muydu… Oh ne mutlu!..

2. İkincisi, (*ve'l-câru's-sûi*) "Kötü komşu."

Allah esirgeye... Bütün gün evde azıcık ses çıksa… Azıcık ses. Tak tak tak… Ne o?

"—Tıkırtı yapmayın!"

"—Canım, ben de senin çocuklarınızı, şöyle yaparım!

3. Üçüncüsü, (*Ve'l-merkebü's-sûü*) "Kötü bir binek."

Binek de iyi değildir. Araba da iyi değildir. İkide bir şurası bozuluyor, burası bozuluyor. Bir sürü masrafa sokuyor insanı.

4. Dördüncüsü, (*ve'l-meskenü'd-dayyiku*) "Dar bir ev."

Bu dört şey insanın şekàvetindendir.

j. Cefadan Olan Dört Şey

İbn-i Adiy ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[191]

أَرْبَعٌ مِنَ الْجَفَاءِ: يَبُولُ الرَّجُلُ قَائِمًا ؛ أَوْ يُكْثِرُ مَسْحَ جَبْهَتِهِ قَبْلَ أَنْ

يَفْرُغَ مِنْ صَلَاتِهِ ؛ أَوْ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ يُؤَذِّنُ ، فَلَا يَقُولُ مِثْلَ مَا يَقُولُ ؛

أَوْ يُصَلِّي بِسَبِيلٍ ، مَنْ يَقْطَعُ صَلَاتَهُ (عد. ق . أبو الشيخ عن أبي

هريرة ؛ خ. في تاريخه عن بريدة)

RE. 69/6 (*Erbaun mine'l-cefâi: Yebûlü'r-rculü kàimen; ev yüksiru mesha cebhetihî kable en yefruğa min salâtihî; ev yesmeu'l-müezzine yüezzinü, felâ yekùlü misle mâ yekùlü; ev yusallî bi-sebîli, men yaktau salâtehû.*)

(*Erbaun mine'l-cefâ*) Dört şey de cefadandır:

1. (*Yebûlü'r-rculü kàimen*) "Adamın ayakta çiş yapması."

---

[191] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.125; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.285, no:3367; Ebû Hüreyre RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.285, no:3367; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.68, no:43971; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.217, no:3084.

Çiş yapacak, ayakta çiş yapıyor. Ayakta çiş yapmanın çok zararları vardır. Bir kere idrar sıçrar, üstü pislenir, o çamaşırıyla namaz kılsa olmaz. Ne diyorlar ona ekseriyetle bu ayaktan işemekten oluyormuş. Çünkü idrarın bir kısmı idrar yollarında kalabiliyor. Ama oturduğu vakitte, etraftan gördüğü tazyikle içeride ne varsa dışarı çıkıyor. Selâmet buluyor insan. Sonra sıçrama gibi, etrafı pisletmek de olmuyor. Onun için Cenab-ı Peygamber, böyle buyurmuşlar. Ayakta işemek cefadandır.

Cenab-ı Peygamber idrar yapacakları vakitte, o zaman tabii bizim bu helâ teşkilatı yok; toprağı çubuk gibi bir şeyle eşeler, yumuşatırmış. İdrar yere düşünce sıçramasın diye. Yumuşak toprağa işerlermiş.

Böyle ayakta işemek hiç iyi bir şey değildir ama, maalesef bizim esnaflarımız çarşıda oldukları için, bakarsın ayaktan işer işer giderler. Etraftaki mermerler, fayanslar da pislenir. Hiç iyi olmaz.

2. (*Ev yüksiru mesha cebhetihî kable en yefruğa min salâtihî*) Bir de namazda secdeye varıyoruz. Secdeye vardığı vakitte böyle bizim camilerimiz gibi temiz temiz halılar yok tabii. Toprağa secedeye gidiyordu Arabistan'da gördüğümüz gibi kumlar üzerine secde ediyor. O kumlar bazen alınlara yapışıyor, İkide birde alnını temizliyor. Bu da cefadan ibaretmiş.

Çünkü bu secdeye kapandığımız vakitte alnımız bir tazyik görüyor. Buradaki kan damarlarının hareketlerini durduruyor, işlemiyor kan. Geriye doğru birikiyor. Bir baraj oluyor yani. Kalkınca bu baraj yoluna devam ediyor. Yoluna devam ederken yolda takıntı, ufak, tefek bir şeyler varsa onları da sürüp götürüyor. Onun için namazda secdede ağır ağır secde et ki barajlarda kan biriksin.

Peygamber SAS 'in sözüne riayet ederekten ağır yapmak için üç defa Sübhàne rabbiye'l-a'lâ demeli! Beş defa derse daha a'lâ, yedi defa derse daha ala, dokuz defa derse daha a'lâ...

Sonra böyle alnını ikide bir temizlemeyecek, namazdan çıkmadıkça. Namazdan çıktıktan sonra yap. Ama namazdayken yapmayın!

3. (*Ev yesmeu'l-müezzine yüezzinü*) Müezzinin 'Allahu ekber…

Allahu ekber…' diye ezan okuduğunu işitir de, (*felâ yekùlü misle mâ yekùlü*) müezzinin dediği gibi demez."

Yani onun da ezan okuması lazım. Ezanı okunurken duyanların içinden ezanı tekrarlaması lâzım! Bu yalnız müezzine mahsus değil. O ilan ediyor, başka. Biz de kendi kendimiz bunu söylemekle mükellefiz.

"*Eşhedü enne muhammeden rasûlü'llàh…*" derken, şu iki tırnağını birleştirip, öpüp de gözlerine sürersen, göz ağrısı da görmezsin."

4. (*Ev yusallî bi-sebîli, men yaktau salâtehû*) "Yol üstünde namaz kılmak."

Bir yerde namaza durmuş ama geçit yeri, herkes geçecek oradan... Herkesin mecburen geçeceği yere durup da namaz kılmak, o da cefadandır. Çünkü insanlar beklemek zorunda kalacak, bu adam namaz kılıyor, geçmeyeyim diyerekten. O da onlara eziyet.

Geçecek olursa, o da büyük günah. Bir insan namaz kılanın önünden geçmenin günahını bilse, bir rivayette, kırk sene durur orada da geçmezmiş onun önünden...

k. Orucu Kolaylaştıran Dört Şey

Hàkim ve Deylemî, Enes RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[192]

أَرْبَعٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ قَوِيَ عَلَى صِيَامِهِ: أَنْ يَكُونَ أَوَّلُ فِطْرِهِ عَلَى مَاءٍ ،

وَلاَ يَدَعُ السَّحُورَ ، وَلاَ يَدَعُ الْقَائِلَةَ ، وأَنْ يَشُمَّ شيئًا مِنْ طِيبٍ

(ك. في تاريخه ، والديلمي عن أنس)

---

[192] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.371, no:1496; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.851, no:23071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.223, no:3092.

RE. 69/7 (*Erbaun men fealehünne kaviye alâ sıyâmihî: En yekûne evvelü fıtrihî alâ mâ', ve lâ yedau's-sahùr, ve lâ yedau'l-kàileh, ve en yeşümme şey'en min tıyb*.)

(*Erbaun men fealehünne*) "Dört şey vardır ki, kim bu dört şeyi yaparsa, (*kaviye alâ sıyâmihî*) orucuna kuvvetli olur, oruç tutmaya bedeni tâkatli olur, dinç olur; yâni orucu kolay tutar."

1. (*En yekûne evvelü fıtrihî alâ mâ'*) "İlkönce su ile iftar ederse..." Demek ki iftar vaktinde orucunu açacağı zaman, suyla iftar ederse kuvvetli olur; çünkü susuzluğu fazladır.

Başka yerde gördüm, hurma ile iftar etmek daha efdalmiş. Hurma ile iftar ederse, vücut hurmadan aldığı kuvvetle daha rahat oruç tututarmış. O olmadığı takdirde, bizim memleketlerimizdekiler hurmayı nereden alacak, su ile iftar eder.

2. (*Ve lâ yedau's-sahûr*) "Sahur yemeğini ihmal etmemek..."

Bazıları ben dayanabilirim diyor, sahura kalkmıyor. Halbuki sahurda bereket var. Sahura kalkacak, sahurun o vaktinde uyanmış olmak önemli...

3. (*Ve lâ yedau'l-kàileh*) "Kaylûle uykusu denilen gündüz uykusunu terk etmemek."

Öğleden evvel, öğleden sonra da olsa olur, bir miktar uyumak. O da vücutta bir dinlenme yapıyor ki, o da ertesi gün orucuna kolaylık oluyor.

4. (*Ve en yeşümme şey'en min tıyb*) "Koku zaten güzel bir şey! Güzel bir koku koklamak da insanın vücudunu oruca kuvvetlendirir, o da faydalı olur."

Bunlar Allah'ın ikrâmı, Peygamber Efendimiz'in de orucu kolay tutalım diye bize tavsiyesi olmuş oluyor; bunları tutmağa çalışalım!

l. Dört Mübârek Gece

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[193]

أَرْبعٌ لَيَالِيهُنَّ كَأَيَّامِهِنَّ ، وَأَيَّامُهُنَّ كَلَيَالِيهِنَّ ، يَبَرُّ اللهُ فِيهِنَّ الْقَسَمَ وَيَعْتِقُ

فِيهِنَّ النَّسَمَ ، وَيُعْطِي فِيهِنَّ الْجَزِيلَ : لَيْلَةُ الْقَدْرِ وَصَبَاحُهَا ، وَلَيْلَةُ

عَرَفَةَ وَصَبَاحُهَا ، وَلَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ وَصَبَاحُهَا ، وَلَيْلَةُ الْجُمُعَةِ

وَ صَبَاحُهَا (الديلمى عن أنس)

RE. 69/9 (*Erbaun leyâlîhünne keeyyâmühünne, ve eyyâmühünne keleyâlîhinne, yeberru'llàhu fîhinne'l-kaseme, ve yu'tiku fîhinne'n-neseme, ve yu'tî fîhinne'l-cezîle: Leylete'l-kadri ve sabâhuhâ, ve leylete arafete ve sabâhuhâ, ve leyletü'n-nısfi min şa'bâni ve sabâhuhâ, ve leyletü'l-cumuati ve sabâhuhâ.*)

(*Erbaun leyâlîhünne keeyyâmühünne*) "Dört gün vardır ki gecesi gündüzü gibidir, (*ve eyyâmühünne keleyâlîhinne*) gündüzü de gecesi gibidir. (*Yeberru'llàhu fîhinne'l-kaseme*) Allah, o günlerde yemin edeni yalancı çıkarmaz. (*Ve yu'tiku fîhinne'n-neseme*) İnsanları ateşten azad eder (*ve yu'tî fîhinne'l-cezîle*) ve onlar bu günlerde bol ihsana nail olurlar. Bunlar: (*Leylete'l-kadri ve sabâhuhâ*) Kadir gecesi ve sabahı, (*ve leylete arafete ve sabâhuhâ*) Arafe gecesi ve sabahı, (*ve leyletü'n-nısfi min şa'bâni ve sabâhuhâ*) Şa'ban'ın yarısı gecesi, yâni Berat gecesi ve sabahı, (*ve leyletü'l-cumuati ve sabâhuhâ*) Cuma gecesi ve sabahıdır."

Bu dört gecede sàlih bir insan yemin etse, Allah onun sözünü yalan çıkarmaz. Hava açık olduğu halde, dese ki bugün yağmur yağacak; Allah bulutlarını gönderir, yağmuru indirir oraya… Bu adam öyle dedi diyerekten. Bu günlerde kullara çok ihsanlar vardır.

İnşaallah, Allah kavuştursun, Ramazan geliyor. Ramazan'ın

---

193 *Kenzü'l-Ummâl,* c.XII, s.322, no:35214; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.214, no:3080.

yirmi yedinci gecesi Kadir Gecesi. Dört tane kandilimiz vardır: Receb'in ilk Cuma gecesi bir ki Regaib Kandili'dir. Recebin yirmi yedisinde Mi'rac Kandili diyoruz, iki… Önümüzde şimdi hangisi gelecek? Şabanın on beşinci gecesi, Berat Kandili diyoruz üç. Bir de Leyle-i Kadrimiz var. Dört tane kandil böyle birbirini takip eder. Bunlar bizi Allah'a doğru sevk eden, kamçılayan gecelerdir. Allah'a yönelmemize vesile olurlar.

Geçen bir İtalyan geldi Cuma günü. Bu Cuma değil de evvelki Cuma... İtalyan ama yüzü falan güzel, nurlu bir adam... Yirmi beş sene olmuş müslüman olalı.

İtalya, papazların karargâhı olan bir memleket, gâvur memleketi. Orada, gâvurların içerisinde müslüman olmak ne demek yani?.. Biz bu kadar müslümanın içerisinde, bu güzel dinimizden kaçıyoruz. O gâvur memleketinde müslüman oluyor. Oğlu var yanında 11-12 yaşında, adı Yahya... Maşallah dedim.

Dua kitabı vardı, verdim, "Okur musun?" dedim. "Okurum!" dedi. Baktım heceliyor, okuyabilecek yâni.

İtalya'da müslüman olmuş. Buraya gelmiş, çalışıyor.

"—Ramazan'da da umreye gideceğiz! dedi.

Aldığı paralarla bir umreye gidecekler. Ben de dedim ki:

"—Umre yapınca, Kâbe'yi görünce hac farz olur. Kal da haccını da yap öyle dön!" dedim.

Dedi ki:

"—Vaktim müsait değil, o vakte kalamam. Dönüp de yine para kazanmak mecburiyetindeyim."

Hanımı da Japon. Oğlan da müslüman, hanım da müslüman, bey de müslüman... Birisi Japonya'dan gelmiş, birisi İtalya'dan.

Cuma gecesi her hafta nail olduğumuz bir gecedir. Cumanın da gecesiyle gündüzü müsavidir. Hatta bir yerde, "Cuma fukaranın haccıdır." diyor. Fukara gidemez hacca, fakat Cuma günü herkes camisine gider, hutbeyi dinler, cumayı kılar, çıkar ve o bir hac sevabı almıştır. Cenab-ı Hakk'ın bize rahmeti de pek bol.

Sabah namazını kılar. Kıldıktan sonra çok bile değil, güneş doğduktan sonra yarım saat, üç çeyrek kadar oturur da bir ibadetle meşgul olursa. Kur'an okur, teşbih çeker. Namaz kılınmaz tabii o arada. Zikrullah yap, tefekkür et, ilimle meşgul

ol… Ondan sonra iki rekât işrak namazı kılıverirsen, hiç eksiksiz bir hac ve bir umre sevabı verilir.

Fakat zor da değil. Zor da değil ama gel de yap bakalım! Allah kusurlarımızı affetsin… En kolay şey. Bir hac ne kadar zahmetli, masraflı… Bir hac için şu kadar para gidiyor, bu kadar ömür gidiyor, şu kadar sıkıntılar oluyor.

Ama bu evinde, camide yaptığı şu yarım saatlik hiç olmazsa Pazar günü gelirsin, iş yok. Sair günler erkenden işe gideceğim diye gelemeyebilirsin. Adam memur olur veyahut fabrikalarda çalışıyor. Onların saatleri tabii muayyen. Aynı saatte gitmek mecburiyetinde, ona bir şey diyemeyeceğim ama işi müsait olanlar oturup da bu fazileti kazanmaları büyük bir nimettir.

m. Dört Kişi Amele Yeniden Başlar

Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[194]

أَرَبَعٌ يَسْتَأْنِفُونَ الْعَمَلَ: الْمَرِيضُ إِذَا بَرَأَ ؛ وَالْمُشْرِكُ إِذَا أَسْلَمَ ؛

وَالْمُنْصَرِفُ مِنَ الْجُمُعَةِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، وَالْحَاجُّ (الديلمي

عن علي)

RE. 69/10 (*Erbaun yeste'nifûne'l-amele: El-marîdu izâ beree; ve'l-müşrikü izâ esleme; ve'l-munsarifu mine'l-cumuati imânen ve'tisâben, ve'l-haccü.*)

(*Erbaun yeste'nifûne'l-amele*) "Dört kişinin defteri yeniden başlar: (*El-marîdu izâ beree*) Hasta iyi olduğunda… (*Ve'l-müşrikü izâ esleme*) Müşrik müslüman olunca… (*Ve'l-munsarifu mine'l-cumuati imânen ve'tisâben*) İnanarak ve sevâbını Allah'tan bekleyerek Cuma namazına giden kimse, namazı kılınca… (*Ve'l-haccü*) Hacca giden kimse haccını tamamlayınca…"

---

[194] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.373, no:1504; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.668, no:45453; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.226, no:3098.

Bu dört şey insanların amellerini yeniler. Eskileri gider, yenisi gelir. Günahları gitti tertemiz şimdi. Ondan sonra ne yapacaksa yeniden yapar. Allah'ın rahmetinin bolluğu…

n. Sevabı Yedi Yüz Kat Verilen Ameller

Ebü'ş-Şeyh, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[195]

أَرْبَعٌ مُسَبِّعَاتٌ ، وأربعٌ مَاحِيَاتٌ ؛ فَأَمَّا الْمُسَبِّعَاتُ: فَنَفَقَتُكَ فِي سَبِيلِ اللهِ بِسَبْعَمِائَةٍ ، وَنَفَقَتُكَ عَلَى أَبَوَيْكَ بِسَبْعَمِائَةٍ ، وَذَبِيحَتُكَ شَاتَكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لأَهْلِكَ بِسَبْعَمِائَةٍ ؛ وَأَمَّا الْمَاحِيَاتُ: فَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَحَجُّ الْبَيتِ ، وإتيَانُ مَسْجِدِ رَسُولِ اللهِ ، وإتْيَانُ مسجدِ بيتِ المقدسِ (أبو الشيخ فى الثواب عن أبى هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün, ve erbaun mâhiyâtün; feemme'l-müsebbeâtü: fenafakatüke fî sebili'llâh bi-seb'i mietin, ve nafakatüke alâ ebeveyke bi-seb'i mietin, ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike bi-seb'imietin; ve emme'l-mâhiyâtü: Fesiyâmu şehri ramadân, ve haccü'l-beyti, ve ityânü mescidi rasûli'llâhi, ve ityânü mescidi beyti'l-makdis.*)

(*Erbaun müsebbeâtün*) "Dört şey vardır ki bunlar ecr ü sevabı yedi yüz misli verilen amellerdir!"

(*Ve erbaun mâhiyâtün*) "Dört şey de vardır, ayrıca onlar da günahları siler!"

---

[195] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

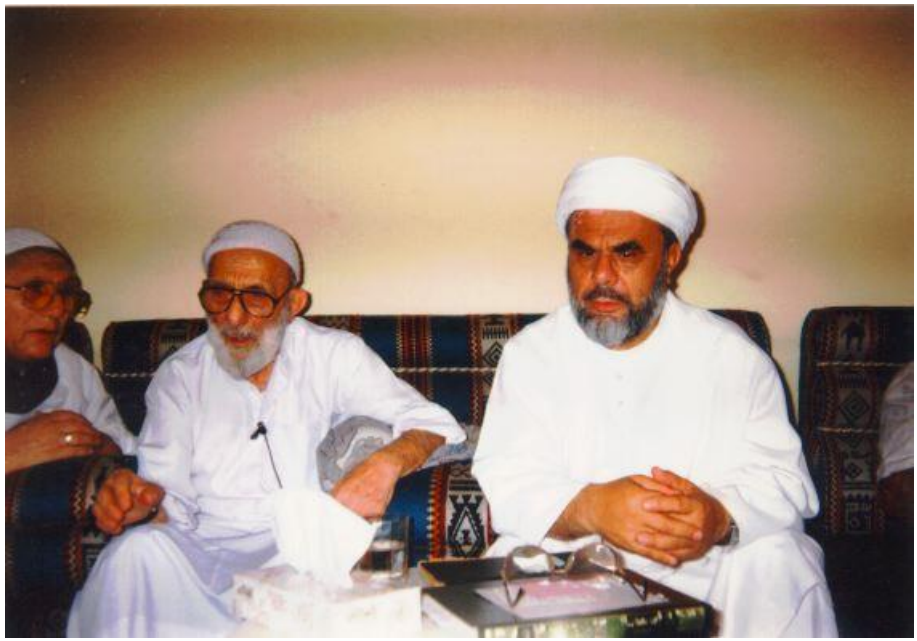

(*Feemme'l-müsebbeâtü*) "Sevabı yedi yüz misli verilen amellere gelince:

1. (*Fenafakatüke fî sebîli'llâhi bi-seb'i mietin*) "Allah'ın yolunda senin sarf ettiğin yedi yüz misli mükâfatlıdır!"

Allah katında infak etmek. Fisebilillah. Talebe-i uluma mı verirsin, camiye mi verirsin, hayırlara verirsin… Askeri teşkilatlara verirsin. Fisebilillah. O muharebeler dolayısıyla, böyle harcamanın sevabı yedi yüz mislidir.

2. (*Ve nafakatüke alâ ebeveyke bi-seb'imietin*) "Anana-babana, ebeveynine harcadığın da yedi yüz mislidir!"

Anana babana yaptığın ikram, yedi yüz derecedir. Yedi yüz derece üstünlüğü var. Onun için anne ve babalara elden gelen ikramı bırakmamaktır. Muhtaç değil. Vakitli ana baba. Ama ona bir hediye götürsen, oğlumdan bir hediye gelmiş diye sevinmez mi? Bir entari alıversen annene, babana da ona göre bir şey yapsan, hediye götürsen sevinmezler mi?

"—Oh, maşallah! Bizim oğlumuz da bak bize bir şeyler ikram

etti!" diyerekten. Bir ihtiyaçları yok ama ihtiyaçları yokken de hediyeler insanların birbirini sevmesine vesile olduğundan dolayı, anaya babaya hediye hepsinden daha a'lâ. Yedi yüz misli.

3. (*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike bi-seb'imietin.*) "Senin Ramazan Bayramı'nda koyununu kurban etmen, koyun kurban etmek, ailen için, çoluk çocuğun için kurban kesmek yedi yüz misli sevaptır!"

Kurban Bayramı'nda kurban kesiyoruz da Ramazan Bayramı'nda da ailesinin nafakasının bolluğu için bir kurban kesmek. "Evimde bolluk olsun, çoluğum, çocuğum bolca yesin!" diyerek kurban kesivermek. O da yedi yüz misli oluyor. Kendin de yiyebilrsin, misafirlere de ikram edersin.

Şimdiye kadar bunu hiç yapmadık. İnşaalah, Allah nasib ederse, bu Ramazan Bayramı'nda bunu yapmaya çalışalım!

4. Burada bir bölüm daha olması lazım, Allahu a'lem. Bu da ne olabilir? Ailene, zevcene, ev halkına infakın da yedi yüz mislidir.

Ve *emme'l-mâhiyât* dedi, günahları silenlere geçti.

1. (*Fesıyâmu şehri ramadàn*) "Ramazan günü tutulan oruç!" Günahları siler. Ramazan ayında oruç tuttuk muydu günahlarımız affoluyor.

2. (*Ve haccu'l-beyti*) "Beyt'i haccetmek."

Beyt-i Şerif'e gittik, hac vazifemizi yaptık, geliyoruz, tertemiz geliyoruz. Hiçbir şey kalmıyor. Hatta günahlardan, en büyük günah da hacdan dönerken, "Acaba günahlarım affoldu mu?" diye içine bir şüphe gelirse, büyük bir günah işte. Anadan doğduğu gibi gelir.

3. (*Ve ityânü mescidi rasûli'llâhi SAS*) "Rasûlüllah SAS'in mescidine gelmek!" Peygamber Efendimiz'in mescidine gelmek de günahları siler.

Rasûlüllah'ın mescidine gidip, orada namaz kılmak, insandaki günahları siliyor. Meselâ, orada kırk vakit namaz kılıyoruz. Kırk vakit namaz kılmak suretiyle, büyük faziletlere nail olacağımız, işte bu hadiste bildirilmiştir.

4. (*Ve ityânü mescidi'l-beyti'l-makdis*) "Kudüs'teki Mescid-i Şerif'i, Mescid-i Aksa'yı ziyaret, oraya gelmek de günahları siler!"

Bizim küçük hafızımız vardı. Oradan, Beyti'l-Mukaddes'ten ihrama girdim dedi. Oradan ihrama girmek de efdal. Ama herkes yapamaz tabii. Arabalar gidiyordu vaktiyle, Kudüs'e de gidiliyordu. Kudüs'ü de ziyaret edip, oradan hacca giderken, yaz günü olursa zarar etmez. İhrama girip gidiyorduk. Ama kış günü soğuk olur tabii. Soğukta ihramla yolculuk zor olur.

Burada kalsın. Allah cümlemizin kusurlarını affetsin…

Salât u selâm okuyalım beraber:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenâb-ı Hak sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

01. 08. 1976 – İskenderpaşa Camii

10. GÜÇ KUVVET ALLAH'INDIR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَرْبَعٌ لاَ يَجْزِينَ فِى الأَضَاحِى: الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُهَا ، وَالْمَرِيضَةُ

الْبَيِّنُ مَرَضُهَا ، وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ ظَلْعُهَا ، وَالْكَسِيرَةُ الَّتِي لاَ تُنْقِى

(مالك. حم. د. ن. ه. ك. حب. ق. ض. ت. حسن صحيح ،

والدارمي ، خز. وابن منيع ، والروياني ، طح. عن البراء)

RE. 70/1 (*Erbaun lâ yeczîne fi'l-edàhî: El-avrâü'l-beyyinü averuhâ, ve'l-marîdate'lbeyyinü maraduhâ, ve'l-arcâü'l-beyyinü zal'uhâ, ve'lkesîretü'lletî lâ tünkî.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salât ü selâm okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Dört Hayvan Kurban Edilmez

Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû dâvud, Neseî, İbn-i Mâce, Hàkim, İbn-i Hibbân, Beyhakî, Tirmizî ve Dârimî, Berâ ibn-i àzib RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[196]

أَرْبَعٌ لاَ يَجْزِينَ فِى الأَضَاحِى: الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُهَا ، وَالْمَرِيضَةُ

الْبَيِّنُ مَرَضُهَا ، وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ ظَلْعُهَا ، وَالْكَسِيرَةُ الَّتِي لاَ تُنْقِى

(مالك. حم. د. ن. ه. ك. حب. ق. ض. ت. حسن صحيح ،

والدارمي ، خز. وابن منيع ، والروياني ، طح. عن البراء)

RE. 70/1 (*Erbaun lâ yeczîne fi'l-edàhî: El-avrâü'l-beyyinü averuhâ, ve'l-marîdate'lbeyyinü maraduhâ, ve'l-arcâü'l-beyyinü zal'uhâ, ve'lkesîretü'lletî lâ tünkî.*)

(*Erbaun lâ yeczîne fi'l-edàhî*) "Dört hayvan kurban edilmez:

1.(*El-avrâü'l-beyyinü averuhâ*) Bir hayvan ki gözü kördür, o kurban olmaz.

Allah için kesilen kurbanın ona göre güzel olması, ona göre kıymeti olması lâzım! Öyle gayet ucuz bir hayvan kesmek yakışmaz, Allah'a layık değil.

2. (*Ve'l-marîdate'lbeyyinü maraduhâ*) "Hastalığı belli olan hasta hayvan da kurban olmaz."

3. (*Ve'l-arcâü'l-beyyinü zal'uhâ*) Topal, yürüyemiyor, kurban olmaz.

4. (*Ve'lkesîretü'lletî lâ tünkî*) Kurban kesim yerine gidecek hali

---

[196] Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.341, no:4293; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.303, no:3135; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.284, no:18533; Mâlik, *Muvatta'*, c.III, s.688, no:1757; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.IV, s.208, no:100167; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.54, no:4460; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.242, no:10026; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.289; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.168, no:5727; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.478, no:7329; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.241, no:5919; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.101, no:749; Ruyânî, *Müsned*, c.I, s.461, no:395; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.105, no:1949; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, cbIV. s.292, no:2912; Berâ ibn-i àzib RA'dan.

yok. O da olmaz.

Hac meselesinde bugün görüyoruz. Hacda kurban keserken de kurbanın iyisini almalı.

Bir zat kurban almış, çok paraya… Efendimiz SAS'e demiş ki:

"—Bunu satsam, bunun yerine kaç tane deve alınır. Hem eti çok olur, herkese dağıtırız."

SAS Efendimiz razı olmamış.

"—Bunu kes, yâni kıymetli olanı kes!" demiş.

"—Oradan daha çok et alacaksın ama, Allah-u Teàlâ herkese rızkını veriyor. Bu senin kestiğinle alemi doyuramazsın ki! Sen Allah'a lâyık olanı kes!" demiş.

Gerek kurbanda, gerek diğer ibadetlerde Allah'a lâyık olanı yap ki, Allah kabul etsin!

Bu kurban hususunda insanın dikkatli ve titiz olmalı; hem yapacağı hayrı iyi yapmalı, hem de lâyıkını yapmalı!

Onun için birri tarif ederken, layık olan adama, layık olan şeyi, layık-ı vech ile vermek.

Meselâ birisine gidersin, cemaatin içinde, "Al şunu!" dersin, o ona hakaret gibi olur. "Onu utandırmayacak bir şekilde, Layık-ı vech ile vermeli!" demişler.

b. Dört Şey Cennet Hazinelerindendir

Dâra Kutnî ve Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[197]

أَرْبَعَةٌ مِنْ كَنْزِ الجَنَّةِ: إِخْفَاءُ الصَّدَقَةِ ، وَكِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ ،

---

[197] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.186, no:1225; Hâris ibn-i Ali Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.87, no:2467; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.210, nod:711; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.220; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.117; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.859, no:43420; Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.239, no:3119.

وَقَوْلُ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إلاَّ بِاللهِ (قط. خط. عن علي)

RE.70/2 (*Erbaatün min kenzi'l-cenneh: İhfâu's-sadakati, ve kitmânü'l-musîbeti, ve sılatü'r-rahimi, ve kavlü lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi.*)

(*Erbaatün min kenzü'l-cenneh*) "Dört şey Cennet hazinelerindendir: (*İhfâu's-sadakati*) Sadakayı gizli vermek, (*ve kitmânü'l-musîbeti*) musîbeti saklamak, (*ve sılatü'r-rahimi*) sılai rahim yapmak, (*ve kavlü lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi*) ve '*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*' demek."

Dünyada hazineler çoktur. Hükümdarlar var, çok paraları var. O değil, ahiret hazınaladından, cennet hazinelerinden.

1. (*İhfâu's-sadakati*) "Sadakayı gizli vermek."

Nafile sadakayı verirken gizlice ver!

Bu hususta Yahudilerin bizden daha titiz olduklarını duydum. Onlar da sadaka veriyorlar. Biz onlar gibi yapamıyoruz, yapamayız da belki… Çünkü fakir olan Yahudiler kapılarını kapamazlarmış, kapısı açık dururmuş. Zengin Yahudi vereceği et, biraz bulgur neyse, onları yüklenirmiş gecenin yarısı, herkes evinde uykuya daldığı sırada, içeriye atıp kaçarmış. Kendisini göstermeyi istemezmiş. Bu kadarını yaptığımız görülmemiştir.

Belki yapanlar bulunur. Demek ki sadakayı gizlice vermek, cennet hazinelerinden bir hazine oluyor.

2. (*Ve kitmânü'l-musîbeti*) "Musibeti saklamak."

Her zaman dertler, musibetler eksik olmaz insanlardan. Bunu her önüne gelene, "Vay benim halim şöyle, vay benim halim şöyle, şöyle oldu da, böyle oldu!" diyerek izhar etmek doğru olmuyor.

3. (*Ve sılatü'r-rahîm*) "Akraba u taallûkatını ziyaret etmek. İhtiyaçları varsa, onların ihtiyaçlarına yardım edivermek."

Bu sıla-i rahimde de mesela, herkes memleketinde ama meselâ Erzurum'da olan anası olur, babası olur, kardeşi olur. Sıla-i rahim herkese de her zaman mümkün olmaz. O zaman mektup ile hatırlarını almak, o da sıladan sayılır. Fakat yarım sıla derler ona…

Onun için uzak olanlar gitmeleri mümkün değilse mektupla hatırlarını sorarlar. Bir şey göndereceklerse posta ile gönderirler.

Ama hali vakti müsaitse gidip de ziyaret edip, onları görmek, onların yardımında bulunmak; o daha a'lâ…

4. (*Ve kavlü lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi*) Dördüncü hazine, *lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* zikrine devam etmek.

Dört tane: Birisi sadakayı gizli vermek. İkincisi musibeti saklamak. Üçüncüsü sıla-i rahim yapmak. Dördüncüsü de *havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* zikrine devam etmek. Bunu dilinden bırakma! Daima *havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* de dur.

c. Dört Önemli Zikir

Deylemî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[198]

أَرْبَعَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ ، بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ، وَفِيهِ كَانَ فِي نُورِ اللهِ الأَعْظَمِ ، مَنْ كَانَتْ عِصْمَتُهُ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ؛ وَإِذَا أَصَابَ حَسَنَةً ، قَالَ: اَلْحَمْدُ للهِ ؛ وَإِذَا أَصَابَ ذَنْبًا ، قَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللهَ ؛ وَإِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ ، قَالَ: إِنَّا للهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (الديلمي عن ابن عمرو)

RE. 70/4 (*Erbaatün men künne fîhi, bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneti, ve fîhi kâne fî nûrillâhi'l-a'zami, men kânet ısmetehû: Lâ ilâhe illa'llàh; ve izâ esàbe haseneten, kàle: El-hamdü li'llâhi; ve izâ esàbe zenben, kàle: Estağfiru'llàh; ve izâ esâbethü musîbetün, kàle: İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciune.*)

(*Erbaatün men künne fîhi, bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneti*) "Bir kimsede dört haslet olursa, Allah ona Cennette köşk bina eyler." Daimî bir köşk, ebedî bir köşk. Gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hatıra hayale gelmedik derecede güzel

---

198 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.378, no:1522; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.50, no:182; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.117, no:9692; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.869, no:43457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.238, no:3117.

binalar... İçleri nasıl süslü artık, kim bilir. Allah hepimize nasib etsin...

(*Ve fîhi kâne fî nûrillâhi'l-a'zami*) "O kimse Allah'ın nuru içinde gark olur." Allah-u Teàlâ'nın büyük lütfu içerisindedir. Hem cennette köşk kazanmıştır hem de nur-i ilahinin içerisine gömülmüştür.

Nedir bu dört şey:

1. (*Men kânet ısmetehû: Lâ ilâhe illa'llàh*) "O kimse ki koruyanı *Lâ ilâhe illa'llah*'tır."

Neden *Lâ ilâhe illa'llah*? Çünkü *Lâ ilâhe illa'llah* diyen kimseye cehennem haram!

Onun için dilinden, *Lâ ilâhe illa'llah*'ı bırakma! Biz de bırakmayalım! Daima Allah-u Teàlâ'nın zikrinde olalım!

"—Benim iznim yok!"

Zikir Allah'ın emri. Namaz kılarken birinden izin mi istiyorsun? İzin istiyor muyuz namaz kılmak için? Emr-i ilâhî, kılacağız. Allah demek için de izin istenir mi? *Lâ ilâhe illa'llah* demek için izin istenir mi? İşte, her müslümanın vazifesidir. Fırsat buldukça. *"Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah…"* diye Allah'ın zikrine devam edecek.

2. (*Ve izâ esàbe haseneten kàle: El-hamdü li'llâhi*) "Kendisine bir iyilik isabet ettiğinde, *El-hamdü lillâh* diyor."

Lütf-u ilâhiye uğradı, kendisine iyilikler geliyor. İşi asan oluyor, geceleri rahat oluyor. Ona karşı ne diyor?

"—*El-hamdü li'llâh!*" diyor.

3. (*Ve izâ esàbe zenben, kàle: Estağfiru'llàh*) "Bir günah işlerse, istiğfar ediyor, *Estağfiru'llàh* diyor."

İstemeyerek bir kabahat işledi; pişman oluyor, üzülüyor. O zaman da, *Estağfiru'llàh* diyor.

4. (*Ve izâ esâbethü musîbetün, kàle: İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciune*) "Kendisine bir musibet isabet ederse, '*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn'* diyor."

Bize bir tokat geliyor. İyilik geldiği gibi, musibet de geliyor. Allah esirgesin, felâketler oluyor. O zaman ne diyoruz: '*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn'* diyoruz.

Dört şey: Birisi *Lâ ilâhe illa'llah*... İkincisi *El-hamdü li'llâh*... Üçüncüsü *Estağfiru'llàh*... Dördüncüsü de *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*...

Bunları da dilimizden düşürmeyelim!

d. Evde Bereket Olan Dört Şey

Hatîb-i Bağdâdî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Efendimiz bu hadîs-i şerîfte buyuruyor ki:[199]

أَرْبَعَةٌ فِى الدَّارِ فِيهِنَّ الْبَرَكَةُ: الشَّاةُ فِى الدَّارِ بَرَكَةٌ ، وَالرِّكَى فِى الدَّارِ بَرَكَةٌ ، وَرَحَى الْيَدِ فِى الدَّارِ بَرَكَةٌ ، وَالْقَدَّاحَةُ فِى الدَّارِ بَرَكَةٌ ، وَكِيلُوا طَعَامَكُمْ ، يُبَارَكُ اللهُ لَكُمْ فِيهِ (خط. فى المتفق والمفترق عن أنس)

RE. 70/5 (*Erbaatün fi'd-dâri fîhinne'l-bereketü: Eş-şâtü fi'd-dâri bereketün, ve'r-rikâ fi'd-dâri bereketün, ve raha'l-yedi fi'd-dâri bereketün, ve'l-kaddahatü fi'd-dâri bereketün, ve kilû taàmeküm yübarekü'llàhu leküm fîh.*)

(*Erbaatün fi'd-dâri fîhinne'l-bereketü*) "Evde dört şey bulunursa bereket olur." Bunlarda bereket vardır, bunların evde bulunması iyidir, bereket hâsıl eder, bulunması lazım, tavsiye edilir demek. Bugün bunlar unutulmuş bir şeylerdir. Çok yerlerde de mümkün olmayan şeylerdir.

1. (*Eş-şâtü fi'd-dâri bereketün*) "Evde bir koyun bulunursa, bu berekettir!" Ama bugün şehirlerde mümkün değildir. Bu dairelerimizde nereye koyacağız? Bahçeli evler oluyor, o evlerde bulundurulabilir.

2. (*Ve'r-rikâ fi'd-dâri bereketün*) "Evde kuyunun olması da

---

[199] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.II, s.106, no:262; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.394, no:41528; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.233, no:3108.

berekettir!" Mümkün olanlar evlerinde birer kuyu kazdırırsa, hem onunla bahçesini sular, evin su ihtiyacını karşılar. Her zaman için o bir berekettir.

Medine-i Münevvere'de yedi tane su kuyusu varmış. Bunların adları da var ayrı ayrı. Tatlı sularmış, güzel sularmış. Efendimiz SAS bu kuyuların sularından getirttirir, içermiş.

3. (*Ve raha'l-yedi fi'd-dâri bereketün*) "Evde bir el değirmenin olması da berekettir!"

Bugün unlar hazır geliyor, hazır alıp yiyoruz. Değirmeni eve sokmanın da imkânı yok. Şimdi bizim evlerde değirmen takır takır yapar, aşağıdaki rahatsız olur, yukarıdaki rahatsız olur. "Ne yapıyorsunuz?" diyerekten kıyameti koparırlar. Ama uzak yerlerde, köylerde el değirmeni bulunabilir. Bunlar hanımın meşguliyetine vesile olur. Bugün bunu yapacak hanım da yok.

Halbuki Hz. Fatıma RA validemiz, suyunu o dediğim kuyulardan kırbalarla getirir, abdestini alırdı. Hz. Ali de muharebe olmadığı zamanlarda yardım ederdi. Herkesin evinde hizmetkar bulunmazdı. Bundan sonra ev temizlenecek, çocuklar yıkanacak. Sular da yetmeyecek kendilerine... Onun için suyu

böyle dirhem dirhem kullanırlardı. Şimdi biz suları ne kadar zayi ediyoruz.

Suyu getirdin. E ekmek yapılacak. Buğday, arpa var ama değirmen ister. Değirmene kim götürecek onu? Kendisi bunu pişirecek, o da yenecek.

Bugünkü hanımlar kadar müreffeh hanım dünyada zor bulunur. Hele müslüman hanımları çok rahattırlar.

4. (*Ve'l-kaddahatü fi'd-dâri bereketün,*) "Evde çakmak taşı bulunması da berekettir."

Neden? Çakarsın, ateş yakarsın. O da berekettir.

(*Ve kilû taàmeküm yübarekü'llàhu leküm fîh.*) "Tahıllarınızı ambarlarınıza koyduğunuz vakitte ölçüyle koyun! 'Benim ambarımda şu kadar ölçek buğday vardır, un vardır. Bize şu kadar zaman yeter.' diyerek bilinmesi lazım!"

e. Allah'ın Sevdiği Bir İş

Buhârî'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de olan hadîs-i şerîf. Abdllah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[200]

أَرْبَعُونَ خَصْلَةً ، أَعْلاَهُنَّ مَنِيحَةُ الْعَنْزِ ؛ لاَ يَعْمَلُ عَبْدٌ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا

رَجَاءَ ثَوَابِهَا ، وَتَصْدِيقَ مَوْعُودِهَا ، إِلاَّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةَ (حم.

خ. د. حب. عن ابن عمرو)

---

[200] Buhàrî, *Sahîh*, c.IX, s.101, no:2438; Ebû Dâvud, *Sünen*, c,IV, s.500, no:1433; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.194, no:6831; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.184, no:7588; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.223, no:3384; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.262, no:7578; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.494, no:5095; Abdllah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.416, no:16331; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.246, no:3125.

RE.70/7 (*Erbaùne hasleten, a'lâhünne menîhatü'l-anzi; lâ ya'melü abdün bi-hasletin minhâ recâe sevâbihâ, ve tasdîka bi-mev'ûdihâ, illâ edhalehu'llàhu bihe'l-cennete.*)

(*Erbaùne hasleten*) "Kırk tane haslet, özellik, iş vardır. (*A'lâhünne menîhatü'l-anzi*) Bunların en yükseği, bir tanesi, keçisini istifade için vermektir! Al, keçimden istifade et, diye komşuya, ilgiliye vermektir."

(*Lâ ya'melü abdün bi-hasletin minhâ recâe sevâbihâ ve tasdîkan bi-mev'ûdihâ*) "Kul bunlardan bir tanesini Allah'tan sevabını umarak, Allah'ın onu yapan insana şu sevabı vereceğini, şu mükâfatı vereceğini kabul ederek yapsa, (*illâ edhalehu'llàhu bihe'l-cennete*) Allah onu cennetine sokar!"

Allah cümlemizi sevdiği kullarının arasına kabul buyursun…

f. Cenaze Namazında Cemaatin Faydası

Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[201]

أَرْبَعُونَ رَجُلاً أُمَّةٌ ، وَلَمْ يُخْلِصْ أَرْبَعُونَ رَجُلاً فِي الدُّعَاءِ لِمَيِّتِهِم ،

إِلاَّ وَهَبَهُ اللهُ لَهُمْ وَغَفَرَ لَهُ (الخليلى فى مشيخته ، والرافعى عن

ابن مسعود)

RE. 70/8 (*Erbaûne racülen ümmetün, ve lem yuhlis erbaûne racülen fi'd-duâi min meyyitihim, illâ vehebehu'llàhu lehüm, ve gafera lehû.*)

(*Erbaûne racülen ümmetün*) "İnsanın sayısı kırk oldu mu, kalabalığın miktarı kırka çıktı mı o bir ümmet sayılır, artık o bir topluluktur, kırk kişi bir cemaattir!"

Cemaat olursa ne olur?

---

201 *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.247, no:3128.

(*Lem yuhlis erbaûne racülen fi'd-duâi min meyyitihim, illâ vehebehu'llàhu lehüm, ve gafera lehû*) "Kırk kişi ölüleri için ihlâsla dua ederse, Allah o ölüyü o cemaate bağışlar; günahkâr da olsa kusurlu da olsa günahlarını mağfiret eder."

Demek ki cân u gönülden, ihlâs ile kırk kişi gönül birliği edip de ölen cenazelerine, namazını kıldıkları cenazeye —veya daha evvelden ölmüş bir kimse de olabilir, burada umumî söylüyor— dua etseler Allah ölüyü o kırk kişiye bağışlıyor:

"—Pekiyi, madem siz bu kadar ısrar ettiniz, hakkında dua ettiniz, bağışladım, mağfiret ettim..." diyor.

Medine tarafından bir hoca geldi. Beraber namaz kıldık. Biz tesbih çektik, o çekmedi. Yanımda oturduğu için gözüme takıldı. Dua ettik, ellerini kaldırmadı. Eve geldik, onlar da geldi.

"—Biz dua ederken niçin kaldırmadın elini?" dedim.

Câmiada hoca kendisi.

"—Bu her zaman olur." dedi.

Dua müslümanların an'anesi bir kere. Bu Peygamber SAS'den gelmiş. Herkes elini kaldırırken sen kaldırma olur mu? Bütün cemaate muhalefet ediyorsun bir kere… Ne kadar hoca olursan ol.

Bak ne güzel! Ölülerine dua ediyorlar.

"—Dirisi hakkında olmaz mı?" diyeceksin.

Dirilerine de olur. Ölüsüne olunca, dirisine de olur tabiatıyla Ölüsüne dua ettiğiniz vakitte, o ölüyü Allah o cemaate bağışlar.

Cenaze namazı kılıyoruz ya. Cenazenin arkasından dua da ediyoruz. Bu duada, "Yâ Rabbi bu ölüyü affet!" diyoruz ya, Allah mutlaka affeder. E dirilerimiz için, "Yâ Rabbi, bu adamı kurtar sen bu dertten…" diye dua ediyoruz. Mutlaka kabul olur.

Dün bir efendi geldi, saatlerce dert yandı:

"—İşim rast gitmiyor, perişan oldum, şöyle oldum, böyle oldum." dedi.

"—Namaz kılıyor musun?" dedim.

"—Ne yalan söyleyeyim, beş vakit kılamıyorum. Cumalara gidiyorum." dedi. "Hatalarım da var ama tevbe de ediyorum." dedi.

Sen namaz kılmayınca tevbe olmaz ki. Evvela yapmadığını yapacaksın ki tevben kabul olsun. Evvela namazını kıl, namazını kıldıktan sonra da Allah'a güzelce yalvar! O zaman kurtulursun.

Allah-u Teàlâ Erhamü'r-rahimîn'dir, kurtarır kulunu…

O zaman cemaate de devam etmemize vesile olur.

Hep beraber dua ediyoruz. Şimdi benim duam kabul olmasa da, hep beraber olduğumuz için makbul olur. Binâen aleyh, dualarımız kabul olacak. Allah-u Teàlâ bizi bunaltmayacak, bolluk verecek, rahatlık verecek.

g. Yerdekilere Merhamet Et!

Abdullah ibn-i Mes'ud ve Cerîr RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[202]

اِرْحَمْ مَنْ في الأَرْضِ ، يَرْحَمْكَ مَنْ فِي السَّمَاءِ (طب. عن جرير ؛ طب. ك. عن ابن مسعود)

RE. 70/9 (*İrham men fi'l-ardı, yerhamke men fi's-semâ'*)

(*İrham men fi'l-ardı*) Sen yerdekine, yeryüzünde yaşayan mahlûkata merhamet et; (*yerhamke men fi's-semâ'*) gökteki de sana merhamet etsin!"

Allah-u Teàlâ demek yani. Yoksa Allah-u Teàlâ gökte demek değil. Allah-u Teàlâ mekândan münezzehtir. Allah-u Teàlâ'ya

---

[202] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.356, no:2502; Cerîr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.x, s.149, no:10277; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.277, no:7631; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.VIII, s.474, no:5063; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.44, no:335; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.791; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, no:647; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.340, no:25873: Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.159; Hennâd, Zühd, c.II, s.616, no:1323; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.341, no:13674; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.146, no:7464; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.210; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXIX, s.12; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.164, no:5975; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.260, no:3153.

mekân isnad edilemez. Onun için, sen Allah'ın kullarına merhamet et; Allah da sana merhamet eder.

Ne kadar mahlûku varsa, onlara merhametli ol. Kim burada mahzunsa, derdine ortak ol! Merhametli ol, zuafayı koru, zayıflara yardım elini uzat! O zaman Cenab-ı Hak da sana da merhamet eder. Cenab-ı Hakk'ın merhametini istiyorsan, zuafaya merhamet et!

h. Merhamet Edin, Size de Merhamet Edilsin!

Burada da Efendimiz SAS emrediyor:[203]

---

[203] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.165, no:6541; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.138, no:380; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.449, no:7236; Taberâni, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.133, no:1055; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.131, no:320; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.82, no:254; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.311, no:17469; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.265, no:4365; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.164, no:5976; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.263, no:3155.

ارْحَمُوا تُرْحَمُوا ، وَاغْفِرُوا يُغْفَرْ لَكُمْ ؛ وَيْلٌ لأَقْمَاعِ الْقَوْلِ: وَيْلٌ

لِلْمُصِرِّينَ ، الَّذِينَ يُصِرُّونَ عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (حم. خ.

فى الأدب ، طب. هب. عن ابن عمرو)

RE. 70/10 (*İrhamû türhamû, va'ğfirû yuğfer leküm; veylün li-akmâi'l-kavli: Veylün li'l-musırrîn, ellezîne yusirrûne alâ mâ fealû ve hüm ya'lemûn.*)

(*İrhamû türhamû*) "Merhamet ediniz, merhametli olunuz; o zaman siz de merhamete mazhar olursunuz. (*Va'ğfirû yuğfer leküm*) Siz affedin, mağfiret edin; size de mağfiret olunsun, siz de affolunabilesiniz, affa mazhar olabilesiniz. (*Veylün li-akmâi'l-kavli*) Yazıklar olsun laf ebesi olanlara, lafı boş boş söyleyenlere!"

(*Veylün li'l-musırrîn; ellezîne yusirrûne alâ mâ fealû ve hüm ya'lemûn*) "Israr edenlere yazıklar olsun! Yaptığı işin günah olduğunu bile bile günahta ısrar edenlere yazıklar olsun!" diyor Peygamber Efendimiz.

Merhamet sahibi olunuz, acıyıcı olunuz, esirgeyici olunuz, koruyucu olunuz ki, siz de o merhamete layık olasınız. Merhamete layık olmak istiyorsanız, Allah-u Teàlâ'nın merhametine kavuşmak istiyorsanız, siz de insanlara karşı merhametli olun!

Evladına, hanımına, çoluğuna, çocuğuna, komşuna, dostuna, ahbabına, yaranına karşı merhametli olun! Hatalarını da affedin! Beşeriyet iktizası daima hepimizden çeşitli hatalar sadır olur. Bu hatalar yaptı diyerek küsüp, darılıp da çekilmeyin! Affediniz. Hele o af istiyorsa, mutlaka affedin!

"—Kendisinden özür dilendiği halde; 'Beni affet, kusur bende biliyorum, bir daha yapmam inşâallah!' dediği vakitte, affetmeyen şeytandan beterdir." demişler.

(*Veylün li-akmâi'l-kavli*) "Yazıklar olsun laf ebesi olanlara, lafı boş boş söyleyenlere!"

"—Filan sana şöyle dedi, filan da böyle dedi."

Bunu söylemek o kadar ayıp, çirkin, günah bir şeydir. Söylemediğini söylersen, o yalan olur bir kere, iftira olur. O ayrı bir günah… Söylediğini katkısız olaraktan aynen nakledersen, o da ayrı bir günah ki, buna veyl olsun buyruluyor. Veyl cehennemde bir kuyunun adı. Bu oraya gitsin demek. Yazıklar olsun ona…

(*Veylün li'l-musırrîn; ellezîne yusirrûne alâ mâ fealû ve hüm ya'lemûn*) "Israr edenlere yazıklar olsun! Yaptığı işin günah olduğunu bile bile günahta ısrar edenlere yazıklar olsun!" diyor Peygamber Efendimiz.

Beşeriyet iktizası insanın bazen hataları olur. O hatayı devam ettirmek. Mesela sigara içiliyor bugün. Eh bir tane içiyorsun, bir günah oluyor. İkinci ısrar, üçüncü ısrar, dördüncü ısrar. Bir pakette yirmi tane. Yirmi defa ısrar ediyorsun. Birinin günahını alıyorsun, ikincisini, üçüncüsünü, dördüncüsünü. Diğer vakalar da hep buna benzer. Bu günahlara ısrar ediyorsa, bu büyük günahlardan daha büyüktür.

Harama bakmak gibi. Cenâb-ı Hak erkeklere, gözlerinizi yumun diyor. Kadınlara da diyor, siz de yumun diyor. Birbirinize bakmayın diyor. Belki arada şeytan oyun oynar, iki tarafın gönüllerine bir şeyler yapar. Buna sebep de o bakma oluyor. O bakmaların en büyük felaketi, aldıklarının gönüllere akmasıdır. Binâen aleyh, o bakmayı yapmayınız ki gönlünüz kirlenmesin.

Günaha ısrarın bir misâli de içkidir. Haram olduğunu bildiği halde içmeye devam eder. Bir kadehi içti; ikincisi, üçüncüsü, dördüncüsü ısrar... Bu ısrarın günahları, büyük günahtan daha büyük günah...

Halbuki hangi bir günah olursa olsun, onu devam ettirmek, aklı olan insan için mümkün değil. Ama o işleri yapanlar herhalde zayıf akıllı oluyorlar. Bu tür fenalıkları devam ettiriyorlar ki, cezası çok ağırdır. Belki de en nihayet cehenneme yuvarlanmaktır.

i. Bineklerin Üzerinde Uzun Konuşmayın!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[204]

إرْكَبُوا هٰذِهِ الدَّوَابَّ سَالِمَةً ، وَدَعُوهَا سَالِمَةً ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا كَرَاسِيَّ لأَحَادِيثِكُمْ فِي الطُّرُقِ والأَسْوَاقِ ؛ فَرُبَّ مَرْكُوبَةٍ خَيْرٌ مِنْ رَاكِبِهَا ، وَأَكْثَرُ ذِكْرًا للهِ مِنْهُ (حم. ع. طب. ك. عن معاذ بن أنس)

---

[204] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.439, no:15667; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.199, no:13225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.388; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Lafız farkıyla: Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.612, no:1625; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.193, no:431; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.255, no:10116; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.371, no:2668; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.142, no:2544; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.32, no:27; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.64, no:24957; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.279, no:3187.

RE. 70/11 (*İrkebû hâzihi'd-devâbbe sâlimeten, ve deùhâ sâlimeten, ve lâ tettahizûhâ kerâsiyye li-ehâdîsiküm fi't-turûki ve'l-esvâk; ferubbe merkûbetin hayrun min râkibihâ, ve ekseru zikra'llâhi minhü*)

(*İrkebû hâzihi'd-devâbbe sâlimeten*) "Bindiğiniz hayvanlara — atlara, katırlara, develere, eşeklere— sâlim olarak binin, güzel bir şekilde binin, hayvanı incitmeyin! Onun gıdasını da verin, temizliğini de yapın! Taşıyacağı kadar yük yükleyin! Daha fazla yük yüklemek doğru değil.

(*Ve deùhâ sâlimeten*) "Onları sâlim olarak bırakın, onları selâmet üzere kullanın!"

(*Ve lâ tettahizûhâ kerâsiyye li-ehâdîsiküm fi't-turûki ve'l-esvâk*) "Çarşı pazarlarda, sokaklarda o hayvanları kendinize söz kürsüsü edinmeyin!

Birisi hayvanına binmiş, öteki de binmiş. Yahut birisi atlı, birisi yayan. Binmiş hayvanın üzerine:

"—Ahmet nasılsın bugün, neredeydin, niye gelmedin, ne oldu?"

Birçok muhabbetler ediyor, hayvanın üzerinde. O hayvana eziyet olur. O hayvan kürsülük yapmak için yaratılmamış, seni götürüp getirmek için yaratılmış. Binâen aleyh onu yollarda durdurup da hem yolu işgal etmeyin, hem de o hayvanı yormayın!

(*Ferubbe merkûbetin hayrun min râkibihâ*) "Nice binilen hayvan vardır ki sahibinden, üstüne binenden daha hayırlıdır!"

Şimdi at yok tabii ama arabalarımız var. Şimdi şöforlar da böyle yollarda durup da birbirleriyle konuşmasın! Sen orada durup da beş dakikacık, üç dakikacık durursan, arkan yığılıyor. Yahut böyle yanından geçecek, yol daralıyor, zararlar oluyor.

Sakın ha! Hayvanlarda yapmadığınız gibi arabalarda da bunu yapmayın! Onun için başka zamanda, başka yerde konuşun. Araba ile giderken yolda konuşmayın!

Çok binilen hayvanlar vardır ki, hatta arabalar vardır ki, çok binekler vardır ki, üstüne binen kimseden hayırlıdır. Binilen hayvan, üstüne binenden hayırlıdır. Ne demek?

O üstüne biniliyor da şuur yok. Öbürü üzerine binmiş ama

insanlıktan nasibi yok. Binâen aleyh o hayvan zâkirdir, o da Allah-u Teàlâ'yı zikreder.

Hiçbir mahlûk yoktur ki Allah'ı anmasın. Allah'ın anmayan hiçbir mahlûk yok.

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الإسراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ lâ tefkahûne tesbîhahüm*) "Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız." (İsrâ, 17/44)

Öyleyse sen de Allah-u Teàlâ'nın zikrini çok et, dilinden bırakma! "*Allah, Allah, Allah…*" de, "*Lâ ilahe illa'llah, Lâ ilahe illa'llah, Lâ ilahe illa'llah…*" de!

Niçin? Bunları dersen için nurlanır. O nur sebebiyle günahlardan uzak kalırsın, fenalıklardan uzak kalırsın.

Ondan sonra, etrafındaki komşuları aramaya kalkarsın, dostlarını aramaya kalkarsın, muhtaçları aramaya kalkarsın. Anana, babana moruk demezsin; hürmetle önlerinde eğilir, ellerini öper, dualarını istersin. Bunu ancak bu Allah-u Teàlâ'yı zikrettiğin ve içine nur girdiği zaman yapabilirsin.

O nur sende yokken, ona moruk dersin. "Parayı ver ben harcayayım!" dersin. Eziyet edersin, bağırırsın, çağırırsın. Halbuki bize düşen vazife onlara hürmet göstermek, onları darıltmamak ve incitmemek iken neden yapıyor bugün insanlar bunları? İçlerinde nur kalmıyor, hayvanlaşıyorlar yani.

İnsanları ibadet insan sıfatına sokar. İnsanlar iki kısımdan ibaret. Ruhani, cismani… Cismani olursa hayvani kısımdır yani. O diğer hayvanlar nasıl yemek içmekle meşgul, o da onunla meşgul olur. Asıl onu insan eden ibadetlerdir. İbadetler olmadıkça insan, melekî sıfatlara sahip olamaz. İnsanı insan eden, ibâdât u tâattır. O ibâdât u tâat olmadıkça, insan insanlıktan mahrumdur,

Onun için sen Allah-u Teàlâ'nın zikrini çoğalt! Âşikâre olsun, içinden olsun daima zikret! Bugün beş diyorsan, yarın on de… Bugün yüz diyorsan, yarın bin de... Bugün bin diyorsan, yarın iki bin de… Arttır zikrini… Nasıl paraları arttırmaya çalışıyorsak, Allah-u Teàlâ'nın zikrini de böylece arttır. Çünkü az zikir kafi gelmiyor. Çok zikir lazım. Onun için Cenab-ı Hak:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب:٤١)

"*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zkuru'llàhe zikren kesîren*) "Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin!" (Ahzâb, 33/41) buyuruyor.

"—Niçin çok zikredin diyor?"

E görmüyor musun yağmur yağdığında, düşen tek tek damlalar, çok düştüğü için taşı bile deliyor.

Binâen aleyh, Allah'ın zikri kalbi ne yapar? Pamuk eder. Ondan sonra merhamet sahibi olursun. İnsanlık zuhur eder. Başlarsın etrafına acımaya, merhamet etmeye… Bal gibi bir insan olursun, rahat yaşarlar senin yanında...

İnsanların çoğu bugün, ağızlarından bal gibi söz akar. Anlatır, bayılırsın böyle. Allah ömrünü çok etsin, ziyade etsin. Şöyle etsin, böyle etsin diye hayır dualar edersin. Herkes hayran kalır. Ama içerisi, kalbi, gönlü kurt dolu... Dışını bürümüş böyle güzel sözlerle, içini göstermiyor; görecek gözümüz de yok.

Onun için o makbul değil, iç alemi makbul. Allah'ın zikriyle içini doldur, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına girmeye çalış!

Allah cümlemizi affetsin...

j. Ölen Mü'minlerin Ruhları

Taberânî, Kâ'b ibn-i Mâlik ve Ümm-ü Beşir RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[205]

أَرْوَاحُ الْمُؤْمِنِينَ فِي أَجْوَافِ طَيْرٍ خُضْرٍ ، تَعْلُقُ فِي أَشْجَارِ الْجَنَّةِ ، حَتَّى يَرُدَّهَا اللهُ إِلَى أَجْسَادِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ (طب. عن كعب بن مالك وأم بشر معًا)

RE. 70/12 (*Ervâhu'l-mü'minîne fî ecvâfi tayri hudrin, ta'luku fî şeceri'l-cenneti, hattâ yerüddehe'llàhu ilâ ecsâdihâ yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Ervâhu'l-mü'minîne fî ecvâfi tayri hudrin*) "Mü'minlerin ruhları yeşil kuşların içlerinde, (*ta'luku fî şeceri'l-cenneti*) cennetin ağacına asılı durumdadır. (*Hattâ yerüddehe'llàhu ilâ ecsâdihâ yevme'l-kıyâmeti*) Allah onları tekrar kıyamet gününde ruhlarına iade edinceye kadar orada dururlar!" diyor.

Şimdi hepimiz, muvakkat bir hayatın sahibiyiz. Çok acaip! Şimdi hiç bugüne kadar kalmış bir kimseyi görmedim. Herkes miadını doldurdu muydu kimisi evvel, kimisi sonra gidiyor bu alemden. Biz de gideceğiz. Ne olacak o zaman halimiz?

İman sahibi olanların, imanla göçenlerin ruhları yeşil bir kuş suretine girmiş olduğu halde cennet bahçelerinde dolaşıp duracak. E nihayet o gün gelecek. Tabii cesetlerin tekrar halk olunduğu vakitte, bu ruhlar cesetlerine iade olunurlar.

Nasıl sürü gidiyor sabahleyin. Kuzular ayrılıyor. Akşam sürü gelince salıyorlar yavruları. Herkes anasını nasıl buluyor. Hiçbiri de şaşırmaz. Herkes hemen koşarlar, analarını bulurlar. Bu ruhlar da, vücutlar yeniden yaratılınca herkes sahibini bulacak, hilkat tamam olacak, kıyamet gününde…

Bu büyük bir devlettir ki, burada iman ile yaşayıp, iman ile

---

[205] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV, s.104, no:272; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.74, no:3936; İbn-i Abdilber, *el-İstîàb*, c.I, s.624; Kâ'b ibn-i Mâlik ve Ümm-ü Beşir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.676, no:42688; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.291, no:3206.

göçmek lazım!

"—Benim imanım var, ben de *Lâ ilâhe illa'llah* derim."

"—E ama namaza niçin gelmiyorsun? Yasak mı senin namaz kılman?"

Allah affetsin…

Bir adam, hasta, neredeyse canı çıkacak. Böyle bir adama hastadır, düşkündür diye insan değildir diyebilir misin? Diyemezsin, insandır bu.

Ama hasta ağırlaşmış, ölüme hazırlandığı vakitte; artık eli kımıldamıyor, gözü fark edemiyor. Ancak ağzına su damlatırsan, yutabiliyor. Bu adam yine insandır, insan değildir *diyemezsin*!

İman sahibidir ama tıpkı bunun gibidir. *Lâ ilahe illa'llah* deyip mü'min olmuş ama, öyle kendinden geçmiş bir hale… Ne zaman dirilecek bu? Bunun iyiliği ayağa kalkmakla, kendi işini yapabilirse, para kazanırsa, çoluğunun çocuğunun nafakasını temin edebilirse, o zaman iyi olur. Hem de ibadetine tam yanaşırsan, Allah-u Teàlâ'ya kul olursan, Peygambere ümmet olursan, o zaman senin imanın da sahih bir iman olur. Sağlam bir iman olur. Her şeyin sağlamı, güzeli lazım! Her şeyin güzeli aranırken, imanın güzelini aramaz mı?

Onun için mü'minlerin ruhları cennette yeşil bir kuş şekline girecek. Nasıl ki Cebrâil AS büyük bir melek. Bu büyük bir melek olduğu halde, ufacık bir insan şeklinde Peygamberimizin karşısına gelip oturuyor. Halbuki şark ile garb arasını kaplayan bir melek… O kadar geniş kanatları var. Öyleyken bir adam kılığında geliyor Peygamberin karşısına. Meseleler soruyor, biz de dinliyoruz. Diğer melekler de öyle, insan kılığına girebiliyor.

Binâen aleyh mü'minlerin de ruhları yeşil bir kuş şeklinde cennette dolaşırlar. Ama bir iman ile gitmek var, bir de iman olmadan gitmek var. Allah cümlemizi affetsin de iman ile ahirete giden kullarından eylesin…

Bu da kolay bir şey değil. Günahlardan korkmak ve kaçmak lazım. Sonra hemcinsimiz olan insanlara da yardımcı olmak lâzım! Gâvurlar etrafındaki gavurcuklara yardım etmeye

hazırlanırken, müslümanların böyle durması olur mu dersin?
Allah kusurlarımızı affeylesin.

k. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh'ın Fazîleti

Ebû Nuaym, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[206]

اِسْتَعِينُوا بِلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، فَإِنَّهَا تُذْهِبُ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الضُّرِّ ، أَدْنَاهَا الْهَمُّ (حل. عن جابر)

RE. 71/1 (*İstaînû bi-lâ havle velâ kuvvete illâ bi'llâh, feinnehâ tüzhibü seb'îne bâben mine'd-durri, ednâhâ el-hemmü.*)

(*İstaînû bi-lâ havle velâ kuvvete illâ bi'llâh*) "*Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh* ile Allah'tan yardım isteyin! (*Feinnehâ tüzhibü seb'îne bâben mine'd-durri*) Çünkü, o yetmiş türlü derdi giderir. (*Ednâhâ el-hemmü*) En aşağısı hem'dir, tasadır."

Allah-u Teàlâ'ya sığının ve ondan devamlı yardım isteyin! Ne ile? *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* zikrine devam ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü bu kelimenin zikri en aşağı yetmiş tane derdinizi giderir. En aşağısı hem'dir, tasadır, sıkıntıdır.

Aynı mevzuda ikinci bir hadîs-i şerif şöyle:
Ukaylî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[207]

اسْتَكْثِرُوا مِنْ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، فَإِنَّهَا تَدْفَعُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ

---

[206] Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VI, s.397, no:40407; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.156; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

[207] Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.3, no:287; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.63, no:243; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.359, no:3331.

بَابًا مِنَ الضُّرِّ، أَدْنَاهَا الْهَمُّ (عق. عن جابر)

RE. 71/2 (*İsteksirû min lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh, feinnehâ tedfeu tis'aten ve tis'îne bâben mine'd-durri, ednâhâ el-hemmü.*)

(*İsteksirû min lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ı çok söyleyiniz. (*Feinnehâ tedfeu tis'aten ve tis'îne bâben mine'd-durri*) Çünkü bu tevhid, *havkale* doksan dokuz türlü derdi def' eder. (*Ednâhâ el-hemmü*) En aşağısı hem'dir, sıkıntıdır."

Çünkü o, doksan dokuz tane sıkıntı kapılarını kapar. Sizden onları def eder. En ednası *hem*, kaygı denilen, sıkıntı denilen şeydir. Bunların hepsi bizden def olur gider. Ne sayesinde? *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* sayesinde.

l. Fâtiha Sûresi'nin Yedi Ayeti

Bir keresinde geceleyin Medine-i Münevvere'ye kafileler gelmiş. Develer buğday, arpa, envai çeşit şeylerle yüklü… Medine şehir ya, kervan geliyor. Yedi tane böyle kafile gelmiş. Her kafilenin devesinin sayısını söylemiyor. Yalnız bu Avf denilen adamın yedi yüz devesi varmış. Hepsini ehl-i Medineye hediye etmiş o adam. Üstündekileriyle beraber. Buğdaylarıyla, getirdiği ne kadar eşya varsa; develeriyle beraber, hizmetkârlarla beraber ehl-i Medineye hediye etmiş.

Müslümanlar demişler:

"—Ah şu kafileler bizim olsaydı, hepsini Allah yolunda harcardık, muharebelerde şöyle fütuhatlar yapardık!" diye içlerinden geçirmişler.

Cenab-ı Peygamber'in kulağına gitmiş bu söz. Cenab-ı Peygamber ne diyor biliyor musunuz?

"—Sizde yedi tane hazine var. (*Seb'ü'l-mesânî*) denilen yedi tane Allah'ın hazinesi var. Bunlar bitmez hazinelerdir. Bu dağıtılan kervan kaç gün gider bu şehre? Şu kadar gün gider,

sonra biter. Ama bu (*Seb'ü'l-mesânî*) Allah'ın bitmez hazineleridir.

Bu (*Seb'ü'l-mesânî*) ne? *Fâtiha Şûresi*'nin yedi ayeti…

Fâtiha Şûresi çok uzun değil, her müslümanın bildiği bir sûre… Fakat bunu ihlâs ile okumak lâzım ve amel ederek okumak lâzım!

Sen tefsirden mânâsını oku, bitmez bu Fâtiha'nın mânâsı… Hz. Ali diyor ki:

"—Kırk tane deve yüklü kitap yazarım bu Fatiha'nın mânâsı hakkında... Onun için öyle üç kelimeyle bu mânâyı bitirdim demek akılsızlık alâmetidir.

Bir kardeşimiz var, bu mânâları ezberlemeye çalışıyor.

"—Türkçe mealini ezberleyeceğine Arapçasını öğren de onu ezberle!" dedim.

O hepsini ezberlemeye çalışıyor. Türkçe ezberlemekle bitmez ki bu mânâ... Bugün bir tane okuyorsun ama bak kırk deve yükü diyor Hz. Ali. Sonra bunun manasını anlatan ne kadar kitaplar yazılmış uzun uzadıya. Bak o zahirî manası… Asıl iç yüzünde olan manaları ancak büyükler anlayabilir.

Halbuki bu Fâtiha'yı her gün okuyoruz da bir türlü idrakimiz kâfi gelmiyor. Ne okudun, Allah'a ne dedin? "Namaza durduğunuz vakitte bunu okuyun!" diye bu öğretildi bize, biz de okuyoruz. Bunu okumayanın namazı olmaz. Biz okuyamadığımız takdirde secde-i sehiv ile tamamlarız. Şafiye göre iadesi lazım! Fâtiha o kadar kıymetli bir sûredir.

Binâen aleyh okuyoruz da hangimiz acaba mânâsını düşünebiliyoruz? Biz de dahiliz. Ezberlemişiz, okuyoruz ağzımıza geldiği gibi. Hepimiz de öyle. Fakat … amelini ….

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٤)

(*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn*) "Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım isteriz." (Fâtiha, 1/4)

Arkasından da:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (الفاتحة:٥)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm.*) "Yâ Rabbi, bizi o sırât-ı müstakîme sevk et, yönelt!" (Fâtiha, 1/5)

Sırat-ı müstakîm burada, köprü... O köprüden geçmek gerekir. O köprüye girmiyoruz. Köprüye girmediğimiz halde Cenab-ı Hakk'a diyoruz ki:

"—Yâ Rabbi, bizi köprüden geçir selâmetle!"

E gir köprüye. Gir köprüye, geç o tarafa! Galata köprüsü, bilmem ne köprüsü. Sen oraya kadar gelmişsin, orada duruyorsun da "Beni buradan geçir!" diyorsun.

"—Geç!"

"—Geçemiyorum…"

Çünkü sırat-ı müstakimde değilsin ki. O sırat-ı müstakimde olman lazım, Peygamberî yolda olman lazım. Peygamberî yolda değilsin ki. Kalıbın da benzemiyor, kıyafetin de benzemiyor, hiçbir şeyin benzemiyor. Ne yapalım?

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ. غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلاَ الضَّالِّينَ (الفاتحة:٦-٧)

(*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) "Şol kimselerin yoluna ki, sen onlara in'am ve ihsanda bulundun, lütfeyledin. Yâni, lütfeylediğin kimselerin yoluna... (*Gayri'l-mağdùbi aleyhim*) Kendilerine gazab ettiğin kimselerin yolu olmayan, ondan gayri olan; (*ve le'd-dàllîn*) dalâlete düşmüşlerin yolu olmayan, dalâlettekilerin yolundan gayrı olan, doğru olan, İslâm olan, o güzel yola bizi hidayet et." (Fâtiha, 1/6-7) diyoruz da, o sırat-ı müstakime niçin girmiyoruz.

"—Yâ Rabbi, Ben Yahudi'nin yolunu istemem, sakın o yola beni sevk etme! Hristiyan'ın yolunu da istemem yâ Rabbi! Sakın beni o yola da sevk etme yâ Rabbi!" diyoruz.

Şimdi biz hangi yoldan gidiyoruz ve kimin yolunu takip ediyoruz? Kimin yolundan gittiğimizi herkes düşünürse, aklımız durur Allah esirgeye... O *Elham*'da okuduğumuz, (*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) diyerekten Cenab-ı Hak'tan istediğimiz sırat-ı müstakimden niçin gitmiyoruz? Sırat-ı müstakim İslâm'ın yolu… İslâm'a girmeyen adam, bu sırat köprüsünü geçemez.

E onun başında namaz, oruç, zekât, hac, yardımlar, ihsanlar, ikramlar… Yüz kırk tane ahlâk, ahlâk kitabında yazılı… O kötüleri atacaksın, iyilerle değiştireceksin, istediğin sırata nail olacaksın. Sırat-ı müstakîme nail olmak için bunları yapmak lazım! Allah cümlemizi affetsin...

Onun için diyor ki: Köyde oturuyorsun, bu köy sana iyi gelmiyorsa, git başka köye… O köy de iyi gelmiyorsa, atla kazaya, atla şehire… Ondan ondan nerede rahat olacaksan, nerede imanın, İslâm'ın mükemmel olacaksa, oraya git!

"—Para kazanmak için efendim burası daha iyi."

Para kazanmak için iyi ama, imanına iyi değilse kaç oradan...

"—Nasıl kaçayım ya? Ev var, mal var, mülk var. Bunları bırakıp kaçılır mı? Mal canın yongası diyorlar. Bırakıp da kaçmak kolay mı? Ne yapacaksın?

Yarın sen de bozulacaksın, sen de razı olacaksın! Yarın o günahların içerisine, istemeye istemeye sen de gireceksin.

E sonra (*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) diyorsun, bunu nasıl diyorsun? Hani namaz, hani oruç, hani zekat, hani hac? Hani sair İslâm vazifeleri? Hani Peygamber Efendimizin sünneti?

Allah! Allah affetsin kusurlarımızı…

Bak, (*Ferubbe merkûbetin hayrun min râkibihâ*) "Nice binilen hayvan vardır ki sahibinden, üstüne binenden daha hayırlıdır!" diyor. Neden diyor Cenab-ı Peygamber bunu? Demek ki o üstündeki adamın hiç aklı yok. Şuursuz bir adam yani. Hayvanda hiç olmazsa bir şuur var.

Mâlik el-Eşcaî RA, bir gün Rasûl-ü Ekrem SAS'e gelip, oğlu

Avf'ın esir olduğunu haber vermiş. Efendimiz SAS de:

"—Ona haber gönderin, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ı çok söylesin!" diye emretmişler.

O sırada Avf ibn-i Mâlik, zincirlerle ayaklarından bağlı bulunuyormuş. Allah-u Teàlâ'nın hikmetine bakın ki, bu duaya devamıyla bir gün ayağındaki zincirler kendiliğinden çözülmüş, o da fırsattan istifade ederek, hemen orada bulduğu bir deveye atlayıp kaçmaya başlamış. Yolda rastladığı deve çobanlarına bir nâra atarak onları korkutup kaçırmış, bütün develeri önüne katıp babasının evine gelmiş.

Ev halkı son derece sevinmişler ve develer hakkında Rasûl-ü Ekrem'den ne yapacaklarını sormuşlar. Efendimiz SAS Hazretleri de "İstediğiniz gibi hareket edin!" buyurmuşlardır.

Bunun üzerine:

وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الطلاق:٢-٣)

(*Ve men yettakı'llâhe yec'al lehû mahrecen. Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib*) "Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder ve ona beklemediği yerden rızık verir." (Talâk, 65/2-3) ayet-i celîlesi nazil olmuş.

Bir kimse Allah'tan korkup emirlerine imtisâl ederek ve yasaklarından kaçarak ittikà üzerinde olursa, Cenâb-ı Hakk'ın, onu bütün sıkıntılardan kurtarıp, ummadığı yerlerden rızıklandıracağı beyan buyrulmuştur.[208]

"—Bu neyin sayesinde oldu?"

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh'ın sayesinde oldu.

"—Aklın erer mi bu işe?"

Akıl ermez. Siz Allah deyin, Allah'a teslim olun! *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'a devam edin!

Lâ ilâhe illa'llah da güzel bir tevhiddir. Kısası "Allah…

[208] *Et-Tergîb*, c.II, s.292, no:2446.

Allah… Allah…' demek.

m. Allah Lafzının Üstünlüğü

Bütün zikirler Allah lafzının içerisindedir. o bir esma-i hüsnâdır ki onun üstü yoktur. *Allah* denildi mi, Gaffâr, Settâr, Rahmân, Rahîm, Kerîm, Tevvâb, Vehhâb, Hak, Mübîn, Raûf... vs. bütün isimlerin mânâlarını şâmil ve hâmildir. Diğer isimlerle zikredilmekten daha evlâ ve daha a'lâdır.

Allah ism-i şerîfi ile zikredilmesinin bir hassası daha vardır ki, meselâ;

اَللّٰه

(*Allah*) kelimesinin başındaki *elif*'i kaldırsanız, (*li'llâh*) kelimesi kalır.

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ (البقرة:٢٨٤)

(*Li'llâhi mâ fi's-semâvâti vemâ fi'l-ard*) derken, o da Allah-u Teàlâ'yı bize haber verir. Eğer *lâm* harfini de kaldırırsanız, (*lehû*) kalır ki;

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ (النساء:١٧١)

(*Lehû mâ fi's-semâvâti vemâ fi'l-ard*) diye yine Allah-u Teàlâ'nın ism-i şerifi çıkar ortaya. *Elif*'le iki *lâm*'ı da kaldırsanız, *hû* kalır ki;

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ (الاخلاص:١)

هُوَ اللهُ الَّذِى لاَ اِلَهَ اِلاَّهُو (الحشر:٢٢)

(*Kul huva'llàhu ehad... Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû...)* ayetlerinde Allah-u Teàlâ'nın ismi, o isimle de zikredilmiştir. Yâni Allah isminin her harfi Allah ismine tekàbül eder.

Onun için, *Allah* dediniz mi, Cenâb-ı Hakk'ın ne kadar ismi varsa, onların hepsini zikretmiş olursunuz; sevabınız da, feyziniz de o kadar çok bol olur.

Cenâb-ı Hak cümlemizi, bu güzel ismini durmadan zikreden kullarından eylesin... *Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn…*

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh zikriyle bu adamın evladına kavuştuğu gibi, sen de bütün dertlerinden kurtulup Allah'a lâyık bir kul olmaya gayret et! Hiç olmazsa günde yüz defa söylersen, asla fakirlik yüzü görmezsin

Şimdi geçen hafta biliyorsunuz şurada birisi tercümanlık yapıyordu bize. Pakistanlılar gelmişlerdi. Onlara Arapça tercümanlık yapıyordu adamcağız. Mısır'da okumuş. Hafız, alim, bir zat idi. Mukadderat-ı ilâhî, birisi geldi, onuöldürdü.

Mukadderatı ilahi; bu şehid olacak, şehidlik mertebesiyle cennete gidecek. Ötekisi de katil olup cehenneme gidecek.

Şuur yok insanlarda… İnsan, "Ben bunu nasıl öldürürüm, bu bir insandır. Bunun sayesinde her gün ekmek kazanıyorum, para veriyor bana, ekmek yiyorum ben. Bunu ne diye öldüreyim?" der.

O düşünce gidiyor insandan, şuursuzluk kalıyor.

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına cümlemizi kabul buyursun…

El-fâtihah!

08. 08. 1976 – İskenderpaşa Camii

11. İLİM ÖĞRENMENİN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... V+e külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دَرَجَةً ، لِمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ عَشَرَةُ آلاَفِ خَادِمٍ ؛ بِيَدِ

كُلُّ خَادِمٍ صَحِيفَتَانِ: صَحِيفَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ، وَصَحِيفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ ؛ فِي كُلِّ

وَاحِدَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الأُخْرَى ، يَأْكُلُ مِنْ آخِرِهَا ، مِثْلَ مَا يَأْكُلُ مِنْ

أَوَّلِهَا ، يَجِدُ لآخِرِهَا مِنَ اللَّذَّةِ وَالطِّيبِ ، مِثْلَ مَا يَجِدُ لأَوَّلِهَا ، ثُمَّ يَكُونُ

ذَلِكَ رَشْحٌ مِسْكٌ وَجُشَاءٌ مِسْكٌ ، لاَ يَبُولُونَ وَلاَ يَتَغَوَّطُونَ وَلاَ يَمْتَخِطُونَ

(حل. عن أنس)

RE. 71/5 *(Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-men yekùmü alâ re'sihî aşretü âlâfi hadimin…) İlâ âhiril-hadis.*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Cennet Ehline Verilecek Nimetler

Bu hadis-i şerifi geçen derste son hadis olarak okumuştuk zannedersem. Bugün bir daha tekrar ediyorum.

Ebû Nuaym, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[209]

أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دَرَجَةً ، لِمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ عَشْرَةُ آلاَفِ خَادِمٍ ؛ بِيَدِ كُلِّ خَادِمٍ صَحِيفَتَانِ: صَحِيفَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ، وَصَحِيفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ ؛ فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الأُخْرَى ، يَأْكُلُ مِنْ آخِرِهَا ، مِثْلَ مَا يَأْكُلُ مِنْ أَوَّلِهَا ، يَجِدُ لآخِرِهَا مِنَ اللَّذَّةِ وَالطِّيبِ ، مِثْلَ مَا يَجِدُ لأَوَّلِهَا ، ثُمَّ يَكُونُ ذَلِكَ رَشْحٌ مِسْكٌ وَجُشَاءٌ مِسْكٌ ، لاَ يَبُولُونَ وَلاَ يَتَغَوَّطُونَ وَلاَ يَمْتَخِطُونَ

(حل. عن أنس)

RE. 71/5 *(Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-men yekùmü alâ re'sihî aşretü âlâfi hàdimin; bi-yedi küllü hàdimin sahîfetâni: Sahîfetün min zehebin, ve sahîfetün min fiddatin; fî külli vâhideti levnün leyse fi'l-uhrâ, ye'külü min âhirihâ, misle mâ ye'külü min evvelihâ, yecidü li-âhirihâ mine'l-lezzeti ve't-tîbi, misle mâ yecidü li-evvelihâ, sümme yekûnü zâlike raşhun miskün ve cüşâün*

---

[209] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.342, no:7674; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.482, no:39354; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, sb.223, no682; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.384, no:3384.

miskün, lâ yebûlûne ve lâ yetegavvetùne ve lâ yemtahitùne.)

(*Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-men yekùmü alâ re'sihî aşretü âlâfi hàdimin*) "Cennet ehlinin en aşağı derecede olanının baş ucunda on bin hizmetkâr bulunur. (*Bi-yedi küllü hàdimin sahîfetân*) Her hizmetkârın elinde iki tabak bulunur; (*Sahîfetün min zehebin, ve sahîfetün min fiddatin*) biri altından biri gümüştendir. (*Fî külli vâhideti levnün leyse fi'l-uhrâ*) Her bir kapta diğerinde olmayan ayrı yemek vardır. (*Ye'külü min âhirihâ, misle mâ ye'külü min evvelihâ*) Sonunda yediğini ilk yediği gibi aynı lezzet ve güzellikle yer. (*Sümme yekûnü zâlike raşhun miskün ve cüşâün miskün*) Sonra bu yedikleri misk kokulu ter ve geğirme olarak çıkar. (*Lâ yebûlûne ve lâ yetegavvetùne ve lâ yemtahitùn*) Bu cennet ehli idrar ve gàita çıkarmazlar ve sümkürmezler."

Cennet denilince, cennet de cehennem de bizim hilkatimizden evvel yaratılmıştır, hazır iki evdir. Cennet hepimizin mâlum d olunmuş, mükâfat evi… Cehennem de ceza evidir.

Cennete herkes buradaki kazancı nisbetinde derece alarak girecek. Farz edelim ki en aşağı derece olan bir insan cennete girdiği vakitte, onun başı üzerinde yani emrine amade on bin hizmetkârı olacak.

Bunu okumaktan maksadım, Allah-u Teàlâ'nın lütfunun hududu yok. Dünyadaki nimetleri de hesapsız, ahiretteki nimetleri de hesapsız. Binâen aleyh, cenneti kazanabilen her mü'min ve muvahhide en az böyle on bin hizmetçi verilince, onun yüksek tabakalarına verilecek hizmetçilerin hesabını, kendisinden başka kimse bilmeyecek.

Bu hadisin arkası uzun, burada bırakıyorum. Yalnız cennet ve cehennemin hazır iki ev olduğunu bilmek lazım. Yani öldükten sonra yapılacak değil… Cenab-ı Peygamber Mi'rac'da da gördü, ikisinden de bize haberler verdi. Allah cümlemizi bu ehl-i cennetten eylesin…

İsmâil Hakkı Bursevî Hazretleri büyük bir alimdir, elli küsür

eseri vardır. Hatta tefsiri de vardır. O der ki:

"—Cennet ikidir: Biri dünyada, biri ahirette… Dünyadaki cennete giremeyen, ahiretteki cenneti ummasın!" der.

Yani dünyada girecek ki o cennete, ahirette de onun iyisine girecek.

"—Nedir dünyadaki cennet?" demişler.

"—Ariflerin meclisi." demiş. "Ariflerin meclisine girmeyen, ahiret cennetine giremez!" demek istemiş.

Allah kusurlarımızı affetsin…

Dün bir kitap okuyordum, çok hoşuma gitti. *Arif*, bilmek kelimesinden gelen *irfan* sahibi. Mâlûm ya Allah-u Teàlâ'yı sevmek hepimizin borcu. Fakat insanın sevmesi için bir sebep ister. Bir sebep bulalım ki sevelim. Taşrada çıkar mesela, güzel bir levha, güzel bir eser, hoşumuza giden güzel bir şey… Baktığımız vakitte hayran olduk, çekti bizi kendine… Ona olan sevgimizden;

"—Bunu kim yaptı?" diyoruz. "Bu kimin eseri yâhu, bayıldım ben bu esere?" diye soruyoruz.

"—Filânın eseri…"

"—Yâhu mümkün olsa da bir gitsem, şu zatın elini öpsem. Ne güzel bir şey yapmış."

Meselâ, biz İmam-ı Gazali'yi görmedik. Belki yedi yüz, sekiz yüz sene evvelki bir insan… Ama bugün onu sevenler pek çok... Nereden seviyoruz onu, görmedik ki? Ama bugün onun eserleri var. O eserleri okuyunca hayret ediyoruz, ne güzel eserler, maşallah… Bizi irşad ediyor, uyandırıyor.

İrfan meclisi iki çeşittir: Bir şahsın kendisinin karşısında bulunursun; bir de onun bıraktığı eseri okurken seni uyandırır, sana uyanıklık verir. Dönersin sen de Allah'a…

Şimdi Gazali'yi görmeden böyle eserine bakıp de seviyoruz da bütün eserleriyle kâinatta gözümüzün önünde serili olan Hz. Allah-u Teàlâ'nın eserini görmeyen bir insanın gözü var der misin? Kafası var der misin ona? Herhalde kafası da yok gözü de

yok… Çünkü her taraf onun eseriyle dolu. Yere baksan öyle, göğe baksan öyle, kendimize baksak yine öyle… Bunların hep sahibi bir Allah… Yerin, göğün, bütün mevcudatın sahibi bir Allah…

Her şeyi bırak da şu bize bak. Bizi ne güzel yaratmış. Hem de neden? Ufacık bir su parçasından. Ne kadar güzel yaratmış. Bugün göklere de sığmıyor bu insan… Ta bilmem neredeki yıldıza gitmiş de orada toprak arıyor. Yaptığı hünerlere bak. Gökte bizi rahat rahat götürüyor, getiriyor. Bu kuvvetleri veren Hz. Allah Celle ve A'lâ'yı göremeyen ve bilemeyen ve idrak edemeyen insana ne dersiniz siz? Şuradan kapıdan çıkıyorsunuz, kapının önünde bir iz görüyorsunuz. Buradan filan vasıta geçmiş diyorsunuz.

Cenab-ı Peygamber hicret ediyor, Mekke'den Medine'ye doğru. Tabii halkın arasından gece vakti çıktı gitti. Sabahleyin baktılar ki, Peygamber SAS yok. Acaba nereye gitti? İzciler var, izcileri çağırdılar.

"—Bulun bakalım Peygamber'in izini, ne tarafa gitmiş?" dediler.

O izi takip ede ede ede, Peygamber SAS'in saklandığı mağarayı buldular.

"—Burada!" dediler.

Nereden anladın yâhu? Kumun üzerindeki izden, Peygamberin gittiği yeri bulabiliyor insan da, bugün bu kâinat iz ile dolu… Yere göğe bakıp da Allah'ı bulmasa olur mu?

Şimdi tefekkür denilen bir şey var. Hayalinde bir şeyi canlandırıyorsun. Bir sevdiğini canlandırıyorsun hayalinde ve canlandırırken canlandırırken dalıp gidiyorsun. Bazen abdesti de bozuluyor, bazen guslü de bozuluyor. Karşısında kimse yok ama, sırf hayalinde beslediği hatıralarla abdesti de bozulmuş oluyor.

Bu meydanda iken, varlıkların sahibini tefekkür eden, onun nimetlerini tefekkür eden… Onun için diyor ki:

"—Nimeti görme, o güzeli görme; o güzele, o güzelliği vereni gör! Güzeli ne görüyorsun; o güzele o güzelliği vereni gör de ona dön!"

Şu bizdeki güzellikler, herkeste ayrı ayrı... Herkes ayrı ayrı bir cemalin hatırası... Herkeste ayrı ayrı cemal vardır. Ne kadar insan varsa hepsinde ayrı. Tecellî-yi ilâhi bu insanda zuhur etmiş. Sen bu insanı öyle hor hakir bir şey zannetme! Bak bugün yere de sığmıyor, göğe de sığmıyor bu insan. Ufacık bir mahlûk ama çok mükemmel yaratılmış. Buna bakma, bunu yaratana bak!

Allah cümlemizi nimetleri değil de nimeti yaratan Allah Celle ve A'lâ'yı gören ve ona içten sevgisini bağlayan kullarından etsin…

Bu Cenâb-ı Hakk'ın verdiği nimetleri görünce, onu sevmemek elden gelir mi? Bize birisi ufak bir ikramda bulunsa, o ikramından dolayı o adama teşekkür ediyoruz. Bazen perestiş edercesine, tapınırcasına tazarru ediyoruz, yalvarıyoruz, yaltaklanıyoruz, bir şeyler yapıyoruz.

"—Nedir verdiği canım?"

E mün'im-i hakikinin verdiği bak şu iman, İslâm, sıhhat, afiyet, idrak, görme…

Sen bu görmeyi az bir şey mi zannediyorsun? Bu eserler hep bu gözle oluyor. Göz görünce intikal ediyor ki, bunun bir sahibi var, Hàlikı var diye bizi çekiyor Hàlik'a doğru... "Sen ona bakma, onu yaratana bak!" diyor.

Ne mükemmel yaratmış Rabbimiz!

Cenâb-ı Hak lütfundan cümlemizi feyizyab eylesin…

b. Cehennemin İki Nefesi

İmam Mâlik, Şâfiî, Ziyâü'l-Makdîsî, Buhàrî, Müslim ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[210]

اِشْتَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا ، فَقَالَتْ: يَا رَبِّ ، أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا ؛ فَأَذِنَ لَهَا

بِنَفَسَيْنِ: نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ ، وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ ؛ فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ

الْحَرِّ ، وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهَرِيرِ (مالك ، والشافعي ، ض. خ. م .

ه. عن ابي هريرة)

RE. 71/7 (*İşteketi'n-nâri ilâ rabbihâ, fekàlet: Yâ rabbi, ekele ba'dî ba'dan; feezzene lehâ bi-nefeseyni: Nefesin fi'ş-şitâi, ve nefesin fi's-sayfi; ve hüve eşeddü mâ tecidûne mine'l-harri, ve eşeddü mâ tecidûne mine'z-zemherîr.*)

(*İşteketi'n-nâri ilâ rabbihâ, fekàlet*) "Cehennem Rabbine şikâyet etti: (*Yâ rabbi, ekele ba'dî ba'dan*) 'Yâ Rabbi, bazı kısmım, bazı kısmımı yedi.' (*Feezzene lehâ bi-nefeseyni*) Allah da onun iki defa nefes almasına müsaade etti. (*Nefesin fi'ş-şitâi, ve nefesin fi's-*

---

[210] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.365, o:504; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.306, no:977; İbn-i Mâce. *Sünen*, c.XII, s.379, no:4310; Taberân^, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.175, no:3038; Hennâd, *Züthd*, c.I, s.169, no:241; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.21, no:38; Atà' ibn-i Yesar Rh.A'ten.

sayfi) Biri nefes yazın, biri nefes kışın. (*Ve hüve eşeddü mâ tecidûne mine'l-harri*) Yazın bulduğunuz sıcak hava bu cehennemin nefesinin tesiridir. (*Ve eşeddü mâ tecidûne mine'z-zemherîr*) Kışın da soğuğun tesiri, zemheririn soğukluğu kış havası bu cehennemin nefesinden dolayı olur."

Şimdi sen de dersin, ben de derim:

"—Yâhu hocaefendi! Böyle şey mi olur? Yazın güneş iniyor aşağıya, yaklaşıyor bize, sıcak ondan oluyor. Kışın da bizden uzaklaşıyor, soğuk oluyor!" diyerekten bir tabiat kanunu ortaya koruz. "Acaba bu kanunu Peygamber SAS bilmiyor muydu?" diyeceksin.

Estağfirullah. Bu itirazları silip atmalı. Peygamber'in dediğine mum yapıştırmalı. Güneş aşağıya da iner, yukarıya da çıkar. Aşağı indiği vakitte yakmaz, soğutur. Yukarıya çıktığı vakitte de yakar. Bunu da yapar.

Şimdi bu sene sıcağı görmedik. Nereye gitti bu sıcak? Eğer tabiatın eseriyse, tabiat sıcaklığını her zaman sıcak yapar. Ağustos sıcaksa, sıcaktır o zaman. E Temmuz geçti, Ağustos geçti, sıcağı görmedik el-hamdü lillah. Her yerde böyledir. Bu Allah-u Teàlâ'nın bir hikmeti. Her hikmetine aklımızı ermesine de imkân yok tabiatıyla.

c. Kölelerinizi Kazancınıza Ortak Edin!

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[211]

اِشْتَرُوا الرَّقِيقَ ، وَشَارِكُوهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ ، يَعْنِي كَسْبِهِمْ ؛ وَإِيَّاكُمْ

[211] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.287, no:10680; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VI, s.140, no:40427; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV. s.428, no:7204; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.80, no:25060; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.416, no:3459.

وَالزَّنْجَ ، فَإِنَّهُمْ قَصِيرَةٌ أَعْمَارُهُمْ ، قَلِيلَةٌ أَرْزَاقُهُمْ (طب. عن ابن عباس)

RE. 71/8 (*İşterü'r-rakîka ve şârikûhüm fî erzâkıhim, ya'nî kesbihim; ve iyyâküm ve'z-zence, feinnehüm kasîratün a'mâruhüm, kalîletün erzâkuhüm.*)

(*İşterü'r-rakîka*) "Köle satın alın, (*ve şârikûhüm fî erzâkıhim, ya'nî kesbihim*) ve rızıklarında, yâni kazançlarında onlarla ortak olun! (*Ve iyyâküm ve'z-zence*) Ama zenci köle almaktan sakının; (*feinnehüm kasîratün a'mâruhüm*) çünkü onların ömürleri kısadır, (*kalîletün erzâkuhüm*) rızıkları da azdır."

Rakik, köleye diyorlar. Cenab-ı Peygamber zamanında adet idi. Belki yine vardır Arabistan taraflarında... Köle satın alınırmış. Evinin hizmetini kendisi yapmak, herkesin elinden gelmez. Vakitli adamdır, işlerini görecek bir adama ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacınız için bir köle satın alın siz de… Çarşıyla olan işlerinizi görsün, evinizin işlerini görsün bu köle…

Fakat, onların kazançlarında ve onların işlerinde, onları ortak edin kendinize… Bu sizin köleniz, çalışır. İşe gönderirsiniz, yevmiye kazanmıştır. Senin kölendir, getirip sana verecek. O getirdiğinin yarısını da ona ver! Kazandığının yarısını da ona ver! Bu kölemdir, benim hakkımdır diyerekten üstüne oturma!

Bugün buna insanlar riayet etse ne grev olur, ne bir şey huzursuzluk olur. Hiçbir şey olmaz.

d. Belânın Şiddetlisi Peygamberlere Gelmiştir

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Tirmizî ve İbn-i Hibbân, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[212]

---

[212] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*,

أَشَدُّ النَّاسِ بَلاءً الأَنْبِيَاءُ ، ثُمَّ الأَمْثَلُ فَالأَمْثَلُ ؛ يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ ، فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صُلْبًا ، اشْتَدَّ بَلاؤُهُ ؛ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ ، ابْتُلِيَ عَلَى قَدْرِ دِينِهِ ؛ فَمَا يَبْرَحُ الْبَلاءُ بِالْعَبْدِ ، حَتَّى يَتْرُكَهُ ، يَمْشِي عَلَى الأَرْضِ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ (ط. حم. خ. ت. حب. عن سعد بن أبى وقاص)

RE. 71/9 (*Eşeddü'n-nâsi belâen el-enbiyâü, sümme'l-emselü fe'l-emselü; yübtele'r-nacülü alâ hasebi dînihî, fein kâne fî dînihî sulben, iştedde belâühû; ve in kâne fî dînihî rikkatün, ibtelâ alâ kadri dînihî; femâ yebrehu'l-belâü bi'l-abdi, hattâ yetrükühû, yemşî ale'l-ardı vemâ aleyhi hatîetün.*)

Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA, Peygamber SAS Efendimiz'e sormuş:

"—Yâ Rasûlallah! Belânın şiddetlisi hangi insanlara olur?"

Ona Cenab-ı Peygamber böyle anlatmış:

(*Eşeddü'n-nâsi belâen el-enbiyâü*) "Belâya uğrama bakımından insanlar içinde en şiddetli belâ peygamberlere, (*sümme'l-emselü fe'l-emselü*) sonra da onun gibileredir. (*Yübtele'r-nacülü alâ hasebi dînihî*) Kişi dinine göre belâya uğratılır. (*Fein kâne fî dînihî sulben, iştedde belâühû*) Eğer dininde katı ise, belâsı şiddetlenir.

---

c.VII, s.161, no:2901; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.379, no:1496; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.100, no:121; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6326; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9775; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.368; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.326, no:6778; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:372; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468.

(*Ve in kâne fî dînihî rikkatün, ibtelâ alâ kadri dînihî*) Dininde zayıflık varsa, dinine göre belâlanır. (*Femâ yebrehu'l-belâü bi'l-abdi, hattâ yetrükühû*) Belâ, kuldan hiçbir hata kalmayacak hale gelinceye kadar o kulu terk etmez, (*yemşî ale'l-ardı vemâ aleyhi hatîetün*) ve yeryüzünde hatasız olarak dolaşır."

En çok ibtilâya uğrayanlar, peygamberlerdir. Peygamberlerin uğradığı ibtilâya hiçbirimiz tahammül edemeyiz. Peygamber Efendimizin hayatı, gözümüzün önündedir. Tarih gözümüzün önündedir. Peygamber SAS'in çektiği sıkıntıyı hiç kimse çekmemiştir. Onun kavmi ona ne kadar eziyetler verdi. Yani imtihanları söylemeye de haya ediyor insan. Neler yapmadılar o Peygamber SAS'e… En nihayet, orada olan sıkıntının şiddetinden Mekke'yi bırakıp, Medine'ye hicret etmek mecburiyetinde kaldı.

Onun için en şiddetli bela peygamberlere, ondan sonra derece derece diğer insanlara… Yükseldikçe, belâ artar. Bugünkülerin belâsı hafif olur. Belâsı hafif olanların yüksekliği yoktur. Aşağı derecede olan insanlar ibtilâya uğramazlar. Çünkü ibtilâya

tahammül herkesin harcı değildir, zor iştir.

Herkese ibtilâ, dinine olan salâbeti nisbetindedir. Dinine karşı salâbeti ne kadarsa, onun da ibtilâsı o kadar çok olur. Salâbet-i diniyeye sahip olanlar, büyük ibtilâlara uğrarlar. O büyük ibtilâlara uğrayanların, salâbet-i diniye sahibi oldukları anlaşılır.

Üftâde Hz.'nin bir sözü vardır ki:

"—Bir belâ insanı bin derece yükseltir. Onu sen bin gece ibadet etsen, o dereceye erişemezsin; fakat bir ibtilâya sabrettiğin taktirde, o bin dereceyi alırsın."

Eğer dininde salabet-i diniyesi varsa, onun belası çok olur. Dininde zayıfsa, dinindeki varlık nisbetinde, güçlük nisbetinde ibtilaya uğrar. Hafif olana az, çok olanlara çok. Fakat insandan bela eksik olmaz, denizin dalgadan hali olmadığı gibi. Bazı zamanlar bakarsın, böyle yorgan gibidir; ama bazı zaman da pek köpürür, hiç eksik olmaz. Binâen aleyh belâya mübtela olan insanlar yeryüzünde yürür ama günahı kalmamıştır üzerinde… Bu belalar, günahları insanların üzerinden sıyırıp atar.

Bazı büyük günahlar vardır ki, ibtilâlar onları eritmez ama Allah-u Teàlâ onun sahibine de tevbe nasib eder. Bu ibtilâlar dolayısıyla, bu büyük günahları da bırakır, tevbekâr olur. Küçük günahlardan tamamiyle sıyrılır. Bakarsın yeryüzünde yürüyor ama artık hata denilen, günah denilen, kusur denilen şey üzerinde kalmamıştır.

İbtilâları çok görmemeli; sıkıntıları, darlıkları, zorlukları çok görmemeli! Onun için feryad ü figan etmemeli! Çare aramak borcumuz ama bu kadar da ileriye gitmememiz lazım!

e. Resim ve Heykel Yapmanın Cezâsı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Buhàrî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[213]

---

[213] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.332, no:5498; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.17, no:3937: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.36, no:24127; Ebû Ya'lâ, *Müsned*,

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللهِ

(حم. خ. عن عائشة)

RE. 71/10 (*Eşeddü'n-nâsi azâben inda'llàhi yevme'l-kıyâmeti, ellezîne yudàhûne bi-halkı'llâhi.*)

(*Eşeddü'n-nâsi azâben inda'llàhi yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde en şiddetli azab görecekler, (*ellezîne yudàhûne bi-halkı'llâhi*) Allah'ın yarattıkları canlıların resmini yapanlardır."

Kıyamet gününde, ind-i ilahide, en büyük azap, en şiddetli azap şunları üzerine olacak ki: Allah-u Teàlâ'nın mahlukatına, canlılara benzetme yapıyorlar. Gerek fotoğraf vasıtasıyla, gerek heykel vasıtasıyla onlara benzetmeye çalışıyorlar. Şu şudur, bu budur diyerekten.

En şiddetli azap, kıyamet gününde bunlara olacağını beyan ettiği halde, bugün müslümanların haline bakarsak çok teessüf olunacak bir halde. Bazı evlere resimden bile girilmiyor. Çeşit çeşit resimler. Hatta güveylik resimler, gelinlik resimler de teşhir olacak derecede çok zafiyetimiz var.

Şimdi hepinizin bildiği bir kardeşimiz var ki, ismi Erman [Tuncer][214] Amerika'da okuyor şimdi, diş hekimi olacak gelince... O dün bir mektup yollamış bana, diyor ki:

"—Hocaefendi! Burada bir takım kavim var ki resmi kat'iyyen istemezler. Gâvurlar ama resmi kat'iyyen kabul etmezler. Hatta

---

c.VII, s.444, no:4469; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.108, no:5231; Hz. Aişe RA'dan.

[214] Erman TUNCER: 1948 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nden 1970 yılında mezun oldu. 1973-1974 yıllarında mesleki bilgilerini arttırmak için İngiltere'de Çene-Yüz Protezleri Merkezleri'nde çalıştı. 1976-1977 yıllarında Amerika'da Indiana Üniversitesi'nde doktora sonrası çalışmalarda bulundu. İstanbul Üniversitesi'nde doktorasını ve doçentliğini tamamladıktan sonra 1988 yılında Profesörlük ünvanını almaya hak kazandı.

buranın belediyesi, şoförlerinin mutlaka ehliyetlerinde birer vesikalık fotoğraflarının olmasını emretmiş. Yok demişler, kıyamet kopmuş. 'Alamayız, kullanamayız. Eğer zorlarsan, ikinci seferde sana rey vermeyiz!' demişler. O da resim istemekten vaz geçmiş."

Yani gâvur olmalarıyla beraber, bugün resmi kullanmıyor. Ne olacak ufacık bir resim. Bu resimden de sayılmaz zaten. Göbekten yukarıda olan, yani yaşaması mümkün olmayan resimler, resim sayılmaz. Resim boy resmi olursa, ona resim derler. Boy resmi olmazsa, bu kafadan itibaren göğse kadar olan resim, yaşamaz o. Ondan hayat olmaz. Onun için ona resim dememişler.

Sonra ufak olursa, karşıdan baktığında kim olduğu belli olmayan resme, resim de denmez. Resme baktığın vakitte, teşhis edebildiğin, görebildiğin bir şeye resim denir. Göremediğin bir şeye resim denmez. Asıl resim de şöyle mumdan, taştan, heykelimsi olan şeylerdir, asıl korkunç olanı...

İşte bunları, bu benzetmeleri yapanlar, kıyamet gününde en şiddetli azaba düçar olacaklar.

Bazı insanlar para kazanmak doyasıyıla bu mesleği meslek edinmiş. Dünyada başka para kazanacak meslek mi yok? İnsan su satsa bu memlekette yine ekmek parasını kazanabilir. Çok sanatlar var, çok işler var. Allah böyle haram olan yerlerden rızık vermesin, hayırlı helâl rızıklar versin…

f. Azabı En Şiddetli Olan Kimse

Ebû Ya'lâ, Taberânî ve Ebû Nuaym, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[215]

---

[215] Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.22, no:11190; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.166, no:1595; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.X, s.88, no:19956; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.343, no:1088; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.164, no:267; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.357, no:9004; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.114; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.15, no:14634; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.424, no:3478.

أشدُّ النِّاس يَوْمَ القِيامَةِ عَذابًا ، إِمامٌ جائِرٌ (ع. طس. حل.

عن أبي سعيد)

RE. 71/11 *(Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti azâben, imâmün câirun.)*

(*Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti azâben*) "Kıyamet gününde insanların en şiddetli azaba dûçar olacak olanı, (*imâmün câirun*) zalim idarecidir."

Meselâ, halka eziyet eden, halka eza ve cefa eden Haccac-ı Zâlim diye bir adam var ya, meşhur, işte bunun gibi olan, zorla insanlara istediklerini yaptırmaya çalışan kimseler. Allah'ın ve peygamberin razı olmadığı şeyleri emreden kimseler.

g. İçi Başka Dışı Başka Olan Kimse

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[216]

أَشَدُّ النَّاسِ عَذاباً يَوْمَ القِيامَةِ ، مَنْ يَرَى الناسُ فِيهِ خَيْراً ،

وَلاَ خَيْرَ فِيهِ (الديلمى عن ابن عمر)

RE. 71/12 (*Eşeddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâmeti, men yera'n-nâsu fîhi hayran, ve lâ hayra fîhi.*)

(*Eşeddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde insanların azapça en şiddetli azaba uğrayacak olanları, (*men yera'n-nâsu fîhi hayran*) insanların ona bakıp da onda bir hayır var sandıkları, hayırlı gördükleri, (*ve lâ hayra fîhi*) ama aslında

---

216 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.361, no:1458; Abdullah ibn-i Ömer A'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.473, no:7485; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.427, no:3483.

hiç de hayrı olmayan insanlardır."

Bu çok korkunç bir şey!

Kıyamet gününde en şiddetli azaba dûçar olacaklardan birisi de o kimsedir ki, herkes ona hüsn-ü zan eder, elini öper, ayağını da öpmek ister, yüzünü öper, eteğini de öper. Fakat onda hayır yoktur. Yani imanında zafiyet var, Allah'a bağlılığı tam değil. Allah'ın sevmediği bir insan.

Ama dışı güzel! Dışına aldanıyoruz, elini öpüyoruz, ayağını da öpüyoruz. İcab ederse sakallarını da öpüyoruz. Ama kendisinde hayır yok. En çok şiddetli azabı görecek olanlar bunlardır.

Ezan vakti olur namaza gelmez, namaz vakti olur camide bulunmaz. İşte hıyanetlik yapar, şunu yapar, bunu yapar. Hayırsız insan. Ama gösterişi iyi. Kalıbı, kıyafeti, gösterişi iyi… Riyakârlar da bunların içerisine girer.

h. İlminden Faydalanmayan Alim

Taberânî, İbn-i Adiy ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[217]

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعْهُ عِلْمُهُ

(طص. عد. هب. عن أبى هريرة)

RE. 71/13 (*Eşeddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâmeti, âlimün lem yenfa'hu ilmuhû.*)

(*Eşeddü'n-nâse azâben yevme'l-kıyâmeti*) "Ahirette, kıyâmet gününde insanların en çok azap göreceklerinden birisi, (*àlimün*) bir bilgin kişidir ki, (*lem yenfa'hu ilmühû*) ilmi ona fayda vermemiş. İlmi varmış, alimmiş ama; alimce yaşamamış, ilmi ona

---

[217] Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.305, no:507; İbn-i Adiy, *Kâmil fid-Duafâ*, c.V, s.158; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.157; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.187, no:28977; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.426, no:3482.

fayda vermemiş. En büyük azabı bu görecek."

Allah hepimizi affetsin…

Kıyamet gününde en şiddetli azaba dûçar olacaklardan birisi o alimdir ki, ilmi kendisine fayda vermez. Alem dinliyor, istifade ediyor, fakat kendi istifade edemiyor. Kendi tatbik edemiyor bildiğini… Başkaları dinliyor, hocafendi böyle dedi diyor, ben de yapayım diyor; güzel. Ama kendisi yapamıyor.

Allah cümlemizi muhafaza etsin… İnsan hatâdan hàli olmuyor tabiatıyla. Ama böyle azaba müstahak olanlardan da etmesin Cenab-ı Hak bizleri…

i. Fırsat Varken İlim Öğrenin!

İbn-i Asâkir. Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[218]

أَشَدُّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، رَجُلٌ أَمْكَنَهُ طَلَبُ الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا ، فَلَمْ يَطْلُبْهُ ، وَرَجُلٌ عَلَّمَ عِلْمًا ، فَانْتَفَعَ بِهِ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ دُونَهُ (كر. عن أنس)

RE. 71/14 (*Eşeddü'n-nâsi hasreten yevme'l-kıyâmeh, raculün emkenehû talebü'l-ilmi fi'd-dünyâ, felem yatlübhu; ve raculün alleme ilmen fe'ntefea bihî, men semiahu minhu dûnehu.*)

(*Eşeddü'n-nâse hasreten yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde pişmanlığı en şiddetli olacak insan, (*raculün*) bir adamdır ki, (*emkenehû talebü'l-ilmi*) iİlim öğrenmesi imkânı vardı. (*fi'd-dünyâ*) dünyadayken; (*felem yatlübhu*) ilim öğrenmedi. Bu insan kıyamet gününde çok dizini dövecek."

(*Ve raculün alleme ilmen fe'ntefea bihî, men semiahu minhu*

---

218 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.138; Enes ibn-i Mâli RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.138, no:28696; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.IV, s.4523, no:3475.

dûnehu) Bir de öğrettiği adamlar ilminden fayda gördüğü halde, kendisi fayda görmeyen kimse de pişman olacak!"

Yukarıda azab dedi, burada hasret dedi. Hasret de bir azab... Hasret, gam gusa… Gam, gussa denilen bir şey var ya, insan bir gamma, bir gussaya dûçar oldu muydu, Allah esirgeye bakarsın tımarhanede alır soluğu… Yahut öyle mecnun gibi kalır. Guşsalar iyi şeyler değil

Kıyamet gününde en çok gussaya düçar olacak insan bir kimsedir ki, dünyada iken ona ilim öğrenmek mümkün idi de onu talep etmedi. Dünya işlerini daha hoş gördü. Menfaat dünyada var dedi, parada var dedi, ilim tarafına gitmedi.

İlim tarafına şimdi bir aşağılama var ya;

"—Ne yapacaksın hoca mektebinde, ölü mü yıkayacaksın?" diyorlar. "Cenaze yıkayıcı mı olacaksın?" diyorlar.

Çocuk ufacık bir çocuk, ne bilsin;

"—Ben bu mektebe gitmem!" diyor.

Bu ilim talebi mümkünken, ilmi talep etmeyen insan en çok hüsrana uğrayacak insan o oluyor kıyamet gününde.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[219]

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ (ه. هب.ع. عن أنس)

(*Talebü'l-ilmi farîdatün alâ külli müslimin*) "İlim taleb etmek her müslümana farzdır."

Her müslümana dinin bellemek farz-ı ayndır. Namazı kılmak nasılsa, orucu tutmak nasılsa, dininin bütün ahkamını bilmek farz-ı ayındır. Yalnız namaz kılmak değil. 32 tane farz. Diğer şeylerle beraber 54 tane farz. Çok da değil yani. 54 farzı bir insan bilmese olur mu? Bu farzları talep etmiyor, öğrenmiyor. Allah hepimizi affetsin…

Şimdi cenazeye gittik, Allah rahmet eylesin… Bir dostumuz bugün rahmet-i Rahmana kavuştu. Bir sürü cemaat var. Şöyle insan bir bakıyor. Hiç kimsenin derdinde değil… Belki akraba u taallukat müstesna, ama herkes kendi aleminde… O onunla kafa kafaya vermiş, bu bununla kafa kafaya vermiş. Kimisi daha caminin avlusundayken sigaraya başladı.

Hasbüna'llàhu ve nime'l-vekil… Cenaze omuzda, daha cami kapısından çıkmadık. Hemen sigarasını yakmış, kalabalıkta sigara içiyor. Ne kadar zaafiyet var. O arada herkes birbiriyle muhabbette…

Halbuki orası ibret yeri… Bak bugün onu gömdük, yarın da bizi gömecekler. Bütün her taraf taş kesilmiş. O orada ben yatıyorum diyor, bu burada ben yatıyorum diyor. Burası ölüler diyarı, ibret yeri diyor. Buraya geldin ya, yarın bak buraya sen de gireceksin. Şimdi artık dünyanın muhabbetinin sırası değil. Biraz

---

[219] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:220; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.253, no:1664; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.223, no:2837; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.20, no:94; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.202, no:2084; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.57, no:2462; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VI, s.133, no:40242; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.195, no:10439; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

tefekkür et. Bak bu arkadaş da senin gibi dünyada geziyordu, oynuyordu. Bugün vadesi tamam olunca geldi buraya… Yarın senin de vaden gelecek, sen de geleceksin. Biraz düşün. Artık dünyayı bırak.

Ne okuyanı dinleyen var… Herkes bir alemde. Allah kusurlarımızı affetsin. Şimdi bu, ilmi taleb etmemenin neticesi.

İnsan sevdiğini çok anar. Birisini seviyorsan, o sevdiğini daima zikredersin. Hatırlarsın, onu anarsın, ikide bir ondan bahsedersin. Niçin? Seviyorsun… Sevilen Allah Celle ve A'la dururken, bu mezarlıklar, ölüler diyarına girerken bari dünyayı unut! Dünya ne kadar içimize girmiş. Onun için mümkünken, hayatta iken ilmi taleb et!

Şimdi camiye girdik öğle namazına. Ezana beş dakika falan var. Adamcağızın birisi, yaşlı başlı, beyaz da sakalı var. Namaz kılıyor o da... Tam kerahatin vakti yani. Öğleden beş on dakika evvelki zamanda namaz kılınmaz. Diyecektim ki adama sen:

"—Sen Şafii misin?"

Demedim de, Şafî değil, cami cemaatinden birisi. Fakat o vakitte namazın kılınmayacağının farkında değil. Bu olmaz ki.

Onun için dünyada iken, ilim talebi mümkün iken, ilim öğrenin! Geceleri hiç olmazsa yarım saatinizi, bir saatinizi kitap okumaya ayırın! Hiç olmazsa yatmadan yarım saat evvel, bir saat evvel bir fıkıh kitabı okuyup, oradan mesâil-i dîniyyeyi öğrenin! Bir kere okumakla da olmuyor, tekrar tekrar okuyup, iyice belleyin! Başkalarına da anlatabilecek duruma gelin!

İkincisi; adamın birisi de okudu, öğrendi ilmi; ondan başkaları da istifade ediyor. Satmasını da güzel biliyor, anlatıyor. Herkes, "Hemen ben de yapayayım!" diyerek yazıyor. Fakat adamın kendisinde o kabiliyet yok, ilmiyle amil olmuyor. En büyük hasret bu adamın olacak.

Yani ilmiyle amel etmek nasib etsin Cenab-ı Hak cümlemize... İlimle amel etmedikten sonra, bunu aleme satmak için öğrenmek doğru olmaz. Kendimiz de kurtulalım, başkalarını da kurtaralım!

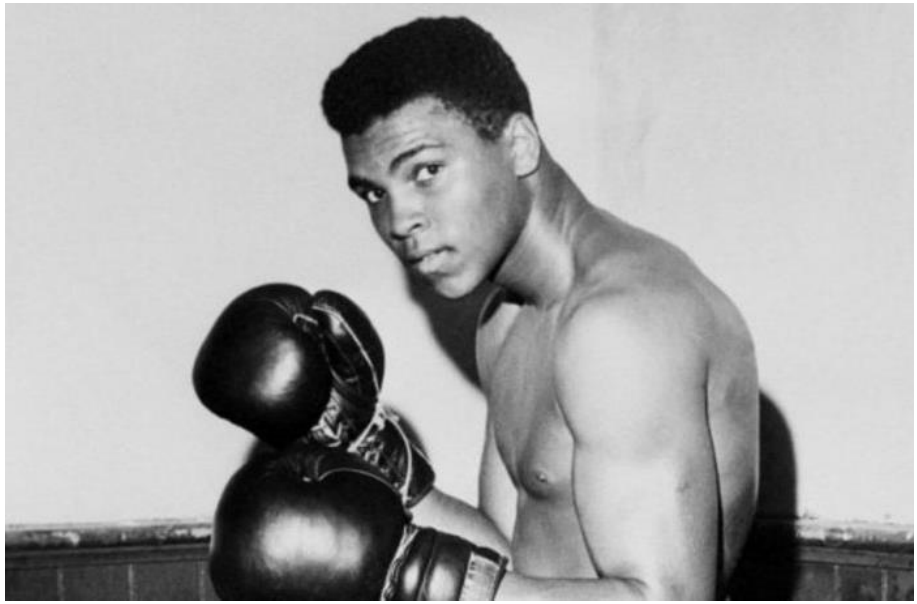

j. En Kuvvetliniz Kendini Tutabilendir

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[220]

أشدُّكُمْ مَنْ غَلَبَ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ ، وأَحْلَمُكُمْ مَنْ عَفَا بَعْدَ الْقُدْرَةِ

(ابن أبى الدنيا فى ذم الغضب عن على)

RE. 71/15 (*Eşeddüküm men galebe nefsehû inde'l-gadabi, ve ahlemüküm men afâ ba'del-kudreh.*)

(*Eşeddüküm*) "Sizin en güçlü kuvvetliniz, (*eşeddüküm men galebe nefsehû inde'l-gadab*) öfkelendiği zaman kendisine hakim olabilendir."

---

220 *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.519, no:7698; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.430, no:3488.

(*Ve ahlemüküm*) "En halim seliminiz, yumuşak başlınız da (*men afâ ba'de'l-kudreh*) cezalandırmaya, haklamaya gücü yettiği halde hak etmiş olan insanı affedendir."

Kızdığı vakitte nefsine hàkim olabilen insan en kuvvetli insandır. Meselâ Muhammed Ali miydi, neydi o adamın adı. O herkesi dövüyor, yeniyor ama, bakalım kızdığı vakitte de kendisini tutabiliyor mu?

İşte kızdığın vakitte kendini tutabilirsen, pehlivan sensin. Yoksa alemi dövmüşsün, ağacı koparmışsın, yerden bilmem ne koparmışsın; bunlar hüner değil. Asıl hüner, kızdığın vakitte nefsine hàkim olabilmek.

Çok aciptir, şimdi gelirken bir vak'a duydum. Hüseyin Topuz diye marangoz aletlerini yapan bir ustamız var, şurada dükkânı var. Bu gece iki tane adam saat dokuz sıralarında, çat çat kapıyı çalmışlar. İçeride çocuklar da misafir geldi diye kapıyı açmışlar. İçeriye giren adam, tabancasını çekmiş. Adamın çocuklarının ikisini de vurmuş orada… E onlara bir hıncı var demek ki, neyi varsa, nedense… Para falan da almamış. Bu çocukların ikisi de yaralanmış, hastaneye kaldırmışlar.

Nedir bu gadap? Adamın bir kabahati var, kızdın. Ama kızdığın vakitte kaldırıp öldürmek mi lazım? Bu nefsi yenmek lazım kızdıysan. Allah'ın hikmeti diyeceksin, kazaya razı olacaksın. Bir kusur varsa, bu benim kusurum diyeceksin. Takdir-i ilahi böyle diyeceksin.

Seni kovmuş mesela fabrikadan, çık git demiş sana. Sen de beni kovdu diye kızmışsın. Canım ne yapacaksın?.. Takdir-i ilahi böyleymiş deyip sabredeceksin. Onu öldürmek mi lâzım? Belki kendisini evde bulsaydı öldürecekti ama adam da evde yokmuş.

Onun için, sizin pehlivanınız, en kuvvetliniz, en muktediriniz nefislerine galip gelen insanlardır. Nefis yedi tanedir. Bir tane değil yedi derecesi vardır. En kötüsü *emmâre*…

Şimdi bu fenalıkların hepsini yapan bu *nefs-i emmâre*'dir. Bu *nefs-i levvâme*'de pek olmaz, mülheme'de pek olmaz.

Mutmainnede hiç olmaz. Mutmainneye atladı mı, o nefisten artık hiçbir zarar gelmez. Meleğe dönmüş bir adamdır o…

Bu nefis nasıl ıslah olur. Dini bilmek ne kadar farzsa, bunu da bilmek farzdır. Şimdi bu uzayacak, uzun bir şey; bırakayım burada… Allah kusurlarımızı affetsin… Nefsine hakim olan kullardan eylesin.

Şimdi ezan okunduğu vakitte bizi camiye sokmayan nefistir. Ezan okunuyor. Camiye sokmuyor. İşim var falan diyor. Namaz kılıyorsa da camiye gelmiyorsa onun camiye getirmeyen nefistir o zaman da. Sonra kılarsın diyor. Hiç gelmiyorsa, o daha berbat.

Geçen derste, Cuma dersinde okuduk, ayet-i kerîmede buyrulmuş ki:

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ (هود: ١١٣)

(*Ve lâ terkenû ile'llezîne zalemû fetemessekümü'n-nâru*) "Sakın ha zàlimlere meyletmeyiniz, sonra size de cehennem ateşi gelir, dokunur. Siz de onun yüzünden, o zalime meylettiğinizden dolayı o cehennem azabının tadını tadarsınız." (Hûd, 11/113)

Zalimlere meyletmeyiniz derken, şöyle biraz meyletmek, doğrudan biraz yamulmak yani. Bu biraz yamuldu muydu, devrilir. Minareyi yamult, nasıl devrilir. Duvar yamuldu muydu devrilir. Hepsi buna göredir. Binâen aleyh böyle yamulmayınız, yamulanlara da meyletmeyiniz.

Kim bu zalimler? Namazını kılmayanları zalimlerin içine sokmuşlar.

"—E Cuma namazını kılıyor canım!"

Cuma namazını kılmakla kurtaramaz yakayı… Cuma namazı şartlı namaz. Kadınlara borç değil, hastaya borç değil, misafire borç değil, yolcuya borç değil. Birçok şartı var.

Camisi olmayan, hatibi olmayan köylüye borç değil. Birçok köylerimiz vardır ki camisi de yoktur imamı da yoktur belki. Onlara Cuma borç değildir. Ama beş vakit namaz herkese borçtur. Binâen aleyh, Cuma namazını kılıyor diyerek o adamı hoş

görmemek lazım. Beş vakit namazı kılmayan adamı uçuramazsın öyle… Allah kusurlarımızı affetsin…

Demek ki sizin asıl pehlivanınız, gazabı anında nefsine hàkim olan. E bu anda galip olamıyorsa, bunu terbiye edecek ki zamanında, kızdığı vakitte de sussun. "Ne yapalım, Allah'ın emridir." desin, razı olsun.

Meselâ. Hz, Ali KV, muharebede dövüşürken gavuru çalmış yere… Kılıcı da dayamış gırtlağına...

"—Tüüü…" deyip tükürmüş adam.

Tükürünce, kılıcı geri çekmiş Hz. Ali.

"—Neden bıraktın? Öldürmenin tam sırasıydı." demişler.

"—Evvelce kesseydim, Allah için olacaktı. Şimdi kızdım. Nefsime hàkim olamayıp, kızdığımdan dolayı keseceğim. Onun için kesmedim!" demiş.

Yani gazap halinde yapılan şeylerin hiç birisi makbul değildir.

İkincisi, hilm denilen bir huy var. Bunların ikisi de hep tahsile muhtaç. Meselâ, mektebe gitmeyen, elif beyi okumayan insan, nasıl okumayı bilmiyor, okumayı öğrenemiyor. Ahlâkları da ahlak sahiplerinden almayanlar, onlar da ahlâk sahibi olamazlar. Öyle kitaptan okumakla kolayca güzel ahlâk sahibi olamaz insan. Çocukluğundan güzel ahlâklı bir şekilde yetiştirilecek.

Şimdi av köpekleri var. Sıradan bir köpeği tutarsan, o da tazıdır, kuyruğu muyruğu ona benzer ama, senin vurduğunu getirmez ki sana… Ancak terbiye olacak, ıslah-ı nefs edecek. Ondan sonra tuttuğunu getirir sana. Kuş, şahin kuşu, atmaca kuşu… Yabani kuşlardır bunlar. İnsana mutî olmazlar. Fakat yavruyken yakalayıp bunu terbiye ettin mi, istediğin kuşu tutup getiriyor sana… Ne sayesinde? İşte bir müddet onu terbiye ettiğin için…

Şimdi o okuduğum kitapta muhabbetten bahsediyor. O muhabbetten bahsederken, diyor ki, insanlar üç kısma bölünmüş:

Birisi peygamberlerin ruhlarıdır. Onlar terbiye istemez. Onlar terbiyelenip size gelmiştir. Peygamberlerin ve evliyaların ruhları terbiyeye muhtaç değildir. Onlar Allah-u Teàlâ tarafından terbiye edilmiştir. Peygamber SAS Efendimiz ümmî ama:[221]

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي (ابن السَّمْعانِي في أدب الإملاءِ

عن ابن مسعود)

(*Eddebenî rabbî feahsene te'dîbî*) "Beni Rabbim terbiye eyledi ve çok güzel yaptı terbiyemi..." buyuruyor.

İkincisi, insanlar tarafından okumak suretiyle ve terbiye olmak üzere olan nefislerdir. Şimdi Berat Gecesi'nde dedik ki:

"—Yâ Rabbi, sen bizi şaki yapma! Saidler olarak deftere ismimizi yaz!" dedik.

---

[221] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.406, no:31895; *Keşfül-Hafâ*, c.I, s.70, no:164; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.88, no:959.

İki kısım; birisi şakî, birisi saîd… Şakî olan insanlar ki nasıl olursa olsun, bunlara söz tesir etmez, nasihat tesir etmez. Bunlar hilkatte terbiyeyi kabul etmez. Terbiyeyi kabul etmeyen bir insanla uğraşmak zor. Ne kadar uğraşsan, o terbiyeyi kabul etmez. Neden? Şakàvet-i ezeliyenin esiri olur.

Şimdi terbiye olacak insan, sabrı nisbetinde Cenab-ı Hakk'ın ikramına mazhar olur. Gönlünde irfan hasıl olur. Bu irfanı nisbetinde Cenab-ı Hakk'a sevgi hasıl olur. Cenab-ı Hakk'ı ne kadar tanıyorsan, ne kadar ona karşı bilgin varsa; o bilgi nisbetinde ona karşı sevgin hasıl olur. Onun emrinden dışarı çıkmamak, onun sözlerini dinlemek, yasaklarından kaçınmak, ona olan sevginin mahsülüdür. Bu da terbiyenin mahsulüdür.

Terbiye olmamış, said olan kısım ki bunlar terbiyeye muhtaç olurlar. Bu terbiyeden sonra bu hal kendilerinde hasıl olur. Diyor ki bu adam:

"—Gökten inen, yerde içtiğimiz sular hep aynı sudur, aynı saflığı muhafaza eder. Yağmur yağarken ne kadar temiz su olursa olsun, düştüğü yere göre hal alır. Çamurun içine düşüyorsa su, çamurlu olur, bulanık olur. Kumsal yerde daha güzel olur. Dağlara döküldüğü vakitte dağların pisliklerini aşağıya indirerekten, derelerden taşar gider. Fakat ne zaman o durulur. Onu imbiklerle getirirsin, saflığını meydana getirir, saflığı ele geçer. Yahut küplere koyarsın, onun tortusu dibe çöker, üstünde suyu kalır, temiz olur.

Bu suyun temizlenmesinde nasıl insanlar çalışıyorlar. İnsanların ruhları da böyle, o gökten inen su gibi tertemizdir. Fakat insanların içine girdikten sonra, herkesin kabiliyetine göre değişir. Bu değişen kabiliyeti, biz ancak riyazetle ıslah edebilirsek, bizde de tekemmül hasıl olur.

Şimdi çok namaz kılıyoruz, hepimiz kılıyoruz ama bu tekemmül olmuyor. Neden? Islahı yok yanımızda. Canım işte önümüzde Ramazan da geliyor, bir ay da oruç tutacağız. Bundan iyi riyazet mi olur?

Bundan iyi riyazet olmaz ama bunun bize hiç tesiri olmaz. Niçin? Akşam karnımızı güzelce doyuruyoruz yağlı ballı... Sabahleyin de dolduruyoruz. Çok bile geliyor bize. Bazen Ramazan'da kilo da aldığımız oluyor.

Binâen aleyh, riyazet deyince, yiyeceğimizi tedricen azaltarak yapılır. Bir doktor kitabı geçti elime, diyor ki: İki günde bir kere yemek yeter diyor. İki günde bir yemek kafidir insana… Ona tahammül edemezsen, günde iki defa ye bari. Biz şimdi üç de değil, dört de değil. Meyvası, çayı, suyu, boyuna atıştırıyoruz. Midemiz de şaşırıyor tabii. Ondan sonra doktorlarla başımız dertte...

(*Ve ahlemüküm*) "En halim seliminiz, yumuşak başlınız da (*men afâ ba'de'l-kudreh*) cezalandırmaya, haklamaya gücü yettiği halde hak etmiş olan insanı affedendir."

Şimdi *hilim* sıfatı ki yumuşaklık. Yumuşaklık sıfatı nasıl elde edilecek? Allah rahmet eylesin bizim müezzin efendi çok bağırır, çağırırdı, hemen kızıverirdi. Sabret falan derdik;

"—Ne yapayım, elimden gelmiyor." derdi.

Ateş kızdığı vakitte onu söndürmek mümkün mü? O ateş yanarken söner mi? İçeride galeyan var. O galeyan kabardı mıydı insanı öldürmeye de sevk ediyor, mezara da sevk ediyor, hapishaneye de sevk ediyor. Çeşitli felâketlere sevk ediyor.

Hilmi nasıl elde edeceğiz? Ta küçükten beri onu terbiye ederek. İşte Allah'ın iyi insanları çok. Bu iyi insanlardan ders alacak.

Lokman Hekim'e demişler ki:

"—Sen bu edebi nereden öğrendin?"

"—Edepsizden öğrendim!" demiş. "Edepsizin haline bakıyorum, çok fena bir şey. 'Ben de böyle olursam beni de herkes ta'yib eder. Binâen aleyh bunun yaptığını ben yapmayayım!' diyerekten kendimde bu edep hasıl oldu."

Binâen aleyh bu hilmi kazanabilmek için, bir kere hilmin fazailini öğreneceksin. Hilimde ne kadar faziletler var, sevaplar var onları öğreneceksin.

Mesela; bir büyük yerde ziyafet varmış. Hizmetkârlar da var, yemek taşıyorlar. Birisinin elinde çorba sıcak sıcak. Nasılsa bu beyin de çocuğu ortada oynuyormuş. Düşmüş tas elinde, çocuğun üzerine. Çocuk da ölmüş. Adamın hoşafı kesilmiş tabii. Hizmetkâr da:

"—Eyvah, şimdi beni ne yaparlar bunlar?" diye korkmuş.

Adam demiş ki:

"—Hiç üzülme. Bu mukadderat-ı ilahiyedir. Onun eceli bu yoldaymış, ölmüş. Sana ben şu paraları vereyeyim, seni de affedeyim ben. Hadi kendi halinde git, ekmeğini kazan!" demiş.

Hem affetmiş, hem parasını vermiş. Bu hilim işte. Ya silsileden geliyor; babadan, dededen, nineden intikalen geliyor. Yahut okumak suretiyle, yahut büyüklerinden görmek suretiyle intikal ediyor.

Hastalıklar nasıl sâri ise huylar da sâridir. Mesela bir doktor, "Filan yerde şu hastalık var, girmeyin!" diyor. "Şu hastayla münasebette bulunmayın, hastalık bulaşır!" diyor.

Onun için hilim büyük bir sıfattır, sevabı çok büyüktür. Seyyidü'l-ahlâk diye Peygamberimiz buna ad koymuş. Cenab-ı Hakk'ın bir ismi de Halimdir, Peygamberimizin isminde de halimlik vardır. Halim insanlara Cenab-ı Hakk'ın lütfu da büyüktür.

Binâen aleyh hilim nedir?

Birisi kabahat yaptı. Elinden geliyor ki döversin, kovarsın. Ama dövmüyorsun, kovmuyorsun; affediyorsun. Hele o karşındaki özür dilerse, özür diledikten sonra onu affetmemek insanlıktan dışarıya… Ama bir kere dilemiş, iki kere dilemiş, üç kere dilemiş.

"—Yâhu her zaman yapıyor bu adam bunu!"

Yok, sen daima affedici ol. Yetmiş defa da olsa gene affedici ol.

k. İmanın En Şereflisi

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[222]

أشرَفُ الإِيمَانِ أَنْ يَأْمَنَكَ النَّاسُ ؛ وَأَشْرَفُ الإِسْلاَمِ أَنْ يَسْلَمَ النَّاسُ مِنْ

لِسَانِكَ وَيَدِكَ ؛ وَأَشْرَفُ الهِجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئاتِ ؛ وَأَشْرَفُ الْجِهَادِ ، أَنْ

تُقْتَلَ وَيُعْقَرَ فَرَسُكَ (طص.عن ابن عمر ؛ ورواه ابن النجار في تاريخه

وزاد : وأشْرَفُ الزُّهْدِ ، أَنْ يَسْكُنَ قَلْبُكَ ، عَلَى مَا رُزِقْتَ ؛ وَإِنَّ أَشْرَفَ مَا

تَسأَلُ من اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، الْعَافِيَةُ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)

---

222 Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr,* c.I, s.29, no:10; Taberânî, *Mu'cemü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.378, no:655; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.226, no:207; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.37, no:65; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.436, no:3499.

RE. 72/1 (*Eşrefü'l-îmâni en ye'meneke'n-nâsu; ve eşrefü'l-islâmi en yesleme'n-nâsü min lisânike ve yedike, ve eşrefü'l-hicreti en tehcüre's-seyyiâti, ve eşrefü'l-cihâdi en tuktele ve yü'kara feresüke*.)

Ve revâhu ibnü'n-neccâr fî târihihî ve zâde: (*Eşrefü'z zühdi en tesküne kalbüke mâ ruzikte, ve inne eşrefe mâ tes'elü mina'llàhi azze ve celle'l-àfiyete fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*.)

(*Eşrefü'l-îmâni*) "İmanın en şereflisi, en üstün olanı, (*en ye'meneke'n-nâsü*) insanların senden emin olmasıdır. Sana güvenmesidir, sana itimad edebilmesidir. İmanın en kuvvetlisi budur."

Şimdi iman hepimizde var el-hamdü lillâh. "*Lâ ilâhe illallah, muhammedün rasûlü'llàh*" dedik, amentüye inandık. İslâm'ın farzlarına inandık, müslüman olduk. Olduk ama bunda da bir eşref, üstünlük var. Nedir bu üstünlük? Bütün insanların senden emin olması. İşte herkes senden emin olduğu zaman, sen en şerefli bir imana sahipsin.

Eşrefü'n-nâs deyince, biz de deriz ki:

"—İşte şu adam şöyle namaz kılar, böyle oruç tutar. İyi adamdır. İşte o insanların en şereflisidir."

Ama Cenab-ı Peygamber ne diyor ki:

"—Bütün insanlar senden emin olacak duruma gelmişse, o zaman sen en şerefli bir imana sahipsin."

Nasıl ki Peygamber SAS emin idi. *Muhammedü'l-emîn* diyorlardı. O emniyeti kazanmış idi. Kâfirler bile ona *Muhammedü'l-emîn* diyorlardı.

Şimdi emin, kimseye bir zararı dokunmuyor, herkese iyiliği dokunuyor. Şimdi bir iman, bir de islâmlık var dedim ya. İman ile İslâm ayrı değil. Şu vücut işte. Vücut var, bunun bir de canı var değil mi? Bir cesedi var bir de canı var. Ruh var. Ama ikisi birleşince şu vücut oluyor. İman ile İslâm birleşince oluyor, birleşmeyince olmaz. Şu ruh ile ceset birleşmiş insan olmuş. Ruh ayrıldığı vakitte götürüp gömüyoruz. Binâen aleyh iman ile islam ayrı değildir. Bir vücut o.

(*Ve eşrefü'l-islâmi en yesleme'n-nâsü min lisânike ve yedike*) "Müslümanlığın, İslâm'ın en şerefli derecesi de insanların senin elinden ve dilinden selâmette olmasıdır."

Onun için bizde "*Es-selâmü aleyküm*!" tabiri var ya. Daima selâm veririz. Bu selam bizde hem "Allah'ın selâmı üzerine olsun!" demektir, hem de "Merhaba, benden emin ol benden sana zarar gelmez!" demektir. "Allah seni zararlardan korusun, selamette olasın!" demektir.

Müslümanın ne güzeldir bu hali. Demek ki şimdi İslâm'ın en şereflisi, nas senin elinden ve dilinden selamette olacak. İman, nasın senden emin olması. İslam da senin dilinden ve elinden insanların selâmette olması.

(*Ve eşrefü'l-hicreti en tehcüre's-seyyiâti*) "Hicretin en şereflisi kötülüklerden vazgeçmektir, hicret etmektir."

Bir de hicret var. Muhacir diyoruz. Rusya'dan geliyor, Bulgaristan'dan geliyor, Sırbistan'dan geliyor. Muhacir, oranın müslümanı orada rahat edemiyor. Ben geleyim de müslüman memleketinde daha rahat edeyim. Buna biz muhacir diyoruz. Şimdi Peygamber SAS (eşrefül hicreh) hicretin en şereflisi (en tehlime seyyiat) günahları bırakmaktır.

Şimdi biz hacca gidiyoruz. Ama halimiz neyse öyle gidiyoruz. Buradaki yapmaya alışmış olduğumuz günahları, gidelim hacı olalım, bırakalım diyemiyoruz. Niçin? Alıştığımız adet, an'ane kolaycacık bırakılmıyor. Kolay şeyler değil. Hep gözümüzün önünde her zaman olan şeyler. Buna alışmak lazım.

Onun için hicretin en şereflisi, günahları terk etmektir. Günahları terk edersen, en güzel muhacir sensin. Muhacirlik büyük bir mertebe. Peygamber SAS, Mekke'den Medine'ye gelenlere muhacir adını verdi. Bu muhacirlerine derecesi ne ise; dinini korumak için bir küffar diyarından, bir İslâm diyarına dönen müslümanın hali de odur. Fakat bunun en şereflisi, günahları terk etmektir.

Bir de *cihad* var. İslâmın büyükleri, ashab-ı kiram dövüşmüş muharebelerde… (*Ve eşrefü'l-cihâdi*) "Cihadın en şereflisi, (*en tuktele ve yü'kara feresük*) sen savaşa girdiğin zaman atın perişan oluyor, yaralanıyor, yere düşüyor; sen şehid oluyorsun. Atın da ölecek sen de öleceksin. Cihadın en şereflisi bu…"

(*Ve revâhu ibnü'n-neccâr fî târihihî ve zâde*) İbnü'n-Neccâr'ın tarihinde bir ziyadesi var:

(*Efdalü'z zühdi*) "Zühdün en şereflisi, (*en tesküne kalbüke âlâ mâ ruzikte*) Allah'ın sana verdiği rızka gönlünün razı olmasıdır, huzur sükûn bulmasıdır."

"—Allah herkese rızık vermiş. Kimine çok, kimine az vermiş. E ne yapayım, Allah bana bir ekmek veriyor işte; pekâlâ... Ötekine peynir veriyor; pekâlâ… Ötekine de yağ bal veriyor; pekâlâ, ne yapalım? Buna böyle takdir etmiş, bana da öyle takdir etmiş." diyerek kalbi razı olacak. Başkasının yediğinde, içtiğinde, kazandığında gözü olmayacak.

Zühd; dünyaya önem vermemek, kıymet vermemek, dünyayı

sevmemek, dünyaya karşı gözü tok olmak demek.

(*Ve inne eşrefe mâ tes'elü mina'llàhi azze ve celle*) "Aziz ve celil olan Allah-u Azîmuşşan Hazretleri'nden istenen, dua edilip de niyaz edilen, istenen şeylerin en şereflisi, (*el-àfiyete fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh.*) dünyada ve ahirette àfiyettir."

"—Yâ Rabbi, bana dünyada da afiyet ver, ahirette de afiyet ver!" diye Cenab-ı Hakk'a tazarru ve niyaz edeceğiz. En çok, en büyük isteyeceğimiz en tatlı şey bu olacak. Çünkü bu afiyeti bulamazsak, dünya da bize felâket olur, ahiret de felâket olur.

Allah kusurlarımızı affetsin…

l. İçkiye Devam Eden Puta Tapan Gibidir

Şîrâzî ve Ebû Nuaym, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[223]

أُشْهِدُ باللهِ ، وأَشْهَدُ للهِ ، لَقَدْ قَالَ لِي جِبْرِيلُ: يا محمَّدُ ، إنّ مُدْمِنَ

الْخَمْرِ كَعَابِدِ وَثَنٍ (الشيرازي ، حل. عن علي)

RE. 72/2 (*Üşhidü bi'llâhi, ve eşhedü li'llâhi, lekad kàle lî cibrîlü: Yâ muhammedu, inne müdmine'l-hamri keàbidi vesenin.*)

(*Üşhidü bi'llâh*) "Allah'ı şahid getiririm ki, (*ve eşhedü li'llâh*) ve Allah için kendim de şahadet ederim ki, (*lekad kàle lî cibrîlü*) hemen az önce Cebrâil AS bana geldi ve dedi ki:

(*Yâ muhammed*) "Ey Muhammed! (*İnne müdmine'l-hamri*) Muhakkak ki içkiye müdâvim olan kişi, içki müptelası, (*keàbidi vesenin*) puta tapan insan gibidir. İçki içenlerin, içkiye devam edenlerin hali puta tapanların hali gibidir."

B bu hususta çok hadisler var, kitaplara yazılmış. Tabii bunları söylemeye lüzum da görmeyeceğiz, vaktimiz de müsait

---

[223] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.III, s.204; Hz. Ali RA'dan.

değil.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyesine mazhar etsin…

Şimdi içki denilince, sigara da içilen bir şey... İçki su olarak içiliyor, beriki de duman olarak içiliyor. Bu da içki, o da içki. Şimdi bir kadeh yahut bir kadehin yarısı diyelim içki bir insana tesir etmez. Yani sarhoş yapmaz adamı… Sarhoş yapmaz ama bu bir, iki, üç tane içince o zaman zıvanadan çıkıyor insan.

Sigaranın bir tanesi zarar etmez. Fakat otur başına bir, iki, üç diyerekten paketi bitir. Bak nasıl sarhoş oluyor insan. Ama tedrici surette içildiği için yirmi dört saatte bir paket içildiği için sarhoşluk belli olmaz.

İçkiyi de böyle peyderpey içersen, onun sarhoşluğu da belli olmaz. Fakat birden içildiği vakitte. Mesela bir saat içerisinde şu kadar içersen, sarhoşluk o zaman gösteriyor kendisini. Sigara da böyledir, birbiri ardına içilirse sarhoş yapar. Birbiri ardına içmeyip de bütün günde içildiği için sarhoşluk belli olmuyor. İkisi de sarhoşluk yapar.

Peygamber SAS, "Soğan ve sarımsak yiyen adamlar benim meclisime gelmesin!" demiş. Belli bir şey değil mi? Bazı gelenleri de çıkarttırmış camiden dışarıya… Çünkü sen buraya yaramazsın demiş. Onun için o pis koku, her zaman için insanları rahatsız eder. İnsanları rahatsız edecek her kokudan da insanların kendisini koruması lâzım.

Bazı insan terler. Vücudu terler. Terlediği vakitte kokar. Bu da caiz değil. Terliysen yıkan. Temiz çamaşır giy, öyle camiye gel.

Allah affetsin kusurlarımızı…

İçkiyi, baba içer. Çocuk da onu görürse, çocuk da babasının dükkânından alıp getirirse, o çocuk da yarın sarhoş olmayacak mı?

Ama kudret-i ilahiye, bazı çocuklar var ki, babaları sarhoş oldukları halde ona itiraz eder. İlk önce çocuk babasından nefret ediyor bu içkiyi içtiği için… O da onun oğlu ama yapmıyor,

sevmiyor içkiyi.

Binâen aleyh şimdi onu belleyelim ki, içkiye devam edenin hali, puta tapan adamın hali gibi oluyor. Allah muhafaza etsin…

Dün bir hanım geldi bize, yetmiş yaşından fazla bir hanım, eski zaman hanımı. Dedi ki:

"—Ben gençliğimde piyano çalardım. Bir arkadaşım vardı o da org çalardı dedi. Gençlikte yapardık bunları. Cenab-ı Hak uyandırdı, ben bıraktım, Sonra da evlendim." dedi.

Bu kadar yetsin inşallah…

Şimdi beraber bir salât ü selâm okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

15. 08. 1976 - İskenderpaşa Camii

12. İMAN VE HAYÂ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إنّ اللهَ بَاهَى مَلائِكَتَهُ ، بِالنَّاسِ يَوْمَ عَرَفَةَ عامَّةً ، وبَاهَى بِعُمَرَبنِ

الْخطَّابِ خاصَّةً ؛ وَمَا فِي السَّمَاءِ مَلَكٌ إلاَّ وَهُوَ يُوَقِّرُ عُمَرَ ، وَمَا

فِي الأَرْضِ شَيْطَانٌ إلاَّ وَهو يَفِرُّ مِنْ عُمَرَ (كر. وابن الجوزى

عن ابن عباس ؛ طس. عن أبى هريرة)

RE. 87/5 (*İnna'llàhe bâhâ melâiketehû bi'n-nâsi yevme arafete âmmeten, ve bâhâ bi-umere'bni'l-hattâbi hàssaten; vemâ fi's-semâi melekün illâ ve hüve yüvakkırü umere, vemâ fi'l-ardı şeytânün illâ ve hüve yefirrü min umere.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâ�â... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Rabbimizin Arafat'ta Kullarını Övmesi

İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan; Taberânî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[224]

إنّ اللهَ بَاهَى مَلائِكَتَهُ ، بِالنَّاسِ يَوْمَ عَرَفَةَ عامَّةً ، وبَاهَى بِعُمَرَبنِ الْخطَّابِ خاصَّةً ؛ وَمَا فِي السَّمَاءِ مَلَكٌ إلاَّ وَهُوَ يُوَقِّرُ عُمَرَ ، وَمَا فِي الأَرْضِ شَيْطَانٌ إلاَّ وَهو يَفِرُّ مِنْ عُمَرَ (كر. وابن الجوزى عن ابن عباس ؛ طس. عن أبى هريرة)

RE. 87/5 (*İnna'llàhe bâhâ melâiketehû bi'n-nâsi yevme arafete âmmeten, ve bâhâ bi-umere'bni'l-hattâbi hàssaten; vemâ fi's-semâi melekün illâ ve hüve yüvakkırü umere, vemâ fi'l-ardı şeytânün illâ ve hüve yefirrü min umere.*)

(*İnna'llàhe bâhâ melâiketehû bi'n-nâsi yevme arafete âmmeten*) "Arafe gününde Allah-u Teàlâ Hazretleri meleklerine mübâhât eder, hacılarla övünür. Umumi olarak hacıları gösterir:

"—Bakın benim kullarıma··· Yerlerini yurtlarını, rahatlarını terk ettiler, sıkıntıları göze aldılar. Yalınayak, başıkabak kefen gibi ihramlara, beyaz örtülere sarılmış olarak geldiler, burada taşların arasında, 'Yâ Rabbi!' diyorlar, yalvarıyorlar. Benim emrime uygun olarak Kâbe'yi ziyaret ettiler. Hac için Arafat'a geldiler. Benim kullarım ne kadar fedakâr, benim emrimi tutuyorlar." diye Arafat'taki hacıları gösterip meleklerine övünür.

Allah o gün meleklerine, "Benim mü'min kullarım ne kadar

---

[224] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.61, no:1251; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIV, s.117; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.117, no:208; İbnü'l-Cevzî, *el-İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.I, s.196, no:307; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.575, no:32725; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s. 483, no:6723.

iyi.” diye övünecek. (*Ve bâhâ bi-umere’bni’l-hattâbi hàssaten*) “Özellikle Ömer İbnü’l-Hattab’la övünecek.” diye bildiriyor.

(*Vemâ fi’s-semâi melekün illâ ve hüve yüvakkırü umere*) “Gökte hiçbir melek yoktur ki, Ömer’e hürmet etmesin, saygı göstermesin. (*Vemâ fi’l-ardı şeytânün illâ ve hüve yefirrü min umere*) Yeryüzünde hiçbir şeytan yoktur ki, Ömer’den kaçmasın.” buyuruyor.

Niçin Cenab-ı Hak Hz. Ömer ile iftihar ediyor meleklerine, sebebi ne ki? O da bizim gibi bir adam. Evvelce şirkin içerisindeydi, 40. müslüman olarak İslâm’a girdi. Rasûlüllah’ın yakın ashabından oldu. İslâmiyet’e büyük hizmetler etti. Hizmetinden sonra halife oldu mesela. Halife olduğu vakitte, komutanı Sa’d ibn-i Vakkas RA Acemistan’ı fethetti. Medine’ye birçok ganimetler, giyecekler ve yiyecekler gönderdi.

“—Şunu da Hz. Ömer’e verelim!” demişler.

Onları görünce, Hz. Ömer kızmış, demiş:

“—Bu memlekette fakir mi yok? Bula bula beni mi buldunuz?”

dedi.

Giyimi çok mütevazi idi, elbisesinde yamalar vardı.

Neden övüyor Cenab-ı Hak?

Ümmet-i Muhammed hakkında güzel düşünüyor. Müslümanları kendisine tercih ediyor. Önce onlar yesin, doysun; ben sonra yerim." diyor.

"—Gökte hiçbir melek yoktur ki Hz. Ömer'e ta'zim etmesin. Yerde de hiçbir şeytan yoktur ki Hz. Ömer'den kaçmasın." buyruluyor.

Şeytan neden kaçıyor Hz. Ömer'den?

Şeytan ezan okununca kaçar. Neden kaçar ezan okununca? Ezanın nuru kendisini yakmasın diye kaçıyor. Ezanı dinlemekten değil. O müezzinin ağzından çıkan bir nur var. O nurdan dolayı yanmayayım diye kaçıyor.

Radyodan bazen **K**ur'an dinliyordum. Dün içime geldi ki, artık bu radyodan Kur'an dinlemeyeyim. Bizim Bursa'ya bir hafız gelmiş bir zaman, ismi lazım değil. Bütün köylü kentli bunu dinleyeceğiz diye bir odaya dolmuşlar. Odada namaz mı kıldıracak, mukabele mi okuyacak.

Bizim orada bir büyük hoca efendi vardı:

"—Bu millet hakikaten sapık, cahil!" dedi. "O adam biraz evvel gazinoda şarkı söylüyordu. Biraz sonra çıkacak, gene gazinoda birçok insanların, kadınların, kızların arkasında şarkı söyleyecek. Bu şarkıcının okuduğu Kur'an'dan ne olur?" diyerek, böyle bir hitabette de bulunmuştu.

Şimdi radyodan dinlenen Kur'anlar da daha biter bitmez, dın dın, dın dın başlıyor. Demek bir ağızdır ki, o ağız hem küfür çıkıyor, hem şarkı söylüyor, hem gazel söylüyor, hem envai çeşit işler yapıyor. Arasında da Kur'an okuyor.

Allah cümlemizi affetsin…

b. Gönle Gelen Vesveselerin Affedilmesi

Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nseî ve İbn-i Mâce Ebû

Hüreyre RA'dan; Taberânî, Temmâmü'r-Râzî, İbn-i Asâkir ve İbnü'n-Neccâr, İmrân ibn-i Husayn RA'dan; Ukaylî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[225]

إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لأُمَّتِي عَمَّا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا ، مَا لَمْ تَكَلَّمْ بِهِ ، أَوْ تَعْمَلْ بِهِ

(خ. م. د. ت . ن. ه. عن أبى هريرة ؛ طب. وتمام ، كر. وابن النجار

عن عمران بن حصين . العقيلى عن عائشة)

(*İnna'llàhe tecâveze li-ümmetî ammâ haddeset bihî enfüsehâ, mâ lem tetekellem bihî, ev ta'mel bihî.*)

(*İnna'llàhe tecâveze li-ümmetî ammâ haddeset bihî enfüsehâ*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri benim ümmetimin gönüllerine, göğüslerine gelen vesveseleri affetti."

Onları nazar-ı dikkate alıp, içine bir vesvese geldi diye vesvese sahibini cezalandırmaz, onları affeder. Allah-u Teàlâ Hazretleri gönüllerinin, nefislerinin içine verdiği vesveseyi hoş gördü, affetti. Ama hangi şartla?

(*Mâ lem tetekellem bihî*) "Söylemedikçe… Gönlüne gelen vesveseyi diliyle söylememek şartıyla; (*ev ta'mel bihî*) ya da o vesveseyi icrâ etmemek şartıyla..."

---

[225] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.355, no:6171; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.210, no:2030; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.393, no:9097; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.299, no:332; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.179, no:4335; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.52, no:898; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.276, no:6386; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.56, no:2718; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.167, no:1114; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.53, no:18366; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.285, no:580; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.346; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.282; Ebû Hüreyre RA'dan.

Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.324, no:325; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.37; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.242, no:5991; Hz. Aişe RA'dan.

Nefislerimizden, içerimizden birçok şey gelir ya; hayır da gelir, şer de gelir. Niyetlere göre hayırlara sevap vardır ama şerleri yazmıyor Cenab-ı Hak. Mesela diyor ki:

"—Bu akşam filanca adamın evini soysam. Yahut kendisini yakalasam da malını mülkünü elinden alsam…"

İçeriden dürtüyor. Bunu işlemedikçe onun defterine bir şey yazılmaz. Yahut, "Gel bu işi beraber yapalım!" diye birisine söylemedikçe, fiilen başlamadıkça günah yazılmaz. Allah affeder onu…

Hz. Ömer'e demişler ki:

"—Ya Ömer! Filan seni öldürecek! Bunu hapsedelim!"

Tabii casuslar biliyorlar işi. Adam kasdetmiş, "Bunu ben öldüreyim!" diye. Bir vergi tahakkuk ettirmiş. Bu vergi onlara zor gelmiş. Öldürmeye karar vermiş adam Hz. Ömer'i. Duymuşlar, haber vermişler Hz. Ömer'e:

"—Bu adam sana suikast yapacak. Bunu hapsedelim!" demişler.

"—Yaptı mı bir şey?"

"—Yapmadı ama yapacak!" demişler.

"—Yapmadan hapsetme hakkımız yok!" demiş.

c. Hacda Günahkârların Affedilmesi

Ebû Ya'lâ ve Ziyâü'l-Makdîsî, Bilâl-i Habeşî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[226]

إِنَّ اللهَ تَطَوَّلَ عَلَيْكُمْ فِي جَمْعِكُمْ هَذَا ، فَوَهَبَ مُسِيئَكُمْ لِمُحْسِنِكُمْ ،

وَأَعْطَى مُحْسِنَكُمْ مَا سَأَلَ: اِدْفَعُوا بِاسْمِ اللهِ (ع. ض. عن بلال)

---

226 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.127, no:3015; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.313, no:314; Bilâl-i Habeşî RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.V, s.17, no:8831; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.568, no:5568; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

RE. 87/8 (*İnna'llàhe teàlâ tetavvele aleyküm fî cem'iküm hâzâ, fevehebe müsîeküm li-muhsiniküm, ve a'tâ muhsineküm mâ seele; İdfeû bi'smi'llâhi.*)

(*İnna'llàhe teàlâ tetavvele aleyküm fî cem'iküm hâzâ*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri şu toplantınıza —Arafat'taki toplantıyı kasdediyor— nazar eyledi ve sizin bu topluluğunuza ihsan eyledi, iyilikte bağışta bulundu. Ne yaptı? (*Fevehebe müsîeküm li-muhsiniküm*) İçinizdeki günahkârları, içinizdeki iyilerin hürmetine bağışladı." o

Hacıların içinde iyisi var, kötüsü var ya··· Kötülerini iyilerine bağışladı. Peygamber Efendimiz:

"—İyilerinin yüzü suyu hürmetine hepsini affetti." diyor.

Cenab-ı Hak o gün bir tecellli ediyor. Bakıyor ki milyon insan oraya toplanmış. Bir şey yok orada, Allah'ın dağı; ama mukaddes bir yer… Orada onlar Allah-u Celle ve Ala'nın rızası için toplandıklarından dolayı, Cenab-ı Hak iyilerin hürmetine günahkârları da bağışlıyor.

İyisi de var, kötüsü de var bunların. Ama kötüleri de iyileriyle beraber bağışlayıveriyor:

"—Sizin iyilerinizin istediklerini hepinize de veriyor. Binâen aleyh, haydi Allah'ın rahmetine nail olarak dağılın!" demiş oluyor.

Bir àbid ile bir günahkâr, bir mağaraya sığınmışlar. Hava çok sıcakmış. Suları da yokmuş. Abid düşmüş bayılmış. Ayılınca, öteki günahkâr olan insanın suyu varmış. Demiş:

"—Şimdi ben bu suyu, bu adama verirsem, bu sefer ben öleceğim. Bu adam ölüyor susuzluktan ama benim suyum var. Fakat verirsem ben öleceğim. Ben de birazdan bunun gibi olacağım." diye düşünmüş.

Sonra aklı başına gelmiş:

"—Bu abid adam, Allah'ın sevgili kulu. Buna bu anda ben yardım etmezsem, benim artık tutulur tarafım olmaz!" demiş. Tutmuş elindeyi suyu ona harcamış.

Adam ayılmış. Gidecekleri yere gitmişler.

Bu adam kıyamet gününde fasıklarla, günahkârlarla cehenneme sevk olunmuş. Giderken bu su verdiği adama rast gelmiş. Demiş ki:

"—Yâhu bak beni götürüyorlar cehenneme! Tanıdın mı beni?"

"—Tanımadım!" demiş.

"—Hani mağarada beraber bulunuyorduk da senin suya ihtiyacın oldu. Bayıldın da ben seni ayılttım, kurtuldun, hayata kavuştun. İşte ben oyum! Benim için şefaatçi olur musun?" demiş.

Abid Cenab-ı Hakk'a yalvarmış:

"—Ya Rabbi! Bu adam bu iyiliği bana yapmıştı. Bunu bana bağışla!" demiş.

Bunun üzerine Cenab-ı Hak, o günahkârı affetmiş. Abide:

"—Al kardeşini, cennete götür!" demiş.

Allah-u Teàlâ'nın rahmeti bol… Yalnız iyilik edici olmak lazım!

d. Ashabın Ümmet İçin Eman Oluşu

Taberânî, Abdullah ibn-i Müstevrid RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[227]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى جَعَلَ النجُومَ أَمَانًا لأَهْلِ السَّمَاءِ ، فَإِذَا طُمِسَتِ اقتَرَبَ لأَهْلِ السَّمَاءِ ، مَا يُوعَدُونَ ؛ وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى جَعَلَ أَصْحَابِى أمانًا لأُمَّتِى ؛ فَإِذَا هَلَكَ أَصْحَابِى اقْتَرَبَ لأُمَّتِى مَا يُوعَدُونَ (طب. عن عبد الله بن المستورد)

RE. 87/9 (*İnna'llàhe teâlâ ceale'n-nücûme emânen li-ehli's-semâi; feizâ tumiseti'kterebe li-ehli's-semâi mâ yûadûne; ve inna'llàhe teàlâ ceale ashâbî emânen li-ümmetî; feiza heleke ashâbi'kterebe li-ümmetî mâ yûadûne.*)

(*İnna'llàhe teâlâ ceale'n-nücûme emânen li-ehli's-semâi*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yıldızları gök ehli için eman eyledi. (*Feizâ tumiseti'kterebe li-ehli's-semâi mâ yûadûne*) Yıldızlar söndüğü, döküldüğü zaman, gök ehlinin başına Allah'ın vaad ettiği kıyamet kopacak, gelecek."

(*Ve inna'llàhe teàlâ ceale ashâbî emânen li-ümmetî*) "İşte bunun gibi Allah-u Teàlâ Hazretleri benim ashabımı da benim ümmetim için eman eyledi, güvenç kaynağı eyledi. (*Feiza heleke ashâbi'kterebe li-ümmetî mâ yûadûne*) Ashabım helâk oldu mu, ümmetimin başına gelecek şeyler yakınlaştı demektir." diyor.

İslâm tarihini okuyanlar hatırlarlar ve ne kadar meşakkatli, zorlu, üzücü olayların tarih içinde geçtiğini bilirler.

Semadaki yıldızlar var ya, o semadaki yıldızlar, göklerin intizamının sebebi. Göklere eman… Bir gün gelecek, onların da

---

[227] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.58, no:1751; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, c.XII, s.465, no:4040; Abdullah ibn-i Müstevrid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.537, no:32512; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.2, no:6759.

ömrü tükenecek, onlar da dökülecekler. İşte onların döküldüğü gün, göklerin kıyameti kopmuştur.

Benim ashabımı da Cenab-ı Hak ümmetime eman olarak vermiştir. Onların bizim gönüllerimizde yaşadığı müddetçe, biz de selametteyiz. Onlara hürmetsizlik başlayınca, ümmetin de helâki yaklaştı demektir.

Şimdi biz kendimizi müslüman sayıyoruz. Elimizi öpenler de çok. Bizi bir şey zannediyorlar. Hepinizin en çok günahları biziz. Ama teveccüh başka…

Şimdi bu İhyau Ulûm'de İmam Gazalî'nin çok güzel misalleri var. Bu sabah bakarken rast geldim de. Sa'd ibn-i Muaz isminde ashabdan birisi diyor ki:

"—Ben İslâm olduğum günden beri hiçbir namaz kılmadım ki, o namazımda başkası olsun!" diyor.

Huzur-u Rabbü'l-alemîne durunca geçiyor kendisinden. Daha insan *Allahu ekber* derken, her şeyden ayrılması lazım. Halbuki bugün bizim kıldığımız namazlarda, bir dakika yahut bir saniye şöyle huzurda kalabilsek ne mutlu bize. Böyle dönüp dururuz içimizden. Şarka gider, garba gider, şuraya gider, buraya gider. Divan-ı ilahiyeye duruyoruz.

Bak şimdi, onlarla kendimizi ölçecek bir durum var mı? O da müslüman, biz de müslümanlık iddiasındayız ama, onun namazıyla bizim namazımız arasındaki farka bak! Allah cümlemizi gafletten korusun…

Geçen gene, bir çocuk böyle delalet yolundaymış. Demişler bir yere götürelim de sen bu hatanı öğren.

"—Ben Kadirî dervişiyim, başka şeyhe hiç gitmem!" demiş.

"—Ama dalalettesin sen, ashab-ı kirama nasıl dil uzatırsın?" demişler.

Yani kötü yere düştü mü, insanın ondan kurtulması da çok zor!

e. Tevbe Kapısı

İbn-i Zenceveyh, Safvan ibn-i Assâl RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[228]

أَنَّ اللهَّ جعل بِالْمَغْرِبِ بَابًا مَسِيرَةَ عَرْضِهِ سَبْعِينَ عَامًا لِلتَّوْبَةِ ، لاَ يُغْلَقُ مَا لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ مِنْ قِبَلِهِ ، وذَلِكَ قَوْلُهُ: يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لاَ يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا (ابن زنجويه عن صفوان بن عسال)

RE. 87/10 (*İnna'llàhe ceale bi'l-mağribi bâben mesîrete ardıhî seb'îne âmen li't-tevbeti, lâ yuğleku mâ lem tatlui'ş-şemsü min kıbelihî, ve zâlike kavlühû: Yevme ye'tî ba'du âyâti rabbike lâ yenfeu nefsen îmânühâ.*)

(*İnna'llàhe ceale bi'l-mağribi bâben mesîrete ardıhî seb'îne âmen*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri gün batısı tarafında genişliği 70 yıllık bir kapı yarattı." Niçin bu kapı? (*Li't-tevbeti*) "Tevbe için…" Yani kullar tevbe etsin, o kapıdan emin olarak geçsinler, tevbeleri kabul olsun diye··· (*Lâ yuğleku mâ lem tatlui'ş-şemsü min kıbelihî*) "Güneş battığı yerden doğmadıkça bu kapı kapanmayacak."

Bir gün gelecek ki, Güneş seyrini değiştirecek. Şarktan doğan güneş, garptan doğacak. O zaman bu kapı kapanır. O zamanı görünce artık herkes anlayacak ki kıyamet kopuyor, yandık. Artık tevbe edemezler. Fakat o zamana kadar tevbe etmek mümkün.

Nasıl ki insan sekerat-ı mevt haline geliyor, bakıyor ki gidiyor artık, çare yok. "Aman yâ rabbi!" demeye başlıyor, o da makbul değil. Her şey vaktinde. Onun için ondan sonraki iman para etmiyor. Allah affetsin kabahatlerimizi…

Kabahatlerimizi affetmekle iş bitmiyor. İnsan bu dünyada tekemmül devresinde çalışacak, kemale erecek. Kemale ulaşması

---

[228] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.444, no:3459; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.344, no:11178; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.241, no:18125; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.59, no:7360; Sefvân ibn-i Assâl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.22, no:2985; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.3, no:6760.

lazım. Bu geçen dediğim dört nefsi mutlaka her mü'minin bilip, kendi nefsini mutmainneliğe çıkarması lâzım!

Cihad ediyoruz, bir karış toprak vermemek için ölüyoruz. Vermeyiz diyoruz, kanımızı akıtıyoruz. İman giderse, hiç umurumuzda değil… Toprak ile iman müsavi olur mu hiç?

İmanın tekâmülü var, nefsin mertebeleri var: Birinci mertebe, ikinci mertebe, üçüncü mertebe, dördüncü mertebe… Peygamber Efendimiz bunu isteyin dedi bize Allah'tan. O mertebeye ulaşmak nasıl olacak? Ahlak-ı hamidelerle olacak. Ahlak-ı hamide sahibi olmadıkça, bu mertebeye yükselmenin imkânı yok.

Yani ben hacıyım, ben hacıyım, ben hacıyım dese insan hacı oluyor mu? Olmuyor. Ya? Oraya kadar gidecek, o vazifeyi yapacak, döneceksin. İster hacıyım de, ister deme; sen hacı oldun o zaman… Şimdi ben müslümanım diyorsun ama, müslümanlığı yaşamadıkça müslüman olamaz ki insan…

f. Allah Güzeldir, Güzelliği Sever

Hennâd, Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[229]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، وَيُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً

أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ ؛ وَيَبْغُضُ البُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ ، وَلَكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ

تَسْفَهَ الْحَقَّ ، وَتَبْغُضَ الْخَلْقَ (هناد عن يحيى بن جعدة مرسلا)

RE. 87/11 (*İnna'llàhe teàlâ cemîlün yuhibbü'l-cemâl, ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdin ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi; ve yebgudu'l-bü'se ve't-tebâüse, ve lâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka, ve tebguda'l-halka.*)

---

[229] Hennâd, Zühd, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.643, no:17191; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.13, no:6778.

(*İnna'llàhe teàlâ cemîlün yuhibbü'l-cemâl*) "Allah-u Teàlâ güzeldir, güzelliği sever. (*Ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdin ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi*) Bir kula nimet verdiğinde, eserinin kulun üzerinde görülmesinden hoşlanır. (*Ve yebgudu'l-bü'se ve't-tebâüse*) Fakir değilken bir kimsenin kendini fakir gibi göstermesini sevmez. (*Ve lâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka, ve tebguda'l-halka.*) Kibir, hakkı kabul etmemendir ve halka öfkelenmendir."

Hz. İmam-ı A'zam içine eskileri giyermiş, üstüne de güzel elbiselerini giyermiş. Her gidişte gelişte de ayrı ayrı giyermiş. Mesela önden beyaz giydiyse, arkadan siyah giyermiş. Siyah giydiyse, lacivert giyermiş.

"—Niçin yapıyorsun bunu ya imam?" demişler.

"—Fukara beni tanımasın da 'Demin istediydim bu adamdan, şimdi bir daha istersem ayıp olur!' demesin; tanımasın da gene istesin, gene ben de vereyim diye değiştiriyorum!" demiş.

"—E sana caiz mi yeni elbise giymek?" demişler.

"—Bak şöyle içerisine…" demiş.

Bakmışlar ki yamalı, eski iç gömlekleri. Demek ki dışarısı halka karşı, içindeki Hakk'a karşıdır.

Peygamber SAS Efendimiz'e;

"—Güzel giyinmek kibir alâmeti midir?" diye sormuşlar.

"—Allah-u Teàlâ güzeldir, güzelliği sever." diye cevap vermişler.

g. Gönül Huzuru ve Ağırbaşlılık

Deylemî Ebû Saîd El-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Pygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[230]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ مُرَاءٍ ، لَيْسَ الْبِرُّ فِي حُسْنِ

[230] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.252, no:6401; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.18, no: 6787.

اللِّبَاسِ وَالزِّيِّ ، وَلَكِنَّ الْبِرَّ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ (الديلمي عن أبي سعيد)

RE. 87/12 (*İnna'llàhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli mürâin, leyse'l-birru fî hüsni'l-libâsi ve'z-ziyyi, velâkinne'l-birre es-sekînetü ve'l-vakàru.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli mürâin*) "Allah azze ve celle riyâkârların hepsine cenneti haram etti.

Riyakârların yeri cehennem. Hem de cehennemin kötü tarafı Allah esirgeye…

(*Leyse'l-birru fî hüsni'l-libâsi ve'z-ziyyi*) "İnsan güzel elbise giyinmekle iyi olmaz. (*Velâkinne'l-birre es-sekînetü ve'l-vakàru*) Asıl iyilik gönül huzuru ve ağır başlılıkla olur."

h. Allah'ın Dualarını Kabul Etmesi

Hâkim, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivâyet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[231]

---

[231] Hàkim, *Müstedrek*, c.1, s.675, no:1832; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.63, no:3124.

Lafız farkıyla:

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef,* c.X, s.443,no:19648; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef,* c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ رَحِيمٌ ، حَيِيٌّ ، كَرِيمٌ ، يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ

إِلَيْهِ يَدَيْهِ ، ثُمَّ لاَ يَضَعُ فِيهِمَا خَيْرًا (ك. عن أنس)

RE. 87/13 (*İnna'llàhe azze ve celle rahîmün hayiyyün kerîmün, yestahyî min abdihî en yerfaa ileyhi yedeyhi, sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle*) "Hiç şüphe yok ki aziz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri (*rahîmün*) merhametlidir; rahmeti, merhameti çok olandır. O kadar çoktur ki, merhametlilerin en merhametlisidir. (*Hayiyyün*) Hayâ sahibidir; yâni Cenâb-ı Hak hayâ eder, utanır. (*Kerîmün*) Kerem sâhibidir; yâni cömerttir, güzel bağışlarda bulunucudur. (Y*estahyî min abdihî*) Kulundan istihyâ eder, hayâ eder, utanır; (*en yerfaa ileyhi*) kulu iki elini kaldırmış, ellerini açmış dua ediyorken, (*sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ*) kulunun ellerini boş çevirmeye haya eder, utanır. Dünyada veya ahirette mutlaka duasına karşılık verir."

i. Hidâyet ve Dalâlet

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Cerir, Taberânî, Hàkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[232]

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814

[232] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.236, no:2566; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.176, no:6644; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.84, no:83; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IX, s.4, no:17488; Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfat*, c.I, s.245, no:228; İbn-i Ebî Âsım, *Sünneh*, c.I, s.241, no:196; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.304, no:532; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.403; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.302, no:2291; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.170, no:43; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.IV, s.199; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.123, no:584; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.40, no:6830.

إِنَّ اللهَ تَعَالَى خَلَقَ خَلْقَهُ فِى ظُلْمَةٍ ، ثُمَّ أَلْقَى عَلَيْهِمْ مِنْ نُورِهِ ؛ فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ ، اهْتَدَى ؛ وَمَنْ أَخْطَأَهُ ، ضَلَّ ؛ فَلِذَلِكَ أَقُولُ: جَفَّ الْقَلَمُ عَلَى عِلْمِ اللهِ (حم. ت. حسن ، وابن جرير ، طب. ك. ق. عن ابن عمرو)

RE. 87/14 (*İnna'llàhe teàlâ haleka halkahû fî zulümâtin, sümme elkà aleyhim min nûrihî; femen esàbehû min zâlike'n-nûrini'htedâ; ve men ahtaahû dalle, felizâlike ekùlü: Ceffe'l-kalemü alâ ilmi'llâhi.*)

(*İnna'llàhe teàlâ haleka halkahû fî zulümâtin*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri mahlûkatını karanlıklar içinde yarattı. (S*ümme elkà aleyhim min nûrihî*) Sonra da mahlûkatının üzerine nurunu saçtı, attı, nurunu sevk eyledi."

(*Femen esàbehû min zâlike'n-nûri.*) "Allah'ın o nuru, o yaydığı, gönderdiği nur mahlûkattan kimin üzerine düşmüşse, (*ihtedâ*) o hidayete erdi, sırat-ı müstakimi, doğru yolu bulanlardan oldu. (*Ve men ahtaahû*) Kime de bu nur isabet etmediyse, (*dalle*) o da sapıttı, dalalete düşmüş insan olarak kaldı."

j. Allah-u Teàlâ'nın Yüz Rahmeti

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[233]

إِنَّ اللهَ خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ ، رَحْمَةً مِنْهَا قَسَمَهَا بَيْنَ الْخَلَائِقِ ، وَتِسْعَةً

[233] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.374, no:12047; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.360, no:17621;
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.249, no:10380; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.47, no:6837.

وَتِسْعِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (طب. عن ابن عباس)

RE. 88/1 (*İnna'llàhe teàlâ haleka miete rahmetin, rahmetün minhâ kasemehâ beyne'l-halâik, ve tis'aten ve tis'ine ilâ yevmi'l-kıyâmeh*)

(*İnna'llàhe teàlâ haleka miete rahmetin*) "Allah-u Teàlâ yüz rahmet yarattı. (*Rahmetün minhâ*) O yüzden sadece bir rahmeti, yâni yüzde biri, (*kasemehâ beyne'l-halâik*) bütün mahlûkatın hepsine dağıttı, taksim etti; (*ve tis'aten ve tis'ine ilâ yevmi'l-kıyâmeh*) doksan dokuzu da kıyamet gününe kalmıştır."

Dünyanın evvelinden sonuna kadar, mahlûkların hepsi bu rahmetin içerisindedir. Bu bir rahmetle ana evladını, hayvan evladını besler, acımasın diyerek, incinmesin diyerekten ayağını kaldırır. Hep bu bir tanecik rahmet-i ilâhiyenin eseridir bunlar... Kıyamet günü doksan dokuzu da buna katılınca, inşâallah Cenab-ı Hak o gün, her rahmetini ihsan edecek.

k. Allah'ın Bir Rahmeti Yeryüzünü Doldurur

Hàkim, Ebû Hureyre RA'dan ve Selman-ı Fârisî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[234]

إِنَّ اللهَ خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ ، كُلُّ رَحْمَةٍ مِلْءُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ،

فَقَسَمَ مِنْهَا رَحْمَةً بَيْنَ الْخَلائِقِ ، بِهَا تَعْطِفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا ، وَبِهَا

يَشْرَبُ الْوَحْشُ وَالطَّيْرُ الْمَاءَ ، وَبِهَا يَتَرَاحَمُ الْخَلائِقُ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ

[234] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.276, no:7628; Selman RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.96, no:5667; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.48, no:6480.

الْقِيَامَةِ قَصَرَهَا عَلَى الْمُتَّقِينَ ، وَزَادَهُمْ تِسْعًا وَتِسْعِينَ (ك. أبى هريرة ؛ ك. عن سلمان)

RE. 88/2 (*İnna'llàhe teàlâ haleka miete rahmetin, küllü rahmetin mil'u mâ beyne's-semâi ve'l-ard, kaseme minhâ rahmeten beyne'l-halâikı, bihâ ta'tıfu'l-vâlideti alâ veledihâ, ve bihâ yeşrebü'l-vuhşü ve't-tayri el-mae, ve bihâ teterâhümü'l-halâiki, feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeti kasarahâ ale'l-muttakîne, ve zâdehüm tis'an ve tis'in*)

(*İnna'llàhe teàlâ haleka miete rahmetin*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yüz merhamet yarattı." Rahmet diyoruz ama merhamet manasına. Yüz merhamet yarattı. (*Küllü rahmetin melee mâ beyne's-semâi ve'l-ard*) "Her rahmet yerle göğün arasını doldurur, o kadar çok..."

(*Kaseme minhâ rahmeten beyne'l-halâikı*) "Sadece bir tanesini, yâni yüzde birini mahlûkatı arasında herkese nasibi kadar verdi. (*Bihâ ta'tıfu'l-vâlideti alâ veledihâ*) İşte o verilen, Allah'ın lütfu olan merhamet sayesinde, anne evladına müşfik davranıyor. (*Ve bihâ yeşrebü'l-vuhşü ve't-tayri el-mae*) İşte o merhamet dolayısıyla vahşi mahluklar, kuşlar su bulup içiyorlar. (*Ve bihâ teterâhümü'l-halâiki*) Bu merhametin kendilerine verilmiş olmasından dolayı yaratıklar birbirlerine acıyorlar."

Kitabımız, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diye başlıyor. *Rahman* ve *Rahîm*, Allah-u Teàlâ'nın isimleri…

Rahman ismi dolayısıyla gâvur da geçiniyor, çingen de geçiniyor, kàtil de geçiniyor, zâni de geçiniyor; rahmeti umuma şamil.

Rahîm ismi dolayısıyla, ahirette rahmeti yalnız iman edenlere ve müttakîlere mahsus… Öteki gâvurlar o rahmetten müstefid olacak değil. Şeytan da başını kaldıracak, "Ben de acaba bir şey alabilir miyim!" diyerek ama öyle dinsizlere, imansızlara bir şey yok!

l. İlk Helâk Olacak Çekirgedir

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Ya'lâ, Ebü'ş-Şeyh ve Beyhaki Hz. Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[235]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى خَلَقَ أَلْفَ أُمَّةٍ ، سِتُّمِائَةٍ مِنْهَا فِي الْبَحْرِ ، وَأَرْبَعُمِائَةٍ فِي الْبَرِّ ، فَأَوَّلُ هٰذِهِ الأُمَمِ هَلاَكًا الْجَرَادُ ، فَإِذَا هَلَكَ الْجَرَادُ ، تَتَابَعَتْ الأُمَمُ مِثْلَ نِظَامِ السِّلْكِ إِذَا انْقَطَعَ (الحكيم ، ع. وأبو الشيخ في العظمة ، هب وضعفه عن عمر)

---

[235] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.234, no:10132; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.217, no:5932; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.245; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.12; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.187, no:2936; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.337, no:35295; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.38, no:6826.

RE.88/3 (*İnna'llàhe teàlâ haleka elfe ümmetin, sittümietin minhâ fi'l-bahri, ve erbeumietin fi'l-berri; feevvelü hâzihi'l-ümemi helâken el-cerâdü, feizâ heleke'l-cerâdü, tetâbeat el-ümemü misle nizâmi's-silke ize'nkataa.*)

(*İnna'llàhe teàlâ haleka elfe ümmetin*) "Cenab-ı Hak bin ümmet yaratmış. Bin türlü mahluk yaratmış. (*Sittümietin minhâ fi'l-bahri*) Bunun altı yüzü denizde, (*ve erbeumietin fi'l-berri*) dört yüzü de karadadır. Dün gazetede yazıyordu da, iki bin yedi yüz küsür dil konuşuluyormuş dünyada şimdi.

(*Feevvelü hâzihi'l-ümemi helâken el-cerâdü*) "İlk helak olacak ümmet çekirge dedikleri mahluk. (*Feizâ heleke'l-cerâdü*) Çekirgeler helak oldu muydu, (*tetâbeat el-ümemü misle nizâmi's-silke ize'nkataa*) arkasından ipin kopup, tesbih tanelerinin döküldüğü gibi diğer ümmetler de dağılıp, yok olacaklar."

m. Allah Dört Şeyi Yarattı

İbn-i Asâkir, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[236]

إنَّ اللهَ خَلَقَ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءٍ ، وَأَرْدَفَهَا أَرْبَعَةَ أَشْيَاءٍ: خَلَقَ الْجَدْبَ وَأَرْدَفَهُ

الزُّهْدَ وَأَسْكَنَهُ الْحِجَازَ ؛ وَخَلَقَ الْعِفَّةَ وَأَرْدَفَهَا الْغَفْلَةَ وَأَسْكَنَهَا الْيَمَنَ ؛

وَخَلَقَ الرِّزْقَ وَ أَرْدَفَهُ الطَّاعُونَ وَأَسْكَنَهُ الشَّامَ ؛ وَخَلَقَ الْفُجُورَ وَأَرْدَفَهُ

الدِّرْهَمَ وَأَسْكَنَهُ الْعِرَاقَ (كر. عن عائشة)

RE. 88/4 (*İnna'llàhe haleka erbaate eşyâin, ve erdefehâ erbaate eşyâin: Haleka'l-cedbe ve erdefehü'z-zühde ve eskenehü'l-hicâze; ve*

---

[236] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.352; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.301, no:35120; Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.32, no:6816.

haleka'l-iffete ve erdefehe'l-gaflete ve sekenehe'l-yemene; ve haleka'r-rizka ve erdefehü't-tàùne ve eskenehü'ş-şâme; ve haleka'l-fücûra ve erdefehü'd-dirheme ve eskenehü'l-ıraka.)

(*İnna'llàhe haleka erbaate eşyâin, ve erdefehâ erbaate eşyâin*) "Cenâb-ı Hak dört şey yarattı, arkasından dört şeyi de onlara ekledi:

1. (*Haleka'l-cedbe ve erdefehü'z-zühde ve eskenehü'l-hicâze*) Kıtlığı yarattı, arkasından zühdü yarattı ve Hicaz'a bıraktı."

Onlar tînet itibariyle zahiddirler. Bizimki uydurma suretiyle, zoru zoruna. Onlar yaratılış itibariyle kanaatkâr. O çölde nasıl geçinir insan? Hayvanları bile öyle. Ot yok, bir şey yok ama geçiniyorlar öyle.

2. (*Ve haleka'l-iffete ve erdefehe'l-gaflete ve sekenehe'l-yemene*) "İffeti yarattı, gafleti ilâve etti ve Yemen'e bıraktı.

Gerek Yemen'de olsun, gerek bu Arabistan taraflarında olsun, hanımlar ehl-i iffet, namuslu, dindar olmadıkça erkeklerle evlenmezlermiş. Öyle önüne gelen beni istiyor, diye razı olmazlarmış. Bu iffetin demek cibilliyet itibariyle verilen eseri.

3. (*Ve haleka'r-rizka ve erdefehü't-tàùne ve eskenehü'ş-şâme*) "Rızkı, bolluğu yarattı, yanına taunu kattı, Şam'a yerleştirdi."

4. (*Ve haleka'l-fücûra ve erdefehü'd-dirheme ve eskenehü'l-ıraka*) Fıskı, fücuru yarattı, yanına parayı kattı, Irak'a yerleştirdi.

n. Cennette Esen Bir Rüzgâr

İbn-i Râhaveyh, Beyhakî, İbn-i Ebî Şeybe ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[237]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ فِي الْجَنَّةِ رِيحًا ، بَعْدَ الرِّيحِ بِسَبْعِ سِنِينَ ، فَمِن

[237] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.364, no:6281; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.264; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

دُونِهَا بَابٌ مُغْلَقٌ ، وَإِنَّمَا يَأْتِيكُمُ الرَّوْحُ مِنْ خِلَلِ ذٰلِكَ الْبَابِ ، وَلَوْ فُتِحَ ذٰلِكَ لأَذْرَتْ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الأَرْضِ ، وَ هِيَ عِنْدَ اللهِ الأَذْيَبُ ، وَ عِنْدَكُمُ الْجَنُوبُ (ابن راهويه ، ش. والروياني ، والخرائطي في مكارم الأخلاق ، ق. ض. عن ابي ذر)

RE. 88/5 (*İnna'llàhe azze ve celle haleka fi'l-cenneti rîhan, ba'de'r-rîhi bi-seb'i sinîne, femin dûnihâ bâbün muğlakun, ve innemâ ye'tikümü'r-ravhu min hıleli zâlike'l-bâbi, velev fütiha zâlike leezret mâ beyne's-semâi ve'l-ardı, ve hiye inda'llàhi'l-ezyebü, ve indekümü'l-cenûbü.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle haleka fi'l-cenneti rîhan*) "Allah azze ve celle cennette bir rüzgâr yarattı. (*Ba'de'r-rîhi bi-seb'i sinîne femin dûnihâ bâbün muğlakun*) Bu, bir kapısı olan yedi yıllık bir saha içine alınmıştır. (*Ve innemâ ye'tikümü'r-ravhu min hıleli zâlike'l-bâbi*) Size bazen tatlı rüzgârlar gelir. Bu, o kapının aralanmasından esen rüzgârdır. (*Velev fütiha zâlike leezret mâ beyne's-semâi ve'l-ardı*) Eğer o kapı açılmış olsa, elbette gökle yer arasını doldururdu. (*Ve hiye inda'llàhi'l-ezyebü*) Allah indinde buna Ezyeb denir. (*Ve indekümü'l-cenûbü*) Sizin lisanınızda da Cenup rüzgârı denir."

Şimdi diyorlar ki rüzgârların tabiatı şöyledir, böyledir; Çeşitli şekillerde hasıl olur. Ama bu tabiata bu kudreti veren, Allah-u Teàlâ'nın kudretidir.

o. Allah Dünyaya Rahmet Nazarıyla Bakmaz

İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[238]

---

[238] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.103; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.214, no:6216; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.36, no:6823.

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقَهَا ، فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا بَعْدُ ، إِلاَّ مَكَانَ الْمُتَعَبِّدِينَ مِنْهَا ، وَلَيْسَ بِنَاظِرٍ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ، وَيَأْذَنُ فِي هَلاَكِهَا ، مَقْتًا بِهَا ، وَلَمْ يُؤْثِرْهَا عَلَى الآخِرَةِ (كر. عن أبي هريرة)

RE. 88/6 (*İnna'llàhe azze ve celle haleka'd-dünyâ münzü halekahâ, felem yenzur ileyhâ ba'dü, illâ mekâne'l-müteabbidîne minhâ, ve leyse bi-nâzırin ileyhâ ilâ yevmi yenfehu fi's-sùri, ve ye'zenü fî helâkihâ, makten bihâ, ve lem yü'sirhâ ale'l-âhireti.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle haleka'd-dünyâ münzü halekahâ felem yenzur ileyhâ ba'dü*) "Cenab-ı Hak şu dünyayı yarattı ama yarattığı günden beri ona rahmet nazarıyla bakmadı; (*illâ mekâne'l-müteabbidîne minhâ*) ancak ibadet ehlinin ibadet ettiği yerlere, ibadethanelere nazar etti.

Hatta yeryüzündeki halka bazen Cenab-ı Hak nazar edip de perişan etmek istediği zaman, abidlerin ibadetine bağışladı. Yani abidlerin ibadeti, kâinata rahmet oluyor. Onları camilerden mahrum etmek, ibadetten mahrum etmek kâinatın yıkımına sebep olur

(*Ve leyse bi-nâzırin ileyhâ ilâ yevmi yenfehu fi's-sùri*) "Zâten sur üflenip kyamet kopuncaya kadar, yâni kıyamete kadar Allah-u Teàlâ dünyaya iltifat etmez. (*Ve ye'zenü fî helâkihâ, makten bihâ, ve lem yü'sirhâ ale'l-âhireti*) Dünyayı ahiret üzerine tercih etmediğinden, cezalandırma olarak dünyanın yok olmasına izin verir."

ö. Hz. Adem AS'ın Yaratılışı

Deylemî, Abdullah ibn-i Mes'ud ve Selmân-ı Fârisî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[239]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ خَمَّرَ طِينَةَ آدَمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً ، ثُمَّ أَخَذَهَا بَعْدَهُ ، ثُمَّ قَالَ هٰكَذَا قَطْعُهَا بِيَدِهِ فَخَرَجَ فِي يَمِينِهِ كُلُّ نَفْسٍ طَيِّبَةٍ ، وَخَرَجَ فِي يَدِهِ الأُخْرَى ، كُلُّ نَفْسٍ خَبِيثَةٍ ، ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ حَتَّى خَلَطَهُمَا ، فَلِذٰلِكَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ ، وَالْمُؤْمِنُ مِنَ الْكَافِرِ ، وَ الْكَافِرُ مِنَ الْمُؤْمِنِ (الديلمى عن ابن مسعود وسلمان)

RE. 88/7 (*İnna'llàhe azze ve celle hammera tînete âdeme erbaine yevmen ve leyleten, sümme ehazehâ ba'dehû, sümme kàle hâkezâ kat'uhâ bi-yedihî, feharace fî yemînihî küllü nefsin tayyibeten, ve harace fî yedihi'l-uhrâ, küllü nefsin habîseten, sümme şebbeke beyne esàbiahû hattâ haletahümâ, felizâlike yuhricu'l-hayye mine'l-meyyiti, ve'l-mü'minü mine'l-kâfiri, ve'l-kâfiru mine'l-mü'min.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle hammera tînete âdeme erbaine yevmen ve leyleten*) "Allah Azze ve Celle Hz. Adem'in çamurunu kırk gün, kırk gece yoğurdu. (*Sümme ehazehâ ba'dehû, sümme kàle hâkezâ kat'uhâ bi-yedihî*) Sonra aldı, eliyle ikiye kesti. (*Feharace fî yemînihî küllü nefsin tayyibeten*) Sağ tarafa iyiler, (*ve harace fî yedihi'l-uhrâ, küllü nefsin habîseten*) diğer eline habisler ayrıldı. (*Sümme şebbeke beyne esàbiahû hattâ haletahümâ*) Sonra tekrar yoğurdu. (*Felizâlike yuhricu'l-hayye mine'l-meyyiti*) Onun içindir ki ölüden diri çıkar, (*ve'l-mü'minü mine'l-kâfiri*) kâfirden mü'min çıkar, (*ve'l-kâfiru mine'l-mü'min*) mü'minden kâfir çıkar."

---

[239] Taberî, Tefsir, c.VI, s.307, no:6820; Abdullah ibn-i Mes'ud ve Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.50, no:6844.

p. İnsanoğlunun Aç Gözlülüğü

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Ebû Vâkıd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[240]

إِنَّ اللهَّ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: إِنَّا أَنْزَلْنَا الْمَالَ لإِقَامِ الصَّلاةِ وإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَلَوْ كَانَ لابْنِ آدَمَ وَادٍ لأَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لهُ ثَانٍ ، وَلَوْ كَانَ لَهُ وَادِيَانِ ، لأَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ ثَالِثٌ ، وَلاَ يَمْلأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ ، ثمَّ يَتُوبُ اللهُ

[240] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.218, no:21956; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.248, no:3303; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.295, no:11507; Ebû Vâkıd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.200, no:6165; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.80, no:6894.

عَلَى مَنْ تَابَ (حم. طب. عن أبي واقد)

RE. 88/8 (*İnna'llàhe azze ve celle kàle: İnnâ enzelne'l-mâle leikàmi's-salâti ve îtâi'z-zekâti, velev kâne le'bni âdeme vâdin leehabbe en yekûne lehû sânin, ve lev kâne lehû vâdiyâni, leehabbe en yekûne lehû sâlisün. ve lâ yemleü cevfe'bni âdeme ille't-türâbü, sümme yetûbu'llàhu alâ men tâbe.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle kàle*) "Aziz ve Celîl olen Allah-u Teàlâ buyurdu ki: (*İnnâ enzelne'l-mâle leikàmi's-salâti ve îtâi'z-zekâti*) Biz malı insana ibadet için, namazını kılsın, zekâtını versin diye verdik. (*Velev kâne le'bni âdeme vâdin leehabbe en yekûne lehû sânin*) Bu Adem oğlu bir vadiye sahip olunca ister ki, ikincisine de sahip olsun. (*Ve lev kâne lehû vâdiyâni, leehabbe en yekûne lehû sâlisün*) İkincisine sahip olunca ister ki, üçüncüsüne de sahip olsun. (*Ve lâ yemleü cevfe'bni âdeme ille't-türâbü*) Adem oğlunun karnını ancak toprak doldurur. (*Sümme yetûbu'llàhu alâ men tâbe*) Sonra tevbe edenlerin tevbesini Allah kabul eder."

Cenâb-ı Hak, "Biz malı size verdik ki yiyesiniz, kuvvetlenesiniz de bana kulluk edesiniz diye. Sefahat yerlerinde, kötülük yerlerinde, günah yerlerinde harcayasınız diye vermedik." buyuruyor.

Cüneyd-i Bağdadi'ye sormuşlar, yedi yaşında çocukmuş. Şükür hakkında ne dersin demişler. Yedi yaşındaki çocuk demiş ki:

"—Şükür odur ki, Allah'ın verdiği nimetlerle beslenip de o Allah'a günah işlememektir!"

Emirlerine isyan etmemek yani. Yiyorsak, yediğimiz onun verdiği nimet. Besleniyoruz, onun nimeti, her şey onun. Öyleyse ona kulluk vazifesini yapmamak büyük bir hatadır.

Bu iki noktadan geliyor. Birisi; kazançlar helâl olmazsa seni ibadete sevk etmez. İnsanı ibadete sevk eden lokmanın helâlliğidir. Lokmalara haram karıştı mıydı insanın dengesi bozulur.

Eğer bir insanın, bir dere dolusu malı olsun. Altın, gümüş,

neyse… Doymaz gözü insanın da, bir tane daha olsun der. İkincisini de ister. İki dere dolusu altını, gümüşü olsa, bu üç olsun ister. İnsanoğlunun gözünü topraktan başka bir şey doyurmaz. Sonra, tevbekârların tevbesini Cenab-ı Hak kabul eder.

Şimdi bir ders yazmıştık beraber. Yemek yedirme, içirme dersi, selâm verme dersi… Uzun da oldu. Daha çoğu da var ama ekleyemedik onları da. Burada şimdi kendi kabahatimizi söyleyeyim. Yemek yedirme ve izzet ikram kalkmıştır bu zamanda… Ramazan gelecek de beyefendinin keyfi gelecek, bir davet yapacak.

Yâsin'de bir ayet var, orada gavurlar vermiyorlar, diyorlar ki:

"—Bizden ne istiyorsunuz ya hu? Allah'tan isteyin. Bize veren Allah size de verecek, bizden ne istiyorsunuz, Allah'tan isteyin!"

Rızkı Allah böyle zembille verecek değil ki. İşte sana veriyor, bana veriyor. Sen de onu bakalım ne yapacaksın? Verecek misin,

vermeyecek misin? Ona göre mükafat alacaksın.

Onun için bu hırs oluyor yani insanda. Gözü doymuyor, daima çoğalsın istiyor. Ama yarın ahirete gideceksin, elde bir şey yok. Onun için insan kazandığından muhakkak bir miktarını infak etmeli, başkalarına ikram etmeli!

Zekât başka, zekât vazife… Şimdi biz farz namazlardan başka namazlar kılıyoruz. Sabahleyin meselâ *İşrak* kılıyoruz. Arkasından *Duha* kılıyoruz. Gece *Evvabin* kılıyoruz, yatarken *yatma namazı* kılıyoruz, gece de kalkıp *Teheccüd* namazı kılıyoruz. Niye kılıyoruz bunları? Sevap kazanalım, ahireti kazanalım diyerek kılıyoruz. Günahlarımız dökülsün, sevap kazanalım, derecemiz yüksek olsun diye kılıyoruz.

Maldan da öyle… Malımızdan da böyle bir miktar, zekâttan ayrı, fakirlere, ihtiyaç sahiplerine veriyoruz, eşe dosta ikramda bulunuyoruz. Farz oruçtan ayrı nafile oruçlar tutuyoruz. Neticede Allah'ın rızasını kazanalım, derecemiz yüksek olsun istiyoruz.

Nefs-i *mütmainne*'ye sahip olmayan insanlar, bunu yapamazlar. Nefisleri razı olmaz. Ne zaman onu yapmaya kadir olursa, o zaman nefsin üstünlüğü anlaşılır.

r. Gàzi Allah'ın Himayesi Altındadır

Taberânî, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[241]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ انْتَدَبَ خَارِجًا فِي سَبِيلِي، غَازِيًا ابْتِغَاءَ وَجْهِي،

وَتَصْدِيقَ وَعْدِي، وَإِيمَانًا بِرُسُلِي، فَهِيَ ضَامِنٌ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ إِمَّا

---

[241] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.282, No:3418; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.309, no:10643; Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.81, no:6897.

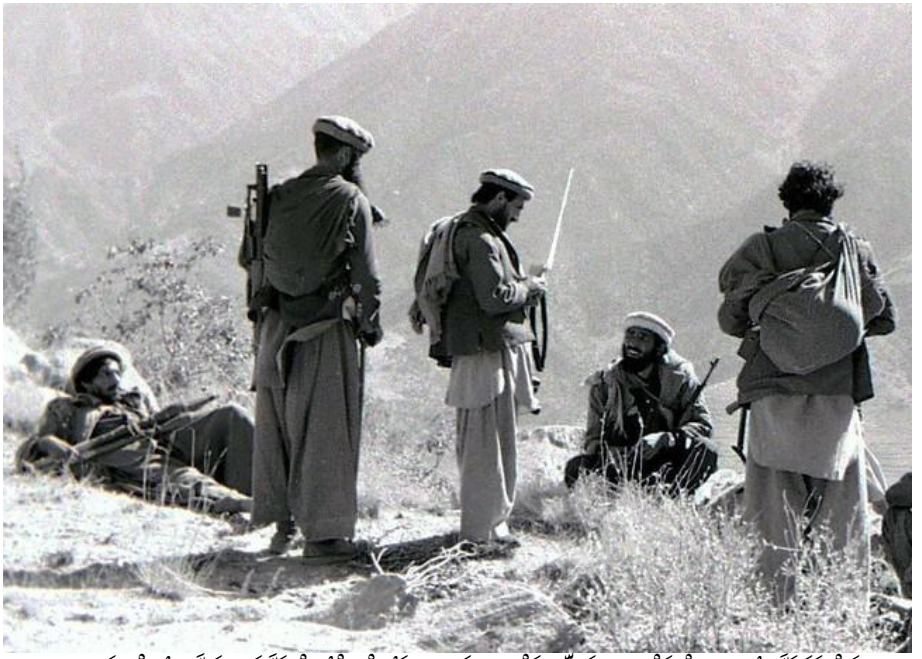

أَنْ يَتَوَفَّاهُ فِي الْجَيْشِ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ ، فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ ؛ وَإِمَّا يُسْبِحَ فِي

ضِمَانِ اللهِ ، وَإِنْ طَالَتْ غَيْبَتُهُ حَتَّى يَرُدَّهُ اللهُ إِلَى أَهْلِهِ مَعَ مَالٍ ، نَالَ مِنْ

أَجْرٍ وَغَنِيمَةٍ (طب. عن أبي مالك الأشعري)

.

RE. 88/9 (*İnna'llàhe teàlâ kàle: Men intedebe haricen fî sebîlî, gàziyen ibtigàe vechî, ve tasdîkan va'dî, ve îmânen bi-rusulî, fehiye dàminen ale'llàhi azze ve celle; immâ en yeteveffâhü fi'l-ceyşi bi-eyyi hatfin şâe, ve yüdhilhü'l-cennete; ve immâ yüsbiha fî dımâni'llâhi, ve in tàlet gaybetehû hattâ yeruddehu'llàhu ilâ ehlihî mea mâlin, nâle min ecrin ve ganîmetin.*)

(*İnna'llàhe teàlâ kàle*) "Allah-u Teâlâ buyurdu ki: (*Men intedebe haricen fî sebîlî, gàziyen ibtigàe vechî, ve tasdîkan va'dî,*

ve îmânen bi-rusulî) Kim benim vaadimi tasdik eder, peygamberlerime inanır, benim rızamı gönülden isteyerek yolumda gazaya çıkarsa; (*fehiye dàminen ale'llàhi azze ve celle*) o kimse Aziz ve Celil olan Allah'ın himayesi altındadır."

(*İmmâ en yeteveffâhü fi'l-ceyşi bi-eyyi hatfin şâe, ve yüdhilhü'l-cennete*) "Ya onu askerin içinde dilediği bir ölümle öldürür ve onu cennete sokar. (*Ve immâ yüsbiha fî dımâni'llâhi*) Ya da onu Allah'ın himayesi altında dolaştırır. (*Ve in tàlet gaybetehû hattâ yeruddehu'llàhu ilâ ehlihî mea mâlin,*) Memleketinden ayrılığı ne kadar uzasa da, onu ehline malı olduğu halde ulaştırır. (*Nâle min ecrin ve ganîmetin*) Ecre ve ganîmete kavuşmuş halde ehline dönderir."

s. Kadınlarda ve Erkeklerde Hayâ

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[242]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى قَسَّمَ الْحَيَاءَ عَشَرَةَ أَجْزَاءَ ، فَجَعَلَ فِي النِّسَاءِ تِسْعَةً ،

وَفِي الرِّجَالِ وَاحِدًا ، وَلَوْلاَ ذٰلِكَ لَتَسَاقَطَنَّ تَحْتَ ذُكُورِكُمْ ، كَمَا

تَسَاقَطُ الْبَهَائِمُ تَحْتَ ذُكُورِهَا (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 89/1 (*İnna'llàhe teàlâ kasseme'l-hayâe aşerete eczâe, feceale fi'n-nisâi tis'aten, ve fi'r-ricâli vâhiden, velevlâ zâlike letesâkatanne tahte zükûriküm, kemâ tesâkatü'l-behâimü tahte zükûrihâ.*)

(*İnna'llàhe teàlâ kasseme'l-hayâe aşerete eczâe*) "Allah-u Teàlâ hayayı on parçaya ayırdı. (*Feceale fi'n-nisâi tis'aten, ve fi'r-ricâli*

---

[242] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.175, no:655; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.127, no:5800; Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.102, no:6927.

vâhiden) Dokuzunu kadınlara, birini erkeklere verdi. (*Velevlâ zâlike*) Böyle olmasaydı, (*letesâkatanne tahte zükûriküm, kemâ tesâkatü'l-behâimü tahte zükûrihâ*) hayvanlar erkeklerinin altına nasıl yatıyorlarsa, kadınlar da erkeklerin altına yatarlardı. Utanma bilmezlerdi."

Haya, on parça, on kısım; dokuzu hanımlarda, birisi erkeklerde... Eğer böyle olmasaydı da yarısı onlara, yarısı bize olsaydı, hayvanların nasıl o çiftleşme vakitlerinde nerede denk gelirse çiftleştikleri gibi, sizin haliniz de ona dönerdi. Hayvanlar nasıl ki sıkılmak bilmezler, siz de öyle olurdunuz.

Onlara hayânın dokuzunun verilmesi, onların iffetlerinin daha ziyade muhafazaya ihtiyaçları olduğu için, kendilerini korumaları içindir.

Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:[243]

اَلْحَيَاءُ وَالإِيمَانِ فِي قَرَنٍ ، فَإِذَا سُلِبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ الآخَرُ

(هب. عن ابن عباس)

(*El-hayâü ve'l-imani fî karnin*) "İmanla haya bir karın kardeşidir. (*Feizâ sülibe ehadühümâ tebiahü'l-âhir*.) Birisi alınırsa, öbürü durmaz orada... O da çekilir. Arkadaşım, kardeşim gitti diye o da gider."

Onun için, imanın olmadığı yerde haya yoktur. Mesela Hristiyanlarda iman olmadığı için hayaları da yoktur. Kaç göç bilmezler. Niçin? İman yok. Eğer hayâ yoksa, hayânın bulunmadığı yerde iman da yoktur.

Şimdi bu husustaki dersler çok da, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[244]

---

[243] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.174, no:8313; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

[244] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.294, no:1932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.133, no:7707; Ebû Hüreyre RA'dan.

اَلْحَيَاءُ مِنَ الإِيْمَانِ ، وَالإِيْمَانُ فِي الْجَنَّةِ (ه. عن ابي بكرة ؛ ت. عن ابي هريرة)

(*El-hayâu mine'l-îmân*) "Hayâ imandandır. (*Ve'l-îmânü fi'l-cenneh*) İmanlının yeri de netice itibariyle cennettir."

Hepimizin bildiği şeydir. Yine buyrulmuş ki:[245]

اَلْحَيَاءُ زِينَةٌ (الحكيم عن جابر)

(*El-hayâü zinetün*) "Hayâ ziynettir."

İnsanın bir ziyneti var. Allah-u Teàlâ'nın verdiği güzellik hepimizde ayrı ayrı... Allah bizi süslemiş. O kaşı, bıyığı, sakalı ne güzel yaratmış, insanların güzelliği için. Cildine de güzellik vermiş. O da süstür yani. Bazısı al, bazısı pembe, bazısı çeşit çeşit… O da güzellik.

Sonra kadına karşı bir meyil vermiş bize. Ona da erkeğe karşı bir meyil vermiş ki, evlensinler, yuva kurulsun. Çocuklar olsun, nesil devam etsin. Bunlar Cenab-ı Hakk'ın cilveleri, kullarına lütf u ihsanları, ikramları…

Bugün çok hoşuma giden bir şey gördüm. Cehennem gâvurlara va'd olunmuştur, (*uiddet li'l-kâfirin*) diyor. Cennet de (*uiddet li'l-müttakîn*)'dir, mü'minlere va'd olunmuştur.

Cehennem hadd-i zatında, insanları cennete sevk etmek için bir kamçıdır diyor. Bir ata binersiniz, at gitmezse onu kamçılarsınız, sizi yolunuza götürsün diye. Cehennem, bizi cennete sevk edebilmek için Cenab-ı Hakk'ın yarattığı bir mahlûktur. Cehennemin korkusu bizi cennete sürükler. Cennet

---

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.222, no:4174; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.10, no:5704; Ebû Bekre RA'dan.

[245] Hakîm-i Tirmizî, Nevâdirü'l-Usül, c.II, s.220; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

müttakîlerin yurdudur. Müttaki kimdir? İman edenlerin hepsi müttakidir. Onun için, ehl-i iman toptan cennettedir inşâallah…

t. Üç Şey Mekruhtur

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.544, no:1560; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.275, no:3343;

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.38, no:43834; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.116, no:6944.

إِنَّ اللهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلاثًا : اَللَّغْوَ عِندَ الْقُرْآنِ ، وَرَفْعَ الصَّوْتِ فِي الدُّعَاءِ ، وَالتَّخَصُّرَ فِي الصَّلاَةِ (عب. عن معمر عن يحيى بن أبي كثير)

RE. 89/2 (*İnna'llàhe kerihe leküm selâsen: El-lağve inde'l-kur'âni, ve rafea's-savti fi'd-duài, ve'tehassura fi's-salâti.*)

(*İnna'llàhe kerihe leküm selâsen*) "Allah-u Teàlâ şu üç şeyi mekruh kıldı: (*El-lağve inde'l-kur'âni*) Kur'an okurken konuşmayı, (*ve rafea's-savti fi'd-duài*) yüksek sesle dua etmeyi, (*ve'tehassura fi's-salâti*) namazda elleri böğrüne koymayı."

Üç şeyi Cenab-ı Hak kerih görür, hoş görmez.

1. Kur'an okunurken konuşmak mekruhtur. Kuran okunurken konuşanları Allah sevmez.

2. Dua ederken, yalvarırken bağırmayı da Allah sevmez.

Biz mü'miniz. En güzel ibadetimiz namazdır. Namazın arkasından bir dua ederiz. Hiç bağırır mıyız? Boynumuzu bükeriz. İltica ederiz. Bazen dudaklarımız bile oynamaz. İçimizden ne diyeceksek deriz. Bunları Cenab-ı Hak duymuyor mu? Duyuyor. Onun için bağırmayı, sesini çıkarıp duyurmayı sevmez Cenab-ı Hak…

Ama biz de Cuma günleri yapmaya başladık bu işi. Birkaç dua okuyuveriyoruz. Tabii bunların hepsini cemaatin hepsinin bilmesi mümkün değil. Onun için dua ederken, onlar da duysunlar da amin desinler diyerek sesimizi yükseltiyoruz.

3. Namazda ellerini böğrüne koymayı da Allah sevmez.

Ellerimizi şöyle tutarız ya göbeğimizin altında. Bazen de böyle yanlarına alan olurmuş. O ilk devrin insanları namaz kılmaya daha henüz alışamadığı, öğrenemediği için böyle bazı çalım yapanlar da olurmuş. Efendimiz, bunu Allah sevmez, yapmayın demiştir.

u. Allah-u Teàlâ'nın Sevmediği Şeyler

Taberânî, Ammâr ibn-i Yâsir ve Muğîre ibn-i Şu'be'den, Ma'kıl ibn-i Yesâr'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[246]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ كَرِهَ لَكُمْ: قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَمَنْعَ وَهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَعُقُوقَ الأُمَّهَاتِ (طب. عن عمار بن ياسر والمغيرة بن شعبة معًا ؛ طب. عن معقل بن يسار)

RE. 89/3 (*İnna'llàhe azze ve celle kerihe leküm: Kîle ve kàle, ve kesretü's-suàli, ve idàate'l-mâli, ve men'a vehâti, ve ve'de'l-benâti, vu ukùka'l-ümmehâti.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle kerihe leküm*) "Allah azze ve celle sizin için şu şeyleri kerih gördü: (*Kîle ve kàle*) Dedikodu, (*ve kesretü's-suàli*) çok soru sormak, (*ve idàate'l-mâli*) mal telef etmek, (*ve men'a vehâti*) müracaatı reddetmek, (*ve ve'de'l-benâti*) kızları diri diri gömmek, (*ve ukùka'l-ümmehâti*) anaya asi olmak."

---

[246] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.384, no:901; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.156, no:1090; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.391, no:716; Ammâr ibn-i Yâsir ve Muğîre ibn-i Şûbe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.224, no:522; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.391, no:714; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.86, no:44028; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.118, no:6949.

1. (*Kîle ve kàle*) Allah-u Celle ve A'lâ dedikoduyu sevmiyor. Filan şöyle dedi, filan böyle dedi. Bunu Allah sevmiyor. İbret alınması lazım gelen bir vak'a olursa, bunu söylemekte beis yoktur.

2. (*Ve kesretü's-suàli*) Çok soru sormayı da Allah sevmiyor. Bu iki manaya gelir. Bir istemek var, dilencilerin istediği gibi; bir de meseleyi sormak var. Mütemadiyen sorular sorulur:

"—Eviniz nasıl, sizin mi? Çocukları evlendirmediniz mi, nasıllar, geçiniyorlar mı?"

Bu tür sualler hoş değildir.

3. (*Ve idàate'l-mâli*) Malın ziyan edilmesini de Allah hoş görmez. Mal ne zaman zayi olur? Malı keyfi bir surette, insanın ihtiyacından fazla harcamak, zayiattandır. Yani miktar-ı … … yiyeceksin, giyineceksin, evin… ona göre … hazırlayacaksın. İhtiyaç nisbetinde. İhtiyaçtan fazlası yasaktır. Allah hoş görmez.

Meselâ, Dâvud-i Tâî Hazretleri'ni okumuştum dün. Kuru ekmek yiyormuş. Kuru ekmek yerken de onu ufalayıp bir bulamaç haline getirip, öyle yiyormuş. Demişler:

"—Niçin yapıyorsun bunu?" demişler.

"—Nefsim bir şey istedi, yasaklı şey istedi, günahlı şey istedi, hoş olmayan şey istedi. Onu ona vermemek için ceza verdim. Kaç sene tuza banmayacağım!" demiş.

Nasıl ki mahkemeler ceza veriyor insanlara, insanlar da kendi kendilerine böyle ceza veriyorlar. Hakkın hoş görmediğ şeyleri yaptığı taktirde. Kaç sene kuru ekmek yiyor, tuzsuz.

Tabii insanın bir yemeğe ihtiyacı var, sıhhate ihtiyacı var. Bu yemek ihtiyacının dışında fazla yiyor. Bu çok yiyiş zayiattandır. Allah sorar.

Peygamber SAS Efendimiz her şeye hakim, malik iken nasıl yiyordu yemeği? Günde bir öyün yemek yiyordu. Hele bu kısa günlerde üç öyün yemek çok fazla… Bu kısa günleri Allah bize rahmet olarak vermiş, orucu kolay tutsunlar diyerekten.

Sigaralara verilen paralar, günahlara harcanan paralar, fuzuli masraflar hep mal zayiatıdır.

Geçen dersimizde fazla saltanat yapılmaması için bir şey söylemişiz, kardeşlerimizden birisi gitmiş evine. Evde ne varsa bu fazlaya ait, almış hepsini götürmüş, "Oğlum al bunları, istemem ben evde!" demiş. Demek ki Cenab-ı Allah'ın rızasını düşünen bir adam… Fuzuli eşya hem masraftır, hem insanlara şöhret verir, gurur verir, bir şeyler verir.

Eş'arî denilen bir kabile var. Peygamber SAS onlar hakkında:

"—Onlar bendendir, ben de onları severim!" buyuruyor.

Sormuşlar:

"—Yâ Rasûlallah, niçin seviyorsun bunları?"

Çünkü onlar gerek mahalle, gerek memleketlerindeki darlık zamanlarında erzaklarının bir kısmını, erzakı bitenlere verirlermiş. Erzakı biten haber verirmiş komşularına:

"—Bizim erzakımız kalmadı." diye.

Hemen herkes nesi varsa getirir, dökermiş ortaya… Onları komşulara, olana olmayana taksim ederlermiş.

Memleketin bugünkü haline bakalım, bugün bu kıyamet neden kopuyor? Neden oluyor bu felâketler? Bu felaketleri doğuranlar fukaraya hakkını vermeyenlendir. Allah cümlemizi nevm-i gafletten ikaz eylesin…

İnsanların kendinden gayri diğer insanları da düşünmesi, hem Müslümanlığın iktizası, hem de insanlığın iktizası. Çünkü Müslümanlar bir vücut gibidir. Bir insanın vücudu neyse, bütün Müslümanlar da öyledir.

Farz edelim ki yemek yiyoruz. Taksim oluyor içeride, bütün azamıza dağılıyor. Kolumuza gelmiyor. Taksimat yolu kapandı. Kolumuz ne olur? Felç olur. Ayağımıza taksimat gitmiyorsa, ayağımız felç olur. Sebebi? Taksimat yok içeride. Bozulmuş taksim noktası… Bundan dolayı adamın ayağı yürümüyor, eli hareket etmiyor, iş yapamıyor. Sebebi? Makinenin bozukluğu.

4. (*Ve men'a vehâti*) Müracaatı reddetmek de Cenab-ı Hakk'ın kerih gördüğü şeylerden birisi.

5. (V*e ve'de'l-benâti*) Kızları diri diri gömmek de Allah'ın razı

olmadığı bir şey… Eski zamanlarda kız çocuklarını, yük olmasınlar bize diyerekten gömerlermiş, öldürürlermiş. Kız çocuğu büyüyünce kocaya verilecek. Kız çocuğunu başkasına vermek ağır gelirmiş. Onları hemen topraklara gömerlermiş, diri diri…

6. (*Ve ukùka'l-ümmehâti*) Anaya-babaya asi olmak da Cenâb-ı Hakk'ın sevmediği şeylerden birisi. Allah, Kur'an-ı Kerim'de, "Onlara öf bile demeyin!" buyuruyoır.

Ana babanın intizarı, çok fenadır. İnsanın mahvına sebep olur. Hayır duaları da çok insanları ihya eder.

Meselâ, Buhari Hz. çok hoşuma gider, çocukmuş, oynuyormuş. Oynarken çocuğun birisi bir taş atmış, gözü çıkmış. Annesi gelmiş bakmış ki oğlunun gözü akıyor, kör olacak. Demiş ki:

"—Ya Rab! Ben kör evladı ne yapayım? Ben bu evlattan hayır bekliyorum. Gözü bunun sakat olmuş. Bunun gözünü senden isterim!" demiş.

Cenab-ı Hak da duasını kabul etmiş. Gözü iyileşmiş.

Çok misaller var. Mesela kardeşler varmış böyle birbirleriyle samimi kardeş olmuşlar. Bir gün bakmış ki, yok kardeşi.

"—Ne oldu bizim kardeş?" demiş.

"—Senin kardeş bundan sonra yolunu değiştirdi artık, kötü yollara gitti." demişler.

Gitmiş, aramış, bulmuş. Bakmış ki bir kötü bir evde… Gitmiş sarılmış ona:

"—Ah benim kardeşim, sen nerelerde kaldın, ben seni arıyorum!" demiş:

"—Ben artık başka fikirdeyim…"

"—Yok! Ben seni bırakmam." demiş. "Seninle bu kadar kardeşlik yaptık!" falan diyerek, onu almış getirmiş. Yani o günahkâr diye onu terk etmemiş. Ona şefkat, merhamet göstererekten yine onu eski haline çevirmiş.

Bunlar insanlıktaki büyüklükler. Allah onları cümlemize nasib etsin…

Şükür dersinde hoşuma gitti. Bütün azaların şükrünü yazıyor da, "Gözün şükrü kardeşlerinin kusurunu görmemektir." diyor.

Bazı adamlar tıynet itibariyle kusurludur. Konuşmasında, yürüyüşünde, harekâtında şu şu kusurları vardır. Kusursuz insan olur mu canım?

Gözün şükrü, kardeşinin hatasını görmemesidir. Kulağın şükrü, kardeşlerinin hakaretini duymamaktır. Gel de şimdi işin içinden çık!

v. Her Hastalığın Şifası Vardır

İbnü's-Sünnî, Ebû Nuaym, Taberânî ve Hàkim, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[247]

---

[247] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV. s.445, no:8220; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.75, no:2534; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.360, no:23884; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.29, no:797; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

إنّ الله تَعَالَى لَمْ يُنْزِلْ دَاءً ، إلاَّ أَنْزَلَ لهُ دَواءً ؛ عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ ، وجَهِلهُ

مَنْ جَهِلَهُ ، إلاّ السَّامَ ، وَهُوَ الْمَوْتُ (ابن السنى ، وأبو نعيم ، طب. ك.

عن أبى سعيد)

RE. 89/4 (*İnna'llàhe teàlâ lem yünzil dâen, illâ enzele lehû devâen; alimehû men alimehû, ve cehilehû men cehilehû, ille's-sâme, ve hüve'l-mevt.*)

(*İnna'llàhe teàlâ*) "Hiç şüphe yok ki Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*lem yenzil dâen, illâ enzele lehû devâen*) bir hastalık indirmişse, mutlaka o hastalığa bir de deva indirmiştir."

Her hastalığa, bir deva, bir şifa, bir çare indirmiştir. Devasını indirmediği hastalık yoktur. (*Alimehû men alimehû*) "Bu devayı, bu şifayı bilen bildi; (*cehilehû men cehilehû*) bilmeyen bilmedi."

Tabii her kul her hastalığın şifasını bilecek değil. Bilen bildi, bilmeyen bilmedi. (*İlle's-sâm*) "Sâm hariç." *Sâm* ne demek? (*Ve hüve'l-mevt*) "O da ölümdür. Ölümün çaresi yok."

Bugün bilemediğimiz devalar, cehlimizin iktizasıdır. Onun devası yok değil. Devası var da cehlimiz iktizası onun devasını bulamıyoruz. Allah yaratmıştır onu.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri bir gün gece yatmış, uyumak istemiş, uyuyamamış. Kalkayım demiş. Kalkmış, bakmış tesbih de çekemiyor. İç rahatsızlığı geliyor, ateş basıyor, sıkılıyor. Oturayım demiş, olmamış.

Çıkayım da şöyle bir dolaşayım bari demiş. Çıkmış bakmış ki kapısının önünde bir adam, eski bir abaya bürünmüş bekliyor.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.443, no:4236; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV. s.441, no:8205; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.427, no:6062; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.343, no:19344; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.113, no:5183; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.121, no:7036; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.5, no:28079; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.162, no:7032.

"—*Selâmün alyeküm!*" demiş.

"—*Ve aleyküm selam!* Ne var, hayrola?"

"—Mukallibe'l-kulûb olan Allah'a yalvardım ki, şu Cüneyd'i çıkar karşıma da sorgum var ona soracağım!" demiş.

Şimdi gece vakti, Cüneyd uykuda… Allah mukallibe'l-kulûb ya. Namaza durmuş. olmamış; tesbihe durmuş, olmamış; dışarıya çıkmaya mecbur kalmış. Maksat o adamla karşılaşmak…

"—Nedir derdin?" demiş.

"— Nefsin hastalığı, nefse ne zaman ilaç olur?" diye sormuş.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri:

"—Nefsin, hevasına karşı çıktığında, hastalığı kendine ilaç olur." diye cevap vermiş.

Adam kendi kendine şöyle konuşmuş:

"— İşit ey nefis, ben bunu sana tam yedi kere söyledim, ama sen Cüneyd'in ağzından duymadıkça kabul etmedin!" demiş ve dönüp gitmiş

Bu kadar yetsin inşallah…

Şimdi beraber bir salât ü selâm okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

22. 08. 1976 - İskenderpaşa Camii

12. ALLAH'IN SEVDİĞİ ŞEYLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ اللهَ تَعَلَى لاَ يَقْبَلُ لِصَاحِبِ بِدْعَةٍ صَوْمًا ، وَلاَ صَلاَةً ، وَلاَ صَدَقَةً ،

وَلاَ حَجًّا ، وَلاَ عُمْرَةً ، وَلاَ جِهَاداً ، وَلاَ صَرْفًا ، وَلاَ عَدْلاً ؛ حَتَّى

يَخْرُجَ مِنْ الإِسْلاَمِ كَمَا تَخْرُجَ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ (ه. عن حذيفة)

RE. 92/1 (*İnna'llàhe teâlâ lâ yakbelü li-sâhibi bid'atin savmen ve lâ salâten, ve lâ sadakaten, ve lâ haccen, ve lâ umreten, ve lâ cihâden, ve lâ sarfen, ve lâ adlen; hattâ yahruce mine'l-islâmi kemâ tahruce'ş-şa'ratü mine'l-acîni.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

a. Bid'at Sahibi Olmanın Zararı

İbn-i Mâce Huzeyfe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[248]

إِنَّ اللهَ تَعَلَى لاَ يَقْبَلُ لِصَاحِبِ بِدْعَةٍ صَوْمًا ، وَلاَ صَلاَةً ، وَلاَ صَدَقَةً ،

وَلاَ حَجًّا ، وَلاَ عُمْرَةً ، وَلاَ جِهَادًا ، وَلاَ صَرْفًا ، وَلاَ عَدْلاً ؛ حَتَّى

يَخْرُجَ مِنْ الإِسْلاَمِ كَمَا تَخْرُجَ الشَّعْرَةُ مِنَ الْعَجِينِ (ه. عن حذيفة)

RE. 92/1 (*İnna'llàhe teàlâ lâ yakbelü li-sâhibi bid'atin savmen ve lâ salâten, ve lâ sadakaten, ve lâ haccen, ve lâ umreten, ve lâ cihâden, ve lâ sarfen, ve lâ adlen; hattâ yahruce mine'l-islâmi kemâ tahruce'ş-şa'ratü mine'l-acîni.*)

(*İnna'llàhe teâlâ*) "Yüce Allah, (*lâ yakbelü li-sâhibi bid'atin*) bid'at sahibi bir insandan kabul etmez. Bid'at sahibi olan bir insandan şunları kabul etmez: (*Savmen*) Bir oruç kabul etmez. Tuttuğu orucu kabul etmez. (*Ve lâ salâten*) Bir namaz kabul etmez. Kıldığı namazı kabul etmez. (*Ve lâ sadakaten*) Zekât veya serbest bağış tarzındaki sadakasını kabul etmez. (*Ve lâ haccen*) Haccını da kabul etmez. Bir hac da kabul etmez. (*Ve lâ umreten*) Umresini de kabul etmez. (*Ve lâ cihâden*) Cihadını da kabul etmez. Düşmanla gidip savaşmasını da kabul etmez. (*Ve lâ sarfen, ve lâ adlen*) Farzını, nafilesini, hiçbir şeyini kabul etmez."

---

[248] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.56, no:48; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.374, no:5583; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.221, no:1115; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.138, no:6984; RE. 489/11.

(*Hattâ yahruce mine'l-islâmi*) "Nihayet o bid'at sahibi böyle hiçbir şeyi kabul olmaya olmaya, İslâm'dan çıkar gider. (*Kemâ tahruce'ş-şa'ratü mine'l-acîni*) Hamurun içinde görülmüş kılın çekilip çıktığı gibi, o da İslâm'ın içinden çekilip çıkartılır, atılır gider. Müslümanlıkla ilgisi kalmaz."

Bugünkü ders, bu hadis-i şerif çok mühim bir derstir İslâm'da… Bu *bid'at* denilen şeyler, Peygamber SAS'in zaman-ı saadetlerinden sonra dinde hâdis olan hareketler, ahvaller.

Çünkü din tekemmül etmiştir. Tekemmül ettikten sonra ne ziyadeyi, ne noksanı kabul eder. Binâen aleyh dine yapılan ekler, mesela üç kere yıkayacağına dört kere yıkamak, üç kılacağımıza dört kılmak nasıl olacak bir şey değilse, bu bid'atların envaı pek çok. Bunları teker teker saymaya imkân olmaz.

Fakat şöyle bir kaide koymuşlar ki, bu bid'atlar, ilaveler küfrü mucip oluyorsa, küfrü mucip olacak bid'atlarsa, bu bid'atların sahiplerinin yaptıkları ibadetlerin hiçbirisi kabul olmaz.

Şimdi bid'at deyince bakınız camimizdeki minareler, altımıza yaydığımız halılar, caminin ziynetleri, döşemeleri, hatta kendimizde bile olan hareketler de birer bid'attır. Fakat bu bid'atlar *bid'at-ı hasene* ve *bid'at-ı seyyie* diye ikiye bölünmüştür.

Bid'at-ı hasene ki, zamanına göre lüzumu kanaat getirilmiş. Şimdi halı olmasa camide, camiye kimse gelip oturmaz. E sesler de etrafta uzun yerlere kadar duyulsun diye minarelerde ihtiyaç görülmüş bunlar da yapılmış. Birer bid'attır ama küfrü mucip değildir.

Meselâ, biz bu sefer Bağdat'a gittiğimiz vakitte, Necef'te Hz. Ali KV. de ziyaret edelim dedik de bizi herif sokmadı içeri. Niçin? Ayağımızdaki mesti kabul etmiyor.

Mest, bir sünnettir ki meşrudur. Yetmiş sahabenin tevatürüyle meydana gelen bir sünnettir. Bu sünneti kabul etmemek küfr-ü mucibdir. Sünneti kabul etmemek küfrü mucib olduğundan dolayı onların bu gibi hareketleri bid'attir.

Meselâ, öldükten sonra dirilmeye inanmaz bazıları… Bu da

bid'at-ı seyyiedir ve buna mümâsil. Meselâ Vahhabilerin Peygamber SAS'in şefaatini kabul etmemeleri, hayatına mahsustur demeleri, bunlar küfre götüren bid'atlardır. Bunların yaptıkları güzel amellere hiç kıymet verilmez, ehemmiyeti yoktur.

Çünkü, bid'at sahibinin ibadetleri kabul olmaz. Sayıyor, savm oruç, salat namaz, sadaka sadaka, hac bildiğimiz, umre bildiğimiz, cihad bildiğimiz… Farz olsun, nafile olsun ibadetleri makbul olmaz. Çünkü şeriatın çizdiği hududun dışına çıkmıştır.

Bununla beraber onlar o kadar ileriye giderler ki, İslâm'ın dininden de çıkarlar. Hamurun içindeki kılı çektiğiniz vakitte nasıl hiç habersiz çıkar ve bir şey bulaşmadan çıkar. İşte bunun gibi İslâm'dan uzak kalmışlardır onlar, çıkmışlardır, haberleri de yoktur yani…

Adlarını koyarlar İslâm adı, biz de müslümanız derler. Fakat Müslümanlıktan çoktan çıkmışlardır onlar. Müslümanlık çıkarmıştır yani onları. Onlar çıkmak istemezlar fakat Müslümanlık onları atmıştır dışarıya…

Onun için Allah kusurlarımızı affetsin…

Bid'at çok kötü bir şeydir. Onun için Hazret-i Ali KV diyor ki. Daha 25, 28, 30 sene arasındaki zamanda…

"—Peygamber SAS'in zamanında gördüğüm insanlardaki ibadete, dine gayreti bugün göremiyorum." diyor.

Onlar ibadetlerine o kadar meraklıydılar ki, dinlerine o kadar haris idiler ki demek, biraz sonra gevşeme başlamış.

Hz.Ömer RA Sûre-i Tekvîr'i okuyormuş kendisi.

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ (التكوير: ١٠)

(*Ve ize's-suhûfu nüşiret*) [Amel defterleri açıldığı zaman…] (Tekvîr, 10) âyet-i kerîmesine geldiği vakitte.

Mâlum ya bir gün kıyamet kopacak, kıyamette herkesin kitabı önüne konacak; (*İkra' kitâbek*) Oku kitabını!" diyecekler. Bu sahifeler, kitaplar böyle herkesin önüne açıldığı, yayıldığı vakitte,

akla karanın meydana çıktığı vakitte…

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ (الطارق:٩)

(*Yevme tüble's-serâiru*) [Gizli şeylerin açıklanacağı gün…] (Tàrık, 86/9) O sırlar, içteki şeyler meydana çıktığı gün, o gün herkes saklanacak yer arayacak.

Hz. Ömer, "Ne olacak halim?" diyerekten öyle bağırmış, feryat etmiş ve nihayet bayılıp düşmüş.

Hz Ömer'i düşünün, bir de bizi düşünün. O, o günün dehşetinden o âyet-i celilenin tesirine kendisini kaptırarak bayılmış, günlerce ayılamamış. "Nedir, hastalığın?" diyerekten ziyaretine gitmişler.

Hastalığı Allah'a olan korkusunun ifrat derecesine varışı. Biz bugün ne günahları işliyoruz da hiç umurumuzda bile değil. Biz günahları işliyoruz, o günahı işlememiş. Âyet-i celilenin manâsındaki derinliğe vukufundan dolayı, "Ne olacak halimiz o günde?" diyerekten bayılmış.

Çok aziz muhterem kardeşler!

Allah hepimizin imanını muhafaza etsin…

Bugün müslüman olarak yaşıyoruz ama itibar hep sonadır derler; hatimeyedir. Hatimede bakalım müslüman olarak göçecek miyiz, göçemeyecek miyiz? Buna karşı elimizde bir senedimiz yok… Çünkü önümüzde birçok hadiseler apaçık duruyor ki, birçok müslümanlar zaman itibariyle dinlerini kaybediyorlar, hatta dinsizin yapmadığını yapıyor. Dinsizin yapamayacağını dünkü müslümana bakıyorsun bugün yapıyor. İnsan da buna şaşırıyor;

"—Yahu ne kadar müslümandı, anası babası müslümandı, hocaydı hacıydı." filan ama bugün bakıyorsun ki büsbütün tersine dönmüş.

Binâen aleyh, Allah cümlemizin kalplerini muhafaza etsin de, böyle terse dönmekten muhafaza buyursun…

Bunun sebebi korkusuzluktur. Allah-u Celle ve A'lâ'dan hakiki

korkular insanda olmazsa, insan envai çeşit fenalıkları yapmaktan çekinmez. Günah-ı kebair belki işlemez ama günahı sagîreleri işlemekte de beis görmez. Allah Gafur'dur der.

"—İşte hocalar da diyor ya, abdesti alındıkça günahlar dökülür, namaz kılındıkça günahlar dökülür, işte zikirler yapıldıkça, sadakalar da karşılar filan. Allah kerimdir." diyor, gidiyor.

Fakat bilmiyor ki bir evi bir kıvılcım yakıyor. Bir koca ateş değil, ufak bir kıvılcım bakarsın ki koca bir evin yanmasına sebep olur. Allah esirgeye mahallenin yanmasına sebep olur.

Onun için bid'atlardan son derece kaçınmamız şarttır. Bunun için de bilgi lazım. Bu bilgiyi bilmek lazım. Bilgi de kâr etmez. Bugün sakal salmamanın kerahat olduğunu bilmeyen yoktur. Bilir herkes, sakal salmamak kerahattır. Fakat yapmak meselesine gelince yapamaz. Kimisinin işi manidir, kimisinin gönlü manidir.

Ha şimdi burada iş dolanır nefse. Onun için insanlarda nefis tekemmül etmedikçe, yani kâmil bir insan olmadıkça bu insanın hareketleri bütün zarardadır.

Şimdi yine muhabbet maksadımız. Bir sigaradır, bir zararı yok diyor, bir kişi içiyor. Fakat memleketi hesap et. Bugün beş milyon insan eğer sigara içiyorsa, beş milyon lira bir günde uçuyor havaya. Sen memlekette kalkınma arıyorsun, bak bir günde beş milyon lira kaçıyor havaya…

Ama diyeceksin ki: İnsan kazanıyor.

Bir insanın günde kazandığı beş milyon lira mıdır acaba? Yananla kazancı karşılaştırmak lazım. Yanan mı çok kazanılan mı çok?

E bu 10 günde 50 milyon, 100 günde 500 milyon, 200 günde milyar lira ediyor. Bir senede bir buçuk milyar, iki milyara yaklaşıyor. Bunun tabii daha ilaveli masrafları da var. İşte iki milyar bir senede tasarruf edecek; hem günahlardan, bid'atlardan kaçınmış olacak.

Bu da amelî bir bid'attır, Onun için, Allah cümlemizi affetsin…

b. Allah Uyumaz

Müslim ve İbn-i Mâce, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[249]

إِنَّ اللهَ لاَ يَنَامُ ، وَلاَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَنَامَ ، يَخْفِضُ الْقِسْطَ وَيَرْفَعُهُ ، يُرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ اللَّيْلِ ، قَبْلَ عَمَلِ النَّهَارِ ؛ وَعَمَلُ النَّهَارِ ، قَبْلَ عَمَلِ اللَّيْلِ ؛ حِجَابُهُ النُّورُ ، لَوْ كَشَفَهُ لأَحْرَقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ ، مَا انْتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ

(م. ه. عن أبي موسى)

RE. 92/2 (*İnna'llàhe lâ yenâmü, ve lâ yenbağî lehû en yenâme, yahfidu'l-kısta ve yerfeuhû, yerfeu ileyhi amelü'l-leyli, kable ameli'n-nehâr; ve amelü'n-nehâri kable ameli'l-leyli; hicâbühü'n-nûru, lev keşefehû leahrakat sübühàtü vechihî, me'ntehâ ileyhi basaruhû min halkıhî.*)

Şimdi bizi ikaz ediyor Efendimiz. Bizim Âyete'l-Kürsî'miz var. Her müslüman bilir onu, her namazın arkasından da günde beş defa okunur. Cenâb-ı Hak için burada uyku diyor, orada *sinetün* diyor. Yani ufak bir gaflet insana ârız olur ya, öyle ufak bir gafletin de Cenâb-ı Hak için ârız olmasına imkân yoktur. Onun için beşere ârız olan bu gibi şeyler Allah için imkânı yoktur.

Onun için buyuruyor ki:

(*İnna'llàhe lâ yenâmü*) "Allah-u Celle ve A'lâ kat'iyyen

[249] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.419, no:263; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.227, no:191; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV s.405, no:19649; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.499, no:266; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.128, no:382; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.196, no:7262; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.130, no:133; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.139, no:6025; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.181, no:674; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

uyumaz, (*ve lâ yenbağî lehû en yenâme*) ve uyumak ona lâyık değildir. Onun için uyku mevzubahis değildir. (*Yahfidu'l-kısta ve yerfeuhû*) O, adaleti ile alçaltmak istediğini alçaltır, yükseltmek istediğini de yükseltir."

Nefs-i emmâreye müptela olan, nefislerini tekemmül ettiremeyen insanlar daima sükût [düşme] halindedir. Karun sükût halinde ya bugün; o Karun'un sükûtu gibi, insanlar da daima sükut halindedir, iniyor aşağıya… Farz edin ki semânın bilmem kaçıncı katından aşağıya kadar böyle ine ine gidiyor.

Niçin? Tekemmül edememiş, ahlâkını tasfiye edip düzeltememiş. İnsanlıkta kemal-i insaniyeyi ele geçirememiş. Onun için o daima düşmektedir. Önünde büyük tehlike var yani. Düşen insan tehlikededir. Yukarıdan tayyareden bir insan düşse, tehlikededir. Yüzde, binde bir ancak kurtulma imkânları oluyor.

Bazı kavmi de yükseltir. Ne gibi? Ahlâkan tekemmül etmiş, insaniyeten tekemmül etmiş, iyi bir insan olmuş. Bu insan da daima yükselir. Ne gibi? Peygamber SAS'in Mi'racı gibi. Onun Mi'racına benzer müteaddit miraçlar kendisinde hâsıl olur. Yani daima Allah tarafından takviye olunur.

(*Yerfeu ileyhi amelü'l-leyli, kable ameli'n-nehâr*) "Kulun gece amelleri, gündüz ameline başlamadan önce; (*ve amelü'n-nehâri kable ameli'l-leyli*) ve gündüz ameli de gece amelinden önce Allah'a yükseltilir."

Bütün amellerimiz, her gün işliyoruz ya. Bu işlediğimiz ameller bunlar itikada taalluk eden şeyler, çok mühimdir. Her günkü işlediğimiz ameller akşam olmadan evvel Cenâb-ı Hakk'a arz olunur."

İşte kulunun yaptığı hareket, işte amel. Her gün arz olunuyor. Gece amelleri gündüz olmadan, gündüz amelleri de gece olmadan Cenâb-ı Hakk'a arz olunuyor.

(*Hicâbühü'n-nûru*) "Allah'ın hicabı nurdur. (*Lev keşefehû leahrakat sübühàtü vechihî*) Hicabını açsa idi, nazarının her erdiği, yanardı. (*Me'ntehâ ileyhi basaruhû min halkıhî*)

Mahlûkunun hiçbirinin görüşü ona ulaşamaz."

Cenâb-ı Hak bize kendini göstermiyor. "Beni âsârımla bilin!" diyor. Bakıyorsunuz bu kâinata, bütün eşya Allah-u Teâlâ'yı haber veriyor. Ve bütün eşya birliğini haber veriyor.

Dün bir gâvur geldi bize, Rum gâvuruymuş. Bir vasıtayla gelmiş;

"—Allah birdir." diyor.

"—E kitabınızda üçtür diyorsunuz ya?" dedim.

"—Yok, Allah birdir." diyor.

Hem şu tabiri yaptı. Şimdi bu ev dünyadır. Allah da buradan bu dünyaya böyle bakıyor dedi. Şu tabirle, herkesi burada görüyor, bakalım kullarım ne yapıyor diyerekten. Kullarım ne yapıyor diyerekten Allah-u Teàlâ gözüyle gözlüyor mahlûklarını diyor gâvur itikadında bile. Gâvur itikadında, kullarını Cenâb-ı Hak tarassut ediyor, gözlüyor, bakalım neler yapıyorlar diyerek diyor.

Allah bize de uyanıklar versin…

Yani bizim dinimizdeki esaslarda, daima kullar Cenâb-ı Hakk'ın da murakabesi altındadır. Cenâb-ı Hakk'ın murakabesi altındadır. Gözünden Cenâb-ı Hak bir an kulunu ayırmıyor.

Kulunu bir an ayırmıyor. Onun için büyükler edebe çok riayet etmişler. Huzur-u ilahide olduklarını unutmamışlar. Onun karşısında öyle bacak uzatmak, münasebetsiz hareketler yapmayı kendilerine yedirememişler. Senelerce uyumayanlar olmuş.

Meselâ Dâvud-u Tâî Hazretleri, bir gece teheccüde kalkamamış; "Sen misin kalkmayan!" diyerekten bir sene uykuyu kendisine haram etmiş.

Binâen aleyh Cenâb-ı Hak kendisini böyle perdelemiştir. Eğer açsa da biz onu bu dünya gözüyle görmek istesek; bütün mahlûkat bir anda yanar.

Şimdi güneşi aşağıya verse, o aşağıdaki ziyasının, hararetinin altında insan yaşayamaz. Böylece hararet kim bilir kaça yükselir, yaşayamaz, ölür. Güneş de Allah'ın mahlûklarından bir

mahlûktur. Ona verilen kudretinden bir eser. Binâen aleyh onun kendisi böyle bir gösteriyor ki kendisini bize, hiç kimse dayanamaz.

Onun için ahiretteki göz başka, dünyadaki göz başka... Ahirette gösterecek ama bu gözlerle değil. Onu görebilmek istidâdı olan göz verecek o zaman…

c. Şaka da Olsa Yalan Söylemeyin!

İbn-i Asâkir, Hz. Aişe RA'dan; Deylemî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[250]

إِنَّ اللهَ لاَ يُؤَاخِذُ الْمَزَّاحَ الصَّادِقَ في مُزَاحِهِ (كر. عن عائشة ، وقال: إسناده منقطع ؛ الديلمي عن أنس)

RE. 92/3 (*İnna'llàhe lâ yüâhizü'l-mezzâha's-sàdika fî mizâhihî.*)

(*İnna'llàhe lâ yüâhizü'l-mezzâha's-sàdika*) "Cenâb-ı Hak doğru doğru konuşan lâtifeciyi muahaze etmez; (*fî mizâhihî*) şaka yaptığı zaman..."

Yâni şaka yalan olmayacak doğru olacak. Ne gibi mesela?

Peygamber SAS bir yaşlı, ihtiyar kadına:

"—Koca karılar cennete giremeyecek." dedi.

Latife olarak dedi. Kadın bundan çok üzüldü. O zaman dedi ki:

"—İhtiyar olarak girmeyecek. Herkes 33 yaşında genç olacak o zaman..."

Seviniverdi tabii.

İnsan şakayı yaparken, sözü ona göre hesaplamalı. Yapmamak daha evlâdır. Buna dikkat edeceksiniz.

---

[250] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.37; Hz. Aişe RA'dan.
Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.166, no:616; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.649, no:8326; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.121, no:6952.

ç. Allah Kalplerinize ve Amellerinize Bakar

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Mâce Ebû Hüreyre'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[251]

إِنَّ اللهَّ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ ، وَلَكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى

قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ (م. ه. حم. عن أبي هريرة)

RE. 92/4 (*İnna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm, velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm.*)

(*İnna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm*) "Allah sizin boyunuzun posunuzun güzelliğine, endâmınızın mütenâsib olmasına, elbisenize bakmaz; paranıza bakmaz, maddî mevkiinizin, makamınızın yüksek olmasına bakmaz. (*Velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) Lâkin gönüllerinize ve amellerinize bakar."

Cenâb-ı Hakk'ın kullarına olan nazarı, tecellisi onların zâhiri hallerine değildir. Boyumuz var, posumuz var, güzelliğimiz var,

---

[251] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.427, no:4651; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.173, no:4133; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, no:7814; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.120, no:394; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10477; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.272; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.369, no:379; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.140, no:264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.166, no:614; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.70, no:69; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.326; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.217, no:1352; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.98; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.540, no:1544; Yahyâ ibn-i Ebî Küseyr Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.193; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5262; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.143, no:6995; RE. 92/4.

zenginliğimiz var… Herkesin bir çeşit hareketi var. Bunların hiçbirisine Cenâb-ı Hak iltifat etmez. Zengin ol, güzel ol, kuvvetli ol, ne olursan ol… Ancak kalplerinize ve yaptığınız işlere bakar Allah…

Hayırlı bir iş midir yaptığınız, gönlünde Allah duruyor mu, durmuyor mu? Ne ile meşgulsün?

Gönül nazargah-ı ilahîdir. Bu nazargah-ı ilahî olan gönlünde dünya mı var, Allah mı var? Dünya varsa, ne yazık! Çünkü dünya ile Allah bir arada olmaz.

Dünya Allah-u Teàlâ'nın sevmediği, ama bizi buraya imtihan için yolladığı bir ülke işte… Ama hiç de sevmez Cenâb-ı Hak dünyayı... Onun için günahların en başı dünyayı sevmedir. Dünya sevgisi mıknatıs gibi yani bütün günahları arkasına takar. Mıknatıs gibi, bütün günahlara çeker çeker götürür.

Şimdi bak bugün Dögol geldi.[252] Tabi Dögol'un karşısına herkes çıkacak merasimi icabı… Kimisi işte bahalı esvabı ile çıkacak, kimisi bilmem nasıl çıkacak. Beyi razı değil, hanım ister falan. Ama dünya sevgisi bilmecburiye sevk edecek oraya onu… Allah kusurumuzu affetsin…

Onun için Cenâb-ı Hak amellere bakar. Bu kulum bakayım meyli ne tarafa? Dünya tarafında mı ağırlık, yoksa âhiret tarafında, Allah tarafında mı?

Onun için büyüklerimiz, kalbin Allah'tan ayrılmamasına dair çok güzel kaideler, usüller koymuşlar. İnsan o kaideler ve o usüller dairesinde çalışırsa, o zaman dünyaya iltifatı azalır. Çünkü İmam-ı Ali'nin dediği gibi dinsiz dünyanın kıymeti yok. Dünyanın kıymeti ancak dini iledir. Dini varsa o işlerde insan hizmetler eder, kendisinden faydalar olur. Eğer dini yoksa ne yazık o âleme…

d. Allah Sizin Kalplerinize Bakar

---

[252] General de Gaulle (1890-1970), Fransız asker ve siyasetçi. 25 Ekim 1968'de Türkiye'ye resmi bir ziyarette bulundu.

Bunu daha açık bir suretle ikinci bir hadiste bildiriyor. Taberânî, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[253]

إِنَّ اللهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَامِكُمْ ، وَلاَ إِلَى أَحْسَابِكُمْ ، وَلاَ إِلَى أَمْوَالِكُمْ ،

وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ ؛ فَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ صَالِحٌ ، تَحَنَّنَ اللهُ عَلَيْهِ ، وَ

إِنَّمَا أَنْتُمْ بَنُو آدَمَ وَأَحَبُّكُمْ إِلَيَّ أَتْقَاكُمْ (طب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 92/5 *İnna'llâhe lâ yenzuru ilâ ecsâmiküm. ve lâ ilâ ahsâbiküm, ve lâ ilâ emvâliküm, ve lâkin yenzuru ilâ kulûbiküm; femen kâne lehû kalbün sàlihun, tehannene'llàhu aleyhi, ve innemâ entüm benû âdeme, ve ehabbüküm ileyye etkàküm.*)

(*İnna'llâhe lâ yenzuru ilâ ecsâmiküm*) "Allah sizin cisimlerinize bakmaz." *Ecsâm*, cisimler demek. *Suver*'i belki herkes bilmez ama *ecsâm*'ı herkes bilir.

(*Ve lâ ilâ ahsâbiküm*) "Allah sizin soyunuza, sopunuza bakmaz!" *Ahsâb*, haseb neseb.

"—Ben filan şeyhülislamın oğluyum!"

"—Ben de falan Paşa'nın oğluyum!"

"—Ben de filan milyarderin oğluyum!"

Biraz da insanlar kendilerine unvanlar takarlar ya... Bunların hiçbirisinin kıymeti yok.

(*Ve lâ ilâ emvâliküm*) "Mallarınızın çokluğuna da şuna da buna da hiç bakmaz Allah." Hiç ehemmiyeti yok... Çünkü onlar bakılacak şey değil.

(*Velâkin yenzuru ilâ kulûbiküm*). "Allahu Celle ve A'lâ sizin

---

[253] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.297, no:3456; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.448, no:1678; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.400, no:17717; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.142, no:6993.

kalplerinize bakar.” Kalp merkezdir çünkü. Merkezin hareketine bağlıdır vücut. Merkez bozuk olursa, o vücuttaki hareketler tamamıyla bozuktur. Merkez güzel olursa, tabiatiyle diğer âzâ da ona uyduracaktır kendisini.

(*Femen kâne lehû kalbün sâlihun*) “Kimin bir kalbi var ki sàlihtir…” Kalb-i sàlih; temiz, işe yarar bir kalp.

“—Bu süt içilmeye sàlihtir.”

“—Bu et yenmeye sàlihtir.”

“—Bu ekmek yenmeye sàlihtir,” derler, lâyıktır yani.”

O kalbin sahibi, (*Tehannene’llàhu aleyhi*) “Allahu Celle ve A’lâ’nın merhametine, atıfetine, ihsanına lâyıktır; ona Cenâb-ı Hak verdikçe verir.”

(*Ve innemâ entüm benû âdeme*) “Sizin hepiniz Âdem oğlusunuz.” Hepimiz Hz. Âdem’in evladıyız.

(*Ve ehabbeküm ileyye etkàküm*). “Sizin, bu Âdem oğullarının içinden bana en sevgili olanlarınız, Allah’tan en çok korkanlarınızdır.”

Allah’tan korku nisbet dahilinde tabi. Kimin korkusu fazlaysa Allah-u Teàlâ’nın sevgisi o kula daha fazladır. Binâen aleyh Allah korkusunu gönlüne sokabilen insan, namazını kaçırmaz, orucunu hiç kaçırmaz. Sadakasını hiç kaçırmaz. Dünyanın haram lokmalarına da iltifat etmez. Faize hiç yanaşmaz.

Geçen gün bir arkadaş gelmiş de, beş on parası varmış, “Bunu nerede saklayabilirim?” diye sordu. “Bankayı söyleme de, nereyi söylersen söyle!” diyor.

Bir arkadaşımız vardı Bursa’da, iflas etti, hapse de düştü, sonra çıktı. İşte yine işini biraz düzeltmeye başlayınca, bankacılardan biri gelmiş demiş ki;

“—Sana yine bir kredi açalım!”

“—Yok, benim sütten ağzım yandı, şimdi yoğurdu istemem!” demiş, kaçmış.

Faize bulaşmamalısın! Evet belki birçok işlerini kurtaranlar da vardır ama, Allah yasak etmiş mi bunu?

وَلاَ تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ (البقرة:١٨٨)

(*Ve lâ te'külû emvâleküm beyneküm bi'l-bâtıli*) "Haksız yere, aranızda oyunlar, dalavereler, dolaplar çevirerek, birbirlerinizin mallarını yemeyiniz!" (Bakara, 2/188) diyor mu Allah?

"—Diyor."

E bunun ucunda cevahir de olsa, müslüman ona iltifat etmez.

e. Saçı Sakalı Siyaha Boyamanın Kötülüğü

İbn-i Sa'd, Àmir Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[254]

إِنَّ اللهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى مَنْ يَخْضِبُ بِالسَّوَادِ يَوْمَ القِيَامَةِ

(ابن سعد عن عامر مرسلا)

RE. 92/6 (*İnna'llàhe lâ yenzuru, ilâ men yahdibu bi's-sevâdi, yevme'l-kıyâmeti.*) "Allahu Celle ve A'lâ, saçını, sakalını siyaha boyayanın, kıyamet günü yüzüne bakmaz!"

Şimdi insanlarda çeşitli adetler var. Bugün kadınlarımızda meselâ çeşitli saç modaları var. Erkeklerde de bir zamanda sakal, saç boyama âdeti varmış ki, daima kendisini genç göstersin. Siyaha boyuyor, ihtiyarlığını saklıyor yani. O yüzünden de bellidir onun, ama işte saklıyor adam…

İşte Cenâb-ı Hak bu gibi sahtekârların yüzüne bakmayacak kıyamette… Çünkü, haramdır, günahtır.

f. Cömertliğin Mükâfâtı

---

[254] İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.441; Àmir Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.671, no:17331; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.144, no:6999.

Ebü'ş-Şeyh ve Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[255]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَأْمُرُ بِالْكَافِرِ السَّخِيِّ إِلَى جَهَنَّمَ ، فَيَقُولُ لِمَالِكٍ خَازِنِ جَهَنَّمَ: عَذِّبْهُ وَخَفِّفْ عَنْهُ الْعَذَابَ عَلَى قَدْرِ سَخَائِهِ الَّذِي كَانَ فِي دَارِ الدُّنْيَا (أبو الشيخ في الثواب ، والديلمي عن ابن عباس)

RE. 92/7 (*İnna'llàhe teàlâ ye'muru bi'l-kâfiri's-sahîyyi ilâ cehenneme, feyekùlu li-mâlikin hâzini cehenneme: Azzibhu ve haffif anhu'l-azâbi alâ kadri sehàihi'llezî kâne fî dâri'd-dünyâ.*)

Bak şimdi, kâfir olan gâvur ama Cenâb-ı Hak yine o kâfir için emrediyor cehenneme; (*feyekùlu li-mâlikin hâzini cehenneme*) cehennem bekçisine diyor ki: (*Azzibhu ve haffif anhu'l-azâbi*) 'Buna azab et ama, bunun azabını hafifleştir; bunu yak ama hafif yak!' diyor."

Azalışın sebebi ne? Adamın cömert oluşu…

(*Alâ kadri sehàihî*) "Cömertliği miktarı azabı hafifletilecek, (*ellezî kâne fî dâri'd-dünyâ*) dâr-ı dünyada yaptığı cömertliğinden dolayı… Gâvur, gavurluğu ile beraber cömert olduğu için azabı hafifletilecek. Öteki gâvur çok yanarsa, bu daha az yanacak."

Ya bir müslümanın sehası, cömertliği nasıl mükâfatlandırılır bilmem!

g. İbadet Eden Gencin Övülmesi

---

[255] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.152, no:554; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.392, no:16211; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.214, no:7157.

إنّ اللهَ تَعَالٰى يِبَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلائِكَةَ يَقُولُ: انْظُرُوا إِلٰى

عَبْدِي يَتْرُكُ شَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي ، أَيُّهَا الشَّابُّ ، أَنْتَ عِنْدِي كَبَعْضِ

مَلائِكَتِي (الديلمي عن طلحة)

RE. 92/8 (*İnna'llàhe teàlâ yübâhî bi'ş-şâbbi'l-àbidi'l-melâikete yekùlü: Ünzurû ilâ abdî, yetrükü şehvetehû min eclî, eyyühe'şâbbü, ente indî keba'dı melâiketî.*)

Şimdi bir gençlik var bir de ihtiyarlık var. İhtiyarlıkta insanın dünyadan eli eteği tabiatiyle çekiliyor. Kudretin kalmıyor, elinden becerikli işler gelemiyor. Mecbursun artık sabah camide akşam camide… Çünkü başka iş kalmadı elinde. Ona değil, Cenâb-ı Hakk'ın iltifatı burada gence…

(*İnna'llàhe teàlâ yübâhî bi'ş-şâbbi'l-àbidi'l-melâikete*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri, kendini ibadete vermiş olan genci meleklerine över, onunla iftihar eder, onlara gösterir, (*yekùlü*) der ki:

(*Ünzurû ilâ abdî*) "Şu kuluma bakın! (*Yetrükü şehvetehû min eclî*) Benim için şehevânî arzularını terk etmiş de benim evime gelmiş, huzuruma durmuş!" der.

Sonra kula hitaben: (*Eyyühe'şâbbü, ente indî keba'dı melâiketî*) "Ey genç delikanlı, bil ki sen benim nazarımda bazı meleklerim gibisin!" buyurur.

Hepsini demiyor, çünkü onların da büyükleri var.

h. Allah Harbe Hazır Olan Kimseyi Sever

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[256]

---

[256] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.386, no:4492; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.338, no:10787; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.218, no:7163.

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبَاهِي بِالْمُتَقَلِّدِ سَيْفَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَلَائِكَتَهُ ، وَهُمْ

يُصَلُّونَ عَلَيْهِ مَا دَامَ مُتَقَلِّدُهُ (خط. عن علي)

RE. 92/9 (*İnna'llàhe azze ve celle yübâhî bi'l-mütekallidi seyfehû fî sebîli'llâhi melâiketehû, ve hüm yüsallûne aleyhi mâ dâme mütekallidühû.*)

Bu da güzel bir şey!

(*İnna'llàhe azze ve celle yübâhî bi'l-mütekallidi seyfehû fî sebîli'llâhi melâiketehû*) "Allahu azze ve celle fî sebilillâh kılıcını beline takmış, harbe hazır adam ile meleklerine mubâhât eder, onu meleklerine över. *(Ve hüm yüsallûne aleyhi mâ dâme mütekallidühû*) Melekler de o adama, kılıcı belinde durduğu müddetçe dua ederler."

Yani harbe hazır adam. Ne dense, hangi gün dense harbe gidecek. Şimdiki gibi böyle devlet işi değil harpçilik, herkes gönüllü olarak cihada gidiyor.

i. İman Ehlinin Az Olması

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[257]

إِنَّ اللهَّ عَزَّ وَجَلَّ يَبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُنَادِيًا ، فَيُنَادِي: يَا آدَمُ ، إِنَّ اللهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَبْعَثَ بَعْثًا مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى النَّارِ ؛ فَيَقُولُ آدَمُ : يَا رَب ، وَمِنْ كَمْ ؟ فَيُقَالُ لَهُ : مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ ؛ هَلْ تَدْرُونَ مَا أَنْتُم فِي النَّاسِ ؟ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ ، إِلاَّ شُكْلَةٌ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ

(حم. عن ابن مسعود)

RE. 92/10 (*İnna'llàhe azze ve celle yeb'asü yevme'l-kıyâmeti münâdiyen, feyünâdî: Yâ âdemü, inna'llàhe ye'muruke en teb'ase ba'sen min zürriyyetike ile'n-nâri; feyekùlu âdemü: Yâ rabbi, ve min kem? Feyekùlu lehû: Min külli mietin tis'aten ve tis'îne. Hel tedrûne mâ entüm fi'n-nâsi? Mâ entüm fi'n-nâsi, illâ şükletün fî cenbi'l-baîri.*)

Cenâb-ı Peygamber bir gün ashâbına bu hadisi naklederken, ashab ye'se düşmüşler ve demişler ki:

"—Artık, Âdem AS'ın zürriyetinin yüzde doksan dokuzu cehennemlikse, yüzde birin içinde kim olacak?" diye ye'se düşmüşler.

O zaman, Peygamber SAS Efendimiz demiş ki:

---

[257] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.388, no:3677; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.382, no:372; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.722, no:18622; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.IX, s.60, no:5124; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.32, no:3014; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.221, no:7175.

"—Hayır. Siz bu insanlık âlemin içerisinde az olacaksınız. Diğer insanlara kıyasla Müslümanlar, hayvanın yanında bir ben olur, yahut gözünde ufak bir nokta olur ya, onun gibisiniz yani. Ekseriyet küfür üzerindedir."

Ehl-i iman o günde yüzde biri ancak bulacak. Hepsi ehl-i cehennem… Yecüc'ü Mecüc'ü de bunun içerisine dahil ki, onların sayıları da çok fazla… Bugün sayarsınız mesela Rusya'daki, Çin'deki, bilmem neredeki gâvurların sayısını, biz onlara göre çok az kalırız. Onun için çoğu cehennemliktir bu insanların bugün…

Gâvur diyor ki… Kiliselerinde öyle ders mi alıyorlar ne yapıyorlar:

"—Toplanalım da, bilginler toplansın da, bunların hangisi haklıysa ona yönelelim hep birlikte!" diyor.

Dedim:

"—Şimdi âhir zaman Peygamberinin getirdiği kitap, âhir zaman kanunu, son kanun… Bütün insanlar şimdi eski devrin idaresini isteseler, hepimizi deliğe tıkarlar. Binâen aleyh eski

idarelerin hepsi bugün mensuhtur. Şimdi devir İslâm devridir. Binâen aleyh kendinizi o eski inançlarla kurtaramazsınız."

Tabii gâvurun gâvurluğundan dönmesi kolay olmaz, dönmezler. İşte çoğu da bunun için cehenneme gidecekler.

"—Ama niçin yarattı Cenâb-ı Hak?"

E onda da bir hikmet var... Dünyasını onlarla tezyin ediyor. Çeşitli yaratmış; gül var, altında da dikeni vardır. Diken olmasa gül daha iyi olurdu ama, eh gülünün yaratan Allah dikeni de yaratmış. Demek ki bunlar da bu dünyaya bir cihetten lazım. Onlar olmazsa gökte uçacak, yerlerde gidecek arabaları da belki bulamazdı bugünkü insanlık.

Fakat şimdi aklıma geliverdi de bu arabalar hakkında yeni bir şey söyleyeceğim: Bugün mesela arabalara bir heves var insanlarda bugün. "Benim de bir arabam olsun!" diyerekten hemen üç beş kuruş biriktirdi miydi bir araba almaya kalkıyor.

Benim kendi itikadım ve büyüklerimizden aldığımız derslerde, gâvura para kaptırmak kadar zararlı bir şey yoktur. En büyük zarar… Demek ki İslâm şuuru yok bizde... Niçin?

Bu para kime yarıyor? Kim yaptıysa onun kârı oluyor bu işte... O yere gidiyor o para… E sen nasıl müslümansın ki, elindeki bu parayı keyfin için oraya veriyorsun?

Ama diyeceksin ki:

"—Bu zaruret…"

Zaruret ama, o zaruretten kaç kişi yakasını kurtarabilecek?

Yalnız araba mı? Bütün eşya; yiyecek ve giyecek. Gâvurun yaptığı imalatı müslümanın almaması, tenezzül etmemesi lazım. Yağına da, şekerine de, balına da, kaymağına da, kumaşına da tenezzül etmemek lazım! Müslüman âdâtı böyledir.

Çünkü bugün memleketimizde de yapılacağını duydum da, memlekette yapılsa bile, yüzde elli birini gâvur alıp gidecek buradan... Ha bunu biz yapabiliyor muyuz, ne mutlu bize!

Onun yapabildiğini biz ne için yapamayalım?

Biz de yapmaya çalışsak… Bak ne dedim şimdi, bir buçuk milyar bir senede toplanıyor sigara parasından… Bir buçuk

milyar da biz koyalım üzerine, olur üç milyar para... Üç milyar para kaç tane fabrika kurar bize senede? E 10 senede, 50 senede çok daha öne geçeriz onları biz. Çoktan geçeriz ama israfın önüne geçmenin çaresini bulsak, o nefse bir hakim olabilsek!

j. Allah'ın Sevmediği Üç Kimse

İbn-i Lâl, Hàkim ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[258]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كُلَّ جَعْظَرِيٍّ ، جَوَّاظٍ ، سَخَّابٍ فِي الأَسْوَاقِ ،

جِيفَةٌ بِاللَّيْلِ ، حِمَارٌ بِالنَّهَارِ ، عَالِمٌ بِالدُّنْيَا ، جَاهِلٌ بِالآخِرَةِ (ابن

لال في مكارم الأخلاق ، ك. في تاريخه ، ق. عن أبي هريرة)

RE. 92/11 (*İnna'llàhe azze ve celle yübgıdu külle ca'zariyyin, cevvâzin, sehhâbin fi'l-esvâk, cîfetün bi'l-leyli, himâru'n-nehâri, àlime'd-dünyâ, câhilün bi'l-âhireti.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yübgıdu*) "Cenâb-ı Hak şu üç kişiyi sevmez:

1. (*Külle ca'zariyyin*) *Ca'zer;* kısa boylu fakat ağır sözlü, acı sözlü ve sitemkâr. Sitemli söz konuşuyor. Bunu sevmez Allah-u Teàlâ…

2. (*Cevvâzin*) *Cevvâz*; semiz olmakla beraber hem bahîl, hem de harîs olan kimse… Tenasüb yönünden iyi ama hırsı ve bahli var. İşte bunu da sevmez Cenâb-ı Allah…

3. (*Sehhâbin fi'l-esvâk*) *Sehhâb*; yaygaracı, sokaklarda bağıran,

---

[258] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.274, no:72; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.194, no:20593; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.276, no:234; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.4, no:43679; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.230, no:7192.

propagandacı, şucu bucu… (*Fi'l-esvâk*) dediğine göre sokaklarda yapılan her nevi hareket bunun içerisine dahil olur. Bugünkü boykotçuların hareketi de bunun içerisine girer. Sokak şiddeti…

(*Cîfetün bi'l-leyli*) "Bunlar geceleri cifedir." Gündüzleyin bağırır çağırır, oynar, hoplar, zıplar, çalışır. Fakat akşama cife gibi yatar uyur. Uyanmasını bilmez. Uyanıp da gece ibadet yapması işine gelmez ve bilmez. Çünkü gündüzün çok yorulmuştur. O çok yorgunluğuna karşı artık uyanacak hali de kalmamıştır. Sabahleyin müezzinin ezan okuduğu vakitte de darılır;

"—Niçin bizi rahatsız etti uykumuzdan, niçin bizi uyandırıyor?" diye bir de kafa tutar.

Daha? Şimdi Peygamber SAS'in teşbihine bakınız:

"Gece öyle cife gibi, (*himârun bi'n-nehâri*) gündüzün de himar gibi…" Yani affedersiniz, merkebe düşen vazife daima yük taşımak. Bu da öyle sabahtan akşama kadar hayvani hareketlerle meşgul, âkıbetini ve ahiretini düşünemiyor. Yani hayvan nasıl ahiretini, âkıbetini düşünmekten mahrum ise bu da o kılıklı bir adam. Ne Allah korkusu var, ne ahirete dair bir ameli var, ne kendisine faydalı bir işi var. Bütün işi dünyalık için çalışmak.

(*Àlimün bi'd-dünyâ*) "Dünyasını biliyor, hüneri çok. Dünya işlerinde becerikli ama; (*câhilün bi'l-ahireti*) ahirete karşı hiçbir bilgisi yok, büsbütün cahil."

Ne dinliyor, ne okuyor; çünkü bu ahiret bilgisi ya dinlemek suretiyle öğrenilecek, ya okumak suretiyle öğrenilecek. Okumuyorsa nereden bilsin, dinlemiyorsa nereden bilsin? Kendisine bir rehber olmadıkça, söyleyen olmadıkça, kendi kendine insanın bu ahirete dönüşü çok zor olur.

Yanıma dün bir çocuk geldi de, genç bir adam. Aynı zamanda tulumba ustasıymış kendisi. Askerliği de yeni bitirmiş, Avustralya'ya gitmeye de niyet etmiş. Dedim ki:

"—Çocuğum çok uzak yer be..."

"—Olsun, gözüme koydum, gideceğim!" dedi.

"—Namazın niyazın?"

Ben de, anam da, babam da dahil olmak üzere namazdan haberimiz yoktu bizim, bilmezdik. Fakat Allah bana bir gönül verdi, bir dönüş yaptım. Şimdi beni namazımdan alıkoyacak hiçbir kuvvet yoktur!" dedi.

Eh, inşallah, Allah muîni olsun… İşte herhalde bir kıvılcım istiyor, bir teşvikçi olması lazım!

Onun için, müslümanın kendisinin yalnız müslüman olarak kalması doğru değil. Bir müslüman mısın? Muhakkak bir müslümanı yakalayıp kurtarmak için imkân arayacaksın, çare arayacaksın. Onu iyiye doğru çekmek için neler lazımsa yapmaya çalışacaksın. Yalnız kendisi ile olmaz insan…

k. Allah'ın Sevmediği Kullar

Deylemî. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[259]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الآكِلَ فَوْقَ شِبَعِهِ ، وَالْغَافِلَ عَنْ طَاعَةِ رَبِّهِ ،

وَالتَّارِكَ سُنَّةَ نَبِيِّهِ ، وَالْخَافِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالْمُبْغِضَ عِتْرَةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُؤْذِيَ

جَارَهُ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 92/12 (*İnna'llàhe azze ve celle yübgıdu'l-âkile fevka şibeihî, ve'lgàfile an tàati rabbihî, ve't-târike sünnete nebiyyihî, ve'l-hàfira zimmetehû, ve'l-mübgiza itrete nebiyyihî, ve'l-mü'ziye cârehû.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yübgıdu'l-âkile fevka şibeihî*) "İnsan doyduktan sonra yemeyi arzular ya. Bazı nefisler imkânım var daha çokça yiyeyim diyerekten, doyduktan sonra da yemeye devam ederler. Bunları Cenâb-ı Hak sevmez." diyor.

---

[259] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.87, no:44029; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.225, no:7178.

Mide üç bölük olacak. Birine su, birine de gıda olacak. Diğer bir kısmı da boş kalacaktır ki, insanın yediği gıdaların hazmı kolay olsun da rahat etsin.

Daha? "Bu çok yemesi ile beraber, (*Ve'l-gàfile an tàati rabbihî*) Rabbine taatten de haberi yok, taat de edemiyor Cenâb-ı Hakk'a."

Daha? (Ve't-*târike sünnete nebiyyihî*) "Cenâb-ı Peygamber'in sünnetini de icrâ etmiyor."

Sünnet-i Peygamberîyi icrâ edemiyor, Allah-u Teàlâ'ya itaat edemiyor. Boyna boğazına hizmet ediyor. İşte bunları da Cenâb-ı Hak sevmez.

Daha? (*Ve'l-muhfira zimmetehû*) "Bir de sözünde durmayan, ahdini bozan, sözünde durmayan ahdini bozan insanlar." Bunları da Cenâb-ı Hak sevmez.

Dün bir arkadaş vardı da sigara içiyormuş, sigarasına tevbe etmiş. Fakat bu her zaman olan şey, tevbe ettikten bir müddet sonra tekrar başlamış. Tevbe etmiş, yine başlamış. Bunu bana diyor ki;

"—Ben böyle oldum. Tevbe ettiğim halde bozdum tevbemi!"

E tevbeyi ettikten sonra tevbeyi bozmak, birinin yerine 70'e bedeldir. Ondan sonraki günah 70 misli olur. Ama bu o demek değildir ki, sakın bu 70'ten korkup da tevbe etmemek değildir ha. Tevbeyi insan yine yapmalı ve sözünde sâdık olmalıdır. Tevbe demek, Allah'a söz veriyor, ben bunu yapmayacağım diyor.

(*Ve'l-mubğida itrete nebiyyihî*) "Cenâb-ı Peygamber'in efradı ailesini; Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Ali, Hz. Cafer, Àkil; bunlar ashab-ı âbâ dedikleri zâtlardır ki bunlara dil uzatanlar."

(*Ve'l-mü'ziye cîrânehû*) "Bir de komşularına eza edenler."

Onun için İslâm ahlakçılarının kitaplarında en evvela diyorlar ki biz îsâr hasletine malikiz, isâr var bizde. Yani kardeşimizin hayatı dururken onu başka yere harcayamayız. Kendimizin lokmasından keser, onun ağzına veririz. İsâr demek, kendisine tercih etmek demek.

Bununla beraber eza gelirse, ona da sabr u tahammülümüz

vardır. Ezaya da mukabele yapmayız. Lokmamızı ona verir, eza gelirse, ona da tahammül eder, ona mukabele de etmeyiz. Büyük bir fark vardır.

Onun için (*ve'l-mü'ziye cîrânehû*) deyince, komşularına eza edenler de Allah'ın *mebğud* kullarıdır.

l. Allah Hüzünlü Kalbi Sever

Deylemî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[260]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَبْغُضُ الْبَذِخِينَ الْفَرِحِينَ الْمَرِحِينَ ، وَيُحِبُّ

كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ (الديلمي عن معاذ)

[260] *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.229, no:7188.

RE. 91/13 (*İnna'llàhe teàlâ yübğidu'l-bezihîne'l-ferihîne'l-merihîne, ve yühibbü külle kalbin hazînin*.)

Bezîh, mütekebbir; *ferîh*, sevinen; *merîh*, tuğyan eden demek.

"Cenâb-ı Hak sıhhat vermiş, mal vermiş. İşte devlet vermiş, şunu vermiş bunu vermiş. Ondan dolayı seviniyor ve kibirleniyor, 'Bunların sahibiyim ben!' diyerekten büyükleniyor. İşte bunları da Cenâb-ı Hak sevmez." diyor.

(*Ve yühibbü külle kalbin hazinin*) "Her mahzun kalbi sever."

Mahzun kalplerin sahibini de sever. Ekmeğini bulamamış, evinin idaresini temin edememiş, şu cihetten bir sıkıntısı var, bu cihetten bir sıkıntısı var. Üzüntülü, üzgün kalp. İşte bunları sever.

Meselâ, dün bir çocuk gazeteye ilan vermiş:

"—Ben İmam-Hatip'te okumak istiyorum ama benim imkânlarım yok. 1500 lira para istiyorlar benden. Ben bunu verecek durumda değilim. İşte mektep sıralarında yatıyorum yurda almıyorlar beni. Yok mu bir erbab-ı hamiyetten bana yardım edecek?" diyerek gazeteye de vermiş bu arzusunu.

Şimdi onun kalbi kim bilir ne kadar üzüntü içerisindedir.

"—Okuyamayacağım, böyle açıklarda kalırsam hasta olacağım, hayatımı da kaybedeceğim." diye bir üzüntü var içerisinde. İşte böyle üzüntülü kalbi Allah sever.

m. Allah'ın Sevdiği ve Sevmediği Üç Şey

Tayâlisî, Taberânî, Hàkim ve Beyhakî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[261]

---

[261] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.98, no:2446; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.80, no:9549; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.152, no:1637; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.63, no:468; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.160, no:18282; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.248, no:7236.

أَنَّ اللهَ يُحِبُّ ثَلاثَةً ، ويُبْغِضُ ثَلاثَةً: رَجُلٌ غَزا فِي سَبِيلِ اللهِ صَابِراً

مُحْتَسِبًا فَقَاتَلَ حَتّى قُتِلَ ، ورَجُلٌ كَانَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ ، فَصَبَرَ عَلَى

أَذَاهُ ، حَتّى يَكْفِيَهُ اللهُ ، إِيَّاهُ بِحَياةٍ اَوْ مَوْتٍ ، ورَجُلٌ سَافَرَ مع قَوْمٍ ،

فَارْتَحِلُوا حَتّى إِذَا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَقَعَ عَلَيْهِمُ الْكَرَى ، فَنَزَلُوا

فَضَرَبُوا بِرُؤُوسِهِمْ ، ثُمَّ قامَ فَتَطَهَّرَ وَصَلَّى رَهْبَةً لِلَّهِ ورَغْبَةً فِيمَا عِنْدَهُ

والثَّلاثَةُ الَّذِينَ يُبْغِضُهُمُ اللهُ : البَخِيلُ المَنَّانُ ، وَالمُخْتَالُ الْفَخُورُ ،

وَالتَّاجِرُ الحَلاَّفُ (ط ، طب ، ك ، ق ، ض عن بي ذر).

RE. 93/1 (*İnna'llàhe yuhibbü selâseten, ve yubğidu selâseten*) "Yine Allah celle ve alâ üç kişiyi sever, üç kişiye de buğzeder."

Sevdiği üç kişi:

1.(*Raculün gazâ fî sebîli'llâhi*) "Allah yolunda gaza eden kimse…"

Bugün gaza yok, fakat nefisle gaza etmek var. Düşmanın karşısında harp etmek için, muharebe, kim bilir kırk yılda bir rast gelir. Fakat nefisle muharebe her gün için lazım! Binâen aleyh her gün için nefsine karşı gazaya müslüman hazır olmalıdır.

Niçin? Çünkü nefis her şeyi ister. Nefsin isteklerine boyun büktüğünde mağlup olursun.

Aziz kardeşler!

Şimdi bu çok açık bir derstir. Mesela düşman orduyu mağlup etti. Mağlup ettikten sonra ordu kaçıyor, ne yapar düşman. Daima istila halinde olur. Çünkü karşısında mukavemet kalmadı. Karşısında mukavemet kalmayınca, düşman gidebildiği kadar gider.

Nefis de karşısında mukavemet görmeyince, götürebildiği kadar götürür insanı. Ondan sonra oturur, seyrine bakar.

Nefis o kadar kötü bir şey ki, bütün düşmanların düşmanı. En büyük düşman… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[262]

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) "Senin en büyük düşmanın, şu iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir."

Onun için, insanın nefsi ile mücadeleye alışması lazım. "Benim nefsim beni nereye sevk ediyor?" diye düşünmesi lâzım!

"Gaza yapıyor ama (*sâbiran muhtesiben*) hem sabırlı olmakla beraber, ecrini de Allah'tan bekliyor. 'Aman ne cesur adammış, ne şecaatli adammış, ne hamiyetli adammış!' desinler diye savaşmıyor. (*Fekàtele hattâ kutile*) Muharebeye giriyor, en nihayetinde şehit oluyor."

2. Cenâb-ı Hakk'ın ikinci sevdiği de; (*Ve raculün kâne lehû cârun yü'zîhi*) "Bir adamdır ki, komşusu var ama ona eza ediyor bu komşu. Huysuz bir komşu. (*Fesabera alâ ezâhu*) Onun eziyetlerine sabrediyor. Allah onu da sever. (*Hattâ yekfiyehu'llàhu iyyâhu bi-hayâtin ev mevtin*) "Onu Allah onun ölümüyle yahut başka bir sebeplerle kurtarır."

3. (*Ve raculün sâfera mea kavmin*) "Üçüncü bir adam da bir kavimle birlikte sefere gidiyorlar. Farzet hacca gidiyorlar bir cemaat halinde… (*Fertehilû hattâ izâ kâne min âhiri'l-leyli*) Yürüdüler, gecenin âhiri oldu artık. (*Vekaa aleyhimü'l-kerâ*) Yorgunluk üzerlerine çöktü. (*Fenezelû*) İndiler, atlarından, devrelerinden, arabalarından… (*Fedarabû bi-ruûsihim*) Şöyle

---

[262] Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

biraz dinlenelim dediler, başlarını yere koyup yattılar.

(*Sümme kame*) Derken bu şahıs biraz dinlendikten sonra kalktı. (*Fetetahhara ve sallâ rahbeten lillâhi ve rağbeten fî mâ indehu*) "Allah'ın indinde ki o sevaba mazhar olabilmek, rızasını kazanabilmek için o yorgunluğu ile beraber kalktı, Allah rızası için abdest aldı, namaz kıldı."

İşte bu üçünü Allah Celle ve A'lâ sever.

Bu misal şimdi burada bir mühim bir şey vardır. Sefer halinde bile ki yorgunluk halidir. Yorgunluk halinde namazlar ikiye indirilmiştir. Oruçlarda af gibi, yani başka zaman da tutulabilir. Tehir edilmiştir. İsterse tutar ama tutamayacak durumdaysa sonra tutmak üzere ruhsat verilmiştir kendisine… Bu sefer halindeyken iken bile namazını bırakmıyor yani.

Eh siz bizim evimizde rahatımız iyi el-hamdü lillâh, kaloriferlerimiz de var çoğumuzda şimdi. Sobalarımız var kaloriferimiz yoksa… Sularımız evlerimizde hazır el-hamdü lillâh şarıl şarıl… E şimdi geceler de uzadı artık. Bu gecenin uzunluğunu fırsat bilmek.

Bu da bir nimettir. Fırsatı kaçırmaması lazım insanların… Nasıl düşmanın gafletini fırsat bilip de ona hamle edilir. Bu fırsatı da Allah bize vermiş, geceler uzamış. Gece artık oturup da çene yapmaktansa, ibadet etmek lazım! Boş laflar çok acı…

Yine bir büyüğün hikâyesine rast geldim. Şöyle bir ev görmüş, güzel… Bakmış bakmış demiş ki:

"—Acaba kim yaptı bu evi, ne zaman yapıldı bu ev?"

Sonra Allah kendisine bir uyanıklık vermiş, demiş:

"—Yahu bana ne? Ne diye ben bu evi böyle gözledim ve ne diye sordum? Beni ne alâkadar eder, ne vazifem?" demiş.

Bundan dolayı, "Vazifem olmayan şeye karıştım." diyerekten kendisine bir daha başını kaldırmamak üzere ölünceye kadar yemin etmiş.

Yani müslümanın kalbi için bakmalar ve fuzulî laflar çok zararlıdır. Çünkü bir kalp iki şeyle meşgul olamaz. Laflarla

konuşulurken Allah unutulur. Çünkü lafları sıralayacaksın. O lafları sıralarken, bazı insan da heyecanlı meyecanlı olur da üstün bir gafletin içerisine düşer. E buna mesela kahvelerde, şuralarda buralardaki olan haller gibi. E sen de evin içini kahvehaneye çevirme! Gönlün perişan olur o zaman.

Binâen aleyh Peygamber SAS demiş ki:

"—Yatsıdan sonra yatın, gecenin yarısı geçtikten sonra kalkın! Allah'a sessiz sedasız o karanlıklarda bir yalvarın, bir teheccüd namazı kılın!"

Borcumuz var hepimizin dünya kadar. Borcumuzdan hiç olmazsa bir günlük iki günlük kaza namazı kılmak lazım!

.

Birisini okudum, gecede 1000 rekât namaz kılıyormuş. Adını unutuyorum tabii, Gazzâli'nin İhyâ'sında adları var. Her gece 1000 rekât namaz kılıyormuş. Sonra ihtiyarlamış kılamamış, 500'e indirmiş üzülüyor, "Ah!" diyor, "Gençlik elimden gitti namazım 500'e indi." diyor.

Allah, yâ Rabbi! Ne cesur, ne fedakâr adamlar var. O yatsı namazında aldığı abdest ile sabah namazını kılanların sayısı çok!

Niçin? Hep âşık adamlar yahu! Allah aşkıyla dolu. Bu dünyayı hiç kıymetli görmemişler, terk etmişler.

Ne güzel bu Ömer ibn-i Abdülaziz'e nasihat edermiş de nasihatçinin birisi:

"—Senden evvel giden halifeler öldü. Yeter işte, aklını başına al, sen de öleceksin!"

Yani fazla nasihate ne lüzum var. Âbâ u ecdât gitti ama bizim ölümden haberimiz yok… Ölümden sonrasını da düşündüğümüz yok… Kabir azabını hiç hatırlamıyoruz. Kabirde bir azap var, bir sorgu var. Bunlara karşı hiç lakaydız yani. Hiç hesaba katmıyoruz.

E âhirette ise huzur-u Rabbi'l-alemînde bir duruş var, hesap var… Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın.

Bunlar üç tane, Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği kimseler.

(*Ve's-selâsetü'llezîne yübğiduhumu'llàhu*) Cenâb-ı Hakk'ın sevmediği üç kişi de şunlardır:

1. (*El-bahîlü'l-mennânü*) *Mennân* bahîlin sıfatı. "Hem bahil, cimri, hem de bazı ufak tefek verdiği bir şeyler oluyorsa onu da başa kakıyor."

2. (*Ve'l-muhtâlü'l-fehûru*) "Hem kibirli, hem mağrur."

3. (*Ve't-tâciru'l-hallâfü*) "Çok yemin eden tüccar."

"—Vallahi bunu böyle aldım!" diyor.

Canım neyime lazım. Ben senden kaça aldığını sordum mu? Ama zannediyor ki bu yeminle o adamı ikna edecek. Yeminleri bol olan insanların yalanları çoktur. Yeminlerle kendilerini takviye edip kurtarmaya çalışırlar.

Bunları da Cenâb-ı Hak sevmez.

n. Allah Her Şeyde Fasıla Yapmayı Sever

İbn-i Asâkir, Amr ibn-i Şuayb'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[263]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الفَصْلَ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِي الصَّلاَةِ

(كر. عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

RE. 93/2 (*İnna'llàhe azze ve celle yühibbü'l-fasle fî külli şey'in, hattâ fi's-salâti.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yühibbü'l-fasle fî külli şey'in*) "Cenâb-ı Hak her şeyde faslı, ayrı ayrı yapmayı sever; (*hattâ fi's-salâti*) hattâ namazda bile…"

Onun için, Peygamber SAS konuşurlarken tane tane konuşurlardı. Hatta konuşmaları sayılacak derecede fasılalı

---

[263] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.318; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.593, no:20416; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.239, no:7213.

olurdu. Bazen bir sözü iki kere, bazen de üç kere tekrar ederlerdi ki sözün ehemmiyetine mebni, dinleyenler onu iyi belleyebilsinler diyerekten.

Elham okurken bir nefeste okumak var. Teravihlerde bir nefeste okuyoruz biz Elham'ı... Ama bir de yedi nefeste, yani ayetlerde durarak okumak da var. Ayetlerde durarak okunursa sevabı daha fazla olur.

Çünkü düşünceye insanda biraz meydan verir. Düşünebilmeye biraz fırsat verir. Rükûdan kalktık mıydı biraz dururuz, hemen secdeye inmeyiz. Secdeden kalktık mı biraz dururuz. Bunlar fasıladır. Bu duruşları Cenâb-ı Hak sever. Hemen birbiri arkasına yetiştirirsek, teravihlerde yaptığımız gibi, o da makbul değildir.

Şimdi günde 1000 rekât namaz kılanlar bizim namazlarımızı görseler, kim bilir bize neler söylerler.

o. Allah Esnemekten Hoşlanmaz

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[264]

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ ، وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ ؛ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَحَمِدَ اللهَ ، كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ ، أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللهُ ؛ وَأَمَّا التَّثَاؤُبَ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ ، فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ ، فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَالَ: هَا ! ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ (حم . خ . د. ت . حب.

---

[264] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.227, no:5755; Tirmizî, Sünen, c.IX, sEbû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.216, no:4373; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.517, no:10718; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.415, no:2840; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usul*, c.III, s.5; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.316, no:919; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.61, no:922; Ebû Hüreyre RA'dan.

عن أبي هريرة)

RE. 93/3 (*İnna'llàhe yühibbü'l-utâse, ve yekrehu't-tesâübe; feizâ ataşe ehadüküm fehamida'llàhe, kâne hakkan alâ külli müslimin semiahû, en yekùle lehû yerhamüke'llàhu; ve emme't-tesâübe feinnemâ hüve mine'ş-şeytàni, feizâ tesâebe ehadüküm, felyeruddehû me'stetàa, feinne ehadeküm izâ kàle: Hâ! Dahike minhü'ş-şeytànü.*)

Utâs, aksırmak, yani hapşu demek. Bunu Cenâb-ı Hak sever. Âdem AS da hayata böyle aksırarak kalktı çünkü.

(*İnna'llàhe yühibbü'l-utâse*) "Allah aksırmayı sever, (*ve yekrehu't-tesâübe*) esnemekten ise hoşlanmaz. (*Feizâ ataşe ehadüküm fehamida'llàhe*) Sizden birisi aksırıp, 'El-hamdü lillâh' dedi mi, (*kâne hakkan alâ külli müslimin semiahû, en yekùle lehû yerhamüke'llàhu*) duyan her müslümanın '*Yerhamüke'llàh* demesi vacib olur."

(*Ve emme't-tesâübe feinnemâ hüve mine'ş-şeytàni*) "Esnemek ise şeytandandır. (*Feizâ tesâebe ehadüküm, felyeruddehû me'stetàa*) Esnemek gelince, elinizden gelirse geri çevirin! (*Feinne ehadeküm izâ kàle: Hâ!*) Biriniz 'Hâ' diye esnerse, (*dahike minhü'ş-şeytànü*) şeytan ona güler." Onun gafletindendir o... Esnemeler gafletten ileri gelir. Allah esirgesin…

Bazen rast geliyor insan, cemaate de gelmiş namaz kılıyor. O namazın içerisinde bakıyorsun selâmdan sonra boyuna geriniyor. Bu ne? O çok gafil bir insan demektir. Onu insan cemaatin arasında yapmaktan da çekinir biraz. O herkese karşı hoş bir şey de değildir.

ö. Allah Üç Yerde Sükûtu Sever

Taberânî, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[265]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الصَّمْتَ عِنْدَ ثَلاثٍ: عِنْدَ تِلاوَةِ الْقُرْآنِ، وَعِنْدَ الزَّحْفِ، وَعِنْدَ الْجِنَازَةِ (طب. عن زيد بن أرقم)

RE. 93/4 (*İnna'llàhe azze ve celle yuhibbü's-samte inde selâsin: İnde tilâveti'l-kur'âni, ve inde zahfin, ve inde'l-cenâzeti.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yuhibbü's-samte inde selâsin*) "Cenâb-ı Hak sükûtu üç yerde sever:

1. (*İnde tilâveti'l-kur'âni*) "Kur'an okunurken…"

Kur'an okunurken herkes sakin olarak dinler. Hatta Cenâb-ı Hakk'ın da güzel okunan Kur'an'ları dinlediğine dair geçenki derste geçmişti.

2. (*Ve inde'z-zahfi*) "Cephede düşmanla karşılaşınca…"

Muharebe meydanında saflar kurulmuş. Taarruza geçilecek yahut müdafaa da bulunacak. O saflar öyle hali hazır vaziyette iken, orada da sükutu sever Cenâb-ı Hak.

3. (Ve inde'l-cenâzeti) "Cenazede…"

Cenazeye giderken, götürürken, orada, merasim esnasında da sükutu sever.

Ama şimdi arabalara biniliyor, sigaraları da herkes yakıyor. Yanındaki ile güzel bir muhabbet yapa yapa oraya gidiliyor. Yani cenazeye gitmemiz de bizim gelin merasimi gibi bir şeye benzedi artık. Allah kusurlarımızı affetsin…

Yani cenazede gidenlerin biraz düşünmeleri lazım ki, bugün bu gidiyorsa yarın da bana sıra gelecek. Bunu hatırlayamıyor insan.

---

[265] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.213, no:5130; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.157, no:578; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, cb Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.350, no:6884; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.236, no:7207.

p. Allah Yumuşaklığı Sever

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[266]

إنّ اللهَ عزَّ وَجَلَّ يُحِبُ الرِّفْقَ ، ويَرْضَاهُ ، ويُعِينُ عَلَيْهِ ، مَا لاَ يُعِينُ

عَلَى الْعُنْفِ (طب. عن أبي أمامة)

RE. 93/5 (*İnna'llàhe azze ve celle yuhibbü'r-rifka, ve yerdâhu, ve yüînü aleyhi, mâ lâ yüînü ale'l-unfi.*)

Rıfk, yumuşaklık.

(*İnna'llàhe azze ve celle yuhibbü'r-rifka*) "Allahu Azze ve Celle yumuşaklığı sever. (*Ve yerdâhu*) Ondan hoşlanır, (*ve yüînü aleyhi*) ve ona yardım eder. (*Mâ lâ yüînü ale'l-unfi*) Şiddetle hareket edildiğinde ise yardım etmez."

r. Allah Her İşte Yumuşaklığı Sever

Burada bir hadis-i Şerif'i atlamışız, onu okuyalım!
Buhàrî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[267]

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الأَمْرِ كُلِّهِ (خ. عن عائشة)

---

[266] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.95, no:7477; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.237, no:421; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.42, no:12647; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.379; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.39, no:5373; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.235, no:7203.

[267] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.4447, no:5565; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.132, no:4027; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.328, no:2625; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.VI, s.102, no:10213; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.203, no:18503; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.416, no:2794; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VI, s.511, no:9099; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.394, no:4421; Hz. Aişe RA'dan.

RE. 92/14 (*İnna'llàhe yühibbü'r-rifka fi'l-emri küllihî.*) "Cenâb-ı Hak bütün işlerde yumuşaklığı sever."

Bu da hep alışmalara bağlı bir şeydir. İnsan hilkat itibarıyla, cibiliyet itibarıyla sert alıştıysa, daima insanı haşlayıcıdır. Sert alışmış tabiatı; ufak bir hata görmesin, ufak bir kusur görmesin, derhal haşlar karşısındakini, kırar gönlünü ve hiç önemsemez onu. Çünkü tîneti öyle.

İşte nefisle mücadele dedik ya, bu tarikatların kuruluşunun yegâne sebeplerinden birisi de bu tînetleri düzeltmeye çalışmak.

Meselâ, bugün birçok meyveler var. Bazı meyveler hiçbir işe yaramaz. Fakat onu kesiyorlar, aşılıyorlar, güzelce bakımını yapıyorlar, gayet güzel bir meyve alıyorlar. Ne sebebiyle oldu? Aşı ve neticedeki korunma sayesinde…

Hayvanları aşılıyorlar. Ufacık bir hayvandan daha güzel bir yavru meydana geliyor.

İnsanlardaki ahlâklar da böyledir. Bazen riyazetlerle, bazen işte verilen usul dersleri ile filan bakarsın ki insanlara yumuşaklık tabiatiyle gelir. Artık o sertliğin yerini bu sefer yumuşaklık alır.

Bu bıçaklar da olsun, baltalarda da olsun değil mi, sertse onun suyu, vurduğun vakitte onu yüzü atar. Sert bir şey geldi mi kırılır. Ama yumuşak olsa, eğilse de yine düzelir o…

Onun için, daima yumuşaklığın her yerde iyi olduğunu Cenâb-ı Peygamber buyurdu. Cenâb-ı Hak da burada, yumuşak olan kimselere yardım edeceğini beyan etti.

s. Kıyamet Günü Mü'min İçin Vaktin Kısaltılması

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[268]

---

[268] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VIII, s.256, no:7250; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.158, no:584; Ebû Hüreyre RA'dan.

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يُخَفِّفُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ طُولَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ،

كَوَقْتِ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ (هب. عن أبي هريرة)

RE. 93/6 (*İnna'llàhe teàlâ yühaffefü alâ men yeşâü min ibâdihî tùle yevmi'l-kıyâmeti, kevakti salâtin mektûbetin.*)

Bak İmanın ve İslâm'ın şerefine şimdi:

Yarın kıyamet olacak. Bir gün 50.000 seneye muadil. Bizim bu dünyadaki günlerden 50.000 seneye muadil olacak o âhiretin bir günü... O günlerde insan çok zor bir durumda kalacak. Terleyecek, bunalacak, bıkacak. O bekleme esnasında çok ağır gelecek ona;

"—Aman yâ Rabbi! Artık bizi cehenneme mi sevk edeceksin, cennete mi sevkedeceksin; nereye sevk edeceksen et!" diyecek.

(*İnna'llàhe teàlâ yühaffefü alâ men yeşâü min ibâdihî tùle yevmi'l-kıyâmeti*) "Allah-u Teàlâ istediği kula, kıyamet gününün uzunluğunu, (*kevakti salâtin mektûbetin*) bir farz namazının vakti kadar duyurur." Yâni, zaman içerisinde zaman hadiseleri.

Allah onlardan etsin bizleri de inşaallah…

ş. Allah'ın Sevdiği Üç Şey

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Cerîr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[269]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا ، وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلَاثًا ؛ فَيَرْضَى لَكُمْ

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.380, no:39016; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.256, no:7250.

[269] Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.109, no:3236; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.165, no:6385; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.824, no:43275.

أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلاَ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا ، وَ

لاَ تَفَرَّقُوا ؛ وَأَنْ تُنَاصِحُوا مَنْ وَلَّى اللهُ أَمْرَكُمْ ؛ وَيَكْرَهُ لَكُمْ: قِيلَ وَقَالَ ،

وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ (حم. م. وابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 93/7 (*İnna'llàhe azze ve celle yerdà leküm selâsen, ve yekrehu leküm selâsen; feyerdà leküm: En ta'büdûhu ve lâ tüşrikû bihî şey'en, ve en ta'tesîmû bi-habli'llàhi cemîan, ve lâ teferrakù; ve en tenâsıhû men velle'llàhu emreküm; ve yekrehu leküm: Kîle ve kàle, ve kesrete's-süâl, ve idàatü'l-mâl.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yerdà leküm selâsen*) "Allah Azze ve Celle sizin için üç şeyi hoş görür, (*ve yekrehu leküm selâsen*) üç şeyden de hoşlanmaz. (*Feyerdà leküm*) Hoşlandıkları: (*En ta'büdûhu ve lâ tüşrikû bihî şey'en*) Kendisine kul olup, ona kimseyi şerik koşmamak; (*ve en ta'tesîmû bi-habli'llàhi cemîan ve lâ teferrakù*) Allah'ın ipine, kitabına hep birlikte yapışıp asla tefrikaya düşmemek; (*ve en tenâsıhû men velle'llàhu emreküm*) başınızdaki emirinize hayırhahlıkta bulunmak."

Cenâb-ı Hak şirke düşmeden kendisine ibadet etmenizi sever. Onun için öyle yapınız. İbadetinizde ona şirk koşmayınız.

İkincisi; Allah-u Celle ve A'lâ'nın kitabına toptan yapışınız ve kat'iyyen birbirinizden ayrılmayınız."

Üçüncüsü; başınıza geçen büyüklerinize, idarecilerinize de nasihat ediniz. Onlara dua ediniz.

(*Ve yekrehu leküm*) "Cenâb-ı Hakk'ın hoşlanmadıkları ise: (*Kîle ve kàle*) Dedi kodu yapmak, (*ve kesrete's-süâl*) çok soru sormak, (*ve idàatü'l-mâl*) ve mal telef etmek."

Dedikodu ile vakitlerinizi öldürmeyiniz. O kahvehanelerde olsun, diğer yerlerde hatta boş kitapları, lüzumsuz şeyleri okumak suretiyle de ömürlerini zayi etmek bir felakettir. Çünkü bu hepimizin bildiği bir şey ki ömre kıymet biçmenin imkânı yok.

Her şeyin bir kıymeti var. Meselâ, en büyük pırlantayı getirseniz bu şu kadar milyon eder derler. Fakat ömre, ömrün bir dakikasına bu kadar diyecek adam yoktur. Kıymeti biçilemeyecek pahalı bir şey.

İkincisi; çok soru sormayın!

Üçüncüsü; malınızı boşa harcamayın!

Mal da can gibidir ve canını nasıl muhafaza ediyorsa, malını da öyle muhafaza etmekle memurdur insan… Bunun ziyaından dolayı mes'uldür. Mesela sigara, malın ziyaıdır. Herhangi en ufak bir israf malın ziyaıdır.

Peygamber SAS bir çeşit yemek yemiş. Bir kap yemiş, giyimi ona göre olmuş. Ekseri günleri karıncağızına taş bağlarmış. Yokluğundan değil ha. Onu yanlış anlamamalı. Yokluğundan değil ha. Ashab-ı kiram da öyle olmuşlar.

Rufai Hazretleri'nin bir kitabında gördüm:

"—Kıymetli esvap giymeyin!" diyor.

Bizde de bir Avrupa metaına bir meyil vardır. İngiliz kumaşına çok rağbet ederler.

"—Aman bir İngiliz kumaşı."

"—500 lira efendim.

"—Olsun varsın, ne zararı var. Benim oğlum şimdi onu giyecek, İngiliz kumaşı olsun..."

"—Canım, bizim yerli mallar var!"

"—Aman onlar kaba saba, onlar da giyilir mi artık ya?"

Yahu demin de arz ettim, gâvura para kaptırmak kadar kötü bir şey yok. Sen bununla fabrikanı çoğalt! Gâvura para kaptırmak yerine, kendimiz yapmalıyız her şeyi. Onun için malı boşa harcamaktan da Cenâb-ı Peygamber bizi uzaklaştırıyor. En ufak bir israfa meydan vermemek lazım!

Bak şimdi insana bir fakir gelir de görür halini… Yahut memleketin mühim ihtiyaçları var, biliyor onları… Fakir kendisine geldiği vakitte veyahut kendisinin hamiyetine müracaat edildiği vakitte, çok cüz'i bir şeyle savuşturur.

Halbuki isrâfâtını hesaplasanız, onun kaç misli fevkindedir. İsrafa verirken acımaz. Hayır ki kendisinin saadetidir, o hayra verirken cimrilikle, böyle düşüne düşüne verir.

t. Sàlihlerle Beraber Olmak

Ebü'ş-Şeyh, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[270]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَ يَسْتَحْيِي أَنْ يَغْفِرَ لِقَوْمٍ ، وَفِيهِمْ رَجُلٌ لَيْسَ مِنْهُمْ ،

إِلاَّ غُفِرَ لَهُ مَعَهُمْ (أبو الشيخ في الثواب عن أبي سعيد)

RE. 93/8 (*İnna'llàhe azze ve celle yestahyî en yağfira li-kavmin, ve fîhim raculün leyse minhüm, illâ gufira meahüm.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yestahyî en yağfira li-kavmin ve fîhim raculün leyse minhüm*) "Allah-u Azze ve Celle, bir kavmi mağfiret ettiği halde, onlardan olmayıp da aralarında bulunan bir kimseyi, mağfiret etmemekten haya eder; (*illâ gufira meahüm*) onlarla beraber onu da mağfiret eder."

Onun için bak iyilerle beraber olmak, sàlih insanların arasına sokulabilmek de bir devlettir.

Li'llâhi'l-fâtihah!

25. 10. 1968 – İskenderpaşa Camii

---

[270] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.21, no:24733; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.261, no:7258.

14. ALLAH'IN KULUNA YÖNELMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْبَلُ الصَّدَقَةَ ، وَيَأْخُذُهَا بِيَمِينِهِ ، فَيُرَبِّيهَا لأَحَدِكُمْ ،

كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ مُهْرَهُ ، حَتَّى إِنَّ اللُّقْمَةَ لَتَصِيرُ مِثْلَ أُحُدٍ (حم. ت.

صحيح ، قط. فى الصفات عن أبى هريرة)

RE. 94/2 (*İnne'llàhe azze ve celle yakbelu's-sadakate, ve ye'huzuhâ bi-yemînihî, feyürebbîhâ li-ehadiküm, kemâ yürebbî ehadüküm mührehû, hattâ inne'l-lukmete letesîru misle uhudin.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

Ramazan-ı şerif mübarek bir aydır. Fakat çok oruç tutan insanlar vardır ki, kâr olarak yanlarına ancak açlıkları ve susuzlukları kalır. Allah böyle oruç tutmaktan bizleri muhafaza eylesin…

Ağzından fenâ sözler, kötü sözler çıkıyor; gözleriyle harama

bakıyor, kulaklarıyla kötü şeyleri dinliyor. Elleriyle insanlara zarar verecek işleri yapıyor. Ayaklarıyla kötü yerlere, günah yerlerine gidiyor. Onun orucu, insanlar bazen yem yemesin diye hayvanların ağzına gem vururlar, ona benziyor.

Onun için Allah-u Teàlâ oruçlarımızı lâyık-ı vechile tutabilmek nimetine nâil etsin cümlemizi…

a. Allah Sadakayı Büyütür

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî ve Dâra Kutnî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[271]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْبَلُ الصَّدَقَةَ ، وَيَأْخُذُهَا بِيَمِينِهِ ، فَيُرَبِّيهَا لأَحَدِكُمْ ،

كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ مُهْرَهُ ، حَتَّى إِنَّ اللُّقْمَةَ لَتَصِيرُ مِثْلَ أُحُدٍ (حم. ت.

صحيح ، قط. فى الصفات عن أبى هريرة)

RE. 94/2 (*İnne'llàhe azze ve celle yakbelu's-sadakate, ve ye'huzuhâ bi-yemînihî, feyürebbîhâ li-ehadiküm, kemâ yürebbî ehadüküm mührehû, hattâ inne'l-lukmete letesîru misle uhudin.*)

Sadaka, insanın birinin diğerine yaptığı yardım.

(*İnne'llàhe azze ve celle*) "Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*yakbelu's-sadakate*) kulun sadakasını kabul eder. (*Ve ye'huzuhâ bi-yemînihî*) Onu sağ eliyle tutar."

Cenâb-ı Hak sadakayı kabul eder. Sen fukaraya vermeden önce onu sağ eline alır. (*Feyürebbîhâ li-ehadiküm*) "Sadakayı veren sizden biriniz için, o sadakayı elinde geliştirir, büyütür; (*Kemâ yürebbî ehadüküm mührehû*) "Sizden biriniz küçük bir tayı

---

[271] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.71, no:598; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.404, no:9234; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.166; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.93, no:2426; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.406, no:8062; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.115, no:1898; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.106, no:20050;

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.338, no:15930; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.274, no:10768.

terbiye edip büyüttüğü gibi…”

(*Hattâ inne'l-lukmete*) “Hatta bir lokmalık bir sadaka, (*letesîru misle uhudin*) Uhud denilen bir dağ var Medine-i Münevvere'de, o dağ gibi olur.”

Diğer sadakaların nasıl olacağını siz tahmin edin!

b. Allah'ın Rahmetle Baktığı Kimseler

İbnü'n-Neccâr, Ebû'ş-Şeyh Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[272]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَقُولُ : إِنِّي لأَهُمُّ بِأَهْلِ الأَرْضِ عَذَابًا ، فَإِذَا نَظَرْتُ إِلَى عُمَّارِ بُيُوتِي ، وَالْمُتَحَابِّينَ فِيَّ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالأَسْحَارِ ؛ صَرَفْتُ عَذَابِي عَنْهُمْ (أبو الشيخ ، هب. وابن النجار عن أنس)

RE. 94/3 (*İnna'llàhe teàlâ yekùlü: İnnî leehimmu bi-ehli'l-ardı azâben, feizâ nazartü ilâ ummâri buyûtî, ve'l-mutehâbbîne fiyye, ve'l-müstağfirîne bi'l-eshâri, saraftu azâbî anhüm.*)

(*İnna'llàhe teàlâ yekùlü*) “Çok yüce olan Allah muhakkak ki şöyle buyurur: (*İnnî leehimmü bi-ehli'l-ardı azâben*) Ben alemlerin Rabbi yer yüzündeki insanlara ve mahlûklara, cinlere ve sâir mahlûkata azap etmeye niyetleniyorum. Onu yapmak ister gibi, ona bir himmet ediyorum, gayret ediyorum ama; (*feizâ nazartü ilâ ummâri buyûtî*) benim evlerimi, yâni mescidlerimi ma'mur kılanlara, (*ve'l-mutehâbbîne fiyye*) benim uğrumda birbirlerini sevenlere, (*ve'l-müstağfirîne bi'l-eshâri*) ve seher vakitlerinde istiğfar eyleyenlere bakıyorum da (*saraftu azâbî anhüm*) azabımı onlardan kenara çekiyorum, onlara azap etmiyorum.”

Bunun kelime manası: “Yani azap edeceğim diye gayret

---

[272] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.500, no:9051; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.61; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.III, s.165, no:4436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VIII, s.284, no:7308.

etmişken, mescidlerdeki ibadet edenlere, birbirlerini Allah için sevenlere, seher vakitlerinde tevbe istiğfar edenlere bakıyorum, hadi şunları azaplandırmayayım diye azabı onlardan çekiyorum." demek.

c. Oruç Benim İçindir

Ahmed ibn-i Hanbel, Abd ibn-i Humeyd, Müslim, Neseî ve İbn-i Huzeyme, Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan; Neseî, Hz. Ali RA'dan; Tirmizî Abdullah ibn-i Mes'ud RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[273]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: إِنَّ الصَّوْمَ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ ؛ إِنَّ لِلصَّائِمِ فَرْحَتَيْنِ: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ ، وَإِذَا لَقِيَ اللهَ فَرِحَ ؛ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ (حم . وعبد بن حميد ، م. ن. وابن خزيمة عن أبي هريرة وأبي سعيد معا ؛ ن. عن علي ؛ ت. عن ابن مسعود)

RE. 94/6 (*İnna'llàhe azze ve celle yekùlü: İnne's-savme lî, ve ene eczî bihî; inne li's-sàimi ferhateyni: İzâ eftera feriha, ve izâ lakıye'llàhe ferihe; ve'llezî nefsü muhammedin bi-yedihî, lehulûfe femi's-sàimi etyabu inda'llàhi min rîhi'l-misk.*)

(*İnna'llàhe azze ve celle yekùlü*) "Azîz ve Celîl olan Allah buyurur: (*İnne's-savme lî*) Oruç Benimdir, (*ve ene eczî bihî*) onun mükâfatını ben veririm. (*İnne li's-sàimi ferhateyni*) Oruçluya iki ferah vardır: (*İzâ eftera feriha*) Biri iftarda, (*ve izâ lakıye'llàhe ferihe*) ikincisi Allah'a kavuştuğunda mükâfatını alacağı zaman.

---

[273] Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.19, no:1946; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7174; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Hatîb-i Bağdâdî, Tarih-i Bağdad, c.VII, s.213, no:3691; Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

(*Ve'llezî nefsü muhammedin bi-yedihî*) Muhammed SAS'in nefsi yed-i kudretinde olana yemin ederim ki, (*lehulûfe femi's-sàimi etyabu inda'llàhi min rîhi'l-misk*) oruçlunun ağız kokusu Allah'a misk kokusundan daha güzel gelir."

Tuttuğunuz oruç benim içindir, onun mükâfâtını ben veririm.

Tabii hepimizde çeşit çeşit kusurlar var. Bu kurlardan dolayı birçok hak sahipleri var. Kimisini dövmüşüzdür, kimisini incitmişizdir, kimisinin parasını alıp vermemişizdir. Bir sürü haklar vardır üzerimizde… Dünyada da bunu almamıştır adam, ölmüştür. Kıyamet gününde hakkı olanlardan bu hakları ister.

Hakkı olanlardan bu hakları isteyince, namazından, hayırlarından, hayırlarından, neleri arsa onlardan bu hakları öderler. Orada verilecek para yok, bu adamdan sevap olarak alacağını al derler. Alacaklılar ala al sevaplar biter.

Daha hak sahipleri ar, haklarını isterler. Bu adamın orucu da var… Cenâb-ı Hak der ki:

"—Öbür sevapları aldınız, orucun sevabını vermem!" der.

Bunun üzerine onlara cennetteki köşkler, saraylar gösterilir. Hayran kalırlar.

"—Yâ Rabbi, bu köşkler, saraylar kimler için?" diye sorarlar.

"—Müslüman kardeşlerine hakkını helâl edenler için." denilir.

"—Öyleyse biz de hakkımızı helâl ediyoruz." derler.

Borçlu da, alacaklılar da hep beraber cennete konulur.

Oruçlu iken namaza durduğumuz zaman, Cenâb-ı Hakk'ın kuluna bir tecellisi vardır. Gönlü namazda iken Allah'la olduğu müddetçe, Allah-u Teàlâ ona tecelli eder, nurunu onun gönlüne ilkà eder. Yalnız o adamın gönlü perdelenmiş olmasın!

Perde üç tanedir:

Birisi küfür perdesi, Allah esirgeye… El-hamdü lillâh ehl-i imanız, küfrümüz yok…

İkincisi şirk perdesi. El-hamdü lillâh, şirkimiz de yok, Allahımız bir…

Üçüncüsü günahlar. İşte o günah perdesinden kendimizi kurtaramıyoruz. O günahlar önümüzde perde perde yığılıyor, o perdelerden dolayı o nurdan nur alamıyoruz.

Meselâ, Güneşin ziyası bize her zaman geliyor. Bazan araya

Ay giriyor, Güneş tutuluyor. Araya bir mâni girdiği için Güneş'in ışığı bize gelmiyor. Bu araya giren perde nasıl ışığın gelmesine mânî ise, bizim de günahlarımız, Allah-u Teàlâ'nın nurunun gönlümüze gelmesine perde oluyor.

Onun için, "*Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh…*" diye çok tevbe edeceğiz ki, bu perdeler ortadan kalksın…

Onun için Cenâb-ı Peygamber;

"—Ben günde yüz kere istiğfar ediyorum!" diyor.

Halbuki hiç günahı olmadığı halde… Bu ne demek? "Siz de istiğfar edin!" demek. Bizi istiğfara alıştırmak için Cenâb-ı Peygamber kendisi böyle istiğfar ediyor.

Onun için, sabahta ve akşamda yüzer kere istiğfar edelim! Hele o *Seyyidü'l-İstiğfar*'ı ezberleyip üçer kere okumak ne büyük devlettir ki, ölürse cennetlik olur.

Oruçlu olduğumuz vakitte, hele iftar zamanlarında, sofra hazırlanmış, iftar saatini, ezanı bekleriz. Niçin? Allah'ın emri böyledir diye…

Bunu Cenâb-ı Hak görüyor. Kulunun önünde her şey hazır, yese kimse mânî olamaz. Öyleyken tutuyor kendisini yemiyor, iftar vaktini bekliyor. Onun için Cenâb-ı Hak onun gönlüne tecelli eder, bir nur ilka eder, içine bir sevinç verir ki, o sevincin tarifi mümkün değil…

Ama bakıyoruz ki, bizde öyle bir sevinç olmuyor. Acaba neden olmuyor? Günah perdeleri var arada da, o günah perdelerinden dolayı o sevinci hissedemiyoruz.

Ebû Talhâ diye bir zât-ı muhterem var; ismini çok severim kendisini de çok severim. Allah şefaatine nail etsin…

Çok da cömert… Bak ilk müslümanlardaki Peygambere olan sevgiye ve dine olan bağlılığa bir numûne olarak söyleyeceğim:

Rasûlullah'a her gün misafirler geliyor. Bir kısmını kendi alıyor, bir kısmı da ashâbı kirâma tevzî olunuyor. Etraftan mütemadiyen yeni yeni müslümanlar geliyor. Bu gelen müslümanları ehl-i Medîne misafir ediyor, Medine'de konaklıyorlar.

Bir adam kalmış açıkta, kimse onu alamıyor. Efendimiz SAS ensar ve muhacirlere haber yollamış;

"—Bunu bu akşam doyuracak bir şey kimsede yok mu?

Hepsi, “Yiyecek bir şeyimiz yok.” demişler.

Ebû Talhâ gelmiş:

“—Ben götüreyim yâ Rasûlallah!” demiş, almış gitmiş evine.

Hanımı demiş ki:

“—Yahu ne getirdin bu misafiri?”

“—Niye?”

“—Evde bir şey yok ki! Ancak çocukların doyacağı bir çorba var.” demiş.

“—Olsun hanım, çocuklarımızı sen uyut, bu çorbayı bu akşam bu misafire yedirelim. Işığı söndürürüz, benim kaşığım boşa gider gelir, misafir karnını doyurur.” demiş.

Hakikaten de öyle yapmışlar, misafiri doyurmuşlar, Cenâb-ı Peygamber de sabahleyin onları taltif etmiş.

Bak Müslümanlıkta insana, cemiyete hizmete bak, yardıma bak! Kendisini aç bırakıyor, misafirini gözetliyor. Allah cümlemize onların huylarından huylar nasip etsin. Onların şefaatlerine de nail etsin…

Bu zâtın güzel bir hurma bahçesi varmış, çok güzel. Bir gün gitmiş bahçesine bakmış ki ağaçlar gayet böyle birbirine girmiş, kuşlar cıvıl cıvıl içerisinde ötüşüyorlar, hayran hayran onlara bakarken, ikindi namazının vaktini kaçırmış. Gelmiş bakmış ikindi namazı kılınmış.

“—Vah vah!” demiş, bu bahçe beni Peygamber SAS’in arkasında namaz kılmaktan mahrum etti, ben bu bahçeyi feda ettim, Ümmet-i Muhammed’e vakfettim demiş, istemem o bahçeyi, bir daha o bahçeye ayağımı atmam!” demiş.

Müslümandaki ruha bak aziz kardeş!

Bu zat ancak senede bir gün Ramazan Bayramı’nda, dört gün de Kurban Bayramı’nda olmak şartıyla beş gün yemek yer, diğer günleri hep oruç tutarmış.

Allah bizi de affetsin de, hiç olmazsa Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutabilsek ne mutlu bizlere!

İftar vakti gelince, sofranın etrafına çoluk çocuğu da sıralamalı! Sessiz sedasız, gönlünü Allah’a verip:

“*—Estağfiru’llàh… Estağfiru’llàh… Estağfiru’llàh…*”

“*—Allàh… Allàh… Allàh…*”

"—*Lâ ilâhe illa'llàh… Lâ ilâhe illa'llàh… Lâ ilâhe illa'llàh…*" diyerek; yâhut Kur'an'dan *Kul hüva'llàhu ehad, İnnâ a'taynâ, Elham* gibi sûreleri tekrarlamak iftar vaktini beklemeli!

Bu ara Cenâb-ı Hakka el açıp;

"—Yâ Rabbi, biz senin aciz kullarınız, çok kabahatler, kusurlar etmekteyiz, senden affını isteriz. Bizi seni bilenlerden eyle, seni sevenlerden eyle yâ Rabbi! Bizleri senin sevdiğin ve razı olduğun kulların arasına kabul eyle yâ Rabbi!" diye tazarru ve niyazda bulunmalı!

Demin hafız efendi okurken çok hoşuma gitti;

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2/153) dedi.

Allah, "Sabredenlerle beraberim!" diyor, sabırlılarla beraberim. Sabrettin mi yardımcın Allah, kuvveti verecek Allah, nuru verecek Allah, sana her çeşit nusreti yapacak hep Allah'tır. Çünkü ben seninleyim diyor.

Mea, *maiyyet*, beraberlik demek. "Ben seninleyim!" diyor. "Ne korkuyorsun! Ben seninle olduktan sonra dünyanın hepsi bir tarafa ayrılsa; sana bir şey yapamaz."

Onun için bir de diyor ki:

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (آل عمران:١٤٨)

(*Va'llàhu yuhibbü'l-muhsinîn*) "Allah ihsan sahiplerini sever." (Âl-i İmran, 3/148)

Şimdi okuduk ya Cenâb-ı Hak bir lokmayı bir dağ yapıyor. Bir lokma bir dağ olunca, ihsanlar da o nisbette büyüyor. Evvela ihsan Allah Celle ve A'lâ'nın eline geçer, ondan sonra kulun eline geçer. Diyeceksin ki:

"—Sen bu arada yoktun, işte ben de ona veriverdim."

Yok öyle iş! Senin de aklın ermez o işe, benim de aklım ermez o işe… Allah-u Teàlâ muhsinleri seviyor, ihsan sahiplerini, yardım edenleri, iyilik edenleri seviyor.

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Sabredenlere mükâfatları ölçüye sığmayacak kadar, hesapsız verilir." (Zümer, 39/10)

İşte burada oruçlunun sevabına kimseyi elleştirmiyor. Onda kimsenin hakkı yok, o benim diyor. Binâen aleyh onunla kurtarıp cennetine koyduğu gibi ihsanının da nihayeti yok. Ben veriyorum dedikten sonra onun biri, ikisi, beşi, onu olmaz. Allah-u Teàlâ'nın kepçesi büyük. Verdiğinin hesabı yok. Onun için sabırlılara bi-gayri hesap veriyor. Oruç da sabırdan ibarettir.

Allah cümlemizi bu sàbirûn zümresine ilhak eylesin…

Bu sabırların en güzeli, her gün beş vakit namaz kılarız el-hamdü lillâh. Bu beş vakit namazda Cenâb-ı Hakk'ın divanına dikiliriz. Divanına dikildiğimiz vakitte gönlümüzün Allah ile olabilmesini temin etmeye çalışmak, her müslümanın vazifesi. Bizim oraya gidip de hemen yatıp kalkmaktan ibaret değil işimiz.

İmam okudu, *Allahu ekber* dedi, biz de dedik; olmaz öyle iş. Gönlü Allah ile beraber tutabilmenin çaresine bakmak lazım! Onun için, namazın haricindeki saatlerde kulun zâkir olması lazım ki, namaza durduğu vakitte o zikir ile bulunabilsin. Diğer saatlerde insan kendisini zikre alıştırmalı ve kendini de iki de bir yoklamalı;

"—Bakalım ben ne haldeyim. Allah'a zikir halinde miyim, yoksa başka boş şeylerle mi meşgulüm?"

Onun için, Cenâb-ı Hak şurada şerhte bir yerde diyor ki:

"—Sen ey kulum! İbadet için ayrıl. Yalnız namaz vakti için değil; her zaman böyle ibadet için ayrıl! (*Emleü sadrake gınen*) Ben senin içini zenginlikle doldururum."

Sen bana yönel! Bana yöneldikten sonra senin içini ben nur ile doldururum, zenginlikle doldururum. Bütün dünya hazineleri adeta senin olur.

(*Ve eseddü fakrake*) "Senin bütün zaruret kapılarını, darlık kapılarını, sıkıntı kapılarını da kapatırım. Sen ondan sonra

sıkıntı görmezsin."

Meteliğin de olmasa gene görmezsin sıkıntı... Çünkü Allah-u Teâlâ'ya, "*El-hamdü li'llâh*, bu da Allah'ımdan!" dersin. Paran da olmasa, malın da olmasa gene sıkıntı görmezsin, darlık çekmezsin! Allah kendisine kulluk edeni sıkıntıya düşürmez.

d. Kulun Allah'a Yönelmesi

Onun için bakınız ne güzeldir bu. Gene hadîs-i kudsîdir.

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Mâce ve Hàkim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[274]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي، أَمْلأْ صَدْرَكَ غِنًى،
وَأَسُدَّ فَقْرَكَ، وَإِلاَّ تَفْعَلْ، مَلأْتُ يَدَيْكَ شُغْلاً، وَلَمْ أَسُدَّ فَقْرَكَ
(حم. ت. حسن غريب، ه. ك. عن أبي هريرة)

RE. 94/8 (*İnna'llàhe teàlâ yekùlü: Ye'bne âdem, teferrağ li-ibâdetî, emle' sadreke gınen, ve esüdde fakreke, Ve illâ tef'al, mele'tü yedeyke şuğlen, ve lem esüdde fakrake.*)

(*İnna'llàhe teàlâ yekùlü*) "Allah-u Teàlâ buyurur: (*Ye'bne âdem*) Ey Adem oğlu! (*Teferrağ li-ibâdetî*) Benim ibadetim için elini meşgaleden çek ki, (*emle' sadreke gınen*) senin kalbini zenginlikle doldurayım. (*Ve esüdde fakreke*) Fakirlik kapılarını da kapatayım."

(*Ve illâ tef'al, mele'tü yedeyke şuğlen*) "Eğer böyle yapmazsan, o vakit senin ellerini meşgale ile doldururum, (*ve lem esüdde fakrake*) ve ihtiyacını da örtmem."

"—Eğer sen bana yönelmezsen ben senin ellerini meşgul

---

[274] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.6, no:2390; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.130, no:4097; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.358, no:8681; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.119, no:393; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.348, no:35844; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.100, no:803; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.354, no:666; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.481, no:3657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.117; Ebû Hüreyre RA'dan.

ederim. Çalışırsın akşama kadar şurada burada, yorulursun, terler akıtırsın ama eline geçen gene sıfırdır. Karnın da doymaz gözün de doymaz. Bununla beraber senin fakirlik kapını kapatmam."

Onun için, Allah Celle ve A'lâ kusurlarımızı affetsin… Bu mübarek ayda kendisine tam manası ile yönelen bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul etsin…

e. Allah İçin Birbirini Sevmek

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[275]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلاَلِي ؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ

فِي ظِلِّي ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلِّي (حم. م. حب. عن أبي هريرة)

RE. 94/9 (*İnna'llàhe teàlâ yekùlü yevme'l-kıyâmeti: Eyne'l-mütehâbbûne li-celâlî? El-yevme üzıllühüm fî zıllî, yevme lâ zılle illâ zıllî.*)

(*İnna'llàhe teàlâ yekùlü yevme'l-kıyâmeti*) "Allah-u Teàlâ kıyamet gününde şöyle buyurur: (*Eyne'l-mütehâbbûne li-celâlî*) Benim celâlim için birbirini sevenler nerede?"

Allah için müslümanların birbirlerini sevmesi lazım. Çünkü hep kardeşiz. Hep kardeş olduğumuzdan dolayı zengin-fakir, irili-ufaklı, kuvvetli-zayıflı, bilgili-bilgisiz hepimiz birbirimizi seveceğiz.

(*El-yevme üzıllühüm fî zıllî*) "Bugün onları hususi ölgeliklerimde gölgelendiririm. (*Yevme lâ zılle illâ zıllî*) O gün

---

[275] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.433, no:4655; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.237, no:7230; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.232, no:20856; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.403, no:2757; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.482, no:8989; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.307, no:2335; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.151, no:1384; Mâlik, *Muvatta'*, c.V. s.1389, no:3504; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.247, no:711; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIII, s.111; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.344; Ebû Hüreyre RA'dan.

hiçbir yerde gölgelik yok; ancak Allah-u Teâlâ'nın hususi gölgelikleri vardır."

"Hiç sıcaklık görmezler, hararet görmezler. Niçin? Dünyadayken onlar benim için birbirlerini sevdiler. Bana, benim için birbirlerini sevmek kadar sevgili bir şey yok."

Allah cümlemizi o nimete eren kullarından eylesin... Cenâb-ı Hak cümlemizin günahlarımızı affetsin…

Bugün nail olduğumuz nimetlerin de hesabı da yok…

f. Sirke Yiyene Meleklerin Dua Etmesi

İbn-i Asâkir, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişlir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[276]

إن الله يو كل بآ كل الخل ملكين يستغفران لله له حتى يفرع

(كر. عن جابر)

RE. 95/4 (*İnna'llàhe teàlâ yüvekkilü bi-âkili'l-halli melekeyni, yestağfirâni'llâhe lehû hattâ yefruğa.*)

Zaruret sahibi insanlar, yok ellerinde bir şey. Bir parça sirke bulmuşlar o sirkeye banıp ekmek yiyorlar, sirkeden başka bir şeyleri yok.

(*İnna'llàhe teàlâ yüvekkilü bi-âkili'l-halli melekeyni*) "Cenâb-ı Hak onlara iki tane melek gönderir. (*Yestağfirâni'llâhe lehû hattâ yefruğa*) Sofradan kalkıncaya kadar, bu iki melek bu iki insan için istiğfar ederler."

Zaruret sahibi ama sabır sahibi;

"—Ben bunu yiyorum şu öteki de bal yiyor. Şunun elindeki baldan ben de alayım yiyeyim." diye kafasında bir şey yok!

g. Şam'da Ebdallar Vardır

---

[276] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVI, s.455: Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.285, no:41024; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII. s.309, no:7360.

İbn-i Asâkir, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[277]

إِنَّ الأَبْدَالَ بِالشَّامِ ، يَكُونُونَ وَهُمْ أَرْبَعُونَ رَجُلاً ، بِهِمْ تُسْقَوْنَ الْغَيْثَ ،

وَ بِهِمْ تُنْصَرُونَ عَلَى أَعْدَائِكُمْ ، وَ يُصْرَفُ عَنْ أَهْلِ الأَرْضِ الْبَلاَءُ

وَالْغَرَقُ (كر. عن علي)

RE. 95/6 (*İnne'l-ebdâle bi'ş-şâmi, yekûnûne ve hüm erbaùne racülen, bihim tüsgavne'l-gayse, ve bihim tünsarûne alâ a'dâiküm,*

---

[277] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.289; Hz. Ali RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.186, no:34594; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.203, no:6131.

ve yusrafu an ehli'l-ardı'l-belâü ve'l-garaku.)

Ebdal Şam'da bulunur. Kırk kişidirler. Bunlar yüzünden yağmur görürsünüz. Bunlar yüzünden düşmana galip gelirsiniz. Bunlar yüzünden arzın batmasından, sizlere bela gelmesinden kurtulursunuz. Allah düşmanın şerrinden hep bütün İslâm memleketlerini muhafaza buyursun…

Şam'ı çok methetmişler. Şam bir topraktır. Gerçi bütün topraklar Allah'ın mülküdür. Fakat bu toprakta oturan insanlarla şeref alır.

Mesela burası cami, dışarıdaki toprakla aynı topraktır değil mi? Ama buranın şerefi ile cami dışında olan toprağın şerefi bir olamaz. Buranın şerefi buranın insanları ile şerefyâb olur.

شَرَفُ الْمَكَانِ بِالْمَكِينِ

(*Şerefü'l-mekâni bi'l-mekîn*)'dir. "Yerin şerefi orada oturan insanladır."

Burası bir gün gelir de, Allah esirgesin, meyhane olursa; yıkılır dünya tabii… Burasını gelir birisi satın alır, bir meyhane yaparsa, burası o şerefi kaybeder.

"—Hani yer şerefliydi?"

Burada oturanlarla şereflidir. Şimdi Şam şereflidir, Şam'da oturanlarla şereflidir. Şam'da oturanlar eğer ehl-i imân ise ne güzel. Ehl-i imân değilse, bugün bakınız orası ne acı bir halde… Müslüman müslümanla dövüşüyor bugün.

Niçin? İdareciler müslüman değil.

Allah onun için müslüman idarelerden bizi ayırmasın…

(*İnne'l-ebdâle bi'ş-şâmi*) "Ebdâl Şam'da bulunur."

Ebdâl demek Allah'ın sevgili, iyi kulları demek. *Ebdâl* tebdilden gelir. Kötü huyları bırakmışlar iyi huy sahibi olmuşlar ve o iyi huyları ile Allah'a kendilerini sevdirmişler. Bu sevdirdiklerinden dolayı *ebdal* olmuşlar ki;

(*Ve hüm erbaùne racülen*) "Bunlar 40 kişidir." Cenâb-ı Hak Şam'da bunları muhafaza eder. Biri ölür, yerine biri gelir; biri ölür, yerine biri gelir; daima orada mevcutturlar.

(*Bi-him tüsgavne'l-gayse*) "Bütün dünyadaki yağmurlar bu

ebdalların yüzü suyu hürmetine yağar."

Ama bunlar fakirdir, esvapsızdır, ayakkabısızdır, şudur budur… Ama Allah'a kendilerini sevdirmişler; gönülleri Allah iledir. Gönülleri daima Allah iledir, namaza durdukları vakit kendilerini kaybederler. Çünkü nasıl ashâb-ı kirâm *Allahu ekber* dedikleri vakitte taş kesilirlermiş, yani kımıldamazlarmış. Kuşlar gelir başlarına konarmış.

Niçin? Kımıldamıyorlar! Huzur-u Rabbi'l-aleminde, öyle eriyor kendisi. Gönlü de Allah ile… Gönlü de Allah ile olduğu için Cenâb-ı Hak onları seviyor ve onlar dolayısıyla yeryüzüne yağmur veriyor. Yeryüzüne verdiği yağmurlar onların hürmetine.

(*Ve bi-him tunsarûne alâ a'dâiküm*) "Onlar hürmetine düşmanlarınıza karşı size yardım edilir." Yâni, onlar olmasa bizim halimiz harap demektir.

Daha? (*Ve yusrafu an ehli'l-ardı el-belâü ve'l-garaku*) "Yeryüzündeki bütün insanları da onların hürmetine mahvolmaktan, suda boğulmaktan, çeşitli belalara düçar olmaktan kurtarıyor Allah-u Teàlâ..."

Ebdâl demek çok kıymetli bir adamlar demek. Bu kıymetlerinden dolayı Cenâb-ı Hak yeryüzüne yağmurlar veriyor, rızıklar gönderiyor, düşmanlara karşı zafer veriyor. Dünya yüzünden de belaları kaldırıyor. Ne büyük nimet!

Allah-u Teàlâ cümlemizi kendisini seven, emirlerine itaat eden bu ebdallar sınıfına kabul buyursun inşallah...

h. Küsler Affedilmez

İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet eylemiş.
Buyuruyor ki Cenâb-ı Peygamber Efendimiz:[278]

إِنَّ الأَعْمَالَ تُعْرَضُ يَوْمَ الْخَمِيسِ ، وَيَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ
لاَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا ، إِلاَّ رَجُلَيْنِ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ: أَخِّرُوا هٰذَيْنِ حَتَّى

278 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.363; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.465, no:7456; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.215, no:6157.

يَصْلُحَا الاسلام ن(كر. عن أبى هريرة)

RE. 96/1 (*İnne'l-a'mâle tu'radu yevme'l-hamîsi, ve yevme'l-cumuati, feyuğferu li-külli abdin lâ yüşriku bi'llâhi şey'en, illâ raculeyni, feinnehû yekùlu: Ahhirû hâzeyni hattâ yasluhâ.*)

(*İnne'l-a'mâle tu'radu yevme'l-hamîsi ve yevme'l-cumuati*). "Bütün insanların amelleri perşembe ve cuma günleri Allah-u Teàlâ'ya arz olunur. (*Feyuğferu li-külli abdin lâ yüşriku bi'llâhi şey'en*) Allah'a şirk koşmayan bütün kullar affolunur."

(*İllâ raculeyni*) "Yalnız küs iki kimse affolunmaz. (*Feinnehû yekùlu: Ahhirû hâzeyni hattâ yasluhâ*) 'Bu iki kişiyi barışıncaya kadar bırakın!' denilir. Küsler barışıncaya kadar aftan mahrum olurlar."

i. İslâm Temizlik Dinidir

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[279]

إِنَ الإِسْلاَمَ نَظِيفٌ ، فَتَنَظَّفُوا ؛ فَإِنهُ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَظِيفٌ

(خط. عن عائشة)

RE. 96/2 (*İnne'l-islâme nazîfün, fetenezzafû; feinnehû lâ yedhhulü'l-cennete illâ nazîfün.*)

(*İnne'l-islâme nazîfün*) "İslâmiyet gayet temizdir."

Yalnız üstünün temizliği para etmez. Asıl temizlik içtedir, iç temizliği lazım. Kibirden, hasetten, hırstan, şehvetten, şöhretten riyakârlıktan, âlemin gıybetini yapmaktan insan kendini temizlemelidir. Onların pisliği o kadar fenadır ki!

Şimdi sidik denilen küçük abdestimiz var, bir de gaita denilen büyük abdestimiz var. Bu pislikler üzerimize bulaşırsa, ne kadar

---

[279] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad,* c.V, s.143, no:2577; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.57; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.278, no:26007; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.213, no:6151.

çirkin olur! Onları yıkamadıkça, temizlemedikçe, kimsenin yanına sokulamayız. Fakat bu iç pisliklerinden hiç haberimiz yoktur. Bunların fenalığı bu dış pislikten çok fenadır. Çünkü bunları bir sabunla yıkarız tertemiz olur. Ama o iç pisliklerini atmak kadar da zor şey yoktur. Öyle bir tevbe ile de kurtulamayız.

Çünkü o içeriye yerleşen kötü huy; Allah esirgeye, dedelerimiz, "Teneşir temizler!" demişler. Kötü huylar insana yerleştikten sonra onun imkânı yok kolaycacık gitsin. Teneşir temizler; artık ölene kadar o huy da gider. Çok acı, kolaycacık bir şey değil. Kibirli bir adama ne kadar bilgin adam gelirse gelsin, yapma etme desin, imkânı yok. Kibir var bir kere. Onu söküp atamaz.

Hasedi söküp atamazsın, hırsı söküp atamazsın. Ancak bu Ramazan ayında yapacağın oruçlarla, sabırlarla, Cenâb-ı Hakk'a yalvarmalarla, riyazetlerle geçirebilirsen ne mutlu sana… Geçiremezsen, insan o pisliklerle gider.

Allah muhafaza etsin…

Onun için ehl-i tarikin derecesi çok yüksektir. Onlar mücahid olarak, kötü huyları atmak için riyazet ederler, kendilerini sıkıya sokarlar. Allah-u Teâlâ'nın zikrini de fazla yaparlar. Cenâb-ı Hakk'tan da yardım isterler. Büyüklere de iltica ederler ve bu sebeple inşallah kurtulmuş da olurlar.

Çünkü Ay taştan ibaret bir memleket… Şimdi Ay'a gittiler Amerika'dan, getirdiler toprağını da gösterdiler bize. İşte bak Ay dediğimiz şey taştan topraktan bir mevcut. O güneşi görünce bak nasıl parlıyor.

İnsan Allah'ın en ekmel mahlûku, en güzel mahlûku... Ne Ay'a benzer, ne Güneş'e benzer. İnsandan daha iyi güzel hiçbir mahlûk yoktur. Bakarsın, hayran olursun. Yüzüne bak hayran ol, boyuna bak hayran ol... Kadınına bak hayran ol, çocuğuna bak hayran ol. İşte bak bu insan bugün, yere değil göğe bile sığamıyor. Bu ufacık insan; bunun kudretini veren Allah, bilgisini veren Allah… Hepsi Allah'ındır. Ne Amerika'nın malı, ne Rus'un malıdır.

Allah-u Teàlâ, bazen onların elinden, bazen müslümanların elinden bu gibi şeyleri insanlara ihsan eder. Öyleyse sen perşembe günleri, cuma günleri, hatta cumartesiyi de katarak üç günü, bazen de pazartesiyi de kataraktan oruçlarına devam et!

Hz. Ebû Talha RA çok yaşamış. O çok yaşadığı halde orucu da

hiç bırakmamış. Muharebelere girmekten de kaçınmaz. Muharebeye de aslan gibi girer, o açlıkla kılıç sallarmış. Bizim yediklerimizin de onda birini yemezler. Yedikleri de hurma veyahut buğday unu. Başka şeyleri de yok o zavallıların…

i. Pazartesi ve Cuma Günleri Ameller Arzedilir

Şîrâzî, Ebû Hüreyre RA'dan; Beyhakî, Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[280]

إنّ الأَعْمَالَ تُرْفَعُ يَوْمَ الاثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُرفَعَ عَمَلِي وأَنَا

صَائِمٌ (الشيرازي عن أبي هريرة ؛ هب. عن أسامة بن زيد)

RE. 96/3 (*İnne'l-a'mâle turfeu yevme'l-isneyni ve'l-hamîsi, feuhibbu en yurfea amelî ve ene sàimün*)

(*İnne'l-a'mâle turfeu yevme'l-isneyni ve'l-hamîsi*) "Ameller pazartesi perşembe günleri arz olunur, Allah'ın divanına kadar yüceltilir, yükseltilir. (*Feuhibbu en yurfea amelî ve ene sàimün*) Ben de amelim oraya ref' olunurken, o dergâha yüceltilirken oruçlu olmayı seviyorum, onun için oruç tutuyorum." buyurmuş.

Oruçlu olduğum halde melekler desinler ki:

"—Yâ Rabbi! Filan kulun da oruçluydu. Bak oruçlu olarak sana amellerini getirdik."

"Bunu sevdiğim için pazartesi perşembeyi de bırakmıyorum." demiş. Yani, "Siz de bırakmayın!" demektir.

---

[280] Lafız farkıyla:

Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.214, no:6156.

Allah cümlemize de nasib eylesin inşallah…

j. İmanın Yenilenmesi

Taberânî ve Hàkim, Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[281]

إِنَّ الإِيمَانَ لَيَخْلَقُ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ ، كَمَا يَخْلَقُ الثَّوْبُ ؛ فَاسْأَلُوا اللهَ

تَعَالَى أن يُجَدِّدَ الإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ (طب. ك. عن ابن عمرو)

RE. 96/6 (*İnne'l-îmâne leyahleku fî cevfi ehadiküm, kemâ yahleku's-sevbü; fe's'elu'llàhe teàlâ en yüceddide'l-îmâne fî kulûbiküm.*)

(*İnne'l-îmâne leyahleku fî cevfi ehadiküm, kemâ yahleku's-sevbü*) "Sizin içinizdeki iman, elbisenin eskidiği gibi eskir. (*Fe's'elu'llàhe teàlâ en yüceddide'l-îmâne fî kulûbiküm*) Allah'a niyaz edin ki, sizin imanınızı tazelesin."

Ne diyelim? Duası da var:

(*Allàhümme innî üceddidü'l-îmâne tecdîden bi-kavli lâ ilâhe illa'llah.*) "Allah'ım, muhakkak ki ben *Lâ ilâhe illa'llah* sözü ile imanımı yenilemeyi arzu ediyorum."

Bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[282]

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ ، أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ

---

[281] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.45, no:5; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.212, no:158;

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.262, no:1313; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.224, no:6177.

[282] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.285, no:7657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.357; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.417, no:1424; ibn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76, no:925; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.416, no:1768; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.51, no:1068; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.34, no:11367; RE. 270/13.

(حم. ك. حل. عد. عن أبي هريرة)

(*Ceddidû îmâneküm, eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llàh.*) "*Lâ ilâhe illa'llàh* sözünü sık sık söyleyerek imanınızı yenileyin, tazeleyin!"

Lâ ilâhe illa'llah imanı tazeler, temizler, kuvvetlendirir, nurlandırır, parlatır. Onun için onu dilinizden bırakmayınız.

Kalplerdeki imanın tazeliğini istiyorsanız, hele bu Ramazan-ı mübarekte, hele iftardan evvel *Lâ ilâhe illa'llah*'ı çokça söyleyiniz.

Günde yüz kere *Lâ ilâhe illa'llah* de! Günde yüz kere *Lâ ilâhe illa'llah* diyenin sevabına erişen olmayacak. O kadar çok sevap alacak yahut ondan daha fazla diyen çok sevap alır. Çok demiş, 200 demiş 500 demiş. Onun sevabı daha artı olacak.

Ama günde en aşağı 100'den aşağı kalmamak üzere, akşam sıralarında mutlaka *Lâ ilâhe illa'llah*, *Lâ ilâhe illa'llah*, *Lâ ilâhe illa'llah* deyin!

Bağırmaya da lüzum yok, hafif bir lisan ile kâfi…

j. Peygamberler Allah'ın Huzurunda Bulunurlar

Hàkim ve Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[283]

إِنَّ الأَنْبِيَاءَ لاَ يُتْرَكُونَ فِي قُبُورِهِمْ بَعْدَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، وَلَكِنْ يُصَلُّونَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ حَتَّى يُنْفَخَ فِي الصُّورِ (ك. فى تاريخه ، والديلمى عن أنس)

RE. 96/5 (*İnne'l-enbiyâe lâ yütrekûne fî kubûrihim ba'de erbaîne leyleten, velâkin yusallûne beyne yedeyi'llâhi hattâ yunfeha fi's-sûri.*)

(*İnne'l-enbiyâe lâ yütrekûne fî kubûrihim ba'de erbaîne leyleten*) "Vefat eden peygamberler kabirlerinde kırk geceden sonra bırakılmazlar. (*Velâkin yusallûne beyne yedeyi'llâhi*) Onlar

---

[283] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.222, no:852; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.474, no:32230; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.219, no:6165.

öldükten sonra da Allah-u Teàla'nın huzurunda namazlarını kılarlar. (*Hattâ yunfeha fi's-sûri*) Sura üfürülüp kıyamet kopuncaya kadar…"

Ruhlar orada ibadetle meşgul olurlar, ceset bulunduğu yerde kalır. Ve ruhları da istediği anda cesetlerine ithal olunur.

Namazları yalnız dünyaya münhasır değildir yani. Mûsâ AS da öyleydi. Cenâb-ı Peygamber de onları böylece bize tasvir ediyor.

Onun için şühedaya:

وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ، بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ

لاَ تَشْعُرُونَ (البقرة:١٥٤)

(*Ve lâ tekùlû li-men yuktelü fî sebîli'llâhi emvâtün*) "Allah yolunda öldürülen kimselere ölüler demeyin; (*bel ahyâün velâkin lâ teş'urûn.*) bilakis onlar diridirler, lâkin siz anlayamazsınız." (Bakara, 2/154)

Ölü olanlar gavurlardır, dinsizlerdir. Mü'min de ölmez, şehid olan da ölmez.

بل يتثقلوون من دار الى دار

(*Bel yentakılûne min dârin ilâ dârin*) "Bu dünyadan öbür dünyaya, bu evden öteki eve geçiş gibidir."

Yalnız iktidar ellerinden alınmıştır, sesleri çıkmaz o kadar.

k. İyilik ve Akraba Ziyareti

Hatîb-i Bağdâdî, Deylemî ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

إِنَّ الْبِرَّ وَالصِّلَةَ ، لَيُطِيلاَنِ الأَعْمَارَ ، وَيُعْمِرَانِ الدِّيَارَ ، وَيُكْثِرَانِ الأَمْوَالَ

وَلَوْ كَانَ الْقَوْمُ فُجَّارًا (خط. والديلمي، كر. عن ابن عباس)

RE. 96/7 (*İnne'l-birre ve's-sılate, leyütîlâni'l-a'mâre, ve yu'ammirani'd-diyâre, ve yüksirâni'l-emvâle, ve lev kâne'l-kavmu füccâren.*)

(*İnne'l-birre ve's-sılate*) "İyilik yapmak ve akrabayı ziyaret etmek, (*leyütîlâni'l-a'mâre*) ömürleri uzatır, (*ve yu'ammirani'd-diyâre*) memleketleri mamur eder, (*ve yüksirâni'l-emvâle*) malları artırır. (*Ve lev kâne'l-kavmu füccâren*) Şayet bu kimseler günahkâr bile olsalar…"

Bu çok mühim bir iş. Şurada iki tane söz söyledi:

1. (*El-birre*) İkram ve ihsan, iyilik yapmak demek.

2. (*Ve's-sılate*) Akraba-i taallukat ile ilgisini kesmemek demek.

Akraba-i taallukatını, amcasını dayısını biliyor, teyzesini halasını biliyor. Bunlar baş akraba… Bunların çocuklarıyla ilgiyi kesmiyor. Çünkü bu akrabalık insanlara büyük bir kuvvettir. Kabilelerin teşekkülü bundan olmuştur. Akrabalar toplanmış bir yere, böyle bir kabile olmuşlar, hep birbirinin kardeşleri gibidirler. Onun için müslümanlar da böyle birbirlerinin ziyaretini yapacak, ikramını yapacak, yardımsa onun elinden tutacak, her şeysini yapacak.

İyilik yapmak ve akrabayı ziyaret etmek, ömrün uzamasına, memleketin mâmur olmasına sebep olur. Malları da çoğalır.

Ben akrabama bir iyilik yapacağım, onu bir ziyaret edeceğim, bir fakirin elinden tutacağım; bu benim malımın çoğalmasına sebep olacak, benim ömrümün uzamasına sebep olacak, sonra oturduğum evin ve yahut memleketimin de güzelliğine sebep olacak. Bu ziyaret olunanlar günahkâr olsalar dahi."

Günahkâr insanlar olsa dahi sen akraban ile alâkanı kesme! Günahkârdır diyerekten ona iyilik etmekten de çekinme! Herkese karşı elini uzat, herkese karşı yardımını yap!

l. İyiliği Emretmek, Kötülükten Alıkoymak

Hatîb-i Bağdâdî, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[284]

إِنَّ التَّارِكَ لِلأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ ، وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ ، لَيْسَ مُؤْمِنًا

بِالْقُرْآنِ وَلاَ بِي (خط. عن زيد بن أرقم)

RE. 96/8 (*İnne't-târike li'l-emri bi'l-ma'rûfi, ve'n-nehyi ani'l-münkeri, leyse mü'minen bi'l-kur'âni ve lâ bî.*)

(*İnne't-târike li'l-emri bi'l-ma'rûfi*) "İyiliği emretmeyi terk eden, (*ve'n-nehyi ani'l-münkeri*) ve kötülüğü önlemeye çalışmayan kimse, (*leyse mü'minen bi'l-kur'âni ve lâ bî*) Kur'an'a ve bana iman etmiş olmaz!"

İslâm'ımızda iki şey var: Emr-i maruf, nehy-i ani'l-münker. Daima iyiliği emredeceğiz, fenalıklardan da insanları çekmeye çalışacağız. Fenalığı kendimiz yapmadığımız gibi, evlatlarımız da yapmayacak.

Geçen bir hanım gelmiş, "Şöyledir böyledir..." diye evlâdından bana şikâyet ediyor.

"—Babası nasıl?" dedim.

"—Babası da böyledir." dedi.

Evlat da tabii babasına benzeyecek. Baba nereye giderse, çocuk da oraya gidecek. Ön tekerlek nereye giderse, arka tekerlek de onu kovalar. Bu böyledir.

Onun için evvela kendimizi ıslah edeceğiz. Ondan sonra çocuklarımıza da namazı, ibadeti, hayırları, hasenatı, iyilikleri yaptırmaya çalışacağız. Sonra onların fena yolları varsa, evvela kendimizi o fena yollardan geri alacağız, çocuklarımız da o fenalıkları yapmamaya çalışacak. Eğer çocuk bakkaldan haram şeyleri alıp geliyorsa, tabii onun da netice itibarıyla olacağı o…

Allah evvela bize acısın. Kendi ömrümüzü iyiliklerle geçirmeyi nasib eylesin… Sonra evlatlarımıza, akraba u taallûkàtımıza, dostlarımıza da, "Yapmayın, etmeyin!" diyelim ki, sözümüzü de dinlesinler o zaman. Çünkü sen kendin bu fenalığı yaparken, ona

---

[284] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.309, no:3354; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.65, no:5516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.230, no:6193.

“Sen yapma!” demek boş laftır.

“Emr-i maruf yapmayan, iyiliği emretmeyen, yasaklardan da insanları alıkoymayan; bu vazifeyi bilmeyen insan Kur’an’a iman etmiş değildir. Ne kadar *Lâ ilâhe illa’llah* diyorsa da Kur’an’a iman etmiş değildir, çünkü vazifesini yapmıyor.”

Vazifenin başı emr-i ma’ruf; bütün beşeriyetin iyiliğini isteyeceksin, bütün beşeriyetin kötülükten kaçınmasını isteyeceksin.

“Bana da iman etmiş değildir.” diyor Peygamber SAS. “Çünkü benim vazifem bu... Ömrüm cihadla geçiyor. Ashabımın da ömrü cihadla geçiyor.”

Tarikatların gayesi de Peygamber SAS’in yaptığını yapmaktır. Peygamber SAS’in ashabı en yüksek makama nail olan bahtiyarlardır. Onların derecesine ne Abdülkàdir’ler, ne Nakşibendî’ler, ne Ahmede’r-Rıfaîler erişememiştir. Erişmek imkânı da yoktur. Her birisi birer yıldız gibidir. Onlar bu saltanata, Peygamber SAS’e itaatlerinden dolayı nail oldular?

O harp ne demek?

Emr-i maruf ediyor, imana gelmiyor. İmana gelmeyince dövüşüyor. Bak ne güzel!

Acemlerle Kadisiye Muharebesi, meşhur. Hepinizin bildiği bir tarih. Kumandan Sa’d ibn-i Ebî Vakkas. Acemlere gidiyor, diyor ki:

“—Biz sizinle dövüşmeye geldik. Ya iman edeceksiniz ya dövüşeceğiz.”

“—Canım sizin ayağınızda ayakkabınız yok, üstünüzde entariniz yok. Karnınız da aç, bizimle siz nasıl dövüşürsünüz? Gelin bakın şu ordularımızı bir görün. Koca koca filler, koca koca tanklar, toplar tüfekler, altınlar gümüşler yığılı. Yüzbinlerce askerler. Bunla siz nasıl dövüşürsünüz?”

“—Biz sizinle pekâlâ dövüşürüz. Ya iman edeceksiniz, ya bize vergi ödeyeceksiniz.”

“—Etmiyoruz!”

“—O zaman dövüşelim! Şart bu.”

Kaç asker? Sekiz bin asker. Sekiz bin asker iki yüz bin kişilik orduya kafa tutuyor. Dövüştüler. Allah’ın yardımı ile galip

geldiler. Allah yardım ediyor tabii.

"—Sekiz bin kişi 200.000 kişiyi yenebilir mi?"

İmkânı yok ama Allah'tan yardım olunca yener. Allah'ın yardımı olunca, Bedir'de Allah-u Teàlâ açıktan açığa meleklerini

yolladı. İlk muharebe. İlk muharebedeki zafer ancak melekler vasıtasıyla elde edildi. Allah-u Teâlâ bir 3000, bir de 5000 melek yolladı, düşman helak oldu gitti.

İşte burada da görünmez kuvvetler yardım etti. Hatta bizim Osman Paşa'nın Rusya ile yaptığı muharebede [Plevne Müdafaası] bu meleklerin de yardıma geldiklerini rivayet ederler. Allah-u Teàlâ'nın yardımı daima, ihlas ile savaşan müslüman ordularıyla beraberdir.

Binâen aleyh şimdi bu 8.000 kişi 200.000 kişi ile dövüştüler ve orduları perişan olarak kaçtı. Allah yıktı onları. Yıkıcı Allah'tır. Kuvvet yıkmaz insanları. Senin karşında da kuvvet var tabiatıyla. Allah-u Teala'nın eli böyle iki tarafın üzerindedir. Hangi tarafa zafer istiyorsa oraya dokundurdu muydu orası zaferdedir. İsterse bir kişi olsun.

Cenâb-ı Peygamber Efendimiz yalnız başına değil miydi ya?

Yalnız başına olduğu halde bak bugün el-hamdü lillah milyarlarca insan müslümanlık davası derdinde.

Dün Amerika'dan bir arkadaş geldi. Diyor ki; "Oradaki siyahi zenciler müslümanlığa öyle bir akın ediyorlar ki, bir kar dağın tepesinden yuvarlanarak çığ olarak nasıl aşağıya kadar büyüyorsa böyle büyümekte, yani o kadar hız var. Oradaki siyahiler öyle bir hızla müslümanlığa giriyorlar. İşte Allah-u Teâlâ'nın kudreti bu, akıl ermez.

Onun için bizim iki vazifemiz var: Emri bi'l-ma'ruf, nehyi ani'l-münker… Kur'ân-ı Azîmüşşan'da bunlar böyle gayet açık şekilde bildirilmiştir.

Bugün yazmıştım da hatırımda kaldığına göre:

Ölümün en iyisi muharebede şehid olmaktır. İkincisi, hac yolunda yahut umre yolunda ölmek…

"—Aman tüccar olarak ölme, köylü olarak da ölme!"

Köylülük cahilliği doğurur; ilim yoktur orada, cehil üzerine yaşarlar. O onun tarlasını çalar, o onun bahçesini çalar. Ömürleri

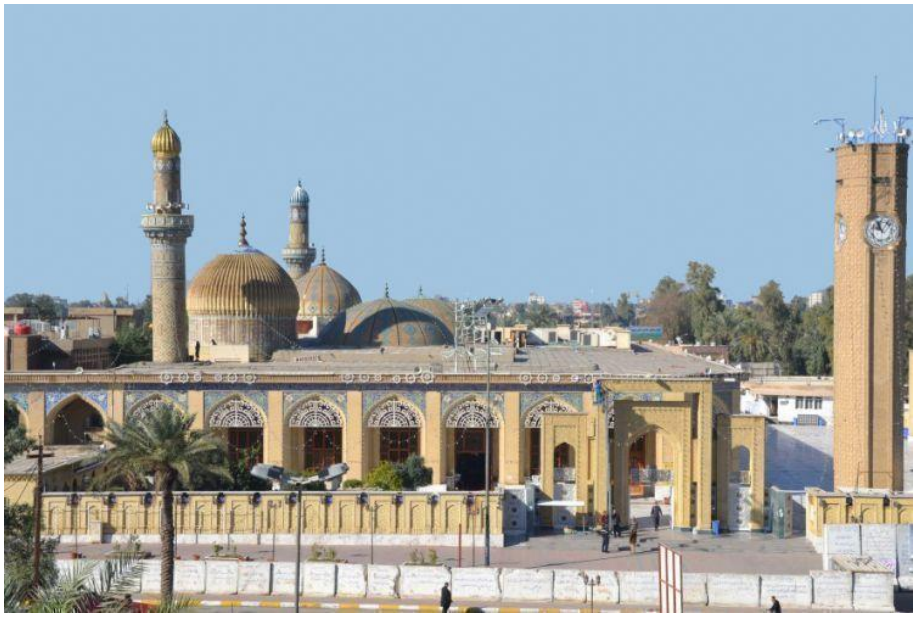

böyle geçer.

Tüccarlar; ondan da olma, çünkü onlar da yalan söylerler, hile yaparlar.

Aslında tüccarlık iyi bir şey.

اَلتَّاجِرُ حَبِيبُ الله

(*Et-tâciru habîbu'llah*) "Ticaretle uğraşan kimse Allah'ın sevgilisidir." Ama doğru dilli olursa...

Kimsenin hukukuna tecavüz etmez kimseyi de aldatmaz yani. Öyle tüccarlara can kurban.

İmam-ı Azam Hazretleri'ne zamanının hükümdarı;

"—Seni kadı yapacağım. Sen kadılığa layıksın, kadı ol!" demiş.

"—Ben yapamam!" demiş.

"—Senden daha alimi yok ki. Sen bu işe layıksın, olacaksın!"

"—Olamam!" demiş. "Ben tüccarım, tüccar olarak kalacağım."

Dövmüşler, hapsetmişler, bilmem ne yapmışlar. Hepsine tahammül etmiş. "Ben yapamam!" demiş

Çünkü kadı olsa, onların sözlerine uyacak, onların istediği

hükümleri verecek, vebale girecek.

"—Ben bu vebali istemem, benim ticaretim bana kâfi!" diyor.

Ne yaparmış? Oradan alır, Basra'ya mal yollarmış; erzak, neyse… Adamına demiş ki:

"—Bunları götürüyorsun ya, götürdüğün günkü fiyatın üzerine on kuruşa aldıysan, on bir kuruşa sat! Bir kuruş kâr bize yeter."

Oraya gitmiş o adam. Demişler ki:

"—Bir hafta sabret. Çok yükseliyor fiyatlar."

Adam da sabretmiş. On bir kuruşluk şeyi on beşe satmış. Getirmiş İmam-ı Azam'a bir sürü para...

"—Neden bu para bu kadar çok oldu?"

Demiş:

"—Piyasa yükseldi, ben de bekledim. Piyasanın yüksek fiyatına sattım bunu!" demiş.

"—Haa, bu paraların hepsini, sermayesiyle beraber, anasını da danasını da getir, dağıt!" demiş.

Ticarette öyle günü gününe hesap yapıldığı zaman, ben bu parayla bu kadar mal alamam dersin. Bakıyorsun milyonlarla apartmanlar alınıyor. Nereden alınıyor bu milyonlarlar? Hakkı hukuku tanımamak suretiyle kazanılan kazançlar.

m. Ticaretle Uğraşanların Günah İşlemeleri

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Cerir, Hàkim, Taberânî ve Beyhakî, Abdurrahman ibn-i Şibil RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[285]

إِنَّ التُّجَّارَ هُمُ الْفُجَّارُ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلَيْسَ قَدْ أَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ ؟

قَالَ: بَلَى ، وَلَكِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ فَيَكْذِبُونَ ، وَيَحْلِفُونَ فَيَأْثَمُونَ (حم. و

[285] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.444, no:15704; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.8, no:2145; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.27, no:1343; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.129, no:314; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.v, s.88, no:1752; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.387, no:19444; Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.127, no:117; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.128, no:6303: Abdurrahman ibn-i Şibil'den RA'dan.

ابن جرير ، ك. طب. هب. عن عبد الرحمن بن شبل ؛ طب. عن معاوية)

RE. 96/9 (*İnne't-tüccâra hümü'l-füccârü, kàlû: Yâ rasûla'llàh, eleyse kad ehalle'llàhu'l-bey'? Kàle: Belâ, velâkinnehüm yühaddisûne feyükezzibûne, ve yahlifûne feye'semûne.*)

(*İnne't-tüccâra hümü'l-füccârü*) "Ticaretle uğraşan kimseler günah sahipleridir."

(*Kàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, eleyse kad ehalle'llàhu'l-bey'?*) "Yâ Rasûlallah, Allah alışverişi helâl etmedi mi?"

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Belâ*) "Evet helâl etti. (*Velâkinnehüm yahdisûne feyükezzibûne*); fakat bunlar konuşurken yalan söylerler; (*ve yahlifûne feye'semûne*) yemin edip günaha girerler."

n. Allah Kuluna İki Korku Vermez

Ebû Nuaym, Şeddâd ibn-i Evs RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[286]

إِنَّ التَّوبَةَ تغسِلُ الْحَوبَةَ ، وإِنَّ الْحَسَنَاتِ ، يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ؛ وإِذَا ذَكَرَ الْعَبْدُ رَبَّهُ فِي الرَّخَاءِ أَنْجَاهُ فِي الْبَلاَءِ ؛ وَذٰلِكَ بِأَنَّ اللهَ يَقُولُ: لاَ أَجْمَعُ لِعَبْدِي أَبَدًا أَمْنَيْنِ ، وَلاَ أَجْمَعُ لَهُ خَوْفَيْنِ ؛ إِنْ هُوَ أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا ، خَافَنِي يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي ؛ وَإِنْ هُوَ خَافَنِي فِي الدُّنْيَا ، أَمَّنْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي فِي حَظِيرَةِ الْقُدْسِ ؛ فَيَدُومُ لَهُ أَمْنُهُ ، وَلاَ أَمْحَقُهُ

[286] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.270; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.207, no:20172; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.218, no:663; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.232, no:6196.

فِيمَنْ أَمْحَقُ (حل. عن شداد بن أوس)

RE. 96/10 (*İnne't-tevbete tağsilü'l-havbete, ve inne'l-hasenâti, yüzhibne's-seyyiâti; ve izâ zekere'l-abdü rabbehû fi'r-rehâi, encâhü fi'l-belâci; ve zâlike bi-enna'llàhe yekùlü: Lâ ecmeu li-abdî ebeden emneyni, ve lâ ecmeu lehû havfeyni; in hüve eminenî fi'd-dünyâ, hàfenî yevme ecmeu fîhi ibâdî; ve in hüve hàfenî fi'd-dünyâ, emmentühû yevme ecmeu fîhi ibâdî fî hazîreti'l-kudsi; feyedûmü lehû emnehû, ve lâ emhakahû fîmen emhaku.*)

(*İnne't-tevbete tağsilü'l-havbete*) "Tevbe günahı yıkar. (*Ve inne'l-hasenâti yüzhibne's-seyyiâti*) İyilikler günahları giderir."

Ezan okunurken abdestimizi alırız, camiye geliriz, *Allahu ekber* dediğimiz vakitte, üzerimizde hiçbir günah kalmamıştır. Hepsi silinir. Huzur-u ilahide duranların günahlarını Cenab-ı Hak affeder. Namazdan daha büyük hasenat olmaz. En büyük hasenat namazdır. Namazı kılınca, seyyiatlar silinir.

(*Ve izâ zekere'l-abdü rabbehû fi'r-rehâi*) "Kul, Rabbini rahatlık ve bollukta zikrederse; (*encâhü fi'l-belâci*) Allah onu, belâ zamanında kurtarır, korur."

Rahatlık vaktinde Allah Allah diyor, zikrediyor. Allah-u Teàlâ'nın emrine uyuyor. Böyle rahatlık vakitlerinde, serbest vakitlerde Allah'ı zikredenleri, Cenab-ı Hak sıkıntılardan, belalardan kurtarır.

(*Ve zâlike bi-enna'llàhe yekùlü*) Allah-u Teàlâ şöyle buyuruyor: (*Lâ ecmeu li-abdî ebeden emneyni, ve lâ ecmeu lehû havfeyni*) "Bir kuluma iki eminlik de vermem, iki korku da vermem:

(*İn hüve eminenî fi'd-dünyâ, hàfenî yevme ecmeu fîhi ibâdî*) Eğer dünyada benden emin olursa, ahirette kullarımın toplandığı günde korku içindedir."

Dünyada emin. Abdest yok, namaz yok, oruç yok, alâkadar değil bu gibi şeylerle. "Allah Gafur'dur, Rahîm'dir!" diyor. Onu ben kıyamet günü korkuturum. "Niçin benim sözümü dinlemedin, niçin emirlerimi tutmadın?" diye…

(*Ve in hüve hàfenî fi'd-dünyâ, emmentühû yevme ecmeu fîhi ibâdî fî hazîreti'l-kudsi*) Eğer dünyada korku ile geçtiyse hayatı,

ahirette Hazîret-il Kudüs'te kullarımı topladığım gün onu emin kılarım."

Allah'tan korkuyor, emr-i ilahiyeye riayet ediyor. Neden korkuyor? Allah'ım emretmiştir namazı, Allah'ım emretmiştir orucu, Allah'ım emretmiştir bütün farzları, otuz iki tane farz... Bunları yapıyor korkusundan dolayı. Allah kıyamet gününde ona emniyetler verir.

(*Feyedûmü lehû emnehû*) "Onun emniyeti devam eder. (*Ve lâ emhakahû fîmen emhaku*) Cezalandırdıklarım içine onu sokup cezalandırmam."

o. Hayâ İmandandır

Harâitî, Hz. Âişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[287]

إِنَّ الْحَيَاءُ مِنَ الإِيمَانِ ، وَالإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ ، وَلَوْ كَانَ الْحَيَاءُ رَجُلاً

لَكَانَ رَجُلاً صَالِحًا (الخرائطى فى مكارم الأخلاق عن عائشة)

RE. 96/13 (*İnne'l-hayâe mine'l-imâni, ve'l-îmânü fi'l-cenneti, velev kâne'l-hayâu racülen, lekâne racülen sâlihan.*)

(*İnne'l-hayâe mine'l-imâni*) "Hiç şüphesiz ki utangaçlık imandandır." İmansız insan utanmaz, arsız olur, yüzsüz olur, her şeyi yapar. (*Ve inne'l-îmâne fi'l-cenneti*) "Şüphesiz ki iman da cennettedir. (*Ve lev kâne'l-hayâu racülen*) Eğer hayâ bir insan şeklinde olsaydı, (*lekâne raculen sàlihan*) sàlih bir insan olurdu."

Hayânın güzelliği insanların gözünün önüne gelsin diye, Peygamber SAS Efendimiz böyle bir benzetme yapmış.

Haya imandandır. Utanma, imandandır. Utanmanın çok çeşidi var… Soyunmak, çıplak gezmek bir hayâsızlıktır, muhakkak. Fakat mübarek Ramazan'da da orucunu yiyerek, sigarasını içerek

---

[287] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.337, no:8418; Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfat*, c.I, s.345, no:319; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5781; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.248, no:6227.

dolaşmak da bir hayasızlıktır. İster imanı olsun, ister olmasın.

Bizim çocukluk devirlerimizde Bursamızda da gâvurlar vardı. Bunlar, müslümanlar oruç tutuyor diyerekten müslümanın yanında yemek yemezlerdi. Müslümanın yanında sigara içmezlerdi. Bugün müslümanlık taslayıp da adım Ahmet'tir, Mehmet'tir deyip de alenen böyle bir oruç nal yenir? Dün akşam okuduk, "Cezası katildir." diyor. Katlonulur yani.

Binâen aleyh, bu deliliği insan yapmamalıdır. Haya, imandandır. Hayası olan insan Ramazan'da misafir olur, hasta olur, bir mazereti olur, oruç tutamamıştır; ama bunu açıkça yiyemez. Evinde yer, başka yerde yer, açıkça yiyemez. Açıkça yemek hayasızlık alametidir.

Allah Allah, aklıma ne geldi biliyor musunuz? Bir kitap okudum geçen gün. Diyor ki:

"—Bir bulut geliyor. Çok siyah. İçerisi dolu dolu. Berbat edecek ortalığı, alt-üst edecek. Bunu dağıtmak için, bir kimse soyunup da çıplak olarak dolaşırsa, bu bulutlar kaçar, dağılır. O memleketin üzerine dökeceğini dökmez, afattan korunur. Bulut hayâ eder, kaçar." diyor.

Allah affetsin kusurlarımızı... Bu haya imandan yani. Sen bu mübarek aya gel de, Ramazan ayında herkes oruçluyken, müslümanın karşısında sigara iç… Müslümanın karşısında değil de bugün Londra'da da olsan, Paris'te de olsan, insan Müslümanlığına riayeten yine edeble, haya ile hareket eder. Alenen oruç yemez.

Edep bir tâc imiş nûr-i hüdâdan
Giy o tâcı emin ol her belâdan

Haya, insanın imanını kuvvetlendirir. Her beladan da emin eder insanı. İmanın yeri de cennettir. Hayasızın yeri de cehennemdir demek oluyor.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedaniyyesine mazhar etsin de ehl-i hayadan olan bahtiyar kullarından eylesin…

Bak çok acı yani. Ben onu okudum da çok şaşırdım. Bir bulutun dağılmasına, kaçmasına sebep oluyor bir hayasızın hayasızlığı… E bugün halimiz perişan.

ö. Hayâ, İffet ve İman

Taberânî, Ebû Nuaym, Beyhakî, Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir, İyas ibn-i Muaviye'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[288]

إِنَّ الْحَيَاءَ ، وَالْعَفَافَ ، وَالْعِيَّ - عِيَّ اللِّسَانِ ، لاَ عِيَّ الْقَلْبِ — وَالْعَمَلَ مِنَ الإِيمَانِ ؛ وَإِنَّهُنَّ يَزِدْنَ فِي الآخِرَةِ ، وَيَنْقُصْنَ مِنَ الدُّنْيَا ؛ وَلَمَا يَزِدْنَ فِي الآخِرَةِ أَكْثَرَ مِمَّا يَنْقُصْنَ مِنَ الدُّنْيَا ؛ وَإِنَّ الشُّحَّ ، وَالْفُحْشَ ، وَالْبَذَاءَ مِنَ النِّفَاقِ ، وَإِنَّهُنَّ يَنْقُصْنَ مِنَ الآخِرَةِ ، وَيَزِدْنَ فِي الدُّنْيَا ، وَلَمَا يَنْقُصْنَ مِنَ الآخِرَةِ أَكْثَرَ مِمَّا يَزِدْنَ فِي الدُّنْيَا (يعقوب بن سفيان ، طب. حل. ق . خط . كر . من طريق إياس بن معاوية بن قرة المزنى عن أبيه عن جده)

RE. 96/14 (*İnne'l-hayâe, ve'l-afâfe, ve'l-ayye, —ayye'l-lisâni lâ ayye'l-kalbi— ve'l-akle mine'l-îmâni; ve innehünne yezidne fi'l-âhireti, ve yenkusne mine'd-dünyâ; ve lemâ yezidne fi'l-âhireti, eksere mimmâ yenkusne mine'd-dünyâ: Ve inne'ş-şuhha, ve'l-fuhşa, ve'l-bezâe mine'n-nifâki; ve innehünne yenkusne mine'l-âhireti, ve yezidne fi'd-dünyâ; ve lemâ yenkusne mine'l-âhireti, eksere mimmâ yezidne fi'd-dünyâ.*)

(*İnne'l-hayâe, ve'l-afâfe*) "Hayâlı ve iffetli olmak, namuslu olmak; (*ve'l-ayye, —ayye'l-lisâni lâ ayye'l-kalbi*) dilini tutmak, çok

---

288 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.29, no:63; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.194, no:23129; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.142, no:20147; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.X, s.7; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.125; İyas ibn-i Muaviye ibn-i Kurre el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.124, no:5787; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.249, no:6229.

konuşmamak… (*Ayye'l-lisân*) Dilin suskunluğu, (*lâ ayye'l-kalbi*) kalbinki değil. (*Ve'l-akle mine'l-îmâni*) Ve akıl imandandır."

(*İnnehünne yezidne fi'l-âhireti.*) "Bunlar insanın ahiret sermayesini artırır, ahirette işine yarar, insana sevap kazandırır. (*Ve yenkusne mine'd-dünyâ*) Ama bunlar dünyalıktan biraz azalttırır."

Hayâlı çünkü, atılgan değil. İffetli, pek işini beceremiyor. Çok konuşmuyor, derdini tam anlatamıyor, kendisini savunamıyor. Akıllı, vicdanlı, vicdanı şöyle yapmaya böyle yapmaya el vermiyor. Bunlar menfaatlerin biraz azalmasına yol açar. Ama ahirette sevaplarını arttırır. Onun makamını âlî eylerler, derecelerini yüksek eylerler. Mükemmel bir insan olur.

(*Ve lemâ yezidne fi'l-âhireti, eksere mimmâ yenkusne mine'd-dünyâ*) "Dünya menfaatleri biraz kaçar gibi görünür ama bunların ahirette sağlayacağı fayda dünyadaki azaltacağı, elden kaçırtacağı faydaya göre çok fazladır."

(*Ve inne'ş-şuhha*) "Cimrilik, pintilik, (*ve'l-fuhşa*) fuhşiyât yani kötü söz, kötü hareket; (*ve'l-bezâe*) ve yüzsüzlük yani yırtıklık; (*mine'n-nifâki*) bunlar da münafıklıktandır."

(*Ve innehünne yenkusne mine'l-âhireti, ve yezidne fi'd-dünyâ*) Bunlar da insanın âhiret sermayesini azaltırlar. Âhiretteki kârını azaltırlar. Cimrilik zarara sokar. Kötü söz söylemek, küfür vesaire, kötü iş yapmak, bunlar günaha sokar. Ezâ da böyle. Pespâyelik, o da zarara sokar. Bunların âhirette zararı vardır ama dünyalıkta faydaları belki biraz fazla olur."

Cimrilik yapıyor, harcamıyor, yanında kalıyor. Kötü laf söylüyor, küfür, kabadayılık, efelik, bilmem ne derken işini götürüyor. Veyahut yırtıklıkla bu işleri yapıyor, yüzsüzlükle yapıyor. (*Ve lemâ yenkusne mine'l-âhireti, eksere mimmâ yezidne fi'd-dünyâ*) "Bunlarla dünyalığı artar ama âhiretliği eksilir ve âhirette eksilttiği, sağladığı dünyalıktan çok daha fazladır."

Allah cümlemizi affetsin de yüksek makamlara cümlemizi nail eylesin…

p. İçki Bütün Kötülüklerin Anahtarıdır

İçki ile ilgili bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[289]

إِنَّ الْخَبَائِثَ جُعِلَتْ فِي بَيْتٍ فَأُغْلِقَ عَلَيْهَا ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهَا الْخَمْرُ ، فَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ وَقَعَ بِالْخَبَائِثِ (عب. عن معمر عن أبان رفع الحديث)

RE.97/2 (*İnne'l-habâise cuilet fî beytin feuğlika aleyhâ, ve cuile miftâhuhâ el-hamrü, femen şeribe'l-hamra vekaa bi'l-habâis.*)

(*İnne'l-habâise cuilet fî beytin*) "Habis olan şeyler; kötü, fena, pis olan şeyler hepsi bir eve tıkıldı. Kötülüklerin hepsi bir evin içine dolduruldu, tıkıştırıldı. (*Feuğlika aleyhâ*) Kapısı da kapandı, üstü de kilitlendi."

(*Ve cuile miftâhuhâ el-hamru*) "Bu kötülüklerin kapısının anahtarı, içki kılındı. İçki bu kapının anahtarıdır. (*Femen şeribe'l-hamra*) Kim içki içerse, (*vekaa bi'l-habâis*) kötülüklerin ta içine düşer. Bütün kötülüklerin içine düşer."

Meşhur bir başka hadîs-i şerîf daha var:[290]

اَلْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ (طس. عن ابن عمرو)

(*El-hamru ümmü'l-habâis*) "İçki, bütün kötülüklerin anasıdır."

Habâis, fena şeyler yani. Bugün ne kadar fenalık varsa hepsini içine alan bir kelime.

Bütün fenalıkları bir eve doldurmuşlar; İçki, kumar, zina, hırsızlık… Neler varsa, toplamışlar bunları, hapsetmişler bir eve. Kapıyı da kilitlemişler. İçkiyi de anahtarı olaraktan o kapıya bırakmışlar. Her kim içki içerse, bütün günahları işler. İçki başı yani. İçkiyi içti miydi, ne kadar günah varsa hepsini işleyecek o

---

[289] Abdürrezzak, *Musannef*, c.IX, s.238, no:17068; Ma'mer Eban'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.357, no:13217; Câmiü'l-Ehàdîs, c.VII, s.250, no:6232.

[290] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1, 4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.81, no:3667; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.68, no:57; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.523, no:13183, 13246; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.205, no:1225; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.417, no:12215.

adam artık.

"—Ben içki içerim ama içim temizdir. Sen bana bakma, şöyle iyi işler yaparım!"

Sarhoş içtiği vakitte, aklı başından gider. Sağına, soluna, elinde, cebinde ne varsa dağıtır. Bu sarhoşluğun tesiriyle olan dağıtmadır. Ona cömertlik demezler ona sersemlik derler. Çocuklarına bakarsınız, dağılır. Binâen aleyh, bütün habasetleri üzerinde toplar, artık bundan her şey beklenir.

Onun için Allah cümlemizi ve çoluklarımızı bu pis şeyden muhafaza buyursun…

Bugün medeniyet diyorlar, her şeyi meydanda artık. İlim denilen şey, bunun zararını meydana koymuş. Vücudu tahrip etmekte, bazı akıldaki beyin noktalarına zarar vermekte, belki imha etmekte önde gelen bir fenalık içki.

"—Ama şöyle cesaret veriyormuş, şöyle fayda ediyormuş."

Bunlar hep insanı aldatan, nefsini aldatan şeylerdir. İnsanda iki kuvvet var: Şer kuvvet, hayır kuvvet. Şer kuvvetin kökü, nefisle şeytandır. Nefis ve şeytan insanı daima şerlere sürükler. Fenalıklara sürükler:

"—İşte şöyle içeceksin, böyle keyifleneceksin!" diye içkiye doğru sürükler.

Akıl der ki:

"—Yapma yâhu, etme yâhu! Bak bu vücudu harap ediyorsun. Sonra sen burada çok paralar harcıyorsun. Bak çoluk çocuğunun evi yok; evde yemek de yok, ekmek de yok… Bunların paralarını sen böyle nasıl harcıyorsun."

Ama bazı zenginler var, çok paraları var, yaşıyorlar bunlar. Onların da cezasını Allah veriyor, vermemezlik yapmaz.

Onun için ister fakir ol, ister zengin ol; ne olursan ol, Allah'ın yasak ettiği şeyden uzak dur!

Demin de arz ettim ya, kibir, küfür, şirk; bütün günahları Cuma günleri okuyoruz sırasıyla… Bin dört yüze çıkıyor sayısı… Günah kitabımız da yakında inşaallah çıkar, okursunuz. Ahlâk kitaplarının içerisinde bunların anaları yazılı…

Günahların anaları yetmiş tane… Yavruları sürüyle artık. Şimdi bunlara kötü ahlâk diyorlar. Kibir var, hased var, kendini

beğenme var… Bilgisine güveniyor, kuvvetine güveniyor, parasına güveniyor, şuna güveniyor, buna güveniyor… Ucub denilen şey, kendini beğenmek yani. Kendini beğeniyor. Bu insanın kendisini beğenmesi, tavus kuşu gibi derler.

Kötü ahlâklardan hangisi olursa olsun, insanın bunların üzerinde durması, bunlardan kurtulmaya çalışması lâzım! Namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, sadakalar veriyoruz, iyilikler de yapıyoruz ama ahlâkımız bozuk. Kötü ahlâk sahibiyiz. Bu bizim ahlâkımızın kötülüğü, bizim amellerimizi ifsad eder. Nasıl?

r. Kötü Ahlâk'ın Zararı

Askerî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[291]

إِنَّ الْخُلُقَ السَّيِّءَ يُفْسِدُ الْعَمَلَ ، كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ

(العسكرى فى الأمثال عن على ورجاله ثقات)

RE. 97/4 (*İnne'l-huluka's-seyyie yüfsidü'l-'amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*İnne'l-huluka's-seyyie*) "Hiç şüphe yok ki kötü huy, (*yüfsidü'l-amel*) insanın işlediği sevaplı işin sevabını ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı berbat ettiği gibi."

Sirke ekşidir, balın içine koyarsan ne olur? Bal bozulur. Balın

---

[291] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54, no:12690; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.241: Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.100, no:1048; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.348; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.293; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.333, no:284; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.51; Ebû Hüreyre RA'dan.

Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.136, no:314; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.443, no:7361; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.252, no:6235.

tadı kalmaz, kıymeti kalmaz. Balın içine, sirke girdiği zaman, baldan artık hayır, tat, fayda bekleme. Amelin, yapılan işin içine de kötü huy girdi mi, onu mahveder.

Adam gece kalkıyor, namaz kılıyor. Sabahlara kadar okuyor, bir şeyler yapıyor. Ama uykusuzluğu yanına kâr. Çok oruç tutanlar var ki oruçlarından da ancak açlıkları kendine kâr olmuştur. ^

Allah bizi bu hallerden korusun, muhafaza etsin…

Bu kadar yetsin inşallah…

Şimdi beraber bir salât ü selâm okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

El-fâtihah!

29. 08. 1976 - İskenderpaşa Camii

15. İBADETTE ŞUUR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ ؛ فَسَدِّدُوا ،

وَقَارِبُوا ، وَأَبْشِرُوا ؛ وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ ، وَالرَّوْحَةِ ، وَشَيْءٍ مِنَ

الدُّلْجَةِ (خ. ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*İnne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*; *feseddidû*, *ve kàribû*, *ve ebşirû*; *ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın!

Buhârî ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[292]

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ ؛ فَسَدِّدُوا ،

وَقَارِبُوا ، وَأَبْشِرُوا ؛ وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ ، وَالرَّوْحَةِ ، وَشَيْءٍ مِنَ

الدُّلْجَةِ (خ. ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*İnne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*; *feseddidû*, *ve kàribû*, *ve ebşirû*; *ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*)

(*İnne'd-dîne yüsrun*) "Muhakkak ki din kolaydır."

Din, Allah-u Teàlâ'nın vaz etmiş olduğu bir kanunu ilahidir. Dinin her şeyinde kolaylık vardır. Bu kolaylıkları zorlaştırmak, insanın kendisini zora sokması, hiçbir zaman akıl harcı değildir.

(*Ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*) "Kim onu zorlaştırmağa kalkarsa, altından kalkamaz. Dindeki vazifeleri ben daha iyi yapacağım, daha çok yapacağım! En mükemmel ben yapacağım!' diye geceleri uyumamazlık, gündüzleri yememezlik ve sair buna benzer şeylerle kendisini zorlayarak şiddetini, dozajını arttırmaya kalkarsa, kimse dini yenemez; din galip gelir."

Mesela Abdullah et-Tüsterî Hazretleri 25 günde bir kere yermiş. Allah böyle şeyi bize emretmemiş. Ama alışınca insan yapar mı yapar, başka… Fakat zorluk var tabii, bu zorluğa müsaade yok. Meselâ gece uyumaz insan, boyna namaz kılar. Ama Allah kolaylık vermiş, geceyi istirahat için yaratmış bize...

Bazı kimseler geceleri uyumamak suretiyle, gündüzleri de yememek suretiyle evliya olduğunu zanneder. İnsan kendini bir hüner yapıyorum zanneder. Yok, hüner değil bu… Hüner, Allah-u

---

[292] Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.VII, s.262, no:6256.

Teàlâ'nın emrini tutmak. Peygamber SAS'in sünnetine uymaktır. Bunun dışına çıkarsan hüner olmaz o, oyun olur.

Onun için yine SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[293]

يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا ، بَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا (ق. حم. ن. عن أنس)

(*Yessirû ve lâ tuassirû*) "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın! (*Beşşirû ve lâ tüneffirû*) Müjdeleyin, sevdirin; nefret ettirmeyin, kaçırtmayın!"

(*Ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*) "Kim dini zorlaştırmağa kalkarsa, altından kalkamaz."

Yemiyor, içmiyor, uyumuyor bütün vaktini ibadetle geçiriyor. Güzel bir şey, fena değil; fakat dine galebe çalamazsın ki! Bunu böyle yapmak suretiyle dine galebe çalmak olmaz. Din ona galebe eder.

Çünkü beşeriyet ihtiyaçları var ya; yiyeceğiz, içeceğiz veya def-i hacete gideceğiz. Beşeriyet iktizasıdır bunlar. Beşeriyet ihtiyaçlarını yapmamak elden gelmez. Elden gelmeyince, demek ki insan dini yenmeye muvaffak olamaz!

(*Feseddidû*) "Öyleyse orta yolu arayın!"

Vasat, sebile'l-vasat, orta yol; Allah'ın, Rasûlünün gösterdiği yol. En doğru yol, en güzel yol bu yoldur.

(*Ve kàribû*) "İnsanlarla yakınlık kurun! (*Veebşirû*) Hem de tebşirat yapın, müjdeleyin:

'—Dinimiz şöyle güzel, böyle güzel! Arkasından cenneti var, cemali ilâhisi var…' deyin!"

---

[293] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.122, no:67; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.365, no:625; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.443, no:5890; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.152, no:3262; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.462, no:4195; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.399, no:19588; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.338, no:695; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.177; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.215, no:6558; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.250, no:7319; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.33, no:10951; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.37, no:5360; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.129, no:26792.

(*Ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*) "Gündüzün evvel vaktinde, güneşin zevalinden sonra, öğleyle akşam arasında; bir de gecenin evvelki vaktinde ibadete devam ederek, Allah'tan yardım dileyin! Kendi mânevî durumunuzu kurtarmaya çalışın!"

Bu vakitler sefer edenler için en güzel vakitlerdir. Çünkü o zamanlarda serinlik olur, rahatlık olur.

b. Ödenmemiş Borç Ahirette Ödettirilir

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[294]

إنَّ الدَّيْنَ يُقْتَصُّ مِنْ صَاحِبِهِ يَوْمَ القِيَامَةِ اذا مات، إلاّ مَنْ تَدَيَّنَ فِي ثَلاَثِ خِلاَلٍ: الرَّجُلُ تَضْعُفُ قُوَّتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَيَسْتَدِينُ يَتَقَوَّى بِهِ لِعَدُوِّ اللَّهِ وَعَدُوِّهِ؛ وَرَجُلٌ يَمُوتُ عِنْدَهُ مُسْلِمٌ، لاَ يَجِدُ مَا يُكَفِّنُهُ وَ يُوَارِيهِ إلاّ بِدَيْنٍ، فَيَمُوتُ وَلَمْ يَقْضِهِ؛ وَرَجُلٌ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعُزْبَةَ، فَيَنْكِحُ لِيُعِفَّ نَفْسَهُ بِذٰلِكَ خَشْيَةً عَلَى دِينِهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْضِي عَنْ هٰؤُلاَءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ه. هب. عن ابن عمرو)

RE. 98/2 (*İnne'd-deyne yuktassu min sàhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte, illâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin: Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi, feyestedînu yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi ve adüvvihî; ve raculün yemûtu indehû müslimün, lâ yecidü mâ*

---

294 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.282, no:2426; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.404, no:5559; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.484, no:1064; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.230, no:15470; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.263, no:6257.

yükeffinuhû ve yüvârîhi illâ bi-deynin, feyemûtu ve lem yakdıhî; ve raculün hâfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu li-yuiffe nefsehû bi-zâlike haşyeten alâ dînihî; feinna'llàhe yakdî an hâulâe yevme'l-kıyâmeti.)

(*İnne'd-deyne*) "Muhakkak ki borç..." *Deyn*, Arapça'da borç demek; *düyûn*, borçlar demek.

(*İnne'd-deyne yuktassu min sàhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte*) "Bir kimse borçlu olarak öldüyse, kıyamet gününde sahibinden onun mukabili kısas olarak, sevabı alınarak ödettirilir."

(*İllâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin*) "Yalnız üç durumda borçlanan insandan, Allah ahirette borcunun karşılığını çekip almaz, affeder."

1. (*Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi*) "Adam Allah yolunda cihad edecek ama Allah yolunda kuvveti zayıfladı; kılıcı yok, atı yok, zayıf, askerî teçhizâtı yok. (*Feyestedînu*) Borçlanıyor. (*Yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi ve adüvvihî*) Bu borçlandığıyla silah, malzeme, teçhizât alıyor, kendisinin düşmanı ve Allah'ın düşmanı olan kişilere karşı kuvvetlenmek için."

Eskiden askerler bizimki gibi devlet tarafından beslenmiyordu. Kendisinin gıdası az gelmiş beslenemiyor. Birisinden borç almış, "Bana 500-1000 lira ver, ben muharebeye gidiyorum. Besleneyim biraz, kuvvetim yok." demiş almış. Bu parayı veremeden öldüyse, Allah bunu bunun için onu muâheze etmez.

2. (*Ve raculün yemûtu indehû müslimin*) "Bir adam bir insanın yanına misafir geliyor. Onun yanında iken ölüyor. (*Lâ yecidü mâ yükeffinuhû ve yüvârîhi*) Ev sahibinin de onu kefenleyip de gömecek parası yok, gücü yok. Onun kefenlenmesi ve tekfîninin yapılması, (*illâ bi-deynin*) borçlanarak olabilecek."

Adam komşusundan borç aldı. Vefat etmiş misafirin teçhiz ve tekfînini yaptı. Ama borcu ödeyemeden öldü. Bu borçtan dolayı Cenab-ı Hak onu da muahaze etmeyecek.

3. (*Ve raculün hàfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu*) "Ve bir adam ki bekârlıktan kendisi hakkında, 'Belki bir hata işlerim!' diye korkuyor. Bir kadınla evleniyor, düğün yapıyor. (*Li-yuiffe nefsehû bi-zâlike*) Kendisinin iffetini böylece harama sapmaktan,

sarkmaktan korumak için evleniyor." (*Haşyeten alâ dînihî*) Dindarlığına bir gölge düşmesin, günaha harama sapmasın diye bunu yapıyor."

Evlenmiş, borcu da ödeyemeden ölmüş.

(*Feinna'llàhe yakdî an hâulâe yevme'l-kıyâmeti*) Bunların parasını Allah-u Teàlâ tekeffül ediyor. Bunlar çünkü Allah için borçlandılar. Bu Allah için olan borçlarından dolayı, kıyamet gününde Allah-u Teàlâ onların borçlarını kaza edecek. Nasıl ödeyecekse ödeyecek."

c. Allah Yolunda Zikrin Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[295]

إِنَّ الذِّكْرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُضَعَّفُ فَوْقَ النَّفَقَةِ سَبْعَمِائَةِ ضِعْفٍ

(حم. طب. عن معاذ بن أنس)

RE. 98/3 (*İnne'z-zikre fî sebîli'llâhi, yuda'afu fevka'n-nafakati seb'a mieti dı'fin.*)

(*İnne'z-zikre*) "Muhakkak ki, şüphesiz ki, kuşkusuz ki zikretmek... Nerede? (*Fî sebîli'llâhi*) Allah yolunda zikretmek. (*Yuda'afu*) Sevabı kat kat fazlalaştırılır. Allah yolunda infaka, masraf yapmaya, harcama yapmaya kat kat fazla sevap verilir. Ne kadar fazla? (*Fevka'n-nafakati bi-seb'i*mieti dı'fin) Yedi yüz kat daha fazlalaştırılır."

Allah yolunda zikretmekten maksat ne olabilir?

Bir çarpışırken zikrediyor:

"—*Allah, Allah, Allah…. Allah, Allah, Allah… Allah, Allah, Allah…*" diye cihad ederken zikrediyor.

"—*Allahu ekber!*" diye bir nâra atıveriyor. İşte bu Allah

---

295 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.438, no:15651; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.186, no:405; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.356, no:10879; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.263, no:6358.

yolunda olan zikir,

(*Fî sebîli'llâh*) başka ne olur? Hacca gidiyor, hacca giderken zikrediyor. Hac yolu Allah yoludur, fî sebîlillahtır, o da cihad gibidir. Bu mânaya olabilir.

Bire ondur hasene, fakat burada 700'e kadar arttı. Onun Allah Allah diyerek böyle nâra atıp da düşmana saldırışı, sevabını ondan 700'e çıkarttı.

d. Rüya Nasıl Tabir Edilirse Öyle Çıkar

Hàkim, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[296]

إِنَّ الرُّؤْيَا تَقَعُ عَلَى مَا يُعَبَّرُ ، وَمَثَلُ ذٰلِكَ مَثَلُ رَجُلٍ رَفَعَ رِجْلَيْهِ فَهُوَ يَنْتَظِرُ مَتَى يَضَعُهَا ؛ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا ، فَلاَ يُحَدِّثْ بِهَا ، إِلاَّ نَاصِحًا أَوْ عَالِمًا (ك. عن عن أنس)

RE. 98/4 (*İnne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu, ve meselü zâlike, meselü raculin rafea ricleyhi, fehüve yentaziru metâ yedauhâ; feizâ raâ ehadüküm ru'yen, felâ yuhaddis bihâ, illâ nâsıhan ev àlimen.*)

(*İnne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu*) "Rüya, hepimiz görüyoruz ya, bu nasıl tabir olunursa, tabirci nasıl tabir ederse o şekilde çıkar, onun dediği gibi olur." Ama yanlış ama doğru. Yanlış da olsa tabircinin tabirine bağlı… Nasıl olur, olur.

(*Ve meselü zâlike*) "Bunun misali, (*meselü raculin rafea riclehu fehüve yenteziru metâ yedauhâ*) "Bir kimse ayağını kaldırmış, basması için bir hazırlığı var ya, basacak tekrar; o rüyanın tabiri onun basması gibidir. Bastı mıydı, yazılmıştır oraya, tabir etti miydi, olmuştur o iş..."

(*Feizâ raâ ehadüküm ru'yen*) "Sizden biri bir gece bir rüya gördü. (*Felâ yühaddis bihâ*) Onu önüne gelene söylemesin; (*illâ*

---

[296] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.433, no:8177;
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.374, no:41439; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.273, no:6282.

nâsihan ev âlimen) ya bir nâsıh, ya bir alim kimse varsa, ona söylesin."

Onu tehlikeli ise de, alim onu tevil ederek hayırlı bir tabir yapar. Ama cahil, bilmez onu, "Bu böyledir." der çıkıverir işin içinden, Allah esirgeye fena olur.

e. İtibar Sonadır

Buhàrî, Müslim ve Abd ibn-i Humeyd, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[297]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ ، وَهُوَ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ ، فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ ، وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ (عبد ابن حميد ، خ. م. عن سهل بن معد)

RE. 98/5 (*İnne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'n-nâri; ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'l-cenneti.*)

Çok mühim bir şeydir.

(*İnne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti*) "Adam, Cennet ehlinin amelini yapar görünüyor, namaz kılıyor, oruç tutuyor, zekat veriyor, İslâm'ın usullerini yapıyor. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes, bu ne iyi adam der; Herkes onu güzel görüyor, 'Ne iyi adam! diyor. Bak namazında niyazında, camiden çıkmaz, Kur'an'ı elinden bırakmaz, tesbihi elinden düşmez. Çok iyi adam, ehli cennettir diyor. (V*e hüve min ehli'n-nâri*) Halbuki o Cehennemliktir."

Niçin? İşin içyüzünü Allah biliyor.

(*Ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri*) "Bir kimse de görünüşte Cehennem ehlinin amelini yapar. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes, 'Ne fena bir adam bu! Bu da cehenneme girmezse

---

[297] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.28, no:2863; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.287, no;163; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.168, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.455, no:7544; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.113, no:106; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.167, no:168; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

kim girecek?' diyorlar. (*Ve hüve min ehli'l-cenneti*) Halbuki o cennetliktir."

İş hatimede, sonda... İtibar sona… Sonunu da kimse bilmez Allah'tan başka… Görüyorsunuz, şimdi içindeyiz dünyanın görüyoruz. Bakıyorsun ki bir adam, babası hoca idi. Kendisi de az çok okuduydu filan. Fakat bak bugün kimlere hizmet ediyor. Bakalım yarın kimlere hizmet edecek? O da belli değil. İş paranın ucunda mı dönüyor, neyin ucunda dönüyorsa dönüyor. Allah akıbetlerimizi hayır eylesin…

Onun için dualarımızda daima, hüsn-ü hatime istemeye mecburuz. Bu duayı her gün, hatta her saat yapmalıyız. Bilmiydruz ki akibetimiz ne olacak? Hangi fırtınaya tutulacağız, hangi fitneye tutulacağız, hangi rüzgâra tutulacağız?

Görüyorsunuz rüzgâr bir fırtına yapıyor, buradakini kaldırıyor öteye atıyor, ötekini getiriyor buraya atıyor. Yaprakları birbirine, vasıtaları birbirine karıştırıyor. Niçin?

Fırtına. Dünyanın da fırtınaları var, çeşitli fırtınaları var. İşte bu fırtınalara da insan kaptırdı mıydı kendini, gider gürültüye; Allah esirgeye…

f. Gönüllerin Değişmesi

Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[298]

إِنَّ الرَّجُلَ ، لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، ثُمَّ يُخْتَمُ اللهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، فَيَجْعَلُهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، ثُمَّ يُخْتَمُ اللهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ فَيَجْعَلُهُ اللهُ مِنْ

[298] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.110, no:4791; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.484, no:10291; Beyhakî, *Kaza ve'l-Kader*, c.I, s.90, No:78; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.116, no:545; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.294, no:6332.

أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَيَدْخُلُهُ الْجَنَّةِ (حم. م. عن أبي هريرة)

RE. 98/6 (*İnne'r-racüle, leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'l-cenneti, sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'n-nâr, feyec'alühû min ehli'n-nâri; ve inne'r-racüle leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'n-nâri, sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'l-cenneti; feyec'alühü'llàhu min ehli'l-cenneti, feyedhulühü'l-cenneti.*)

(*İnne'r-racule, leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'l-cenneti*) "Bir adam uzun zaman Cennet ehlinin amelini yapar; namazında, orucunda, ibadetinde ve saire... (*Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'n-nâr*) Sonra Allah onun amelini Cehennem ehlinin ameliyle neticelendirir, (*feyec'alühû min ehli'n-nâri*) ve onu Cehennem ehli kılar."

Allah cümlemizi muhafaza eylesin…

(*Ve inne'r-racüle leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'n-nâri*) "Diğer bir adam da uzun zaman Cehennem ehlinin amelini yapar durur; günah işliyor, fena işler işliyor. (*Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'l-cenneti*) Sonra Allah onun amelini Cennet ehlinin ameliyle neticelendirir, (*feyec'alühü'llàhu min ehli'l-cenneti*) ve Allah onu Cennet ehlinden kılar. (*Feyedhulühü'l-cenneti*) Böylece onu Cennete dahil eder."

Çünkü bu gönül böyle boşta duran bir yaprak gibidir yahut bir kâğıt gibi… Nasıl rüzgâr ne taraftan geliyorsa, o tarafa döner böyle. Bakarsın Allah-u Teàâ'dan ona bir hidayet gelir, derhal bir dönüş yapar. Müslümanlığa böyle dönüverir. Gâvurlardan bile dönenler var değil mi?

Bir de insan bakarsın iyilikle giderken, bir rüzgâr çarpıverir, Müslümanlığı unutuverir. Allah korusun…

Bu pek güzel bir misaldir, böyle daima söylemek isterim:

Bir şeyh efendi varmış, güzel bir derviş yetiştirmiş. Derviş keşif sahibi olmuş, bakmış ki şeyhi ehl-i cehennemdir diye görüyor, *Levh-i Mahfuz*'daki yazıyı. Şeyhi ehl-i cehennem…

Nasıl söyleyeyim ben bunu şeyhime? "Sen ehli cehennemsin, görüyorum ben seni, keşfolundu bana…" diye nasıl söyleyeyim?

Cesaret edememiş bir türlü. Ama her gün böyle gördükçe onu

içi de sızlıyor. Kendisinin üstadı çünkü… Üstadının ehl-i cehennem olmasını istemiyor.

"—Mevzuyu bir açayım, bakayım ne diyecek?" demiş.

Açmış, demiş ki:

"—Bana böyle gösteriliyor. Acaba keşfimde yanlışlık mı oluyor, bir hatam mı var? Nedendir bunu böyle görüyorum ben?" diye arz etmiş.

"—Oğlum, ben onu kırk seneden beri görüyorum. Benim vazifem kulluktur. Ötekisi Allah'ındır. İster cennetine kor, ister cehennemine kor." demiş. "Benim vazifem kulluk! Ben kulluğumu yapayım da o ne yaparsa yapar, oraya ben karışmam!" demiş. "Onu ben kaç seneden beri görüyorum." demiş.

Çok güzel bir sözdür ama:

"—Bize düşen vazife kulluk vazifemizdir!"

Hangimiz var ki, —peygamberler müstesna— Allah-u Teàlâ'nın bütün emrini eksiksiz yapabilsin?

Onun için, gücümüz yettiğince onu yapmaya çalışırız, başka tarafa karışmayız. Cenab-ı Hakk'ın rahmeti var ya, inşallah o rahmeti ile bizleri de affeder.

g. Günahlar Rızkı Azaltır

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Ya'lâ, Sevbân RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[299]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ ، وَلاَ يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلاَّ الدُّعَاءُ ،

وَلاَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلاَّ الْبِرُّ (حم. ن. ه. ع. وابن منيع ، والروياني ،

---

[299] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.28, no:4012; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.277, no:22440; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.670, no:1814; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.100, no:1442; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.258, no:10233; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.115, no:1001; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.16; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.473, no:16611; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.288, no:6318.

حب ، طب ، ك ، ض عن ثوبان)

RE. 98/7 (*İnne'r-racule le-yuhramu'r-rizka bi'z-zenbi yüsîbuhu, ve lâ yerüddü'l-kadera ille'd-duâü, ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru.*)

(*İnne'r-racule le-yuhramu'r-rizka bi'z-zenbi yüsîbuhu*) "Adam, yaptığı günahtan dolayı rızkından mahrum olabilir. Cenab-ı Hak ona intibah olsun, uyansın, akıllansın diyerek rızkını kesiverir."

Meselâ, gâvura bol bol verir. Niçin? Onun intibah durumu yok artık. O dünyada görecek nimetlerini, onun ahiretteki hesabı ayrı… Fakat Cenab-ı Hakk'ın bunun rızkını kesmesinde ki sebebi, uyansın diye... Hani birinin kulak çekmesi gibi.

Bazen böyle arkadaşlar var:

"—İşim ters gidiyor. Çok zamandan beri bir türlü düzelmiyor. Düzeltmenin yolunu bulamadım, zorlanıyorum. Ne çare verirsin bana?" diyor.

"—İstiğfar et." dedim, ne yapacaksın.

(*Ve lâ yerüddü'l-kadera ille'd-duâü*) "Kadere imanımız vardır. Bunu hiçbir şey durdurmaz, ancak yalvarışlar, dualar karşılar."

Onun için Cenab-ı Hakk'a çok dualar etmelidir. Hususi dua kitapları vardır. Biz o duaları bilemeyiz ve becerip de söyleyemeyiz de. Onun için eski büyüklerimizin yaptıkları gerek ayet-i kerimelerden, gerek Peygamberimizin hadis-i şeriflerinden, gerek büyük evliyalardan bize intikal eden o dualar, çok makbul dualardır. O dualar öyle bir duadır ki, kaza ve kaderi de geri çevirebilir.

(*Ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru*) "Ömür ziyade olmaz, ancak iyilikle ziyade olur." İyilik, hasenat ömrü artırır.

"—Nasıl olur?"

Aklım ermez, nasıl olursa olur. Allah-u Teàlâ'nın işine kimin aklı erer ki? Kimsenin aklı ermez.

Ya senin hayatına rahatlık verir, ömrün gayet güzel geçer. Böyle bir ömür uzunluğu olur, sıkıntısız rahat bir ömür. Veyahut da Cenâb-ı Hak 10 seneni 20 sene yapar, ona da karışan olmaz.

h. Son Nefes Çok Önemli!

Taberânî ve Ebû Nuaym, Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[300]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، تُدْرِكُهُ الشَّقَاوَةُ أَوِ السَّعَادَةُ ، عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِهِ ، فَيَخْتِمُ لَهُ بِهَا (طب. وأبو نعيم عن أكتم بن أبي الجون)

RE. 98/8 (*İnne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti, ve innehû li-men ehli'n-nâri; ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri, ve innehu min ehli'l-cenneti. Tüdrikühu'ş-şikàvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî, feyahtimu lehû bihâ.*)

(*İnne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti*) "Adam, Cennet ehlinin amelini yapar, (*ve innehû li-men ehli'n-nâri*) halbuki ehli nar'dandır. (*Ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri*) Ve yine adam Cehennem ehlinin amelini yapar, (*ve innehu min ehli'l-cenneti*) fakat Cennet ehlindendir. (*Tüdrikühu'ş-şikàvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî*) Şekavet veya saadet, canın çıkması sırasında ona gelir, yetişir; (*feyahtimu lehû bihâ*) hayatı öylece son bulur."

İşte *hurûc-u nefis* diyorlar ya, can çıkarken bir insan "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlu'llah"* diyebilirse, ne mutlu o insana! Fakat o kime nasib olur bilmem…

Allah cümlemizi affetsin... Son nefeste bu "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlu'llah"* diye diye can verenlerin zümresine ilhak eylesin…

---

[300] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.296, no:872; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.433, no:11926; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.70; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.224, no:1506; Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.123, no:582; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.295, no:6335.

i. Cennetin Meyvaları

Taberânî, Sevban RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[301]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَزَعَ ثَمْرَةً مِنَ الْجَنَّةِ عَادَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى

(طب. عن ثوبان)

RE. 98/9 (*İnne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti, âdet mekânehâ ührâ.*)

(*İnne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti*) "Adam, Cennetin meyvasından koparınca, (*âdet mekânehâ ührâ*) yerine yenisi biter."

Canın bir meyve istedi cennette... Meyve zaten önünde, koparıyorsun, yerken orada bir tane daha biter. Daha onu alırken, orada yeni bir tane daha meyve biter. Gelecek seneye kadar beklemeye lüzum yok.

j. Karı Kocanın Sevgiyle Bakışması

Meysere ibn-i Ali ve Râfiî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[302]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَظَرَ إِلَى امْرَأَتِهِ ، وَنَظَرَتْ إِلَيْهِ ، نَظَرَ اللهُ تَعَالَى إِلَيْهِمَا

نَظْرَةَ رَحْمَةٍ ؛ فَإِذَا أَخَذَ بِكَفِّهَا ، تَسَاقَطَتْ ذُنُوبُهُمَا مِنْ خِلَالِ

أَصَابِعِهُمَا (ميسرة بن على في مشيخته ، والرافعي عن ابي سعيد)

---

[301] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.765, no:18731; Sevban RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.468, no:39288; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.249, no:44806.

[302] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.276, no:44437; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.279, no:6296.

RE. 98/10 (*İnne'r-racule izâ nazara ile'mraetihi, ve nazarat ileyhi, nazara'llàhu teàlâ ileyhimâ nazrate rahmetin; feizâ ehaze bi-keffâhâ, tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ.*)

Muâşeret ile ilgili.

(*İnne'r-racule izâ nazara ile'mraetihi*) "Efendi hanımına şöyle hoşça bir nazarla bir bakıyor; (*ve nazarat ileyhi*) hanım da efendisine öyle hoşça bir nazarla bakıyor. İkisi de birbirlerine bakıyorlar. (*Nazara'llàhu teàlâ ileyhimâ nazrate rahmetin*) Bunların birbirlerine böyle sevgi ile bakışlarından dolayı, Cenab-ı Hakk'ın rahmet nazarı onların üzerine tecelli eder."

(*Feizâ ehaze bi-keffâhâ*) "Tuttu hanımın elinden, (*tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ*) parmaklarının uçlarından günahları dökülür gider."

k. Cenâb-ı Hakk'ın Kulunu Karşılaması

İbn-i Mâce, İbn-i Huzeyme ve Ziyâü'l-Makdîsî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[303]

إنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ فِي صَلاتِهِ ، أَقْبَلَ اللهُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ ، فَلاَ يَنْصَرِفُ عَنْهُ ، حَتَّى يَنْقَلِبَ ، أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سُوءٍ (ه. خز. وابن أبي عمر ، ض. عن حذيفة)

RE. 98/11 (*İnne'r-racule izâ dehale fî salâtihi, akbela'llàhu aleyhi bi-vechihî, felâ yensarifu anhu hattâ yenkalibe, ev yuhdise hadese sev'in*)

Bu çok mühim bir şey! Allah hepimize hakiki namazlar nasibi müyesser eylesin…

---

[303] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.62, no:924; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.440, no:2889; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.432, no:1689;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.286, no:18905; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.276, no:6290.

(*İnne'r-racule izâ dehale fî salâtihi*) "Adam namaza girdiğinde, Allah-u Teàlâ ona yüzünü döner." Kul *Allahu ekber* diyor, namaza duruyor. Cenab-ı Hak derhal kulunu karşılıyor.

(*Felâ yensarifu anhu*) "Cenab-ı Hak ondan yüzünü çevirmez; (*hattâ yenkalibe*) kul kendisi dönünceye kadar, (*ev yuhdise hadese sev'in*) veya münasebetsiz bir şey yapana kadar sürer." Kul namazdan çıkıncaya kadar, yahut kendisinde namazı bozacak hadise zuhur edinceye kadar yüzünü ondan çevirmez.

Onun için namaz mü'minin Mi'rac'ı…

İşte Mi'rac ne? Allah'la karşılaşmak değil mi?

İşte, "Ben senin karşındayım!" diyor Cenab-ı Hak, ikbal ediyor. sana, "Söyle bakayım." diyor, başlıyorsun:

"—*El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn. Er-rahmâni'r-rahim…*"

Medh ü senâlar ederek, isteyerek, onun kelâmını okuyarak, onunla mükâleme ederek namazı bitiriyorsun.

Ama burada tabii gönlün uyanık olması lazım. Yoksa gönül gaflette, nerede olduğunu bilmeyerek durduysa, yazık ona…

Şurada İmam Gazâli demiş ki:

Cenâb-ı Hak ikbal ediyor ya, bu kinayedir.

Şimdi insan duruyor huzura… Durmasıyla tabii kendisinin dışarıda birçok meşakkati vardı, sıkıntısı vardı, işleri vardı. Hepsini bunların terk etti. Bu terk edişle Hakk'ın huzuruna durduğu vakitte bu sıkıntı, meşakkat, darlık, belalar... neler varsa içerisinde, bakarsın, bir muvakkat zaman için de olsa insandan sıyrılır gider. Cenab-ı Hakk'ın ikbali budur diyor. Senden o halleri alabilmesi. O da herkesin tabi namaza duruşundaki kuvvet ve zaafa bağlı…

Şurada şöyle bir şey daha demiş:

İnsan zulmânîdir. Etten kemikten yaratılmış bir mahlûktur, zulmet içerisindeyiz. Zulmet içerisindeyiz, zulmetin karşılığında nur vardır.

Şimdi bak bu ışık bize bir nur verdi. Bu ışık sayesinde birbirimizi görüyoruz. Musalli namazına durduğu vakitte zulmânîdir. Fakat karşısında Allah-u Teàlâ var, yani onun nuru var. Allah-u Teàlâ'nın nuruna karşı kendisini verdi kul. Kulun Allah'a kendisini veriş nisbetine göre alacağı nur vardır. Mesela

ay, şimdi güneşe karşı bir dönüşü var. İlk günü azıcık, belki görünmez bir şekilde. İkinci günü bir parçacık şöyle. Üçüncü günü şöyle bir parçacık… Beşinci günü, 10. günü, 15. günü tam cephesi ile kime dönüyor?

Bu dönüş güneşe. Tam cephesi ile güneşe döndüğü için, tam cephesi ile güneşten alacağı ziyayı bize aksettiriyor. Ayın kendisi zulmettir, karanlık. Işık yok ayda. Kendisinde ışık olmadığı halde güneşe olan teveccühünden, güneşten aldığı nuru bize iktibas ettiriyor.

Binâen aleyh kul kendisi zulmânîdir ama kâinatın sahibi olan Hz. Allah'ın nuruna döndürdüğü vakitte kendini, oradan alacağın nur işte ya bir günlük, ya iki günlük, herkesin istidadına göre. On beş günlük bir nur olursa, o artık aliyyü'l-âlâ işte…

Ama bir de bir alış var. İlk günü bir parçacık alıyor, az dönebilmiş. Azıcık daha dönebilirse daha çok alıyor, daha çok dönerse daha çok alabiliyor.

Binâen aleyh biz her gün kılıyoruz bu namazı. Her gün kıldığımız için her gün nur alıyoruz demektir. Şimdi insanda biraz insaf olursa;

"—Yâhu ben bunu her gün yapıyorum da niçin bir şey alamıyorum?" diye böyle düşünürse, o tarafa doğru dönmesini daha kuvvetli çevirmeye çalışır.

Kendisine bakar, kusurlarını bırakıp huzur- u ilahiyede olduğunu müdrik olduğu halde, "Okurken kime karşı okuyorum, ne okuyorum?" diye düşünür.

Allah cümlemizi affetsin de bu dönüşlerden istifade ettirsin…

İşte bu Rasûlüllah SAS'in Mi'racının bir eşidir. O gitti geldi, bize anlattı, izah etti. Şimdi biz de namaza durmak suretiyle Allah'la karşılaşıyoruz. Allah'ın, burada bir varlık olup da karşımıza çıkmış değil. O her yeri Muhît, her şeyi Muhît, her yerde hâzır ve nâzır… Nerede kul Allah'a dönerse, Allah orada mevcut…

Binâen aleyh nerede olursan ol Allah'a döndüğün vakitte Allah'ın nuru seni karşılamıştır. Onun nuru, o iktibas ettiğin nur ile sende nurlanır ve onun sayesinde ayın bizi nurlandırdığı gibi etrafını nurlandırabilirsin. Ay alıyor ama etrafına da veriyor. Binâen aleyh Allah-u Teâlâ'ya dönüp de nur alan insan

etrafındakilere de nur saçacak kabiliyettedir. Saçamıyorsa kendi hatasıdır, nuru alamıyor demektir. Alsa, ayın saçtığı gibi saçacak etrafına… Ay cemâdattan bir şey işte, bir taş parçası. İşte gidip geliyorlar taştan topraktan olan bir şey.

Ama o pekâlâ güneşten iktibas olabiliyor da, biz ekmel-i mahlûkat olduğumuz halde niçin Allah'ın nurundan iktibas edemeyeceğiz?

l. Cemaate Devam Etmenin Karşılığı

Tahâvî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Zerri'l-Gıfârî'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[304]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صَلَّى مَعَ الإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ ، كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ

(ط. حم. د. ت. حسن صحيح ، ن. ه. والدارمي ، وابن منيع ،

والروياني ، وابن خزيمة ، وابن الجارود حب. هب. عن ابي ذر)

RE. 98/12 (*İnne'r-racule izâ sallâ mea'l-imâmi hattâ yensarife, kütibe lehû kıyâmu leyletin.*)

(*İnne'r-racule izâ sallâ mea'l-imâmi*) "Adam, imamla beraber namaza devam ediyor, namazını camide kılıyor; (*hattâ yensarife*) namazı bitirdiği zaman, (*kütibe lehû kıyâmu leyletin*) ona bütün geceyi ibadetle geçirmiş gibi sevap yazılır."

Şimdi Teravih namazı kılıyoruz ya. Allah kabul etsin...

Durduk, cemaatle yatsıyı kıldık. Arkasından 20 rekât, çok sürse yarım saat, yahut bir saatte biter, teravihi kıldık. Bu namazı kılmakla, gecenin tamamında namaz kılmış gibi sevap

---

[304] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.299, no:734; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.138, no:1167; Neseî, *Sünen*, c.V, s.190, no:1347; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.222, no:1317; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.329, no:3683; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.406, no:1287; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.63, no:466; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.556, no:20229; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.277, no:6293.

veriyor Cenab-ı Hak bize…”

m. Kalbin ve Dilin Bir Olması

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[305]

إِنَّ الرَّجُلَ لاَ يَكُونَ مُؤْمِنًا ، حَتَّى يَكُونَ قَلْبُهُ مَعَ لِسَانِهِ سَوَاءً ؛ وَيَكُونَ لِسَانُهُ مَعَ قَلْبِهِ سَوَاءً ، وَلاَ يُخَالِفُ قَوْلُهُ عَمَلَهُ ، وَيَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ

(ابن لال في مكارم الأخلاق ، كر. عن أنس)

RE. 99/1 (*İnne’r-racule lâ yekûnü mü’minen, hattâ yekûne kalbühu mea lisânihi sevâen; ve yekûne lisânühû mea kalbihî, sevâen, ve lâ yuhàlifü kavlühû amelühû, ve ye’menü câruhû bevâikahû.*)

Bu hükme dikkat edin:

(*İnne’r-racule lâ yekûnü mü’minen*) “Kul mü’min olamaz.”

“—Ama *Lâ ilâhe illallah* diyenlerin hepsi mü’min değil mi?”

Hepsi mü’min ama derece derece… Nasıl ayın güneşten aldığı dereceler gibi. Yahut hava kararmakla beraber görülen dereceler gibi. Herkes derece derece…

Ama asıl olgun mü’minin, ki kâmil diyorlar ona, onun nasıl olması lazım: (*Hattâ yekûne kalbühû mea lisânihi sevâen*) “Dili ile gönlünün bir olması lazım!”

Bazı insan politik olur, diliyle insanı öyle bir aldatır ki inanırsın, “Ne iyi adam!” dersin ama içi öyle değildir. İçi öyle değildir, bu makbul değildir. Dil ile gönül birleşmemiş. Lisanıyla kalbinin daima bir olması lazım!”

Daha üçüncü bir şart daha: (*Ve lâ yühàlife kavlühû amelehû*) “Sözünün de ameline uygun olması lazım!” Sözü ameline uygun

---

[305] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.250; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.40, no:84; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.281, no:6301.

değilse, o da kâmil değil.

Mesela diyor ki:

"—İçki içmeyin! Haramdır, günahtır!" diyor, fakat kendisi içiyor.

Olmadı.

"—Namaz kılın!" diyor fakat kendisi gelmiyor namaza... Olmaz.

Birçok şeyler söylüyor, güzel fakat kendisi tatbik etmiyor üzerinde. Kalbi ameline muhalif.

Dördüncü bir şart daha;

(*Ve ye'menü câruhu bevâikahû*) "Müslümanın komşusu onun şerrinden emin olacak, hiçbir zaman mutazarrır olmayacak."

Bakın şimdi bunu dinleyin!

İsterse o komşu müslüman olsun isterse kâfir olsun; isterse âbid olsun beş vakit namazında, yahut namazsız fâsık, günahkâr bir müslüman olsun; isterse dostun olsun, isterse düşmanın olsun; komşuya iyi muamele etmek, komşuya zarar vermemek ile mükellef müslüman…

İsterse başka memleketten muhacir gelmiş olsun. yahut eskiden beri bu memlekette yaşayanlardan olsun. İkisi de indinde bir olacak, ikisi de müsavi olacak. Yahut sana faydası dokunuyor daima, ötekinin de zararı dokunuyor… İster faydalı, ister zararlı olsun, yakın veya uzak olsun; hepsine hoş muamele edeceksin.

Bunların hepsine müslümanın vazifesi; komşusuna karşı daima şefkatli, merhametli, olgun olması lazım. Onun hatası da olsa, onun kusuru ile olsa, ona karşı senin de terbiyesizlik yapmana Müslümanlık meydan vermiyor.

"—O yaptı ya!"

Yapsın varsın, ne yapalım! Her kap kendindekini döker. Onun kabının içerisinde pislik varmış, pislik dökmüş. Sende mi pislik dökeceksin? Senin kabında bal var, kaymak var. Sen de ona karşı daima güzel şeylerle mukabele edeceksin, çirkinlik yapmayacaksın.

Onun için Ramazan da var şimdi. Oruçluyuz, karşımıza çıktı bir adam, sövüyor sayıyor, dövmeye kalkıyor, bir şeyler ediyor. Heyecanımızı kaldırıyor, bizi kızdırıyor, gazaplandırıyor. Buna ben de bir tane patlatayım diyorsun, yahut bir kötü söz de ben

söyleyeyim ona diyorsun…

Yok! Diyeceksin ki:

"—Arkadaş ben oruçluyum! Ben oruçluyum bak, senin o çirkin muamelene ben mukabele edemem. Ben oruçluyum, sabırlıyım ben. Yapamam bu çirkinlikleri…" diyeceksin.

Bunlar tabi lafla olan şeyler değil. Bunlar lafla olmaz.

Meselâ, biz 10 defa hacca gittik, daha 10 defa gitsek adam olacağımız yok, başka. Bu hacılıkla, namazla iş olmuyor. Azıcık insanın da kendisine riyazet denilen o açlığı tattırması lazım.

Onun için Cenab-ı Hak bu ayı bize vermiş, "Bakın bakalım azıcık!" diyerek ama bizim açlıktan pek de, günlerde kısa da şimdi, haberimizde olmuyor. Çünkü akşam güzel doyuruyoruz, gece de doyuruyoruz, haberimiz olmuyor açlıktan. Keyfimize göre yiyoruz o kadar.

Onun için büyükler demişler ki:

"—İnsanların ıslah ve terbiyeleri kendiliğinden olmaz. İnsan kendi kendini ne kadar riyazete de soksa, ne kadar bilmem nasıl çabalarsa çabalasın kendi kendini düzeltemez insan. İnsanın kendi kendini düzeltmesi mümkün olsaydı, Allah ne peygamber yollardı, ne kitap yollardı; 'Düzeltin kendi kendinizi!' derdi. Halbuki peygamberler göndermiş."

Ashab-ı kiramın halini bir düşünün! Hepsi gâvurluktan döndüler. Eskiden bir gâvurluk alemindeydiler, müslümanlığa girdiler. Fakat müslüman olunca nasıl müslüman oldular?

O peygamberin sayesinde oldular ama. Ashab o kemali ancak peygamberin sayesinde buldu. Peygamber olmasaydı, yine eski hallerinde olurlardı onlar. Binâen aleyh Peygamber SAS rehberin olacak ve onun vekilleri gibi insanlar kıyamete kadar var... Onun vekilleri gibi insanların koltuğunun altına girersen, ashabın peygamberin koltuğunun altına girdiği gibi, işte o zaman sende de o hâl, hâl olmaya başlar.

Mesela demir çok soğuk ve sert bir maddedir. Fakat ateşe sokuyorsun, pamuk gibi oluyor ve ateş gibi o da kızıyor. Sebebi?

Temas… Ateşle olan teması nisbetinde…

Binâen aleyh iyileri bulur da iyilerin arasına girer, onların sohbetlerinde bulunur, onların sohbetlerinden istifade edersen...

Bir de hani demin de dedim ya, güneşe dön! Güneşe dönen ay, güneşten aldığı nuru nasıl etrafına veriyor. Allah'a tam dönebilen insanlar vardır ki, Allah-u Celle ve A'lâ'dan aldığı nuru, Peygamberin yaydığı gibi etrafındakilere yayarlar.

Kıyamete kadar bu gibi insanlar olacak. Muhakkak olacak! Olmasa, din çoktan mahvolurdu. Bugünkü felaketler, fitneler içerisinde dinin adı bile kalmazdı. Allah'ın o mübarek kullarının sayesinde, bak Allah-u Teàlâ sizi burada nurlandırıyor.

Sizi kim zaptediyor burada? Hiç kimse zaptetmiyor. Ama Allah'ın verdiği o ışık sayesinde, hepiniz günahtan uzak oturuyorsunuz burada…

Onun için, hiç kimse kendiliğinden tekemmül edememiştir. Kendi kendine ne kadar ibadet edersen et, tekemmül edemezsin.

Mesela bazı büyükler var, Bursa'daki Üftade Hazretleri gibi, bizim Nakşibend Muhammed Bahaeddin Hazretleri gibi ve buna benzer tekemmül etmiş insanlar var. Onlara diyorlar ki Peygamber SAS'in terbiyesine, araya vasıta almadan doğrudan doğruya girmişler. Kabiliyetleri var. O kabiliyetleri dolayısıyla doğrudan doğruya Peygamber SAS'in terbiyesinde yetişiyorlar. Bunlar müstesna insanlar. Herkes böyle bu kabiliyette olamaz ki!

Meselâ, şimdi atom diyorlar. Her taştan oluyor mu, her madenden oluyor mu? Kabiliyeti olan şeylerden oluyor.

n. Cennetteki Yüksek İnsanların Nuru

Ebû Dâvud, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[306]

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَتُضِيءُ الْجَنَّةُ

لِوَجْهِهِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ (د. عن أبي سعيد)

---

[306] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.499, no:3473; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.97; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.168, no:6770; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:9289; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.305, no:6355.

RE. 99/2 (*İnne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l-cenneti, fetüdîü'l-cennetü li-vechihî keennehâ kevkebün düriyyün.*)

Ehl-i illiyyîn, yüksek tabakanın insanları, yani Allah'a dönebilmiş ve onun nurunu iktibas edebilmiş kâmil ve mükemmil olan insanlar.

(*İnne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l-cenneti*) "Ehli illiyyinden biri Cennet ehline baktığı zaman…" Cennette birçok insanlar var ya, onlara şöyle kendini bir gösteriveriyor. (*Fetüdîü'l-cennetü li-vechihî keennehâ kevkebün düriyyün*) "Cennet onun yüzünün nurundan ışık bulur, ayın veya güneşin doğduğu gibi, hattâ daha fazla parlar ortalık."

Kevkebü dürriy: İnci gibi parlayan yıldız demek. Cennet, o bahtiyarın yüzünden aldığı nurla, kendi ziyasından üstün bir ziya ile ziyalanıveriyor.

Allah bizi öyle bir kul yaratmış ki, dışı şu et kemik ama, içi kevkebü düriy gibi cevher dolu…

o. Cennet Ehli Adama Yüz Erkek Gücü Verilmesi

Taberânî, Ebü'ş-Şeyh ve Hàkim, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[307]

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، لَيُعْطَى قُوَّةَ مِائَةِ رَجُلٍ ، فِي الأَكْلِ ،

وَالشُّرْبِ ، وَالشَّهْوَةِ ، وَالْجِمَاعِ ؛ حَاجَةُ أَحَدِهِمْ عَرَقٌ يَفِيضُ مِنْ

[307] Ahmed ibn-i Harbel, *Müsned*, c.IV, s.367, no:19288; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.178, no:5006; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.202, no:1722; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.431, no:2825; Hennâd, *Zühd*, c.I, s.88, no:90; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.454, no:11478; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.444, no:7424; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.374, no:7086; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.769, no:18744; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.366; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:39290; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII. s.303, no:6352.

جِلْدِهِ ، فَإِذَا بَطْنُهُ قَدْ ضَمَرَ (طب ، وأبو الشيخ في العظمة ،
ك. في تاريخه عن زيد بن أرقم)

RE. 99/3 (*İnne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin, fi'l-ekli, ve'ş-şürbi, ve'ş-şehveti, ve'l-cimâi; hàcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî, feizâ batnühû kad damera.*)

(*İnne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin*) Ehl-i Cennetten olan birine cennete girdiği zaman yüz erkek kuvveti verilir; (*fi'l-ekli, ve'ş-şürbi, ve'ş-şehveti, ve'l-cimâi*) yemekte, içmekte, şehvette ve cimâda… (*Hàcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî*) Yedikleri terle çıkar, (*feizâ batnühû kad damera*) bir de bakar ki karnı incelmiş."

Def-i hacet denilen şey yok. O ter ile öyle çıkıp gidecek kendiliğinden… O kadar yediğine göre karnı da şişmeyecek.

Burada demiş ki:

"—Bu yeme içme dünyada bile mezmum. Hocalar söylüyor çok yemeyin, çok içmeyin diye. Bu dünyada bile mezmum. Cennette neden metholunuyor bu kadar bu yeme içme?" diye bir itiraz vermiş.

Diyor ki: "Burada yeme içme mezmum; çünkü bu yeme içme insanı gaflete düşürür, Allah'a olan ibadetten alıkoyar. Ondan dolayı mezmum… Âhirette ise bu yok. Zahmet vermeyecek sana yemen içmen. Külfet olmayacak, ağırlık vermeyecek. Zevk için, yalnız o kadar."

Dün, *Avârifü'l-Maârif* kitabının oruç kısmında bir şey daha gördüm, çok hoşuma gitti. "İnsan yemeye, içmeye müptela oldu mu, daima çeşitli yağlı ballı kaymaklı yemekler yemeyi istiyor. Mübtela olmuş, alışmış ona gayri… Yani zevk alıyor, hoşlanıyor. Onun bu hâline melekler ağlar." diyor.

"—Sen bunun için mi yaratıldın ey insan? Sen bu yemenin içmenin zevk ü sefanın peşi içinde mi yaratıldın? Senin insanlık kabiliyetlerin nerede?" diyerekten melekler ağlar diyor.

Allah bizi affetsin…

Oradan getirmiş, Peygamber Efendimiz SAS'in hayatından

bahsediyor. Hz Âişe'nin şu sözünü söylemiş;

"—Aylarca evimizde ateş yanmazdı ışık da yanmazdı. Bazen ıssız ayda olurdu, bir buçuk ay ateş yüzü görmezdik."

"—Ne yapardınız?"

"—Hurmayla suyla geçinirdik. Hurma ve su idi gıdamız. Hem üç gün birbiri üzerine Rasûlullah arpa ekmeğinden bile karnını doyurmamıştır." diyor.

Binâen aleyh bu böyle iken, bizim Peygamberimiz böyle iken senin yemeklerin üzerine dalıp da artık şu tatlısı, bu da yağlısı, bu da kaymaklısı diyerekten kendini böyle beslemeye ne lüzum var?

Çünkü vücut beslenince şehvet artar, şehvet artınca insan yaramazlık yapar, günahlara dalar. Nefis kabarır, vesveseden kendini kurtaramazsın.

Ha onu da söylemiş;

"—Yemek yiyoruz ya, kanlar oluşuyor. O kanlar şeytanın deresidir diyor. Şeytan orada cevelan eder, seni envai çeşit fitnelere düşürür. Felâkete sürüklemek için ne yapmak lazım gelirse, onu yapmaya çalışır. Açlık da diyor, meleklerin deryasıdır. Tokluk şeytanın deryası, deresi orada geziyor, seni günaha sokuyor; açlık da meleklerin gezdiği yerdir, şeytanı tard ederler oradan." diyor.

Şimdi Ramazan'da, Cuma günü unuttuğum dört şeyden birisi de şeytan idi. Şeytan zincirlendi. Cenab-ı Hak, Ramazan'da bu ümmete beş şey verdi idi ya. O beş şeyden birisi de şeytanların bağlanması idi. Şeytan bağlı ama bak yine yaramazlık yapıyoruz, birçok günahlar işleyenler var. Şeytan yok ortada şimdi, bağlı şeytan…

Nereden oluyor?

Haa, o nefis ki şeytandan 70 kere fazla…. Allah Celle ve A'lâ, o nefisle mücadele edip de onu da yenmeye çalışmak için, bu Ramazan orucunu bize farz kılmış. Onun için, güzel güzel tutalım da inşaallah Allah-u Teàlâ'ya da çok yalvaralım! O içimizi nurlandırsın, nurunu iktibas edebilecek bir kabiliyet versin…

Fakat şimdi bir söz daha geliyor altta…

Şimdi, Ay alıyor ziyayı, bize yansıtıyor. Fakat demiri tutsak güneşe, güneşten bir şey alır da bize verir mi? Vermez. Ama bir pertavsız [büyüteç] tuttuğun vakitte güneşe, hem altındakini

yakıyor, hem ışığını başka tarafa veriyor. Demek ki insan da böyle büyüteç derecesinde incelemek lazım. Şeffaflık lazım. Şeffaflık, ancak o cefa ile oluyor ki oruçlarla olur, riyazetlerle olur.

ö. Cehennem Ehlinin Vücudunun Büyüklüğü

Ahmed ibn-i Hanbel, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[308]

إنّ الرَّجُلَ منْ أهْلِ النَّارِ لَيَعْظُمُ للنَّارِ ، حَتّى يَكُونَ الضِّرْسُ مِنْ

أَضْراسِهِ كأُحُدٍ (حم. عن زيد بن أرقم)

RE. 99/4 (*İnne'r-racüle min ehli'n-nâri leya'zumu li'n-nâri,*

---

[308] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV. s.366. no:19285: Hennâd, *Zühd*, c.I, s.188, no:298; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.718, no:18608; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.529, no:39516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.305, no:6354.

hattâ yekûne'd-dırsu min adrâsihî keuhudin.)

(*İnne'r-racüle min ehli'n-nâri leyuazzamu li'n-nâr*) "Cehennem ehlinden olan, cehennemi hak etmiş, cehenneme atılmış olan bir adamın vücudu büyütülür, muazzamlaştırılır! (*Hattâ yekûne'd-dırsu min adrâsihî keuhudin*) Öyle ki ağzındaki dişlerden bir tek dişi Uhud dağı kadar olur!"

Uhud denilen bir dağ var ya. Büyük bir dağ, kocaman. Bir gavurun bir dişi o dağ kadar büyüyecek. Cesedinin büyüklüğünü de sen kıyas et gayri nasıl olacak?

Niçin? Cehennemin azabını tatması için, Cenab-ı Hak uzun zaman ona tesir etsin diyerek, böyle onun vücudunu büyüttürüyor.

Kur'an ayetleri çok güzeldir. Onun için siz kardeşlerimden Kur'an'ı güzel okumanızı rica edeceğim. Şimdi az çok faydalı olan Türkçeleri de var. Onları okuyun da bakınız, Kur'an-ı Azimüşşan'da kâfirlere Cenab-ı Hak nasıl ateş püskürüyor.

Bazen ben de kendimi tutamıyorum da bazı şeyler söylüyorum. O hususta da kusuruma bakmayın! Müslüman gâvuru sevmez, gâvurun yaptığı işi de sevmez, gâvurun yüzüne bakmasını da sevmez. Çünkü gâvurdan daima zulmet gelir. Nurdan nasıl ışık geliyorsa zulmetten de insana zulüm in'ikas eder.

Binâen aleyh, insan nasıl olur da Allah-u Teàlâ'nın verdiği o cevherini gâvurun zulmeti ile zulmetlendirir?

Onun her yaptığı şey kötüdür, fenadır. Onun hiçbir işine iyi nazarıyla bakmak müslümanın harcı değildir. En nihayet yanacağı yer işte cehennem...

p. İbadette Şuurun Önemi

Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[309]

إِنَّ الرَّجُلَ يَصُومُ وَيُصَلِّي وَيَحِجُّ وَيَعْتَمِرُ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

---

[309] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.200, no:631; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.392, no:7050; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.306, no:6359.

أُعْطِيَ بِقَدْرِ عَقْلِهِ (خط. وضعفه عن ابن عمر)

RE. 99/5 (*İnne'r-racüle yesùmu ve yüsallî ve yahuccü ve ye'temiru, feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeti u'tıye bi-kadri aklihî.*)

Racül, "adam" demek. *Ricâl*, "adamlar" demek.

(*İnne'r-racüle yesûmu ve yüsallî*) "Bir kişi, herhangi bir kadın veya erkek, oruç da tutar namaz da kılar... (*Ve yahuccü ve ye'temiru*) Hacca da gider, umre de yapar. (*Feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeh*) Kıyamet günü olduğu zaman, (*u'tiye bi-kadri aklihî*) namazının, orucunun, haccının, umresinin, ibadetinin karşılığı aklına göre verilir."

Gâvura paralarını kaptıran adamın aklı yok demektir. Çok zayıf... Niçin?

Nasıl veriyorsun? Zevkin için o gâvuru zengin etmek, onun üstümüze çıkmasına sebep olmak, kendi kendimizi ezmek değil midir canım? Ama iş çığırından çıkmış başka.

Allah affetsin hepimizi…

r. İki Farklı Namaz

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Hamîd es-Sâadî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyumuşlar ki:[310]

اِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْطَلِقُ اِلَى الْمَسْجِدِ ، فَيُصَلِّى ، وَ صَلاَتُهُ لاَ تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ ؛ وَاِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِي الْمَسْجِدَ ، فَيُصَلِّى ، وَصَلاَتُهُ تَعْدِلُ جَبَلَ اُحُدٍ ، اِذَا كَانَ اَحْسَنَهُمَا عَقْلاً ؛ قِيلَ: وَكَيْفَ يَكُونُ اَحْسَنَهُمَا عَقْلاً ؟ قَالَ: أَوْرَعَهُمَا عَنْ مَحَارِمِ اللهِ ، وَأَحْرَصَهُمَا عَلَى أَسْبَابِ الْخَيْرِ ؛

---

310 Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.356; Ebû Hamîd es-Sâadî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.381, no:7049; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.302, no:6348.

وَإِنْ كَانَ دُونَهُمَا فِي الْعَمَلِ وَالتَّطَوُّعِ (الحكيم عن أبي حميدالساعدي)

RE. 99/6 (*İnne'r-racüle leyentaliku ile'l-mescidi, feyusallî, ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llàhi cenâha baûdatin; ve inne'r-racüle leye'ti'l-mescide feyusallî, ve salâtühû ta'dilü cebele uhudin, izâ kâne ahsenehümâ aklen; kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen? Kàle: Evraahümâ an mehârimi'llâhi, ve ahrasahümâ alâ esbâbi'l-hayr; ve in kâne dûnehümâ fi'l-'ameli ve't-tetavvu'.*)

Bakın, dikkat edin kardeşler:

(*İnne'r-racüle leyentaliku ile'l-mescidi*) "Bir müslüman mescide gelir, (*feyusallî*) namaz kılar." Biz bakarız, "Oh ne güzel namazda kıldı." deriz.

(*Ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llàhi cenâha baûdatin*) "Ama kıldığı namaz, Allah indinde sivrisineğin kanadı kadar bir kıymet ifade etmez!"

Niçin? Gönlü başka yerde, gönlünü Allah'a veremiyor. Namaza durmaktan maksat, gönlü Allah'a verip oradan nur almak idi. Sen boşu boşuna geldin, gidiyorsun, işte o kadar… Dönemedin ki Allah'a… Cesedin dönmesi para etmez, asıl o gönlü Allah'a döndürmek lazım! Allah'a dönenlerle dönmedikçe, dönemezsin Allah'a.,, Evvela Allah'a dönenlerle beraber olmak lazım!

Aziz kardeş! Şimdi bazı gençler türemiş, tarikat pirlerine taş atıyorlar, hatta müctehidlere de taş atıyorlar.

"—Ne olacak? Biz de onlar gibiyiz, bizim zamanımızdaki ilim onların zamanında yoktu. Bak şimdi biz neler okuyoruz neler! Onlar da ne biliyordu sanki? Bir Arapça bildikleri vardı." diyorlar.

Aziz kardeş, çok doğru söylüyorsun ama, o sabaha kadar Allah deyip ağlıyordu, sen sabaha kadar bilmem ne ile meşgulsün. Nerede aradaki fark! Onun içi Allah'la uyanıyor, senin için şeytanla uyanıyor. Kalkıyorsun da bir de onlara dil uzatıyorsun, onların aleyhinde konuşma yapıyorsun!

Onlar Allah'ın velileri! Onlar nurlarını bize daima serpmektedirler. Vücutları dünyadan çoktan gitmiş, onların artık vücutlarının kıymeti yok. Fakat onun bulunduğu yerdeki nur, güneşin bulutların arkasında saklandığı gibi yine seyreder durur dünyayı. Git mezarının başına, okuyacağın kadar oku. Bak nasıl

geliyor sana onun ışığı!

Onun için insanlar cahillik yapıp da onlara söz atmamalı! Senin namazın, benim namazım, hepimizin ibadeti ind-i ilahiyede bir sivrisineğin kanadına bile denk gelmiyor.

Niçin? Aklımız fikrimiz hep dünyada... Kazancımızın kökü haram, yalanla, düzenle, hileyle, faizle… Bu halde gönül Allah'a nasıl döner?

Zincirle bağlasan yine dönmez. Kendi kendimizi avuturuz.

(*Ve inne'r-racüle leye'ti'l-mescide*) "Yine başka bir müslüman da mescide gelir, (*feyusallî*) o da namaz kılar. (*Ve salâtühû ta'dilü cebele uhudin*) Onun namazı da Uhud Dağı'na denk olur."

Koca bir dağ gibidir onun namazı ind-i ilahîde… İki rekât kılmıştır beş dakikanın içerisinde ama Uhud dağı gibi büyümüştür ind-i ilahide. (*İzâ kâne ahsenehümâ aklen*) "Akılca birinciden daha güzel, daha iyi olmasından dolayı."

(*Kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen*) "Denildi ki: Akılca daha iyi olması nasıl mümkün olur?"

(*Kàle*) Cenab-ı Peygamber buyurdu ki: (*Evraahümâ an mehârimi'llâh*) "Allah'ın haramlarından sakınmakta hanginiz daha üstün ise, daha verâ sahibi ise, onun namazının derecesi o kadar büyüktür. (*Ve ahrasehümâ alâ esbâbi'l-hayr*) "Bir de hayır çeşitlerine en çok gayreti olan akılca daha üstündür!"

Hayırlara harîs, atılgan, varını veriyor. Diyor ki, dünyada hiç kimse girdiği gibi dünyadan çıkmamış. Herkes işte dünyaya çıplak geliyor yani, giderken de birçok bir şeyler bırakarak gidiyor. En fakirinin bile hiç olmazsa bir borcu bir şeysi oluyor yani. Fakat falan kişi diyor ki, şimdi ismini unuttum, o diyor dünyaya nasıl çıplak geldiyse âhirete giderken de öyle çıplak gitmiştir. Hiçbir şeysi olmadığı halde.

"—Neden, sebebi?"

Adam hasta imiş, ölüm hastalığında yatıyor. Bir dilenci gelmiş kapısına; (*Şey'en li'llâh*) [Allah için bir şey verin!] demiş.

Adamın verecek bir şeyi yokmuş, hasta halinde çıkarmış gömleğini;

"—Götürün verin o adama!" demiş.

Kendisi komşudan aldığı ödünç bir gömlek ile canını

Mevlâsına teslim etmiş.

Yani bizim bir hayırlarımız var el-hamdülillah ama, derecede var. Hayır sayılmaz. Hayrın hayır sayılması için malının çoğunu vermesi lazım diyor, azını değil. Malıyla denk bir hayır yapıyorsa o bahillikten ancak kendisini kurtarmıştır. Ona bahil denmez. Zekâtını vermiş, sadakalarını vermiş, hayrâtını yapmış bahil denmez ona, fakat cömert de denmez. Çünkü cömert adam olması için malının çoğunu vermesi lazım.

Nasıl da diyor Peygamber SAS?

"—Allah nasıl verdiyse, sen de öyle ver."

Bir zâtı söyledi, Sa'd galiba hatırımda olduğuna göre, günde 1000 dinar kazanıyormuş bu adam. 1000 dinar kazancı varmış yevmiye. O gün kendisine zekât düşmüyormuş bu adamın. 1000 dinar geliri olduğu halde kendisine zekât düşmüyor. Çünkü her gelene olduğu gibi dağıtıyor. Günde 360 tane fakire tasadduk etmedikçe kimseyle konuşmamaya kastetmiş adam. Demiş, 360 tane fakirin gönlünü yapacağım, ondan sonra ancak konuşabilirim der, ve bu sebeple gelirini olduğu gibi böyle tasadduk eder, zekâttan da kendisi kurtulurmuş.

Gel de sen şimdi bu adamla boy ölçüş aziz kardeş!

"—Pekiyi, benim bilgim çok, param çok, hayr u hasenatım çok…"

Hepsi bakalım indi ilahide ne derecede, ne durumda? Ne kadar makbuliyeti var acaba?

Çünkü bir kere hacca da gitsek, "Haram parayla gidilen haccın sevabı, faydası yoktur!" diyor Cenab-ı Hak. "Bu parayla benim huzuruma gelinmez!" diyor.

Namazın şartından birisi de lokmanın temiz olması. Lokması temiz olmayan insanın Allah'a dönüşünde nur alamaz. Nur alamamasının sebebi gönlün değil, lokmasının bozukluğu.

Onun için Allah bizi ıslah etsin…

"—Apartmanımız olsun, olmazsa olmaz."

"—Ne lazım?"

"—Para lazım!"

"—Ne yapacağız?"

"—Biraz mal satmak için yalan söylemek lazım! İşimizi

çevirmek için düzen lazım, hile lazım! Şu da lazım, bu da lazım. Bankadan faizle para almak lazım!"

Bunlar Allah'ın rızasına uygun olmayan şeyler…

s. Güzel Ahlâkın Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Hâkim, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[311]

إنّ الرَّجُلَ لَيُدْرِكُ بِحسْنِ خُلُقِهِ ، دَرَجَاتِ قائِمِ اللَّيْلِ ، صَائِمِ النَّهَارِ

(حم. ك. عن عائشة ؛ قال المناوى: بإسناد لا بأس به)

RE. 99/7 (*İnne'r-racüle leyüdrikü bi-husni hulükıhî, derecâti kàimi'l-leyli, sàimi'n-nehâr.*)

(*İnne'r-racüle*) "Hiç şüphe yok ki bir kişi, (*leyüdrikü bi-husni hulükıhî*) Cenab-ı Hakk'ın verdiği güzel ahlâk sayesinde, (*derecâti kàimi'l-leyli sàimi'n-nehâr*) geceleri sabaha kadar uyumayan âbidlerin ve gündüzleri de bütün gün oruç tutan insanların derecelerine erişir, ulaşır."

Ne büyük mükafattır!

Ha şurada bir şey unuttum:

"—İnsan cehenneme neden girer?" diyor.

"—İnsanların cehenneme girmesi, onların yamukluklarını düzeltmek içindir. Görmez misin, bir ağaç yamuksa onu ateşe tutarlar, o ateş de onu ıslah eder, istediği kıvama getirir. Ateş onu, buharı ile, sıcaklığı ile ıslah ediyor, düzeltiyor. Binâen aleyh dünyadayken kendisini düzeltemeyen insanı, cehennemde

---

[311] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.420, no:4165; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.90, no:24639; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.128, no:199; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.237, no:7998; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.194, no:731; Hatîb-i Bağdâdî, el-*Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.141, no:1152; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.468, no:3785; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.372, no:949; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.4, no:5147; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.290, no:6322.

düzeltmek için Allah atacak cehenneme… Yakmak için değil, düzeltmek için girecek.” diyor.

Sen kendini burada düzeltebilirsen, cehennem yok sana! Burada haramlardan, yasaklardan, günahlardan korunur ve Allah-u Teàlâ’nın verdiğini de böyle etrafına verebilirsen, sana cehenneme girmenin olmadığını ben şimdiden söylüyorum. Fakat bunları yapamayanı da orada düzeltecekler.

ş. Cennette Huriler

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya’lâ, İbn-i Hibban, Ebû Said el-Hudrî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[312]

إِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَنَّةِ يَتَّكِئُ سَبْعِينَ سَنَةً قَبْلَ أَنْ يَتَحَوَّلَ ، ثُمَّ تَأْتِيهِ امْرَأَتُهُ فَتَضْرِبُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ ، فَيَنْظُرُ وَجْهُهُ فِي خَدِّهَا أَصْفَى مِنَ الْمِرْآةِ ، وَإِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ عَلَيْهَا تُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ؛ فَتُسَلِّمُ عَلَيْهِ ، فَيَرُدُّ السَّلَامَ ، وَيَسْأَلُهَا : مَنْ أَنْتِ ؟ وَتَقُولُ: أَنَا مِنَ الْمَزِيدِ ؛ وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ ثَوْبًا ، أَدْنَاهَا مِثْلُ النُّعْمَانِ مِنْ طُوبَى ، فَيَنْفُذُهَا بَصَرُهُ حَتَّى يَرَى مُخَّ سَاقِهَا ، مِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ ؛ وَإِنَّ عَلَيْهَا مِنَ التِّيجَانِ ، إِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ عَلَيْهَا ، لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ (حم. ع. حب. ض. عن أبي سعيد)

RE. 99/8 (*İnne’r-racüle fi’l-cenneti leyettekiu seb’îne seneten*

---

[312] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.75, no:11733; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.525, no:1386; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.410, no:7397; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.775, no:18762; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.483, no:39356; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.280, no:6299.

kable en yetehavvele, sümme te'tîhi'mretehu fetadribu alâ menkibeyhi, feyenzuru vechuhû fî haddihâ asfâ mine'l-mir'âti, ve inne ednâ lu'lüetin aleyhâ tudîu mâ beyne'l-meşrıkı ve'l-mağrib; fetüsellimu aleyhi, feyerüddü's-selâm, ve yes'elühâ: Men enti? Fetekùlu: Ene mine'l-mezîd. Ve innehû leyekûnu aleyhâ seb'îne sevben, ednâhâ misle'n-nu'man min tûbâ; feyenfuzuhâ basaruhû hattâ yerâ muhha sâkıhâ, min verâi zâlike ve inne aleyhi't-ticâne inne ednâ lu'lietin minhâ tudîu mâ beyne'l-meşrıkı ve'l-mağrib)

(*İnne'r-racüle fi'l-cenneti leyettekiu seb'îne seneten kable en yetehavvel*) "Cennette hiç şüphe yok ki, bir adam sağa sola dönmeden önce yetmiş sene yaslanır. Gel keyfim gel…"

Cennet o kadar hoş bir yer ki, Allah cümlemize nasib etsin… Orasını yalnız yemek içmek, zevk yeri olduğu için istemek hoş değil. Didâr-ı ilâhinin müşahedesi de orada olacak. Onun için cenneti biz istiyoruz. Yoksa Allah-u Teâlâ'nın nazarı neredeyse orası cennet olur. Cehenneme de nazar etse cehennem de cennet olur.

Binâen aleyh, orada adam öyle bir mest ve hayran hale gelecek ki, 70 sene sağından soluna dönmeden hayranlık içerisinde yaslanacak. Kendinden geçecek.

(*Sümme te'tîhi'mretehu fetadribu alâ menkibeyhi*) "Gelir cennetteki hanımı, omuzlarına vurur. (*Feyenzuru vechuhû fî haddihâ*) Dönüp onun yüzüne bakar. Hanımının yanağından kendi yüzünü seyreder. (*Asfâ mine'l-mir'ât*) Hanımın yüzü aynadan daha parlak, daha sàfidir."

(*Ve inne ednâ lu'lietin aleyhâ tudîumâ beyne'l-meşrikı ve'l-mağrib*) "Hanımının üzerinde öyle inciler vardır ki, en küçüğü doğu ile batının arasını aydınlatır, öyle ışık saçar!"

(*Fetüsellimu aleyhi feyerüddü's-selâm*) "Hanımı efendisine selam verir. O da selâmı alır, selâma karşılık verir. (*Ve yes'eluhâ: Men enti?*) Efendi sorar: Kimsin sen? (*Fetekùlu: Ene mine'l-mezîd*) 'Ben Cenâb-ı Hakk'ın sana ihsan ettiği mezîdlerden, daha fazla mükâfatlardanım!' der."

(*Ve innehû leyekûnu aleyhâ seb'îne sevben*) "O huri kızının üzerinde yetmiş kat elbise olacak! (*Ednâhâ misle'n-nu'man min tûbâ*) En aşağısı Tuba ağacından yapılmış, gelincik çiçeği gibi."

(*Feyenfuzuhâ basaruhû hattâ yerâ vuhha sâkihâ*) "Cennetlik

zatın bakışı yetmiş kat elbiseye nüfuz eder, yetmiş kat elbiseyi geçer de ayağının iliğini bile görür!"

Onu biz şimdi görebiliyor muyuz? Göremiyoruz ama cennette bu görülecek. İliği sağlam mı değil mi yani ne mal olduğu; meydanda her tarafı…

(*Ve inne aleyhi't-ticân*) "Bu hurinin başında taçlar vardır. (*Min ednâ lu'lietin minhâ tudîu mâ beyne'l-meşrıkı ve'l-mağrib*) Bu taşların üstündeki en aşağı, en küçük inci, yine şark ile garp arasını aydınlatacak kadar parlaktır!"

t. Evlâdın Ana-babaya Duası

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve Beyhakî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[313]

إِنَّ الرَّجُلَ لَتُرْفَعُ دَرَجَتُهُ فِي الجَنَّةِ ، فَيَقُولُ. يَا رَبِّ ، أَنَّى لِي هٰذَا ؟

فَيُقَالُ: بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ (حم. ه. ق. عن أبي هريرة)

RE. 99/9 (*İnne'r-racüle letürfeu derecetühû fi'l-cenneti, feyekùlü: Yâ rab, ennâ lî hâzâ? Feyukàlu: Bi-istiğfâri veledike leke.*)

(*İnne'r-racüle letürfeu derecetühû fi'l-cenneh*) "Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, bir adamın cennette derecesi yükseltilir, yükseltilecek. (*Feyekùl: Yâ rabbi, ennâ lî hâzâ?*) Diyecek ki: Yâ Rabbi, bu derece bana nereden geldi? (*Feyukàlü: Bi-istiğfâri veledike leke*) Kendisine denilecek ki: Dünyadaki oğlunun, evladının sana tevbe istiğfar edivermesinden yükseldi."

Onun için hayırlı evlat yetiştirirsen, ne mutlu sana! Hayırsız evlat yetiştirirsen, ne yazık sana! Evladın hayırlı olmasına dikkat

---

[313] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.51, no:3650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.509, no:10618: Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.351, no:17595; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.255; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.273, no:44423; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.281, no:6302.

edelim!

Gazzâli'nin o sözü de çok güzel;

"—Eğer evladını mü'min olarak, mıuvahhid olarak, müslüman olarak yetiştirdiysen, Allah kâfidir ona... Onun için sen üzülüp de ona para mal bırakacağım diye kendini üzme. Allah kâfidir ona… Eğer evladın bozuksa, o paralarınla senin için günah işleyecek o da… Bu istiğfar ile nasıl babasının derecesi arttırılıyorsa, günahlarla da orada üzülecek."

u. Yanlış Bir Söz İnsanı Cehenneme Götürür

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Hàkim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[314]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سُخْطِ اللَّهِ ، لاَ يَرَى بِهَا بَأْسًا ،

فَيَهْوِي بِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا (ت . حسن غريب ،

ه. ك. عن أبي هريرة)

RE. 99/10 (*İnne'r-racüle leyetekellemü bi'l-kelimeti min suhti'llâhi, lâ yerâ bihâ be'sen, feyehvî bihâ fî cehenneme seb'îne harîfen.*)

(*İnne'r-racüle leyetekellemü bi'l-kelimeti*) "Adam bir kelam konuşur, bir söz söyler. (*Min suhti'llâhi*) Allah'ın kızdığı cinsten bir söz veya (*min sehati'llâh*) Allah'ın kızgınlığını çekecek olan sözlerden bir söz sarf eder, bir söz konuşur. (*Lâ yera bihâ be'sen*) Onu da umursamaz, bir beis görmez."

"—Bunu söylesem ne olacak?" der, önemsemez. Halbuki önemlidir. Allah'ı kızdıracak bir sözdür. O, onu önemsiz sanır, önemsemez; bir söz söyler. Ne olur?

(*Feyehvî bihâ fî cehenneme seb'îne harîfen*) "Bu sözü ile, bu

---

[314] İbn-i Mace, *Sünen*, c.XI, s.466, no:3960; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.443, no:8557; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV. s.640, no:8769; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.555, no:7880; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.206, no:6312.

sözünün karşılığı olan ceza olarak cehenneme uçar. Cehenneme doğru, cehennemin derinliklerine doğru kayar gider. (*Seb'îne harîfen*). Yetmiş son bahar miktarı kadar cehenneme doğru kayar gider, bir sözden dolayı."

Konuşmasına insan çok dikkat etmeli!

Bazen insan beşeriyet iktizası hatalı bir söz söyler, Allah-u Teàlâ'nın gücüne gider. O Allah-u Teàlâ'nın gücüne giden o söz, insanı 70 sene cehennemde aşağı düşürür. İyi bir söz söylersen o da seni yukarıya çıkarır.

ü. İnsanları Güldürmek İçin Söz Söylemek

İkinci hadîs-i şerîf de bununla ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[315]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ يُضْحِكُ بِهَا جُلَسَاءَهُ ، يَهْوِي بِهَا مِنْ أَبْعَدِ

مِنَ الثُّرَيَّا (حل. عن أبى هريرة)

RE. 99/11 (*İnne'r-racüle leyetekellemü bi'l-kelimeti yudhikü bihâ cülesâe, yehvî bihâ min eb'adi mine's-süreyya*)

(*İnne'r-racüle leyetekellemü bi'l-kelimeti*.) "Adam bir kelime, bir söz, bir kelam konuşur, bir söz söyler. (*Yudhiku cülesâehû*) Kendisiyle beraber oturmuş olan insanları güldürmek için bir kelam sarf eder, söyler. (*Yehvî bihâ eb'ade mine's-süreyyâ*) Süreyya yıldızından daha öteye, cehennemde daha uzak mesafe derine kayar."

Yine, arkadaşlarını güldürmek için bazı insanlar acip sözler konuşurlar ki, Allah-u Teàlâ'nın gücüne gider o sözler. O sözlerinden dolayı Süreyya denilen yıldızın mesafesinden daha aşağı cehenneme iner.

---

315 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.402, no:9209; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, .XIII, s.24, no:5716; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.458, no:8732; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:46; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.225; Ebû Hüreyre RA'dan.

v. Kişi Sevdiği İle Beraberdir

Taberânî, Ukbetü'bnü Âmir RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[316]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا رَضِيَ هَدْيَ الرَّجُلِ وَعَمَلَهُ ، فَهُوَ مِثْلُهُ

(طب. عن عقبة بن عامر)

RE. 99/12 (*İnne'r-racüle izâ radıye hedye'r-racüli, ve amelehû, fehüve mislühû*)

Bu mühim bir kaidedir. Çok mühim bir ilâhî kanundur. Çok önemli bir hakikattir. Bunu hepiniz aklınıza çok iyi yerleştirin. Hiç unutmayın, her yerde söyleyin!

(*İnne'r-racüle*) "Adam, bir adam, herhangi bir adam, (*izâ radıye hedye'r-racüli*) bir başka adamın gidişine, hal ve tavrına razı olursa; (*ve amelehû*) işlediği işlere memnun olursa, razı olursa; (*fehüve mislühû*) o da onun gibidir."

Bu çok güzel bir tebşir…

Rasûlüllah SAS'in ashabından birisi ama, ismi hatırıma gelmedi kim olduğu, Sevban RA...

Bir gün Rasûlüllah Efendimiz bakmış ki yüzü sararmış;

"—Hasta mısın?" demiş

"—Yok, yâ Rasûlallah!"

"—Neden seni böyle rahatsız gibi görüyorum?" demiş,

Demiş ki:

"—Düşünüyorum yâ Rasûlallah. Sen peygambersin, cennette kim bilir hangi dereceye gireceksin. Ben Cennete girsem bile benim derecem nerede, senin derece nerede? Seni ben orada nasıl göreceğim? Onun üzüntüsü ile sararıp soluyorum." demiş.

Ashab-ı kiramdan ne âşıklar var!

---

316 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.334, no:922; İbn-i Ebî Âsım, *Sünneh*, c.I, s.14, no:10; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.171, no:13119; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.89, no:30735; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.276, no:6291.

Demiş ki o zaman:[317]

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ (خ. م. عن ابن مسعود)

(*El-mer'ü mea men ehabbe*) "Kişi ahirette sevdiğiyle beraberdir."

Kişi kimi seviyorsa kıyamette onunla haşrolacak. Onun derecesinde olacak. İşte burada sevdiği insanların, kimleri seviyorsa, kimlerle ünsiyet ediyorsa, kimleri beğeniyorsa onun amelinin misli ona da olacak. O sevdiği kişi meselâ geceleri sabaha kadar namaz kılıyor, oruç da tutuyor her gün, fakat sen yapamıyorsun ama onu seviyorsun ya, senin defterine de bu işlenecek.

Ne büyük tebşirat! Bir iyiyi sevmenin mükafatı…

Bir kötüyü sevmenin mücâzâtı da bunun aksine tabi.

---

[317] Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.145, no:5702; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.95, no:4779; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Onun için İbn-i Abbas Hazretleri'nin şu sözü hoşuma gider benim. Sormuşlar;

"—Bir insanı nasıl bilelim?"

"—Konuştuğu adamlara bakın! Kimlerle düşüp kalkıyor ona göre ona numara verirsiniz." demiş.

Allah kusurumuzu affetsin… İyi ahlâklı, güzel ahlâklı, bâhusus etrafımızdaki müslümanlara daima şefik, rahim, acıyan, onların imdadına her anda yetişmeye gayret eden kulların zümresine bizleri de ilhak eylesin...

Bu mübarek Ramazanımızda, o ayın güneşten aldığı nur gibi biz de Allah_u Teâlâ'nın nurundan nur almaya kabiliyetli olmamızı Cenâb-ı Hak'tan isteriz, cümlemize ihsan etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

12 Eylül 1976 – İskenderpaşa Camii
18 Ramazan 1396

16. İTİBAR SONADIR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ ؛ فَسَدِّدُوا ،

وَقَارِبُوا ، وَأَبْشِرُوا ؛ وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ ، وَالرَّوْحَةِ ، وَشَيْءٍ مِنَ

الدُّلْجَةِ (خ. ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*İnne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*; *feseddidû*, *ve kàribû*, *ve ebşirû*; *ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili

Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Oruç Hakkında

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd ü sena olsun. Bizi bu mübarek Ramazan ayına kavuşturdu, el-hamdü lillâh oruçlar da nasib ediyor. Böyle sağlık ve afiyetlerle, birçok senelere daha erişmek nasib ü müyesser eylesin… Sevdiği razı olduğu amelleri lütf ü ihsan eylesin... Bize de kuvvetler, kudretler versin de bu mübarek aylarda oruçlarımızı güzelce tutup ibadetlerimizi yapalım!

Derse başlamadan evvel oruç hakkında kısacık bir izahta bulunacağım. Oruç üç kısım üzerine olur. Birinci kısım oruca avam orucu diyorlar. Avam orucu, yemekten içmekten ve zevkten mahrum olan insanın orucu. Sabahtan akşama kadar yemek yemez, zevkini de yapmaz; bu bir oruçtur. Namaz belki de kılmaya da bilir. Namaz ayrı oruç ayrı. Onun orucuna avam orucu diyorlar.

Fakat müslüman olan bu oruçla doymaz. Müslüman bir kimse yemez, içmez, zevkini de görmez. Namazını da bırakmaz tabii ki. Ne Ramazan'da ne de Ramazan'ın gayrıda namazını bırakmaz. Bu has orucudur.

Havas orucu, o da ayrı iş… Bu orucu tutmak için şu altı şeye riayet lazım. Evvela gözümüzü, ağzımıza bir şey koymayacağız, ağzımıza bir şey girmeyecek ama gözümüzü de korumak şarttır. Gözünü koruyamayanlar has orucu tutamaz. Yani haramlara günahlara ve kendisini zikrullahtan alıkoyacak olan her şeye bakmaktan gözünü muhafaza edecek. Bu göz muhafazasını yapamayan has orucu tutamaz. Onun orucu has olmaz, avam orucu olur.

İkincisi, göz mühim mesele.

Demeyiniz ki neden böyle?

Şimdi hatırıma bir mesele geldi. Akşam bir hikâye dinledim hoşuma gitti, buraya müteallik.

Ramazan münasebeti ile efendinin birisi camiye gelmiş. İşte hocaefendi nasihat ediyor vaaz ediyor. Şu yasak bu yasak, şu günah bu günah derken adam ürkmüş çıkmış. Bizim hacı

efendilerden birisine rast gelmiş, rahmetlik oldu. Buna adama sormuş:

"—Namaz kılar mısın?"

"—Kılmıyorum." demiş, "Eskiden gidiyordum cumaya ama hocayı dinledim baktım ki her şeye mâni oluyor. Her zevkime mani oluyor ben de canım sıkıldı gitmiyorum artık."

"—Neden kılmıyorsun yahu, o cahil bir adammış öyle söylemiş, sen onun dediğine kulak asma. Gene namazcağızını kıl, orucunu tut."

"—Avrupa'da şöyle yapıyor papazlar, böyle yapıyor filan."

"—Biz de onlar gibi zengin olursak seninle beraber yapalım bu fenalıkları. Bu günahları beraber yaparız." diye onu hoşlandırmış ve namaza başlatmış.

Şimdi bakmayacağız günah, söylemeyeceğiz günah, işitmeyeceğiz günah… Ne olur ya sanki bu bizim gençliğimize mani bu işler. Gençlik bunlarla bu işi yapamaz. Bakmanın bir ayrı tadı var, söz söylemenin ayrı bir tadı var, görmenin ayrı, işitmenin ayrı, her şeyin ayrı ayrı tatları var. Bu tatlardan biz istifade etmeyince böyle hem aç kal hem de bunlardan da mahrum ol… Bu olmaz ama orucumuz da o kadar olur. Orucumuz da o kadar olur!

Affedersiniz eskiden bazı çöpçü arabaları olurdu. O çöpçü arabalarının atlarının ağzına torba dikerler ki hayvan etrafındaki otlara saldırmasın, vazifesine gitsin. O da yiyemez çünkü hayvan ağzı kapalıdır, bağlıdır. Otları görür ama canı da ister de yiyemez.

Bizim oruç da sonra onun orucuna benzer. Allah muhafaza...

Onun için evvela gözümüze hakim olmak lazım. Yapamazsak olmaz. Sana bu yasağı Allah veriyor. Gözümüzü kapamayı emreden Allah'tır. Hanıma da emrediyor bize de emrediyor. Bugün bunun önüne geçmek de kolay bir şey değildir. Onun için gerek hanımlara ve gerek bizlere lüzumsuz bir şekilde bu gibi şeyleri görmemeyi vazife edinmemiz lazım. Çünkü bunu başka türlü tabirlerle söyleyemiyorum.

Herkesin gözüne hakim olması lazım. Çünkü gözün gördüğü bütün günahlar hep gönle dökülür. Hep gönle dökülür, gönül pislikle dolar. Gözden girer, kulaktan girer, ağızdan girer hep

yani bu pisliklerin döküldüğü yer gönüldür, başka yer değil. Göz görür, zevklidir ama gönül pislenir. Göz görür zevklenir fakat o zevkin altında birtakım pislikler var ki gönlü berbat eder. Gerek söylemek suretiyle, gerek görmek suretiyle, gerek dinlemek suretiyle hepsinin pisliği gönle dökülen çirkeflerdir. Bunu göremezsen tabi olmaz bu iş.

Onun için orucun güzel olması, Allah'ın razı olacağı bir oruç olması için gözüne hakim ol, sözüne hakim ol, diline hakim ol, kulaklarına da hakim ol! Kulakların kötü söz dinlemesin. Kötü söz dinlediği vakitte o söyleyene sus diyemezsen, onun söylediği günahlara sen de ortakçı oluyorsun. Onun söylediği çirkin bir söze dinleyen de ortakçı oluyor. Onun için;

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ (المائدة:٤٢)

(*Semmâùne li'l-kezibi ekkâlûne li's-suhti*) [Hep yalana kulak verirler, durmadan haram yerler.] (Mâide, 5/42) ayet-i kerimesinde. Cenâb-ı Hak onları böyle yalan sözler söyleyenlerle bir tutuyor.

Demek ki eline hàkim olmak, ayağına hakim olmak, diline hakim olmak, kulağına hakim olmak, gözüne hakim olmak, bir de midesine hakim olmak. Midesine indireceği lokmanın helal olmasına dikkat etmek lazım. O lokmalar hile ile, hurda ile, yalanlar ile kazanılan bir paralardan gelen gıda ise o gönlün sahibi ne gözüne hàkim olabilir ne sözüne hìkim olabilir, ne başka bir şeye. Onun için en mühim olan helal, lokmaya çok dikkat etmektir. Allah kusurumuzu affetsin…

Şimdi bugünkü dersimiz:

b. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın

Buhârî ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[318]

---

[318] Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351;

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ ؛ فَسَدِّدُوا ،

وَقَارِبُوا ، وَأَبْشِرُوا ؛ وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ ، وَالرَّوْحَةِ ، وَشَيْءٍ مِنَ

الدُّلْجَةِ (خ. ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*İnne'd-dîne yüsrun, ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*; *feseddidû*, *ve kàribû*, *ve ebşirû*; *ve'staînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*)

(*İnne'd-dîne yüsrun*) "Muhakkak ki dinimiz çok kolaydır."

Ben size bu haramları söyleyince, zannetmemelidir ki insan, bunlar bizi bağlıyor. Menfaatlarimizden, arzularımızdan alıkoyuyor zannetmemelidir. Din hadd-i zatında çok kolaydır. Allah bu dini bize zorluk için, meşakkat için vermemiştir. Binâen aleyh kolaydır.

(*Ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*) "Kim onu zorlaştırmağa kalkarsa, din ona galip gelir."

Mesela, Cüneyd Rh.A'i söylerler, günde 400, 600, 1000 rekâta kadar namaz kılarmış. Bâyezid-i Bestamî'yi söylerler, senelerce su içmemiş, yemek yememiş, uyku uyumamış, şunu yapmış, bunu yapmamış; birçok riyazetlerde bulunmuş.

Bunlar büyük sofuların âdetlerindendir. Bunları herkesin yapmasına da imkân yoktur fakat bazı insanlar özenir de, "Ben de onlar gibi yapayım!" derse, din ona galebe çalar. Hakkından gelemez, hasta olur, şu olur, bu olur, evhamlara kapılır derken işe yaramaz bir hale gelir. Onun için, siz kendi kendinize dinde zorluk çıkarmayın.

Şimdi diyeceksin ki:

"—Gözlerimizi kapamakta şunu dedin, bunu dedin?"

Onlar dinde zorluk değil. Onlar da kolaylıktır, çünkü asıl

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.VII, s.262, no:6256.

matlup olan bizim gönlümüzdür. O gönlümüzün pislenmemesi lazım! O gönlü pislendirdikten sonra bu vücudun kıymeti kalmaz. Nasıl ki, bir pis vücutla Hakk'ın huzuruna çıkmaya, hatta insanların huzuruna çıkmaya teeddüp ederiz;

"—Üstümüz pis, müsaade edin de bir yıkanayım, üstümü de temizleyeyim de öyle gelirim." der insan.

Hâlık-ı Zülcelâl olan bütün varlıkların sahibinin divanına öyle pis bir kılıkla çıkılır mı, ayıp değil mi?

Onun için, vücudumuzu nasıl temizlemekle memur isek, gönlümüzü temizlemekle daha memuruz. Çünkü vücudumuza, dışımıza insanlar bakar. İnsanlardan utanıyoruz da kirli bir elbiseyle çıkmıyoruz. Varlıkların sahibi Zülcelâl Hazretleri'nin divanına pis bir gönülle çıkmak layık olur mu?

Elbette olmaz. Onun için, bu gibi günahlardan kaçınmak Hâlık-ı Zülcelâl'in nazargâhı olan gönlü temiz tutmak içindir. Bu zorluk değil, belki daha kolaylıktır. Aynanız pis olursa ne kendinizi görebilirsiniz ne, bir şey edebilirsiniz. Aynanız temiz olursa hem kendinizi görürsünüz, hem her şeyi görürsünüz. Onun için gönlün temizliği insanlıkta en mühim bir vazifedir.

Allah cümlemizin gönüllerini, pâk, temiz olan gönüllerden eylesin…

Akşam okuyorduk, Cenâb-ı Peygamber SAS bir makbereye, yani mezarlığa gitmişler. Mezarlıkta ağlayanların, inleyenlerin, vâveylâ edenlerin seslerini duymuşlar;

"—Kimlerdir bu ölüler, kim gömüldü buraya?" diye sormuş.

"—Filanı, filanı gömdük."

"—Ya!" demiş, "Sizin için ehemmiyetli değil ama, bunlar bazı günahlar işlemişler. Ama sizin nazarınızda onlar öyle büyük değildir."

"—Nedir onlar yâ Rasûlallah?"

"—Bunların birisi, sidikten kendini temizlemiyormuş."

Affedersiniz belki ayıp olacak; istibrâ denilen, müslümanlıkta istibrâ denilen bir edep işi vardır. İnsan dışarıya çıktığı vakitte suyu mesela borulardaki su musluktan aktıktan sonra boruların içerisinde birtakım su kalır, onu bırakırsanız o su üstünüze akar.

Binâen aleyh taharetlendikten sonra temizlenme denilen o

borularda kalan suyu çıkartmak için 3-5 dakika insan bir meşgul olur ve onu dışarıya atar. Eğer atmazsanız o sizin donunuza akar. Donunuza aktığı takdirde, bir günde üç-beş defa dışarıya çıkarsanız, üç-beş defa damlaların üzerinize akmasıyla donunuz namaz kılınamayacak bir hale gelmiştir. O donla sabah insan gene huzur-u Rabbi'l-âlemîne durma cesaretini gösterir ki çok çirkin bir şey olur. Birkaç gün devam ederse, üstünüz başınız tamamı ile pislenir.

Onun için evlerinizde iki tane taharet bezinin bulunması şarttır. Birisi ile edep yerlerimizi temizleriz, birisiyle de kurulanırız. Bunlar yapılmadığı takdirde müslümanlık layıkı ile yapılmış sayılmaz.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[319]

اَلطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ (حم. م. ت. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 221/2 (*Et-tuhûru şatru'l-îmân.*) "Temizlik imanın yarısıdır."

Temizlik imanın yarısıdır. Nasıl ki gözümüzü koruyoruz, kulaklarımızı koruyoruz, binâen aleyh edep yerlerimizi de korumak için, hiç olmazsa onların kirli sularını üzerimize akmamasını temin etmek vazifemiz oluyor. Etmezsek ibadetlerimizden matlup olan neticeyi bulamayız.

Şimdi aşağıda gelecek, huzûr-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz vakitte Allah-u Teâlâ da bize böyle yönelir. Yönelir, yöneldiği vakitte biz onun karşısında kirli isek, pis isek onun nurundan nur iktibas edemeyiz. Aynamız kirli çünkü. Aynanın karşısına geçen insanın aynada kendini görememesinin sebebi aynadaki tozlardır,

---

[319] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.156, no:14009.

pisliklerdir. O pislikler temizlenmedikçe aynadan feyz alamazsınız. Binâen aleyh, huzûr-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz vakitte bizim de ondan istifade edebilmek için temiz olmamız şart. Hem iç temizliği lazım hem de dış temizliği lazım. Onun için abdestlerimize son derece dikkat etmek lazım.

Allah kusurlarımızı affetsin…

O çarşı esnafının tabii çok zorlukları vardır. Onun için mümkün olursa mesela büyük mağazasının yanında kendisine ait bir abdesthanesi de bulunsun. Bu surette biraz masraf olur ama olsun varsın ne yapalım. İnsanın temizliği için şarttır bunlar.

Binâen aleyh siz dininizde zorluk çıkarmayın! Gece uykusuz kalmayın! Sofuluk yapacağım diye, gece oturup okuyacağım yahut ibadet edeceğim diyerekten gece uykusunu bırakırsanız sonra evham kaplar sizi. Çünkü Allah-u Teàlâ o uykuyu da bizim istirahatimiz için vermiştir. Yemekten de geri kalmayın, çünkü yemezseniz vücudunuz gene zayıflar, gene evhamlara kapılırsınız. Bunların tedavisi de çok zordur sonra. Öyle doktorun vereceği hapla filan düzelmez bu işler. Evhamdan kurtulmak zordur.

Allah muhafaza etsin…

Onun için dinde güçlük çıkarmayın. Âdâb-ı İslâmiyyeye riayet edin, günahlardan sakının kâfi…

Efendimiz emir veriyor:

(*Ve seddidû*) "Siz orta yolu tutun, yolun ortasını seçin kolayını seçin."

Gücün yettiği kadar yaparsın. 100 rekât namaz kılmak kolay bir şey değil tabii. İnsan işi olmasa bile tâkat da getirmek zordur ama o insanların takatleri de fazlaymış demek ki herhalde bunu yapabilmişler. Ne kadar zorlanırsa insan, o kadar müşkülat ile karşılaşır.

Öyle ise: (*Ve kàribû*) "Ama büyük, temel amelleri yapamayınca, yapamayacağım diye de bırakmayın! Gücünüz yettiği kadar gene ibadetinizi devam ettirin (*Ve ebşirû*) "Birbirlerinizi tebşir edin." İman edenlerin yeri cennettir deyin.

Ha şimdi demin dedik ki, Efendimiz makbereye gitti. Bu adamların kabahatleri; birisi sidiklerinden korunmuyormuş. İkincisi de gıybetten korunmuyormuş. Birbirlerinin aleyhinde

dedikodular yapıyorlar. Bu da orucun sevabını alıp götürüyor.

Rasûl-ü Ekrem buyurmuş ki:

"—Eğer sizin kalpleriniz temiz olsa, güzel olsa, öyle iki tarafa dönek olmasanız, hak yolunda sabit olsanız, benim duyduklarımı siz de duyarsınız. Bak ben bunların ağladıklarını, zırladıklarını duyuyorum. Ben de sizin gibi bir insanım ama duyuyorum. Duymama sebep gönlümün temizliği. Siz de gönüllerinizi temizleyin, bu mezarlıktakilerin hepsinin halinden haberdar olursunuz."

Onun için evliyalık derecelerinin ilk makamı, mezarlığa gittiği zaman, o mezarın içerisinde yatan adamın ne halde olduğunu anlamaktır. Bunu anlayabiliyorsa, demek kendisine bir velayet derecesi verilmiştir. Bir velayet derecesi verilmiştir ama bu öyle vehimler ile değil. Anlamak lazım. Nasıl sizi gördüğümüz vakitte görürsek onu da öyle görmek lazım. Bazıları da uydurma yapar o doğru değil.

Şimdi ikinci bir meseleye geçti.

(*Ve'staînû*) "Siz Allah'tan yardım isteyin!" Her zaman Allah'a muhtacız. Her zaman, her gün, her an Allah'a muhtacız.

(*Bi'l-gudveti*) *Gudve*; sabahleyin, namazdan sonraki yürüyüş. Sabahın erken vaktindeki yürüyüş. O zaman böyle makineler yok, vasıtalar yokken yürüyerek gidiliyordu. Onun için askerlikte ordulara emir bu: "Sabahın erken vaktinde güneş ortalığı kızdırmadan siz yol alın!"

(*Ve'r-ravheti*) "Bir de akşam üzeri, ikindiden sonra, gene serinler ortalık; o zaman da yol alın!" Muharebeye giderlerken filan işte. (*Ve şey'in mine'd-dücleti*) "Biraz da geceden yürüyün!"

Akşamdan yatarsınız, dinlenirsiniz, sabahın erken vaktinde gece, bizim imsaktan daha evvel kalkar, gideceğiniz yerlere kadar bir yol alırsınız.

Meselâ, biz Bedir'e gittik. Bedir'e giderken 155 kilometrelik bir yol. Ashab-ı kiram oraya giderken yayan yürüdü. 155 kilometrelik yol. Bir insan günde 30 kilometre yürür derler. Beş günlük yol...

Beş günlük yolu nasıl yürüyecek? Öğlen üstü yürünmez. Öğlen gidilmez çok sıcak… Onun için, sabahın erken vaktinde güneş ortalığı kızdırmadan gidecek. Bir de akşama doğru yürüyecek.

Sonra bir de gece vakti gidecek ki, gideceği yere gidebilsin!

Allah cümlemizin kusurlarını affetsin de dinimize hürmetkar ve riayetkar olmak nasip etsin. Günahlardan korunmak ve sakınmak muhafaza etsin.

Günahlardan korunmak zorluk değildir, günahlardan korunmak bizim için nimettir, nimet üstüne nimettir. Allah hem oruç tutmayı nasip ediyor hem de oruçlarımızın kirlenmemesine ve bozulmamaları için bize nasihatler buyuruyor.

c. Ödenmemiş Borç Ahirette Ödettirilir

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[320]

إنَّ الدَّيْنَ يُقْتَصُّ مِنْ صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اذا مات، إلاّ مَنْ تَدَيَّنَ فِي ثَلاَثِ خِلاَلٍ: الرَّجُلُ تَضْعُفُ قُوَّتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَيَسْتَدِينُ يَتَقَوَّى بِهِ لِعَدُوِّ اللَّهِ وَعَدُوِّهِ؛ وَرَجُلٌ يَمُوتُ عِنْدَهُ مُسْلِمٌ، لاَ يَجِدُ مَا يُكَفِّنُهُ وَ يُوَارِيهِ إلاّ بِدَيْنٍ، فَيَمُوتُ وَلَمْ يَقْضِهِ؛ وَرَجُلٌ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعُزْبَةَ، فَيَنْكِحُ لِيُعِفَّ نَفْسَهُ بِذٰلِكَ خَشْيَةً عَلَى دِينِهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْضِي عَنْ هٰؤُلاَءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ه. هب. عن ابن عمرو)

RE. 98/2 (*İnne'd-deyne yuktassu min sàhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte, illâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin: Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi, feyestedînu yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi*

---

320 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.282, no:2426; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.404, no:5559; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.484, no:1064; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.230, no:15470; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.263, no:6257.

ve adüvvihî; ve raculün yemûtu indehû müslimün, lâ yecidü mâ yükeffinuhû ve yüvârîhi illâ bi-deynin, feyemûtu ve lem yakdıhî; ve raculün hâfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu li-yuiffe nefsehû bi-zâlike haşyeten alâ dînihî; feinna'llâhe yakdî an hâulâe yevme'l-kıyâmeti.)

(*İnne'd-deyne*) "Muhakkak ki borç…" *Deyn*, Arapça'da borç demek; *düyûn*, borçlar demek.

(*İnne'd-deyne yuktassu min sâhibihî yevme'l-kıyâmeti izâ mâte*) "Bir kimse borçlu olarak öldüyse, kıyamet gününde sahibinden onun mukabili kısas olarak, sevabı alınarak ödettirilir."

Allah bundan da bizi kurtarsın.

Bu borç çok kötü bir şeydir. Bazen insanlar zorluklara düşerler. Ticaret erbabı mesela birbirlerinden 3 aylık, 5 aylık, 5 günlük, 10 günlük bir borç ister, alır, verir veremez. Şimdi Allah esirgesin ömürlerimiz hiçbirimizin elinde değil. Ne gençliğe bakıyor, ne yaşlılığa bakıyor. Alırsın, bakarsın ertesi gün de ölürsün. Öldükten sonra o borç sende kalır. Senet menet varmış, şimdiki çocuklar da onu pek tanımaz. Binâen aleyh âhirete borçlu olarak gidersin, çok ağır veballere düşersin.

Dört kişi bunlar ya ikisini söylüyorum. İki kişi ölmüşler ve cehenneme gitmişler. Ehl-i cehennem diyorlar ki bunlara;

"—Bizim çektiğimiz azap bize yetiyor ama siz geldiniz bizim azabımıza azap kattınız. Bize daha çok rahatsız ediyorsunuz, neydi bu sizin kabahatiniz böyle?"

Diyorlar ki;

"—Biz borçlu olarak öldük. Borç aldık, veremedik öldük."

Binâen aleyh bugün bize ateşten bir tabutun içine koymuşlar. İçeride adam duruyor ama tabutun kendisi ateş. Tabii o ölmüyor da, ölüm de yok orada, ölmek de yok. İşte öyle bir azap yani.

Demek ki insanlar borçlarını ödemeden ölürlerse çok büyük felaket imiş! Burada diyor ki:

Kıyamet gününde borç alan kimse ile veren kişi arasında bir kısas yapılacak. Borçlarını ödemen için, "Hadi ver bakalım!" diyecekler. Para yok, pul yok o gün. Ne vereceksin?

Eh yaptığın amellerin vardır, o amellerinin sevaplarını verecekler. Sen kalacaksın bu sefer açıkta…

(*İllâ men tedeyyene fî selâsi hılâlin*) "Yalnız üç durumda borçlanan insandan, Allah ahirette borcunun karşılığını çekip almaz, affeder."

1. (*Er-raculü tad'ufu kuvvetuhû fî sebîli'llâhi*) "Adam Allah yolunda cihad edecek ama Allah yolunda kuvveti zayıfladı; kılıcı yok, atı yok, zayıf, askerî teçhizâtı yok. (*Feyestedînu*) Borçlanıyor. (*Yetekavvâ bihî li-adüvvi'llâhi ve adüvvihî*) Bu borçlandığıyla silah, malzeme, teçhizât alıyor, kendisinin düşmanı ve Allah'ın düşmanı olan kişilere karşı kuvvetlenmek için."

Zayıflamış, kuvveti azalmış, iş görecek hali kalmamış. Muharebe de var, askere de gidecek. Dövüşmek için kuvvet de lazım. Bu kuvveti temin için biraz gıdaya ihtiyaç var. Para da yok. O yüzden diyor ki;

"—Bana şu kadar para ver de ben biraz yiyeyim içeyim de kuvvetleneyim, düşmana karşı böyle cılız bir vücutla gidilmez." diyor, veresiye bir şeyler alıyor.

Harbe gidiyor, dövüşüyor, borcu ödeyemeden de ölüyor. Bunun borcunu Allah ödeyecek. Çünkü borcu Allah için aldı.

2. (*Ve raculün yemûtu indehû müslimin*) "Bir adam bir insanın yanına misafir geliyor. Onun yanında iken ölüyor. (*Lâ yecidü mâ yükeffinuhû ve yüvârîhi*) Ev sahibinin de onu kefenleyip de gömecek parası yok, gücü yok. Onun kefenlenmesi ve tekfîninin yapılması, (*illâ bi-deynin*) ancak borçlanarak olabilecek."

Demiş komşusunun birisine; "Bana şu kadar para ver de cenazeyi kaldıralım." Eh cenazeyi kaldırmışlar o borcu ödeyemeden o da ölmüş. Allah Celle ve A'lâ, "Onun borcunu da ben öderim!" diyor.

3. (*Ve raculün hàfe alâ nefsihi'l-uzbete feyenkihu*) "Ve bir adam ki bekârlıktan kendisi hakkında, 'Belki bir hata işlerim!' diye korkuyor. Bir kadınla evleniyor, düğün yapıyor. (*Li-yuiffe nefsehû bi-zâlike*) Kendisinin iffetini harama sapmaktan, sarkmaktan korumak için evleniyor." (*Haşyeten alâ dînihî*) Dindarlığına bir gölge düşmesin, günaha harama sapmasın diye bunu yapıyor."

"—Ben bu bekâr halimle kalırsam çok günahlara girerim. Fakat evlenecek param da yok. Bana biraz para verin de ben evleneyim ve bu günahlara girmekten kurtulayım." diyor.

Başkasından borç para alıyor, evleniyor. Borcu ödeyemeden de ölüyor. Bunun borcunu da Allah ödeyecek.

(*Feinna'llàhe yakdî an hâulâe yevme'l-kıyâmeti*) Bunların parasını Allah-u Teàlâ tekeffül ediyor. Bunlar çünkü Allah için borçlandılar. Bu Allah için olan borçlarından dolayı, kıyamet gününde Allah-u Teàlâ onların borçlarını kaza edecek. Nasıl ödeyecekse ödeyecek."

Ama dükkanında işi muntazamken, dükkâna iş katacak, malına mal katmak için, daha refah bir hale kavuşmak için şundan bundan aldığı borçları ödemeden ölürse, bunlara dâhil değildir o…

d. Allah Yolunda Zikrin Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[321]

إِنَّ الذِّكْرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُضَعَّفُ فَوْقَ النَّفَقَةِ سَبْعَمِائَةِ ضِعْفٍ

(حم. طب. عن معاذ بن أنس)

RE. 98/3 (*İnne'z-zikre fî sebîli'llâhi, yuda'afu fevka'n-nafakati seb'a mieti dı'fin.*)

(*İnne'z-zikre*) "Muhakkak ki, şüphesiz ki, kuşkusuz ki zikretmek... Nerede? (*Fî sebîli'llâhi*) Allah yolunda zikretmek. (*Yuda'afu*) Sevabı kat kat fazlalaştırılır. Allah yolunda infaka, masraf yapmaya, harcama yapmaya kat kat fazla sevap verilir. Ne kadar fazla? (*Fevka'n-nafakati bi-seb'i*mieti dı'fin) Yedi yüz kat daha fazlalaştırılır."

Buradaki *fî sebîli'llâh* zikri; düşman karşısına çıktığı vakitte, düşmana hücum ederken, "Allah… Allah… Allah!" diye yapılan zikir, saldırma zikri bu. Bir de evinde oturup da insan Allah der başka… Düşmana karşı saldırırken "*Allah… Allah!*" nidalarıyla,

---

321 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.438, no:15651; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.186, no:405; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.356, no:10879; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.263, no:6358.

yahut "*Allahu ekber… Allahu ekber!*" nidalarıyla saldırı esnasındaki yaptıkları zikir. Bunun 700 derece üstünlüğü vardır. Bire ondur ya sevap, buna 700 kat sevap veriliyor. O sırada Allah demenin tam yeri işte.

"—Allah… Allah!!" derken her şeyi unutur insan. Şehid olduğundaki büyük mertebelere nâiliyetinin sebeplerinden birisi her şeyi unutuyor. En tatlı canını da unutuyor. Ondan sonra istediği gibi saldırıyor düşmana, o arada da şehit oluyor. Allah ile beraber olduğu için, Allah onun kanının ilk damlası ile bütün günahlarını affediyor. Bütün günahları siliniyor üzerinden.

Allah bu zikri her zaman yapmayı nasib eylesin…

Şimdi biz her an için düşman karşısındayız. Düşman iki çeşit. Birisi işte kırk yılda bir muharebe olur. O muharebeye gençleri toplarlar, bizi de toplamazlar o zaman; gençleri alırlar, gençler yapacak o harbi, biz soğan doğramaya bile yaramayız orada…

Biz ne yapacağız, Allah demeyecek miyiz?

Bizim de düşmanımız var; birisi nefsimiz, birisi şeytanımız. Herkesin bir nefsi, bir şeytanı var içerisinde… Bu nefis ve şeytan bize o en büyük düşmanlardan daha berbat. En büyük düşmanlardan daha berbattırlar. Çünkü düşman bizim hürriyetimizi elimizden alır, esir oluruz en nihayet. Esir oluruz ama gene yiyebiliriz, içebiliriz, namazımızı da kılabiliriz. Esaret hallerinde bunlar hep görülen şeylerden.

Binâen aleyh, asıl bizim baş düşmanımız olan nefis vardır ki bize namaz kıldırmaz, bize oruç tutturmaz. Bizi hayırlardan men eder. En kötü şey Allah'tan uzaklaştırır bizi… Bundan daha kötü düşman olur mu?

En kötü düşman, bizi Allah'tan ayıran ve Allah yolundan uzaklaştıran şu edepsiz nefistir. Binâen aleyh, biz onunla her anda harpte olduğumuz için, "Allah… Allah…" diye ona darbeyi indirmemiz lazım! Allah lafzını gönle indirelim de nefsi helak edelim. O hiçbir şeyden korkmaz, şeytan da korkmaz. Ancak, Allah dendi miydi, bu zikir olduğu vakitte şeytan dayanamıyor. Hiç dayanamıyor. Müezzin, "*Allàhu ekber… Allàhu ekber…*" dedi mi, şeytan kaçacak yer bulamıyor. O ezanın ateşinde yanmamak için o kadar da süratle kaçıyor ki affedersiniz çok çirkin bir şekilde kaçıyor. Ezan okunduğu zaman, ezanda olan celâl

sıfatının ateşi onu yakar. O da yanmamak için kaçıyor işte…

Biz de ister içten, ister dıştan "Allah… Allah…" dediğimiz vakitte, bizim nefsimiz de, şeytanımız da mutlaka ıslah olacak. Onun için, Allah demekten korkma ve kaçma! Allah demekten korkan ve kaçanlar, düşman saldırınca kaçan adamlar gibidir. Düşmanın önünden kaçan adam ne kadar çirkin bir halde ise, zikrullahtan kaçan da aynıdır.

Bir müslüman; iki tane düşmanın, süngüleri taktılar iki kişi saldırıyor sana, iki kişinin karşısından kaçan erkek değil müslüman da değil. Üç olursa kaç diye müsaade var. İkinin önünden kaçmayacak müslüman. Allah bu kudreti müslümana vermiş, bu ana kadar da bu devleti ve şerefi müslümanlar harplerde her zaman muhafaza etmişler, kendilerinden üstün milletlere galebe çalmışlar el-hamdü lillâh.

Çanakkale gözümün önündedir ki, beş altı tane devlet toplarıyla, gemileriyle denizi karaya çevirdiler. Orada Mehmetçik onlara hep dayandı. Dünya kadar şehid verdik. İki yüz elli bin şehid verdik. İki yüz elli bin, kolay değil bu. Koca bir memleket ahalisi eder. O kadar şehid vermişiz, yaralıların hesabı belli değil.

Bunu nasıl verdik? Allah için verdik.

Binâen aleyh, nefsimizi de yenmek için böyle mücahede lazım.

Düşmanı sokmadık, anlaşıldı ama nefis bizi mağlup ederse burada ne olacak? Nefis bizi mağlup ederse, "Düşman kaleyi içeriden zapt eder." diyorlar ya, içeriden zapt edilmiş oluyoruz o zaman. Allah kusurlarımızı affetsin…

Onun için, Allah'ın zikrini ne elinden bırak, ne dilinden ne de gözünden bırak. Göz zikreder, Allah der göz. Ne zaman? Günahlara bakmadığı müddetçe…

Göz zâkirdir, kulak zâkirdir, dil zâkirdir. Dil Allah nasıl diyorsa göz de Allah der, kulak da Allah der, bütün azaların zerreleri Allah der. Dıştan içte Allah demeyen hiçbir zerre yok kâinatta… Binâen aleyh sen bunu devam ettir ki, hem sevabın artar hem de esaretten kendini kurtarmış olursun.

e. Rüya Nasıl Tabir Edilirse Öyle Çıkar

Hàkim, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[322]

إِنَّ الرُّؤْيَا تَقَعُ عَلَى مَا يُعَبَّرُ ، وَمَثَلُ ذَلِكَ مَثَلُ رَجُلٍ رَفَعَ رِجْلَيْهِ فَهُوَ يَنْتَظِرُ مَتَى يَضَعُهَا ؛ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا ، فَلاَ يُحَدِّثْ بِهَا ، إِلاَّ نَاصِحًا أَوْ عَالِمًا (ك. عن عن أنس)

RE. 98/4 (*İnne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu, ve meselü zâlike, meselü raculin rafea ricleyhi, fehüve yentaziru metâ yedauhâ; feizâ raâ ehadüküm ru'yen, felâ yuhaddis bihâ, illâ nâsıhan ev àlimen.*)

(*İnne'r-ru'yâ tekau alâ mâ yuabberu*) "Rüya, nasıl tabir olunursa, tabirci nasıl tabir ederse o şekilde çıkar, onun dediği gibi olur."

(*Ve meselü zâlike*) "Bunun misali, (*meselü raculin rafea riclehu fehüve yenteziru metâ yedauhâ*) "Bir kimse ayağını kaldırmış,

---

[322] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.433, no:8177;
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.374, no:41439; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.273, no:6282.

basması için bir hazırlığı var ya, basacak tekrar; o rüyanın tabiri onun basması gibidir. Bastı mıydı, yazılmıştır oraya, tabir etti miydi, olmuştur o iş..."

(*Feizâ raâ ehadüküm ru'yen*) "Sizden biri bir gece bir rüya gördü. (*Felâ yühaddis bihâ*) Onu önüne gelene söylemesin; (*illâ nâsihan ev âlimen*) ya bir nâsıh, ya bir alim kimse varsa, ona söylesin."

Rüyayı gördüğünüz zaman, söylemezseniz bir şey olmaz. Söylediğiniz takdirde, rüyayı tâbir eden nasıl tâbir ederse öyle olur. Ama tâbiri yanlış doğru, onun dediği gibi olur. Bu muhakkak böyledir. Binâen aleyh, rüyayı iyi tâbir etmesini bilen ve yahut tevil etmesini bilen bir adam tâbir etsin ki, sen müşkülata düşmeyesin. Kendi kendine tâbire kalkma!

f. İtibar Sonadır

Şimdi bu okuyacağım hadis-i şerif beni çok ürküttü. Biz çok aciz kullarız. Bazen sofuluğumuza güveniriz:

"—Benden daha iyisi mi var yahu! Bak sabahleyin her zaman kalkarım, abdestimi alırım, namazımı kılarım… Kimseye bir zararım da yoktur. İbadet de yaparım, Kur'an da okurum, tesbih de çekerim, çok iyi bir adamım. Sevgisini de umarım Allah'tan…" deriz.

Öteki de fâsık; namaz kılmaz, oruç tutmaz, birçok fenalıkları da işler. Bu ders ikimize de.

Bize diyor ki;

"—Güvenme kendine! Güvenme kendine, işin sonu mechul. Son nefeste ne olacağını bilmezsin, mechul. Güvenme kendine yalvar Allah'a… Bağlan Allah'a, sarıl Allah'a!"

Öteki de ne yapsın, günahların içerisine yuvarlanmış, "Eh beni artık cennete koyarlar mı ya?" diyerek ümidini kesmiş. Ona da diyor ki:

"—Sen de Allah'tan ümidini kesme! Ne zaman Allah dersen, Allah seni derhal kabul eder huzuruna… Allah seni derhal kabul eder. Sen yalnız Allah'a sarıl ve Allah'tan iste!"

Bakınız ne güzeldir bu hadis, çok hoşuma gitti. Onun için sen kimseye de yan gözle, hor gözle bakma, herkes senin kardeşindir.

Buhàrî, Müslim ve Abd ibn-i Humeyd, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[323]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ ، وَهُوَ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ ، فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ ، وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ (عبد ابن حميد ، خ. م. عن سهل بن معد)

RE. 98/5 (*İnne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'n-nâri; ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri, fîmâ yebdû li'n-nâsi, ve hüve min ehli'l-cenneti.*)

(*İnne'r-racule leya'melü amele ehli'l-cenneti*) "Muhakkak ki bir adam, Cennet ehlinin amelini yapar görünüyor; namaz, oruç, zekat, hac… hepsini yapıyor. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes onu güzel görüyor, İnsanların dilinde hayırlı amelleri, cennet amellerini işliyor. Herkes, 'Çok iyi adamdır.' diyor. (V*e hüve min ehli'n-nâri*) Halbuki o ehl-i nârdır, cehennemliktir."

Sonu belli değil işin. Allah'a tam sığınmak lazım!

(*Ve inne'r-racüle leya'melü amele ehli'n-nâri*) "Bir kimse de görünüşte Cehennem ehlinin amelini yapıyor. Cehennemlik işleri işliyor. Bütün kötü fenalıkları, edepsizlikleri yapıyor. (*Fîmâ yebdû li'n-nâsi*) Herkes, 'Ne fena bir adam bu!' diyorlar. (*Ve hüve min ehli'l-cenneti*) Halbuki o cennetliktir."

Yani bugünkü haline bakma!

Bunu bir kitapta şöyle okumuştum, vaktiyle galiba rahmetlik Hocamızdan da böyle dinledim.

Bir papaz ölmüş, ölürken cemaatine demiş ki;

"—Beni götürün filan yerdeki musallaya bırakın, gidin! Sizin vazifeniz beni oradaki musallaya bırakmak, karışmayın başka…"

Eh götürmüşler papazı, koymuşlar musallaya, çekilmişler.

---

[323] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.28, no:2863; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.287, no;163; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.168, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.455, no:7544; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.113, no:106; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.167, no:168; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Oradan bir müslüman cemaat gelmiş, bu papazı almış yıkamış defnetmiş.

İkinci, bir müslüman ölmüş, o da vasiyetinde demiş ki;

"—Beni de götürün musallaya bırakın, çekilin!"

Onu da gâvurlar almışlar götürmüşler yıkamışlar kendi mezarlıklarına gömmüşler.

Bu tabi, "Nasıl olur bu böyle? Bu papaz senelerden beri papazlık yapsın da götürülüp müslümanların mezarlığına gömülsün. Bu adam senelerden beri müslümanlık yapsın da ondan sonra gitsin de gavurların mezarlığına gömülsün, bu nasıl bir şey?" diyerekten herkesin taaccübüne mucip olmuş.

İşin içyüzünü kimse bilmiyor tabii. İşin iç yüzünü kimse bilmediği için herkes hayretler içerisinde kalmış da yalnız Cenâb-ı Hakk'ın böyle bunu ihbar edici bilgileri var ki rüyalar vasıtasıyla bunlar o halka haber veriliyor. Halk da bunu tatbik ediyor.

Ki bu papaz olan adam kim bilir kaç sene papazlık yapmış, son zamanda nedamet yapmış, pişmanlık yapmış, "Nedir bu benim yaptığım! Bu İslâm dini dururken niçin ben böyle?" yaptım diye tevbekâr olmuş, nedamet etmiş, pişmanlık getirmiş: "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*. Beni affet yâ Rabbi, ben müslüman oldum." diyerekten etrafındakilere de söylemiş ve, "Beni bırakın musallaya, müslümanlar gelir, beni oradan kaldırır." demiş.

Öteki zavallı da, Allah muhafaza etsin…

Onun için Allah'a sığınmak mecburiyetindeyiz daima, ameline güvenmemeli insan. "Aman yâ Rabbi, hıfz u himayenden beni ayırma!" demeli daima.

Peygamber SAS de bu duayı hiç bırakmazmış:

"—Bir göz kamaştıracak zaman kadar bile az olsa, beni kendi halime bırakma yâ Rabbi!"

Nefis var, şeytan var içimizde musallat, bunlar bizi harap ederler. Binâen aleyh, o müslüman da son zamanda Allah esirgeye dinsiz olarak gitmiş. Şeytan iğvâ etmiş, kandırmış nasıl kandırmışsa, o da gitmiş gavur mezarlığına defnolunmuş.

Bizim Bursa'da, caminin ismi hatırıma gelmedi, tepede büyük bir camii vardır, Molla Güranî Hazretleri de orada gömülüdür.

Orada bir defter var, herkes oraya yazı yazmış. Gördüklerinden, bildiklerinden, ziyaretlerinden işte defterlere yazılan yazılardan yazmış. Yazılı orada. Biz de o camiye bir ziyarete gittik, bize de verdiler defteri, "Siz de buraya bir şeyler yazın." dediler. Bir okuyalım dedik, bakalım neler var bu defterde?

İsmini hatırımda tutamadım, bu zât alim bir adam. Demiş ki acaba bu hadîs-i şerif ile benim hocam nasıl âlemlere gitmiş diye mezarını açmış. Nasıl âlemde diyerekten mezarını açmış. Ne kadar zaman sonra olduğunu da bilemiyorum. Açmış mezarını, o mezarını açtığı vakitte hocası ona darılmış, "Ne diye benim mezarımı açtın?" demiş, gözleri kapanmış.

Gözleri kapanmış, bir akşam Rasûlüllah Efendimiz'i görmüş. Demiş ki Rasûlullah Efendimiz;

"—Bir tefsir yaz!"

"—Yâ Rasûlallah, malum gözlerim görmüyor."

Neyse, hırkasından çıkarmış bir pamuk;

"—Al bunu gözlerine sür, açılsın gözlerin, yaz tefsiri!" demiş.

Rüyadan uyanınca, elinde pamuk duruyormuş, gözlerine sürmüş açılmış gözleri… Allah'ın hikmetine hiç akıl ermez, açılmış gözleri, tefsirini yazmış. Meşhurdur.

Bu zât Yıldırım'ın zamanında yaşamış. Yıldırım'ın zamanında Cami-i Kebir denilen o büyük cami yapılmış. Caminin açma merasimi oluyor.

"—Acaba hutbeyi kim okuyacak evvela?"

Yıldırım'ın damadı olan Emir Sultan Hazretleri var. Ona demiş ki:

"—Sen oku. Memleketin en şerefli büyüğüsün, sana düşer bu vazife. Bugün hutbeyi oku, açma merasiminde ne konuşacaksan da konuş."

O da demiş ki;

"—Burada bir büyük var, bu büyük varken ben çıkıp da okuyamam."

"—Kim o büyük?"

Demiş ki;

"—Somuncu Baba'dır o…"

Bilinmeyen meçhul bir adam. Hikayesi uzun, buna emir vermişler. Bu da çıkmış hutbeye bir hutbe okumuş. Demiş ki:

"—Birinci mana; herkes anlar bunu. İkinci manayı da siz gene

anlarsınız. Üçüncü manayı şu direğin arkasında saklı olan Molla Güranî anlar. Ondan sonrasını başkaları da anlamaz.” demiş.

İnce işler bunlar!...

Molla Güranî , işte o gözleri orada âma olup da tefsir yazan, ancak üçüncü manâyı anlar, arkasından o da anlamaz demiş.

Allah kusurlarımızı affetsin…

Dinde kemal büyük nimet!

Şimdi aşağıda gelecek inşallah bir hadîs-i şerîfte. Bu namazın ne kadar mühim bir şey olduğunu ve namaz kılmayanların ne kadar büyük bir günaha düştüklerini açık ve net bir şekilde anlatıyor.

Şimdi gene aynı hadisin başka bir şekilde anlatımıyla:

g. Gönüllerin Değişmesi

Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[324]

إِنَّ الرَّجُلَ ، لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، ثُمَّ يُخْتَمُ اللهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، فَيَجْعَلُهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، ثُمَّ يُخْتَمُ اللهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ فَيَجْعَلُهُ اللهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَيَدْخُلُهُ الْجَنَّةِ (حم. م. عن أبي هريرة)

RE. 98/6 (*İnne’r-racüle, leya’melü’z-zemene’t-tavîle bi-ameli ehli’l-cenneti, sümme yuhtemu’llàhu amelühû bi-ameli ehli’n-nâr, feyec’alühû min ehli’n-nâri; ve inne’r-racüle leya’melü’z-zemene’t-tavîle bi-ameli ehli’n-nâri, sümme yuhtemu’llàhu amelühû bi-ameli ehli’l-cenneti; feyec’alühü’llàhu min ehli’l-cenneti,*

[324] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.110, no:4791; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.484, no:10291; Beyhakî, *Kaza ve’l-Kader*, c.I, s.90, No:78; Ebû Hüreyre RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.116, no:545; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.294, no:6332.

feyedhulühü'l-cenneti.)

(*İnne'r-racule, leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'l-cenneti*) "Bir adam uzun zaman Cennet ehlinin amelini yapar; namazında, orucunda, ibadetinde ve saire... (*Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'n-nâr*) Sonra Allah onun amelini Cehennem ehlinin ameliyle neticelendirir, (*feyec'alühû min ehli'n-nâri*) ve onu Cehennem ehli kılar. İmansız olaraktan yahut büyük günahlarla gider."

Allah cümlemizi muhafaza eylesin…

(*Ve inne'r-racüle leya'melü'z-zemene't-tavîle bi-ameli ehli'n-nâri*) "Diğer bir adam da uzun zaman Cehennem ehlinin amelini yapar durur; günah işliyor, fena işler işliyor. (*Sümme yuhtemu'llàhu amelühû bi-ameli ehli'l-cenneti*) Sonra Allah onun amelini Cennet ehlinin ameliyle neticelendirir, Allah son zamanlarında bir pişmanlık, bir nedamet verir, tevbeler istiğfarlar eder. Allah yoluna yönelir. (*Feyec'alühü'llàhu min ehli'l-cenneti*) Allah onu Cennet ehlinden kılar. (*Feyedhulühü'l-cenneti*) Böylece onu Cennete dahil eder."

Ama şimdi burada yalnız ince bir nokta var, ona kapılmamak ve aldanmamak lazım. "Öyleyse bizim sonumuz neyse öyle olacak." diye şeyi [itaat ve ibadeti bırakmamak lazım. Biz Allah'a sarılmak mecburiyetindeyiz.

Ama bunu açıklayan güzel bir hikayem var, dikkatli dinlerseniz daha iyi anlaşılır:

Bir şeyh efendinin dervişinin kalp gözü açılmış, levh-i mahfuza bakıyor şeyhini ehl-i cehennem olarak görüyor. Bunu da bir türlü şeyhine söylemeye cesaret edemiyor. Fakat günlerden bir gün nasılsa laf lafı açmış demiş ki:

"—Şeyh efendi, bana böyle bir hâl ârız oluyor ama, acaba sahih mi değil mi diye karar veremiyorum."

Şeyh efendinin şu sözü çok hoş:

"—Evlat!" demiş, "Onu ben onu kırk yıldır görüyorum. Ama benim vazifem Allah'a kulluktur. Allah'ın takdiri ayrı, benim vazifem ayrı... Allah'ın işine ben karışmam. Vazifem benim Allah'a kulluk yapmaktır. Ama o beni cennetine de koyar, cehennemine de koyar; orası benim vazifem değil. Ben vazifemi yapayım da, o sonunda beni nereye koyarsa kabulümdür." demiş.

Takdire razı ya insan, takdire razı olunca böyle olur.

Bu çok hoşuma gitti. Şimdi bunu güzel izah eder. Bizim vazifemiz Allah'a kulluktur ama netice Allah'ındır. Netice Allah'ın olduğu için biz gene Allah'a sarılırız:

"—Aman yâ Rabbi, bize cehennem ehlinin amellerini işletme yâ Rabbi. Fırsat verme bize!" deriz, buna da yalvarırız, ehl-i cennetten olmayı da isteriz. O bizim vazifemiz.

h. Günahlar Rızkı Azaltır

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Ya'lâ, Sevbân RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[325]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ ، وَلاَ يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلاَّ الدُّعَاءُ ،

وَلاَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلاَّ الْبِرُّ (حم. ن. ه. ع. وابن منيع ، والروياني ،

حب ، طب ، ك ، ض عن ثوبان)

RE. 98/7 (*İnne'r-racule le-yuhramu'r-rizka bi'z-zenbi yüsîbuhu, ve lâ yerüddü'l-kadera ille'd-duâü, ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru.*)

Rızıklarımız vardır ya, herkesin mukadder bir rızkı vardır. Bu rızıklar bakarsın kesilir bazen, gelmez bu rızık. Ekmek parasını kazanamaz insan hali ile. "Yahu benim rızkım neden kesildi?" diye düşünür insan. İş bulamadık kimse de gelip de halin nedir de demiyor, zorluk içerisinde. Ancak yaptığı günahlardan dolayı insanın rızkı kesilir."

Şimdi der ki insan: Yahu bu kadar gâvurların yaptığı gâvurluklar var… O gâvurlar bütün nimetlere gark oluyor. Bir

---

[325] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.28, no:4012; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.277, no:22440; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.670, no:1814; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.100, no:1442; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.258, no:10233; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.115, no:1001; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.16; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.473, no:16611; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.288, no:6318.

müslüman da bir iki kabahat yapmış, günah işlemiş, bununla rızkı kesilsin, olur mu?

Bizim Allah-u Teâlâ'nın işine karışmaya hiç salâhiyetimiz yok. Bizim vazifemiz, büyüklerimizin sözünü dinlemekten ibaret. Demek ki rızık çeşitli oluyor, manevî rızıklar da var, maddî rızıklar da var. Her nasıl olursa olsun, bunlar, bu günahlar bize bu rızıkların gelmesine mâni oluyor.

(*Ve lâ yeruddu'l-kadera ille'd-duàü*) "Kaderi hiçbir şey çevirmez ancak dua [çevirir]." Onun için gecede gündüzde daima Allah'a yalvaracağız.

(*Ve lâ yezîdü fi'l-umri ille'l-birru*) "Ömür artmaz, ancak iyilikler ve ihsanlar ömrü uzatır."

Bunda ihtilaf etmişler; ömür uzar mı?

Bu adam işte 50 sene yaşayacak. Şu kadar günden şu kadar nefes burada bitecek, bu uzar mı?

Bazıları demişler ki bu sıhhatle yaşar, afiyetle yaşar, bu 50 sene ferahlık içerisinde geçer. Ömrü uzun gibi olur. Ötekiler de demişler ki hayır, uzar. Bu 50 sene yaşayacak, şu işleri yaptığı takdirde ömrü 50 senedir, fakat şu iyilikleri yapınca bunun yaşı 60 veya 70 olacak yahut 80-100 olacak.

Bakıyorsun ki, o adam da o işleri yapıyor. Hayırlar, iyilikler, ihsanlar yapıyor, onun iyiliklerinden sevinenlerin sevincinden dolayı Allah-u Teâlâ onun ömrünü 50'den 100'e çıkarıyor. Bu da olur demişler. Hangisini kabul edersen et.

Onun için annene, babana, kardeşine, dostuna, ahbabına elinden gelen yardımı yapmayı], her muhtacın elinden tutup yardım etmeyi insan olaraktan vazife bilmek lazım. Hem ömrümüzün uzamasına vesile olacak hem de sıhhatle yaşamamıza vesile olacak.

Bir hikâye dinlemiştim gene, büyük eski padişahlardan birisinin veziri fukaralara para dağıtıyormuş.

"—Ne zaman ödeyeceğiz bunu efendim?" dediklerinde;

"—Padişah ölünce ödersiniz. Padişah ne zaman ölürse, o zaman ödersiniz." diyormuş.

Gitmişler padişaha, müzevirlemişler, demişler ki:

"—Bu vezir senin ölümünü istiyor, ölümünü istediği için

dağıttığı paraları senin ölümüne bağlıyor."

Padişah kızmış;

"—Çağırın şu herifi!"

Gelmiş vezir.

"—Sen böyle iş yapıyormuşsun, doğru mu?"

"—Evet padişahım."

"—E neden yapıyorsun bunu, olur mu böyle şey?"

"—Ben sizin ömrünüzün uzunluğu için yapıyorum bu işi!" demiş. Parayı vermemek için tabii o fakirler, 'Yâ Rabbi, bu adamın ömrünü uzat, çok yaşasın da bu paraları ödemekten kurtulalım!' diye dua ediyorlar." demiş.

Padişah hak vermiş.

Niyetin doğru olması önemli tabii.

1. Son Nefes Çok Önemli!

Taberânî ve Ebû Nuaym, Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[326]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ ، وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، تُدْرِكُهُ الشِّقَاوَةُ أَوِ السَّعَادَةُ ، عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِهِ ، فَيَخْتِمُ لَهُ بِهَا (طب. وأبو نعيم عن أكتم بن أبي الجون)

RE. 98/8 (*İnne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti, ve innehû li-men ehli'n-nâri; ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri, ve innehu min ehli'l-cenneti. Tüdrikühu'ş-şikàvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî, feyahtimu lehû bihâ.*)

---

[326] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.296, no:872; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.433, no:11926; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.70; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.224, no:1506; Eksem ibn-i Ebi'l-Cevn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.123, no:582; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.295, no:6335.

(*İnne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'l-cenneti*) "Adam, Cennet ehlinin amelini yapar, (*ve innehû li-men ehli'n-nâri*) halbuki ehli nar'dandır."

Cehennemlik bir adam ama yaptığı ameller iyilik amelleri. Sakın gene yanlış anlamayın ha. Sakın yanlış anlamayın, bizim vazifemiz Allah'a kulluk yapmak.

(*Ve inne'r-racule leya'melü bi-ameli ehli'n-nâri*) "Yine bir adam Cehennem ehlinin amelini yapar, (*ve innehu min ehli'l-cenneti*) fakat Cennet ehlindendir."

(*Tüdrikühu'ş-şikàvetü evi's-seâdetü, inde hurûci nefsihî*) Şekavet veya saadet, canın çıkması sırasında ona gelir, yetişir; (*feyahtimu lehû bihâ*) hayatı öylece son bulur."

Onun için, kimseyi hor görme! "Bak bu çirkinlikler, fenalıklar yapıyor. Allah belasını versin, kahrolsun!" deme. Bilmezsin ki sonunda tevbekâr olup da cennete o girecek; belki biz de günahkâr olup cehenneme gireceğiz! Onun için herkese hoşgörülü davran!

Şaban'ın 15'inci gecesinde bir dua var, şekavet saâdet. Yalvarıyoruz; "Yâ Rabbi, eğer bizim ismimiz şakîler arasında yazıldıysa sil yâ Rabbi, ne olursun! Senin elinde her şey, bizi saîdlerin arasına yaz." diyoruz.

Ama bu sözümüz ne kadar geçer Allah'a, bilmeyiz. O gece hepimiz yalvarıyoruz. Eğer biz o gece saadet defterine yazıldıysak, kurtardık yakayı… Eğer şekavet defterine yazılmışsak, onu da biz bilmeyiz, o da bizim aleyhimizedir. Ama bu Allah'ın takdiridir, kuvvetidir, gücüdür, herkes vazifesini yapmakla memurdur.

Allah hepimizin kusurlarını affetsin…

Can verirken nasıl vereceksin? "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyerek mi vereceksin, yoksa Allah'ı inâar ederek mi vereceksin? O acı bir haldir! Çok büyük hikâyeleri vardır bunun.

Bir adam Musa AS'ın devrinde talebeleri ile beraber gökte uçuyormuş. Esmalara sahip, talebeleri ile beraber göklerde uçabilecek kuvvete sahip, öyle bir adam. Şeytan aleyhillâne nihayet gelmiş kandırmış bu adamı. Uzun hadiselerden sonra asılıyor adam… Asılırken şeytan diyor ki:

"—Bu işi senin başına ben getirdim, bana inan, seni kurtarayım!" diyor.

Canından bıkmış zaten adam, “Belki doğrudur.” diyerek, şeytan olduğunu da bilmeyerek ona inanıyor ve imansız olarak ahirete gidiyor.

Onun için, Allah-u Teâlâ’ya sığınacağız. En büyük düşman içimizde… O düşmanı yenemedikten sonra saadete geçemeyiz, o saadete kavuşamayız biz. Asıl saadet, içimizdeki nefsimizi yenmeye bağlı… Onun için mücahede bizim için bitmez. Daima cihad halindeyiz. Her zaman Allah-u Teàlâ’nın emirlerine münkad, boyun bükücü bulunacağız.

Ama sonunda nasıl olacakmışız?

Elbette inşallah sonunda da iyi oluruz. Bu aklımızın ermediği bazı hadiseler var burada. Bunlar dolayısıyla söylenmiş. Bizim için vazifemiz nefsimizle mücahededir. “Allah… Allah…” diye diye yaşayacağız, inşallah da “Allah… Allah…” diye diye gideriz âhirete,,,

Allah cümlemizin imanlarını muhafaza buyursun...

Bu daima Allah’a sarılmayı emreden bir şey. Sarılacağız, “Aman yâ Rabbi!” diyeceğiz.

Son nefesten bütün evliyalar korkmuş, bütün insanlar korkmuş:

“—Son nefeste acaba nasıl gideriz yâ Rabbi?” demişler.

Bugünkü halimiz böyle ama son nefesimiz meçhul.

Hiç bilmem ölülerin başında bulunuyor musunuz?

Ölülerin başında bulunursanız, anlarsınız bu hadiseleri… Ölürken insan çok bir müzayaka içerisindedir. Kendinden geçmiştir. O ne gibi haller içerisindedir de meşgul durumdadır. Onun için, ölüm acısının yanında bir adama kılıçla darbeler vurulması hiç kalır diyorlar. Can çıkma acısı yanına kılıçların acısı hiç kalır diyorlar.

O halde insan kendine hakim de değildir, ağzından çıkana da hakim değildir. Allah muhafaza etsin…

i. Cennetin Meyvaları

Taberânî, Sevban RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[327]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَزَعَ ثَمْرَةً مِنَ الْجَنَّةِ عَادَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى

(طب. عن ثوبان)

RE. 98/9 (*İnne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti, âdet mekânehâ ührâ.*)

(*İnne'r-racule izâ nezea semereten mine'l-cenneti*) "Adam, Cennetin meyvasından koparınca, (*âdet mekânehâ ührâ*) yerine yenisi biter."

Cennete girdik, inşallah gireriz de. Cenâb-ı Hakk'ın lütf u keremi bol… Bunu zaten müslümanlar için yaratmış. El-hamdü lillah bizi de bak müslümanların içinde, müslüman olarak yaşatıyor. İnşallah sonumuz da hayır olur.

Müslümanların cehenneme girmesi de çok korkulu olan bir şey değil. Müslüman cehenneme girse de cehennemi bilmeyecek. Cehennemi bilmeden bir uyku hali ile geçiverecek. İmanın şeysi bu. Çünkü gavur diyecek ki;

"—-Sen de müslümandın ama, bak sen de geldin buraya; şimdi. Aramızda fark kalmadı?"

Yok. Müslüman cehennemin acısını çekmeyecek. Uyku hali ile hamamda uyur gibi uyuyacak, "Hadi senin müddetin geldi git!" diyecekler, çıkacak inşallah.

Cennete girdik, canımız meyve istedi. Çeşitli meyveler dolu, koparır koparmaz orada bir tane daha hazır. Koparır koparmaz onun yerine bir tane daha hazır… Sen mütemadiyen kopar ye, yenisi hazır orada… Dakikasında hazır. Allah cümlemize naşib etsin…

Cennet deyip geçme. Cennet mükâfat evi. Buradaki yaptığımız amellerin mükâfatını göreceğiz orada inşallah.

j. Karı Kocanın Sevgiyle Bakışması

---

[327] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.765, no:18731; Sevban RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.XIV, s.468, no:39288; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.249, no:44806.

Meysere ibn-i Ali ve Râfiî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[328]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَظَرَ إِلَى امْرَأَتِهِ ، وَنَظَرَتْ إِلَيْهِ ، نَظَرَ اللهُ تَعَالَى إِلَيْهِمَا

نَظْرَةَ رَحْمَةٍ ؛ فَإِذَا أَخَذَ بِكَفِّهَا ، تَسَاقَطَتْ ذُنُوبُهُمَا مِنْ خِلَالِ

أَصَابِعِهِمَا (ميسرة بن على في مشيخته ، والرافعي عن ابي سعيد)

RE. 98/10 (*İnne'r-racule izâ nazara ile'mraetihi, ve nazarat ileyhi, nazara'llàhu teàlâ ileyhimâ nazrate rahmetin; feizâ ehaze bi-keffâhâ, tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ.*)

(*İnne'r-racule izâ nazara ile'mraetihi*) "Efendi hanımına şöyle hoşça bir nazarla bir bakıyor; (*ve nazarat ileyhi*) hanım da efendisine öyle hoşça bir nazarla bakıyor. İkisi de birbirlerine bakıyorlar. (*Nazara'llàhu teàlâ ileyhimâ nazrate rahmetin*) Bunların birbirlerine böyle sevgi ile bakışlarından dolayı, Cenab-ı Hakk'ın rahmet nazarı onların üzerine tecelli eder."

(*Feizâ ehaze bi-keffâhâ*) "Tuttu hanımın elinden, (*tesâkatat zünûbühümâ min hilâli esâbiahümâ*) parmaklarının uçlarından günahları dökülür gider."

Onun için hanımlarla iyi geçinmek, onlara daima şefkatle bakmak lazım! Evimizin hizmetkârı; çamaşırımızı yıkar, yemeklerimizi pişirir, evimizi de temizler, tertemiz tutar. Misafirimiz geldiği vakitte yüzümüzü de ağartır. Bunlar büyük devlet, daha ne istiyorsun?

Eğer sana kalsa, kirden evin içine girilmez. Çamaşırlarımız berbat olur. Her zaman da yemek bulamayız. Peynir ekmekle de her gün ömür geçmez. Bunların da kıymetini bilip, onlara iyi ve yumuşak davranmak gerekir.

---

[328] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.276, no:44437; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.279, no:6296.

Hataları da olur canım, hatasız insan oluyor mu? Bizim de hatamız oluyor, onun da hataları olur; onları da affediverin. Hoş geçinmek iyi şeydir. Allah-u Teàlâ hoş geçindiklerinden dolayı onlara merhamet gözüyle bakıyor.

k. Cenâb-ı Hakk'ın Kulunu Karşılaması

İbn-i Mâce, İbn-i Huzeyme ve Ziyâü'l-Makdîsî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[329]

إنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ فِي صَلاتِهِ ، أَقْبَلَ اللهُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ ، فَلاَ يَنْصَرِفُ عَنْهُ ، حَتَّى يَنْقَلِبَ ، أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سُوءٍ (ه. خز. وابن أبي عمر ، ض. عن حذيفة)

RE. 98/11 (*İnne'r-racule izâ dehale fî salâtihi, akbela'llàhu aleyhi bi-vechihî, felâ yensarifu anhu hattâ yenkalibe, ev yuhdise hadese sev'in*)

(*İnne'r-racule izâ dehale fî salâtihi*) "Adam namaza girdiğinde, Allah-u Teàlâ ona yüzünü döner." Kul *Allahu ekber* diyor, namaza duruyor. Cenab-ı Hak derhal kulunu karşılıyor.

(*Felâ yensarifu anhu*) "Cenab-ı Hak ondan yüzünü çevirmez*;* (*hattâ yenkalibe*) kul kendisi dönünceye kadar, (*ev yuhdise hadese sev'in*) veya münasebetsiz bir şey yapana kadar sürer." Kul namazdan çıkıncaya kadar, yahut kendisinde namazı bozacak hadise zuhur edinceye kadar yüzünü ondan çevirmez.

Müezzin "Allahu ekber… Allahu ekber…" dedi, biz de hazırlanmışız, camiye gideceğiz. Asıl hüner ezandan evvel camiye girip ezanı camide dinlemek… Benim gibi tembel olup da, 'Ezan

---

[329] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.62, no:924; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.440, no:2889; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.432, no:1689;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.286, no:18905; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.276, no:6290.

okunsun da camiye girelim!" dersek, o olmaz. Ezandan evvel camiye gir, camide dinle ezanı…

Kamet getirildi, imam efendi durdu, biz de "Allahu ekber!" dedik. İster sünnete, ister farza durduk, hangi namaz olursa olsun. Allah Celle ve A'lâ yüzünü bize çevirir. Biz gönlümüzü Allah'tan çevirmedikçe, Allah da yüzünü bizden çevirmez."

Ama biz namaza *Allahu ekber* diyerek durduk, aklımız dükkânda, tarlada, bahçede, belki yaramaz yerlerde de dolaşabiliyor. Böyle değil, gönül Allah'la meşgul olacak.

"—Yâ Rabbi, bu ibadetim sana, başkasına değil… Ben başkasının sözünü dinleyip de gelmedim buraya, senin sözünü dinleyerek geldim. İbadetim ancak sanadır yâ Rabbi! Senden yardım isterim, başkasından da istemem yâ Rabbi!"

"—Yâ Rabbi, beni doğru yola ilet! Peygamberlerin yoluna ilet... Beni öyle sözünde duran, namuslu, şerefli, sağlam bir müslüman et yâ Rabbi! Hidayette olan müslümanların yoluna ilet…"

Bunu tekrar tekrar günde en aşağı 40 defa veyahut daha fazla söylüyoruz ve bunu söylerken Allah-u Teàlâ dediklerimizi duyuyor. Gönlümüze de bakıyor. Buna öyle bir teveccühü var ki Cenâb-ı Hakk'ın, artık daha onu tarife imkân yok…

Şurada Gazâlî Hazretleri diyor ki:

Kul böyle Allahu Teâlâ'ya yöneldiği vakitte Cenâb-ı Hak o kulun gönlüne çeşitli keşifler verir. Tecellileri çeşitli, herkese ayrı ayrı… Herkese ayrı ayrı tecellisi vardır. Kıyamette de öyle. Kıyamette bütün hesap bir dakikanın içerisinde... Bütün hesap bir dakikanın içinde… O bir dakika kimisine hiç gibi gelecek, kimisine binlerce sene gelecek… Ayrı ayrı ama bir dakikalık iş o…

Binâen aleyh şimdi huzur-u Rabbi'l-âlemîne durduğumuz, gönlümüzü de Allah-u Teàlâ'ya verdiğimiz vakitte, Cenâb-ı Hakk'ın herkese ayrı ayrı tecellisi var…

Şimdi burada namaz iki çeşit. İleride gelecek ama ona belki vaktimiz yetmeyecek. İkimiz de namaza durduk. İki kardeş namaza durduk, aynı namazı kılıyoruz. İkimiz de *Elham* okuduk, ikimiz de *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* okuduk. İkinci rekâtta *Elham* okuduk, *Kul huva'llàh* okuduk. İkimiz de aynı namazı kıldık. Birisine sinek kanadının ağırlığı kadar bile sevap verilmez. Ötekinin sevabı Uhud Dağı kadar…

Niçin? Birisinin gönlü Allah'la; birisinin gönlü de dükkânı ile, işiyle gücüyle meşgul…

Gönlün Allah'la olunca, çok çeşitli tecellilere mazhar olunur.

Burada şerhte Konevî hazretleri diyor ki:

Namaz yalvarma yeridir. Allah-u Teàlâ nurdur. Bizim hakikatimiz karanlıktır.

Dünya karanlık bir hakikattır. Güneş gittiği vakitte ne oluyor dünyanın hali? Simsiyah oluyor. Eğer ay olmasa kapkaranlığın içinde kalırız, çünkü güneş de yok. Bizi aydınlatan güneş ve aydır. Biz güneş ve ayın vasıtasıyla aydınlanıyoruz. Yoksa aslında karanlıktayız.

İnsan da böyle karanlıktadır. Bu karanlıkta olan insan, nur olan Allah'ın karşısına dikildiği vakitte, yüzümüzü kıbleye çevirip ellerimizi bağladığımız vakitte, Allah Celle ve A'lâ'nın karşısına dikiliriz. Onun nurundan nur iktibas ederiz. İşte onun nurundan nur iktibas etmek, kişinin gönlünün ona bağlanışına bağlıdır.

Onun için zikrullah ile meşgul olan, daima Allah'ın zikriyle dilini, içini meşgul eden insan, divan-ı ilâhiyeye durduğu vakitte kendinden geçer ve onun zikri ile meşgul olur. Onun alacağı nur ile zikirden haberi olmayanın alacağı nur elbette bir olmaz. Birisi sineğin kanadı kadar olmaz, birisi de dağlar kadar olur.

Bunu da gene çok güzel izah etmiş. Diyor ki:

Ay, işte gördüğümüz ay taştan topraktan ibaret, dünyamız gibi bir âlem. Dünyamızda can var, orada can da yok. Kuru bir taş toprak… Fakat kuru taş toprak olan zulmanî yer, güneşe baktığı vakitte güneşten bir nur alıyor, geceleri bizi de ışıldatıyor. Birinci gün azıcık görüyor, iki gün azıcık daha görüyor, 15 oldu muydu tam görüyor. Tam gördüğü vakitte, ışığı tam alıyor.

Binâen aleyh, kul namaza durduğu vakitte böyledir. O ayın son günü hiç görünmüyor meselâ, bayram günü belli olmuyor, Ramazan günü belli olmuyor, ayı görmek de çok müşkül. Diyorlar ki rasathaneciler, biz onu makinelerimiz ile bile zor görüyoruz, göremiyoruz. Böyle gözlerle görülmez diyor. Onun için her memleket ayrı ayrı günlerde oruç tutuyor.

Binâen aleyh, asıl şimdi huzura durduğumuz vakitte gönül hiç Allah'la meşgul değil. O ayın ilk günü gibi yahut son günü gibi hiç

meşgul değil. Hiç ziyasız gidiyor. Veyahut ayın derece derece, 15. günü gibi nurlar içerisinde gönül, Allah'ın huzuruna durduğu vakitte mest oluyor, bütün feyzi alıyor ve bize de aktarıyor.

İnsan şimdi bu büyüklerin eserlerine bakıyor da, "Bu kadar kitabı nasıl yazar insan?" diyor. Nasıl yazar? Buna ömür de kâfi değil, güç de kâfi değil. Ama Allah'ın nuru ile hepsi olur.

Bizim Bursa'da İsmail Hakkı Hazretleri vardır. İsmail Hakkı Bursalı, kendisi aslen Üsküplüdür, fakat Bursalı derler. Bugün 54 tane meşhur eseri var. *Rûhu'l-Beyan* da onun eseridir. Ki, onu da biz okumakla henüz anlayacak kıvama da gelmemişizdir.

Bir çilehanesi var, çilehanesine giriyor. Yasaktır girmek. Hanımına da demiş ki;

"—Bizim yemeğimizi kapının önüne bırak, içeriye girme, bakma içeri. Yemeğimizi ağacın oraya bırak!"

Kendisi çilehanede. Hanım da demiş, bana da bir kitap yazsın da bende de bir eseri olsun diye… Yine kadınlık şeysi dayanamamış kapının deliğinden şöyle içeriye bakmış. Bakmış ki 40 tane İsmail Hakkı var içeride... Kırk tane İsmail Hakkı var, hepsinin elinde kalem kâğıt, boyna yazıyorlar.

Tabii bundan korkmuş kadın. Sonra efendisi demiş:

"—Bakmasaydın iyi olurdu ama bakmışsın." demiş bir şey söylememiş.

Allah-u Teâlâ'nın lütfu hesapsızdır, nimetlerinin hesabı yoktur. Yalnız ona kendini sevdir kâfi... Ona kendini sevdir!

Gönüllerden Allah çıkınca nur da kesiliyor. Nurun iktibas edilmesi gönlünün ona doğru açık bulunmasına bağlıdır. Onun için zâkirlerin kıymeti kadar kıymetli kimse yok… Niçin?

Saatlerce, mütemadiyen Allah diyor. Onun kalbi ile Allah'ı bir kere anmayanın kalbi bir olur mu aziz kardeş? Olur mu yani, bunu sen söyle?

O "Allah… Allah… Allah..." derken, tüm vücut Allah der, bütün azalar Allah der.

Rahmetlik Hocamız'a yaşlıca bir hanım gelmişti de;

"—Bakın çocuklar, bu hanımın her azası Allah diyor." demişti.

Her azası Allah diyor. Tabii biz anlamıyoruz, duyamıyoruz ama rahmetlik Hocamız bunu böyle söylemişti. "Allah… Allah…

Allah...” diye diye bütün azaya sirayet ediyor bu... Bütün azaları “Allah… Allah… Allah...” diyor. Ondan sonra Allah yolundan çıkmanın imkânı olmuyor artık… Ölmeyi tercih ediyor, Allah yolundan çıkmıyor.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedaniyesine mazhar etsin... Rızası yollarında duran kullarından etsin…

l. Cemaate Devam Etmenin Karşılığı

Tahâvî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Ebû Zerri’l-Gıfârî’den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[330]

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صَلَّى مَعَ الإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ ، كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ

(ط. حم. د. ت. حسن صحيح ، ن. ه. والدارمي ، وابن منيع ،

والروياني ، وابن خزيمة ، وابن الجارود حب. هب. عن ابي ذر)

RE. 98/12 (*İnne’r-racule izâ sallâ mea’l-imâmi hattâ yensarife, kütibe lehû kıyâmu leyletin.*)

(*İnne’r-racule izâ sallâ mea’l-imâmi*) “Adam, imamla beraber namaza devam ediyor, namazını camide kılıyor; (*hattâ yensarife*) namazı bitirdiği zaman, (*kütibe lehû kıyâmu leyletin*) ona bütün geceyi ibadetle geçirmiş gibi sevap yazılır.”

Namazın cemaatle kılınmasına emir. Hangi namaz olursa olsun…

Namazı kılarken imamla kıldık, namazı bitirdik. Allah-u Teàlâ buyurur ki: “Bu adam sabaha kadar namaz kılmıştır.”

İmamla beraber namaz kılan adama, geceden sabaha kadar

---

[330] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.299, no:734; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.138, no:1167; Neseî, *Sünen*, c.V, s.190, no:1347; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.222, no:1317; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.329, no:3683; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.406, no:1287; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.63, no:466; Ebû Zerri’l-Gıfârî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.556, no:20229; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.277, no:6293.

namaz kılmış sevabı veriliyor. Onun için cemaatten uzak kalma! Cemaatsiz namaz makbul olmaz. Ne kadar doğru kılsan, ne kadar dürüst de kılsan, ne kadar düzgün de kılsan cemaat rahmettir.

Rasûlüllah SAS ne güzel buyurmuş:[331]

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ (القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün*) "Cemaat rahmettir; (*ve'l-furkatü azâbün*) ayrılık azaptır, başka bir şey değil."

Her tarafa gider bu hadis.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin…

m. Kalbin ve Dilin Bir Olması

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[332]

إِنَّ الرَّجُلَ لاَ يَكُونَ مُؤْمِنًا ، حَتَّى يَكُونَ قَلْبُهُ مَعَ لِسَانِهِ سَوَاءً ؛ وَيَكُونَ لِسَانُهُ مَعَ قَلْبِهِ سَوَاءً ، وَلاَ يُخَالِفُ قَوْلُهُ عَمَلَهُ ، وَيَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ

(ابن لال في مكارم الأخلاق ، كر. عن أنس)

RE. 99/1 (*İnne'r-racule lâ yekûnü mü'minen, hattâ yekûne*

---

[331] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.66, no:11451.

[332] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.250; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:84; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.281, no:6301.

kalbühu mea lisânihi sevâen; ve yekûne lisânühû mea kalbihî, sevâen, ve lâ yuhàlifü kavlühû amelühû, ve ye'menü câruhû bevâikahû.)

(*İnne'r-racule lâ yekûnü mü'minen*) "Bir insan mü'min olamaz."

"—*Lâ ilâhe illa'llah* dedik ya işte canım?"

Yok olmadı. Mü'min olamaz!

Ne zamana kadar? (*Hattâ yekûne kalbühû mea lisânihi sevâen*) "Dili ile gönlü bir oluncaya kadar."

Dil ile gönül bir olmayınca kişi mü'min olamaz. Ağzıyla söylediğini gönül tasdik edecek, gönlün söylediğini de dil söyleyecek. Ağız başka gönül başka, öyle şey olmaz. Ağızdan başka çıkar, gönülden başka şeyler çıkarsa olmaz. Her gün görülen hadiseler… Böyle müslümanlık olmaz.

Müslümanlıkta dili ile gönlü bir olacak, içi ne ise dışı da o olacak. Dışı güzel, içi bozuk; olmaz.

(*Ve lâ yühâlifu kavluhû amelühû*) " Sözünün de ameline uygun olması lazım!" Sözü ameline ters gelmez, sözü neyse özü de odur.

(*Ve ye'menü câruhu bevâikahû*) "Komşusu onun şerrinden emin olacak, hiçbir zaman mutazarrır olmayacak."

Asıl iş bunda işte! Yani komşusuna katiyen şer bir iş yapmaz ve ona zulmedici bir rahatsızlık da vermez. Mü'min demek sözü, özüne uygun ve komşusuna hiçbir surette eza etmeyen insandır. Komşu belki cadaloz bir şey olabilir de.

Nasıl ki Ramazan'da oruç tuttuk, karşımıza bir edepsiz çıktı bize çirkin sözler söylüyor, dövecek neredeyse bizi... Ona karşı biz hiç sesimizi çıkarmayalım, elimizi de kaldırmayalım;

"—Ben oruçluyum kardeşim, ben oruçluyum kardeşim, seninle uğraşamam ben, 'Allah'tan bul.' de."

Yoksa o bana söyledi ben de ona, o vurdu ben de ona, ondan sonra ölüm olur yahut başka bir şey olur.

Onun için müslüman özü ile sözü, içi ile dışı bir olan adamdır. Allah hepimizi o kullardan eylesin…

En büyük azap da içi bozuk, dışı gayet güzel olanlara… Gayet güzel sakalı yerinde, cübbe sarık yerinde, elini mi öpeceksin, eteğini mi öpeceksin, şaşırırsın. Fakat bakarsın içi bozuk, hiçbir şeye yaramayan bir adam… Yarın cehennemi de boylayan bir

adam. Onun için kalıpta değil iş, kalıpta kıyafette iş yok…

n. Cennetteki Yüksek İnsanların Nuru

Ebû Dâvud, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[333]

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَتُضِيءُ الْجَنَّةُ

لِوَجْهِهِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ (د. عن أبي سعيد)

RE. 99/2 (*İnne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l-cenneti, fetüdîü'l-cennetü li-vechihî keennehâ kevkebün düriyyün.*)

Ehl-i illiyyîn, yüksek makamlara nail olan ehl-i cennet. Yani Allah'a dönebilmiş ve onun nurunu iktibas edebilmiş kâmil ve mükemmil olan insanlar.

Cennetin çok dereceleri var. Kur'an âyetleri kadar cennet dereceleri var. Kur'an'dan aldığın ne kadarsa, derecen ona göre…

(*İnne'r-racule min ehli illiyyîne leyüşrifü alâ ehli'l-cenneti*) "Ehli illiyyinden biri Cennet ehline baktığı zaman…" Cennette birçok insanlar var ya, onlara şöyle kendini bir gösteriveriyor. (*Fetüdîü'l-cennetü li-vechihî keennehâ kevkebün düriyyün*) "Cennet onun yüzünün nurundan ışık bulur, ayın veya güneşin doğduğu gibi, hattâ daha fazla parlar ortalık."

Kevkebü dürriy: İnci gibi parlayan yıldız demek. Cennet, o bahtiyarın yüzünden aldığı nurla, kendi ziyasından üstün bir ziya ile ziyalanıveriyor.

Yani ehl-i cennetin dereceleri çok da, bu yüksek makamlara nail olanlara Allah-u Teàlâ ne derece veriyor ki, ehl-i cennete baktıkları vakitte, ehl-i cennet, "Bu nur nereden geldi bize?" diye şaşırıyor. Zaten aydınlıklar içerisinde ama aydınlığı kaybeden aydınlık da var. Şimdi aydınlık burası, fakat daha büyük bir

---

[333] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.499, no:3473; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.97; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.168, no:6770; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:9289; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.305, no:6355.

lamba geldiğinde bu aydınlıklar hiç yerinde kalır. Daha büyüğü geldiği vakitte daha sönük olur.

Mesela güneş çıktığı vakitte, yıldızlar aydınlık ama gözükmüyorlar. Niçin? Çünkü gözükmüyor ziyaları. Güneşin ziyasının yanında onların ziyaları kayboldu da ondan göremiyoruz. Yoksa güneş olmasa hepsi meydanda görünür gene…

o. Cennet Ehli Adama Yüz Erkek Gücü Verilmesi

Taberânî, Ebü'ş-Şeyh ve Hàkim, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[334]

إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، لَيُعْطَى قُوَّةَ مِائَةِ رَجُلٍ ، فِي الأَكْلِ ،
وَالشُّرْبِ ، وَالشَّهْوَةِ ، وَالْجِمَاعِ ؛ حَاجَةُ أَحَدِهِمْ عَرَقٌ يَفِيضُ مِنْ
جِلْدِهِ ، فَإِذَا بَطْنُهُ قَدْ ضَمَرَ (طب ، وأبو الشيخ في العظمة ،
ك. في تاريخه عن زيد بن أرقم)

RE. 99/3 (*İnne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin, fi'l-ekli, ve'ş-şürbi, ve'ş-şehveti, ve'l-cimâi; hàcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî, feizâ batnühû kad damera.*)

(*İnne'r-racule min ehli'l-cenneti leyü'tâ kuvvete mieti raculin*) Ehl-i Cennetten olan birine cennete girdiği zaman yüz erkek kuvveti verilir; (*fi'l-ekli, ve'ş-şürbi, ve'ş-şehveti, ve'l-cimâi*)

---

[334] Ahmed ibn-i Harbel, *Müsned*, c.IV, s.367, no:19288; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.178, no:5006; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.202, no:1722; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.431, no:2825; Hennâd, *Zühd*, c.I, s.88, no:90; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.454, no:11478; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.444, no:7424; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.374, no:7086; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.769, no:18744; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.366; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.468, no:39290; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII. s.303, no:6352.

yemekte, içmekte, şehvette ve cimâda… (*Hàcetü ehadihüm arakun yefîdu min cildihî*) Yedikleri terle çıkar, (*feizâ batnühû kad damera*) bir de bakar ki karnı incelmiş."

Burada diyor ki şârih;

"—Bunlar zaten dünyada bile makbul bir şey değil. Yemek, içmek, zevk u sefa dünyada da makbul değildir. Cennette nasıl olacak bunlar, niye bu kadar metholunuyor?"

Cennet başka, dünya başka… Dünya da makbul değil ama cennetteki hayat başka bir hayat. Orada bunlar zevk verici hayatlar. Görmüyor musun, burada yer içersek vücut rahatsız olur. Def-i hacet zaruretinde kalıyoruz, edemeyince de bunalıyoruz. Orada bunlar yok, bütün yediklerimiz kendiliğinden nefeslerimizle, terlerimizle kaybolup gidecekler. Hem de misk kokusu ile çıkacak orada.

Şimdi bunlar dünya ile kıyas olunur mu yahu? Buradaki dert başka, oradaki hayat başka…

Allah kusurlarımızı affetsin…

p. İbadette Şuurun Önemi

Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[335]

إِنَّ الرَّجُلَ يَصُومُ وَيُصَلِّي وَيَحِجُّ وَيَعْتَمِرُ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

أُعْطِيَ بِقَدْرِ عَقْلِهِ (خط. وضعفه عن ابن عمر)

RE. 99/5 (*İnne'r-racüle yesùmu ve yüsallî ve yahuccü ve ya'temiru, feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeti u'tıye bi-kadri aklihî.*)

(*İnne'r-racüle yesûmu ve yüsallî*) "Bir kişi, herhangi bir kadın veya erkek, oruç da tutar, namaz da kılar... (*Ve yahuccü ve ya'temiru*) Hacca da gider, umre de yapar. (*Feizâ kâne yevmü'l-kıyâmeh*) Kıyamet günü olduğu zaman, (*u'tiye bi-kadri aklihî*) namazının, orucunun, haccının, umresinin, ibadetinin karşılığı

---

335 Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.200, no:631; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.392, no:7050; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.306, no:6359.

aklına göre verilir.”

Şimdi umreye giden birçok kardeşlerimiz var mesela… Allah bize de nasib etsin inşallah…

Ama bak şimdi diyor ki:

“Oruç tutar, namaz kılar, hac yapar, umre yapar. Kıyamet olunca, herkesin sevabı aklı kadar verilir.” Yani Ay Güneş’i görme nisbetinde ışık alır. Ne kadar görebilirse, o kadar ışık alacak. Onun da Allah ile olan ilgisi ne kadarsa, o kadar ecir alacak orada…

r. İki Farklı Namaz

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Hamîd es-Sâadî RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyumuşlar ki:[336]

اِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْطَلِقُ اِلَى الْمَسْجِدِ ، فَيُصَلِّى ، وَ صَلاَتُهُ لاَ تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ ؛ وَاِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِي الْمَسْجِدَ ، فَيُصَلِّى ، وَصَلاَتُهُ تَعْدِلُ جَبَلَ اُحُدٍ ، اِذَا كَانَ اَحْسَنَهُمَا عَقْلاً ؛ قِيلَ: وَكَيْفَ يَكُونُ اَحْسَنَهُمَا عَقْلاً ؟ قَالَ: أَوْرَعَهُمَا عَنْ مَحَارِمِ اللهِ ، وَأَحْرَصَهُمَا عَلَى أَسْبَابِ الْخَيْرِ ؛ وَاِنْ كَانَ دُونَهُمَا فِي الْعَمَلِ وَالتَّطَوُّعِ (الحكيم عن أبي حميدالساعدي)

RE. 99/6 (*İnne’r-racüle leyentaliku ile’l-mescidi, feyusallî, ve salâtühû lâ ta’dilü inda’llàhi cenâha baûdatin; ve inne’r-racüle leye’ti’l-mescide feyusallî, ve salâtühû ta’dilü cebele uhudin, izâ kâne ahsenehümâ aklen; kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen? Kàle: Evraahümâ an mehârimi’llâhi, ve ahrasahümâ alâ esbâbi’l-hayr; ve in kâne dûnehümâ fi’l-’ameli ve’t-tetavvu’.*)

---

336 Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usül*, c.II, s.356; Ebû Hamîd es-Sâadî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.381, no:7049; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.302, no:6348.

Bakın, dikkat edin kardeşler:

(*İnne'r-racüle leyentaliku ile'l-mescidi*) "Bir müslüman mescide gelir, (*feyusallî*) namaz kılar." Biz bakarız, "Oh ne güzel namazda kıldı." deriz. (*Ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llàhi cenâha baûdatin*) "Ama kıldığı namaz, Allah indinde sivrisineğin kanadı kadar bir kıymet ifade etmez!"

(*Ve inne'r-racüle leye'ti'l-mescide*) "Yine başka bir müslüman da mescide gelir, (*feyusallî*) o da namaz kılar. (*Ve salâtühû ta'dilü cebele uhudin*) Onun namazı da Uhud Dağı'na denk olur."

Koca bir dağ gibidir onun namazı ind-i ilahîde… İki rekât kılmıştır beş dakikanın içerisinde ama Uhud Dağı gibi büyümüştür ind-i ilahide. (*İzâ kâne ahsenehümâ aklen*) "Akılca birinciden daha güzel, daha iyi olmasından dolayı."

(*Kîle: Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen*) "Denildi ki: Akılca daha iyi olması nasıl mümkün olur?"

(*Kàle*) Cenab-ı Peygamber buyurdu ki: (*Evraahümâ an mehârimi'llâh*) "Allah'ın haramlarından sakınmakta hangisi daha üstün ise, daha verâ sahibi ise, onun namazının derecesi o kadar büyüktür. (*Ve ahrasehümâ alâ esbâbi'l-hayr*) Bir de hayır çeşitlerine en çok gayreti olan akılca daha üstündür!"

Haramlardan ne kadar kaçınıyorsa, verâ sahibi ise... Verâ, takvanın üstünde bir takvadır, takvanın üstünde bir korkudur. Korkunun üstünde bir korkudur verâ; şüphelilerden ictinab… Günahtan ictinab takvâ, şüpheli şeylerden ictinab da verâ…

Bugün herif şarabı şişenin içerisinde istediği gibi satıyor da, nasıl "Allah'tan korkuyorum!" der bu adam? Bu Allah'ın haram ettiği bir şey. Bu haramın satışı onun aklının olmayışının alâmeti, aklının olmayışından… Aklı olsa bu günahtır der, o haramı yapmaz.

Ama aç mı kalacak? Hiç de aç kalmaz ama sefahat yapamaz. 300 bin 500 bin liraya evde oturamaz, "100 bin liralık bir ev kâfidir bana!" der. Evini de süsleyemez ama süslemesin varsın, ne olacak. Bir kilim altına yeter, bir yorgan da üstüne yeter, "İşte bu kâfidir!" der. Ama, "Benim evim de işte en mükemmel, mutantan, müdepdep, müreffeh bir ev olsun!" diyerek içkiyi de satar, şunu da yaparsa; onun yeri de cehennemden başka bir yer olmaz.

Allah kusurlarımızı affetsin… Cenâb-ı Hak cümlemizi tuttuğu oruçları makbul olan kullarından etsin… Sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına dahil eylesin…

Şu adamcağız da kalkmış da orada:

"—Ben bilmem hangi memleketten geldim, fakirim. Bana yardım ederlerse, ben de onlara dua ederim!" diyor.

"—Dışarıda otur da sana da geçerken yardım edelim!" dedim.

Allah kimseyi de zarurete düşürmesin. Zaruret acı şeydir.

Allah hakkımızda hayırlar versin... Dünyamızı, ahiretimizi mamur eylesin… Dünyada da felaketlere sürüklemesin Cenâb-ı Hak… Dünyanın felaketlerine de sabır kolay şey değildir. Hüsn-ü hatimelerle ahirete göçmemizi de nasib etsin cümlemize…

El-fâtihah!

1 Aralık 1968 – İskenderpaşa Camii
10 Ramazan 1388

17. MÜ'MİNE BELÂLARIN GELMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... Enne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللهِ ، فَمَا يَبْلُغُهَا بِعَمَلٍ ، فَلاَ يَزَالُ اللهُ

يَبْتَلِيهِ مِمَّا يَكْرَهُ ، حَتَّى يُبَلِّغَهُ ذٰلِكَ (حب. ك. عن أبى هريرة)

RE. 100/1 (*İnne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llàhi, femâ yeblüğuhâ bi-amelin, felâ yezalü'llàhü yebtelîhi mimmâ yekrahü, hattâ yubelliğuhû zâlike.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Belâlara Sabrın Karşılığı

İbn-i Hibbân ve Hàkim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[337]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللهِ ، فَمَا يَبْلُغُهَا بِعَمَلٍ ، فَلاَ يَزَالُ اللهُ يَبْتَلِيهِ مِمَّا يَكْرَهُ ، حَتَّى يُبَلِّغَهُ ذٰلِكَ (حب. ك. عن أبى هريرة)

RE. 100/1 (*İnne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llàhi, femâ yeblüğuhâ bi-amelin, felâ yezalü'llàhü yebtelîhi mimmâ yekrahü, hattâ yubelliğahû zâlike.*)

(*İnne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llàhi*) "Kişinin Allah indinde Allah'ın istediği bir derecesi, bir mertebesi olur. (*Femâ yeblüğuhâ bi-amelin*) Ama işlediği ibadet ve taatlerle o mertebeye ulaşamaz. (*Felâ yezalü'llàhü yebtelîhi mimmâ yekrahü*) Allah onu nâhoş, hoşuna gitmeyen şeylere müptela kılar, müptela kılar, müptela kılar; (*hattâ yubelliğuhû zâlike*) nihayet onu o makama ulaştırır.

Cenab-ı Hak her kul için, ahirette hem cennette hem de cehennemde yer hazırlamıştır. Yani hepimizin yerleri hazırdır. Cennette de var, cehennemde de var. İki yerimiz var. Cennetteki yerimizi kazanırsak, ne a'lâ... Cehennemdeki yerini kazanan da ne fena...

Gâvurun da cennette de yeri var, cehennemde de yeri var. Gâvurun da böyle… O cennetteki yerini kaybediyor, mü'minin cehennemdeki yerine mirasçı oluyor. İki yeri oluyor onun cehennemde… Mü'minin de cennette bir kendi yeri var, bir de o kazanamayan gâvurdan miras olarak bir yeri var; iki yeri var.

Fakat insan bazen tembellik, atalet dolayısıyla o makama erişemiyor. Cennete gideceği yerine erişemiyor. Yapamıyor vazifeleri doğru dürüst, erişemiyor bir türlü… Ama girecekti oraya. Orası da onun için takdir olunmuş yer. Öyleyse Cenab-ı

---

[337] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.169, no:2908; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.495, no:1274; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.482, no:6095; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.327, no:6786; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.282, no:6304.

Hak onu ibtilâ, çeşitli dertler, musibetler, ibtiânın nev'i çok ya… Bu çeşitli ibtilâlarla mübtelâ kılar. O ibtilâlara sabır da verir kendisine… O sabır dolayısıyla, o cennetteki yerini yine ona verir.

Bir hikâye hatırımda kalmış:

Allah-u Teàlâ'nın velilerinden bir veli… Veli olmak dolayısıyla tabii onun derecesi de yerinde, velilik makamına erişmiş. Velilik makamına erişmiş ama cennetteki yerine ulaşamamış. O yeri hakkedememiş yani.

Son nefese gelmiş, canı bir süt istemiş, demiş:

"—Yâhu bir yudum süt bulunmaz mı?"

Bir bardak süt getirmişler, tam içecekken, Cenâb-ı Hak meleklere demiş ki:

"—Dökün şu sütü, içemesin!"

O sütü içirttirmemiş ona… Tabii bu halde de ruhu kabzolunmuş. Kabzolununca, melekler sormuşlar:

"—Yâ Rabbi! Bu senin sevgili, iyi bir kulundu. Senden bir süt istedi de vermedin, nasib etmedin ona!" demişler.

Demiş ki:

"—O kulumun benim indimde bir mertebesi vardı ki, ona bir ibtilâ kalmıştı erişmesi için. Ona eriştirmek için o sütten onu mahrum ettim ama, o mükemmel yere nail olacak."

Onun için ibtilâlara sabretmek lazım, bir... İkincisi de ibtilanın da karşılığı ibadetlerdir. İbadetleri kavi olanlara ibtilâ az olur. Derecesi yüksek olanlar başka… Meselâ enbiyanın ibtilası en büyüktür. Ondan sonra evliyasının gelir. Onların ibtilâları başka…

Bizim ibtilâlarımız, kendimize göre. Bunlara biz sabrettiğimiz taktirde veyahut ibadetlerimizi kuvvetlendirdiğimiz taktirde… Namazımıza bir namaz daha katıyoruz. Orucumuza bir oruç daha katıyoruz. Sadakamıza bir sadaka daha katıyoruz. İnsanlarla muaşeretimizde iyilikler yapıyoruz. Bu ibadetler ibtilâları karşılar. Çünkü:

اَلصَّدَقَةُ تَرُدُّ الْبَلَاءَ .

(*Es-sadakatü terüddü'l-belâe*) [Sadaka belâları önler.]

demişler.

Dua da öyle. Demek bu ibadetler, bu hayr u hasenatlar insanın ibtilâlarını önler.

İbtilâya uğramayan insanları da pek makbul saymazlar. Onun için derler ki:

"—İbtilâya uğramayan insan, iyi insan değildir. İnd-i ilâhiyede makbul bir insan olsa, bir ibtilâya uğraması lâzımdı."

Bir karı koca hikâyesi de vardır. Karısı demiş:

"—Senden ayrılalım artık! Bu kadar sene yaşıyoruz seninle. Senin bir dert, belâ, musibet gördüğün yok. Herhalde Allah'ın yanında iyi bir adam değilsin!" demiş.

Rasûlullah'a gider olmuşlar, aralarını ayırmak için. Yolda adamın ayağına bir taş takılmış, ayağı kanamış.

"—Hanımı geri dönmüş. Bundan sonra beraber yaşayalım, çünkü ibtilâ geldi!" demiş.

Yani ibtilâları insan hoş karşılamalı! Bunun bir hikâyesini de bir zaman görmüştüm. Meselâ bu insanların, şimdi bu devirde yemeye, içmeye, zevk u safaya çok daldıkları bir devir. Bu zevk u safa, yeme içmeler de insanları ibtilâya kendi kendine düşürüyor. İnsanın midesini en çok bozan şey, yemeklerin çeşitliliğidir. Onun için ashab-ı kiramın zamanında doktor, iş bulamamış. Sebebi: hepsi perhizkâr, az yiyorlar, doyurmuyorlar karınlarını…

Karınlarını doyurmaktan hasıl olan ibtilâlar çok çeşitlidir, çok fena. Meselâ yerken, ellerini yıkayarak sofraya otursa… Bugün mikrop diyorlar ya. Ama diyeceksin ki:

"—Biz çatal, kaşık kullanıyoruz. Derimizi sürtmüyoruz!.."

Çatal, kaşık da o misalde. Hanginizin çatal kaşığı yüksek dereceli suda kaynatılıyor? İşte bulaşıkların arasında yıkanıp gidiyor.

Onun için bir şey daha gördüm de hoşuma gitti. Bizim Pakistanlılar var ya onlar çok biliyorlar, çok da geziyorlar. Londra'da galiba bir yemek yiyorlarmış, bir lokantaya girmişler. Yemekleri elleriyle yiyorlar. Tabii oradaki İngilizlerin nazar-ı dikkatlerini çekmiş. "Nasıl adam bunlar?" gibilerden. Dikkatli dikkatli bakıyorlar. Bunlar da sezmişler tabii onların öyle bakışlarını. Gitmiş birisini kolundan tutmuş, bulaşıkhaneye götürmüş. O bulaşıkhanedeki o çatalların, kaşıkların yıkanış

tarzını göstermişler. Demiş:

"—Ben elimi günde beş defa yıkıyorum. Bir de yemek yemeden evvel zaten yıkadım. Hem benim elimdir, zararı yok. Başkasının da değil. Sizin bu kaç kişinin ağzına giren çatal-kaşıkla yemekten, benim elimle yemem daha iyi… Benim elimle yememde taaccüb edilecek bir şey yok!" demiş.

Zaten lokantaya gitmemem için, benim babam bana vasiyet etmişti. Ben de size bir vasiyet edeyim:

"—Lokantadan yemek yemek, müslümana yakışmaz. Lokantacının yaptığı yemek, kim bilir nasıl yemektir. Yağı kim bilir nasıl yağdır. Kendisinin din ile alakası ne kadardır. Besmele'si var mıdır, yok mudur? Bunlar hep şüpheli şeylerdir. Kullandığı yağlar ne çeşit yağdır?"

Onun için insan kuru ekmek yese, peynir ekmek yese, zeytin ekmek yese bir zarar gelmez. Bazen bir öğünü geçirir de akşam gidince evinde, Allah'ın verdiklerinden ne güzel yer. Hem kanaatkâr olmuş olur.

Sonra öğlenleyin yemek yemek şart da değil yani. Biz alışmışız da, bir öğlen yemeğini kaçırmak, sanki bir öğlen namazını kaçırmak kadar üzücü geliyor bize. Allah affetsin kusurlarımızı…

b. Sıla-i Rahimin Önemi

İbnü'n-Neccâr, Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[338]

إِنَّ الرَّحِمَ لَتَعَلَّقُ بِالعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَتَقُولُ: يَا رَبِّ اِقْطَعْ مَنْ قَطَعَنِي ، وَصِلْ مَنْ وَصَلَنِي (ابن النجار عن أبى هدبة عن أنس)

RE. 100/2 (*İnne'r-rahime letealleku bi'l-arşi yevme'l-kıyâmeti, fetekùlü: Yâ rabbi, ıkta' men kataanî, ve sıl men vasalanî.*)

---

338 *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.360, no:6940; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.309, no:6365.

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

(*İnne'r-rahime letealleku bi'l-arşi yevme'l-kıyâmeti*) "Rahim, akrabalık bağlantısı, kıyamet gününde Arş-ı A'lâ'ya yapışır."

Bu *sıla-ı rahim* dediğimiz, hep bizim Türkçe bildiğimiz, akraba u taallukatımızla olan alâkayı kesmemek. Amca, dayı, teyze, hala mesela... Bunların her birisi birer memlekette de olsa. Bunun adı, rahim olan ad, kendi adı, rahmet için demişler. Ve Arş'ta asılı duruyor öyle. Müracaat ediyor diyor ki:

(*Yâ rabbi, ıkta' men kataanî*) "Akraba u taallukatıyla alakasını kesenleri sen de kes yâ Rabbi!"

(V*e sıl men vasalanî*) "Sen sıla ediver yâ Rabbi, sıla-i rahmi yapanları…"

Onun için, geçen derste geçmişti galiba. Ömrün uzamasına, rızkın çoğalmasına sebeplerden birisi de akraba u tallûkatı ile sıla yapmak… İnsan eşiyle, dostuyla bir sıla yapıyor; "Bu benim eşimdir, dostumdur, akrabamdır, şu kadar zamandan beridir görüşürüz!" diyerekten gidiyor ziyaret ediyor. Onu kendisine bir borç sayıyor.

Bir bakımdan parçalanmış, amcadır, dayıdır, teyzedir, haladır… Bu gibi akrabaları unutmak, insanlığa da yakışmaz. Onun için daima… Ama ben büyümüşüm de milyoner olmuşum. Yahut daha büyük bir adam olmuşum. Öteki kalmış çok fakir. Tenezzül edemiyorum artık gidip de ona "Nasılsın amca, dayı!" demeye. İşte bu çok çirkin şey…

c. Halim Selim Olmak Berekettir

Harâitî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[339]

إِنَّ الرِّفْقَ يُمْنٌ ، وَإِنَّ الْخُرْقَ شُؤْمٌ ؛ وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِأَهْلِ بَيْتٍ

خَيْرًا ، أَدْخَلَ عَلَيْهِمْ بَابَ الرِّفْقِ ؛ وَإِنَّ الرِّفْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ إِلاَّ

339 *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.54, no:5461; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.310, no:6370.

زَانَهُ ، وَإِنَّ الْخُرْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ إِلاَّ شَانَهُ (الخرائطي في مكارم الأخلاق عن عائشة)

RE. 100/3 (*İnne'r-rıfka yümnün, ve inne'l-hurka şü'mün, ve inna'llàhe teàlâ izâ erâde bi-ehli beytin hayran, edhale aleyhim bâbe'r-rıfka; ve inne'r-rıfka lem yekün fî şey'in illâ zânehû, ve inne'l-hurka lem yekün fî şey'in illâ şânehû*)

(*İnne'r-rıfka yümnün*) "Halim selim olmak, yumuşak olmak berekettir. (*Ve inne'l-hurka şü'mün*) Şiddetle muamele etmek, sertlik uğursuzluktur."

Şimdi iki şey var insanların huyları içinde; birisi yumuşaklık, birisi de sertlik. (*Ve inna'llàhe teàlâ izâ erâde bi-ehli beytin hayran*) "Cenabı Hak bir ev halkına hayır murad etti miydi, (*edhale aleyhim bâbe'r-rıfka*) onlara rıfk kapısını açar, yumuşaklık kapısını açar. Baba yumuşak, anne yumuşak, kızlar yumuşak, oğlanlar yumuşak… Birbirlerine hürmetli, aile icapları ne ise hepsi birbirine mutî… Büyükler de küçüklere karşı öyle güzel muameleler yaparlar. Bu Cenab-ı Hakk'ın bir lütfudur o eve, o aileye. Bir aile de ki bunun tersinedir, şiddet var. Baba sert, anne sert, çocuklar sert, hepsi sert…

Bak şimdi ne diyor: (*Ve inne'r-rıfka lem yekün fî şey'in illâ zânehû*) "Hangi yerde hangi işte böyle yumuşaklık olursa, o ziynetli olur, tatlı olur, güzel olur, şanlı şerefli olur. (*Ve inne'l-hurka lem yekün fî şey'in illâ şânehû*) Sertlik, şiddet yani rıfkın zıttı olan şeyler, hangi şeyde olursa, hangi işte olursa olsun, onun sonu çirkin olur, iyi olmaz. Akıbeti iyi gelmez. Sen sertliğinle bugün borunu öttürebilirsin ama, yarın bu boru ötmez olur. Sertlikle idare olmaz.

d. Hacerü'l-Esved ve Makàm-ı İbrâhim

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibban, Hâkim, Tirmizî ve Beyhakî Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[340]

إِنَّ الرُّكْنَ وَالْمَقَامَ يَاقُوتَتَانِ مِنْ يَاقُوتِ الْجَنَّةِ ، طَمَسَ اللهُ نُورَهُمَا ، وَلَوْ لَمْ يَطْمِسْ نُورَهُمَا ، لأَضَاءَتَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ (حم . حب . ك. ت. هب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 100/4 (*İnne'r-rükne ve'l-makàme yâkùtetâni min yâkùti'l-cenneh, tamesa'llàhu nûrahümâ, ve lev lem yatmis nûrahumâ, leedàetâ mâ beyne'l-meşrıkı ve'l-mağrib.*)

Rükün; aslında "köşe, direk" demek. Buradaki rükün,

---

[340] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.421, no:804; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.213, no:7000; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.VI, s.321, no:1585; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.382; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX s.24, no:3710; Beyhakî, *Sünenü's-Suğra*, c.IV, s.41, no:1287; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RAdan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.217, no:34741; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.311, no:6373.

Kâbe'nin *Hacerü'l-Esved* konulmuş olan köşesi demek. Hacerü'l-Esved kasdediliyor.

(*Ve'l-makàm*) Makam'dan maksat da Makam-ı İbrâhim… İbrâhim AS Kâbe'yi bina ederken iskele gibi bir taş kullanmış, üstüne basarak inşaatı onunla yapmış. Onun adı da Makam…

(*İnne'r-rükne ve'l-makàme yâkùtetâni min yâkùti'l-cenneh*) "Rükn ile makam cennet yakutlarından iki yakuttur. (*Tamesa'llàhu nûrahümâ*) Allah-u Celle ve A'lâ bunların nurunu almıştır. (*Ve lev lem yatmis nûrahumâ*) Onlar o kadar nurluydu ki, eğer onların nurunu almasa idi, (*leedàetâ mâ beyne'l-meşrıkı ve'l-mağrib*) onlar doğu ile batı arasını nurlandırırlardı.

Meselâ, Ay da vaktiyle Güneş gibiydi. Güneş nasıl ziyasını veriyor gündüzün, Ay da veriyordu aynı ziyayı. Fakat ayın artık ziya vermesine lüzum kalmadı demek ki, Cenab-ı Hak onun kudretini aldı elinden. O şimdi geceleyin vazifesini yapıyor, Güneş'ten aldığı ışığı bize yansıtıyor. Cenab-ı Hak, Aydan aldığı gibi bu yakutların da ziyasını almış.

Başka bir hadis-i şerifte bildiriliyor ki, "Cennet hurileri parmaklarını gösterseler yeryüzündeki insanlara, güneşin nuru kaybolurdu." diyor.

e. Kıyâmetin On Alâmeti

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Taberânî ve İbn-i Hibbân, Huzeyfe ibn-i Esîd el-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[341]

إنّ السَّاعَةَ لا تَقُومُ حَتّى يَكُونَ عَشْرُ آيَاتٍ: الدُّخَانُ ، وَالدَّجَّالُ ، وَالدَّابَةُ ،

وطُلُوعُ الشَّمْسِ من مَغْرِبِهَا ؛ وَثَلاثَةُ خُسُوفٍ: خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ ، وخَسْفٌ

[341] Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.94, no:5162; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.6, no:16186; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.173, no:3033; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.143, no:1067; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.355;

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.257,no:38639; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.315, no:6381.

بالمَغْرِبِ ، وخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ ؛ ونُزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ، وفَتْحُ يَأْجُوجَ

ومَأْجُوجَ ، و نَارٌ تَخْرُجُ مِنْ قَعْرِ عَدَنَ ، تَسُوقُ النَّاسَ إِلَى الْمَحْشَرِ ، تَبِيتُ

مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا ، وتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا (ط. حم . م . طب . حب .

عن حذيفة بن أسيد الغفارى)

RE. 100/5 (*İnne's-sâate lâ tekùmu hattâ yekûne aşru ayâtin: Ed-duhânu, ve'd-dâbbetu, ve'd-deccâlu, ve tulûu'ş-şemsi min mağribihâ; ve selâsetü husûfin: Hasfun bi'l-meşrikı, ve hasfun bi'l-mağribi, ve hasfun bi-cezireti'l-arab; ve nuzûli ise'bi meryem, ve fethü ye'cûce ve me'cüc, ve nârun tahrucu min ka'ri adene, tesûku'n-nâse ile'l-mahşer, tebîtu meahüm haysü bâtû, ve takîlu meahum haysü kàlû.*)

(*İnne's-saate lâ tekùmu hattâ yekûne aşru ayâtin*) "On alâmet belirmedikçe kıyamet kopmaz. Kıyamet bu on alâmet görüldükten sonra kopacak." diyor. Onları sayıyor:

1. (*Ed-duhân*) "Duman."

2. (*Ve'd-dâbbeh*) "Dabbetü'l-arz." Yerden çıkan bir hayvandır. Kaçan kurtulmaz, koşan da tutamaz. Nasıl hayvandır artık bilemem. O zaman görülecek.

Dabbe, üç tanedir demişler: Birisi Mehdi'nin zamanında çıkacak. Birisi İsa AS zamanında çıkacak. Birisi de güneş batıdan doğduğu zaman çıkacak.

3. (*Ve'd-deccâl*) "Deccalın çıkması."

4. (*Ve tulûu'ş-şemsi min mağribihâ*) "Güneşin doğudan değil de batıdan doğması."

5. (*Ve selâsetu husûfin: Hasfun bi'l-meşrikı*) "Üç tane yere batma olayı olacak: Birisi maşrıkta…"

6.Ve hasfun bi'l-mağribi. "Birisi mağribde, batıda..."

7. (*Ve hasfun bi-cezîreti'l-arab*) "Birisi Arap Yarımadası'nda."

Birisi şarkta, birisi garpta, bir de cezire-i arabda batma olacak.

Yalnız buraların artık hareketsiz hale gelmesi. Zelzeleler dolayısıyla, nasıl şeyler olacaksa. Allah Ümmet-i Muhammed'i muhafaza etsin…

8. (*Ve nuzûlü îse'bi meryem*) "İsâ AS'ın yeryüzüne inmesi."

9. (*Ve fethu ye'cûce ve me'cüc*) "Ye'cüc ve Me'cüc'ün seddinin yıkılıp, açılıp Ye'cüc ve Me'cüc'ün yeryüzüne dağılması."

Bunların adını işitiyoruz, kendilerini görmedik. Bunlar bir yerde mahpus ve saklı oldukları rivayet olunur. Bunlar da artık o kapandıkları yerden çıkma fırsatını bulacaklar.

10. (*Ve nârun tahrucu min ka'ri aden*) "Aden ülkesinin derinliğinden bir ateşin çıkıp, (*tesûku'n-nâse ile'l-mahşer*) insanları mahşere doğru sevk etmesi. (*Tebîtu meahum haysü bâtû*) Nerede gecelerlerse, onlarla beraber geceliyor; (*ve takîlu meahüm haysü kàlû*) nerede gündüzlerlerse orada gündüzlüyor. İnsanları önüne katan bir ateş…"

Bu Arz-ı Mahşer'in neresi olduğuna dair rivayetler varsa da Allahu a'lem bi's-savab…

Bu on alâmet olmadıkça kıyamet kopmaz!

f. Mü'min ve Fitneler

Ebû Dâvud ve Taberânî, el-Miktad ibn-i Esved RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[342]

إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنَ ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنِ ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنُ ؛ وَلَمَنِ ابْتُلِيَ فَصَبَرَ ، فَوَاهًا ثُمَّ وَاهًا (د. طب. ونعيم

[342] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.332, no:3719; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.252, no:598; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.333, no:2112; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.175, no:2021; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.179; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.I, s.176; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.200, no:758; Miktad ibn-i Esved RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VII, s.318, no:6387.

بن حماد فى الفتن ، حل. عن المقداد بن الأسود)

RE. 100/6 (*İnne's-saîde lemen cünnibe fiten*, *inne's-saîde lemen cünnibe fiten*, *inne's-saîde lemen cünnibe fiten; ve lemen übtüliye fesabera, fevâhâ* sümme vâhâ.)

(*İnne's-saîde lemen cünnibe fiten*) "Mutlu insan, saîd insan, bahtiyar insan fitnelerden uzak tutulmuş insandır. Fitnelerden korunmuş insandır."

Hani saadet diyoruz ya biz. Saadet, şekavet, Leyle-i Berat'ta hepimizin hakkında yazılıyor. Saadet asıl o kimseler içindir ki, fitnelerden uzak oluyor. Fitnelere sokulmuyor, fitnelere karışmıyor. Çeşitli fitneler dünyanın başından, kıyamete kadar devam edecektir. Sen bu fitnelere karışma!

Cenab-ı Peygamber bu sözü üç defa tekrarlamış:

(*İnne's-saîde lemen cünnibe fiten*) "Mutlu insan, saîd insan, bahtiyar insan fitnelerden uzak tutulmuş insandır."

Said insanlar bu fitnelere karışmaz.

Fitneleri önü yaldızlı gibi görünüyor da sonu istendiği gibi gelmiyor. Meselâ izahı da biraz zorcadır. İnsan diyor ki işte

"—Bu idare yapamıyor, bu idareyi kaldıralım, yerine şöyle bir idare koyalım!"

Kendimizin yapacağını, eski yapanlardan daha iyi gördük, bu eski idareyi kaldırmaya karar verdik. Düşüncemiz iyi ama, arkasından eski idareyi aramaya başlıyor insan. Onun için bu fitnelere karışmaktansa, karışmamak daha evlâ...

(*Ve lemen übtüliye fesabera*) "İnsan bu fitneler içinde bulunursa, oluyor ya bazen; bu sefer de sabır lazım. Fitnenin içinde bulunduk nasılsa… En güzel şey, sabırlı olmaktır."

Bunu başka bir yerde görmüştüm de orada da diyor ki: Böyle fitneler devrinde, ölmek mi iyi, öldürmek mi iyi? Gelmiş kapına, "Öldüreceğim seni!" diyor. Ben de seni öldürürüm amma, bir insanı öldürmek bir binayı yıkmaktır. Öldürüp katil olmaktansa, ölmek daha efdaldir." diyor.

Ama birkaç şekli var bunun. Meselâ yolda hırsızlar kesti önünü, "Paraları çıkarın!" dedi. Şimdi burada o adama paraları

verip de kurtulmak mı iyi? Yahut kapımıza geldi, evimizde, paraları verip de başımızı kurtarmak mı lazım, yoksa paramızın yahut ırzımızın muhafazası için silahımız varsa silahımızı çekip, bıçağımız varsa, bıçağımızı çekip onunla dövüşmek; ya öldürmek, ya ölmek… Burada ölürsek, şehid oluruz.

Malımızın muhafazası için direneceğiz.

"—Vermiyorum paramı!"

Herif de o zaman ver diyerek, vuracak. Vurur da ölürsek, şehid oluruz.

"—Al!" demek yok yani.

Yerine göre muamele lazım!

g. Düşük Çocuğun Anne Babasını Cennete Sokması

İbn-i Mâce, Hakîm-i Tirmizî, Beyhakî ve Hatîb-i Bağdadî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[343]

إِنَّ السِّقْطَ لَيُرَاغِمُ رَبَّهُ ، إِذَا أَدْخَلَ أَبَوَاهُ النَّارَ ، فَيُقَالُ : أَيُّهَا السِّقْطُ

الْمُرَاغِمُ رَبَّهُ أَدْخِلْ أَبَوَيْكَ الْجَنَّةَ ، فَيَجُرُّهُمَا بِسَرَرِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُمَا

الْجَنَّةَ (ه. والحكيم ، هب. خط. فى المتفق والمفترق عن على)

RE. 100/7 (*İnne's-sıkta leyurağimu rabbehu, izâ dehale ebevâhü'n-nâr, feyukàlü: Eyyühe's-sıktü'l-merağımü rabbehû edhil ebeveyke'l-cenneh, feyecürrühümâ bi-sererihi hattâ yudhilehüme'l-cenneh*)

Sıkt düşük demek. Doğum zamanı kemâle ermeden rahimden ölü doğan çocuğa *sıkt* derler. Düşük diyoruz, düşük yaptı kadın;

---

[343] İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.93, no:1597; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.360, no:468; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.354, no:12009; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.139, no:9763; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.285, no:6577; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.318, no:6388.

bebeğini normal şekilde dünyaya getiremedi, bebeği vaktinden evvel ölü olarak doğdu. Ya azaları teşekkül etmiş, ya biraz daha erken, ya biraz daha sonra, neyse… Düşük…

(*İnne's-sıkta leyurağimu rabbehu, iza dehale ebevâhü'n-nar*) "Annesi babası, dünyadaki kusurlarından dolayı cehenneme atılınca. Müslüman ama dünyadaki kusurlarından dolayı cehenneme atılınca, Rabbine ısrarla dua eder. Rabbine (*yurâğimü*) demek, Allah'ın emrine rağmen, 'Öyle yapma yâ Rabbi!' diye ısrar etmek demek yâni. Ona rağmen, Allah'ın istediğine, hükmüne, emrine rağmen, "Ya Rabbi! Atma bunları cehenneme!" diye ısrar eder yâni.

Neden? Ana babasına acıdığı için. Onlar cehenneme düştü diye, yanacaklar diye acıdığından Rabbine yalvarır, yakarır, ısrar eder, değiştirtmeye uğraşır yâni.

(*Feyukàlü*) "Onun üzerine ona denilir ki:

(*Eyyühe's-sıktü'l-merağımü rabbehû*) "Ey Rabbi ile böyle işi değiştirmek için uğraşıp duran düşük bebek! (*Edhıl ebeveyke'l-cennete*) Haydi ana-babanı sok cennete!" denilir.

Evlenmek çok iyidir, bekarlık iyi değildir. Şimdi bak evlenmekteki faziletlerden bir tanesi. Evlendik, bir çocuğumuz oldu ama dünyaya gelmesi mukadder değilmiş. Gelmeden düştü, öldü. Bunun da Cenab-ı Hak'tan ind-i ilahide bir hakkı var. Babası, anası da günahkâr, cehennemlik olmuşlar.

Bu düşen çocuk diyor ki:

"—Yâ Rabbi, anamı, babamı cehenneme atıyorsun; ben onlarsız olmam!" diyor, yalvarıyor.

Çeşitli şeylerle Cenab-ı Hak da ona izin veriyor;

"—Haydi ana-babanı sok cennete!" deniliyor.

h. Aranızda Selâmı Yayın!

Buhàrî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[344]

---

[344] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.343, No: 989; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

إِنَّ السَّلَامَ اِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وُضِعَ فِي الأَرْضِ فَأَفْشُوا

السَّلَامَ بَيْنَكُمْ (خ. في الأدب عن أنس)

RE. 100/8 (*İnne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teàlâ, vudıa fi'l-ardı, feefşü's-selâme beyneküm*)

(*İnne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teàlâ*) "Selâm Allah-u Teàlâ'nın isimlerinden biridir." Sabahları her gün okuruz Sûre-i Haşr'ın arkasında. Estaizü bi'llâh:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ ، الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامَ (الحشر: ٢٣)

(*Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû, el-melikü'l-kuddûsü's-selâm*) [O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir. (Haşr, 59/23)

Cenâb-ı Hak isimlerini sayarken, bize her zaman hatırlatıyor. Selâm, esmâ-i ilahiyyedendir. *Rahmân* nasıl Allah-u Teàlâ'nın ismiyse, *Rahîm* nasıl Allah-u Teàlâ'nın ismiyse, *Melik* nasıl Allah-u Teàlâ'nın ismiyse Selâm da Allah-u Teàlâ'nın isimlerinden bir isimdir. Onun için ona hem hürmet, hem saygı, hem sevap bekleme var.

(*Vudıa fi'l-ard*) "Yer yüzüne bu isim konuldu. Cenâb-ı Hak yerdeki insanlara bunu verdi. (*Feefşü's-selâme beyneküm*) Öyleyse aranızda selâmı yayın! Aranızda bununla selâmlaşın!"

"—Benim ismimi hem hatırlayacaksın, hem hatırlatacaksın!"

İki taraflı. "*Es-selamü aleyküm!*" diyoruz, o da "*Ve aleykümü's-selâm*" diyor. Hem biz ona dua ediyoruz, hem o bize dua ediyor. Selâmet istiyoruz birbirimize… Ne kadar güzel!

"—Allah işlerini âsân etsin, vücuduna sağlık versin, ömrüne

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.116, no:25255; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.319, no:6390.

bereket versin, işlerine kolaylıklar versin. Seni çeşitli afetlerden muhafaza etsin..."

Ben de ona diyorum:

"—Allah seni de muhafaza etsin, senin de işlerini rast getirsin… Vücudunu sıhhatli etsin, ömrünü uzun etsin… Gelecek kaza ve belâlardan da muhafaza etsin…"

Ne güzel! Çok uzun. Onun için bunu bırakmayın dilinizden. Birbirinizle karşılaştığınız vakitte daima "*Es-selamü aleyküm!*" diyerekten birbirinizle iltifatta bulunun. Hem selam hem de sevap… Sevap kazanıyorsun. Bir tanesine on tane. İki tane olursa, yirmi tane. Üç tane olursa, otuz tane sevap var.

"*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh!*" var, bir de "Berekâtühû var.

"—*Es-selâmü aleyküm!*" derlerse, sen de onlara, (*Ve aleyküm selâm ve rahmetu'llàh!*" de.

Eğer o sana, "*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!*" dediyse, sen de ona "*Ve aleykümü's-selâm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!*" diye karşılık ver. Hem sevaplarınız çok olur, hem de dualarınız makbul olur inşâallah…

1. Selâm Mü'minlerin Selâmlaşmasıdır

Taberani Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[345]

إنّ السَّلامَ اِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَضَعَهُ فِي الأَرْضِ ، تَحِيَّةً لأَهْلِ دِينِنَا ، وَأَمَانًا لأَهْلِ ذِمَّتِنَا (طب. عن أبي هريرة ؛ وأورده ابن الجوزي في الموضوعات)

RE. 100/9 (*İnne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teàlâ,*

---

[345] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.396, no:2287; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.135, no:203; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.113, no:25238; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.320, no:6391.

vadaahû fi'l-ardı, tahiyyeten li-ehli dîninâ, ve emânen li-ehli zimmetinâ)

(*İnne's-selâme ismün*) "Selâm Allah-u Teàlâ'nın isimlerinden biridir. (*Vadaahû fi'l-ard*) Yeryüzüne Allah onu koymuştur, indirmiştir yâni, nasib etmiştir, insanlara vermiştir. (*Tahiyyeten li-ehli dîninâ*) Bizim dinimizin mensupları için selâmdır; (*ve emânen li-ehli zimmetinâ*) bizim himayemizdeki, İslâm ülkelerindeki ehl-i zimmet denilen gayri müslimler için de bir emandır bu…" Yâni, bizim himayemizde olanları da biz Sırplar gibi yapmıyoruz, Ruslar gibi yapmıyoruz.

i. Önce Selâm Veren Daha Üstündür

Taberanî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[346]

إنّ السَّلاَمَ اِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَضَعَهُ فِي الأَرْضِ ، فَأَفْشُوهُ بَيْنَكُمْ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ إِذَا سَلَّمَ عَلَى الْقَوْمِ ، فَرَدُّوا عَلَيْهِ ، كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ فَضْلُ دَرَجَةٍ ذَكَّرَهُمْ ، فَإِنْ لَمْ يَرُدُّوا عَلَيْهِ رَدَّ عَلَيْهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَأَطْيَبُ (طب. عن ابن مسعود)

RE. 100/10 (*İnne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teàlâ, vadaahû fi'l-ardı, fe'fşûhü beyneküm; feinne'r-racüle'l-müslime izâ selleme ale'l-kavmi, fereddû aleyhi, kâne lehû aleyhim fadlü derecetin zekkrehüm, fein lem yeruddû aleyhi, redde aleyhi men hüve hayrun minhüm ve atyebü.*)

---

[346] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.182, no:10391; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.432, no:8782; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.358, no:1039; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.288, no:1771; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.117, no:25266; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.320, no:6392.

(*İnne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teàlâ*) "Selâm Allah-u Teàlâ'nın isimlerinden bir isimdir. (*Vadaahu fi'l-ard*) Allah onu yeryüzüne koymuştur. (*Fe'fşûhü beyneküm*) Selâmı aranızda yayın!" *Efşû* demek, ifşa edin, yayın; *Selâmün aleyküm*'ü çok deyin, yaygınlaştırın demek.

(*Feinne'r-racüle'l-müslime izâ selleme ale'l-kavmi*) "Sizden biriniz insanlara selâm verdi; (*fereddû aleyhi*) insanlar da ona *'Aleyküm selâm.'* dediler. (*Kâne lehû aleyhim fadlü derecetin zekkrehüm*) Selâmı verenin, öteki kavim üzerine fazileti vardır. (*Li-ennehu zekkerehum*) Halbuki vermesi sünnet, alması farz ama fazilet cihetinden veren daha faziletlidir. Çünkü sebep oldu ona, ona hatırlattı. '*Ve aleyküm selâm!*' demeye mecbur etti.

(Fein lem yeruddû aleyhi) "Selâm verdik, alan olmadı. Hiç kimsenin umurunda değil. Herkes işiyle uğraşıyor. (*Redde aleyhi men hüve hayrun minhüm ve atyebü*) O selâm boşa gitmez. Onu onlardan daha hayırlı olan melekler alırlar, karşılık verirler bu selma…"

Onlar madem yapamadılar o reddi. Sen de kızıp, "Bunlar selâmı kabul edecek adam değil!" deme! Ver sen selâmı, vazifeni yap. Onun iadesini melekler yapar o zaman.

j. Yaşlı Kimsenin Zinâ Etmesi

Bezzâr, Büreyde RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[347]

إنّ السَّموَاتِ السَّبْعَ ، وَالأَرَضِينَ السَّبْعَ ، وَالْجِبَالَ ، لَتَلْعَنُ الشَّيْخَ الزَّانِي ؛

وَإِنَّ فُرُوجَ الزُّنَاةِ ، لَيُؤْذِي أَهْلَ النَّارِ نَتْنُ رِيحُهَا (البزار عن بريدة)

RE. 100/11 (*İnne's-semâvâti's-seb'a, ve'l-aradîne's-seb'a, ve'l-cibâle, letel'anü şeyha'z-zâni*; *ve inne fürûce'z-zünâti*, *leyü'zi ehle'n-*

---

[347] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.315, no:13005; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.321, no:6394.

nâr; *netnü rîhuhâ*.)

(*İnne's-semâvâti's-seb'a*) "Yedi kat semâ, (*ve'l-aradîne's-seb'a*) ve yedi kat yer... Yâni ayağımızın altındaki yedi kat yer, başımızın üstündeki yedi kat sema; (*ve'l-cibâle*) ve dağlar, (*letel'anü şeyha'z-zâni*) ihtiyar zinâkâra lânet ederler."

(*Ve inne fürûce'z-zünâti*) "Zânîlerin tenasül cihazları, (*leyü'zî*) veyahut (*leyüezzi ehle'n-nâr*) cehennem ehlini kendi azaplarının üstünde ayrıca ezâlandırır. (*Netnü rîhuhâ*) Zanilerin tenasül uzuvlarındaki çirkin koku, cehennemde azap görmekte olan cehennemlikleri ayrıca ezâlandırır. O kadar pis kokar bunların uzuvları, tenasül cihazları..."

Allah muhafaza etsin cümlemizi ve cümle Ümmet-i Muhammed'i...

Zina çok kötü bir şey. Çok kötü bir şey olmakla beraber kötülüğü iki türlü... Birisi; genç biri kötülük yapar, zina eder. Onun bir günahı vardır. O ona verilir. Bir de yaşını başını almış, artık gençlik kudreti elinden gitmiş. Fakat daima gene o alışmış olduğu kötü adetin peşinde dolaşıyor. Bunun günahı daha büyük. Yerler, gökler, dağlar, taşlar, melekler bu yaşlanmış zinâkâra, yaşlı fakat kötülük peşinde dolaşan bedbahta lânet ederler.

Bu gibi kötülüklerle ömürleri geçen insanlar, cehenneme atıldığı vakit, cehennem ehli bile bunlardan ezalanacaklar. Çünkü kokuları o kadar çirkin olacak ki:

"—Nereden geldiniz, bizim cezamız bize yetiyordu da siz nereden bizim başımıza geldiniz. Nedir sizin bu fena kokularınız!" diye onlardan nefret edecekler.

Onun için, Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Azîmu'ş-şân'da:

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا (الإسراء:٣٢)

(*Ve lâ takrabu'z-zinâ*) "Zinaya yakın olmayın!" (İsra, 17/32) diye çok güzel bir tavsiyede bulunmuştur. Çünkü ateşle barutun bir arada durması ne kadar tehlikeliyse, kadınla erkek bir arada bulundu mu, tehlike o kadardır.

Onun için bir kadın, bir erkek yalnız kaldı mıydı üçüncüsü

muhakkak şeytandır bunların arasında. Bu şeytan ne yapacak, yapacak; onların başına o felâketi geçirecektir. Çünkü bir şehvet var içimizde... Bu şehveti tahrik edici haller meydana geldikten sonra, insanın kendisine mâlik olması pek nadirdir.

Eski zamanda bir memleket varmış. O memleketin bir misafirhanesi varmış. Fakat oraya konan her misafirin sabahleyin ölüsü çıkarmış. Gene böyle bir genç gelmiş bir gün misafir. Demişler:

"—İşte şurada bir yer var yatacak ama burada şimdiye kadar kalanlardan hiçbir tanesi sağlam çıkmadı. Kendine güveniyorsan sen de git!" demişler.

Ne yapsın, kış vakti, barınacak yer lazım! Adam girmiş oraya. Bir cinnî, kadın kılığında gece vakti gayet güzel bir endam ile karşısına çıkmış. O da mumu yakmış, yanında mum yanıyormuş. Elini böyle muma tutarmış, eli yanarmış tabii mumdan. Çekermiş.

"—Ey nefis, bak. Şimdi ona aldanırsan, bu mumun yandığı gibi yanacaksın!"

Sabah olmuş, adam selâmetle çıkmış. Herkes karşılamış. Tebrik etmişler, maşallah demişler. Sormuşlar:

"—Nasıl oldu?"

"—Ne var ya hu?"

Demişler:

"—Buradan kimse çıkmıyordu."

Demiş:

"—Buradan çıkmamalarının sebebi, o cinnî kıza aldanıyorlardı, o aldanmaları dolayısıyla cinnî de onları boğuyordu."

"—Sen?"

"—Ben ateşe elimi koydum. Yandıkça elimi çektim. Nefse dedim ki: 'Felâket var burada!' dedim, kendimi emniyette kıldım. O da bana bir şey yapamadı, kurtuldum çıktım!" demiş.

Binâen aleyh bir kadınla bir erkek bir arada olursa, üçüncüsü şeytan… Bugünün gençliği, kudreti, kuvveti ile buna hakim olamaz. Yani evliya da olsa insan, zor çıkar. Onun için en iyisi, Şeyh Sa'dî-yi Şirâzî'nin dediği gibi:

به دریا در منافع بی شمار است

اگر خواهی سلامت در کنار است

Be deryâ der menâfi' bî şumârest
Eger hâhî selâmet der kenârest

"Denizde çok menfaatler vardır ama, sen selamet istiyorsan o kenardadır." dediği gibi karışmamak, katılmamak bunların yanına. Hatta en ihtiyarı da olsa... Çünkü onun en ihtiyarından şeytan bile pabucu sopayla kurtarmış. Çünkü şeytanın yapamadığını o ihtiyar yapmış. Onlardan bile uzak kalmak en iyi çaredir, bu lânete müstahak olmamak için.

Allah bugün yan yana okuyan talebelere yardım etsin…

k. Gerçek Pehlivan Kimdir?

İbn-i Münde ve Beyhakî, Hz. Hafsa RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[348]

إِنَّ الشَّدِيدَ كُلَّ الشَّدِيدِ الَّذي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الغَضَبِ

(ابن منده ، هب. عن خصفة)

RE. 101/1 (*İnne'ş-şedîde külle'ş-şedîdi'llezî yemlikü nefsehû inde'l-gadabi*)

(*İnne'ş-şedîde*) "Tam mânâsıyla kuvvetli olan…"

Şedîd Arapça'da *şiddet* kelimesinden geliyor, *şiddetli* demek. Amma kuvveti çok olan pehlivanlara da şedîd derler Araplar.

(*İnne'ş-şedîde külle'ş-şedîd*) "Tam mânâsıyla pehlivan olan insan; tam mânâsıyla gücü kuvveti yerinde olup da önüne kim geliyorsa devirecek gibi olan şiddetli, kuvvetli olan, pehlivan olan

---

[348] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.210, no:3341; Hafsa RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.522, o:7716; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.321, no:6397.

insan kimdir? (*Yemlikü nefsehû inde'l-gadabi*) Gazab anında, gazablandığı zaman kendisine, nefsine sahip olabilen kimsedir. Pehlivan odur."

Bir adam geldi Rasûlullah'a, dört tarafından ahlâkı sordu. Dört tarafta da Cenâb-ı Peygamber:

"—Gazap etme, gazap etme, gazap etme!" diye cevap verdi.

Gazap, ahlâk-ı mezmumeden bir tanesi. Onun için iyi ahlakları ele geçirebilmek, Cenâb-ı Hak'ın insanlara verdiği bir nefis var ya, bu nefsin terbiyesine bağlı… O kadar kötü bir şeydir ki bu nefis, Feravun'dan da beterdir. O Firavun'un belki bazı iyi meziyetleri de vardır, fakat bu nefsin hiçbir iyi meziyeti yoktur. Hep kötülüktür ve hep insanı Allah'tan uzaklaştırıp, cehenneme sokmaktır onun işi… Allah-u Teàlâ insanı yaratmış ve bunu da insanın başına musallat kılmıştır. Bizi de bu dar-ı dünyada böyle boğuşmaya yollamıştır.

Bu boğuşmada bize de: "Emirlerime riayet ederseniz, ahlâklarınız da güzel olursa, bu nefsin istediklerini yapmazsanız…" Ki, Ramazan'da yapmıyoruz Allah'ın izniyle. Karnımız acıkıyor, canımız su da istiyor. Ne suyunu veriyoruz, ne ekmeğini veriyoruz, ne kavga gürültü ediyoruz. Birisi bize çatarsa;

"—Ben oruçluyum!" diyerek kavga gürültü de yapmıyoruz.

Demek ki, bu bir ayda kendimize bir kıymet veriyoruz, nefisle mücadelede... Bu işi ne kadar çok uzatabilirsek, ne kadar çok üzerinde durabilirsek, nefsimize o kadar hakim olabiliriz. Nefsimize ne kadar hàkim olabilirsek. O nisbette de hürriyetimize sahip olabiliriz.

Şimdi aklıma gelen: Cennet var ya, cennet bu dünyada hürriyeti kazananların yeri... Bu hürriyeti bu dünyada kazananlar ise, nefisleriyle mücadele edip, mücadelede muvaffak olanlardır. Düşmanla mücadele olduğu için, o da gazidir yine. Hem de öteki harpte ölen gazi gibi değildir. Ya gazidir, ya şehiddir. İster muvaffak olsun, ister muvaffak olamasın. Muvaffak olabilirse ne mutlu... Oluyor ya daima mücahedede, bazen mağlup da oluyoruz. Mağlup olmak da gene bir meziyettir yani teslim olmaktansa… "Mağlup olduk, ne yapalım!" Ama

dövüşmek lazım!

Binâen aleyh, nefisle de muhakkak uğraşmak lazım. Ne demek? Onun sözünü dinlememek, istediğini yapmamak. Ama bu o kadar zor ki, hele bu devirde, deveye hendek atlatmaktan daha zordur. Allah muinimiz, yardımcımız olsun…

Ama bu kendi başımıza olursa, elbette muvaffak olamayız ama bizim sahibimiz var Hz. Allah... Hz. Allah'a yalvarır, yakarır, arkamızı ona dayar, "Sen yardımcımız ol yâ Rabbi!" diyerek ondan da imdatlar bekleriz. O da imdadına geliverirse…

Ama burada güzel şey söylüyor. İmam Gazali'nin çok güzel sözleri var. Bir araziye tohum atarsın. Tohum atmadan evvel orayı sürersin. Güzel lazım gelen şeylerini yaparsın. Cenab-ı Hakk'a dersin ki:

"—Yâ Rabbi! Sen de yağmurunu ver!"

Yahut su kanallarından açarsın, su verirsin. Oradan ümidin vardır ki, Allah bu sene sana bire on, yirmi, otuz bir mahsul verecektir. Ama sen yeri sürmemişsin, çöl bir yere götürmüşsün, tohumu atmışsın. Orada da Allah'tan istiyorsun ki bu çölde benim de arazimde mahsülüm olsun. Bu hayalden ibaret diyor.

Binaen aleyh insanın mücahedesiz ve mücadelesiz tekemmül istemesi, hayalden ibarettir. Yalvar dur Allah'a…

Allah-u Teàlâ buyuruyor ki:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (العنكبوت:٦٩)

(*Ve'llezîne câhedû fînâ lenehdiyennehüm sübülenâ*) "Bizim yolumuzda cihad edenlere, biz çıkış yollarını, hidayet yollarını gösteririz!" (Ankebut, 29/69)

Benim yolumda mücadele et ki, ben de senin yolunu açayım! Onun için bu gazap da bir kötü huy... Bazı yerlerin insanları, umumiyetle sert adam oluyorlar. Huylar sirayet ediyor birinden diğerine… Bu adamı yumuşatmanın imkânı olmaz. Her gün dövsen de yapamazsın, hapse katsan da yapamazsın. Ya?

O nefsiyle mücadele edecek de Allah içine bir şey verecek, arzu edecek. "Bu sertlik çok kötü bir huy, herkesle kavga ediyor, dövüşüyor, bilmem ne. Bu iyi bir şey değil. Nasıl kurtulayım?" diye çare arayacak.

İşte kurtulmak için Allah'a yalvaracaksın ama yoluna da müracaat edeceksin. At vahşi oluyor, ısırgan oluyor. Yolunda gitmiyor. Onu bir riyazete çekiyorlar. Bir kazığa bağlayıp da döndürüyorlar. Veriyorlar kamçıyı… Derken derken at mum gibi oluyor.

Aygır diyorlar ya kırlarda tutuyorlar, yabani hayvan. Yola gelmemiş, ıslah olmamış. Ama erbabının eline geçince, onu kuzu gibi yapıyor. Ayıyı oynatıyor, köpeği oynatıyor. Çeşitli aslanları oynatıyor. Götürüp, paraları verip biz de seyrediyoruz. Demek ki, Allah'ın yabani mahlûklarını bile bir yola getirmenin yolunu bulmuş insanlar. E bizim de elbette nefislerimizi ıslah etmenin bir yolu var.

Rasûl-i Ekrem SAS'in huzurunda toplanan o ashab-ı kiram gökten melek olarak inmediler, bunların da her birisi çeşitli cani idiler vaktinde. Fakat iman şerefiyle müşerref olunca Rasûlüllah'ın halkasına girdikten sonra melekleri de geçtiler. Neden? O sohbetin feyzi, bereketi onları muma çevirdi. Ne eski şiddetleri kaldı, ne eski yaramazlıkları kaldı. Hepsini bıraktılar. Hem dünyanın isimleri altınla yazılacak mükemmel insanları oldular. Allah onların hürmetine bizi de affetsin… Bizi de onların silsilesiyle karıştırsın…

Onun için İmam-ı Gazali Hazretleri gene bu hususta diyor ki:

"—Mutlaka sen ahlâkının güzelleşmesini istiyorsan, ahlâkı güzel insanlarla beraber düşüp kalkmanın yollarını bul! En güzeli odur. Fakat bugün bu gibi insanları bulmak çok zordur. Öyleyse onların eserlerini okumaktan daha iyisi yok. Bu iyi insanların eserlerini bul, onları oku, onlara karşı elbette gönlünden bir meyil olacaktır. Bu meyil dolayısıyla, imkânı varsa paçayı kurtarırsın!" demiş.

l. Ay ve Güneş Bir Şahıs İçin Tutulmaz!

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim ve Neseî, İbn-i Cerîr ve Taberânî, Ebû Bekre RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Neseî ve İbn-i Mâce Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Buhârî ve İbn-i Hibban, Muğire ibn-i Şube RA'dan rivayet etmişler.

Böyle, bu kadar kuvvetli bir hadis-i şerif zor bulunur.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[349]

إنَّ الشَّمْسَ والقَمَرَ ، لاَ يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ ، وَلاَ لِحَيَاتِهِ ، وَلَكِنَّهُمَا

---

[349] Neseî, *Sünen*, c.V, s.397, no:1479; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.188, no:6763; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.580, no:1883; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5911; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.446, no:3268; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.V, s.382, no:1468; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.576, no:1870; Nu'mân ibn-i Beşir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.421, no:1016; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.95, no:694; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.320, no:6093; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.466, no:8383; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.340, no:2162; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.87, no:2843; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.625, no:21559; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.333, no:6418.

آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ ، يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذٰلِكَ ، فَصَلُّوا ، وَادْعُوا ، حَتَّى يَنْكَشِفَ مَا بِكُمْ (حم. خ. ن. ابن جرير ، حب. عن أبي بكرة ؛ حم. خ. م. ن. ه. عن أبي مسعود ؛ حم. خ. م. ن. عن ابن عمر ؛ حم. م . خ . حب. عن المغيرة ؛ د. عن جابر ؛ ن. عن ابي هريرة ؛ ن. م. عن عائشة ؛ طب. ق. عن ابن مسعود)

RE. 101/2 (*İnne'ş-şemse ve'l-kamera lâ yenkesifâni li-mevti ehadin, ve lâ li-hayâtihî, velâkinnehümâ âyâtâni min âyâti'llâhi, yuhavvifu'llàhu bihimâ ibâdehû, feizâ raeytüm zâlike fesallû, ve'd'ù, hattâ yenkeşife mâ biküm.*)

(*İnne'ş-şemse ve'l-kamera lâ yenkesifâni li-mevti ehadin, ve lâ li-hayâtihî*) "Güneş ve Ay birisinin ölmesi üzerine ve yaşaması üzerine tutulmaz. Ölüm ile hayat ile ilgili değildir."

(*Velâkinnehümâ âyâtâni min âyâti'llâhi*) "Bunlar, Ay ve Güneş Allah'ın azametini gösteren iki delildir. *(Yuhavvifu'llàhu bihimâ ibâdehû*) Bununla kullarını korkutur."

(*Feizâ raeytüm zâlike*) "Böyle bir hadise olduğunda, (*fesallû, ve'd'ù, hattâ yenkeşife mâ biküm*) açılana kadar, namaz kılın, dua edin!"

Şimdi Ay tutulması, Güneş tutulması… Bugünkü bilgilerimize göre bunlar Cenab-ı Hak'ın tepemize koyduğu gök cisimlerinden ibaret… Güneş'le Ay arasına Dünya giriyor, Güneş'le Dünya arasına Ay giriyor, Güneş'ten gelen ziyaları, muvakkat bir zaman için kesiliyor. Arkasından gene açılıyor.

Bunu eskiden, cadılar tutuyor diye iddia ederlerdi, havaya silah atarlardı. Hatta ben de küçüktüm, bizim de bir silahımız vardı. Ben de bir silah attığımı hatırlıyorum, bilmediğim halde… Halbuki cahillik adeti tabii. Cadı, buradan atılacak silahtan korkacak da, orada Ayı tutmuş da, bırakacak. Ama bu eskiden bu zamana kadar gelmiş böyle şeyler.

Onun için Cenab-ı Peygamber, o devirde de varmış demek ki, Cenab-ı Peygamber ne güzel diyor. Çünkü oğlu İbrahim de o gün vefat etmişti. İbrahim'in vefatıyla, Ay da tutuldu. "Ay da İbrahim'in matemine katıldı. O da matem ediyor." dediler. O zaman Efendimiz dedi ki:

"—Bir kişinin ne doğumu, ne de ahirete intikalinden dolayı ne Ay tutulur, ne Güneş tutulur. Lâkin bu iki gök cismi, Allah-u Teàlâ'nın ayetlerinden bir ayettir ki, insanlar ibret nazarıyla baksınlar.

Trafikte işte şuradan geçerken polis dur diyor, sen orada duruyorsun.

"—Canım, gideyim ben!"

"—Yok, şimdi buradaki geçecek. Sana yol yok, sen bekle burada!" diyor.

Göğün de trafikçileri var. Onlar Ay'a diyor, dur burada. Niçin? Buradan şimdi bir gök cismi geçecek, ona yol ver diyor. O onun önünden geçerken bize de karanlıkları geliyor,

Yani bu da gelişi güzel bir şey değildir ha! Yukarıda bu kadar yıldız var, sayısını Allah'tan başka kimse bilmez. Onların da hepsini yolu var. Hepsi işte devrini yapıyorlar. Eğer bunlar kendi başına olsa, bizim arabaların çarpıştığından çok fazla çarpışırlar birbirlerine... Fakat oradaki trafikçi memurları olan melekler, bizim gibi uykuda değiller, hepsi uyanık varlıklar... Hiç birisinin yolunu şaşırttırmıyorlar. Hepsi yollarına muntazaman devam etmektedirler.

Bazı gazeteciler yazdılar:

"—Filan yıldız, filan zamanda gelecek, filan yıldıza çarpacak, şöyle olacak, böyle olacak!"

Uydurma… Onların hepsinin yolu muntazamdır. Ama Allah murad ediyorsa birisinin yıkılmasını, o başka…

m. Ay ve Güneş Tutulmasında Namaz Kılın!

Ahmed ibn-i Hanbel, Mâlik, Buhari, Müslim, Neseî ve Ebû Dâvud, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[350]

إنّ الشَّمْسَ والقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ ، لاَ يخْسفَانِ لِموْتِ أَحَدٍ ، وَلاَ لِحَيَاتِهِ ؛ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذٰلِكَ فَادْعُوا اللهَ ، وَكَبِّروا وَصَلُّوا ، وَتَصَدَّقُوا يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ! وَاللهُ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنَ اللهِ ، أَنْ يَزْنِيَ عَبْدُهُ أَوْ تَزْنِيَ أَمَتُهُ . يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ، وَاللهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ ، لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً ، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا ، اَللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ ؟ (مالك ، حم. خ. م. ن. د. عن عائشة)

RE. 101/3 (*İnne'ş-şemse ve'l-kamera âyâtâni min âyâti'llâhi, lâ yahsifâni li-mevti ehadin velâ li-hayâtihî; feizâ raeytüm zâlike fe'd'u'llàhe, ve kebbirû ve sallû, ve tesaddakù yâ ümmete muhammed! Va'llàhu mâ min ehadin ağberu mina'llàhi, en yeznî abdühû, ev teznî emetühû. Yâ ümmete muhammed, va'llàhi lev ta'lemûne mâ a'lemu, ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîren, allàhümme hel bellağtü?*)

(*İnne'ş-şemse ve'l-kamera âyâtâni min âyâti'llâhi*) "Hiç şüphe yok ki Güneş ve Ay Allah'ın varlığının, kudretinin belgesi, delili olan Allah'ın ayetlerinden iki ayettir."

(*Lâ yahsifâni li-mevti ehadin velâ li-hayâtihî*) "Birisinin doğması, ölmesi üzerine bu Ay tutulması, Güneş tutulması

---

[350] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.159, no:986; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.443, no:1500; Neseî, *Sünen*, c.V, s.366, no:1457; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.164, no:25351; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.324, no:1395; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.89, no:2845; Mâlik, *Muvatta'* (*Rivayet-i Yahyâ*), C.I, s.186, no:444; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.571, no:1859; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.306; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.98, no:2446; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.322, no:6101; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.821, no:21551; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.326, no:6406.

olmaz."

(*Feizâ raeytüm zâlike fe'd'u'llàhe, ve kebbirû ve sallû, ve tesaddakù yâ ümmete muhammed!*) "Bu hali gördüğünüzde dua edin, tekbir getirin, namaz kılın, sadaka verin ey Ümmet-i Muhammed SAS!"

(*Va'llàhu mâ min ehadin ağberu mina'llàhi, en yeznî abdühû, ev teznî emetühû*) "Allah'a yemin ederim ki, kulunun ve cariyesinin zina etmesinde, Allah'tan gayretli kimse olmadı."

(*Yâ ümmete muhammed*) Ey Ümmet-i Muhammed, (*va'llàhi lev ta'lemûne mâ a'lemu*) Allah'a yemin ederim ki, siz benim bildiğimi bilseydiniz; (*ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîren*) az güler, çok ağlardınız. (*Allàhümme hel bellağtü*) Yarabbi tebliğ ettim mi?"

Cenab-ı Hak bizi yaratmış el-hamdü lillah… Bizden istediği biz kullarının kendisine kulluk etmesidir. Kul kulluktan ayrılıp da emirlerine imtisal etmedi, kötü yollara düştü müydü, onun için Cenab-ı Hak çok darılır. Bahusus zina gibi bir hallerin işlenmesi, Cenab-ı Hakk'ın gayret-i ilahiyesine dokunur.

"—Sana ben sıhhat verdim, para da verdim, çalışıyorsun. Al namusunla bir aileyi, şeriatin sana helâl ettiği şeyden faydalan! Haram ettiği şeye neden düşüyorsun? Başkasının tarlasına tohum ekmek ne kadar çirkinse… Bu tarla senin değil; Ahmed'in tarlası, Mehmed'in tarlası... Kendi tarlan dururken, Ahmed'in, Mehmed'in tarlasına tohum ekip, sonra bu mahsul benimdir diye iddia etmek ne kadar çirkinse; Allah'ın sana helal ettiğini bırakıp da haramlardan zevklenmek, bundan çok daha çirkindir.

Geçenlerde bir delikanlı geldi, hiç sıkılmadan da söyledi. Biraz insanda haya olur ya... Ben onun babası yahut dedesi yaşında bir adamım. Benim yanımda böyle konuşması çok çirkinken, bu delikanlı hiç çekinmeden, fütur etmeden, çok çirkince konuştu:

"—Hocaefendi! Ne olacak bu devirde ben hanım alacağım da? Her gün onun on lira, yirmi lira masrafı var. Ev kirası var, şusu var, busu var… Ayda bu kadar masraf yapar! Alt tarafın bunun bir zevk değil mi?.. Gider oradan ben zevkimi yaparım, kurtulurum bunlardan!" dedi.

Hiç sesimi çıkarmadım gayri. Böyle söyledi, ne demek lazım?

Susmaktan başka, “Allah belasını versin!” demekten başka… Edep, terbiye denilen şey de kendisinden silinmiş artık demek ki. Yahut beni kızdırmak için mi yaptı, neden yaptıysa artık.

n. Kerahat Vakitleri

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve Beyhakî Abdullah es-Sunâbihî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[351]

إِنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ مَعَ قَرْنِ شَيْطَانٍ ، فَإِذَا طَلَعَتْ قَارَنَهَا ، وَإِذَا ارْتَفَعَتْ فَارَقَهَا ؛ ثُمَّ إِذَا اسْتَوَتْ قَارَنَهَا ، فَإِذَا زَالَتْ فَارَقَهَا ؛ وَإِذَا تَدَلَّتْ لِلْغُرُوبِ قَارَنَهَا ، فَإِذَا غَرَبَتْ فَارَقَهَا ؛ فَلاَ تُصَلُّوا هٰذِهِ الأَوْقَاتَ الثَّلاَثَةَ (مالك ، حم. ه. ق. عن عبدالله الصنابحي)

RE. 101/4 *(İnne’ş-şemse tatlüu mea karni şeytànin, feizâ taleat kàrenehâ, ve ize’rtefeat fârekahâ; sümme ize’stevet kàrenehâ, feizâ zâlet fârekahâ; veizâ tedellet li’l-gurûbi kàrenehâ, feizâ garabet fârekahâ; felâ tüsallû hâzihi’l-evkàte’s-selâseh.*)

(*İnne’ş-şemse tatlüu mea karni şeytànin*) “Hiç şüphe yok ki güneş şeytanın boynuzu ile beraber doğar veyahut şeytan ile beraber doğar, şeytanın yakınlığı ile beraber doğar. (*Feizâ taleat kàrenehâ*) Güneş doğduğu zaman, ona yaklaşır, onunla beraber olur. (*Ve ize’rtefeat fârekahâ*) Doğuş yerinden yükseldiği zaman

---

[351] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.123, no:1243; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.349, no:19093; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.377, no:3681; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.706; İbn-i Sa’d, *Tabakàt*, c.VII, s.426; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.454, no:4177; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.37, no:1451; Abdullah es-Sunâbihî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.416, no:19589; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.323, no:6401.

şeytan güneşten ayrılır."

(*Sümme ize's-tevet kàrenehâ*) "Sonra *istivâ* vaktinde yâni öğlenden önceki zamanda yine ona yaklaşır. (*Feizâ zâlet fârekahâ*) Artık tam o orta yerden biraz daha kaydı mı batıya doğru, yâni yarıyı biraz geçti mi, gene şeytan ondan ayrılır."

(*Veizâ tedellet li'l-gurûbi kàrenehâ*) "Batmak üzere aşağı ufka doğru sarktı mı, tekrar ona yakın olur, yakınlaşır. (*Feizâ garabet fârekahâ*) Battığı zaman, gene ayrılır."

Demek ki üç vakitte şeytan, güneşe yaklaşıyor, güneşle beraber oluyor. Doğarken, ta tepedeyken, batarken… (*Felâ tüsallû hâzihi'l-evkàte's-selâseh*) "Bu üç vakitte namaz kılmayın!" diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Üç vakitte namaz kılmak mekruh ya, Cenab-ı Peygamber bize bunun sebebini anlatıyor, bizim aklımızın alacağı bir şekilde… "Güneş doğarken namaz kılma!" diyor. E kılsak ne olacak? "Tepedeyken kılma!" diyor, kılsak ne olacak? Batarken kılma diyor, kılsak ne olacak? Bu üç vakitte namaz kılmak mekrih...

Bunun kerahatini tabii o günkü insan da, bugünkü insan da sezemez kolaycacık. Ama diyor ki: "Bu üç vakitte namaz kılmayın!"

Onun için, sabahleyin erken vakitte evinden çıkıp işe koşmak, doğru bir şey değildir. Bazı haris insan olur, sabahleyin erken uykusunu bırakıp, doğru işe… Sabahleyin namaza kalkamıyor, namaza gelmiyor; fakat işe erken vakitte gidiyor. Hırsı var, çokça para kazanayım diyerekten.

Akşam geç vakitleri, evine gelmiyor, hàlâ işinin başında, para kazanmak istiyor. Bir de öğle arası kendisine istirahat tanımıyor. Hele hep çalışsak falan diyor. Bunların hiç birisi demek ki doğru şeyler değillermiş ki, Cenab-ı Peygamber bizleri men etmiş bu hallerden…

Bu vakitlerde tabii güneşe tapanların ibadetleri var. Güneş doğarken, güneş-perestler ibadet ederler. Bizim memleketimizde de varmış bunlardan, bu sefer öğrendim. Mardin taraflarında, bir kalabalık varmış, ne kadarsa; bunlar güneşe taparmış.

Şeytana tapanı da varmış bu devirde. Allah muhafaza etsin...

Şimdi böyle bir daire çevirirlermiş, o artık o daireden çıkmazmış, şeytan tarafından bağlandım gibilerden. Nasıl bir itikatsa, kötü bir itikat… Cenab-ı Peygamber bizi bunlardan kurtarmak için, bunların kerahat vakti olduğunu bizlere beyan etmiş.

o. Kamerî Ay Yirmi Dokuz Gündür

Beşinci hadis-i şerife geçiyoruz. Şeytanlarla ilgili öbür hadis-i şerifler aşağıda gelir diye. İzahları oraya bırakarak. Sayfanın beşinci hadis-i şerifi:

Buhàrî, Müslim, Neseî ve Ebû Ya'lâ, Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[352]

إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا (خ. ت. عن أنس ؛ ق. عن أم سلمة ؛ م. عن جابر وعائشة)

RE. 101/5 (*İnne'ş-şehre yekûnü tis'aten ve işrîne yevmen*) "Kamerî ay yirmi dokuz gün olur."

Bazen aylar yirmi dokuz olur. "Bizim takvimciler gene bize bir günü yutturdular." diye biz de isyan ederiz. Hep Ramazan otuz gün olsun isteriz. Halbuki bu doğru bir şey değil. Peygamber SAS'in de tuttuğu oruçların içerisinden dördü mü, beşi mi hep yirmi dokuz gelmiş. Diğerleri de otuz gelmiştir.

Bu sefer bizimki yirmi dokuz, Arabistan'ınki otuz. Oraya da aklımız ermez.

ö. Kamerî Ay Otuz Günden Eksiktir

Taberânî, Semure ibn-i Cündeb RA'dan rivayet etmiş.

---

[352] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.482, no:1777; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.363, no:1816; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.420, no:6987; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.368, no:9158; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[353]

إِنَّ الشَّهْرَ لاَ يُكَمِّلُ ثَلاَثِينَ لَيْلَةً (طب. عن سمرة)

RE. 101/6 (*İnne'ş-şehre lâ yükemmilu selâsîne leyleh*) "Kameri ay otuz güne tamamlanmaz." Eksiktir yâni, yirmi dokuz gün küsürdür.

Her zaman otuz olmaz ay; bazen yirmi dokuz bazen otuz olur. Hatta Efendimiz SAS, hane-i saadetlerine biraz uzaklaşmıştı da bir ay gelmeyeceklerini söylediler. Yirmi dokuzuncu günü eve döndü. Hz. Aişe, "Daha otuz olmadı, bir gün var!" demek istedi.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

"—Ay mutlaka otuz geceyi tamamlamaz!" buyurdu.

Yâni bazen yirmi dokuz olur, bazen otuz olur.

p. Şeytanın Bayrakları

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[354]

إِنَّ الشَّيَاطِينَ تَغْدُو بِرَايَاتِهَا إِلَى الأَسْوَاقِ ، فَيَدْخُلُونَ مَعَ أَوَّلِ دَاخِلٍ ،

وَيَخْرُجُونَ مَعَ آخِرِ خَارِجٍ (طب. عن أبي أمامة)

RE. 101/7 (*İnne'ş-şeyâtîne tagdû bi-râyâtihâ ile'l-esvâki, ve yedhulûne mea evveli dâhilin, ve yahrucûne mea âhiri hàricin.*)

(*İnne'ş-şeyâtîne tagdû bi-râyâtihâ ile'l-esvâki*) "Şeytanlar sabah

---

[353] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.255, no:7035; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.353, no:4818; Semure ibn-i Cündeb RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VII, s.335, no:6419.

[354] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.136, no:7618; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.311, no:544

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.20, no:9296; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.336, no:6421.

erken vakitte bayraklarıyla, flamalarıyla, bayraklarıyla çarşılara, pazar yerlerine giderler."

Bakın ne kadar bunlar şeytanla ilgili şeylerdir. Şeytanlar sabahleyin her kapıda bir melek ve bir de şeytan hazırdır. Bayrağını çekmiş, kapının önünde bekler. Kapıdan çıkan, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diyerek ayağını atar çıkarsa, melek onu kanadının altına alır, "Buyur, haydi git işine!" der. Melek onun peşinde yahut önünde, onunla beraber gider.

Fakat evden çıkarken Besmele'yi hatırlamadan, tevbesiz, istiğfarsız çıkarsa… Hele bugünkü devir çok tehlikeli bir devir… Eve döneceğimize garanti yok elimizde... Onun için tevbe ve istiğfar ederek, hatta helalleşip de kelime-i şehadet getirerek, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diyerek evden çıkmak ne kadar büyük fazilettir. Hem meleğin bayrağı altında gideceği yere gider.

Aksi takdirde, şeytanın bayrağı vardır. Melek uzaklaşır, şeytan alır koltuğunun altına, gideceği yere götürür.

(*Ve yedhulûne mea evveli dâhilin*) "Şeytanlar en evvel gidenle beraber giderler çarşılara; (*ve yahrucûne mea âhiri hàricin*) en son çıkanla beraber de çıkarlar."

r. Şeytan Her İşinize Karışmak İster

Sekizinci hadis-i şerif, yine şeytanla ilgili:

Cabir RA'dan İmam Müslim'in ve diğer kaynakların rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Bu da şeytanla ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[355]

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَحْضُرُ أَحَدَكُمْ عِنْدَ كُلِّ شَيْءٍ مِنْ شَأْنِهِ ، حَتَّى يَحْضُرَهُ
عِنْدَ طَعَامِهِ ، فَإِذَا سَقَطَتْ مِنْ أَحَدِكُمُ اللُّقْمَةُ فَلْيُمِطْ مَا كَانَ بِهَا مِنْ
أَذًى ، ثُمَّ لِيَأْكُلْهَا وَلَا يَدَعْهَا لِلشَّيْطَانِ ، فَإِذَا فَرَغَ فَلْيَلْعَقْ أَصَابِعَهُ ،

[355] Müslim, *Sahih*, c.X, s.330, no:3794; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.80, no:5853; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.463; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.VII, s.352, no:6454.

فَإِنه لاَ يَدْرِي فِي أَيِّ طَعَامِهِ تَكُونُ الْبَرَكَةُ (م. عن جابر)

(*İnne'ş-şeytàne yahduru ehadeküm inde külli şey'in min şe'nihi, hattâ yahdurahu inde taàmihi, feizâ sekatat min ehadikümü'l-lukmatü, felyumit mâ kâne bihâ min ezen, sümme li-ye'külhâ velâ yedeaha li'ş-şeytàni, feizâ fereğa felyel'ak esàbiahû, feinnehû lâ yedrî fî eyyi taàmihî tekûnü'l-bereketü.*)

(*İnne'ş-şeytàne yahduru ehadeküm inde külli şey'in min şe'nihi*) "Hiç şüphesiz ki, muhakkak ki şeytan, her işinizde şeytan sizin yanınıza gelir, hazır bulunur. (*Hattâ yahdurahu inde taàmihi*) Hattâ yemeğinizde bile sizinle beraberdir."

Her zaman şeytan, başımızın ucunda bize musallattır, nefis gibi. Yerken de bizimle beraberdir. Onun için *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* demedikçe daima bizim yemeklerimize iştirak eder. Sofradaki yemeğin yetmemesi, karnımızın doymaması, yemeklerimize şeytanın iştirakindendir.

Diyeceksin ki:

"—Canım, onlar ne yiyorlar ki? Böyle şey de mi olur?"

Sen bırak şimdi bu lafları. Buna dikkat et! Bu bizim karnımızın doymaması, bereketsizliğin sebeplerinden birisi, Besmele-i Şerife'nin okunmamasından ileri gelir ki, şeytan ortakçımız olmuştur. Sen diyeceksin ki:

"—Onun karnı nerededir? Nereden doyacak?.."

Diyeceksin amma Allah-u Teàlâ'nın işlerine akıl ermez. Cennete biz yiyeceğiz. O kadar çok yiyeceğiz, fakat karnımız hiç şişmeyecek. Sanki hiç yememiş gibi... E neden? Allah-u Teàlâ'nın hikmeti. Oradaki yaratılış öyle.

Onun için şeytan dendiği vakitte sen Besmele-i Şerife'yi ağzından bırakma! Besmele-i Şerife'nin sayılmayacak kadar çok hassaları vardır. Hassaten Besmele-i Şerif hakkında birçok eserler de vardır, faziletini beyan eden. Bir tanesini size söyleyeyim:

Hama veya Humus. Bunları karıştırıyorum ben birbirine. Orayı Hz. Halid ibn-i Velid muhasara etmiş. Fakat içerideki gâvur da inatla bir türlü kaleyi teslim etmiyorlar. Etmiyorlar ama

muhasara da uzamış, anlaşılan bıkmışlar. Haber yollamışlar Hz. Halid'e.

"—Bizim ondan bir ricamız var, eğer yapabilirlerse kaleyi teslim edeceğiz onlara!"

Bursa, Orhan Camii Kütüphanesi'nde okumuştum bunu bir Besmele-i Şerife tefsirinde.

"—Ne istediğinizi söyleyin!"

Diyorlar ki:

"—Bizde bir zehir var. Bu zehirden bir damlasını sizin suyunuza akıtacağız, siz o suyu içeceksiniz. Ölmediğiniz taktirde biz size kalelerin kapılarını açacağız!" diyorlar.

"—Getirin!" diyor.

Şöyle bir şeymiş o da. Suya dökmüşler, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* demiş, bir iki de arkasına ilavesi var. *Hüve'l-hayyü'l-kayyûm* diyerekten bir şeyler daha okumuş, içmiş.

Ha şimdi ölecek, ha şimdi ölecek, ha şimdi ölecek… Bakmışlar ki ne ölen var, ne bir şey var.

"—Hak dinin sahibiymişsiniz!" demişler ve kale kapılarını açıp, kaleyi teslim etmişler.

Ya Hama'dır, ya Humus'tur. İkisinden birisi. Ama diyeceksin ki:

"—Bu olur mu hocafendi?"

Allah'ın işine akıl ermez. Bizim Sultan II. Murad var ya altıncı padişahımız. O Sultan Murad'ın zamanında imiş. Hacı Bayram-ı Velî, Ankara'daki. Padişahın hoşuna gitmiş, eline bir berat verilmiş:

"—Senin dervişlerinden vergi alınmayacak. Askere de alınmayacak senin dervişlerin."

Bunu duyan herkes Hacı Bayram'a derviş olmuş.

Padişaha gelmişler, demişler ki:

"—Efendi, sen bu adama ruhsat verdin, başına topladı dünyanın adamını. Biz bir kere vergi alacak adam bulamıyoruz. İkincisi o adamın başında büyük bir kalabalık topladı. Senin saltanatını yıkacaklar neredeyse… Saltanat gidecek elinden, haberin yok!"

"—Sahi mi?"

"—Evet, bütün onların hepsi."

Demiş:

"—İdam edilsin! Kaldırılsın vücudu ortadan."

"—Nasıl yapalım ama? Çok da kalabalığı var, etrafında tutanlar çok. Öyle kolayca idam olunamayacak."

Demişler ki:

"—Bir sohbet tertip ederiz. Sohbete o da gelir. Şerbet dağıtılır. Ona zehirli bardaklı şerbeti veririz. Kıvrılır gider. Sen de kurtulursun, biz de..." demişler.

Edirne'de olmuş bu. Hacı Bayram-ı Veli'yi de çağırmışlar.

Evliyaullahta bir nur vardır. Allah evliyalarına bir nur vermiş ki, o nur ile görür daima her şeyleri… Arş'a kadar onlar bak ne diyor geçen de:

"—Allah-u ekber deyip de huzur-u rabbü'l-alemine durduğumuz vakitte, kalben temiz durduysa, Allah-u Teàlâ bütün hicabları kaldırır, ta Arş'a kadar onun için açılır alem."

Binâen aleyh, evliyalar her zaman namazdadır. Onlar salat-ı dâimîdedirler. Her halleri namaz gibidir onların. İsyandan kendilerini kurtarmışlardır.

Şimdi anlamış Hacı Bayram meseleyi. Kendisine de zehirli bardağın geldiğini bilmiş. Padişaha demiş ki:

"—Padişahım! Biz bunu içeriz ama bu bize iftirayı atan filan paşa gider gürültüye!" demiş.

"—Bismi'llâh!" demiş, içmiş.

O yapan paşa "Vay vay" deyip gitmiş gürültüye... Sultan Murad'ın da hoşuna gitmiş, demiş ki:

"—Ben de sana derviş olacağım. Dervişlerin arasına beni de kabul et!"

O da ona derviş olmuş sonra. Gördü hakikati çünkü.

"—Nasıl olur yâhu? Zehiri bu içer de öbür adam nasıl ölür?"

Bunlar tıbbın beceremeyceği, laflarla izah edemeyeceği hakikatlardır. Bizim de aklımız ermez, çünkü o şeyin erbabından değiliz.

Allah kusurlarımızı affetsin… Şimdi diyor ki Peygamber SAS:

(*Feizâ sekatat min ehadikümü'l-lukmatü*) "Sizden birinizin lokması yere düştü, topraklandı." Bizim itikadımızda mikroplandı, artık onu kimsenin ağzına vermeyiz. Düştü bir kere. Halbuki Efendimiz diyor ki:

(*Felyumit mâ kâne bihâ min ezen, sümme liye'külhâ*) "Onu alsın, üzerinden tozu toprağı silsin ve yesin; (*velâ yedeaha li'ş-şeytàni*) onu şeytana bırakmasın!"

Hem burada kanaat var, hem tevazu var. Çünkü yediğimiz ekmek zaten sokaktan geliyor. Sokağın kendisi mikropsa, hepimizin ölmesi lazım!

(Feizâ fereğa felyel'ak esàbiahû) "Yemekten sonra da parmaklarını yalasın!"

Bak, bu da yapmadığımız şeylerden birisi. Yemek bitti, ama şimdi çatalla yiyoruz, elimiz bulaşmıyor, başka. Ellerimizle yesek de bulaştığı vakitte onları böyle yalamak da bir sünnettir gene.

(*Feinnehû lâ yedrî fî eyyi taàmihî tekûnü'l-bereketü*) "Çünkü bilmezsiniz yemeğin sizin için mübarek kısmı neresidir."

Her tarafında mıydı bereket? Şurasında mıydı, burasında mıydı, yoksa eline yapışan parçalarında mıydı? Bunu bilmediğimiz için, elinizde kalan yağ parçalarını da yıkayıp atmak değil de evvela yalayıp, o bereketi alın!"

Burada hem tevazu var, hem de kanaat var.

s. Kırmızı Elbise Giyinmeyin!

Hàkim, İbn-i Kàni', İbn-i Adiy ve Beyhakî, Râfi' ibn-i Yezid RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[356]

إنّ الشَّيْطانَ يُحِبُّ الحُمْرَةَ ، فَإِيَّاكُمْ وَالْحُمْرَةَ ، وَكُلَّ ثَوْبٍ ذِي شُهْرَةٍ

(الحا كم في الكنى ، وابن قانع ، عد. هب. عن رافع بن يزيد)

RE. 101/9 (*İnne'ş-şeytàne yuhibbu'l-humrete, feiyyâküm ve'l-humrete, ve külle sevbin zî şöhreh.*)

(*İnne'ş-şeytàne yuhibbu'l-humrete*) "Şeytan kırmızıyı sever, (*feiyyâküm ve'l-humrete*) kırmızı giyinmeyin, kırmızıdan kaçının; (*ve külle sevbin zî şöhreh*) bir de şöhretli elbise giymekten sakının!"

Bizim vekillerden birisi Anadolu'ya gitmiş. Köylülere yerli malı giyin diyerekten nasihat ediyor. Yerli malını teşvik hususunda konuşuyor. Köylü amcanın birisi demiş ki:

"—Efendi! Şu sizin üzerinizdeki esvabın hangisi yerlidir?"

"—Şu benim üzerimdeki esvab demiş, koyunun yününden. Bunu ben koyundan kırptım, hanım dokudu, ben de giydim! Bir kopçası var dışarıdan; fakat senin esvabının her tarafı dışarıdan!" demiş.

Büyüklerimizin nasihatlarında vardır: Ecnebilerden gelen her şeye iltifat etmemek… Giyeceği de, yiyeceği de, içeceği de kendimiz üretmek…

Ama bugün biz perişan olduk yani. Bugün Arabistan'a git, sair

---

[356] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, z.193, no:6327; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.353, no:7708; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8569; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I s.354; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.325; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.446, no:2551; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.VII, s.397, no:2371; Râfî ibn-i Yezid es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.310, no:41162; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.351, no:6453.

yerlere git, hep eşya Japon eşyası, İtalyan eşyası, İngiliz eşyası, Amerikan eşyası; hep yabancı. Yiyeceği de o, giyeceği de öyle… Biz de orada paraları veriyoruz, getiriyoruz buraya, ne güzel diyerekten. Hanıma hediye, komşulara hediye… Kimin malını? Japon'un malını, Amerika'nın malını, İngiliz'in malını…

Ama diyeceksin ki sen:

"—Biz Arap'tan alıyoruz!"

Arap'tan alıyorsun ama kökü burada… Bu kadar da düşünemiyoruz yani. Onun için büyüklerimiz çok nasihatlar etmişler bize; bunlara iltifat etmemek, iktisada riayet etmek, kanaat ile geçinmek…

Bu kadar yetsin!

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

"—Allàhümme sallî alâââ... Seyyidinâ�â... Muhammedinin-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim." (3 defa)

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına cümlemizi kabul buyursun…

El-fâtihah!

19. 09. 1976 – İskenderpaşa Camii